

SAMUEL M. KATZ

SZELLEM HARCOSOK

A KULISSZÁK MÖGÖTT:
IZRAEL TITKOS HÁBORÚJA
AZ ÖNGYILKOS
TERRORIZMUS ELLEN

X236325

SZELLEM- HARCOSOK

A KULISSZÁK MÖGÖTT: IZRAEL
TITKOS HÁBORÚJA AZ ÖNGYILKOS
TERRORIZMUS ELLEN

SAMUEL M. KATZ

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült:

The Ghost Warriors

BERKLEY CALIBER an imprint of Penguin Random House LLC

375 Hudson Street, New York, New York 10014

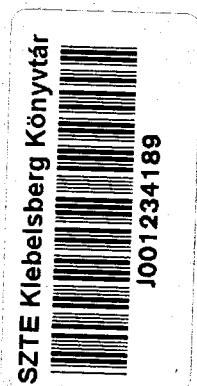

Copyright © Samuel M. Katz, 2016

Hungarian translation © Kőrös László, 2017

Minden jog fenntartva.

Tilos ezen kiadvány bármely részét sokszorozítani, információs rendszerben tárolni vagy sugározni bármely formában vagy módon a kiadóval történt előzetes megállapodás nélkül; tilos továbbá terjeszteni másféle kötésben, borítással és tördelésben, mint amilyen formában kiadásra került.

Első magyar nyelvű kiadás: 2017

Kiadja a TWISTER MEDIA Kft.

1184 Budapest, Építő utca 13/C.

Postacím: 1680 Budapest, Pf.: 43.

info@twistermedia.hu

www.twister.hu

Felelős kiadó: Értékes Christos

Műszaki szerkesztő: Tóth András László

Szerkesztő: Rácz Attila

Kézirat-előkészítés: Váczy Ludmilla

Korrektor: Dobos Attila

Térkép illusztráció: David Lindroth

Nyomda: AduPrint Kft., 2017

Felelős vezető: Tóth Zoltán

ISBN 978-615-5631-14-6

X 265325

TARTALOMJEGYZÉK

A szerző bevezetője	9
Szereplők	19
Előjáróban: Emberfogás Beit Ummarban	29

Első könyv: Ciszjordánia (Júdea és Szamária)

Első fejezet: Erővel és csellel	37
Második fejezet: A gyújtózsínór	67
Harmadik fejezet: Intifáda	89
Negyedik fejezet: A halálos tavasz	109
Ötödik fejezet: Itamar	139
Hatodik fejezet: A vadászok	163
Hetedik fejezet: Ellenségek, ha találkoznak	185
Nyolcadik fejezet: Háború a klán ellen	205
Kilencedik fejezet: Nagy fontosságú célpontok	233
Tizedik fejezet: Dzszenin	259
Tizenegyedik fejezet: A Jeruzsálem előtti éjszaka	281

2. Könyv: Jeruzsálem

Tizenkettedik fejezet: A béke városa	291
--------------------------------------	-----

Tizenharmadik fejezet: A Templom-hegy	303
Tizennegyedik fejezet: Kezdeményező elrettentés	325
Tizenötödik fejezet: Ketyegő bomba Hebronban	341
Tizenhatodik fejezet: Ahol csak akarjuk, és úgy, ahogy akarjuk	371
Tizenhetedik fejezet: Ó, Jeruzsálem...	391

Harmadik könyv: A gázai övezet

Tizennyolcadik fejezet: A filiszteusok nyomdokain	399
Tizenkilencedik fejezet: Háború	419
Huszdik fejezet: Mogadishu	437
Huszonegyedik fejezet: Az egységparancsnok	459
Huszonkettedik fejezet: Véres búcsú	487

Befejezés: Virradat

Huszonharmadik fejezet: Fűnyírás	511
Huszonnegyedik fejezet: Az utolsó lövés	523
Utóirat	525
Köszönetnyilvánítás	529
Kislexikon	535
Válogatott bibliográfia	539
Jegyzetek	541

A SZERZŐ BEVEZETŐJE

A nyolc arab–izraeli háború közül a hetediket 2000. október 1. és 2008. április 30. között vívták. Ez volt a leghosszabb elhúzódó konfliktus Izrael rövid és véres történetében, Ciszjordániában és a Gázai övezetben, valamint Izrael városaiban és egyéb településeiben zajlott. A két sereg nem a senki földje kopár földsávjain ütközött meg egymással, hanem kávéházakban és városi buszokon, bevásárlóközpontokban, sőt még gyerekek hálószobáiban is. A palesztin terrorcsoportok – a Hamász és az Iszlám Dzsihád, együtt a Palesztin Hatóság erőivel – öngyilkos bombamerényletek és fegyveres rajtaütések százait követték el Izrael legsűrűbben lakott pontjain; több ezer további támadást pedig még azelőtt hiúsítottak meg, hogy a terroristák elérhették volna célpontjaikat. A vérontás során 1053 izraeli halt meg, a sebesültek száma csaknem elérte az 5000-et. Az izraeli áldozatok többsége polgári személy volt. A háború során a palesztin oldal 4789 embert veszített, akik közt elenyésző volt a nem harcoló civilek aránya.

A nyolc arab–izraeli háború közül a hetedik volt a harmadik legkegyetlenebb Izrael rövid, de annál véresebb történelmében – csak az 1948-as függetlenségi háború és az 1973-as jom kippuri háború során haltak és sebesültek meg többen a harcokban. Ám a vérontásnak ezeket az éveit igazából sohasem nevezték háborúnak. A nyolc

szörnyű esztendő feszült, rémítő valóságát egyszerűen csak az intifáda névvel illették: a palesztin közbeszédben ez a szó „felkelést” vagy valaminek a „lerázását” jelenti. Ez, vagyis a második ilyen felkelés végül saját névre tett szert: al-Aksza intifádaként emlegetik.

A háborúkat általában politikai célok elérése vagy mások által birtokolt területek meghódítása érdekében vívják. Ezúttal azonban a palesztinoknak az erőszakon túlmenően nem volt észszerű végső célkitűzésük, sem a Palesztin Hatóság elnöke, sem a Hamász vezetése nem rendelkezett alapkoncepcióval arra nézvést, hogy a szűnni nem akaró vérontás eredményeként politikai engedményeket csikarjanak-e ki Izraeltől, vagy pedig új, konkrét területi realitásokat alakítsanak-e ki. Úgy tűnik, az intifádának egyetlenegy palesztin katonai célkitűzése volt: izraeli vért ontani.

Az öngyilkos bombamerényletek és a mérszárítások soha nem fogják politikai engedményekre kényszeríteni Izraelt. Sőt, épp az ellenkezője következett be. Az intifáda felbátorította az izraeli jobboldalt és súlyosan meggyengítette a baloldalt, amely úgy gondolta, a palesztinokkal kialakítható a békés egymás mellett élés. Az intifáda felszámolta Jasszer Arafat Oslo utáni politikai legitimációját is. (Az 1993-as békemegállapodás vetett véget az első intifádának – a *ford.*) Arafatot azóta a Nyugat felelős béketeremtőnek tekintette, ahogyan számos arab állam is, amely 2001. szeptember 11-ét, az Egyesült Államok elleni támadásokat követően a terror elleni globális küzdelemben „a történelem jó oldalán” találta magát.

Az intifáda semmiképpen sem volt az erőszak spontán kirobbanásának tekinthető. Arafat ugyanis, miközben békétárgyalásokat folytatott Izraellel, hónapokon át készítette elő – mint politikai pozíciói erősítésének eszközét. Ennek megfelelően csoportosította erőforrásait. Az erőszak kirobbanása mégis meglepte Izraelt. A két izraeli titkosszolgálat, amelyek hatáskörébe a palesztinok elleni el-

hárítási és terrorellenes tevékenység tartozott – az A'man, azaz a katonai hírszerzés, elsősorban azonban a Sin Bét, a belbiztonsági és terrorelhárító ügynökség –, rosszul ítélte meg a palesztinok szándékait, alábecsülte képességeiket és dühüket, emellett figyelmen kívül hagyta, hogy nagy mennyiségű pénzt kapnak külföldről, elsősorban Irántól és a Hezbollahtól – noha végső soron ez volt a vérontás hajtóereje. Az izraeli titkosszolgálatok közben éveken át sötétben tapogatóztak: miután az oslói megállapodásoknak eleget téve Izrael kivonult Ciszjordánia városaiból és a Gázai övezetből, elveszítették hagyományos műveleti bázisaikat, és folyamatos, napi kapcsolataikat ügynökeikkel és a terepen működő informátoraikkal. Az izraeli szolgálatok ügynökei immár nem tarthattak fenn nyílt kapcsolatot humán hírszerzési forrásaikkal a Gázai övezetben és Ciszjordániában. Az A'man és a Sin Bét egyaránt rákényszerült, hogy az elektronikai és rádióhírszerzésre hagyatkozzanak, valamint az együttműködésre azokkal a palesztin szervezetekkel Arafat számos titkosszolgálatának körében, amelyeket az Egyesült Államok finanszírozott és képzett ki – mindezen információk forrásaik súlyosan korlátozottak voltak. A kiéleződött helyzetben Izrael biztonsági apparátusa, elsősorban milíciarendszerű hadserege, az Izraeli Véderő nem állt készen – de nem is mozgósították – egy háborúra, amelyet olyan városokban és falvakban kellett volna megvívnia, amelyeket korábban ellenőrzése alatt tartott.

Elképzelhető, hogy az Izrael és a palesztinok közti béke soha nem is volt valóban reális lehetőség: a két ellenfél megingathatatlanul ragaszkodott álláspontjához. Az intifáda során négy különböző politikai táborból négy izraeli miniszterelnököt választottak és buktattak meg szavazóik. Izraelben a politikai küzdelmet, amelyet éppoly ádáz makacssággal vívnak, mint akármelyik demokráciában, mindig is a ma túlélésének és a jobb jövő megalapozásának együttes szándéka

határozta meg – nehéz azonban hinni a túlélésben olyan napokon, amikor öngyilkos merénylők autóbuszokat robbantanak ízzé-porrá. A túlélés a palesztin terror-infrastruktúra bármilyen áron való megsemmisítését jelentette.

Izrael számára ez az intifáda semmivel sem volt kevesebb totális háborúnál – ebben a küzdelemben nem voltak szabályok, sem láthatatlan vonalak a homokban, amelyeket a palesztinok, tartva attól, hogy a nemzetközi közösség elítéli őket, ne lettek volna készek átlépni. Ők soha nem mérlegelték, elálljanak-e egy-egy akciótól csak azért, hogy civil életet kíméljenek meg: a palesztin csoportok szándékosan úgy hajtották végre támadásaikat, hogy ezek katasztrofális mennyiségű áldozatot követeljenek; hadjáratukat hihetetlen hatékonyság és könnyörtelenség jellemezte. A palesztin terrorhullám elleni küzdelemben Izrael Állam egyetlen nagy hadművelet keretében alkalmazta teljes katonai, titkosszolgálati, technikai és rendészeti kapacitását. A harcot a titkosszolgálatok vezették, és két párhuzamos módszerrel folyt: a megelőző és a proaktív elrettentés alkalmazásával.

Ami az elsőt illeti: folyamatos bűnüldöző tevékenységgel igyekeztek fokról fokra biztonságosabbá tenni Izrael városait, megnehezíteni a bombamerénylők számára, hogy eljussanak céljaikhoz. A proaktív, azaz kezdeményező elrettentés alapját ugyanekkor Izrael légi és földi haderőinek, illetve terrorelhárító alakulatainak dinamikus erőfeszítései jelentették: ezek célja az intifádát irányító, a terroristákat Izraelbe küldő palesztin parancsnokok elfogása, megölése, kiiktatása volt. A proaktív elrettentés feladatainak többségét végül is Izrael különleges hadműveleti egységeinek kellett elvégezniük.

Az ország terrorelhárító és kommandós egységei a világ legtapasztaltabb és leginkább specializálódott alakulatai közé tartoztak, a tennivalók elgondolhatatlan sokasága óriási teherként nehezedett rájuk. Bőségesen akadt rajtaütési helyszín, elpusztítandó bomba-

gyár, öngyilkos merénylők sokaságát kellett feltartóztatni, csúcsvetetőket elkapni és megölni. Ezek az egységek – például a Ja'mám, azaz a Határőrség terrorelhárító és túsumentő alakulata, és a Flotilla 13, Izrael haditengerészeti kommandója – villámgyors csapásmérő akciókat hajtottak végre mélyen a palesztin városok belsejében, és kitartó csatákat vívtak elszánt terrorista erőkkkel szemben, amelyek gyakran az utolsó emberig harcoltak. A konfliktus során az izraeli katonai és rendfenntartó erők számos embere a fenti élharcos egységeknek a kötelékében harcolva esett el. Az ellenség nem viselt egyenruhát, és nem nyílt terepen manőverezett. A terroristák meghúzódtak a polgári lakosság soraiban, ártatlanokat használtak élő pajzsként. Az akciók sohasem voltak könnyűek, és minden esetben súlyos kockázatokkal jártak.

Izrael leginkább specializált terrorellenes ereje a Miszta'aravim*, azaz az arabul anyanyelvi szinten beszélőkből álló titkos egységek voltak. Kommandós kiképzettségű, arabul tudó tagjai helyi lakosoknak öltözve szivárogtak be palesztin területekre. A titkos akciók végrehajtói munkásoknak, öregembereknek, sőt nőknek öltöztek, hogy észrevétlenül bejussanak a palesztinok által ellenőrzött területekre, s ott fontos célszemélyeket keressenek meg – az izraeli titkosszolgálatok szükségletei szerint. Ezek az egységek állandóan élet és halál mezsgyéjén jártak, láthatatlanná kellett válniuk, szétszóródnuk a palesztin területeken, ahol a terroristák nem nyugtalankodtak és biztonságban érezték magukat – hogy aztán észrevétlenül, meglepetésszerűen lecsapjanak. A hadsereg egy titkos kommandója, a Duvdevan – a szó héberül cseresznyét jelent – Ciszjordániában hajtott végre műveleteket: a katonák sorállományú ejtőernyősök voltak, és akadtak köztük, akik arab nyelvi kiképzést is kaptak.

* Az izraeli hadműveleti szlengben ejtik Miszta'arvimnak is.

Izrael első számú titkos alakulata mégis az Izraeli Nemzeti Rendőrség félkatonai részeként működő Határőrség kötelékében teljesített szolgálatot. (Teljes munkaidőben, hivatásosként, s a hadviselés e formája során állandóan újabb és újabb tapasztalatokat szerezve.) A Ja'maszként ismert szervezetet voltaképpen három különböző területi egység alkotta – maga az elnevezés a héber „titkos egység” kifejezésből alkotott betűszó –, melyek különböző földrajzi területeken működtek: az egyik Ciszjordániában, a másik Jeruzsálemben és környékén, a harmadik a Gázai övezetben harcolt. Mindhárom kötelékben kisszámú sorkatonát hivatásos specialisták jóval nagyobb csoportja mentorált. A Ja'masz egységeit izraeli kisebbségekhez tartozó – elsősorban drúz és beduin – tisztek és tiszthelyettesek köré szervezték, akik eleve arab anyanyelvűek voltak, s akik ismerték a palesztin közösség szokásait, gondolkodásmódját, életének minden apró részletét és gyengéit. A Ja'masz soraiban sok zsidó is szolgált, olyanok, akiknek szülei vagy nagyszülei az arab világból érkeztek Izraelbe – otthonukban volt alkalmuk arab beszédet hallani, és hozzászokni az arab mindennapok nüanszaihoz és formáságaihoz. Más tagok, köztük olyanok, akikből idővel Izrael Állam legszebben dekorált harcosai lettek, a Szovjetunióban és ennek volt közép-ázsiai tagköztársaságaiban születtek.

A legváltózatossabb vallási, etnikai és családi háttérű ja'maszosok számára a terror elleni titkos hadviselés nem átmeneti megbízatás volt, sokkal inkább élethivatás. Veteránjaik közül sokan már egy évtized óta harcoltak, amikor az al-Aksza intifáda kitört; ők már az első intifáda idején szerzett harctéri sebeik forradásait is testükön viselték. Figyelemre méltó tehát, hogy sokan közülük még mindig háborúznak – ettől kezdve pedig éveken át álöltözetben újra és újra bemerészkednek a Hamász és az Iszlám Dzsihád fellegvárainak számító területekre.

A Ja'masz három egysége igencsak „test-test elleni, személyes” háborút vívott, amelyben semmi sem volt teljesen egyértelmű, nem rajzolódtak ki élesen a határok. Ezek az egységek nem az égbolt magasából indított rakétákkal, egyetlen gombnyomással semmisítették meg a célpontot. Az ő háborújuk mélységi behatolás és álcázás volt... szemtől szembe megvívott összecsapások és kézítása, közelharc. Mindent, amit a Ja'masz végrehajtott, közvetlen közelből hajtott végre. Tagjai a titkos bevetések alkalmával egyenesen odamentek azokhoz, akiket foglyul akartak ejteni vagy meg akartak ölni – noha ellenfeleik mindig többen voltak náluk, és mindenfelől körül voltak véve –, és latba vetettek minden tankönyvi fogást, mindenféle taktikát, amit alaposan elsajátítottak a gyakorlótéren vagy a tanteremben (ahol kizárólag arabul beszéltek), hogy végrehajtsák a feladatot, és élve kijussanak a bevetési területről.

A Ja'masz egységei kis, mindössze néhány fős csapatokban tevékenykedtek – olykor azonban tizenkét fős teamekben. Igencsak izraeli jellegű kommandós hadviselés volt ez, amely vakmerőségen, bátorságon és a professzionista magabiztosságán alapult. Veterán izraeli katonatisztek, akik maguk is jó néhány sötét éjszakát töltöttek el kényes helyzetekben, mélyen az ellenség vonalai mögött, és akiket ritkán nyugöztek le hőstettek, alig akarták elhinni, milyen hajmeresztően bátrak ezek az emberek, akik nap mint nap behatoltak az arab–izraeli csatater legveszélyesebb, csupa-botlódrót területeire.

Az intifáda során mindhárom Ja'masz-egység a maga külön háborútipusát vívta: mindegyik a maga egyéni terepén, különböző harctereken. Ciszjordániában, azaz a Júdeaiban és Szamáriában tevékenykedő csapat nagy tételekre menő titkos hadjáratot, afféle macska-egér harcot folytatott: az intifáda legszörnyűbb öngyilkos bombamerényleteiért felelős terroristákra vadásztak. E műveletek némelyikét villámgyorsan, magukat rendkívül meggyőzően álcázva

hajtották végre: néha előbb ejtették foglyul a terroristákat, semhogy elő kellett volna venniük fegyvereiket elrejtett tokjaikból. Más alkalmakkor azonban a Ja'masz rajtaütései nyomán ádáz közelharc robbant ki. Kommandósok haltak meg, és sokan közülük megsebesültek. A jeruzsálemi egység, amelyik Izrael fővárosában és az azt körülvevő palesztin területen működött, klasszikus titkos hadjáratot folytatott, melynek során csellel, eredményes álcázással, leleménnyel és elszántsággal számos öngyilkos merénylet állítottak meg, mielőtt ezek elérhették volna a város határait. Gázában, ahol a Hamász által ellenőrzött területen egymást érték a terroristafészek, a Ja'masz-egység teljes erővel tomboló ütközetben találta magát. Ennek az alakulatnak minden nap egy-egy Mogadishu volt: ádáz csata, amelyben egy maroknyi, különleges hadműveletekre kiképzett hivatásosnak nap mint nap az életéért kellett küzdenie a százszoros túlerővel szemben. Soha nem fordult elő, hogy a három egység bármelyikének létszáma meghaladta volna a körülbelül száz főt, ennek ellenére az intifáda során mindhárom több mint ezerötszáz akciót hajtott végre. Leszámoltak néhányval az intifádát irányító legfontosabb terroristavezérek közül, és több ezer letartóztatást is végrehajtottak.

A titkos alakulatok lefejezték és szétzilálták az intifádaért felelős palesztin terror parancsnoki struktúráját; a Ja'masz kulcsszerepet játszott abban, hogy ezt sikerült elérni. Kíméletlen rajtaütéseik jórészt elpusztították a palesztin műveleti erők vezetőit, nyilvánvalóvá tették, hogy az ellenség szervezetei kimerültek, és így túl nagy kockázatot vállalna, ha folytatná a harcot. A titkos hadműveletek lélektani következményeként a palesztin terror-infrastruktúra tényezői olyannyira elbátortalanodtak, hogy a Palesztin Hatóság végül belement egy megállapodásba Izraellel, és csakugyan véget vetett a konfliktusnak. A terroristák letették a fegyvert, és megígérték,

hogy amennyiben az izraeli különleges erők nem vadásznak rájuk tovább, felhagynak akcióikkal. A Ja'masz egyik parancsnoka kijelentette: biztos benne, hogy az intifáda hamarosan véget ér, hiszen azoknak a listáján, akiket kommandósainak mielőbb kézre kell keríteniük, csupa huszonhárom éves, tapasztalatlan figura található; az elszánt, harmincas éveikben járó vezetők, akik a háborút indították, meghaltak vagy börtönben ülnek.

Izrael titkos alakulatok bevetésével végrehajtott hadjárata azért lehetett sikeres, mert irányítói egyszerre éltek a hírszerzés és a technika, valamint a különleges erők vakmerő akcióinak lehetőségeivel. A titkosszolgálati szakértelem és a kommunikáció lehallgatására szolgáló technika együttes alkalmazása, továbbá az, hogy az őrizetbe vételeket nagy harci tapasztalatokkal rendelkező, arabul beszélő, bennszülött civileknek álcázott közreműködők hajtották végre, keresztülhúzta a terroristák számításait. A napi rendszerességgel elkövetett öngyilkos bombamerényletek felelőseinek, a terroristavezéreknek egy pillanatnyi nyugtot sem hagytak – sehol, ahol addig hagyományosan biztonságban érezhették magukat. (Egyes merényleket megállítottak; még mielőtt bárkiben kárt tehetek volna, mások azonban férfiak, nők és gyerekek sokaságát ölték vagy nyomorították meg.) A végeredmény az lett, hogy a terroristaparancsnokok, akik oly arcátlanul vívták háborújukat Izrael polgári lakossága ellen, vagy meghaltak, vagy fogságba estek. Aki pedig szabadlábon maradt, úgy meg volt rettenve, hogy nem mert tartósan előbújni rejtékhelyéről, azaz elveszítette cselekvőképességét. Az izraeli hadjárat nem valamiféle egyedi, konkrét eszköz alkalmazásán alapult; a feladatot nem távirányítással hajtották végre. Épp ellenkezőleg... az izraeli biztonsági szolgálatok a rendelkezésükre álló összes lehetőséget és eszközt egyidejűleg, egymással kombinálva vetették be, könyörtelenül éltek összekapcsolásuk előnyeivel, a végrehajtás során pedig

ném riadtak vissza a kockázatvállalástól. Mára ez a terror legyőzésének alapvető stratégiája, az egyetlen, amelyet a Nyugat bevethet a küzdelem során az olyan szervezetek ellen, mint az Iszlám Állam, az al-Káida, a Hezbollah, a Boko Haram. A titkos alakulatok misztikus imágójának részét alkotta vakmerőségük – amely egyszersmind hatékonyságuk fokmérője is volt. „Bárhol, ahol csak akarjuk, és úgy, ahogyan csak akarjuk” – hangzott a Jeruzsálemben működő titkos biztonsági erők szlogenje: jól kifejezte azoknak a magabiztosságát és elszántságát, akik nap mint nap bemerészkedtek a város legveszélyesebb negyedeibe. A különleges hadműveletekhez való efféle hetvenkedő hozzáállás valami nagyon izraeli dolog volt, része minden közreműködő DNS-ének: harci elszántságukat testesítette meg. Nap mint nap hatoltak be ellenséges területre, ahol pedig száz meg száz veszély leselkedett rájuk – mert ez volt a hivatásuk.

Egy magas rangú izraeli titkosszolgálati parancsnok, aki harcolt az intifáda „lövészárkaiban”, a titkos alakulatok harcosait a brit Királyi Légierő pilótáihoz hasonlította; akik megghiúsították a németeknek azt az igyekezetét, hogy az angliai légicsata során addig bombázzák Londont és a többi várost, míg végül megadásra nem kényszerítik az országot. A Ja'masz egységei elszánt és rugalmas specialistákból álló, kicsiny kötelékek voltak, amelyek jelentős szerepet játszottak az ellenség szándékainak megakadályozásában és elszántságának megtörésében. Miközben ők maguk súlyos veszélyek közepette és nagy áldozatok árán teljesítették kötelességüket, sok-sok izraeli polgár életét mentették meg – azokét, akiket éppen az ő akcióik eredményeképpen nem öltek vagy nyomorítottak meg.

Ez volt életük legnagyobb öröme.

Következzék a történetük.

SZEREPLŐK

A főszereplők

A CISZJORDÁNIAI (JÚDEAI ÉS SZAMÁRIAI) JA'MASZ

Abu Ahmed Az egység egyik legtapasztaltabb és legtöbbször kitüntetett anyanyelvi beszélője, kommandósa, szanitéce.

Eli Avram A ciszjordániai Ja'masz első parancsnoka. Korábban a Ja'mámban szolgált. Avram 1992 augusztusában, egy általa vezetett dzsenini akció során esett el.

Jakov Berman Az egység számos alkalommal kitüntetett tagja, teamparancsnok 1998-tól 2002-ig, osztagparancsnok 2002-től 2006-ig, a jeruzsálemi Ja'masz-egység parancsnoka 2006-tól 2010-ig, a ciszjordániai Ja'masz-egység parancsnoka 2010-től 2013-ig.

Uzi Levy Ja'mám-veterán, 2000 és 2006 közt a Ja'masz parancsnoka.

Nasszer Drúz tiszt (a goláni dandár „Egoz” gerillaellenes egységének veteránja), a Ja'masz számos alkalommal kitüntetett tisztje.

Sza'ar Sájn Izrael történetének egyik legfényesebben dekorált katonája/rendőrije; Sáj

A JERUZSÁLEMI JA'MASZ

Joszi Aberfeld Az intifáda kitörésekor az egység parancsnoka; óriási tapasztalattal rendelkező tiszt volt.

Alex A Ja'masz műveleti tisztje és veterán teamparancsnoka, egyaránt szolgált a gázai és a jeruzsálemi egységben.

* A dőlt betűs nevek álnevek vagy a szereplők nem teljes neve.

Hájim Az egység parancsnoka 2004-től 2006-ig.

Sáj Korábban a hadsereg kommandósa, hosszú ideig tevékenykedett az egység tagjaként, végigszolgált a második intifádát.

Joni Az egység egyik veterán tisztje, teamparancsnoka.

A GÁZAI JA'MASZ

Jakov „Kobi” Sabtáj Volt ejtőernyőstiszt, aki az oslói megállapodások idején a Ja'masz gázai egységének parancsnokaként szolgált. E könyv írása idején az Izraeli Nemzeti Rendőrség vezérőrnagya (főkapitány-helyettes).

Jehonatan A haditengerészet egykori kommandósa és a Duvdevan volt tagja. Miután szolgált a Ja'mamban és a Gidonimban, 2003-ban a Ja'masz gázai egységének parancsnokává nevezték ki.

Simon 1991-ben lett az egység tagja, egész pályafutása során Gázában szolgált (mielőtt a titkos alakulat harcosa lett, határrendőr volt az övezetben). Újoncként kezdte – végül az egység parancsnoka lett.

Jaron Veterán gázai Ja'masz-tiszt, szolgált beosztott kommandósként, altisztként, teamparancsnokként, műveleti tisztként és egységparancsnok-helyettesként.

Az izraeli katonai és rendőri vezetés

Ami Ajalon A Flotilla 13 és az IDF/Flotta volt parancsnoka, 1996 és 2000 között a Sin Bét igazgatója volt.

Ehud Barak A Szajeret Mat'kal kommandós egység alapító atyáinak egyike: a hadsereg történetének legtöbbször kitüntetett izraeli katonái közé tartozik. A seregben a katonai hírszerzés parancsnokaként, a főparancsnokság irányítójaként és vezérkari főnökként szolgált. Volt Izrael külügy- és védelmi minisztere, 1999-től 2001-ig a zsidó állam miniszterelnöke.

Uri Bar-Lev vezérőrnagy (Izraeli Nemzeti Rendőrség, INR/INP)

A hadsereg tisztjeként a titkos Duvdevan egység első parancsnoka volt. Megalapította és egy ideig irányította 33-as Egységet, az Izraeli Nemzeti Rendőrség hírszerzéssel-elhárítással is foglalkozó jeruzsálemi titkos elit alakulatát, amely később az egész országra kiterjesztette tevékenységi körét.

Jichák „Jack” Dadon vezérőrnagy (Izraeli Nemzeti Rendőrség, INR/INP) 1998 és 2001 közt volt az INR/INP Határőrségének parancsnoka.

Meir Dagan Veterán ejtőernyőstiszt. Ő hozta létre a Szajeret Rimon titkos egységet, amely 1970–71-ben harcolt Gázában. Dagan végül vezérőrnagy lett, és két miniszterelnök terrorelhárítási és nemzetbiztonsági tanácsadójaként is szolgált. 2002-ben Ariel Saron a Moszad igazgatójává nevezte ki: ezt a posztot 2010-ig töltötte be. 2016. márc. 17-én halt meg.

Avi Dichter A Szajeret Mat'kal veterán tisztje, 2000-től 2005-ig a Sin Bét igazgatója volt.

Juval Diszkin Felderítőstíztként a hadseregben szolgált, majd hosszú ideig a Sin Bét kötelékében működött, amelynek 2005 és 2011 között igazgatója is volt.

Jichák Ejtan vezérőrnagy (IDF=Izraeli Véderő) A hadsereg-főparancsnokság vezetője 2000 és 2011 között.

Haszin Faresz vezérőrnagy (Izraeli Nemzeti Rendőrség, INR/INP) 2004 és 2007 közt az INP Határőrségének parancsnoka, az első drúz, aki elnyerte ezt a posztot.

Jakov Ganot vezérőrnagy (Izraeli Nemzeti Rendőrség, INR/INP) 2001–2002-ben a határőrség parancsnoka.

Mose Kaplinsky vezérőrnagy (IDF) A hadsereg főparancsnokságának vezetője 2002-től 2005-ig.

Ámosz Malka Az izraeli katonai hírszerzés feje 1998-tól 2001-ig.

Jair Naveh vezérőrnagy A hadsereg főparancsnokságának vezetője 2005 és 2007 között.

Ariel „Arik” Saron Az 1948-as függetlenségi háború veteránja, az izraeli különleges erők alapító atyáinak egyike, a hadsereg történetének egyik legsikeresebb tábornoka. Ő vezette az ejtőernyősöket, akik 1956-ban a Sínai-félszigeten elfoglalták a Mitla-hágót, és azt a hadosztályt, amely 1967-ben, ugyancsak a félszigeten, áttörte az egyiptomi védelmet. 1973-ban alakulataival vakmerően átkelt a Szuezi-csatornán, megmentve ezzel a sínai frontot. 1982-ben védelmi miniszterként ő dolgozta ki és irányította Izrael katasztrófába torkolló libanoni invázióját. 2000-ben az ellenzéki Likud párt vezetőjeként látogatást tett a Templom-hegyen, amivel *casus belli* szolgáltatott a palesztinoknak az al-Aksza intifáda ki-robantásához. Ezután miniszterelnökké választották: a konfliktus nagy részében ezt a posztot töltötte be; legfőbb támogatója volt Izrael 2005-ös, egyoldalú kivonulásának a Gázai övezetből.

David Cur vezérőrnagy (Izraeli Nemzeti Rendőrség, INR/INP)

A Ja'ma'm volt parancsnoka (1991–1995), majd 2002 és 2005 közt az INR határőrségének vezetője.

Mose „Bogie” Ja'alom Veterán felderítő- és kommandótsiszt, vezette a hadsereg ejtőernyős dandárjának felderítő alakulatát és a Szajeret Mat'kalt, volt az A'man parancsnoka is. 1998-tól 2000-ig a hadsereg főparancsnokságát irányította. A második intifáda idején vezérkarifőnök-helyettesként, majd vezérkari főnökként szolgált. E könyv írása idején Izrael védelmi minisztere.

Aharon Zeévi-Farkas vezérőrnagy (IDF=Izraeli Véderő) 2001 és 2006 között az izraeli katonai titkosszolgálat feje.

Palesztin kulcsfigurák

Jasszer Arafat A Palesztin Hatóság elnöke. Az egyiptomi születésű Arafat 1959-ben, Kuvaitban alapította a Palesztin Felszabadítási Szerveze-

tet (PSZF; arab betűszóval: Fatah), amelyet aztán a legbefolyásosabb palesztin nacionalista csoportosulássá fejlesztett. A Fatah világszerte terrorcselekményeket hajtott végre Izrael és különböző külföldi érdekeltségek ellen; 1970-ben kiűzték Jordániából, majd 1982-ben Libanonból is. Arafatról rebesgették, hogy soha nem alszik kétszer egymás után ugyanabban az ágyban. Miután az első öbölháború idején Szaddám Huszeint támogatta, rákényszerítették, hogy az Egyesült Államok által meghatározott keretek közt tárgyalásokat kezdjen Izraellel. Miután 1993. szeptember 13-án – a Fehér Ház előtti pázsiton – kezét rázott Jichák Rabin izraeli kormányfővel, Nobel-békedíjjal tüntették ki. 1994-ben az oslói megállapodásokban foglaltak nyomán visszatért Gázába: elnökként itteni hivatalából és ciszjordániai, ramallahi főhadiszállásáról irányította a Palesztin Hatóságot. Miután 2000 nyarán kudarcra vezetett a Camp David-i csúcstalálkozó, ősszel kirobbantotta az al-Aksza intifádát. Az izraeliek Védőpajzs hadművelete következtében csapdába esett saját ramallahi erődjében, és végül, 2003-ban kénytelen volt átengedni posztját Mahmud Abbásznak (aki e könyv írásának idején is a Palesztin Hatóság elnöke). Arafat 2004-ben halt meg, úgy tűnik, természetes halállal.

Jehija Ajjas Ciszjordániában született, a Hamász egyik katonai vezetőjeként működött, majd a szervezet első számú „mérnökévé”, azaz bombakészítőjévé vált. Az általa kifejlesztett olcsó és nagy pusztító erejű robbanómellényeket és más robbanóeszközöket az Izrael elleni első olyan terrorhadjárat (1994–1996) során alkalmazták, amelyet nagyrészt öngyilkos merénylők hajtottak végre. Ajjas 1993 januárjában, Gázában halt meg: egy e célból preparált mobiltelefon robbant fel a kezében. Az izraeliek soha nem ismerték el felelősségüket a halálában.

Marvan Barguti A Fatah egyik irányítója és Tanzim nevű katonai szárnyának alapítója volt. 2002-ben izraeli különleges erők fogták el. A bíróság öt életfogytiglani börtönbüntetést szabott ki rá.

Dr. George Habas A marxista Népi Front Palesztina Felszabadításáért görög ortodox vallású alapítója. Neki köszönhető, hogy a nemzetközi közgondolkodásban meghonosodott a repülőgép-eltérítés fogalma.

Mahmud Abu Hanud A Hamász katonai vezetője volt Ciszjordániában. 2000 augusztusában a Duvdevan sikertelen akciót hajtott végre ellene, amelynek során három izraeli katonát saját bajtársaik lőttek agyon. 2001 novemberében halt meg: egy izraeli harci helikopter rakétával semmisítette meg a gépkocsit, amelyben utazott.

Kaled Masal 2004 óta a Hamász politikai vezetője; 1997-ben az izraeliek sikertelenül próbálták meg likvidálni a jordániai Ammanban.

Szaleh Dzsaradat Dzszeninben volt az Iszlám Dzsihad vezetője, 2003-ban, az elfogására indított Ja'masz-akció során vesztette életét.

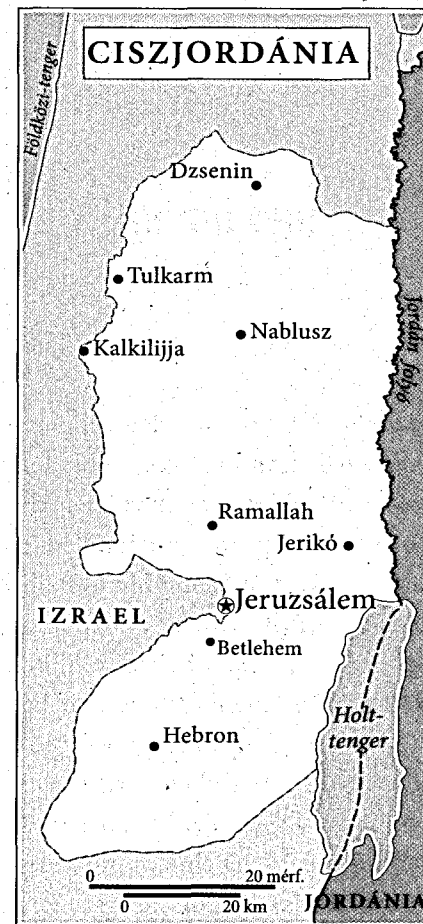
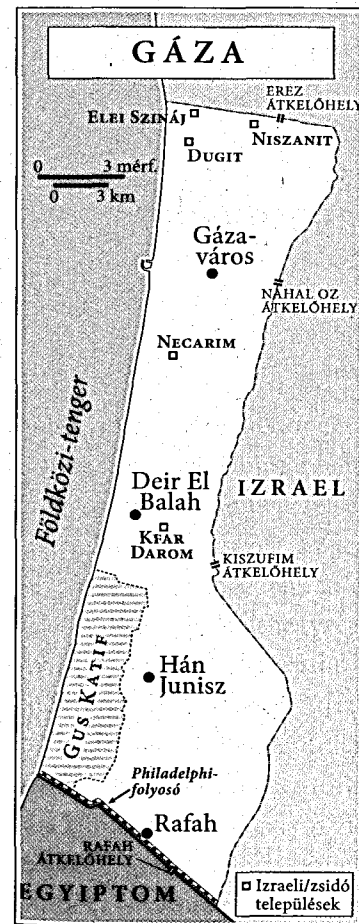
Szalah Sehada A Hamász katonai szárnyának egyik alapítója volt; 2003-ban, Gázában izraeli légi csapás végzett vele*.

Ramadan Abdallah Salah A tampai Dél-floridai Egyetem egykori tanára, a damaszkuszi központú Iszlám Dzsihad vezére.

Ahmed Jaszin A Hamász – nyaktól lefelé béna – alapítója és spirituális vezetője. Izraeli légi csapásban vesztette életét 2004-ben**.

* Egy F-16-os repülőgép egytonnás bombát dobott a lakóházára. A robbanásnak számos járulékos áldozata is volt – az akciót Izraelben is bírálták – *a ford.*

** Rá egy lézervezérlésű Hellfire rakétát lőtt ki egy izraeli harci helikopter: kerekesszékekben épp egy mecsetből tolták ki – *a ford.*

Az 1993-as oslói megállapodások három közigazgatási területre osztották Ciszjordániát: az A, B és C zónákra. Az A régiót, amelyet elsősorban a legnagyobb palesztin városok (Hebron, Betlehem, Jerikó, Ramallah, Nablusz, Szalfit, Kalkilija, Tulkarm és Dżenin), valamint bizonyos mezőgazdasági területek alkotnak, teljes mértékben a Palesztin Hatóság biztonsági és adminisztratív szervezete tartotta ellenőrzése alatt. A B zóna, amely csaknem Ciszjordánia egynegyedére terjed ki, olyan területekből áll, amelyeken palesztin polgári (és némi rendőri) kontroll érvényesül, biztonsági szempontból azonban izraeli erők ellenőrzik őket. A C zónában található területeken biztonsági és közigazgatási tekintetben egyaránt Izrael fennhatósága érvényesül.

ELŐLJÁRÓBAN

Emberfogás Beit Ummarban

Szalah* mindössze huszonegy esztendő volt, amikor átlépte a palesztin város, Beit Ummar határát: küldetése akkora stratégiai jelentőséggel bírt és olyan veszélyesnek ígérkezett, hogy több tábornoknak, valamint a Sin Bét, az izraeli belbiztonsági szolgálat igazgatóhelyettesének is engedélyeznie kellett. Az idő délre járt. Hideg volt, a december a Júdeai-hegységben sohasem enyhe. Olykor, telente egy-egy alkalommal még hó is hullik a bibliai tájat tagoló sziklás lejtőkre, melyek az északi Jeruzsálemet és Betlehemet elválasztják a déli Hebrontól. Beit Ummart körülbelül tizennégyezren lakták – közülük majdnem ötezer történetesen tizennyolc évesnél fiatalabb. Beit Ummar hagyományosan mezőgazdasági település volt, szőlője, olajfái, számos almáskertje szerte Ciszjordániában hírnévnek örvendtek. A várost egykor a kereszténység előretolt állásaként tartották számon a térségben, ennek a felekezetnek a tagjai azonban mára eltűntek, hajdani jelenlétükre mára mindössze egy templom romjai emlékeztettek. 1999 decemberét írták, és Beit Ummar négy éve, amióta csak életbe léptek az oslói megállapodások, a B zónához tartozott: palesztin polgári hatóságok igazgatták, biztonsági szempont-

* Álnév – „Szalah” valódi kiléte biztonsági megfontolásból nem derülhet ki.

ból pedig az izraeliek ellenőrizték. (Az A zóna mind közigazgatási, mind biztonsági tekintetben palesztin ellenőrzés alatt állt, a C zónában pedig mindkét aspektusból Izrael fennhatósága érvényesült.) Ez azonban csak papíron volt így, Beit Ummar ugyanis a valóságban a Harakat al-Mukavamah al-Iszlamiyya – a Hamász betűszóval jelölt szervezet – erősségének számított. A városban a Hamász és annak katonai szárnya, az Izzedin al-Kasszám Brigád volt az úr – ahogy ezt a brigád AK-47-esekkel* felfegyverzett, maszkos harcosainak jelenléte is mutatta.

Szalah őrmesterként szolgált a Ja'maszban, a Határőrség titkos egységében. Veteránnak számított: már két éve játszott a veszedelmes macska-egér játékot: bajtársaival együtt bujkáló terroristákra vadászott Ciszjordániában. Észak-Izraelben nőtt fel, egy kis drúz faluban, a galileai hegyek között. Gyerekkorában rendszeresen követett el kisebb bűncselekményeket. Agyafúrt volt és dacos, a legtöbben azt tartották róla, egész életében hadilábon áll majd a törvénnyel. Családja és a falujabeli öregek egyaránt így gondolták, ő azonban eltökélte, hogy rációfól borúlátó várakozásaikra. Miután besorozták a Határőrséghez, az Izraeli Nemzeti Rendőrség félkatonai szervezetéhez, amelyben szép számmal szolgáltak Izrael drúz kisebbségének tagjai, kérésére esélyt adtak neki, hogy alaposan elsajátíthassa a titkos hadviselést. Nem könnyen érte el, hogy az operatív állományba kerüljön. Szigorú válogatáson kellett bizonyítania rátermettségét: a jelöltek meghatározott idő alatt kellett teljesíteni. Sok-sok hónapon át képezték a terrorelhárítás alapvető, különleges feladataira, hogy meggyőződjenek róla, rendelkezik-e a képességekkel, amelyek alkalmassá teszik, hogy egy akciócsoport tagja legyen.

* AK-47: az ún. Kalasnyikov géppisztoly (valójában 7,62 mm-es rohamkarabély) – a ford.

Szalah rendelkezett mindazokkal a becses kvalitásokkal, amelyeket a Ja'masz parancsnokai elengedhetetlennek tartottak. Az arab az anyanyelve volt, és hevítette az a fajta makacs elszántság, amely elengedhetetlen ahhoz, hogy valaki túléljen egy különösen feszült helyzetet. Szalah ugyanakkor ura volt érzelmeinek, harcban is megőrizte ítélőképességét, és eltökélten nézett szembe mindenféle veszéllyel. Akciócsoportját alig egy évvel korábban, 1999. január 13-án, Beit Ummar közelében, Hebron hegyei közt – lesből – Hamász-terroristák támadták meg. Heves közelharc bontakozott ki, de mielőtt végeztek volna a terrorkülönítménnyel, a tűzpárbajban lelőtték Josua Gabriel törzsőrmestert, Szalah osztagának parancsnokát. Josua felcser is volt, s afféle mentora Szalahnak, amikor az újoncként csatlakozott az egységhez. Miután pedig Josua elesett a terroristák kereszttüzeiben, Szalah önként jelentkezett frontfelcserképzésre, hogy akcióban szanitécként is segíthesse bajtársait. Specialitása azonban az volt, hogy könnyűszerrel álcázta magát palesztinnak, aminek a csapat többi tagja is nagy jelentőséget tulajdonított. Az egész Beit Ummar-i akció – a helyi Hamász-parancsnok elfogása – kulcselemének számított, hogy Szalah és társa, Faresz* őrmester tökéletesen beszélt arabul és alaposan ismerte az iszlámot.

A célszemély hónapok óta vezette a Sin Bét körözési listáját, amelyen a legkeresettebb terroristák szerepeltek. Az illető középkorú, vallási befolyással rendelkező férfi volt, aki álcaként is felhasználta Hamász-beli politikai pozícióját és klerikus voltát – ezzel leplezte, hogy toborzó tevékenységet folytat a szervezet katonai szárnya számára. Ideje nagy részét a Hamászhoz kapcsolódó mecsetben töltötte, állig felfegyverzett, tagbaszakadt férfiak vették körül, akik minden lépését vigyázták. Tudott dolgozó volt, hogy a nap, sőt gyakran az éjszaka jó részét is az iszlám kultu-

* Álnév – „Faresz” valódi kiléte biztonsági megfontolásból nem derülhet ki.

rális központban töltötte; sűrű *kurtája** gyűrött volt a folyamatos viselésből. Ha a célszemélyt úgy akarták elfogni, hogy az akció ne torkoljon heves tűzharcba, a kivitelezőknek egyszerre kellett vakmerően bátornak és agyafúrtan ravasznak lenniük. Merész döntés született: a rajtaütésre decemberben kerül sor, a muszlim nagybőjt idején.

Szalahot és Fareszt egy hideg délutánon tette ki egy személygépkocsi a város közepén, az iszlám központ közelében. A kocsi német gyártmányú volt, kissé viharvert, a Palesztin Hatóság zöld-fehér rendszáma virított rajta. A két izraeli farmernadrágban volt, és abban a zöld, műszál asztalos bevetési zubbonyban, amelyet egy ideje szívesen hordtak a területeken működő egyik ellenállási csoport tagjai. Mindketten sötét színű, testhez álló pólót viseltek, amely sejtetni engedte harcosra valló izmaikat. Szalah arcán hosszú, bozontos szakáll díszlett, bajuszát borosta hosszúságúra kurtította. Faresz pilótaszemüveget viselt, ő öt napja borotválkozott utoljára. Mindketten bementek a vallási központba. Nem kérdezték, hol találják a célszemély irodáját, de nem is érezték szükségét, hogy bárki figyelmét felhívják jelenlétükre. Lefelé indultak, elhaladtak egy sor bársonyszövésű falikép mellett, amelyek Ahmed Jaszin sejkét, a szervezet béli alapítóját ábrázolták, háttérben a Sziklamecset aranykupolájával. Az alagsorban több közösségi helyiség, tanterem és néhány iroda működött. A téli hideggel hőszűrők próbálták felvenni a harcot, amelyek azonban fülledt tettek a levegőt. A folyosókon férfiak beszéltek mobiltelefonjaikon, fiatalok ballagtak egy szemináriumra. A célszemély az irodájában ült, és elmélyült beszélgetés folytatott egy mobilon.

Szalah és Faresz a célszemély irodája felé haladtak, de udvariasan megálltak. Túl sokan voltak körülöttük, hogy megpróbálják elkapni

az emberüket. A klerikus azonban észrevette a két jól megtermett figurát – úgy tűnt, kézitusában vagy utcai verekezésben bármelyik laposra verné a legbelevalóbb izraeli kommandó is –, és behívta őket irodájába. Látszott rajtuk, hogy valószínűleg fegyver is van náluk. A célszemély biztosra vette, hogy a jövevények a Hamász küldöttei... nem is lehetett másként. Szalah és Faresz egyenesen oda mentek hozzá, bemutatkoztak, és előadták mindazokat az üdvözlés- és áldásformulákat, amelyekkel egy fiatalembernek köszöntenie illik egy olyan vallási vezetőt, akit a szervezeten belül tisztelet övez. A célszemély mindkettőjüket megölelte, majd megáldotta. Szalah előadta, hogy egy kocsival érkeztek, segítség gyanánt.

– Tudtam, hogy értem jöttetek – mondta a pap széles mosollyal, mivel akkorra már biztos volt abban: a jövevények azért érkeztek, hogy elkísérjék valamiféle megbeszélésre, talán a közeli al-Arrub menekülttáborba, fontos ügyeket megvitatni. Végül is a rettegett *kavat al-hasza* – ahogyan arabul a különleges erőket nevezték – az utóbbi időben több ízben is hajtott végre akciókat Hamász-parancsnokok likvidálására, a szervezet vezetősége igyekezett is valamiképp reagálni a történetekre.

A célszemélyt megillette a tiszteletteljes bánásmód, Szalah és Faresz ezért abban a tempóban lépkedett a nyomában, amellyel a tanítvány tartozik követni mesterét. A három férfi keresztülment az épületen, kiléptek a főbejárat üvegajtaján, s közben az egész hónapos ünnepről csevegtek. Faresz kilépett a járdára, majd az útestre. A német kocsi sofőrje óvatos lassúsággal elindult feléjük járművével. Faresz kinyitotta az ajtót a célszemély előtt, és segített neki beszállni az autóba, Szalah pedig futva megkerülte a jármű hátulját, és jobb felől maga is beült mellé. Mihelyt az ajtók becsukódtak, a kocsi vezetője a gázpedálra taposott, és száguldani kezdett Beit Ummar keskeny utcáin, a város szélé felé. Hirtelen megiramodásuk megri-

* Bokáig érő, keskeny állógallérú, ingszabású ruha – a ford.

asztotta a célszemélyt, ám mielőtt hangot adhatott volna aggodalmának, a gépkocsivezető ülése alatt elrejtett rádióból torz, héber nyelvű, sietős mondatok hallatszottak. Az utas megroskadt ültében. Szakállas arcából kifutott a vér, és lehunyta a szemét: teljes csüggedés lett úrrá rajta.

A fogoly egyike volt a tizenöt terroristaparancsnoknak, akikért 1999 decemberében a Sin Bét tűvé tette teljes Ciszjordániát. A terrorizmussal gyanúsítható különösen fontos személyek száma alig egy év alatt egyedül Dzszeninben meghaladta a kétszázat. A hamis béke látszatának helyébe nem sokkal később a teljes erővel vívott küzdelem repesz- és golyózápora lépett.

ELSŐ KÖNYV

CISZJORDÁNIA

(Júdea és Szamária)

יהודה ושומרון
الضفة الغربية

ELSŐ FEJEZET

Erővel és csellel

Az első gumiabroncsok 2000. május 15-én, hétfőn, egy napos reggelen, a reggeli ima után lobbantak lángra. Órákon belül lángfal és maró, fekete füstoszlopok emelkedtek az ég felé a Balata menekülttáboron kívül, a Nabluszba vezető út kereszteződésénél. A palesztinok minden május 15-én óramű pontossággal megemlékeztek a *Nakba*-ról, a nagy katasztrófáról, a végzetes napról, amelyen 1945-ben létrejött Izrael Állam: a mélységes gyász ilyenkor tomboló dührohamokban öltött formát. Mindenütt, ahol nagy számban éltek palesztinok, *Nakba*-demonstrációkra került sor. Libanonban, Damaszkuszban és a jordániai menekülttáborokban, ahol hagyták, hogy a nyomorúság mind kilátástalanabbá váljék, az izraeli függetlenség kikiáltásának évfordulója a gyász és a lángoló autógumik napja volt. Számos *Nakba*-megemlékezésen, amelyeket a különböző ellenállási csoportok és vallási frakciók szerveztek, az első számú témává Izrael megsemmisítését tették meg. Ez volt a hetedik *Nakba*-évforduló, amióta a Palesztin Felszabadítási Szervezet elnöke, Jasszer Arafat és Jichák Rabin egy magasztos történelmi pillanatban kezet nyújtott egymásnak, abban a reményben, hogy sikerül a tartós, örök békével felváltani a két nemzet végleláthatatlan, feloldhatatlan konfliktusát. Az újonnan létrejött Palesztin Hatóság egy majdani palesztin állam csírája

volt, amely az elgondolások szerint tárgyalásos úton – azaz az erőszak mellőzésével – nyilvánítja majd ki függetlenségét, hogy békében éljen egymás mellett Izraellel. Remény volt arra, hogy a palesztin nép büszkeségének szétzúzását hamarosan az olyannyira vágyott függetlenség és önrendelkezés teszi jóvá. Remény volt arra is, hogy a *Nakba*-napi tombolás helyébe az államiság örömteli ünneplése lép.

Jakov Berman felügyelőnek ez volt a hetedik *Nakbája*. Berman a Jámasz Ciszjordániában működő, azaz a júdeai és számáriai műveletekért felelős titkos terrorelhárító egységében, tiszti rangban szolgált. A felügyelő néhány kommandósa egy közeli dombon kialakított megfigyelési pontról tartotta szemmel a nagyszabású demonstrációkat – katonai távcsövek és mesterlövészpuskák céltávcsövei segítségével. Mindnyájan érezték: tavalyhoz képest valami megváltozott. Közülük a veterán bevetésiek – akik, mielőtt egy évtizede önként jelentkeztek volna a különleges egységbe, éveken át szolgáltak a Határőrség ciszjordániai reguláris századaiban – soha nem érzékeltek ennyire tapintható gyűlöletet – még a néhány év előtti felkelés során sem. A skandáló, Izraelre halált követelő tömeg mérete is nagyobb volt. Dühükben villamos áram vibrált, amely minden korábbinál nagyobb feszültségűvé erősödött. A megfigyelők mindegyike elégséges tapasztalattal rendelkezett ahhoz, hogy tudják: odalent, a terepen valami baljós dolog van kibontakozóban. Bermannak kétsége sem volt, hogy hamarosan valamiféle konfliktusra kerül sor.

* Jóllehet a területeket, amelyek az 1967-es izraeli-jordániai demarkációs vonal és a Jordán folyó közt helyezkednek el, általában Ciszjordániaként (angolul: West Bank – Nyugati part) ismerik, a kifejezést Izraelben ritkán használják – az izraeli biztonsági szervezetek pedig szinte soha. Ciszjordánia régióit öszövétségi nevükön Júdeaként és Szamáriaként emlegetik (ezek héberül: *Jehuda ve'Somron*). Mivel pedig a biztonsági szolgálatok, ugyanúgy, ahogy világszerte minden bűnüldöző és katonai struktúra, szívesen alkalmaz rövidítéseket, Ciszjordánia közkeletű neve egyszerűen *A'jo's* – az *Aizor Jehuda ve'Somron* (Júdea és Szamária terület) szavakból származó betűszó.

A felügyelő a Szovjetunióban született; kis termetű ember volt, de mindenre elszánt energia feszítette, a sors akadályt nem ismerő eltökéltséggel kárpótolta azért, amit centiméterekben megtagadott tőle. Erre a kivételes szilárdságú lelki páncélzatra mintegy mellesleg, a régi szovjet rendszerben államilag jóváhagyott, az egész kultúrát átható dühödt antiszemitizmus következményeképpen tett szert. 1991-ben, tizenévesen vándorolt ki Izraelbe, majd behívták az Izraeli Véderőbe – a hadseregbe –, abban reménykedett, hogy egyszer majd kommandós lehet belőle. Arról álmodozott, hogy bekerül a Szajeret Mat'kal, a Vezérkar Felderítő Egysége soraiba, az izraeli kommandós egységek legrangosabbjába. A Mat'kal léte és tevékenysége azóta izgatta a világ fantáziáját, hogy 1976-ban végrehajtották a legendás entebbei túszzmentő akciót. Soraiból kerültek ki Izrael leghíresebb – és legszebben dekorált – tisztjei, olyanok, mint Ehud Barak és Jonatan „Joni” Netanjahu. Berman azonban épphogy törte a hébert, a Mat'kal pedig, amely már a középiskolában figyelte a tizenhat éves fiúkat – hogy kiválogathassa és soraiba fogadhasa a legjobbakat –, nem törte magát, hogy próbát tegyen az újdonsült izraelivel, aki még az alap nyelvtanfolyamot sem végezte el. A félelmet nem ismerő Berman azonban ragaszkodott hozzá, hogy a sorozótiszt úgy intézze: a dolgok sűrűjébe kerüljön.¹ A Határőrséghez, az Izraeli Nemzeti Rendőrség paramilitáris alakulatához hívták be.

Bármennyire hatékonyan asszimilálta is a hadsereg az ország számos etnikai csoportját és új bevándorlóját, Izrael igazi olvasztótéglényének a Határőrség számított. Az új bevándorlók, az izraeli arabság vagy a kisebbségek és különböző közösségek tagjai – drúzok, beduinok, cserkeszek és keresztények – valamennyien együtt szolgáltak Izrael egyetlen igazi, professzionális harci erejében; a Véderőt a pol-

¹ Entebében esett el – a ford.

gár-katona eszméje köré építették fel: a tizennyolc éves sorkötelesek hároméves (a nők kétesztendő) kötelező katonai szolgálatot teljesítenek, ugyanakkor Izrael fegyveres erejének háromnegyedét a tartalékos alakulatok teszik ki. A *Mismar Ha'Gvul*, azaz a Határőrséget 1953-ban hozták létre, hivatásos páramilitáris rendőri parancsnoki állományból és sorkatonai szolgálatra behívott legénységből. A Határőrség volt Izraelben az egyetlen fegyveres erő, ahol a zsidó, keresztény, muszlim és drúz ünnepeket egyaránt – és a mindegyiket megillető tisztelettel – megünnepezték.

A Határőrség kultúrák és etnikumok olvasztótégelye volt, a befogadás kultúrájának ápolója. A testületnél, ahogy mondták, nem volt vallás vagy kultúra, csak a közös névjegy: az állomány jellegzetes zöld barett-sapkája. A szervezet sorain belül sokan hivatásukul választották a rendőri munkát. Ennek eredményeképpen a határrendőrök átlagéletkora magasabb volt, mint például a hadsereg tagjaié: a Véderőben az állomány nagy részét a középiskolából épphogy kikerült fiatal katonák alkották, akik honvédelmi kötelezettségüknek tettek eleget. Az új bevándorlók körében népszerű volt a Határőrség soraiban teljesített hivatásos szolgálat: a frissen érkezettek szívesen éltek ezt a szabályozott, nagy feyelemmel járó életet, és örültek, hogy státusz és jövedelem tekintetében alkalmuk van az előrejutásra az izraeli társadalomban.

Izrael kisebbségei kiemelkedően teljesítettek a testületben, sokan futottak be hosszú és dicsőséges határrendőri pályát. A kisebbségek ideális résztvevői voltak a „területeken” végrehajtott műveleteknek. Beszélték a palesztinok nyelvét, és értették vallásukat, mentalitásukat, szokásaikat.

Lehet, hogy Jakov Berman csalódott volt, amikor kommandós-ságról szőtt álmait szertefoszlottak, mihelyst azonban „birtokon belül került” a Határőrségnél, közölte: önként jelentkezni akar az alakulat hadrendjének legjobb és legveszedelmesebb különleges hadműveleti egységébe.

A *Mismar Ha'Gvul* állította ki Izrael két legrangosabb terroristaellenes egységét. Az első a Jáma'm volt – Izrael nemzeti antiterrorista és tűszmentő alakulata. Neve betűszó, amely a *Jehida Mistartit Me-juhedet* – a. m. Különleges Rendőri Egység – rövidítése. 1974-ben hozták létre, miután a Szajeret Mat'kának jó néhány* gyereket nem sikerült megmenteni azok közül, akiket palesztin terroristák ejtettek túsul egy iskolában, az észak-izraeli Ma'alotban. Akkoriban a tűszszabadítás a hadsereg és a Szajeret Mat'kal hatáskörébe tartozott, annak ellenére, hogy az egység feladata elsősorban a messze az ellenséges vonalak mögött végrehajtott mélységi felderítés és információgyűjtés volt. A ma'aloti eset, a húsznál is több gyerek halála arról győzte meg az izraeli vezetőket, hogy az országnak egy „főállású” antiterrorista egységet kell a folyamatos terrorelhárító tevékenység szolgálatába állítania. Ezt az új köteleket a Határőrség hadrendjébe integrálták, s végül a világ egyik legkiválóbb közvetlenül beavatkozó antiterrorista csapásmérő erejévé vált.

A Jáma'm volt Izrael legigényesebben válogató alakulata – a jelentkezők csupán kevesebb mint egy százaléka felelt meg a követelményeknek. Ráadásul *kizárólag* a hadsereg harcedzett veteránjait fogadta – újonnan besorozottakat nem. Így történt, hogy Berman inkább a Jámaszba kérte a felvételét. A Jámasz – neve a héber *Jehidat Miszta'aravimból* (Titkos Egység) képzett betűszó – a Határőrség második elit csapata volt; a kifejezés szó szerinti fordítása: „akik araboknak álcázzák magukat”. Noha a Jámasz hivatásos alakulat volt – hivatásos rendőrökből állították ki –, sorállományúak jelentkezését is elfogadta. A drúzok, beduinok, keresztények, cserkeszek és a legkülönbözőbb arab országok zsidó diaszpóráinak szülöttei közt történt, hogy a szovjet földről érkezett Berman, aki kivette részét Izrael

* A száztizenöt túszból huszonöten haltak meg, huszonketten gyerekek – a ford.

titkos, terrorellenes háborújának legveszélyesebb hadműveleteiből, nemcsak hogy otthonra lelt, hanem idővel az ország egyik legragyogóbban dekorált fegyverforgatójává is vált.

Amióta csak arabok és zsidók közt folyik a küzdelem a Földközi-tenger és a Jordán folyó közti apró földdarabért, Izrael Állam mindig is élt a lehetőséggel, hogy katonáit és kémjeit az álcázás eszközével megkülönböztethetlenné tegye ellenségeitől. A Hagana – Izrael földalatti hadserege a függetlenné válás előtt – soraiban sokan voltak, akik beszéltek arabul, s akik elsajátították a palesztin arabok nyelvét és szokásait; a Hagana tagjai közül sokan eredetileg arab országokból érkeztek. 1941-ben, amikor a tengelyhatalmak előretörték a Közel-Keleten, a Hagana és a brit titkosszolgálatok szükségből szövetségre léptek a Hitler elleni háborúban. Ennek az együttműködésnek az egyik mellékterméke volt a Pal'mah (Rohamcsapat), egy különleges műveleteket – szabotázsakciókat és felderítő tevékenységet – végrehajtó erő, amelynek az volt a feladata, hogy megvédje Palesztinát, ha a tengelyhatalmak inváziót indítanának ellene. A szervezet sokakat vonzott a leendő zsidó állam majdani katonanagyságai közül, mások mellett Jichák Rabin majdani miniszterelnököt.

A Pal'mah egyik speciális alakulata a *Sahar*, vagyis a Virradat fedőnevet viselte, jóval többen ismerték azonban Arab Szakaszként. Az egység specialitása az arab nyelvtudás, illetve az arab szokások

* Palesztinába érkező németországi és ausztriai új bevándorlókból egy Német Szakaszt is létrehoztak. Ezek a többnyire határozottan németes megjelenésű férfiak az Afrika-hadtest olyan tagjainak álcázták magukat, akiket mélységi felderítési feladatok ellátására küldtek Észak-Afrikába (és a földközi-tengeri hadszíntér más részeibe). Hírszerző-felderítő bevetéseiken német hadifogolytáborokba szivárogtak be. A függetlenség elnyerése után az Arab és Német Szakaszhoz hasonló egységek soraiból került ki az újonnan létrejövő izraeli titkosszolgálatok vezetésének magja.

és életmód ismerete volt.² Személyi állományát elsősorban szíriai születésű zsidók közül toborozták, főleg olyan személyeket, akiknek családja eredetileg damaszkuszi vagy aleppói volt, egyes mély fedésben dolgozó tagok azonban nem rendelkeztek ennyire közel-keleti pedigrével. Az Arab Szakas tagjai átfogó szakmai kiképzést kaptak, megtanulták a bonyolult arab szlenget, a meggyőző arab kiejtést, alapismereteket sajátítottak el az esetleges művelleti területeiken divó életmódról. Valamennyien megtanulták fedőtörténetek kidolgozását, hogy akkor se essenek ki a szerepükből, ha egy rendőr vagy ellenséges ügynök faggatja őket. Kiképzésüknek a szabotázzsal kapcsolatos részét brit titkosszolgálati emberek felügyelték; igen átfogó oktatást kaptak a robbanóanyagok alkalmazásáról.³

Uniformis gyanánt az egység arab ruhákat választott. Az arab elemeit beépítették a héber nyelv alapszövegébe, sőt, mint kiderült, az Arab Szakas számtalan arab szlengszóval és -kifejezéssel gazdagította azt a modern hébert, amelyet ma az izraeliek beszélnek.⁴ A tagok arab neveket vettek fel, és soha nem mutatkoztak volna a hagyományos arab kendő nélkül, amelyet a nyakuk köré csavarva viseltek.

Az álcázás és a bennszülöttekhez való azt a fajta hasonulás, amelyet az Arab Szakas tagjai űztek, idővel része lett az izraeli nemzeti legendáriumnak. Mose Dajan 1941-ben, Libanonban veszítette el egyik szemét, miközben arabnak álcázva egy kommandós akciót vezetett. Izrael függetlenségi háborúja idején az Arab Szakas sok kisebb összecsapásban vette fel a harcot arab hadseregekkel és irreguláris alakulatokkal, amelyek zsidó településeket próbáltak megtámadni.

A háború után a szakasz mély fedésben dolgozó tagjai közül sokakat a Közel-Kelet arab fővárosaiba küldtek, s állomáshelyükön titokban fontos szerepet játszottak az arab diaszpóra zsidóságának kivándorlásában az újonnan létrejött zsidó államba. 1948 augusztusá-

ban az egység tagjait hivatalosan a Véderő hírszerzésébe integrálták – a Sin Men 18 nevű alakulatba.⁵ Más veteránok az újonnan megszervezett külföldi hírszerzésnél – a Moszadnál – és Izrael belföldi kémelhárító és terrorellenes ügynökségénél, az Általános Biztonsági Szolgálatnál álltak munkába. Ennek közismertebb, egyszerűbb elnevezése: Sin Bét (a szervezet héber nevéből képzett betűszó).

Az arab országokból a fiatal zsidó államba érkező bevándorlók első osztályú alapanyagot jelentettek Izrael titkosszolgálatai számára. Az álcát viselő „arabisták” régen nem csak úgy jelentek egy faluban vagy városban, hogy végrehajtsanak egy bizonyos akciót. Mély gyökereik voltak, arab környezetben, arab módon éltek, hosszú távra kialakított arab identitással rendelkeztek – házat vettek, megnősültek, gyerekeik születtek.⁶ Eli Cohen, a legendás Moszad-kém, aki a hatvanas évek derekán hírszerzési információk sokaságával látta el Izraelt a szíriai fegyveres erőkről, egyiptomi születésű zsidó volt, óriási tehetséggel a hírszerzéshez. Olyannyira sikerült beépülnie a szíriai politikai és katonai hierarchiába, hogy már a védelmi miniszteri poszt lehetséges várományosának tekintették. Szovjet kémelhárító specialisták leplezték le; végül letartóztatták, majd Damaszkusz központjában nyilvánosan felakasztották; Tel-Avivba eljuttatott információi ugyanakkor nagyban hozzájárultak Izrael villámgyors győzelméhez, amelyet a 1967. júniusi hatnapos háborúban Szíria, Jordánia és Egyiptom felett aratott.

Izrael elfoglalta a Golán-fennsíkot Szíriától és a Sínai-félszigetet Egyiptomtól, még nagyobb jelentőséggel bírt azonban, hogy fennhatósága alá került a Jordán folyó nyugati partja, s ezzel együtt 850 ezer palesztin is. Délen, a Sínai-sivatag északnyugati szélén húzódott a Gázai övezet, 422 ezer palesztin lakóhelye.⁷ A jordániai és egyiptomi titkosszolgálatok támogatták a különböző palesztin ge-

rillamozgalmak fedájnjait (az arab szó jelentése: „férfiak, akik áldozatokat hoznak”). A fedájnok az arab hatalmaknak engedelmeskedtek, majd miután 1967 júniusában odavesztek a fent említett területek, belőlük jött létre a helyettesítő erő, amely a kibontakozó felőrlő háborút vívta. Ciszjordániában számos izraeli felderítő kommandós egység harcolt palesztin gerillákkal. A Gázai övezetben az izraeli erők nagyszabású terrorista felkeléssel szembesültek. Még specializáltabb megközelítés vált szükségessé, megelőzendő, hogy ez a felkelés valódi háborúvá alakuljon.

Gáza pacifikálásának feladata a Déli Parancsnokság élén álló Ariel „Arik” Saron vezérőrnagyra hárult. A „Buldózerként” emlegetett Saron hideg fejű, de hihetetlen energiával cselekedett, és félelmetes hírnévre tett szert Izrael arab ellenségei közt. Izrael ejtőernyős és különleges erőinek egyik alapítójaként Saron egy antiterrorista kommandós egység parancsnoka volt, amely legalább annyira ismert volt kérlelhetetlen keménységéről, mint merészségéről és hatékonyságáról. Bárhol sikerült is azonosítani egy célpontot, a 101-es Egység néven ismert vakmerő terroristaellenes megtorló alakulat akcióba lendült, és bármikor lesújtott, amikor csak akart. 1953. október 14-én a 101-esek voltak a Sosana hadművelet élcsapata, egy megtorló csapásé, amelyet a ciszjordániai falu, Kibja ellen indítottak – a helyiség az Izraelt támadó gerillák egyik bázisa volt. A rajtaütés során hatvankilenc polgári személy sebesült és halt meg. Az eset óriási nemzetközi felháborodást váltott ki, az izraeli közvéleményt szintén megdöbbenetette az akció brutalitása. A gerillatámadások azonban megszűntek, Saront pedig végül előléptették. Legendája teljessé vált 1967-ben – ekkor annak a hadosztálynak a parancsnoka volt, amely a Sínai-félszigeten egy páncélos lökéssel áttörte az egyiptomi védelmet – már Izrael egyik leginnovatívabb és legsikeresebb katonai vezetőjeként tartották számon.

Saron parancsnokként nem törekedett arra, hogy megnyerje a szíveket és meggyőzze az elméket: a gázai terrorista jelenlét felszámolása során azonnali eredményeket követelt. Hívatta régi ejtőernyős barátját, Meir Dagan századost, és egy új felderítőegység vezetésével bízta meg. Az alakulatnak az álcázott információszerzésnek azokat a technikáit kellett használnia, amelyeket Izrael titkos erőinek első nemzedéke alkalmazott – kombinálva a véres közvetlen akció erőteljes valóságával. Az új csapat a Szajeret Rimon („Gránát” Felderítőegység) nevet kapta.

Az ugyancsak acélosan kemény Dagan, Meir Huberman néven, szintén a Szovjetunióban született, és sohasem felejtette el, milyen következményei voltak családjára nézvést a holokausztnak. Racionális gondolkodású, megkérdőjelezhetetlen bátorságú tiszt volt, s erre a feladatra olyan, hozzá hasonló katonákat válogatott össze, akikre nyugodtan hagyatkozhatott az egyetlen Uzi géppisztollyal és rohamkéssel vívott veszedelmes összetűzésekben. Önkéntesei közt akadtak arabul beszélők, s olyanok is, akik képesnek tartották magukat arra, hogy egy intenzív tanfolyamon elsajátítsák ezt a nyelvet – mások kizárólag héberül tudtak. Ezzel együtt az új alakulat tagjai kivétel nélkül részt vettek egy villámkurzuson, ahol az arab mellett a palesztin kultúra legfontosabb elemeivel is megismerkedtek. Dagan tudta: embereinek álcája az utcai beszélgetés vagy a piaci és kávéházi csevegés során válik be, esetleg bizonyul haszontalannak.

A kommandósok álöltözetben, különféle trükkökkel beszivárogtak a terroristák világának minden zugába. Olyan éttermekben ettek, amelyek terroristavezérek törzshelyei voltak, olyan piacokon vásároltak, amelyeket különböző terrorcsoportok ellenőriztek. Dagan emberei rendkívül részletes és szerteágazó dokumentációt hoztak létre a férfiakról és nőkről, akikre vadásztak. Tudták, hol laknak, hol alszanak a gerillák. Egy gondosan kiépített hírszerző hálózat kide-

ritette, hogy hívják feleségeiket és szeretőiket (akadt terrorista, aki a nőket részesítette előnyben, olyan is, aki a férfiakat, de olyan is, aki mindkét nem tagjait kedvelte) – sőt, még arra is gondjuk volt, hogy terhelő tényeket tudjanak meg anyagi helyzetükről vagy személyes hajlamaikról. Dagan kommandósai közvetlenül beavatkozó erőt alkottak – a rejtélyes, arabul beszélő csapat által elpusztított terroristáknak már a mennyisége is a megdöbbenés hullámain váltotta ki a Gázai övezetben. Végül a körözési listák élén szereplő palesztinok inkább önként adták fel magukat a Sin Bétnek, semhogy Dagan embereivel kelljen szembenézniük.

Dagant a palesztinok *ibn zanának*, „a fattyúnak” nevezték (ami a palesztin köznyelvre lefordítva azt jelenti, „kurva fia”). Dagan személyes bátorsága – különösen, amikor az oroszországi születésű parancsnok palesztinnak álcázta magát – legendássá vált. 1971. január 29-én, az Abu Nimer nevű körözött terroristával való találkozásakor Dagan személyesen csavart ki egy már kibiztosított kézigránát a férfi kezéből: az izraeliek a dzsebjai menekülttáborban ütöttek rajta Nimeren, egy őrizetbevételi akció során. A terroristákat terrorizáló csapat kommandósait arabul *Abu Aliként*, „erőszakos embe- rekként” emlegették. Az erőszak azonban hatott: A Szajeret Rimon kevesebb mint egy év alatt véget vetett a fedájinok gázai jelenlétének. Gázára húszesztendei nyugalom köszöntött.

1986-ban Ehud Barak vezérőrnagy, a Ciszjordániát felügyelő hadserg-főparancsnokság vezetője úgy gondolta, ismét létre kellene hozni a Véderő egy új, sikeres egységét, kizárólag terrorelhárítás céljára. Barak volt a sereg történetének legtöbbször kitüntetett katonája, aki személyében is megtestesítette az izraeli kommandós bátorságát. 1972 május 8-án a Szajeret Mat'kal parancsnokaként embereivel fehér re-

pülógép-műszerész kezeslábast öltött, és elhitette a Fekete Szeptember négy terroristájával, hogy overallosai a felszálláshoz akarnak előkészíteni egy eltérített repülőgépet, amely a lodi repülőtér kifutóján vesztegelt. Barak kommandója, soraiban egy Benjamin Netanjahu nevű fiatal hadnaggyal, megrohmozta a Boeingt. Végeztek két túszejtővel, egyszersmind végrehajtották a hadtörténet első tubuláris (repülőgépben, vonatban, buszban stb. tartózkodó terroristák elleni) túszzabadító akcióját. Egy évvel később, 1973. április 9-én Bejrútban – ahová a haditengerészet juttatta el őket – Barak és kommandósai platinaszőke parókákat, extra méretű melltartókat és szűk miniszoknyákat öltve mértek csapást a Fekete Szeptember vezérkarára.

Ciszjordániában egyre kiterjedtebb palesztin terror-infrastruktúra épült ki, amelyet Barak mindenképpen meg akart semmisíteni. Magához hívatta az ejtőernyős felderítőknél szolgáló Uri Bar-Lev századost, akiről közismert volt, hogy kedveli nem szokványos megoldásokat (egyszersmind ellenszenvvel viseltetik a parancsok merev korlátai iránt) és ismertette egy elgondolását: nevezetesen, hogy létre kellene hozni egy különleges kommandós alakulatot, egy bármikor bevetethető, kizárólag antiterrorista profilú titkos csapatot. Bar-Lev közismerten szeretett a saját feje után menni, és számtalan vétsége miatt valószínűleg a világ bármely más hadseregében már megjárta volna a hadbírósgot. Az Izraeli Véderőben azonban nem nézték rossz szemmel azokra, akikben volt némi hajlam az újításra – még ha kissé szemtelenek voltak is. Korábbi, műszaki tisztként teljesített szolgálata során térdtől lefelé elvesztette a bal lábát, de nem hagyta, hogy fogyatékosága hátráltassa katonai előmenetelében. Gyorsabban menetelt, mint zászlóaljának sorkatonái, akik tíz évvel voltak fiatalabbak nála, és soha egyetlen ellenfelének sem hagyta, hogy sarokba szorítsa.

Barak utasította Bar-Levet, hogy hozzon létre egy kis, rendkívül mozgékony antiterrorista alakulatot, amely képes sebészi pontossá-

gú megelőző csapások végrehajtására, s arra, hogy kiterjedt, bennszülöttek által lakott régiókban folytasson műveleteket. Az egység palesztinnak öltözött tagjainak olyan területekre kellett beszívárogniuk, ahová a hadsereg és a rendőrség nem hatolhatott be: azzal a céllal, hogy terroristaparancsnokokat fogjanak el, és olyan specifikusan helyszíni információkat szerezzenek be, amelyekhez másként nem lehet hozzájutni. Bar-Lev olyan tiszteket és tiszthelyetteseket toborzott az alakulatba, akiket ismert, és akikben megbízott, vagyis nem szükségképpen olyanokat, akiknek szülei arab országok zsidó diaszpórájából érkeztek. Sok kék szemű, szőke hajú katonát is beválogatott az egységébe. Lehet ugyan, hogy németországi vagy kelet-európai eredetű családokból származtak, de hozzáállásuk, hetykeségük és hajlamaik szerint vérbeli levanteiek voltak.

A külső álcázás nem okozott különösebb gondot. A kommandósok egy részének arcszíne és haja is sötét volt, könnyen álcázhatták magukat nabluszi, hebroni vagy Cisjordánia bármely más pontján élő helybélieknek. Ha az akció megkövetelte, hogy végrehajtója *razalehet* („szép nő”) – vagy bárki más – alakítson, a smink és a kellemek elősegítették az átalakulást. Az egység olyan jelmeztárt gyűjtött össze, amelyet egy szintársulat is megirigylhetett volna. Az új kötelék a Duvdevan, „Cseresznye” nevet kapta.

1986 júniusára négy Duvdevan-osztag tevékenykedett Cisjordánia területén. Az egység lehetőségei korlátozottak voltak; egy-egy ilyen csapat egy vezénylő tisztből, két felcserből, két mesterlövészből, két csoportparancsnokból és az utóbbiak alá tartozó csekély számú kommandósból állt. Uri Bar-Lev célja egyszerű volt. Azt

* Az izraeli közbeszédben a különleges egységeket mint a „krémet” (*ha'kacset*) emlegetik. A Duvdevan, érveltek az egység alapítói, valami más: a díszítmény a törtán, olyan, mint a cseresznye, amely a habra is felteszi a koronát. Az elnevezés meghonosodott, de hadművelleti körökben a Duvdevanra természetesen hadrendi száma szerint hivatkoznak.

akarta, hogy a terroristákat elbátortalanítsa a lehetőség: biztonságosnak vélt menedékeikbe izraeli erők szivároghatnak be, akkor pedig nem tevékenykedhetnek kedvükre, nyíltan. Bar-Lev azt akarta, hogy minden terrorista, akik titokban merényletet tervez, tartson attól a három férfitől, aki az út túlsó oldalán, abban az ütött-kopott gépkocsiban ül, s ugyanígy attól az árucsomagokat cipelő öregaszonytól, ott átellenben... aki lehet akár egy húszéves katona is, egy Mini-Uzi géppisztollyal a ruhája alatt.

– A titkos egység mindössze annyit akart – fejtette ki Bar-Lev –, hogy a terroristák megrettenjenek, szüntelenül foglalkoztassa őket a közöttük álruhában jövő-menő izraeliek gondolata, s ettől ne legyenek képesek támadásokat kidolgozni Izrael ellen. Arra találtak ki bennünket, hogy bejussunk a bőrük alá, behatoljunk a központi idegrendszerükbe.⁹

Bar-Lev a nagy semmiből valami egészen egyedülálló dolgot hozott létre: a kezdetben egytucatnyi emberből álló egység több mint százötven főt számláló erővé nőtte ki magát. 1989-ben egy nagyobb bevetés előestéjén Barak vezérőrnagy, akit nemrégiben neveztek ki a vezérkari főnök helyettesének, meglepetésszerű látogatást tett a Duvdevannál. Úgy döntött, átöltözik, helybélinek álcázza magát, és csatlakozik a kommandósokhoz, akik egy felső-szamáriai faluba készültek. A rajtaütést minden baj nélkül végrehajtották – az akció során elfogtak hat terrorista gyanúsítottat, és lefoglaltak egy tétel elrejtett fegyvert.¹⁰

A Duvdevan hamarosan az első vonalakban találta magát – továbbá az ellenséges vonalak mögött –, egy ádáz harcokkal járó konfliktus kellős közepén. 1987 decemberében nagyszabású palesztin felkelés robbant ki a Gázai övezetben és Ciszjordániában. A tiltakozás gyorsan erőszakos formát öltött, majd fegyveres konfrontációvá alakult, melynek során terrorista csoportok bujtogatták a zavargókat,

akik kövekkel és Molotov-koktélokkal dobálták az izraeli rendfenntartó erőket. Ugyanezek a csoportok a zűrzavart és a felkelés keltette politikai zűrzavart kihasználva terrorcselekményeket követtek el izraeli polgári célpontok – és a fegyveres erők személyi állománya – ellen. Az erőszakhullám intifáda néven vált ismertté, az arab szó jelentése „lerázni valamit”, de hamarosan alkalmazni kezdték a palesztin ellenállás mindenfajta népi megmozdulására. Izrael a zavarágokra erővel válaszolt. A palesztin tüntetőkre – gyerekekre és nőkre – gumilövedékekkel tüzelő izraeli katonák képei hamarosan Izrael PR-rémálmaivá lettek (annak ellenére is, hogy ezek a fiatalok és nők köveket és benzines palackokat hajigáltak). A palesztin emigráns körök rájöttek, hogy a tiltakozás és harag e spontán kirobbanása micsoda óriási katonai és politikai lehetőséget jelent, és Arafat magához ragadta a felkelés irányítását. A PFSZ gyorsítani akarta az erőszakcselekmények tempóját, megmutatni a világnak – és különösen az érintett területeken élő palesztinoknak –, hogy ez a szervezet a palesztin nép sorsának egyedüli letéteményese. Arafat és alvezérei fényűző tuniszi villáikból irányították a területeken működő sejtek akcióit. Egyes akciók primitívek, de véreseks voltak, mások kifinomultabbak – és izraeli civilek halálát és sebesüléseit okozták.

Az intifáda lehetővé tette Bar-Lev és innovatívan merész tisztikara számára, hogy „laboratóriumi körülmények közt teszteljék” a felkelők elleni – Duvdevan-féle, titkos, minden kötöttségtől mentes – hadviselést. Bar-Lev a legvakmerőbb akciók végrehajtása során is számíthatott Ehud Barak lelkes támogatására, annak ellenére, hogy a Véd-erő vezérkarában és az izraeli politikai hatalom felső szintjein sokan úgy érezték: Bar-Lev túlságosan szabadon improvizál. A szóban forgó esetekben szerepet játszott egy, az Arafat-féle Fatah-frakciónak dolgozó terroristagyanús személy, aki interjút adott az izraeli televíziónak. 1991-ben, miután az izraeli 1-es csatorna riporterei interjút készítet-

tek egy ciszjordániai Fatah-parancsnokkal, akit a Sin Bétnek nem sikerült elfognia, Bar-Lev emberei amerikai televíziós forgatócsoportnak álcázták magukat. A kommandósok egy sablonkészlet első három betűje segítségével az „ABC” feliratot festették egy furgon oldalára, és elhajtottak a faluba, hogy kifogástalan angolsággal segítséget kérjenek egy interjúhoz a Fatah-vezetővel. A kísértés, hogy szerepelhet egy amerikai televízió műsorában, túlságosan erős volt, semhogy az illető ellen tudott volna állni neki. A legjobb vasárnapi öltönyében bukkant fel, és nemcsak hogy az interjúba egyezett bele, hanem még terrorhálózatának kiterjedéséről is nyilatkozott. A Duvdevan-forgatócsoport megkérdezte a gyanúsítottól, hajlandó volna-e arra, hogy az interjút a jeruzsálemi stúdióban adja, mire az illető beszállt a furgonjukba, hogy velük tartson a városba. Másnap az ifjú ember családja felhívta az ABC Newst Jeruzsálemben, azt tudakolva, mikor tér haza. Vizsgálat indult, és Roone Arledge, az ABC News elnöke tárcsázta Samir miniszterelnököt, hogy tiltakozzék. Samir fel volt háborodva, és jeruzsálemi rezidenciájára hívatta a fél vezérkart – köztük Bar-Levet is –, hogy alaposan legorombítsa őket. Bar-Lev azonban a maga elbűvölő módján meggyőzte Samirt, a makacsságnak ez a köpcös, kurta szobrárt: szakmai szempontból szükségszerű, hogy minden rendelkezésükre álló trükköt beveessenek. Samir szolgált a Moszadban, és tisztában volt a megtévesztés jelentőségével. Bar-Levnek nem volt része több legorombításban.

A Fekete Párducok az intifáda idején a Fatah oldalán tevékenykedő egyik legveszélyesebb, legkegyetlenebb banda volt. A félelmetes dzsungellakó ragadozó nevét viselő Fekete Párducok egy erősza- kos bűnözői csoport köré szerveződött, és a Fatah olyan bőkezűen finanszírozta, hogy képes volt elrabolni, megkínozni és meggyilkolni azokat a palesztinokat, akiket azzal gyanúsítottak, hogy a Sin Bét informátorai. Ezeknek a férfiaknak – és nőknek – a megcsonkí-

tott holttestei hamarosan egyre-másra bukkantak fel Ciszjordániában; a banda legszívesebben baltával végzett a feltételezett árulókkal. A Fekete Párducok az izraeli erőkkal való fegyveres konfrontációtól sem riadtak vissza – sőt örültek, ha alkalmuk nyílt arra, hogy esetleg izraeli katonákat vagy rendőröket öljenek meg. A Fekete Párducok levadászása a Sin Bét és a Duvdevanhoz hasonló egységek állandó – és nyomasztó – erőfeszítésévé vált.

1990-ben Jichák „Jack” Dadon dandártábornok (a brit mintájú izraeli rendőrségi szervezetben a „helyettes megbízott” titulust is viselte), a Határőrségnek a ciszjordániai Júdea és Szamária ügyeiben illetékes parancsnoka új titkos egység létrehozását határozta el – egy alakulatét, amelyet kifejezetten az intifáda jelentette kihívások kezelésére alkalmazhatnak. A Gázai övezetben néhány hónappal korábban kezdte meg tevékenységét a Határőrség egy újonnan, kísérletjelleggel szervezett titkos alakulata. Az új egységet eredetileg senki sem szánta a Duvdevan versenytársának: inkább annak végtelenségig túlterhelt műveleti szükségleteihez akartak hozzájárulni.¹¹ Dadon elméletileg tisztában volt vele, milyen típusú egységet szeretne létrehozni – az egyetlen kérdés az volt, ki legyen a parancsnoka.

Dadon és törzstisztjei éjszakákon át olvasták a személyi anyagokat, kutattak a megfelelően rátermett ember után. Harminckilenc tisztet hívtak be interjúra, de egyikük sem rendelkezett olyan elvárható képzelésekkel, karizmával és felmenőkkel, mint akit kerestek. Végül felvetődött Eli Avram felügyelő neve. Avram éveken át szolgált a Jáma’mban, amikor azonban letette a tiszt minősítő vizsgát, kiemelték: elvezényelték egységétől, és egy Közép-Izraelben működő drogellenes egység élére állították. A rendőri rutinmunka nem felelt meg Avram alkatának – még a drogkereskedők elleni veszélyes nyo-

mozás sem. Amikor megkérdezték, volna-e kedve a terrorelhárítás világához, kapva kapott a lehetőségen.

Dany Jatom vezérőrnagy*, a hadsereg-főparancsnokság vezetője, amikor először találkoztak, nem volt lenyűgözve Avramtól. Jatom a Szajeret Mat'kalban, Ehud Barak és mások – kökemény, ragyogó intellektusú katonák – mellett járta végig a ranglétra fokait. Avram – Jatom utóbb így emlékezett rá – szikár, megnyerő mosolyú férfi volt, és nemigen tűnt idősebbnek húszévesnél.¹² Az állást azonban ő nyerte el, és megnyerte magának Jatomot is. Megalakították a ciszjordániai *Jehidat Miszta'aravimot*. A Határőrség titkos egységeit, hasonlóan az izraeli katonai és biztonsági szféra más alakulataihoz, hamarosan betűszóvá rövidített nevükön, Ja'masként kezdték emlegetni.

1990. május 20-án megkezdődött a Határőrség első titkos antiterrorista egységének kiképzése: a tanfolyamot harmincan kezdték meg, köztük maga Avram is.¹³ A négy egész héten át tartó kurzus tantárgyai a következők voltak: gyors roham-/támadó taktikák, evazív (kitérő) gépkocsivezetés, mesterlövészszintű lökiképzés 9 milliméteres pisztolyra, M16-os** rohamkarabélyra és Mini-Uzi géppisztolyra, alapvető kommandós technikák és műveleti eljárások. Helyben találtak ki taktikákat, amelyek addig nem léteztek. A terrorista erősségeként ismert területekre való beszivárgás standard műveleti eljárásait gondolták ki, hogy aztán menet közben tökéletesítsék őket.

Avram embereket, anyagot, fegyvereket kölcsönzött régi egységtől, a Ja'mámtól. A Ja'mám parancsnoka, David Cur főfelügyelő nagy hasznót remélt attól, amit Avram létrehozni próbált, és minden tőle telhető segítséget megadott a Ja'masz-parancsnoknak. Avram nagy körültekintéssel végezte a toborzást, ügyelt arra, hogy

* 1996 és 1998 között a Moszad igazgatójaként szolgált.

** Amerikai, 5,56 mm-es rohamkarabély – a ford.

a harcászati tapasztalattal, illetve az alapos terepismerettel rendelkezők aránya megfelelő legyen. Utóbbiak idősebb és igen tapasztalt rendőrök voltak, akik tudtak olvasni egy-egy ember arcáról, és élképesszítő pontossággal különböztették meg a lehetséges bűnöst az ártatlantól. Ezek a veterán járőrök ismertek minden műhelyt, ahol lopott kocsikat bontottak, minden olyan helyet, ahol az alvilág tagjai összejöttek, a bordélyokat, arcról és névről ismerték az összes tolvajt, stricit, prostituáltat, fegyver- és drogkereskedőt. Az Izrael elleni intézkedését jelentős részben alvilági vállalkozások finanszírozták.

A titkos „hozzávaló”, amely hozzásegítette Avramot egy azonnal harcba vethető, a terepmunkát felvenni kész egység felépítésében, a drúzok, beduinok, cserkeszek és keresztény arabok nyílt toborzása volt. A kisebbségek körében hagyományosan nem kerestek utánpótlást az elit egységek számára, a Határőrségnél azonban minden etnikum egyenrangúnak számított. Ami pedig a logisztikát és az ügyvitelt illeti: ezek az emberek már rendőrségi állományban voltak, bátorságukat és odaadásukat pedig a testületnél vezetett szolgálati lapjaik meggyőzően dokumentálták. A kisebbségeket nem kellett tanfolyamokon kiképezni a palesztin népesség körében végzett, feldolgozó munka finomságaira. Nem kellett megtanulniuk, mit jelent, ha valaki arab, és hogy milyen muszlimnak lenni. Ezek a szakemberek a palesztinokkal kapcsolatos, alapvető fontosságú tények sokaságával voltak tisztában, amelyekre egy Duvdevan-kommandóست húsz év alatt lehetett volna megtanítani (ez utóbbi testület nem toborzott izraeli kisebbségek körében). A kisebbségeknek nem kellett sminkelniük, alkalmazniuk az álcázáshoz: külsejük eleve megfelelt a célnak.

A kisebbségi tagok egy része a Beszélőknél, a *Ha'Dovrim*nál szolgált: ők voltak minden akció első számú cselekvői. Ők vezették a jelelőtlen járműveket, ők végeztek felderítést a palesztin városokban és falvakban, s ha kellett, ők beszéltek az utcán. Minimalizálandó annál

kockázatát, hogy kiderüljön valódi identitásuk, a Beszélőket meg kellett tanítani az egyes helyi dialektusokra: végül is Dzszeninben egészen más arab dialektust beszéltek, mint amely Kelet-Jeruzsálemben volt általános. A nyelvet mindenesetre erőfeszítés nélkül használták, nem úgy, mint akit tankönyvből tanítottak meg rá. Minden követelménynek megfelelték, és megnyilvánulásaik abszolút hitelesek voltak.

A Beszélők természetesen ugyancsak tökéletesen képzett kommandósok voltak, és a bevetéseken az egység összes többi tagja segítette őket – taktikai támogatást nyújtottak nekik civil öltözkében, de minden szükséges harceszközzel is – egy-egy elfogás vagy az ellenséggel való összecsapás során. Az akcióban alkalmazott jármű a *szusz* („ló”) volt, így nevezték az egységnél a jelöletlen gépkocsit, amely a kommandósokat bevetéseikre szállította. A személyi állomány bizonyos tagjai másodlagos feladatokat is elláttak: kiképzőként, mesterlövészként, fegyverspecialistaként, hírszerzőként, sőt kézitusaszakértőként is. Az embrionális állapotában lévő szervezet minden egyes harcosa két vagy három funkciót is ellátott. A Jámasz elsődleges feladata a terrorista tevékenység megghiúsítása és az izraeli titkosszolgálatok által terroristagyanús-nak ítélt személyek elfogása volt. E feladat kivitelezése során a Jámasz – hasonlóan az összes többi katonai és rendőri egységhez, a *tohar ha'nesek*hez, „a fegyverek tisztaságának” direktívájához igazodott, amely előírta, hogy egy katona vagy rendőr, vagy a biztonsági erők egy tagja hogyan és mikor használhatja a rendelkezésére álló fegyvereket, valamint azt, hogy minden intézkedés során kímélniük kell a civileket, tiszteletben kell tartaniuk méltóságukat és tulajdonukat. Szabályok vonatkoztak ugyanakkor az emberélet kioltására alkalmas eszközök használatára is: az izraeli katonák és rendőrök csak a szükséges erőt alkalmazhatták, amennyiben olyan fegyveres gyanúsítottakkal tűztek össze, akik képesek voltak ellenállni az őrizetbe vételnek, és veszélyeztethették az egységekben szolgáló vagy polgári személyek életét.

A Jámasz rövid idő alatt kialakította saját testületi szellemét – ez általánosnak számított mindazokban az alakulatokban, amelyekben nagyszámú alfa típusú személyiség* szolgált. Az arabul beszélők a gerillák körében szokásos „harci neveket” használtak, sőt még egyes szöke, kék szemű jámaszosok is nabluszi, ramallahi, hebroni piacokon beszerzett álruhákkal tették meggyőzővé megjelenésüket. Mindenről, amire az egységnek szüksége volt, házon belül gondoskodtak. Soha nem látták el őket ruha alatt viselhető, különlegesen ellenálló testpáncélzattal, a kommandósok egyszerűen más alakulatoknál fölöslegként raktározott golyóálló mellényeket varrtak be bennszülött palesztin ruházatukba; páncélozott járműveiket saját leleményük latba vetésével és némi szakmai rutin alkalmazásával alakították ki. Amit hivatalos csatornákon nem tudtak beszerezni, azt kölcsönkérték – vagy lopták.

Egyetlen mérce létezett az egység rátermettségének megítélésére: az, hogy mennyire volt sikeres a bevetéseken. Avram fáradhatatlanul lobbizott feladatokért a fegyveres erők vezető köreiben. Felkeresett minden zászlóalj- és dandárparancsnokot, aki hajlandó volt fogadni, annak is örült, ha bemutatkozhatott és megittak együtt egy csésze kávé. Az egység időről időre kedvcsináló bemutatókat rendezett egy-egy ezredes vagy tábornok számára. Avram folyamatosan biztosította a fegyveres erők vezetőit, hogy emberei sikeresen végrehajtanak bármilyen megbízatást, ha lehetőséget kapnak rá.

Elsőre egy kisebb rutinbevetésre küldték őket: egy Molotov-koktélókat hajigáló palesztint és alacsony rangú, ramallahi és betlehemi Fatah-gyanúsítottakat kellett elfogniuk. Miután azonban sikerrel teljesítették a megbízatást, a Sin Bét ismét a közreműködésüket

* A „domináns férfi” típusa – a *ford*.

kérte. Néhány héttel azután, hogy megkezdték tevékenységüket, Avram és embererei egy zsúfolt, füstös levegőjű műveleti központban találták magukat, amelynek személyzete éppen légi felvételeket elemzett és térképeket böngészett: egy terven dolgoztak, amelyet jóváhagyásra egy tábornok elé készültek terjeszteni. A napi munka itt hajnalban kezdődött és jóval éjjél után ért véget; pihenő nem volt.

Avram és emberei, amellet, hogy a parancsnokságokon munkáért lobbiztak, tudatosan nagy súlyt helyeztek a terep helyrajzának elsajátítására, hogy biztosítsák be- és kijutásukat, amennyiben köteleességeik Júdeába és Szamáriába szólítják őket. Avram és két kommandós osztaga minden bevetés előtt – sőt utána is – felderítette a mezőgazdasági vidék mellékútjait és a menekülttáborok nyüzsgő központjait: jobban meg akarták ismerni a környéket, mint saját lakhelyüket. Olyan munkaköri köteleesség volt ez, amelynek a Sin Bét lelkiismeretes operatív szakemberei szolgálatuk első napjától igyekeztek eleget tenni – Avram pedig ugyancsak elhatározta, hogy ráneveli embereit. Jakov Peri, aki 1966-ban lépett be a Sin Bétbe, és egyre magasabb parancsnoki posztokat töltött be, egy ízben elmondta:

– Majdnem két évig Nabluszban szolgáltam. Alaposan kiismertem minden utcát és sikátort, minden háztetőt az óvárosban, amelyről át lehetett jutni egy másikra, minden rést, amelyen keresztül elérhető volt egy másik olyan, amely egerútul szolgálhatott. Megismertem a város minden részét, a sejk sírját*, az összes patakot, ligetet és megműveletlen földterületet. Teljes sötétségben is eligazodtam a területen.¹⁴

*Vsz. Juszuf Davikat sejk állítólagos sírjáról beszél, amelyet évezredekken át a bibliai József nyughelyként tartottak számon (mindkét felfogás erősen vitatott, l. https://en.wikipedia.org/wiki/Joseph%27s_Tomb) – a ford.

Ez a fajta alapos terepismeret a Jámasz egyik védjegye lett, akár csak az, hogy úgy beleolvadtak a tájba, akár egy kóbor macska. Munkájuk elengedhetetlenné tette a folyamatos felkészülést. Ez a tevékenység, amelynek eredményeit a legtöbb titkos akció során felhasználták – legyen szó kis létszámú felderítő küldetésekről vagy egységszintű rajtaütésekről –, semmivel sem kevésbé volt kimerítő, mint maguk a tényleges bevetések. A célpont alapos felderítése információszerző akciókat tett szükségessé. Össze kellett válogatni az álca minden elemét, ideértve az öltözékeket és járműveket is.

– A titkos munka során – állapította meg egy Jámasz-parancsnok – a lényeg a környezethez való hasonulás, hogy az ember ne hívja fel magára a figyelmet, ne tűnjön fel. És Jeruzsálem más, mint a területek. Ismernünk kell a szlenget, az öltözködési stílust, tudnunk, hogy a nap folyamán mikor milyen a környék látványa, „filingje”. Azt, hogy ki milyen autót vezet, hogy melyik banda, melyik bandavezér az úr a környéken. Tudni kell az egyes negyedek, sőt az egyes háztömbök legbefolyásosabb családjainak nevét. Tudni azt is, milyen a hangulat az utcán.¹⁵

Helyismeretének köszönhetően a Jámasz olyan területeken kezdett műveleteket, amelyeken más egységek – ide számítva még a Duvdevant és a Véderő más elit egységeit is – nem szívesen avatkoztak be. Az egyik ilyen terület Dzszenin volt. A várost és a környéket a Fekete Párducok tartották kézben, valamint újabb, fanatikusabb bandák, amelyek olyan fundamentalista iszlám szervezetekhez tartoztak, mint a Hamász és az Iszlám Dzsihad. A Jámasz azonban itt akart dolgozni, Avram pedig kéréseivel ostromolta a dandár- és hadosztályparancsnokokat, akiknek az illetékességi területükön végrehajtandó minden nagy fontosságú műveletet jóvá kellett hagyniuk.

Efféle bevetésre került sor az 1992. március 12-ről 13-ra virradó éjjel. Az egység ekkor egy rendkívül kockázatos akciót kezdeményezett Hálid Saker Fahmavi, a Fekete Párducok egyik húszesztendőös parancsnokának foglyul ejtésére, akiről tudták, hogy szabadon jár-kezel a dzsenini menekülttábor területén, fegyvert visel, s akit kivételesen veszélyes figurának tartottak. Más izraeli különleges alakulatok négy-öt szakasznyi kommandóست küldtek volna a táborba, hogy légmentesen lezárják, míg átkutatják a nehezen kézre keríthető terrorista után, a Jámasz azonban másként járt el. Mély fedésben dolgozó emberei a helyszínen, személyesen derítették fel a területet, és megállapították, hogy a gyanúsított egy kétemeletes, többlakásos ház egyik fürdőszobájában tartózkodik; az épület egy sor másikkal is összeköttetésben állt. Fahmawit körözték, előkelő helyet foglalt el a Sin Bét listáján, rejtőzködő életmódot folytatott, és csak éjszaka mozgott. Egyik sebezhető pontja tizenéves menyasszonya volt, akit Dzsenin legszebb lányának tartottak. A pár éppen szeretkezett, amikor Jámasz kommandósai berontottak a lakásba. Fahmawi egy pisztolyt tartott a párnája alatt, és miközben menekülni próbált, tüzelni kezdett az izraeliekre. Nem sikerült kijutnia, a jámaszosok lövései végeztek vele.¹⁶

Működése első két évében a Jámasz terrorizmussal gyanúsítottak tucatjaival végzett, és százzámra tartóztatta le őket. A Jámasz által üldözött célpontok némelyike véletlenül került a célkeresztjükbe, olyanok, akiknek neve a Sin Bét egy-egy nyomozása során bukkant fel. A Sin Bét körözési listáin hetek, hónapok vagy akár évek óta szerepeltek olyanok is, akiknek kezéhez – palesztin és izraeli – vér tapadt. A legveszedelmesebb szökevények némelyike Dzseninben vagy a környékén bujkált, Avram pedig azt akarta, hogy egysége valamennyiüket elfogja vagy likvidálja. 1992 augusztusában Avram listáját Ahmed Avad Kamil, a dzsenini Fekete Párducok vezetője ve-

zette. Kamil jóval több mint egy éve volt szökésben, s tudták róla, hogy egy Dzsenintől délre található, húszesztendő lélekszámú városban, Kabatijában vagy a környékén rejtőzik. Avram időt és fáradságot nem kímélve kidolgozta egy akció tervét, amelyet az új hadosztályparancsnoknak, Mose „Bogie” Ja’alonnak* kellett jóváhagynia. Csakhogy a roppant óvatos terroristavezért egy Duvdevan-kommandó két hónappal korábban, 1992. június 8-án már megpróbálta elfogni – a Barta’a nevű faluban, amely Izrael és Ciszjordánia határvonalának két oldalán terül el. Kamil elmenekült, elesett viszont a Duvdevan egyik kommandósa, Eli Isa törzsőrmester, akit bajtársai véletlenül lőttek le. A Sin Bét számos ügynöke igyekezett elérni, hogy a Kamil-ügyet a Jámaszra bízzák, Ja’alon azonban eltökölte, hogy a feladatot fenntartja a hadsereg számára. A Jámaszt ehelyett Ibrahim Zariki és Ibrahim Szaliman Szalim Dzsalamneh kézre kerítésével bízták meg. Mindkét férfi a Fekete Párducok orgyilkosa volt, akik Dzsenin belsejében rejtőztek.

A két fekete párducos üldözése során Avram emberei „leköveték” a Sin Bét által rendelkezésükre bocsátott valamennyi nyomot. 1992 augusztusában a Sin Bét egyik informátora a 211-es számú épületet festette a város keleti részében. Tudható volt, hogy a két férfi minden éjszakáját itt tölti, hírszerzési adatok szerint egy rögtönzött viskóban aludtak az épület tetején.¹⁷ A Jámasz csoportjai felderítették a környéket, majd gyakorlatozni kezdtek a helyszín egy közeli katonai támaszponton kialakított élethű másolatán. Az egység várta a két férfi visszatértét megerősítő híradást. Hetek teltek el, a párosról azonban nem érkezett semmilyen újabb információ. A jámaszosok távoztak.

* Mose Ja’alon tábornok az al-Aksza-intifáda csúcspontján az Izraeli Véderő vezérkari főnöke volt, könyvünk írása idején (2014 nyarán, a gázai Védőpajzs hadművelet során) pedig Izrael védelmi minisztere.

1992. augusztus 25-én éjjel Eli Avram útban volt hazafelé, aznap egyik szakaszával dolgozott Dzszeninben, és a feleségét, Anatot, valamint csecsemő kisfiát szándékozott meglátogatni. Útközben kapta a Sin Bét hívását, mely szerint kevéssel korábban látták, amint Zariki és Jalamneh bemegy a házba, majd nyugalomra térnek. Eli megfordult kocsijával, és egyenesen a dandár főhadiszállására indult, hogy megtegye az akcióhoz szükséges lépéseket.

Amint befutott a Sin Bét információja, a helyszínre rendelték Avram embereinek egy előkészítő csoportját. A kommandósok helyi dzsenini munkásoknak álcázva magukat, a sötétség leple alatt hatoltak be a városba. A 211-es épület külső falánál helyezkedtek el, és mélyen az árnyékba húzódva figyelték a helyszínt. Az egység további része kevéssel később ugyancsak elérte az épületet. A Jámasz-különítmény valamivel odébb, az úton állította le járműveit, majd csendben, gyalog megindultak a célterület felé. A terroristák azonban felfogadtak egy öregasszonyt, hogy éjszakánként őrizze az épületet, ő pedig meglátván az utcában közeledő gyanús jövevényeket, kiabálni kezdett:

– Jes, jes! („Katonaság!”)

Hamarosan megszólaltak a fegyverek. Most, hogy meglepetésről már nem lehetett szó, Avram erkélyről erkélyre kapaszkodva igyekezett feljutni a tetőre, hogy meglepje a terroristákat, akik az első emeleten tüzeltek a jámaszosokra. Felért a tetőre, aztán megpróbált lemenni a lépcsőkön, hogy hátba támadja terroristákat, amikor azonban lenézett, eltalálta egy sorozat. Fejlövés érte, és azonnal meghalt. A helyszínre hívták a Jáma'mot: hosszú, elkeseredett harc következett, amelyben végül mind a két terroristát agyonlőtték.

1994. november 4-én Izrael vezető napilapjában, a *Jediot Aharonot*-ban megjelent egy cikk, amely beszámolt a Határőrség titkos egy-

ségének létezéséről. „Először hozták nyilvánosságra: a Határőrség titkos egysége ötven terroristával végzett” – hangzott a szenzációjahajhász főcím.¹⁸ A cikk lángoló szavakkal számolt be az egység teljesítményeiről, és azt állította, hogy a palesztinoknak álcázott jámaszosok otthonosabban mozognak Nablusz óvárosában, mint saját lakhelyeiken. A riporter elkísérte Ezer Weizman izraeli elnököt az egység támaszpontján tett látogatásán, ahol egy bemutató során tanúja volt a kommandósok impozáns álcázási rutinjának és tűzerejének. A szenzációs cikk több mint egy évvel azután látott napvilágot, hogy a Fehér Ház gyepén sor került Jichák Rabin izraeli miniszterelnök és Jasszer Arafat, a PFSZ elnökének történelmi kézfogására, amely megpecsételte az oslói megállapodások néven ismertté vált békeegyezséget. Izraelben úgy érezték – s imádkoztak is ezért –, hogy az intifáda befejeződött, s hogy az arabok és zsidók közti erőszak egyszer s mindenkorra véget ér.

– Mindnyájan örülünk a békefolyamatnak – jelentette ki Nehamija főfelügyelő, Avram utóda –, de továbbra is folytatjuk a kompromisszum nélküli küzdelmet a terror ellen.¹⁹

Izraelnek immár újabb terrorista fenyegetéssel kellett szembenéznie. A Hamász, az egyiptomi Muszlim Testvériség egyik leágazása, valamint az Iszlám Dzsihád elutasította a békemegállapodást, amelyet Arafat az izraeli miniszterelnöknek kezét nyújtva pecsételt meg. A Hamász azáltal vált hírhedtté, hogy izraeli katonákat rabolt el és kínozott meg, s azt sem volt hajlandó elárulni, hogy hol földelte el a maradványaikat. A Hamász és az Iszlám Dzsihád erős gyökerekkel rendelkezett az észak-amerikai palesztin diaszpórában, és egyaránt élvezték Szíria, valamint az Iráni Iszlám Köztársaság – egyebek közt pénzügyi – támogatását. Mindkét tapasztalt és leleményes szervezetet vallási fanatizmus hatotta át, ennek következtében pedig fékezhetetlen gyűlölet és vérszomj hajtotta. 1994 áprilisában a Hamász öngyil-

kos bombamerényletek tizenhárom ember életét követelő sorozatát hajtotta végre Észak-Izraelben. Mire a Ja'masz létezését felfedő híradás megjelent az újságokban, öngyilkos bombamerénylők újabb huszonkét izraelivel végeztek, ezúttal egy buszon, Tel-Aviv szívében. A politikusok lázasan munkálkodtak a béke megteremtésén, azonban a terepen, Ciszjordániában egy új, még véresebb háború kezdődött. Új terrorista stratégia lépett életbe – háború a civil Izrael ellen.²⁰

Jakov Berman őrmester egyike volt a Ja'masz azon altisztjeinek, akik azon a ragyogó őszi napon elkápráztatták az izraeli miniszterelnököt. 1993-ban lépett a Határországba, és kitűnő eredménnyel fejezte be a Ja'masz tizenhat hetes alapképzését: e válogatási folyamat során döntött el, hogy a szervezet ezt követő szaktanfolyamán az önkéntesek közül kit készítenek fel a hivatásos kommandóséletre (magas szintű fegyverforgatásra, kézitusára, antiterrorista támadásokra, titkos hadműveletekre városi terepen). A kemény próbatételek során az egységbe bekerülni igyekvőknek csak egy csekély százaléka járt sikerrel. Berman született tehetség volt – rendelkezett a szükséges elszántsággal, kitartással és harcászati rátermettséggel, hogy kitűnő ja'maszos váljék belőle.

Miután eltöltött néhány évet az egységben, erős orosz akcentusa valamelyest elhalványodott. Torzonborz szakállt növesztett, s még az arab szlenget is kellőképpen elsajátította, hogy – nagy szerencsével – palesztinnak hihessék. Az első, valamivel több mint egy év során derekasan kivette részét a közvetlen közelből vívott tűzharcokból az új iszlám fundamentalista erőkkal, amelyek Palesztina lelkéért küzdöttek. Gond nélkül letette az őrmesteri vizsgát, s a következő hat évben altisztként harcolt az egységben a Hamász és az Iszlám Dzsihád ellen. Parancsnokai ezután tisztí iskolára küldték. Mint frissen kinevezett helyettes felügyelő műveleteket vezetett a Hamász titkos bombagyárai ellen, és szinte csővégről vívott tűzharcokat az Iszlám Dzsihád

fegyvereseivel. Tanúja volt, amikor az izraeli fegyveres erők kivonultak a nagy ciszjordániai városokból, és lehetővé tették az újonnan létrejövő Palesztin Hatóságnak – valamint számos hírszerző és biztonsági szervezetének –, hogy átvegyék az irányítást.

2000. május 15-én Berman főfelügyelő már a Ja'masz két műveleti szárnyának egyikét irányította. Néhány emberével – veterán beduin és drúz Beszélőkkel, bennszülött izraeli zsidókkal, sőt néhány kaukázusi új bevándorlóval – együtt rosszat sejtve figyelte a *Nakba*-demonstrációkat. Elégyszer volt már tanúja ezeknek a megnyilvánulásoknak, hogy tudja: ebben az évben magasra csapnak az indulatok. Tüntetők árasztották el a Nablusból kivezető utat, AK-47-esekből sorozatokat adtak le a levegőbe, s azzal fenyegetőztek, hogy továbbmennek a szomszédos zsidó településekre vezető főútvonalakon. Berman néhány embere M4-es rohamkarabélyá után kapott, arra az esetre, ha a palesztin tömeg az akadályokat áttörve előrenyomulna az izraeli vonalak felé.

Ezen a verőfényes nyári napon folyamatosan égő gumiabroncsok füstje sötétítette el az eget. Rebesgették, hogy a Ja'masz napjai megvannak számlálva. Híre járt, hogy Ehud Barak miniszterelnök új békekezdeményezéssel áll majd elő egy konferencián, amelyet a közeli jövőben tartanak Arafattal és Bill Clinton amerikai elnökkel: Izrael ott állítólág olyan ajánlatot tesz a palesztinoknak, amelyet azok nem fognak tudni visszautasítani. Ha küszöbön áll a béke – márpedig a híresztelések erről szóltak –, nem lesz rá szükség, hogy továbbra is Ciszjordániában maradjon egy Ja'masz jellegű egység. Végül is már csak egy maroknyi terrorizmussal gyanúsított személy neve maradt a Sin Bét körözési listáján. Berman és emberei nézték a tüzeket, és tudták: a híresztelésekben mindössze vágyálmok öltének testet. Ahogy ők látták, a békével kapcsolatos elgondolásokat mindig megíhiúsították a féktelen erőszak hullámai.

MÁSODIK FEJEZET

A gyűjtőzsínór

Uzi Lévy főfelügyelő 2000 nyarán értesült arról, hogy ő lesz a Jámasz következő parancsnoka. A magas, társaságkedvelő tiszt kirítt a terrorelhárítók közül: bozontos hajzata igencsak megkülönböztette a többiektől, akik a magukét állandóan rövidre nyírva viselték. Négy évet töltött az Izraeli Véderő 35. ejtőernyős dandárjában, mielőtt jelentkezett volna a Jáma'mba. Tizenkilenc évig volt tagja ennek az izraeli antiterrorista egységnek, először őrmesterként, majd tisztként. Egyre magasabbra jutott a független alakulat ranglétráján, míg végül a Jáma'm parancsnokhelyettese lett. A Jáma'm jórészt azonos volt mindazzal, amit Levy a terrorelhárítás világáról tudott, ezért vegyes érzelmekkel viseltetett a Jámasz parancsnoki posztjának átvételével kapcsolatban, mondhatni, lelki válságot élt át.

Nyolc évvel korábban, 1992. augusztus 26-án éjszaka Levy volt az ügyeletes Jáma'm-osztag parancsnoka, amikor az egység vészriasztást kapott – Eli Avramnak, a Jámasz parancsnokának kimentésében kellett közreműködniük, akit lövés ért Dzszenin keleti részének egyik épületében. Mire Levy és jáma'mios kommandósai a városba értek, úgy tűnt, mintha már az egész hadsereg ott volna, többek közt legalább fél tucat kommandós egység tagjai. Mivel azonban az ellenfél két állig felfegyverzett terrorista volt, akik egy jól védhető helyen

tartották magukat, Avram megmentésével – vagy holttestének kihozatalával – a Ja'ma'mot bízták meg.

Levy jól emlékezett a 211-es épületben helyiségről helyiségre vívott ádáz harcra. A Fekete Párducok két terroristája mindent megtett, hogy a Ja'ma'mnak minden centiméterért meg kelljen küzdenie. A közelharc során leadott sok száz lövés torkolattüze megvilágította a sötétben gomolygó sűrű vakolatpor- és füstfelhőt. A két palesztin egy hadsereg feltartóztatásához elegendő lőszerezellek szerelkezett fel, M16-osaik egy-egy sorozatával egész tárnai lövedéket zúdítottak az előrenyomuló ja'mamosokra, akik megpróbáltak eljutni a halálos sebet kapott kommandós parancsnokhoz. A Ja'ma'mnak el kellett távolítania a ház lakóit a tűzharc közeléből, egyszersmind beljebb nyomulnia a soklakásos házba, hogy megpróbálják elérni a lépcsőházat, ahol Avram teste hevert. A Véderő legjobb sebészteamje sietett Dzseninbe, arra az esetre, ha Avram még életben van. A Ja'masz-parancsnok azonban halott volt – és holttestéhez csak többórnyi, hosszan tartó harc után értek hozzá. A Ja'ma'm szolgálatikutyá-vezetői két kiválóan képzett támadó kutyát küldtek be az első emelet hátsó helyiségeibe, ahol a két palesztin elbarikádozta magát, de a terroristák mindkét állatot lelőtték.¹ A két terroristával csak négyórnyi elhúzódó harc után, közvetlenül virradat előtt végeztek, a Ja'masz-team csak ekkor tudta kihozni egy hordágyon a parancsnoka holttestét: a virradat első fényei narancsszín izzásba borították Dzsenint. Avram arcát egy olajbarna gyapjútakaróval fedték le.²

Ez a dzsenini éjszaka örökre megváltoztatta az eljárásrendet, amely szerint a terroristák elfogását célzó műveletek során az izraeli különleges alakulatok megrohamozták az illető helyszínt. Bevezettek egy *szeer lahacnak* (a. m. nagynyomású főzőedény, „kukta”) nevezett taktikát: a helyszínek köré a beavatkozó erők jelentős tüzerőt telepítettek. Egy arabul beszélő kommandós felszólított minden

nőt és gyereket, hogy távozzanak annak a helynek a közeléből, ahol a terrorista elsáncolta magát. Ha a civilek nem voltak hajlandók távozni, akaratuk ellenére helyezték őket biztonságba. Ha az elbarikádózott gyanúsított nem adta meg magát, bevetették a helyszíntől szemtávolságban várakozó D9-es buldózer. A Véderő D9R típusú dózereit vastag páncélzattal látták el, amely védte őket a robbanásoktól és lövedékektől, ha harci helyzetben kellett akcióba lépniük beásott vagy megerősített katonai célpontok ellen. A Véderő *Dubina*-nak, azaz „játék mackónak” becézett D9-esét egy hazai tervezésű és gyártású, átlátszó és átlátszatlan elemekből álló komplex páncélzattal látták el, amely golyók és robbanások ellen védelmezte a jármű műszaki rendszereit, valamint a vezetőfülkét. A D9-es kétfős személyzete, a kezelő és a parancsnok biztonságban volt a páncélozott kabinban, amelyet vastag acél páncéllemezek és golyóálló üveg védett a robbanásoktól, a géppuska-lövedékektől és a mesterlövészpuskák golyóitól. Páncél borította a jármű többi részét is – tízenöt tonnával növelve meg összsúlyát –, amely megvédte a RPG-ktől (rakétagránátóktól), szárazföldi aknáktól és házilag készített robbanószerkezetektől. Ha a terrorista ellenállt, vagy a helyzet túlságosan veszélyessé vált az ostrom folytatására, beküldték a D9-est, amely lebombolta az épületet. Az izraeli katonák és rendőrök életét túlságosan értékesnek ítélték, semhogy halálra szánt ellenfelek elleni támadások során kockára tették volna. Az Avram halála utáni években Levy számos alkalommal látta, hogyan alkalmazzák az új módszert, amely a Ja'ma'm szokványos eljárásainak egyike lett.

Amikor Levy megérkezett az egység főhadiszállására, feltolultak benne annak az éjszakának az emlékei, amelyen megölték Eli Avramot. Mindenki pontosan tudta, mi vár arra, aki a legendás parancsnok helyébe lép: a Ja'masz irányítását senki sem tartotta irigylésre méltó feladatnak, különösen, mert az egység jövője az izraeli-pa-

lesztin béketárgyalások jövőjétől függött. Mostantól pedig ő, Levy állt a Jámasz élén.

2000 nyara Izrael történetének egyik legforróbb időszaka volt. Júliusban és augusztusban a sara, a kíméletlen sivatagi szél túl gyakran hozott negyven fok körüli vagy annál is kegyetlenebb hőséget, s ez több volt, mint amit sok izraeli – és palesztin – képes volt elviselni. Az izraeliek kínlódtak – a majdhogynem tilalmas remény pattanásig feszítette mindazok idegeit, akik optimistán tekintettek a jövőbe.

Maryland államban, a Catocin Mountain Park mélyén rejtőző Camp David árnyas fái alatt enyhe szellő fújdogált. Bill Clinton amerikai elnök királyi dicsőségben fürdött, miközben két nyaralóépület közt ingázott: sarkában loholó stábjával együtt remélte, hogy végre sikerül eljuttatnia Jasszer Arafatot, a Palesztin Hatóság elnökét és Ehud Barak izraeli miniszterelnököt egy történelmi áttörés küszöbére. Clinton nyolc éve tartó elnökösködése vége felé közeledett – botrányokon és ellenfeleivel vívott kemény küzdelmeken volt túl –, és legemlékezetesebb pillanatai közé tartozott, hogy Arafat és Jichák Rabin közt állt a Fehér Ház pázsitján, amikor tárgyalópartnerei 1993. szeptember 13-án kezét fogtak egymással. Második elnöki időszakából már csak hónapok voltak hátra, ezért elhatározta, hogy önmagát felülmúlva egyszer s mindenkorra véget vet a palesztinok és izraeliek közti gyötrelmes konfliktusnak. Csakhogy annak is hosszú és véres története volt, ahogyan a kívülállók legjobban kidolgozott béketervei is visszapattantak arabok és izraeliek közti pathelyzet senki földjéről.

Mivel Ehud Barak mentorához, Jichák Rabinhoz hasonlóan szolgált az Izraeli Véderő vezérkari főnökeként, a biztonsági ügyek kiemelkedően tekintélyű szakértőjének számított, ezért mindenki

úgy gondolta, hogy – talán ő egyedülként – sikerrel fogadtathatja el az izraeli választókkal a végső formába öntött békemegállapodásokat. Barak érte el, hogy 2000 májusában az utolsó izraeli erők is kivonultak Libanonból, ahol tizennyolc hosszú és véres, veszteségekkel terhes esztendő telt. Barak politikai ellenfelei, elsősorban a jobboldali Likud élén álló Ariel Saron a vereség jelének tekintették az egyoldalú izraeli csapatkivonást. Barak ezzel nem törődött. Izrael libanoni jelenléte több nyomorúságot okozott, mint amennyivel hozzájárult a zsidó állam biztonságához. Barak pragmatikus eréllyel szeretett volna véget vetni a palesztin pathelyzetnek.

Két héten át, július 11-től 25-ig Clinton elnök, külügyminisztere, Madeleine Albright és közel-keleti különtárgyalója, Dennis Ross herkulesi erőfeszítéseket tettek, hogy rávegyék a megegyezésre a palesztin és az izraeli vezetőket. A két oldalt áthidalhatatlan szakadék választotta el egymástól, a feszültség szinte tapintható volt. A maratoni küzdelem egyik igen emlékezetes, a televíziós stábok által is megörökített jelenete volt, amikor Clinton, Barak és Arafat protokollvitába keveredett, eldöntendő, hogy melyik vezető – az izraeli vagy a palesztin – legyen, aki udvariasan maga elé engedi partnerét egy ajtón való belépéskor. Mint minden palesztin–izraeli ügyben, az udvariaskodást huzakodás váltotta fel, s végül úgy tűnt, mintha Barak erővel tuszkolta volna a tárgyalóasztalhoz Arafatot. Mivel pedig számos palesztin szerint az idők során Barak – saját kezűleg vagy a szálakat a távolból mozgatva – Arafat számos alvezérét likvidálta, a gesztus hängös tiltakozást váltott ki. Ennek azonban alig volt jelentősége. A kéthetes alkudozás semmiféle eredményt nem hozott. Utóbb az izraeliek és az amerikaiak egyaránt azt állították, hogy Arafat nem volt kész végleges megállapodást kötni Izraellel, sőt szándékában vagy talán módjában sem állt, hogy megtegye. A palesztinok szerint az izraeliek és amerikaiak nem voltak hajlandók maradéktalanul

lan engedményekre. Az izraeliek, amerikai támogatással a „mindent vagy semmit” pozíciójából igyekeztek tárgyalni; Barak még Jeruzsálem kettéosztását is felajánlotta – amivel politikai értelemben a saját torkára tette a kést –, hogy így a város keleti fele egy majdani palesztin állam fővárosa lehessen. Arafat azonban megmakacsolta magát.

A tárgyalások mélységes kudarccal véződtek. A Mont Blanc tollak, amelyeket kifejezetten a dokumentum aláírására gyártottak, visszakerültek dísztokjaikba.

Clinton elnöknek nem sikerült megvalósítania álmát, hogy véget vet a palesztin–izraeli konfliktusnak. Barak csak annyit ért el, hogy felfingerelte a veszedelmes, buldózertermészetű Ariel Saront, aki most ráérzett politikai ellenfele sebezhetőségére. Arafat és a Palesztin Hatóság úgy érezte, hogy megalázták egy konferencián, amelyen két szuperhatalom – egy globális és egy regionális – megpróbálta végleges megegyezésre kényszeríteni, holott neki mindössze arra volt szüksége, hogy valamilyen kisebb siker legitimálja kalandorpolitikáját. A palesztinok felkészültek az erőszakra, amelyre aztán szükségszerűen sor is került.

Nem Uzi Levy volt az egyetlen izraeli parancsnok, aki ebben a feszültségekkel terhes időszakban feljebb lépett a ranglétrán. 2000. május 4-én Avi Dichtert nevezték ki a Sin Bét igazgatójává. Dichter, aki a Szajeret Mat'kalban Barak támogatását élvezte, Sin Bét-es karrierjét az El Al légitársaság fedélzeti biztonsági embereként kezdte, majd miután 1974-ben alapos arab nyelvi és szakkiképzésben részesült, a terrorelhárítás különböző posztjain kezdett szolgálni. A legeredményesebbnek a Gázai övezet egyik regionális parancsnokaként bizonyult. Különleges hadműveletek során kivételes rátermettségről tett tanúbizonyságot, de nem hivatalosan továbbra is hosszú éve-

ken át a kommandós egység kötelékébe tartozott.³ Egyes beszámolók szerint döntő szerepet játszott abban az 1999. januári akcióban, amelynek során miniatűr pokolgépet építettek Jehija Ajjas, a Hamász első bombagyárosának mobiltelefonjába. (Ajjas ekkoriban a Palesztin Hatóság fennhatósága alatt lévő Gázában bujkált az izraeli erők elől.) Ajjas célzott megölését – amelyet egy Le Carré-regénybe illő fortéllyal hajtottak végre, és amelyet a palesztinok öngyilkos bombamerénylet-hullámmal toroltak meg – mindazonáltal az izraeli belbiztonsági szolgálat mesteri húzásának tekintették. Dichter, akárcsak vezető parancsnokainak többsége, az első intifáda idején nőtte ki magát. Ennek a gárdának a tagjai továbbra is állták a sarat – sőt néhányan kiemelkedően teljesítettek – a Hamász és az Iszlám Dzsihád ellen, az öngyilkos merényletek rettenetes három éve során. Tisztában voltak a nagy fontosságú terrorista célpontok elleni látkadatlan küzdelem jelentőségével – viszonylag nyugodt időszakokban ugyanúgy, mint amikor buszok robbantak fel Jeruzsálem belvárosában.

2000 augusztusában a Sin Bét körözési listáját egy maroknyi célszemély vezette, egyvalaki azonban az első helyet vívta ki magának: Mahmud Abu Hanud. Abu Hanud 1967-ben, Aszira as-Samaliában, egy Nabluszhoz közeli faluban született, hét gyerek közül negyediként; arról ábrándozott, hogy a Koránt tanulmányozva a község imámja lesz. Az 1988-as zavargások idején, az első intifáda csúcspontján azonban megsebesítette egy izraeli golyó, ő pedig csatlakozott a Hamászhoz. Miután 1992-ben elraboltak és meggyilkoltak egy izraeli rendőrt, Abu Hanudot és négyszáztizennégy további Hamász-vezetőt deportáltak ciszjordániai és gázai otthonaikból, majd kitették őket Dél-Libanonban, az izraeli erők és a Hezbollah erői közti senki földjén. A „Négyszáztizenötök” néven elhíresült hamászosok kapcsolatba léptek a Hezbollah fegyvereseivel és az Iráni

Forradalmi Gárda tagjaival, azok pedig megtanították őket a bombakészítés és az öngyilkos merényletek valamennyi fogására. Kevéssel azután, hogy Jichák Rabin izraeli miniszterelnök – Clinton⁴ elnök követelése nyomán – engedélyezte a négyszáztizenöt hamászos visszatérését otthonaikba, kezdetét vette a Hamász első, öngyilkos merényletök által végrehajtott robbantássorozata. Nablusban és környékén Abu Hanud volt a szervezet infrastruktúrájának egyik legfontosabb irányítója.

1997. július 30-án Abu Hanud két öngyilkos merényletöt küldött Jeruzsálem forgalmas Mahane Jehuda piacára – délidőben, amikor a hely legzsúfoltabb volt. A merényletök ügyvédek módjára feketé nyakkendőt és fehér inget, fejükön pedig, hogy ortodox zsidónak álcázzák magukat, kipát viseltek. Az első merénylet, akinél öt kilogrammnyi házi készítésű triaceton-triperoxid robbanóanyag volt, egy élelmiszeres bódé közelében hozta működésbe pokolgépét. A második három perccel később robbantotta fel tíz kilogrammos bombáját, melyet kívülről szegek és csavarok borítottak. Tudta, hogy lesznek, akik az első robbanás helyszínére sietnek: az ő érkezésüket várta meg. Tizenhatan meghaltak, százhetvennyolcan súlyosan megsebesültek. Egy hónappal később Abu Hanud három öngyilkos merényletöt indított öngyilkos támadásra a Ben Jehudára, Jeruzsálem divatos bevásárlóutcájába. A robbanások öt emberrel, köztük három tizenéves lánnyal végeztek, kétszázan súlyos sérüléseket szenvedtek. A merényletök mindhárman Aszira as-Samaliából érkeztek.

Mahmud Abu Hanud pontosan tudta, milyen fontos célpontnak számít, és ennek megfelelően járt el. Nem akarta, hogy állig felfegyverzett testőrök feltűnő csapata kísérje, inkább egy-egy megbízható emberrel, rendszerint egy rokonával őriztette magát. Naponta cserélte mobiltelefonját, és egy SIM-kártyát legfeljebb egyszer használt. Saját gyors észjárásában és mindig kéznél lévő AK-47-es rohamka-

rabélyának harminc löszert tartalmazó tárában bízott, s mindig hordott a testén két kézigránátot is. Az izraeliek nemegyszer kis híján sarokba szorították egyik-másik biztonságos házában, amikor azonban a kommandósok berúgták az ajtót, csak egy forró lábast találtak a tűzhelyen, és egy tányért a konyhaasztalon, amelyben az étel még meleg volt, de a fele már hiányzott. Törekedett rá, hogy egy lépéssel mindig az izraeli különleges műveleti egységek előtt járjon, ezért aztán *radzsol bi saba' arvah*-ként, „hétéletű emberként” emlegették. A Sin Bét óriási erőfeszítéseket tett, hogy megpróbálja felderíteni tartózkodási helyét.

Aszira as-Samalija tízpercnyi autóútra fekszik Nablusztól, és ciszjordániai mércével mindig is meglehetősen tehető helyiségnek számított – a közeli erdők fája hagyományosan jövedelmező kereskedelmi tevékenységet tett lehetővé. Az utóbbi időben azonban a falu népszerűvé vált azoknak a palesztinoknak a körében, akik évekkel korábban kivándoroltak az Egyesült Államokba, s most visszatértek, hogy egy második otthont építsenek maguknak. A kis községen át mindössze egyetlen út vezetett, az 5715-ös. Ámbár a helység már nem is volt igazán kicsi. Az egykor vidékies összképet átformálta a sok többszintes épület és soklakásos emeletes ház, amelyek az amerikai diaszpóra pénzéből épültek. Szüksős városi térségek alakultak ki, eszményi területek ahhoz, hogy fegyveresek pusztító tűz alatt tartsák őket. Aszira as-Samalija egyben Hamász-erősség is volt.

Az oslói békemegállapodások által létrehozott B zónában helyezkedett el: az egyezmények értelmében a nagyobb ciszjordániai városok közelében bizonyos településeket palesztin polgári adminisztráció irányíthatott. A B zónában a rendfenntartás a palesztin rendőrség feladata volt, az általános izraeli biztonsági felügyeletet azonban továbbra is az izraeli fegyveres erők gyakorolták. Az A régiót a Palesztin Hatóság kisebb-nagyobb városai alkották: ezeket Arafat biz-

tonsági szolgálatai és civil közigazgatása tartották kizárólagos ellenőrzésük alatt. A C zónában az igazgatási és biztonsági adminisztráció minden eleme izraeli kézben volt.

Augusztus végén Mahmud Abu Hanud felbukkant – pontosabban: a Sin Bét információkhoz jutott hollétét illetően. A kényes műveleteket jóvá kellett hagyni egy regionális parancsnoksággal, egy vezérőrnaggyal, vagy akár a Véderő vezérkari főnökével is. Azokat az akciókat, amelyek a válság irányába lendíthették ki a politika ingáját, a védelmi miniszternek vagy akár a miniszterelnöknek kellett engedélyeznie. Azok a különböző speciális műveleti egységek, amelyek Izrael hadrendjében az antiterrorista feladatokat látták el, jóváhagyásra benyújtották terveiket a katonai vezetésnek – a szokásos gyakorlatnak megfelelően. Slomo Oren dandártábornok, a Júdeai és Szamáriai Hadosztály parancsnoka veterán ejtőernyőstiszt volt, aki a Duvdevan bevetését részesítette előnyben. Oren azért érvelt emellett, mert Aszira as-Samaliában könnyen alakulhatott ki nyílt összecsapás, márpedig az ellenségeskedések eszkalációját csak a hadsereg valamelyik egysége képes kezelni – a Véderő teljes támogatásával. Volt olyan felfogás az egység körében, hogy tevékenységük túlságosan is a titkos akciókra összpontosul – másféle különleges hadműveletekre is figyelmet kellene fordítaniuk. 1994-ben a Duvdevan akkori parancsnoka, Ram Rotberg, a hadítengerészeti kommandó veteránja megállapította:

– Ha az egység csak titkos feladatokat végez, nem használja ki teljes kapacitását.

Természetesen a Duvdevan volt a nagyobb erő, amely több speciális forrással rendelkezett, mint számos más terrorellenes különleges egység Ciszjordániában, ide érve a kisebb, de jellegét tekintve éppoly professzionális Ja'maszt is. Oren szoros kapcsolatot tartott fenn Miki Edelstein ezredessel, a Duvdevan parancsnokával,

aki maga is sokszorosan kitüntetett kommandóstiszt volt, nagyszemű haditettekkel a háta mögött. Az, hogy a választás az egyik egység helyett egy másikra essék, néha kizárólag a tábornokok és a feladatokért lobbizó egységparancsnokok közötti kapcsolatokon múltott. A hadsereg tábornokai úgy döntöttek, hogy Abu Hanud kézre kerítése érdekében a szike helyett inkább a láncfűrészhez folyamodnak. A feladattal a Duvdevant bízták meg, az akció pedig „Az élet szimfóniája” kódnevet kapta.

„Az élet szimfóniája” hadműveletet 2000. augusztus 26-ra időzíttették, pontos kezdetét 21 óra 30 percre tűzték ki. A támogatás feladatát a Duvdevan egység egy népes különítménye kapta, amelyet ejtőernyősök, mesterlövészek, kutyavezetők és műszakiak is segítettek. A műszakiak és gigászi D9-es buldózereik bármiféle patthelyzet esetén különösen jó szolgálatot tehettek. A masszív D9-es bármilyen épületet le tudott tiporni, a benne lévő fegyveresekkel együtt. A gépszörnyeteg a lélektani terror megtestesítője volt, s ugyanígy a kutya is: a Hamász aktivistái gyűlöltek a kutyás egységeket, ezek az állatok ugyanis a Korán szerint tisztátalanok. Ha a kutyák és az ötvennégy tonnányi Caterpillar-acél általi eltipratás közt kellett választaniuk, rendszerint még a legkeményebb Hamász-parancsnokok is a megadást választották.

Az Izraeli Légierő két Cobra harci helikopterét ugyancsak készenlétebe helyezték, ugyanígy az elit egészségügyi egység helikoptereit is, arra az esetre, ha a helyszínről sérülteket kellene elszállítani egy közeli baleseti sebészetre. Aszira as-Samalija fölé egy drónt is felküldtek, hogy figyelje és élőben közvetítse a beavatkozást a magasrangú parancsnokok számára, akik a közelben, egy rögtönzött harcállásponton gyűltek össze.

A Duvdevan akcióját négy egymásba illeszkedő komponensre tagolták.

Az A erőnek, amely helybélieknek álcázott kommandósokból állt, azon a házon kívül kellett elhelyezkednie, amelyben Abu Hanud rejtőzött. A B erő rejtékhelyét egy fal mögött jelölték ki, amely egy közeli bérházig nyúlt: ők fedezték Abu Hanud rejtékhelyének hátsó ki-járatait.

Ezzel egy időben a Duvdevan mesterlövészteamjeiből álló C erőnek tüzelőállásokat kellett foglalnia a célhelyszín körüli legmagasabb épületek tetején. Végül pedig: a D erő – egy több mint ötven duvdevanosból, plusz ejtőernyősökből álló taktikai támogatócsapat – harcászati tartalékként körülbelül kétszázhetven méternyire várakozott páncélozott terepjáróiban, készen arra, hogy ha általános tűzharcra kerül sor, egy tömegben meginduljanak előre.

A D erő feladatul kapta, hogy mihelyst a kommandósok körülvették Abu Hanud házát, lezárja a faluba, illetve az onnan a helyszínt vezető valamennyi megközelítési útvonalat. A kommandósok megadásra szólítják fel Abu Hanudot, ha azonban nem járnak sikerrel, hagyják, hogy minden nem harcoló elhagyja az épületet. Ha Abu Hanud úgy dönt, hogy megadja magát, a csapat a zsákmányával együtt 23:00-ra visszatér a támaszpontjára.

Persze mindenkor fennállt a lehetősége, hogy a helyszín hirtelen egy magas nyomású főzőedény belsejévé változzék...

2000. augusztus 26., 21 óra 30: a Duvdevan járművei lassan haladtak előre a falu főútján, a helybéliek tömegében, akik kimerészkedtek vásárolni, élvezni az est hűvösét. Mindenfelé fiatal férfiak voltak láthatók: üldögéltek a falu két kávéházában, falatozóiban és vallásos társasköreiben, vagy csak ácsorogtak és cigarettáztak az utcákon. Egy üzlet portálja előtt vagy harminc ember lézengett, mindannyian egy futballklub mezét viselték és egy mérkőzésről vitatkoztak.

Nők is megjelentek, némelyek közülük hat vagy még több gyerekből álló menet élén haladtak: a másnapi élelmiszereket vásárolták meg. Mindenütt kettesével-hármasával parkoltak a sárga taxi-kisbuszok, az A és B zónában való közlekedés nélkülözhetetlen járművei.

Az Aszira as-Samaliya-i utcáknak hivatalosan nem volt nevük, ahogy a házaknak sem számuk – ebben a bizáncias világban ez így volt megszokott. Több utcát azonban a helység olyan szülötteiről neveztek el (és feltűnő táblával jelölték meg), akik az izraeliek elleni harcban estek el, vagy öngyilkos merénylőkként haltak „vértanúhalált”. Mindenfelé az ő plakát méretű képeik virítottak. Percekig eltartott, míg a járművek feltűnés nélkül eljutottak Aszira as-Samalijának a fő mecsettől északra fekvő módosabb negyedébe. A furgonokat a katonák „grillsütőként” emlegették, mert ablakaik mindig csukva voltak, és fullasztó hőség uralkodott bennük – amit különösen megszenvedtek a teljes taktikai felszerelést és szoros golyóálló mellényt viselő kommandósok. A járművek behajtottak az Abu Hanud egyemeletes házához huszonöt méternyire lévő parkolóba, utasaik pedig csendben kiszálltak belőlük. A Duvdevan-parancsnok és emberei a falutól egy kilométernyire lévő fenyőerdő sötét menedékében felkészültek rá, hogy behatoljanak a településre. A főerő beérkezésekor hangosbeszélőn akarták felszólítani Abu Hanudot, hogy adja meg magát – eközben pedig a teljes községet zárt katonai övezetté nyilvánítják, míg csak Mahmud Abu Hanud meg nem adja magát. Az oszlói békemegállapodásokkal összhangban egy összekötő tisztnek kellett felkeresnie a helybéli, a falu északkeleti szélén található rendőrsöt, hogy mihelyst a bevetés megkezdődik, tájékoztassák az ottaniakat. A településen ötven fegyveres rendőr képviselte Arafat tíz rendőri és titkosszolgálati szervezetét. Egyesek közülük Hamász-szimpatizánsok voltak, mások szabályszerű kommandós-képzést kaptak.

Az izraeli kommandósok harcálláspontokat foglaltak a ház körül, és célpontokat kerestek M4-esek számára. A lézeres optikai irányzék minden egyes ablakot vörös pontokkal jelöltek meg – ugyanígy a menekülési útvonalakat fedező kijáratokat is. Figyelték, mutatkozik-e a házban az életnek bármiféle jele, az épület azonban sötét volt. Bekapcsoltak egy televíziós kamerát is. Valaki főzhetett, mert lábosok és serpenyők zörgése hallatszott. A teamek közelebb húzódtak.

Abu Hanud és testőre, Nidal Daglesz kihasználta a hűvös hegyvidéki szellőt a tetőn, egy kis építményben igyekeztek kiélvezni az estét, amely fölé takarókat függesztettek, hogy felülről ne figyelhessék meg őket akaratuk ellenére. Hirtelen kisgyerekek kezdték kiabálni:

– Jes!

A Hamász-vezér megfigyelőként alkalmazta a szomszédság gyerekeit, napi tíz sékelt fizetett nekik, és a maroknyi „eleven botlórót” megérte a szerény befektetést. A ház előtt elhelyezkedő Duvdevan-team közelében gránát robbant. A detonációt kézifegyverek célzott lövéseinek sűrű dörrenése és AK-47-esből leadott sorozatok követték. A Duvdevan akciója lelepleződött.

Az egység három tiszhelyettese, Niv Jaakobi szolgálatvezető őrmester, valamint Ro'i Finsteiner-Even és Liron Sarvit sorállományú törzsořrmesterek azonnal, ösztönösen reagáltak. A rajtaütés előtti eligazításon utasították a közreműködőket, hogy külön parancs nélkül semmiféleképpen ne változtassanak helyet, és ne igyekezzenek feljutni a környező lakóépületek tetejére. A három duvdevanos altiszt tudta, hogy az egység mesterlövészeinek még el kell foglalniuk tüzelőállásaikat, azaz nincsenek abban a helyzetben, hogy lőjenek Abu Hanudra. Az őrmesterek érezték, hogy cselekedniük kell, mégpedig haladéktalanul. Berontottak egy kétemeletes épületbe, amely körülbelül tizenöt méternyire volt a célobjektumtól, hogy felrohanjanak a tetejére. A tesztoszteron és az adrenalin olyan varázskoktél-

nak bizonyult, amely hatékonyabb volt az eligazításnál és az önmérsékletnél.

A trió biztosította az épület földszintjének zugait, majd a lépcsőfordulókat, egyiket a másik után. Valahányszor valamelyikük bekarolyodott egy sarkon, fedezte a két másikat, miközben azok előre nyomultak. A harcászati gyakorlaton minden mozzanatot újra és újra elgyakoroltak. Az eljárás a második természetükké, tudatos taktikai koreográfiává vált. Miközben felfelé törekedtek a lépcsőházban, hallották Abu Hanud és testőre AK-sorozatait. Feljutottak a tetőre, és mintegy huszonöt méterről azonosították a két terroristát. A palesztinok lőni kezdtek rájuk – a közvetlen közelükben lepattanó lövedékek szikrákat rajzoltak a sötét éjszakai égre. Jaakobi, Sarvit és Finsteiner-Even azonnal célzott lövésekkel viszonzta a két hamászos tüzét. A nyomjelző lövedékek zöld lézersugarak módjára fúródtak a sötétbe. Az izraeliek fegyelmezetten és pontosan lőttek, de nem sikerült végezniük ellenfeleikkel. Abu Hanud a jobb vállába kapott egy golyót, mert hirtelen kimozdult az izraeli lövész célkeresztjéből, így a lövedék nem a szívébe fúródott. Daglesz több lövést kapott a bal lábába és a csípőjébe.

A Duvdevan őrmestereire ekkor, figyelmeztetés nélkül, az egyik közeli háztetőről pusztító tűz zúdult, amely mindhármukkal végzett. Az egység mesterlövészei, attól tartva, hogy az A erő tagjait, akik a földön tartózkodtak, valakik tűz alá vették, felrohantak a háztetőn lévő tüzelőállásaikba, és ösztözüet adtak automata fegyverekből. Nem tudták, hogy három kommandós ugyancsak feljutott az egyik épület tetejére.

Kitört a káosz, a támadók összezavarodtak. A túlterhelt rádiócsatornán a katonák kiáltozva követelték, hogy válaszoljanak nekik és erősítsék meg észrevételeiket. A helyszínre rendelték a harci helikoptereket és a felcserek helikopterét is. A támogató erők rohanást

indultak az épületben és a körül, valamint a faluban lévő kijelölt pozícióikba.

Mahmud Abu Hanud, akinek sebe erősen vérzett – az 5,56 milliméteres lövedék a vállá túloldalán távozott testéből –, kihasználta az izraeliek zavarodottságát, kiugrott egy hátsó ablakon, és futva próbált biztonságba jutni; utasította testőrét, hogy tartóztassa fel az izraelieket, amíg neki sikerül elmenekülnie.

A Duvdean keresőteamjei ráakadtak egy vérnyomra, amely a célpont-objektumtól nyugatra, egy kiszáradt bozótos felé, a város széle irányába vezetett. Mostanra világító rakéták tucatjai izzottak az éjszakai égen, amelyek nappali világossággá változtatták a sötétséget. A főúton a Védő hangszórós dzsipjei jöttek-mentek: utasították a helybélieket, hogy maradjanak otthonaikban.

Az Abu Hanud vérnyomait követő egyik Duvdevan-csapat eljutott egy kis házhoz Aszira as-Samalija déli peremén. Rádió közölték pozíciójukat Edelstein alezredessel, és engedélyt kértek a behatolásra. Ekkor hirtelen zajt hallottak a közeli bozótosból: egy vállheveder csapódott a hozzá tartozó fegyverhez. A katonák a feltételezett új veszélyforrás irányába kapták rohamkarabélyaik, és több hármas sorozatot is megeresztettek. A lövedékek kivilágították a sötét háttérrel, néhány pedig sziklákon kapott gellert, ami csak fokozta a zűrzavart. Elszörnyedésükre azonban azt kellett tapasztalniuk, hogy az egység egyik tagjára, Avi Joszef törzsőrmesterre nyitottak tüzet, akinek jobb karját el is találták.

A Duvdevan egészségügyiisei lázasan igyekeztek újraéleszteni Jáakobit, Sarvitot és Finsteiner-Event, végül azonban mindhármukat elvesztették. A baráti tűz okozta tragédia híre gyorsan terjedt: a kommandósok mindegyike rendelkezett egyéni kommunikációs eszközzel, ahogyan annak az ejtőernyős felderítő köteléknek tagjai is, akik a falut fésülték át Abu Hanud vagy bárki más után, aki tudhatta, mer-

re ment. A falusi fiatalokat, akik a tűzharc kezdete után is a szabadban tartózkodtak, a Duvdevan kommandósai rövidesen begyűjtötték és őrizetbe vették. Többtucatnyi bekötött szemű, hátrabilincselte kezű, a földre térdeltetett ember várta, hogy a Sin Bét kihallgassa őket. A lefogottakból arabul beszélő belbiztonsági ügynökök igyekeztek kicsikarni bármiféle információt a Hamász-főnök hollétéről.

Abu Hanud átvergődött a bozótban, majd bevette magát egy sűrű fenyesbe, amely egészen Nablusz széléig ért. Vakmerően elmerészkedett arra a helyre, amely Ciszfjordániában számára a legbiztonságosabb volt – Arafat hírhedt Preventív Biztonsági Szolgálatának főhadiszállására –, és menedéket kért. Noha a palesztinok előzőleg fogadkoztak, hogy amint felbukkan, letartóztatják, mégis úgy bántak vele, mint egy diadalmas hőssel. Egy neves sebészt hoztak, hogy ellássa szétzúzott vállát, és hagyták, hogy erőre kapjon egy úgynevezett börtöncellában, amely azonban valójában műholdas tévével, biztonságos telefonokkal és számítógépekkel felszerelt, kényelmes VIP-vendégszoba volt.

Abu Hanud otthonánál testőrének sikerült időt nyernie a terroristavezér számára, hogy kiaknázhassa szökését: csaknem nyolc órán át tartóztatta fel az izraeli erőket. A Duvdevan tárgyalóival egyezkedve azt állította, hogy a házban nők és gyerekek vannak, és közölte: meg akar bizonyosodni arról, hogy a genfi egyezmény irányelvei szerint bánnak majd vele, azaz nem kínozzák vagy ölik meg. Amikor az izraeli parancsnokok végre biztosra vehették, hogy Daglesz egyedül van, odarendelték a D9-est. A buldózer két kezelője beindította a 474 lóerős motort, és megindultak a több mint négy és fél méter széles behemóttal a kijelölt ház felé. Az óránként tíz kilométeres sebességgel araszoló gépszörnyeteg ledöntötte az egyik külső köfalat, majd tovább haladt a ház felé. Daglesz az életéért könyörgött, és pillanatokkal később megadta magát.

A Véderő tisztjei elindultak a szívszakasztó küldetésre, hogy közöljék három házaspárral: fiaik meghaltak. Az egyik szülőt hajnali fél ötkor⁶, a virradat előtti sötétségben keltette a rettegett kopogás; az ajtó előtt egyenruhás, tekintetüket a földre szegező férfiak és nők sziluettjeit látta. A Duvdevan és az izraeli akciócsoport csak másnap reggel 08:00-kor hagyta el Aszira as-Samaliját.

Másnap mindhárom temetésen Edelstein alezredes méltatta az elesetteket. Arról beszélt, micsoda szörnyű felelősség nehezedik az Izraeli védő tizenhármas éves sorkatonákra.

Aszira as-Samaliya csaknem halálra sebezte a Duvdevant. Mint oly gyakran, amikor emberi hiba és balszerencse következtében sok ezer órányi munkaóra megy veszendőbe és becsvágyó szándékok hiúsulnak meg, mindenki elkezdett egymásra mutogatni. A politikusok a tábornokokat okolták. A tábornokok természetesen a hadműveletekben részt vevőket hibáztatták. Az elesett katonák szülei interjúkat adtak a mohó izraeli sajtónak, bírálva az akció tervezését és kivitelezését. Egy megsemmisítő leleplezés során elkecseregett Duvdevan-tagok állították: már a múltban is felhívták a figyelmet olyan incidensek veszélyére, amelyekben a kommandósok egymásra nyithatnak tüzet, s hogy az alakulatban számos alkalommal előfordult, hogy az álöltözetet viselő, „vörös” csapatot tűz alá vették kijelölt ellenfelek, a „kékek”.⁷

A belpolitikai harc hevéssége az Izraelben szokásosnak felelt meg: az országban a kötelező katonai szolgálat sokakat emelt a bürokrata-generálisok sorába. A különleges hadműveletek természetéhez tartozik – különösen a titkos akciók kivételesen veszedelmes világában –, hogy roppant kockázatosak és kétséges kimenetelűek: egy-egy művelet, amelyet éveken át terveztek, emberi hiba vagy balsze-

rencse folytán másodpercek alatt megghiúsulhat. A felelősség ide-odatolgatása során elfelejtődött, hogy a Duvdevan az Aszira as-Samaliya előtti hónapokban körülbelül kétszáz sikeres antiterrorista akciót hajtott végre.⁸

Oren dandártábornok és Edelstein alezredes egyaránt benyújtotta lemondását Saul Mofaz altábornagynak, a Véderő vezérkari főnökének, aki azonban csak Orenét fogadta el.*

Amikor először bukkantak fel Abu Hanuddal kapcsolatban egyelőre még ellenőrizendő, bizonyítandó és megerősítendő hírszerzési adatok, izraeli terrorelhárítási körökben egyesek az akarták, hogy a célponttal a Ja'masz foglalkozzék: a szervezet ismert volt gyorsaságáról, és hogy műveleteit a lehető legkisebb erő alkalmazásával hajtja végre. A vizsgálat során, amelyet annak kiderítésére indítottak, hogy mi vezetett az Aszira as-Samaliya-i kudarchoz azon a bizonyos éjszakán, valóban megállapították, hogy a rajtaütésben túl sok katona vett részt, és hogy a tűzharc kirobbanása után a kötelék kommunikációs rendszereinek túlterheltsége fokozta a zűrzavart.⁹

A Ja'masz kommandósai, akik a közelben, a támaszpontjukon tették a dolgukat, amikor sor került a „baráti tűz” incidensre, meggyászolták az aznap éjjel meghalt fiatal katonákat, és imádkoztak családjaikért. Azok közül, akik Izrael terror elleni vé-

*Edelstein alezredes továbbra is a Duvdevan parancsnokaként szolgált, 2001 végéig. Előléptették ezredessé, és egy gyalogsági dandár vezetését bízták rá, amely a 2006-os, Hezbollah elleni libanoni háború legkeményebb ütközeteiben is harcolt. 2010-ben dandártábornokká léptették elő, ejtőernyős és gyalogsági alakulatokat vezényelt, 2012-ben a Gázai Hadosztály parancsnokává nevezték ki. A 2014-es gázai hadműveletben a szárazföldi akciók jelentős részét irányította. (A beavatkozás kódneve angolul *Protective Edge* (Védő Él), héberül *Mivcá Cuk Eitan* (Erős Szikla) volt – a ford.)

geláthatatlan háborúját vívták, talán mindenki másnál pontosabban tudták, mennyire veszélyesek a titkos hadműveletek. Ez a csapat, amelynek tagjai közül egyesek a harmincas éveik végén jártak, és már egy évtizednyi harci tapasztalat birtokában voltak, tisztában voltak azzal, mennyire kényesek az efféle akciók – és hogy milyen könnyen járnak súlyos következményekkel. A kommandósok – a Duvdevan fiatal harcosai és a Ja'masz idősebb, tapasztaltabb specialistái – nagyszerűen értették a dolgukat, és nagyon is motiváltak voltak, csak hogy Murphy törvénye – avagy annak palesztin változata – mindenkor olyan tényező volt, amely kudarcba fullaszthatott egy látványos műveletet. A tábornokok pedig – valamint a politikusok – igen rosszul kezelték a kudarcot. Nem lehetett kizárni, hogy a „baráti tűz” miatti kudarc után megszűnik a Duvdevan: vizsgálóbizottságok igyekeztek kideríteni, mi siklott félre azon a rémes éjszakan Nablusznál, Aszira as-Samaliában.

Az ősz beköszönte örömteli időszak Izraelben. Az időjárás kissé lehül, amikor, mintegy a zsidó újév közeledtét köszöntve, alábbhagy az ádáz nyári hőség. A Ros Ha'sanával* egy hónapon át tartó ünnepsorozat veszi kezdetét, amely szinte megbénítja az országot. A családok bőséges lakomákra gyűlnek össze, az iskolákban gyakran – a szülőknek úgy tűnik, végtelen számú napon – szünetel a tanítás, a nemzet pedig azoknak az élelmiszereknek a beszerzésére összpontosítja figyelmét, amelyekből az ünnepi fogások készülnek. Akik a vallási áhítat idejét a tengerentúlon óhajtják tölteni, a last-minute utazási ajánlatokat böngészik.

2000 szeptembere gyorsan elmúlt – a Ja'masz egyes veteránjai így gondolták. A Duvdevan esete felerősítette a világvége-hangu-

* ti. a zsidó újévvel

latot, azt az érzést, hogy már ég a gyűjtőzsinór, amely végül egy elképzelhetetlen erejű, az egész térséget rövidesen lángba borító robbanást idéz elő. A Ja'masz központjában rendszeresen felbukkanó titkosszolgálati tisztek arról számoltak be, hogy fokozódik a kommunikáció a terrrorszervezetek között, s hogy a Palesztin Hatóság oldalán készülnek valamiféle erőpróbára. Tapintható volt a feszültség a terepen – a B területek falvaiban és útjain –, ahol a Ja'masz műveleteket hajtott végre. Az egység tagjai saját gépkocsijaik helyett páncélozott dzsipeket kezdtek használni, ha valamilyen megbízással elindultak bázisukról; aki a térség útjain autózott, rendszerint a keze ügyében tartotta M4-esét.¹⁰ Az erőszaknak az a villamossága, amelyet Jakov Berman és legtapasztaltabb kommandósai a *Nakba*-demonstrációk során érzékeltek, sok-sok voltal erősebbé vált. A ja'maszosok egy részének azt súgta a hatodik érzéke, hogy nem töltik odahaza az ünnepeket, és remélték: asszonyaik és gyerekeik megértéssel lesznek irántuk.

2000. szeptember 28-án reggel, a zsidó újév előestéje előtti napon Ariel Saron – jelentős rendőri és biztonsági erő kíséretében – nagy kockázatot vállalva felmerészkedett a Templom-hegyre és az al-Aksza mecsethez. A látványos demonstrációval az volt a célja, hogy Barak ajánlatának – Jeruzsálem kettéosztásának – még az ötletét is megtorpedózza. Saron ezzel a gesztussal szándékozott illusztrálni, hogy Jeruzsálem városa – egyben az iszlám legszentebb helye – szuverén izraeli terület, s mindörökké az is marad. Saron nagy nyilvánosságot kapott médiaakciója megteremtette a politikai alkalmat Arafat számára, hogy az általa ismert egyetlen módon reagáljon Camp Davidre és a Barak nyitólépése utáni patthelyzetre. Röviddel ezután szerte Ke-

let-Jeruzsálemben palesztin zavargások törtek ki, amelyek hamarosan áterjedtek Ciszjordániára és Gázára is. A köveket és a benzines palackokat hamarosan felváltották az automata fegyverek és a gránátok.

Az újévet nem sok jámaszos tölthette otthonában. Sőt, úgy tűnt, az egység tagjainak nagy része a belátható jövőben az ünnepi alkalom egyikén sem fog részt venni.

HARMADIK FEJEZET

Intifáda

2000. szeptember 29-én korán reggel, közvetlenül az aznapi első ima után zavargás tört ki a nabluszi Balata menekülttáborban. Résztvevői hamarosan ellepték az izraeli fennhatóság alatti területre vezető utakat, és azokat a főútvonalakat, amelyek összekötötték a ciszjordániai településeket. Az A zóna palesztin városaiban az erőszak egyszerre ostromállapotot teremtett. Palesztin tüntetők kövekkel és Molotov-koktélokkal dobálták az izraeli fegyvereseket. Az izraeliek válaszképpen teljes készenléti felszerelést viselő katonákat és rendőröket vetettek be, hogy életet veszélyeztető eszközök alkalmazása nélkül véget vessenek a zavargásoknak. Az összecsapásokkal fenyegető frontvonalakra Jámasz-egységeket is vezényeltek. A titkos egységek klasszikus feladata végül is az volt, hogy a demonstrálók közé beszivárogya, az első intifáda idején tökéletesített módszerekkel elejét vegyék a további erőszakos megmozdulásoknak. A jámaszosok mélyen behatoltak a dühös, forrongó sokaság belsejébe, és kiemelték a hangadókat, akik az erőszakcselekményeket vezényelték. A kövek és gyújtópalackok helyébe azonban hamarosan az AK-47-esek és M16-osok sorozatai léptek. A Jámasz-osztagok Nablusban és környékén, valamint Ciszjordánia más városaiban nem sokkal később már létszámfölényben lévő, nagyobb tűzerővel rendelkező el-

lenfelekkel, közvetlen közelből vívtak gyilkos tűzpárbajokat. Gyakran megesett, hogy palesztin rendőri egységek, amelyeknek az erőszak megfékezése lett volna a feladatuk, maguk is bekapcsolódtak az eszeveszett lövöldözésbe. Az oslói megállapodásokat többé senki sem támaszthatta fel.

A zavargások különösen hevesek voltak a Kfar Szaba közvetlen közelében lévő Kalkilijában, amely az 1949-es tűzszüneti vonalon helyezkedett el, és Tel-Aviv környékének egyik legtehetősebb városa volt. Joszef Tabedzsa, a Határőrség veterán tisztje nem volt még tanúja ennyire erőszakos palesztin zavargásoknak. A huszonhét éves főfelügyelő egy közös izraeli–palesztin járőregységet irányított, amely a két város közti határvonalon járőrözött. A közös biztonsági őrzáratok az oslói megállapodások ígéretesebb rendelkezései, illetve a palesztin–izraeli együttműködés valódi megnyilvánulásai közé tartoztak: palesztin rendőrök és izraeli határőrök vettek részt bennük az A zónán kívül.

Az őrzáratokhoz hasonlóan Tabedzsa élettörténete is adott okot derűlátásra. 1984-ben, még gyerekként érkezett Izraelbe, a Moszad által irányított Mózes-akció során, amelyet az etiópiai zsidóság kimenekítésére hajtottak végre. Először az ejtőernyősöknél, majd a Határőrségnél szolgált, s kiemelkedő teljesítményt nyújtott a palesztin kollégaival közösen végrehajtott járőrprogram során. Az intifáda első napján Tabedzsa két dzsippel – egy izraelivel és egy palesztinnal – járőrözött a Kalkilija közelében húzódó vonalak mentén. A csapat azonban kénytelen volt megállni, hogy tagjai pihenhesenek valamicskét: ekkorra bőségesen kijutott nekik a kövekből és a könnygázból. Az izraeli határőrök közül egyesek levették a sisakjukat, hogy letöröljék a verítéket homlokukról, a palesztin rendőrök sietve rágyújtottak, vizet ittak. Az egyik palesztin, Nabil Szuliman Tabedzsa dzsipje felé indult, s felkiáltott: *Allahu akbar!* („Isten a leg-

nagyobb!”) – majd közvetlen közlről tarkón lőtte az izraeli parancsnokot. Néhány pillanat múltán a palesztin rendőrök löni kezdték az izraeli határőröket.

Az erőszak Ciszjordániában – valamint Jeruzsálemben és Gázában – gyorsan eszkalálódott: irányíthatatlan, önálló életet élő erővé vált. Kimondhatatlanul barbár tettekre került sor: többek közt meglincselték a Véderő két tartalékosát, akik véletlenül tévedtek be Ramallah-ba, és a palesztin rendőrségen kerestek menedéket; mindkét oldalon voltak halottak. Az izraeliek szervezetlenül reagáltak az intifáda kezdetén kibontakozó káoszra – biztonsági erőik nem voltak tisztában a konfliktus valódi lényegével, sem azzal, országos szinten miképpen kellene fellépni ellene. Egy kommandótsízt visszaemlékezése szerint az Izraeli Véderő siralmasan felkészületlen volt. Két hétig – némelykor még tovább is – eltartott, mire páncélozott harcjárműveket és harckocsikat küldtek a kulcsfontosságú utakhoz és kereszteződésekhez, amelyeket gyakran ért támadás. A hadsereg nem tudta, milyen célpontok ellen intézzen támadást, mert a Sin Bétnek és a katonai hírszerzés egységeinek nem voltak emberei a helyszínen.

– Nem álltunk készen. A hadsereg készületlen volt, a biztonsági szervezetek készületlenek voltak.¹

Uzi Levy főfelügyelő viharos körülmények közt esett át a tűzkeresztségen: ebben a helyzetben kezdte el az egysége irányítását. Imár nem az volt a feladata, hogy lobbizással megbízatásokat szerezzen, hanem hogy kis csapatával valamiképpen kezelni tudja a terület számos pontján kirobbanó erőszakot.

Az intifádával kapcsolatos közkeletű felfogás mindig is az volt, hogy a palesztin erőszak spontán módon szabadult el: amikor a palesztinoknak az államisággal kapcsolatos álmai meghiúsultak az izraeliek

csökönységén, a hirtelen megnövekedett feszültség robbanáshoz vezetett. Arafat természetesen ugyanezt igyekezett elhitetni választóival és a Nyugattal, holott már jó ideje készült egy konfliktusra. Érkeztek jelentések élelmiszer felhalmozásáról (Gázába Ausztráliából hoztak juhokat és szopós borjakat).² Az Arafat és a palesztin biztonsági erők vezetői közti telefonbeszélgetések az erőszakcselekmények tempójának fokozódását jelezték. A Hamász és az Iszlám Dzsihád palesztin börtönökben fogva tartott, terrorizmusban vétkező parancsnokait hirtelen szabadlábra helyezték, vagy oly mértékben enyhítettek őrizetük szigorán, hogy ezek a vezéregyéniségek ettől fogva valójában inkább számítottak VIP-vendégeknek, mint hosszú büntetésüket töltő közveszélyes figuráknak. Az utcai csirkefogókat és orgyilkosokat, akiket Arafat helyettesei politikai ellenfeleik semlegesítésére használtak, most izraeli célpontok ellen vetették be.

Az izraeli titkosszolgálatok mindezt úgy értékelték, hogy Arafat, akit a Camp David-i csúcs kudarc sarokba szorított, a vérontást olyan célok elérésére akarja felhasználni, amelyeket nem a tárgyalóasztalnál akart megvalósítani.³ Az utca eseményeit 2000 őszén egyértelműen Arafat irányította, és ha stratégiaileg azt tartotta volna előnyösnek, le is állíthatta volna az erőszakot. Ehelyett alattomos fegyverként forgatta, hogy a politika színterén cselesen „helyzetbe hozza” magát. Állíthatta, hogy nem tudja befolyásolni az utca eseményeit, majd tetszeleggetett az izraeli megtorlás áldozatának szerepében.

– A harc kezdetén még vissza lehetett volna gyömöszölni a dzsinnt a palackba – jelentette ki az amerikai diplomácia egyik biztonsági specialistája, aki a mondott időben az országban állomásozott. Arafat azonban úgy gondolta, lehetetlenség utasítást adnia az ellenségeskedések beszüntetésére, ha nem dicsekedhet saját katonai győzelemmel. Célja érdekében minden ravaszságát latba vetette, s törek-

vése idővel leküzdhetetlen gyengéjévé vált, ami elsősorban siralmas helyzetéből adódott.

Izrael az intifáda során titkos hadseregek sokaságával állt szemben. Akadtak köztük, amelyeket bőkezűen finanszíroztak és kiválóan felszereltek, de olyanok is, amelyeket ideológiák és az új keletű fanatizmus fűtöttek. Az Iráni Iszlám Köztársaság idővel a szeizmikus kitörés kérelhetetlenségével terelte a palesztinokat a minden eszközzel vívott küzdelem irányába. Amikor a Véderő 2000 májusában kivonta csapatait Dél-Libanonból, Iránnak és a Hezbollahnak új frontra lett szüksége Izrael elleni háborújához, a palesztinok küzdelme pedig központi fontosságúvá vált. Haszán Naszrallah sejk, a Hezbollah főtitkára váltott: ékesszóló prédikációi középpontjába Ciszjordánia és Gáza került.⁴ Tehérán a Hezbollah közvetítésével a Hamász és az Iszlám Dzsihád, valamint a Palesztin Hatóság legfontosabb pénzügyi támogatójává lépett elő. Az al-Aksza intifáda finanszírozásában kulcsszerephez jutott egy Kaisz Obeid nevű rejtélyes figura, egy izraeli arab férfi, aki az 1967 előtti határ izraeli oldalán található, Tulkarmmal dél felől határos Taibe faluból származott. Kisszerű csirkefogó, uzsorás és szélhámos volt, aki több üzleti vállalkozásának csődje következtében bajba jutott; üzlettársa, aki fegyvert és lőszert adott el ciszjordániai bandáknak, a Sin Bét egyik rajtaütése nyomán került rács mögé. Obeid szintén ült fegyver birtoklásáért. Klánkapcsolatai révén érintkezésbe került a Hezbollah ügynökeivel, akik bőkezű adományokkal gondoskodtak anyagi függetlenségéről. Obeid a Hezbollah titkosszolgálati szárnyának toborzóembereként működött: olyan személyeket igyekezett beszervezni Izraelben, illetve Ciszjordániában és Gázában, akiket aztán a libanoni Isten Pártja – és Irán – vett fizetési listájára. 2000 októberében központi szerepet játszott a Hezbollah által végrehajtott emberrablásban, melynek során – egy kokainüz-

let örvén – Abu-Dzabiba csaltak egy izraeli tartalékos ezredést, El-hanan Tennenbaumot.

Libanoni irodájából Obeid az intifáda nagyköveteként tevékenykedett, pénzt és hadianyagot továbbított a Hezbollahtól a Hamásznak és az Iszlám Dzsihádnak. Arafat alvezérei érdekeltek voltak abban, hogy ezt a pénzt a maguk javára is megcsapolják, ezért új terroristafrakciókat kreáltak, amelyek bevételhez juttathatták a Hamászt és az Iszlám Dzsihádöt a versenyben, amelynek tétje az volt, melyik képes érzékenyebb csapást mérni Izraelre.

Arafat nem kevesebb mint tizenegy különálló csoportot hozott létre, többek közt egy ciszjordániai parti őrséget (a földdarabon nem találhatók jelentős vízfelületek). Mindezen szolgálatok közül a legfélelmetesebb hírnévnek az *al-Amn al-Vika'i*, a Preventív Biztonsági Erő örvendett: ami az emberi jogok lábbal tiprását illeti, a civil ruhás titkosszolgálatnak gyalázatos bűnlajstroma volt. A Force 17 – Arafat pretoriánus gárdája – a vezér különleges műveleti egységként működött. Ezeknek a kiválóan felfegyverzett csoportoknak a tagjai együtt harcoltak Arafattal és a többi hasonló szervezettel Libanonban, és idővel az Arafat-rezsim támpillérei lettek, számos emberük szakértője volt a felderítők és hírszerzők elleni műveleteknek. Bár felvetődött, hogy diplomáciai megállapodásokban korlátozzák a fegyverviselők létszámát és fegyverzetük összetételét, Arafat több mint ötvenötezer ilyen embert gyűjtött össze.⁵

Az intifáda folyamán nem vette igénybe nyíltan biztonsági erői szolgálatait – voltak földalatti alakulatai is, amelyeket kirendelt a piszkos munka elvégzésére. A Tanzim (Szervezet) nem hivatalos rendfenntartó erőként biztosította, hogy Arafat-ellenes erők soha ne tehessenek szert támogatásra a palesztin utcákon. Élén Marvan Barguti állt, a Fatah egyik veterán aktivistája, aki egy izraeli börtönben tanult meg héberül; a Tanzimból egyedül neki volt

beleszólása a Fatah ügyeibe. A Tanzim parancsnokainak többségét olyanok alkották, akik az első intifáda küzdelmeiben szereztek harci sebeiket, alárendeltjeik pedig nagyrészt elvetemült bűnözők közül kerültek ki. A Tanzim egyaránt alkalmazott tolvajokat, zsarolókat, hivatásos bűnözőket, erőszaktevőket, gyilkosokat – és olyan embereket, akik általában örömmel folyamodtak erőszakhoz. Ezek az utcai harcosok szép fizetéseket vágtak zsebre a káosz fokozásáért és izraeliek meggyilkolásáért. A Tanzim löfegyverekkel, például M16-osokkal parádézott, de tagjai szívesen fényképezkedtek fejszéssel és törökkel is. Becslések szerint a főállású, hadra fogható tanzimosok háromezren voltak, további háromezret szükség esetén ugyancsak be lehetett rendelni. A Tanzim jelenléte például Ramallahban, Kalkilijában és Tulkarmban volt a legfeltűnőbb – olyan városokban, amelyek az 1967 előtti izraeli határokon helyezkedtek el.

Az Al-Aksza Mártírjainak Brigádja ugyancsak az Arafat által létrehozott „letagadható” szervezetek egyike volt. Hasonlóan a hírhedt Fekete Szeptemberhez, amely az 1970-es években az Arafat-féle Fatah (letagadható) különleges műveleti elemeként működött, az Al-Aksza Mártírjainak Brigádja is biztosított Arafat számára egy fanatikus muszlimok alkotta erőt, amely a legalálább terror támadásokat hajthatta végre – anélkül hogy bármikor is hivatalosan összefüggésbe hozták volna a Palesztin Hatóság elnökével.⁶ A brigád Jeruzsálem térségében meglehetősen súllyal volt jelen Ramallah és Betlehem, Felső-Szamária területén pedig Nablusz és Dzszenin városában. Tagjai szigorú titoktartás mellett, kicsiny, egymástól erősen elkülönülő sejtekben tevékenykedtek. Mivel jó felszereléssel rendelkeztek és fanatikus elszántság fűtötte őket, könnyen nőhettek ki magukat olyan csoporttá, amely hozzásegíthette a többi, hogy Izrael elleni közös csapásokat hajtsanak végre.

A Hamász és az Iszlám Dzsihád egyaránt az egyiptomi Muszlim Testvériség leágazásai voltak, amely a zsidó állam elpusztítására és egy iszlám fundamentalista állam megalapítására törekedett. A Hamász – amely egyébként az Iszlám Ellenállási Mozgalom arab nevéből, a *Harakat al-Mukavamah al-Iszlamiyyah*-ból létrehozott betűszó – jelent lelkesedést, bátorságot vagy vitézséget is. A Hamász idegközpontja Gáza volt – alapítója, a béna testű Ahmed Jaszin sejk Gázában töltötte életének legnagyobb részét, és Gáza kötötte össze a palesztin iszlamistákat egyiptomi mentoraikkal. A Hamászt kezdetben bőkezűen támogatták az Egyesült Államokban, illetve a Perzsa-öbölben, szórványban élő gazdag palesztinok.

A Hamászt egy politikai és egy katonai szárny alkotta, noha a kettő közti különbség teljességgel észrevehetetlen volt: a fegyveres ellenállás közkatonái (kezdetben a ciszjordániai Azzam Dandár, s végül az Izzedin al-Kasszám Brigád, amely az egész szervezet katonai súlypontjává lett) a politikai hierarchia parancsait hajtották végre. Hasonló szimbiózis állt fenn a Iszlám Dzsihád és katonai szárnya, a Jeruzsálem Erő közt. Az Iszlám Dzsihád Ciszjordánia északi régióiban – Felső-Szamáriában volt a legerősebb, mivel szorosan kapcsolódott az 1967 utáni határvonalak mentén lévő izraeli arab városok iszlám politikai szervezeteihez. Emellett azonban a Hamász és az Iszlám Dzsihád, bár mindkettő szunnita fundamentalista szervezet, szoros műveleti kapcsolatokat tartott fenn – amit tekinthetünk akár alárendeltségnek is – a Hezbollahhal, Szíriával és az Iráni Iszlám Köztársasággal.

Több tízezer palesztin fegyveres és öngyilkos merénylet állt készen egy Izrael elleni háborúra. A palesztin csoportok roppant szerteágazó és mély illegalitásban működő hálózatokat építettek ki az A zóna belsejében és a B zóna számos pontján. Az oslói megállapodások óta a Sin Bétnek és a katonai hírszerzésnek nem sikerült teljes mélységé-

ben feltérképeznie a terror-infrastruktúrát Ciszjordániában és Gázában. Izrael titkosszolgálati – azok a szervezetek, amelyek a katonai és rendőri erőket irányították – 1995 óta nem folytattak műveleti tevékenységet a palesztin területeken.

2000 őszi hónapjaiban a terroristák változatlan intenzitással folytatták tevékenységüket. A rövid, esős izraeli tél során időről időre, úgyszólván folyamatosan követtek el erőszakos akciókat. A sötét felhők és a szemerkélő eső csontig ható hidege mintegy előre jelezték a frusztráltság egyre erősebb érzését – az érzést, hogy Oslo kudarc volt, és hogy a palesztinokkal való békekötés reménye elpárolgott a minden rendelkezésre álló eszközzel vívott küzdelem gránátsokkjá nyomán. 2001 februárjában választásokat tartottak, és Ariel „Arik” Saron Likud pártja legyőzte a hivatalban lévő Ehud Barakot: a szavazást a biztonsági kérdések döntötték el. Saron támogatói a Likud jeruzsálemi központja előtt tartott gyűlésen ezt énekelték: „Éljen Arik, Izrael királya!” Az intifáda azonban változatlan hevességgel folytatódott.

A palesztinok könyörtelenül próbára tették az izraeliek elszántságát: főutakon haladó gépkocsikra nyitottak tüzet, autókba rejtett pokolgépeket robbantottak, továbbá néhány kisebb öngyilkos merényletet is végrehajtottak. Az akciók – amelyek egy részét az elkeseredés szülte – megrázták az izraelieket, és megrendítették már amúgy is ingatag biztonságérzetüket. 2001. február 14-én Tel-Aviv elővárosában, Holonban egy palesztin terrorista által vezetett busz egy buszmegállóban belehajtott az ingázók egy csoportjába: nyolcan meghaltak, huszonketten megsebesültek. Aztán öngyilkos merényletek egy újabb – ezúttal igen véres – sorozata következett. 2001-ben ötvenhárom efféle incidensre került sor.⁷ Az öngyilkos

bombamerényletek 2001. március 4-én kezdődtek: ekkor hárman haltak meg és hatvanan sebesültek meg a támadás során, amelyet egy netanjai bevásárlóközpontnál hajtottak végre. Azon a napon két hasonló merénylet katasztrofális következményekkel járt. 2001. június 1-jén Tel-Avivban egy tengerparti diszko előtt egy öngyilkos robbantó huszonegy tizenévest ölt meg. Júliusban heti – csaknem napi – rendszerességgel követték egymást a robbantások. A nyári merényletek legtragikusabbja egy jeruzsálemi pizzeria augusztus 9-i felrobbantása volt: a Hamász öngyilkos merénylője tizenöt emberrel végzett, köztük hét gyerekkel és egyazon család öt tagjával. A merényletek 2001. szeptember 11. után rövid időre abamaradtak. A palesztinokat egy kalap alá vették az al-Káidával, és az Egyesült Államok elleni támadást követő globális dzsihád közreműködőiként tüntették fel őket – pedig éppen ők manipulálták oly mesterien a CNN-hadszínteret... Nem sokat javított globális megítélésükön a híradófelvétel sem, amelyen palesztin asszonyok – az ikertornyak leomlása láttán – kinyújtott nyelvvvel, trillázva ujongtak örömben. Arafat, a Palesztin Hatóság elnöke vért adott, amelyet New Yorkba szándékozott küldeni, és kinyilvánította, hogy rendíthetetlen elkötelezettje a terror elleni háborúnak. Néhány héttel később az ENSZ New York-i közgyűlésén Bush amerikai elnök elutasította, hogy találkozzék vele.

Saron miniszterelnök a palesztinok átmeneti passzivitását kihasználva támadásba ment át. 2001 késő őszen az izraeliek célzott likvidálási műveleteket indítottak: anélkül akarták elpusztítani a terrorista csoportok operatív irányítóit, hogy nagy szárazföldi egységeket kelljen bevetniük a Palesztin Autonomia területén. 2001. október 23-án Ajman Halavehhez, a Hamász katonai szárnyának hármas számú parancsnokával Hellfire rakéta, végzett, amely Nablusz közelében egy AH-64 Apache harci helikopterről

találta el a gépkocsiját. Október 31-én Dzsamil Dzsadallah al-Kavaszme, a Hamász egyik hebroni katonai vezetője került veszteséglistára – ugyancsak rakéta ölte meg, amelyet nappalijának ablakán át lőttek be az otthonába. 2001. november 23-án pedig Mahmud Abu Hanudon is beteljesedett az ítélet, amelyet a Duvdevannak nem sikerült végrehajtania: Nablusz közelében autózott, amikor egy rakéta lángba borította a gépkocsiját, amelyből mindössze olvadt acélkupac maradt.⁸

2001. szeptember 11. előtt – illetve az iraki és afganisztáni inváziót, valamint azt megelőzően, hogy alkalmazni kezdték volna a drón-hadviselést – az Egyesült Államok élesen tiltakozott a célzott likvidálások ellen: Colin Powell amerikai külügyminiszter az ikertornyak és a Pentagon elleni támadások előtt mindössze két hónappal kijelentette:

– Továbbra is aggodalmunknak és helytelenítésünknek adunk hangot az efféle célzott likvidálásokkal kapcsolatban, s így fogunk tenni a jövőben is.⁹

A levegőből végrehajtott célzott megsemmisítést harcászatiilag biztonságos válaszcseppnek tekintették. Emellett Izrael fizikai értelemben véve az A zónában nem vetett be inváziós erőt, ennél fogva – papíron – nem sértette meg az oslói megállapodásokat.

– Nem mentünk be az A zónába – emlékezett a Jámasz egy tisztje. – Számunkra az A zóna olyan volt, mintha Libanonba vagy Szíriába utaztunk volna, annak ellenére, hogy Oslo előtt valamennyien jártunk ott. A hadműveleti szükségszerűség indokoltta tette, hogy behatoljunk. Apránként leküzdöttük a gátlásainkat. Az egyik nap száz méterrel mentünk beljebb, a következőn már két kilométerrel. Magabiztosabbak lettünk, a Sin Bétől is egyre több információ érkezett. Párhuzamosan folyt a hírszerzés és a harcászati tevékenység. Lassú folyamat volt, de hatékony.¹⁰

A Ja'maszra az intifáda egész első éve során végig nagy nyomás nehezedett, rengeteg volt a tennivaló. A kommandósok tüntetők és orvlövészek közé szivárogtak be, százával fogták el a terroristákat. Számos lap szalagcímekben adott hírt egyik akciójukról, amely azonban viták kereszttüzébe is juttatta az egységet. 2001. november 7-én végeztek Issza Halil Dababszéval, egy szökésben lévő fatahossal, aki 1988 áprilisában, egy rosszul sikerült földügylet nyomán megölt egy Dov Dreiben nevű izraeli telepest. Dababsze az egyik legfontosabb fegyverkereskedő volt a Hebroni-hegységben, szervező, aki valamennyi terrorcsoportnak segítségére volt szándékaik tényleges tettekre váltásában. Dababsze a Hebrontól nyolc kilométernyire található Jatta városába való volt. Bár a csaknem ötvenezres település Ciszjordánia legnagyobbjai közé tartozott, az összes helybéli ismerte egymást, és valamennyien gyanakodva néztek az idegenekre.

Noha bőven akadt munka a Duvdevan és a Ja'masz számára – már az intifáda korai szakaszában is –, a Duvdevan általában Ciszjordánia déli részén, Júdeában, a Ja'masz pedig az északon, Szamáriában tevékenykedett. Valójában azonban mindkét egység mindenütt és bárhol dolgozott, ahol munkájuk akadt. Amikor a Sin Bét tudatta Uzi Levyvel, hol találják Dababszét, az egység „ugrott a lehetőségre”.

Jatta egy dombsor köré épült, amely uralta a legkülönbözőbb irányokból beérkező utakat. A Hamász figyelői eleve azoknak a négyemeletes lakóházaknak tetején rendezkedtek be, amelyek a sziklás dombtetőkre épültek. Termoszokban kardamommal ízesített, erős, iszapsűrű kávét vittek magukkal, hogy melegítse őket. A hadsereg néhány kilométernyi távolságban lévő ellenőrző pontjain be- és kilépő kocsikat figyelték. A járműveket, amelyeket gyanúsaknak találtak, a városban AK-47-esekkel felfegyverzett emberek állították meg. Aki nem tudott kielégítő választ adni kérdéseik-

re, további kihallgatásra a Hamász börtönébe vitték. Akire akárcsak a gyanúja is rávetődött, hogy izraeli ügynök, a hátsó udvar végében levő golyóverte falnál végezte. A Hamász útakadályai után mindig a Palesztin Rendőrség ellenőrző pontjai és torlaszai következtek. Az érkezőnek más palesztin csoportokkal is számolniuk kellett. Néhány hónappal korábban a Ja'masz kommandósai egy letartóztatási akció során a Force 17 állig felfegyverzett fegyvereseivel akadtak össze: a kibontakozó közelharcban Arafat elit gárdájának több tagjával is végeztek. Ha egy beszivárgó egység Jattában lelepleződött, el-sőprő ellenséges tűzerővel szemben kellett helytállnia, mielőtt megérkezhetett volna a segítség.

Amikor a Sin Bét egy-egy dossziéjának alapján műveleti tervet dolgoztak ki, előírást követtek. Átnézték a hírszerzési adatokat, elemezték a légi felderítés videofelvételeit. A támadás terve alapján meg kellett fogalmazni egy javaslatot, amelyet aztán jóváhagyásra nyújtottak be a helyi dandárparancsnoknak. A terv jóváhagyása után a rajtaütést végrehajtó erő tagjai gyakorolni kezdtek a célhelyszín egy évégett kialakított másolatán. A támadásban részt vevő kommandósok, különösen a Beszélők és a tisztek, egy felderítő bevetés során behatoltak a palesztin területre. A titkos szondázó művelet önmagában is éles akciónak számított, amelyhez légi támogatást is igénybe vettek, s amíg zajlott, készenlétben várakozott egy beavatkozó csapat is. November 7-én reggel az akciócsoport elhagyta az összpontosítási körletet, ahol a hebroni (júdeai) dandárparancsnok, Dror Weinberg ezredes várakozott Uzi Levyvel. Előretolt parancsnoki harcálláspontjukon egy jókora gépesített lövész-erő is tartózkodott, hogy kimentse a kommandósokat, ha túlságosan erős ellenállásba ütköznének. A Ja'masz-team fehér-zöld palesztin rendszámú járművekkel indult el Jattába. Álcázásukkal összhangban a Ja'masz egyik összekötő tisztje gondoskodott róla,

hogy az izraeli erők ellenőrzési pontjánál alaposan megvizsgálják őket – arra az esetre, ha a palesztin figyelők követik az eseményeket. A Jámasz-kontingensnek két kilométer mélységben kellett behatolnia Jattába, majd miután maguk mögött hagyták a kanyargós utcákat (amelyeket a Hamász fegyvereseinek falazóblokkokból rakott állásai szegélyeztek), keletnek fordulva továbbhaladnia a város széle, a Dababsze klán lakhelyei felé.

A hőmérséklet ezen a reggelen az ilyenkor szokásosnak felelt meg. Kellően hideg volt, hogy érzékelhető legyen a Hebrontól délre magasodó dombok közt fújó élénk szél, annyira azonban mégsem, hogy mindenki fedél alatt maradjon; az utóbbi néhány napban folyamatosan szemerkélt az eső. A Dababsze klán tagjai szép számban voltak együtt: egy szennyvízcsatorna árkát készültek kiásni. Az esőázta föld kitermelésére kibéreltek egy kis markolót, a rokonság és a gyerekek vidám érdeklődéssel figyelték a munkálatokat, az asszonyok kannákban tűzforró, édes teát hoztak a projekten munkálkodó férfiaknak. A Jámasz úgy tervezte, hogy egyértelműen azonosítsák Dababszét, betuszkolják az egyik „lóba”, amely gyorsan elszállítja a helyszínről. Ha minden jól megy, az egész nem tart tovább néhány másodpercnél, mire pedig a Fatah központját riadóztatják, a Jámasz commandósai ismét biztonságban lesznek az izraeli vonalak mögött.

A „ló” az ároktól ötvenméternyire félreállt; Berman és néhány embere gyalog közelíthették meg a klántagokat. Amikor Berman megfelelő távolságra ért, a „ló” lassan, hogy fel ne figyeljenek rá, megindult. A Szovjetunióban született teamparancsnok az arckát pásztázta, azokat a jellegzetes vonásokat kereste, amelyeket Dababszének a Sin Bét által készített arcképén igen alaposan tanulmányozott. Igyekezett természetes kíváncsiságot színlelni, s közben fürkészte az embereket, akik a dízeltraktor nedves földet vájó markolókanalát figyelték. Dababsze a csoport közepén vezényelte

a műveleteket, és igencsak úgy viselkedett, mint a család pátriárkája, arcát azonban kockás palesztin kendő takarta, megnehezítve Berman számára, hogy egyértelműen azonosítsa a keresett gyanúsítottat. A főfelügyelő szíve egyenletesen vert, keze lassan a ruhája alatt lapuló pisztolytok felé mozdult. Dababsze megérezte a veszélyt. Gyorsan hátranyúlt a nadrágja derekára csíptetett pisztolyáért, és megpróbálta vele közvetlen közélről célba venni Bermant. A fegyvert Dababsze rántotta elő gyorsabban, a ravaszt azonban Berman húzta meg előbb. A lövés leterítette Dababszét, mire nyomban elszabadultak az indulatok. A tömegből több férfi igyekezett ököllel megütni Bermant, valaki egy lapáttal sújtott felé, mások megpróbálták legyűrni az álruhás kommandósokat, és elvenni fegyvereiket. A kavarodásban lábon lőtték Dababsze egyik fiát.¹¹ A „lóból” teljes taktikai felszerelést viselő kommandósok ugrottak ki, hogy fedezzék a visszavonulást. Dababsze ernyedt testét bedobták a „ló” hátuljába, Berman és osztaga pedig száguldani kezdett az izraeli vonalak felé. A terroristát egyenesen egy katonai segélyhelyre vitték, de meghalt, még mielőtt az első orvos megvizsgálhatta volna.

Uzi Levy még aznap este telefonhívást kapott. A Jámasz-parancsnok arra számított, hogy valamelyik tábornok akarja lehordani, amiért a gyanúsított meghalt. Azonban a hívó, Saron miniszterelnök, örömeinek adott hangot, és gratulált a jól végzett munkához az egység vezetőjének.¹² Saron tudta, alighanem jobban, mint a többség, hogy ez a különös háború csúfnak ígérkezik, s hogy minden szükséges eszköz bevetésével kell majd megnyerni.

Az izraeli parancsnokok tisztában voltak vele, hogy az intifáda leverése során azzal a precizitással kell eljárniuk, amelyet csak a folyamatosan befutó hírszerzési információk tesznek lehetővé – cél-

zott likvidálásokat kell végrehajtaniuk, villámgyors közvetlen rajtaütések során kell elfogniuk vagy kiiktatniuk azokat az embereket, akik az izraeli utcákon folyó mészárlást irányították és szervezték. E stratégia döntő elemének ígérkezett a különleges művelleti egységek alkalmazása: a legjobb izraeli kommandós alakulatok hamarosan a palesztin vonalak mögött, veszélyes bevetéseken találták magukat – nekik kellett megakadályozniuk, hogy a palesztinok képesek legyenek folytatni az intifádát.¹³ A Véderő valamennyi – összesen több mint egytucatnyi – különleges alakulatának parancsnokai megértették, hogy egy nagy leleménnyel és könyörtelenül megvívandó hadjárat vár rájuk, amelynek célja az ellenség elbátortalanítása. Ezekben a magas fokon specializált egységekben az izraeli haderők legbátrabb és legintelligensebb tagjai szolgáltak. Akadtak olyanok – mint például a Flotilla 13 nevű haditengerészeti kommandós alakulat vagy a Szajeret Mat'kal –, amelyek akkora elismertségnek örvendtek, hogy tudni lehetett: az izraeli középiskolások saját költségükön előkészítő kurzusokon vesznek részt, hogy felkészülhessenek a kegyetlenül kemény válogatási folyamatra. Akik ezen helytálltak, bekerülhettek a kommandó alapkiképzési programjába (innen azonban a végére a pályázók 90 százaléka lemorzsolódott). Ezeknek a kommandóknak a tagjai jobban lőttek és magasabbra másztak, külföldön – Izraeltól távolabbi helyeken – lehetett bevetni őket, ugyanakkor nem voltak főállású hivatásosok, akiket azonnal csatá-sorba állíthattak az ellenség területén vagy azon kívül.

A titkos egységek elfoglalták helyüket: ők lettek az élcsapata az izraeli kommandósok erőfeszítéseinek, amelyek azt célozták, hogy elrettentsék és visszatartsák a terroristaparancsnokokat at-

¹³ Néhányat közülük azért hoztak létre, hogy a legnagyobb titokban, a legkülönlegesebb profillal, Izrael határaitól távol, a legfelsőbb utasításra hajtsanak végre szupertitkos akciókat.

tól, hogy bevessék eleven bombáikat Izrael polgári lakossága ellen. A Duvdevan magához tért a 2000-es „baráti tűz” tragédiából, most azonban másfajta veszteséget kellett feldolgoznia. 2002. február 14-én éjszaka Ejal Weiss, a Duvdevan parancsnoka egy különös véletlen következtében veszítette életét: a *Szeer Lahac* (a „Nagynyomású Főzőedény”) egyik akciója után, amelynek során az Iszlám Dzsihád terroristáit fogták el, Zaita faluban maga alá temette egy ledőlő fal.¹⁴

A küzdelem szükségessé tette, hogy a Jámasz az ellenséges vonalak mögé betörve nagyobb horderejű, változatosabb akciókra vállalkozzék – amellet, hogy gyanúsítottakat fog el, éljen azokkal a lehetőségekkel, amelyek alkotórészeinek kicsiny és mozgékony voltából adódnak: a Sin Béttől befutó friss információkra reagálva állítsa meg a célpontjaik felé tartó öngyilkos merénylőket. 2002. március 5-én délután Ronen Gores felügyelőt, az egység egyik tapasztaltabb tisztjét keresték telefonon: arról értesítették, hogy a Sin Bét egyik ügyfelős tisztje sürgős, fontos tippet kapott egy öngyilkos merénylőről. Gores csaknem egy évtizede szolgált az egységnél, egyre feljebb jutott a parancsnoki hierarchiában. Újoncként kezdte, kommandósként folytatta, volt teamparancsnok őrmester, beosztott tiszt, végül pedig rábízták az egyik alegység vezetését. A hívás, amelyet azon a kedden, a parancsnokságon kapott, azonnali intézkedéseket tett szükségessé.

Izrael biztonsági doktrínája a rétegzettség elvén alapult – minden rétegen nehezebb volt áthatolni –, s a fenyegetéssel mindig a legkülönbözőbb rétegnél volt a legcélszerűbb szembeszállni. Ez volt az egyik fő oka, hogy Izrael a dinamikus, kezdeményező elrettentés gyakorlatára hagyatkozva inkább hajtott végre megelőző csapást, mint hogy kitegye magát olyasminek, amit meg is hiúsíthat. A hír, mely szerint egy potenciális öngyilkos robbantó tart – esetleg jeruzsálemi – célpontja felé, riadójelzés volt, amely azonnali és döntő reakciót tett szükséges-

sé. A Jámasz központja ugyanazon az úton volt, amelyen néhány kilométernyire a terroristák – a robbantó és a gépkocsivezetője – autóztak. A Jámasz kommandósai furgonjaikhoz és páncélozott dzsipjeikhez rohantak. A felszerelésüket útközben vették magukra.

Egy járművet egy forgalmas fő közlekedési úton megtalálni körülbelül ugyanaz a feladat, mint megkeresni egy tűt a szénakazalban... egy óránként kilencven kilométeres sebességgel haladó szénakazalban. A Jámasz armadája közben a saját létesítésű, sietve felállított ellenőrző pontokon száguldott keresztül. A gyanús, egyébként vadonatúj autót a 60-as úton fedezték fel. Déli irányba, egy elágazás felé tartott, ahonnan Tel-Aviv vagy Jeruzsálem felé egyaránt továbbmehetett.

A merénylő semlegesítésének legfontosabb eleme a kocsik elkölönítése volt. Egy autó letérítése az útról alapvető rutinfeladatnak számított, amelyet minden kommandós elsajátított a titkos műveleti kiképzésen, ehhez azonban egyszerre az összes sávot le kellett zárni, hogy a jeruzsálemi munkahelyeikről hazafelé tartó ingázók egyikét se érje bombarepesz. Egy beduin Beszélő*, aki Gores teamjének egyik legügyesebb sofőrje volt, az egyik álcázott, palesztin rendszámú „ló” volánjánál ülve követte a gyanúsítottakat, közvetlenül utána a titkos konvoj járművei következtek. A Beszélő felzárkózott a céljármű mellé, majd a kormányt hirtelen jobbra rántva lelökte a homokos-kavicsos útpadkára. A konvoj többi jelöletlen járművei oda-száguldottak a gyanús kocsik mellé, és áthatolhatatlan gyűrűt alkottak körülötte.

– Mindketten szálljanak ki, feltartott kézzel – rivallt rá a bennülőkre arabul az egyik Beszélő: kiejtése észak-galileai származású emberre vallott. – Emeljék az ingüket a fejük fölé, és forduljanak meg!¹⁵

* Kélte biztonsági megfontolásokból nem kerülhet nyilvánosságra.

Az izraeli protokollok mindenkit, aki bombát viselt a testén, halálos fenyegetésnek minősítettek, egyszersmind engedélyezték a fegyverhasználatot az illető ellen. Háborús időben kellő erejű bizonyítéknak számított, ha valakinek valamilyen bedrótozott eszéköz volt a törzsén. Az izraeli rendelkezések értelmében a parancsnak való ellenszegülést is fenyegetésnek tekintették. A jármű vezetőjén látszott, hogy szorong, és amikor a veterán Beszélő tovább harsogta utasításait egy nagy teljesítményű rendőrségi megafonon, megbotlott mentében. Az utas még kevesebb hajlandóságot mutatott az együttműködésre, és még a sofőrnél is jóval tétovábbnak tűnt; kezében egy kis válltáskát tartott. A Beszélő még egyszer felszólította, hogy emelje a magasba a kezét és dobja el a táskát, vagy végeznek vele. Az utas összerándult, tétovázott, aztán mintha egy hirtelen mozdulatot akart volna tenni. A vezető ekkor megpróbálta működésbe hozni a készüléket, mire a jámaszosok tüzelni kezdtek. A golyózápor gyorsan abbamaradt. Mielőtt a vezető elmene-külhetett volna, az utas pedig működésbe hozhatta volna a kapcsolót, esetleg megnyomhatta volna a gombot, amely a pokolgépét aktiválta, mindketten összerogytak a sorozatlövő fegyverek tüzeiben. A vezető meghalt, az utast több lövedék is eltalálta, de sebei nem voltak életveszélyesek.

Az incidens után a 60-as utat órákra lezárták. A területet kiürítették, hogy a Határőrség és az Izraeli Nemzeti Rendőrség tűzszerész szakértői megvizsgálhassák a holttestet – valamint a táskát –, és semlegesíthessenek bármiféle robbanóeszközt. A tűzszerészek hatkerekű Wheelbarrow robotokkal és csípőfogókkal – és pattanásig feszült idegekkel – munkálkodtak. A Sin Bét nyomozói késő éjszakaig dolgoztak az ügyön, de nem sikerült megállapítaniuk, mi volt a merénylő végső célja. Nem volt egykönnyen kikalkulálható, hány ember életét mentette meg a 60-as úton végrehajtott elfogási akció.

A Jámasz idővel már hetente körülbelül tucatnyi akciót hajtott végre: minden siker újabb és újabb munkát hozott. Az egység műveleti feladatai még izraeli mércével mérve is igencsak megsokasodtak. A biztonsági szolgálatok körében híre ment a kicsiny, de rendkívül összetartó harci köteléknek: egyre nagyobb megbecsülés övezte őket. Az Izraeli Véderő tisztjei áthelyezésüket kérték a Határőrséghez, hogy önként jelentkezessenek a Jámaszba. Tizennyolc éves fiúk, akik egész gyerekkoruk során arról ábrándoztak, hogy egyszer majd az ejtőernyősöknél szolgálhatnak, most folyamodtak a lehetőségért, hogy próbára tegyék őket: immár a Határőrség kommandójába kíváncsoztak.

2002 hideg és esős márciusában még magasabbra csaptak az intifáda lángjai. A háború már tizennyolc hónapja tartott, s úgy tűnt, nem várható enyhülés. A terroristák Sin Bét által lehallgatott kommunikációja azt jelezte, hogy a konfliktus egyre intenzívebbé válik.

NEGYEDIK FEJEZET

A halálos tavasz

Az ünnepek fontosak az izraeliek számára – meg sem lehetnének nélkülük. Az izraeli naptárban négy évszak van: az újév előtti, az újév utáni, a pészah előtti, és a pészah utáni. Az ünnepek lehetővé teszik, hogy fellelegezzenek, és lassítsanak önként vállalt gyomorhajvesztéyes életformájukon. Az újév és az őszi nagyünnepek fennkölt időszak az izraeliek számára. A pészah a szabadság és szabadulás egyhetes ünnepe, amely a zsidóknak az egyiptomi rabszolgaságból való megmenekülésére emlékeztet; a tavasz kezdetét jelzi, örömteli időszak, amikor a téli eső nyomán kizöldülnek a völgyek – hogy aztán sisteregve átvegye helyét a nyár kíméletlen valósága.

Ebben a közeledő tavaszban azonban semmi örömteli nem volt. 2002 márciusát öngyilkos bombamerényletek tették brutálisan emlékezetessé. A hónap még véget sem ért, és már hét robbantásra került sor, amelyek során harminchárman meghaltak, és több mint háromezren megsebesültek. Az egyik legkegyetlenebb támadás helyszíne Jeruzsálem Rehavia negyede volt, alig százméternyire Saron miniszterelnök hivatalos rezidenciájától. 2002. március 9-én este fél tizenegykor öngyilkos merénylet robbantotta fel magát a zsúfolt Moment Caféban, a Gáza és a Ben-Maimon utcák sarkán. A robbanás ereje lerombolta a népszerű éjszakai szórakozóhelyet, a halottak

száma tizenegy, a sebesülteké ötven volt. Az országot a nem szűnő fenyegetettség érzése kerítette hatalmába. Az emberek, amikor elmentek egymás mellett, továbbra is mondogatták egymásnak: *Jihje be'széder* („Nem lesz semmi baj”) – valójában azonban mind kevesebben hittek benne.

A március nemigen szolgált jó hírekkel, amelyek arra utaltak volna, hogy nem lesz semmi baj. A konfliktus minden nappal ádázabbnak és kiterjedtebbnek tűnt. Akadtak a Palesztin Hatóság biztonsági apparátusában – egyeseket közülük a CIA¹, valamint a jordániai és az egyiptomi titkosszolgálat képzett ki –, akik többé nem tartóztatták meg magukat, és titkosszolgálati szakértelmüket, valamint fegyvereiket nyíltan Izrael ellen fordították. Mások, elsősorban a kék, azaz a közbiztonsági rendőrség tagjai, tehetetlenül figyeltek a partvonalról: ha beavatkoztak és terroristagyanús személyeket vettek őrizetbe, kollaboránsoknak bélyegezték őket – ha viszont nyíltan segítették a terrorista szervezeteket, az izraeliek jogos célpontjaivá váltak. Az utcát Arafat uralta, ő pedig a törvénytelenséget saját politikai céljai megvalósítására használta.

Izraelben voltak, akik úgy érezték, hogy az intifáda totális háborúvá fajult – olyan háborúvá, amelyben győzni kell. A Jámasz főhadiszállásán tudták, hogy a felkelés élethalálharc. A kommandósok és tisztek mégis megkönnyebbültek, hogy közeledik a húsvéti szünet. Az utóbbi hónapokban emberfeletti munkateher nehezedett rájuk, a terrortevékenység pedig észvesztő arányokat öltött. Az embereknek pihenőre volt szükségük.

Az izraeli biztonsági szervezeteknél az ünnepek szentek és sérthetetlenek voltak. Az egységparancsnokok minden tőlük telhetőt megtettek, hogy ezeket a vallásos alkalmakat a lehető legtöbb katonájuk és rendőrük ülhessen meg családi körben. Uzi Levy mindig is nagyon szem előtt tartotta, hogy embereinek szükségük van az eltá-

vozásokra – ezt az egyik csoportparancsnok mesélte az egység irányítójáról. Kényesen ügyelt mentális és fizikai állapotukra, és azon vette észre magát, hogy amikor módja van elengedni az embereit, sürgeti őket: menjenek haza, legyenek együtt a szüleikkel, feleségükkel, kedvesükkel.

A sorállományú kommandósok, akik eltávozást kaptak, március 27-én reggel sokáig aludtak. Apáik az utolsó bevásárlásokat és előkészületeket intézték, anyáik virradat előtt keltek, begyújtották a sütőt, és készíteni kezdték a bőséges esti lakoma számos fogását. Az idősebb jámaszosok nem alhattak sokáig: őket az ember által ismert legremekebb ébresztőóra keltette – gyerekek ugrottak be melléjük az ágyba, átölelték rég látott apjukat, és elengedni sem akarták őket; mielőtt viszonzni merték az ölelést, vetettek egy pillantást Motorola csipogókra. Az ünnepek idejére Ciszjordániát hermetikusan lezárta a hadsereg, Bejrútban azonban csúcstalálkozót tartott az Arab Liga, és azt rebesgették, hogy a szaúdiak radikális javaslatot készülnék előterjeszteni: Izrael Állam elismerését. A békekezdeményezések mindannyiszor értelmetlen erőszak megnyilvánulásait váltották ki.

Március 27-én valahol Nablusz közelében, a Véderő támaszpontján, ahol a Jámasz parancsnoksága működött, a szolgálatban lévők az étkezde felé tartottak, a testület széderestéjére. A Jámasz széderesti asztala leképezte a Határőrség mozaikszerű sokszínűségét: az ünnepre feldíszített, fehér abrosszal megterített asztal körül – amelyen ott voltak a rendőrség által kiadott haggadák[†] is – zsidó, muszlim és keresztény rendőrök ültek.

^{*} Aznap szédereste – a zsidó húsvét első estéje – volt – a ford.

[†] A zsidó húsvét két első estéjének ima- és szertartásrendje (Bakos F.: *Idegen szavak és kifejezések szótára*, Akadémiai Kiadó/Kossuth Kiadó, Bp., 1983)

Abdel Aziz Baszet el-Odeh Tulkarmban tartózkodott, amikor az izraeli hadsereg a húsvéti ünnepek idejére lezárta Ciszjordániát, helyhez kötve az ott lakó több mint egymillió palesztint. Az ő embereit azonban nem zavarták a korlátozások: mindig voltak lehetőségek ezek kijátszására. Odeh kulcsszerepet kapott a Hamász egy akciójában, amelyet Abbász al-Szajjid, egy Amerikában tanult biomedikus mérnök tervezett, finanszírozott és valósított meg. A kerek arcú, dús, deres hajú al-Szajjid Ciszjordánia egyik legambiciózusabb és legveszedelmesebb terrorsejtjét vezette, amely Nabluszban és Tulkarmban is tevékenykedett. Egyszerre volt politikai és katonai vezető, összeköttetésben állt a Hamász libanoni és szíriai irodáival: e csatornákon keresztül pénz és instrukciók érkeztek a területekre.² Valahányszor al-Szajjid útra kelt, állig felfegyverzett Hamász-harcosok falanxa védte. Azok viszont, akik a robbanómellényeket viselték, természetesen egyszer használatos figurák voltak...

Abdel Aziz Baszet el-Odehet a város egy távoli részében, egy biztonságos házban rejtegették, a kíváncsi szemektől és a lehetséges Sin Bét-informátoroktól távol. A város egyik büféjéből hoztak neki könnyű vacsorát, s mellé fűszeres mártásokat és joghurtot. Imádkozott. Miközben folytak a rá váró mozgalmas nap előkészületei, átvittek egy szobába, ahol egy matracon egy párnát és egy összehajtott gyapjútakarót talált. Odeh szobájának ablakán rács volt. Az utolsó éjszakán, amelyet ezen a világon töltött, erős őrizet alatt aludt.

2002. március 27-én, szerdán a munka korán kezdődött, közvetlenül virradat után. Odeh megmosakodott és imádkozott. Könnyű reggelit fogyasztott. Kék farmert, hosszú ujjú, fehér inget és egy barna bőrmellényt vett fel, fejére zöld Hamász-homlokpántot kötött. A Hamász egyik képviselője átadott neki egy M16-ost, a fegyver harminc lösszerre méretezett tára azonban üres volt. Egy fotós egy fehér fal előtt készített róla vagy száz fotót, amelyeken Odeh harci-

as pózokban célra tartotta a rohamkarabélyt. Ezután videóra vették végső nyilatkozatát. Hivatalosan már meg is szűnt létezni, fél lábbal a paradicsomban volt.

A Hamász egyik embere leborotválta Odeh bajuszát és szakállát. Egy másik – alapozó- és rúzsrétegek nagyvonalú alkalmazásával – elkészítette a sminkjét. Rövidre nyírt haját közönséges, boltban vásárolt paróka alá rejtették. Felsőtestére egy zsebes robbanómellény került, benne több mint tíz kilogrammnyi robbanóanyaggal, ezenkívül csapágygolyók, csavarok és szegek gyilkos terhével. Hamász-parancsnokok figyelték, ahogyan Odeh öltözködött: női cipőt és nőies szabású farmernadrágot vett fel, hozzá selyemblúzt és leopárdminta gallérú, barna bőrdzsekit. Álcáját egy női névre szóló hamis izraeli *teudat zehut*, személyazonossági kártya egészítette ki.³ A férfit, akinek kocsival célba kellett őt juttatnia, Fathi Kattibnak hívták: ő vásárolta meg a sárga izraeli rendszámot viselő autót, amelyre al-Szajjid adta neki a pénzt.

Odeh alaposan ismerte az aznapi célpontot – Netanját. A tengerparti város – amely egyszerre volt üdülőhely és ipari központ – pompás strandokkal büszkélkedhetett, amelyek népszerűek voltak azoknak a külföldön élő angoloknak és franciáknak a körében, akik tengerközelben akarták tölteni nyugdíjas éveiket. Békésebb időkben Odeh abból élt, hogy autókat lopott a belvárosban, és átvitte őket a Palesztin Hatóság területén működő műhelyekbe, ahol szétszerelték őket. Az út Tulkarmból Netanjába még mellékutakon és csempezútvonalakon sem tartott sokáig. Odeh és sofőrje az Izrael és a Palesztin Hatóság közti határ egy rejtett pontján át jutott el a Baka el-Garbija nevű izraeli arab városba.

Akinek sikerült bejutnia a szűkebb értelemben vett Izraelbe, már akadálytalanul közlekedhetett az ország összekapcsolódó útjain és autópályáin, a zsidó állam bármely pontját elérhette. A két férfi

a parti főút melletti Ha'Saron bevásárlóközponthoz hajtott, a pláza azonban szinte üres volt, ami meghökkentette őket. Kocsival bejárták a várost, tömeget kerestek, de az utcákon senki sem járt. Mindenki hazament, hogy készüljön a széderre. A Hamász műveleti tervezői nem számoltak azzal, hogy Izraelben már jóval az ünnep tényleges kezdete előtt megáll az élet. Odeh és sofőrje nem mertek dolguk végezetlenül visszatérni Tulkarmba, ezért dél felé indultak, először Herclijába, aztán Tel-Avivba. Mindkettő kísértetváros képét mutatta. A nap már lemenőben volt, ezért Odeh utasította a vezetőt, hogy hajtson vissza Netanjába: emlékezett rá, hogy a tengerpartot szállodák sora szegélyezi, amelyek az ünnepekre rendszerint megteltek. Kattib a tengerpart felé indult, és bekanyarodott egy nyugalmas helyre a parti hotelek közelében. Kitette utasát a kocsiból, majd visszahajtott Baka el-Garbijába, hogy megszabaduljon a járműtől. Odeh lassan elbotorkált az autótól: jelmeze és a súlyos robbanómelvény nehézkessé tette mozgását. A Földközi-tenger hullámai a jobb oldalán ostromolták a partot, amikor elérte a Dávid király út 7-es számú épületét – a Park Hotelt.

A szálloda sikerként könyvelhette el, hogy szobái és rendezvénytermei megteltek izraeliekkel – és néhány turistával –, akik alig várták, hogy népes és kiterjedt családjaikkal együtt megüljék az ünnepet és elfogyasszák a pompás húsvéti vacsorát, méghozzá anélkül, hogy előtte odahaza főzniük és takarítaniuk kellett volna. A hotel legnagyobb bankett-termében már körülbelül 250-en ültek, köztük gyerekek és idősek. Ennél is többen tartózkodtak az épület előtt. A legjobb ünnepi ruháikat viselték, és lassanként megindultak befelé. A bejáratnál egyetlen biztonsági őr posztolt. A bejutni igyekvők sokasága tehetetlenségre kárhoztatta. Akit meg tudott állítani,

körbetapogatta fémkeresőjével, a legtöbben azonban anélkül mentek el mellette, hogy átvizsgálta volna őket. Odeh bement a szállodába: egyetlen futó pillantásra sem méltatta senki. Nyugodtan elhaladt a pult mellett, ahol az érkezőket regisztrálták, és egyenesen a bankett-terem felé indult, ahonnét már hallatszott, hogy több család is elkezdte a maga vidám, külön széderét. Odeh higgadtan lépdelt a terem közepe felé. Az anyák fényképeztek, a kisgyerekek elkérdezték a hagyományos négy kérdést: Miben különbözik ez az este a többitől? Idősebb emberek a magasba emelték borospoharukat; a jelenlők közül sokan a holokauszt túlélői voltak.

Egy vakító villanás után fülsiketítő dörrenés hallatszott. Pillanatok alatt maró, fekete füst töltötte meg a helyiséget. A robbanás ereje akkora volt, hogy a csapágygolyók – válogatás nélkül pusztító lövedékekké alakulva – a recepciók monitorait is elpusztították. A rombolás a pillanat egy töredékére megállította az időt.

Este fél nyolc volt, amikor a biztonsági erők parancsnokainak otthonaiban Izrael-szerte jelezni kezdtek a Motorola csipogók.

A Pereg család tagjai beszélgetésbe merülve ültek a széderesti asztal körül. A népes, kiterjedt család tagjai – fivérek, négy nővér, sógorok és gyerekeik – közt ételekről, sportról és a romló izraeli belbiztonsági helyzetről volt szó. Patrick, akinek joviális mosolya láttán senki sem sejtette volna, miféle veszedelmes világban él, ezen a napon többször hallatta hangját, mint más estéken általában. Patrick Pereg főfelügyelőt nemrégiben léptették elő a Ja'masz hadműveleti tisztjévé.

* Ez a négy kérdés a következő: Miért van az, hogy máskor kovászosat és kovásztalant is ehetünk, de ma csak kovásztalant? Miért mártjuk vízbe az ételt? Miért kell keserű füvet ennünk? Miért dőlünk oldalt, párnákra, mintha csak királyok lennénk? (<http://hagyomanyaink.blogspot.hu/2009/03/szeder-este-diohejban.html>)

Patrick, akit szinte mindenki csak ezen a néven ismert, Ofakimból, egy sivár, szegényes kisvárosból származott, amelyet észak-afrikai és indiai zsidó bevándorlók építettek Izrael állam megalapítása után, a Gázai övezettől délnyugatra, az egyiptomi határnál. 1990-ben hívták be a Határőrséghez, és egy bevetési szakasz parancsnokaként szolgált. Nem sokkal Eli Avram megölése előtt lett az egység tagja, és azokban az elkeseredett tűzharcokban vált a Jámasz teljes értékű tagjává, amelyeket a határőrkommandó a Hamász markáns júdeai és samáriai jelenlétének kibontakozása idején vívott. Barát-ságos, de bátor és magabiztos volt, személyisége maradéktalanul alkalmassá tette, hogy egy hasonló mentalitású társakból álló csapatban szolgáljon. Egyes bajtársai szerint karizma áradt belőle, ezzel együtt tökéletesen a helyén volt Jámasz-teamjének szociális olvasztótégelyében. Társai – a drúzokat és a volt Szovjetunióból érkezett bevándorlókat is ideértve – megkedvelték, támogatták. Mindig mosolygott, mérföldekről fel lehetett ismerni dús, fekete hajáról.

– Patrick magabiztos és rátermett volt – állapította meg egy csapattársa –, bárki bármilyen bonyolult hadműveletben dolgozott együtt vele, mindig úgy érezte, a dolog jól végződik majd. Ha az ember vele ment bevetésre, egyszerűen nyugodtabbnak, bátrabbnak érezte magát.⁴

A válogatáson alkalmasnak találták kommandósnak – izmos volt, sportos, és egy szemvillanásnyi idő alatt aktivizálni tudta ki-robbanó energiáit. A különleges módszerekkel folytatott hadviselés azonban elsősorban intellektuális feladatot jelentett a számára, és természeténél fogva mindig ráérezett az akcióknak azokra az apró elemeire, amelyek Ciszjordánia sötét éjszakáin gyakran az élet és halál közti különbséget jelentették. Patrick gyorsan emelkedett a ranglétrán – szolgálatvezető őrmester, majd hivatásos altiszt, aztán teamparancsnok lett. Hadműveleti tisztté való kineve-

zésével ígéretes képességeit ismerték el. Uzi Levy helyettese, Erez Jefet kijelentette, hogy ha valaha is egységparancsnok lesz, Patrickot teszi meg helyettesének.⁵

Az előléptetés azonban új feladatokat, új aggodalmakat is magával hozott. Úgy tűnt, Patrickot nyomasztja valami, a húsvéti asztal mellett legközelebbi családtagjai számára is nyilvánvaló volt új keletű komolysága. Közvetlenül azelőtt, hogy megszólalt volna a csipogója – rajta a húsvéti bombamerénylet hírül adó hivatalos rendőrségi közleménnyel –, Patrick ezt mondta sógorának:

– Kész vagyok meghalni a hazámért.⁶

Röviddel a netanjai hír után Patrick, hasonlóan a Jámasz számos kommandósához, akik hazamentek az ünnepekre, elindult vissza a samáriai hegyekbe, hogy felkészüljön és várja a hadműveleti parancsokat.

Az öngyilkos robbantás jelentőségét igazából még senki sem fogta fel; az azonban, hogy a robbantó ünnep idején követte el a merényletet, és hogy áldozatai közt sokan Hitler haláltáborainak túlélői voltak, még szörnyűbbé tette a bűncselekményt. A Jámasz kommandósai figyelmesen hallgatták a *Galei Cahalt*, a hadsereg rádióálmását, amely az ország legnépszerűbb zenei és hírműsorait sugározta, és máris közvetítette az első netanjai riportokat. A mézár-lás túlélőinek beszámolóit és az élő, helyszíni tudósítások minden képzeletet felülmúlóan borzalmasak voltak. A jelenlévők beszéltek a megcsonkítottak és sebesültek rettenetes sikolyairól. Egy tűzoltó elmondta, hogy a fehér falakat és a fehér márványpadlót hüvelyknyi vastagságban borítják a húscsatek és a vér. A halálos áldozatok száma máris magas volt. Egy órával a támadás után tizenöt halottat jelentettek. A híradások szerint százak szenvedtek életveszélyes sérüléseket. Várható, hogy még jó néhányan meghalnak, figyelmeztettek a rádiójelentések. 2002 márciusa már amúgy is a legvéresebb hónap

volt az intifáda kitörése óta. Ez az utolsó terrorakció, „a húsvéti mészárlás” végül összesen harmincegy halálos áldozatot követelt.

A családfők Izrael-szerte félbehagyták a széderesti szertartást, és dermedten ültek a tévékészülékek előtt. A helyszíni tudósítók Netanjából órákon át követték egymást az izraeli 1-es csatornán, a BBC-n és a CNN-en. A Ja'masz főhadiszállásának műveleti központjában folyamatosan nyomogatták a távirányítók gombjait, csatornáról csatornára váltva figyelték, szolgál-e bárki bármilyen újdonsággal. A telefonok szünet nélkül csöngtek. A fegyveres erők hullámhosszain kivételesen élénk kommunikáció zajlott. Mindenki tudta, mi következik, de Izraelnek előbb mozgósítania kellett a háborúra. A Véderő huszonötezer tartalékost hívott be. A különleges műveleti egységek a ciszjordániai dandár- és hadosztályparancsnokságokra igyekeztek, hogy előkészítsék egységeiket az elkerülhetetlen harci bevetésekre.

Valójában csak a Netanja utáni nap hajnalára vált világossá a „húsvéti mészárlás” szörnyű jelentősége. A világ vezetői egyhangúlag elítélték a borzalmas bűncselekményt. Kofi Annan, az ENSZ főtitkára „erkölcsileg visszataszítónak” nevezte a támadást, George W. Bush amerikai elnök kijelentette: „véget kell vetni ennek szívtelen, hidegvérű öldöklésnek”. A netanjai robbantás egységet teremtett a rendszerint civakodó izraeli kormányban, szükségtelen volt azonban, hogy a kabinethez akkreditált tudósítók a kamerák elé álljanak, és megmagyarázzák az adminisztráció motívumait. Izrael-szerte harcokszállító trélerok szállították az ország páncélos erőinek legjavát az előretolt összpontosítási körletekbe, Ciszjordánia városai felé.

Március 28-án este riadókészültségbe helyezték a Ja'maszt, hogy gyors reagálású erőként alkalmazhassák, ha a térségben valahol ter-

rortámadásra kerülne sor. Az egység a hadosztályparancsnokság kötelékébe tartozó más különleges és felderítő alakulatokkal osztott feladatokon. Ha valaki jelentette, hogy ezen vagy azon az úton egy ketyegő bombát szállítanak, vagy hogy egy település mellett egy azonosíthatatlan fegyverest láttak, életbe lépett a riadókészültség, a következő napok azonban rendszerint mindenféle incidens nélkül teltek. A terroristacsoportok viszont szívesen csaptak le gyors egymásutánban, hogy jelezzék: tudják ugyan, hogy az izraeli válaszcsepás kemény és gyors lesz, őket azonban nem fogja elrettenteni. Néha előfordult, hogy egy második terrortámadásra féltékenységből került sor. Gyakran megtörtént, hogy nagyobb öngyilkos akciók után egy rivális terrorcsoport is gyorsan végrehajtott egy támadást – hogy nekik is szalagcímetek szenteljen a sajtó.

A riasztás pontosan 21 órakor futott be a hadosztályparancsnokságra. A hadműveleti ügyeletes tiszt Patrick volt.

A Hamász egyik fegyverese egy AK-47-essel és annyi harminc löszert tartalmazó tárral, amennyit elbirt, beszívargott Elon Moreh-be. A Nablusz közelében, a samáriai hegyekben, a Kabir-hegy lejtőin található települést 1980-ban alapították, körülbelül 1250 lakója volt, többségük ortodox zsidó. Az Ószövetségben ezen a helyen mondta Isten Ábrahámnak: „Ezt a földet utódaidnak adom.” (1Ter12,7). A magányos farkas terrorista lyukat vágott a település fő biztonsági kerítésébe, majd az első kínákozó lehetőséget megragadva betört a Gavis család otthonába. Nem állt szándékában túszoikat ejteni, hogy elengedésük fejében követelje valakinek a szabadon bocsátását. Nem volt politikai célja. A lehető legtöbb embert akarta megölni, míg csak szitává nem lövik. A terrorista agyonlőtte David és Rahel Gavis (mindketten ötvenévesek voltak), és a menyük apját, akik az ünnepekre látogatott el hozzájuk. Gavisék fiát, Avrahamot, aki a Szajeret Mat'kal kommandós egység veteránja volt, ugyancsak

agyonlőtte, miután az felkergette az emeletre. Na'ama, Avraham felesége két éves kislányával, Dariával a konyhaasztal alatt bújt el, itt lapultak rémülten, némán. A település biztonsági kontingense kiszállt a Gavis-házhoz, a terrorista azonban az egyik emeleti ablakból leadott, célzott sorozatokkal távol tartotta őket.

Elon Moreh nagyon közel volt a Ja'masz főhadiszállásához. Patrick a területi vészhullámhosszon értesült a támadásról, és gyülekezőt rendelt el egységének. A Ja'masz volt az első alakulat, amely reagált a kialakult helyzetre.

Patrick és ja'maszos csapata elérte a település határát, átrohantak a pásztázott területen, és löni kezdtek a terroristára az ablakban, aki viszonzta a tüzet. Patrick épp kiadta volna a parancsot a rohamra, amikor Joszi Adiri ezredes, a samáriai dandár parancsnoka utasította: álljanak le. Odarendelték a Ja'ma'mot, az országos terrorelhárítási és túszzabadító alakulatot. Ők a túsumentés specialistái – majd ők intézkednek...

Patrick az ajtó előtt állt, bénultan a haragtól. Emberei zavarodottak és dühösek voltak.

– Ott voltunk az ajtó előtt, gyorsan és hatékonyan meg tudtuk volna oldani a helyzetet – emlékezett az egyik kommandós. – A dandárparancsnok utasított bennünket, hogy álljunk le... és akkor mi van? Patricknak egyszerűen a földre kellett volna hajítania a fülhallgatóját, és már mehettünk is volna be. Bármikor mondhatta volna, hogy nem hallotta a parancsot, amellyel leállították.⁷

A Ja'ma'm hamarosan befutott, és jöttek a Szajeret Mat'kaltól is. A beavatkozó specialisták felfejlődtek, és gyorsan megrohamozták a Gavis család otthonát, majd miközben módszeresen, helyiségről helyiségre átfésülték a házat, lelőtték a terroristát. Patrick utasította embereit a bázisra való visszatérésre – a kommandósok úgy érezték, megsértették őket, és forrt bennük a düh. Nincs olyan, hogy leál-

lunk, amikor van egy lövöldöző fegyveresünk, érveltek, egyesek morogtak is a bajszuk alatt, amikor elhaladtak a helyszínre érkező ezredek és tábornokok mellett. A kommandósok megfogadták, hogy többé soha senki nem parancsolhat megálljt nekik, ha egy terrorista van az ajtó túloldalán.

Elon Moreh éjjelén nem sokan aludtak a Ja'masz-kommandósok közül. Feküdtek a barakkjaikban, nézték a mennyezetet, és nyelték a mérgeket. A légtérben minden irányba helikopterek húztak, rotorzajuk csak fokozta a virrasztók aggodalmát és haragját. Egyes Ja'masz-veteránok emlékei szerint Patrick azon az éjszakán megváltozott; úgy gondolták, bánkódott döntése miatt, hogy eleget tesz a parancsoknak.

Saron miniszterelnök köztudottan lobbanékony ember volt, aki könnyen hozott agresszív döntéseket, az Arafat-féle Palesztin Hatóság elleni katonai akció mégis egy éven át érlelődött benne: lelkében mint ha késleltetett gyújtózsínór égett volna. A hírek szerint már a tel-avivi Dolphin diszkó elleni, 2001 júniusában végrehajtott merénylet után be akart hatolni a palesztin területekre, hogy megsemmisítse a terrorista infrastruktúrát. (A dél-tel-avivi, tengerparti szórakozóhely bejáratánál egy tizenhat éves ciszjordániai tinédzser robbantotta fel magát. Huszonegy tizenéves meghalt, 132-en megsebesültek. Többségük nemrég érkezett Izraelbe az egykori Szóvjettunióból, valószínűleg nem is értették, milyen sokféle biztonsági kockázattal jár egy péntek esti kiruccanás. A támadás, amely kifejezetten fiatalkorúak ellen irányult, különösen viszolyogtató volt, és sokan arra számítottak, hogy Saron azonnali, radikális lépéseket tesz a Palesztin Hatóság és annak terrorista-menedékhelyei ellen. Az izraeli kormányfő azonban, talán Amerika reakciójától tartva, megzabolázta ösztönös késztetéseit.

Az Egyesült Államok ellen 2001. szeptember 11-én végrehajtott támadások viszont örökre megváltoztatták a dolgok állását. A tévénezők láthatták, hogyan táncoltak az utcákon a megannyi amerikai halálát ünneplő ciszjordániai palesztinok. Miközben a világ az aznap meggyilkolt ezreket siratta, a palesztin ügy elválaszthatatlanul összekapcsolódott az al-Káidával, és a dzsihádisták mozgalom elvakultságával. Saron azonban még várt. A palesztin erőszak fokozódása sebészi pontosságú izraeli reakciót igényelt, különleges hadműveletekkel a közép-pontban. Saron várt – Izrael szeptember tizenegyedikéjére, hogy aztán felhatalmazást adhasson az általa szükségesnek gondolt, nagyszabású katonai akcióra.

2002. március 29. kora hajnali óráiban Izrael megkezdte a Védőpajzs hadműveletet, amely az 1967-es hatnapos háború óta a legnagyobb ciszjordániai katonai beavatkozás volt. A hadműveletet azzal a céllal indították, hogy lefoglalják és megsemmisítsék az illegális fegyvereket és bombaalapanyagokat, a bombakészítő és rakétagyártó létesítményeket, felszámolják a kedvező környezetet, amelyben a terroristák könnyűszerrel megtervezhették, előkészíthették és végrehajthatták támadásaikat – s ami a legfontosabb: hogy semlegesítsék az öngyilkos merényletekért felelős terroristaparancsnokokat és az akciók közreműködőit. Nagyrálátó vállalkozás volt; a hadsereg parancsnokai aggódtak, hogy mindkét oldalon óriásiak lesznek a veszteségek. Vezető titkosszolgálati szakemberek figyelmeztettek: izraeli katonák százai halhatnak meg.⁸ Az izraeli civilek megszárlásának azonban véget kellett vetni.

A Véderő rövid úton behatolt az A zóna városaiba, és elfoglalta őket, Arafat *Mukatája** az elsődleges célpontok közé tartozott. Ara-

* Körülkerített épületegyüttes, arab közsökként főhadiszállást, igazgatási központot jelent, a mandátumi időkben a briték számos helyen építettek hasonlókat – a ford.

fat marginalizálása, ostromlott erődbe rekesztett közönséges fogolyvá váló lefokozása stratégiai játszma volt. Saron tudta, hogy Arafat mártírrá válna, ha az izraeli erők végeznének vele, ezért csak ciszjordániai elnöki palotájának egy jelentős részét rombolták le. Megszüntették az áramszolgáltatást, és hagyták, hogy Arafat és parancsnokai vezetékes víz és öblítéses vécé nélkül tengődjenek a vezér ramallahi búvóhelyén. Gyorsan és feltartóztathatatlanul izraeli páncélos és gyalogsági erők nyomultak be Betlehembe, Nabluszba, Tulkarmba és Dzszeninbe. Számos városért vívtak heves harcot. A küzdelem utcáról utcára, házról házra, helyiségről helyiségre folyt, sok esetben, különösen az óvárosokban, kézitusára is sor került. Különösen véres harc bontakozott ki Dzszeninben, amelyet a palesztinok maguk is úgy reklámoztak, mint „a világ öngyilkosmerénylő-fővárosát”. Az intifáda során az Izraelt támadó öngyilkos bombamerénylők csaknem fele Ciszjordánia északi részének ebbe a városába való volt. A dzsenini csata tizenkét napig tartott, a harcokban huszonhárom izraeli esett el. Az egyik összecsapás során törbe csaltak egy ejtőernyős osztagot, amelynek tizenhárom katonájával végeztek, a flotta kommandósai heves közelharcot vívtak az áldozatok testrészeinek visszaszerzéséért, amelyeket palesztin militánsok kaparintottak meg.

A Védőpajzs hadművelet során az izraeli erők soktonnányi palesztin fegyvert és bombaalapanyagot zsákmányoltak. A harcokban terroristák százaival végeztek, és ennél is sokkal többet ejtettek foglyul. Az öngyilkos merényletek azonban folytatódtak. Március 29-én ketten haltak meg – az egyik egy tizenéves lány volt, akit anyja küldött el a vásárolni –, amikor a jeruzsálemi Kirjat Jovel negyed egyik szupermarketjében felrobbantotta magát egy női merénylő, akit az Al-Aksza Mártírjainak Brigádja küldött oda. Másnap egy tel-avivi kávézóban történt hasonló terrorakció. Március 31-én a Hamász egy öngyilkos bombamerénylője Haifában, a Grand Canyon bevá-

sárlóközpontnál lévő benzinkút mellett, a Maca étteremben ölt meg tizenöt embert – további negyvenet pedig súlyosan megsebesített. 2002 márciusában összesen 133 izraelit ölte meg, és több mint 500-nak okoztak súlyos sérüléseket. Miközben tombolt a harc Ramallahban, Betlehemben, Nabluszban és a leghevesebben Dzszeninben, számos izraeli találgatta, vajon mikor ér véget a merényletsorozat... ha egyáltalán véget ér.

A Védőpajzs hadművelet kikapcsolódásfélét jelentett a Jámasz számára – az egység nem ahhoz volt szokva, hogy páncélososzlopok és gépesített gyalogság oldalán nyomuljon előre, hanem hogy félhomályban-sötétben, az ellenséges környezetbe olvadva tevékenykedjék. Uzi Levy örült a szünetnek. Lehetővé tette számára, hogy hazaküldje néhány emberét, hogy családjuk körében újra összekössék egymással a szétzúzott ünnep darabjait. Az eltávozásokat turnusokban adták ki. Levy igyekezett együtt tartani egy nagyobb erőt, készen arra, hogy szükség esetén harcba vessék őket. Patrick Pereg főfelügyelőt április 3-án éjjel rendelték vissza. A Jámasz-főhadiszállás hadműveleti termében a hírszerzési és műveleti törzs légi felvételeket értékelt, terjedelmes Sin Bét-dossiék tartalmát olvasta. Ezeken a csípős tavaszi éjszakákon cigaretták sokaságát szívták el egészen a filterig, és literszám itták az erős, keserű kávé.

A Jámasz számára célpontként jelölték ki Mohamed Kapisát, a Hamász katonai hierarchiájának egyik magas rangú, szervező-közvetítő funkciót betöltő tagját. Kapisa irányította a fegyverek és robbanóanyagok elosztását, az ő feladata volt, hogy AK-47-eseket, mesterlövészpuskák céltávcsöveit, rakétagránátokat és nagy erejű katonai robbanóanyagokat szerezzen be az Izrael városait támadó terrorsejtek számára. Kiterjedt csempézhálózatokkal rendelkezett, amelyek eljuttatták

hozzá a készletfelesleget és a harceszközöket a Palesztin Hatóság arzenáljaiból, Jordániából, valamint a Sínai-félsziget vad határvidékeiről. A népes Kapisa klán derekasan képviseltette magát valamennyi Hebron-környéki terroristacsoportban. 1995. június 29-én a Jáma'm kommandósai tűzharcban lelőtték Tahar Kapisát, a Hamász egyik magas rangú parancsnokát – azért küldték őket, hogy elfogják, mert terrorakciókban játszott szerepet, amelyek hat izraeli halálát okozták. Az összecsapásban életét vesztette a Jáma'm egyik teamparancsnoka, Doron Ben-Zahari törzsőrmester. Tahar Kapisa sejtje kilenc izraeli haláláért és többtucatnyi sebesültért volt felelős.⁹

Unokatestvéréhez hasonlóan Mohamed Kapisa is bujkált. Igyekezett mindig egy lépéssel az izraeli titkosszolgálatok előtt járni, biztonságos házról biztonságos házra vándorolt. Egy testőr kíséretében utazott, aki őrizte – és aki a fivére volt. Szűkebb családja a dél-hebroni Abu Szeina negyedben élt, amely hírhedt Hamász-erősségnek számított: itt bukkant rá a Sin Bét.

Hebron jelentős város volt, amelyben élesek voltak a kontrasztok és a vallási ellentétek*, korábban számos nevezetes pontja lett megszárlások helyszíne. A Júdeai-hegységben található Hebron Ciszjordánia legnagyobb városa, lakosságát mintegy 250 000 palesztin és 1200 izraeli alkotja. Az olyan izraeli települések, mint például a várostól keletre található Kirjat Arba, kiterjedt negyedekből nőttek valódi, önálló városokká. Minden, aminek köze volt Hebronhoz, konfliktus forrása lehetett, s a városban bekövetkező bármilyen incidens nemzetközivé eskalálódhatott.

* Hebront – az 1995-ös oslói megállapodások és az ezeket követő hebroni egyezmény nyomán – két szektorra osztották. A H1-es területet a Palesztin Hatóság ellenőrizte, a H2-est Izrael. A H1-es durván a város teljes területének nyolcvan, a H2-es körülbelül a húsz százalékát teszi ki. A megosztás a városban élő megközelítőleg hétezer izraeli telepes biztonságát volt hivatva szolgálni.

A zsúfolt Abu Szneina nagyrészt többszintes épületekből állt, amelyeknek illegálisan épült emeleiteit további illegális emeletekkel toldották meg. Szűk sikátorok kötötték össze a zsákutcák közt kanyargó utcákat. A helybéliek közül sokan egyik vagy másik terrorcsoportnak tartoztak hűséggel, és mindenütt akadt fegyver. A Jámasz napokig dolgozott Kapisa ügyén, és április 3-án S. teamparancsnok letette egy műveleti terv vázlatát Patrick íróasztalára, akinek egységparancsnokként jóvá kellett hagynia a támadás koncepcióját, mielőtt feljebb küldte volna a parancsnoki láncolat mentén. Uzi Levynak is alá kellett írnia, majd elvinnie Dror Weinberghez, a hebroni dandár parancsnokához, hogy végül ő is engedélyezze.¹⁰

Weinberg ezredes egyedülálló pályát futott be, ami lehetővé tette, hogy átlássa a Kapisa elfogását célzó művelet bonyolult részleteit és kockázatait. Weinberg kezdetben a szupertitkos Szajeret Mat'kal és a Szajeret Maglan felderítő kommandóiban szolgált, majd egyre magasabb beosztásokba helyezték az ejtőernyősöknél. Tökéletesen tisztában volt az efféle akciók veszélyes bonyolultságával, és nála jobban kevesen ismerték a környék rendkívül komplex terepviszonyait. Mivel Hebront Ciszjordánia legproblematisabb szektorának tartották, e posztra csak olyan tisztet neveztek ki, akinek később a legfelsőbb katonai vezetésben is szerepet szántak.¹¹

A dandár hadműveleti központjában a jámaszosok egy régi írás-vetítő segítségével jelenítették meg kézzel rótt, átlátszó fóliára írott jegyzeteiket a vetítővászonon, amelynek az idők során barna árnyalatot kölcsönzött a nikotin. A Jámasz tisztjei előterjesztették támadási tervüket, Weinberg ezredes és a Sin Bét vezető ügynökei pedig figyelmesen hallgatták őket. Kapisa tervezett elfogásának minden részletét ismertetniük kellett, Weinberg és tisztjei pedig ellenőrizték a hírszerzési adatokat és a támadás lépésről lépésre kidolgozott tervét. Weinbergnek kellett koordinálnia a támogatóerőt, s arra az eset-

re, ha valami balul ütne ki, ugyancsak az ő feladata volt a felmentő harceszközök – például a harckocsik és D9-esek – mozgósítása.

Hadműveleti tisztként Patrick helye a parancsnoki harcállásponton, az egységparancsnokok közt volt, akik a hírszerzési-felderítési információk és az élőerők együttes alkalmazásával kialakították a megfelelő támadóerőt. Ezúttal nagy bevetésről volt szó, és a feladat végrehajtására egyetlen egységes rohamcsapatot alakítottak a két csoport tagjaiból. Patrick azonban az első vonalban, a kommandósokkal akart lenni. Az egységben senki nem is kérdejezte meg döntését, hogy részt vesz a rajtaütésben.

Patrick április 3-án hazament – az út a bázistól hazáig közúton körülbelül egyóránnyira volt. Nyolc éve találkozott feleségével, Elával, aki mindvégig hűséges társa volt, miközben ő végigjárta az egységparancsnoki posztig vezető fokozatokat. 2000. március 23-án, az intifáda kitörése előtt hat hónappal házasodtak össze. Kisfiuk, Iláj tíz hónapos volt. Bármennyire lojális volt is Patrick az egységéhez és embereihez, hamarosan a felesége és fia vált életének értelmévé. Ela az összes többi jámaszos feleséghez hasonlóan némán aggódott a sötét éjszákakon, amikor Patrickra Dzszeninben vagy Tulkarmban mindenfelől záporoztak a golyók – valójában közel az otthonához, mégis nagyon messze, egy másik világban. Egyik sajátos velejárója volt ez a háborús helyzetnek, olyan, amelyet az izraeli-palesztin konfliktustól távol élőknek nem volt könnyű felfognia. A békés otthont és a tűzharcot, amely egy Hamász által ellenőrzött negyedben zajlott, rendszerint csak hatvanpercnyi autózás választotta el egymástól.

Április 4-én reggel Patrick fél hatra kért ébresztést, hogy ne kelljen kapkodnia, és eltölthessen még néhány értékes percet odahaza, mielőtt elindulna a Kapisa-rajtaütésre. Csakhogy tovább aludt, s

amikor végül sikerült kikecmeregnie az ágyból, és felöltözött, gyorsan felkapta a kocsikulcsait, a pisztolyát, és búcsúpuszt adott Elának. Az ajtó felé menet azonban megtorpant, és visszalépett, hogy egy, a helyzethez illő csókkal köszönjön el feleségétől.¹²

2002. április 4-én késő délelőtt drónokat küldtek Abu Szneina fölé. A héber betűszóval *Ma'z'latnak*, könnyű robotrepülőgépnek nevezett eszköz egyike volt azoknak a fejlesztéseknek, amellyel Izrael járult hozzá a modern hadviseléshez. Halkan a célpont fölé repült, elég magasan ahhoz, hogy a környéken cirkáló hamászos őrök aligha láthatták meg maguk felett. A képek, amelyeket az előretolt harcálláspontra továbbított, szemcsések voltak, de azért elég élesek, hogy kivehető legyen rajtuk a célterület, és valós idejű felderítési adatokhoz juttassák a rajtaütést végrehajtó osztagot. A dandár összpontosítási körletében egy néhány járműből álló oszlop indult el Kapisa rejtékhelye felé. Egész Ciszjordániában katonai kijárási tilalom volt érvényben, az utcák, amelyeken a konvoj végighaladt, üresek voltak. Az út menti üzletek fémspalettái zárva voltak, jó néhányon helyi csoportokat éltető graffitik virítottak. A csípős idő rácáfolt az ég kékségére. Az alacsonyan úszó felhők zivatart jósoltak.

Mohamed Kapisa egy világos kőburkolatú, többszintes kockaházban rejtőzködött, amely egy domb aljában állt. A terv szerint – miután az egység körülvette a helyszínt – az egyik Beszélőnek megadásra kellett felszólítania a férfit és fivérét.¹³ Akik kidolgozták, abban reménykedtek, hogy a *kavat al-hasza*, az izraeli különleges erők jelenléte meggyőzi majd a terroristapárost, hogy eleget tegyenek a felszólításnak.

Patrick továbbította kommandósainak az instrukciókat, amelyet a támadóerő a parancsnoki harcálláspontról kapott, majd tájékoztatta az eseményeket valós időben követő magas rangú parancsno-

kokat a konvoj pozíciójáról. A járművek Abu Szneina belsejében jártak, s már elhagyták a kanyargós, észak–déli irányban haladó út nyugati oldalán lévő Haria-vízmosás torkolatát. Ez az út vezetett a domb aljától az egymáshoz közel álló, többemeletes, soklakásos lakóépületekhez, amelyek egyikében Kapisa rejtékhelyét sejtették. A járművek beálltak elé, a kommandósok pedig kiszálltak, és sietve megközelítették. A parancsnoki harcállásponton a tisztek némelyike idegesen rága a körmét.

A jámaszosok csendben megkerülték a házat, és ellenőrzésük alá vonták az összes lehetséges menekülési pontot. Miután a gyűrű bezárult, Patrick kivett egy sokkgránátot taktikai mellénye egyik zsebéből, és az épület felé hajította. A Beszélő ezután a kezébe vette a mikrofont a páncélozott dzsipben, és felszólította Kapisát, hogy adja meg magát. Csend következett. A Beszélő felszólította a két célszemélyt, hogy feltartott kézzel hagyják el az épületet, és adják meg magukat. A válasz ezúttal is csend volt.

Ekkor azonban lövések dörrentek. Először csak egyesével: máglyos golyók érkeztek, valahonnét a környékről. A szórványos tüzelést ezután AK-47-esek és M16-osok célzott, több helyről, álcázott tüzelőállásból leadott sorozatai váltották fel. A kommandósok előre húzódtak, fedezéket kerestek, és próbálták megállapítani, hol rejtőznek a palesztin fegyveresek, hogy felvegyék velük a harcot. A tűz azonban egyre hevesebbé vált. Patrick végigpásztázta M4-es optikai irányzékával az ablakokat és nyílásokat, amelyek mögött rejtőzhetett valaki, és észrevett egy fegyverest, aki éppen a jámaszosokra célzott. Patrick kilőtt rá egy rövid sorozatot.

– Eltaláltam – mondta, tudatva társával, hogy kiiktatta az egyik palesztin célpontot.

A sebesült Kapisa fivére és testőre volt. A kommandósok kitartottak helyükön az épület körül. Patrick futva bal felé, az ötvenméternyi-

re lévő veterán Beszélő és felcser, Abu Ahmed felé indult*, hogy felvegye vele a kapcsolatot, és utasította az osztag tagjait, hogy húzódnak közelebb a házhoz. Tábori távcsővével igyekezett megállapítani, milyen további helyekről érkezik a palesztin tűz. Abu Szneina egy pillanat alatt harci övezetté változott. A Jámasz-akciócsoportra immár többtucatnyi fegyver tüzelt, mivel a negyed lakói rájöttek, hogy izraeli kommandósok tartózkodnak a környéken. A Jámasz egyik őrmestere rákiáltott Patrickra, hogy húzódjon fedezékbe: látszott, hogy a főfelügyelőt bármelyik pillanatban meglőhetik. A golyók most, pengő hangot adva, a Jámasz járműveinek páncéljáról pattogtak vissza. A kommandósokra palesztin mesterlövészek is tüzet nyitottak, egyik-másik jelentős távolságból. Jól céloztak, sőt egyre pontosabban.

A szélben egy magányos golyó süvített az izraeliek felé. Patrick előredőlt – a többiek mintha lassított felvételen látták volna –, majd a földre rogyott. Ronnak**, az egyik Jámasz-kommandósnak, aki egy észak-izraeli drúz faluból származott, eszébe sem jutott, hogy Patrickot lövés érthette.

– Nem volt vér, nem volt seb, nem hallottunk segélykiáltást, semmi sem jelezte, hogy eltalálták – emlékezett vissza később Ron.

Odakúszott Patrickhoz, hogy megállapítsa, mi történt; próbált beszélni hozzá, és remélte, hogy sikerül valamiféle reakcióra bírnia. Patrick felnézett, de arca kifejezéstelen és réveteg volt. Szája kissé megmozdult, de hang nem jött ki rajta.

– Patrickot eltalálták! Ismétlem, Patrickot eltalálták! – kiáltotta a rádiójába a bevetésparancsnok, félbeszakítva a tisztek higgadt kommunikációját, amelyet akkor sem szoktak abbahagyni, ha az ellenség tüzelni kezdett. – Patrickot eltalálták – ismételte meg többször

* Álnév – „Abu Ahmed” valódi kiléte biztonsági okokból nem derülhet ki.

** Álnév – „Ron” valódi kiléte biztonsági okokból nem derülhet ki.

is.¹⁴ A parancsnoki harcálláspontra, ahol a drón felvételeit figyelték, dermesztő csend ereszkedett.

Abu Ahmed, a bevetési csoport egyik tapasztaltabb felcsere Patrick segítségére sietett. A kommandósok ösztüzet zúdítottak az épületre, hogy fedezzék Abu Ahmedet, aki golyózápokban rohant át a nyílt terpen. Azonnal kinyitotta Patrick golyóálló mellényét, hogy lássa, hol hatolt be a golyó, de nem talált traumára utaló sebet – nyoma sem volt bemeneti nyílásnak, egyáltalán: semmi sem utalt sebesülésre.

Jefet, a Jámasz parancsnokhelyettese abban a pillanatban, hogy értesült a történetekről, száguldva indult Abu Szneinába, előtte azonban még sebtében beültetett néhány tisztet páncélozott dzsipjébe. Jefet egyenesen behajtott a palesztinok tüzébe, és pontosan Patrick előtt állította meg járművét, hogy takarja a sebesült tisztet és a kommandósokat, akik fedező tűzzel próbálták semlegesíteni a palesztin golyózápot. Patrickot Jefet dzsipjének hátuljába fektették, hogy sietve a dandár elsősegélyhelyére szállítsák: Patrick hátának bal alsó részén ekkor fedezte fel Abu Ahmed az apró bemeneti nyílást. A golyó alig egy centiméterrel a védőmellény alsó szélé alatt hatolt be a testébe.

Patrick Pereg főfelügyelőt nem sokkal azután, hogy Hebronban megvizsgálta a hadosztályorvos, halottnak nyilvánították. A tizenkét év alatt, amióta az egység hadrendbe állt, ő volt a Jámasz harmadik kommandósa, akit kötelességének teljesítése közben ért a halál.

Abu Szneinában sötétedésig tombolt a harc. A Jámasz-különítmény tagjainak, miközben továbbra is igyekeztek kiostromolni Kapisát fedezékéből, azzal a gyötrelmes érzéssel is meg kellett birkóznuk, hogy egy bajtársuk elesett. A terv szerint a kommandó a gyanúsított rajtaütésszerű elfogása után azonnal távozott volna a helyszínről – ehelyett elkeseredett, ádáz összececpásba keveredett, amelyet

palesztin részről alaposan felfegyverzett, fedezékből tüzelő bandák vívtak... akiknek, úgy tűnt, soha nem fogy ki a lőszere. A harcba bekapcsolódtak a hebroni dandár gépesített lövészei is. A szünni nem akaró golyózáporban Puma szállító harcjárművek nyomultak előre: páncélzatuk a rakétagránátoknak és a páncéltörő lövedékeknek is ellenállt. A páncélozott dzsipek konténereiből elővették az éjjellátó készülékeket. Dübörögve megjelent a közelben egy Merkava harckocsi, és egy 120 milliméteres rombológránátot lőtt ki az épületre: fűlsiketítő robbanás hallatszott. A falak törmelékké-porrá omlottak, miután a jókora, öthüvelykes lövedék hatalmas lyukat ütött az alapba. Tüzek támadtak, lángjaik kísérteties narancsszínbe borították az eget. Végül, mint oly sok hasonló csatában, bevetették a D9-est. A négyszázhuszonhat centiméter szélességű buldózer megindult Kapisa rejtékhelye felé. Két kezelő vezette, akik a műszaki dandár katonái voltak. Az ötvennégy tonnás szörnyeteg a kövezetet felgyűrve döntötte romba az épület izzó maradványait.

Utóbb átkutatták a törmeléket, de semmit sem találtak. A Ja'masz csapata átvizsgálta a romokat, a környező sikátorokat és Kapisa valamennyi feltételezhető rejtékhelyét, ám a terrorista a csata zűrzavarában nyomtalanul eltűnt. Sebesült testvére azonban hátramaradt: Mohamed, a fivére magára hagyta, hogy ő maga időt nyerjen és elmenekülhessen. A meglőtt terroristát a Ja'masz még a csata folyamán foglyul ejtette, de Mohamed Kapisa további egy hónapon át bujkált.*

* Végül az 1. goláni gyalogsági dandár katonái fogták el a Másik Szél hadművelet idején, amikor is Hebront egy nagyszabású bevetés keretében gyalogsági és páncélos egységek fésülték át. Az átfogó akció során 150 terroristagyanús személyt vettek őrizetbe, rohamkarabélyok és harckocsi-elhárító fegyverek százait foglalták le, ezenkívül sok ezer lőszert és annyi robbanóanyagot, amennyivel akár egy zászlóaljnyi öngyilkos merénylet is fel lehetett volna szerelni. Mohamed Kapisa, aki a város kórházában rejtőzködött, orvosnak öltözve, minden ékesszólását latba vetve igyekezett kivágni magát szorult helyzetéből. A huszonegy éves szökevény azonban orvosimitátorként rajtavesztett: nem volt olyan ügyes, mint Abu Szneina-i menekülések. Arzenáljának egy részét is a kórházban, többek közt a betegek kórtermeiben raktározta.

Juri épp otthonában tartózkodott, amikor megszólalt a csipogója. A Szovjetunióban született kommandós – akárcsak az egység veteránjai, akik az 1990-es kezdetek óta szolgáltak a Ja'maszban, és ott voltak, amikor Dzseninben megölték Eli Avramot – Patrickot az alakulat egyik oszlopának tekintette. Patrick sokak mentora volt, különösen az új bevándorlóké – a Szovjetunióból és annak távoli, egykorvult tagköztársaságaiból –, és pusztán jelenléte biztatást jelentett, amikor a nemrég Izraelbe érkezettek a titkos antiterrorista akciók világának is újonnan jött tagjaivá váltak.

Az, hogy Patrickkal történhet valami, felfoghatatlan volt Juri számára. Amikor az egység belső kommunikációs hálózatán befutott a hír, hogy elesett, Juri felkapta a kocsikulcsait és főhadiszállására száguldott. Az utat a lakása ajtajától az egység bázisának bejáratáig Forma-1-es tempóban, harminc perc alatt tette meg. A Ja'masz központjában a kiszolgáló személyzet egyes tagjai leplezetlenül sírtak. A kommandósok, még most is bevetési felszerelésben, szomorúan, lecsüggesztett fejjel ültek szállásuk előtt. Az akció utáni eligazításon sokan a könnyeikkel küszködtek.

Az udvaron a történeteket taglalták. Akadtak kommandósok, akik szerint Patricknak nem kellett volna részt vennie az akcióban, de Elon Moreh után megváltozott a véleményük.¹⁵ Mások azon töprengtek, vajon miért nem húzódott fedezékbe. Éppen elégszer lőttek rá, hogy tisztában legyen a kockázatokkal. A kommandósok ültek az enyhe estében Ciszjordánia csillagos ege alatt: egy fa kerti asztalnál beszélgettek, s közben egyik cigarettáról gyújtottak a másikra. Szavaikat dermesztő komolyság hatotta át, múltak az órák, az éjszakából már nem volt sok hátra hajnalig, egyesek elbóbiskoltak. Az eszmecsere kijózanító hatású volt: ráébresztette az embereket, mennyire rutinszerűvé vált életükben a kivételes veszély.

Juri Patrick irodája előtt elhaladva bement a körletébe. Szemét dörzsölve próbálta eltüntetni a sírás nyomait, arcán azonban továbbra is könnyek futottak le. Képtelen volt elhinni, hogy Patrick nincs többé.

A bevetésiek mindegyikének lelkében hatalmas feszültség munkált. Azoknak a többsége, akik mostanra kidőltek, nem azért nem bírták tovább, mert nem voltak elég erősek vagy kitartóak, hanem mert úgy érezték, mintha egyre nagyobb erővel szorítaná a koponyájukat valamiféle abroncs. Az egység emberei gyakran gondolták: úgy élük életüket, mintha folyamatosan váltókapcsolókat állítgatnának át önmagukban. Akciók előtt az „összpontosítás és analitikus értékelés” állásba kapcsolnak, a célpont felé tartva a „türelem és ravaszság” beállítás következett. A folyamatban lévő elfogás idején és a csaknem bizonyosan kibontakozó tűzharc előtt az „adrenalinra”, és „adrenalin alapú bátorságra” váltottak. Ha a parancsnokságra befutott a hír, hogy valahol elérhető távolságban aktív fegyverest észleltek, és mindenki azonnal hagyja abba, amivel épp foglalkozik, egy másik kapcsolóval nyomás alá helyezték magukat. Volt továbbá a „csüggedés” kapcsoló, amely akkor lépett működésbe, amikor olyan terrorakcióról szóló értesítés jelent meg a csipogójukon, amelyet nem tudtak megakadályozni. Mindezeket azonban hatástalanította egy főkapcsoló, amikor hazatértek, hogy a feleségükkel és a gyerekeikkel legyenek. Csakhogy az egység folyamatos készenlétben volt, ezért működött bennük egy „csalódottság és mentegeltetés” kapcsoló is: megesett, hogy miután a bevetési zónából hetek vagy még hosszabb idő elteltével végre hazajutottak a családjukhoz, alig néhány óra múltán visszarendelték őket a bázisra.

A kommandósok legtöbbször őszintén bevallotta, hogy az alakulat gerincét az a támogatás jelentette, amelyet családjuktól kaptak. Ebben a kétségbeesett időszakban nagyon kevés válasza került sor

az egységben. Gyerekek születtek, akik életük első néhány évében alig látták odahaza apjukat, a családok azonban túléltek a próbatétel. Amikor pedig az egység – e nagyobb család – valamelyik tagja életét áldozta a kötelesség mezején, bajtársai még inkább összetartottak.

Az éjszaka folyamán útra keltek néhányan, hogy segítsenek Patrick özvegyének és családjának a szükséges tennivalók intézésében. Peregék otthonát a Határőrség egyik rabbija és Uzi Levy kereste fel, hogy közöljék Elával a tragikus hírt. Az egység más tagjai, akik közül egyesek Ciszjordánia egyéb pontjain teljesítettek szolgálatot, sietve visszatértek a támaszpontra, hogy felkészüljenek a másnapi temetésre.

Patrick Pereg főfelügyelőt szülőhelyén, Ofakimban, a katonai temetőben helyezték nyugalomra. Gyászolók százai, rendőrök, katonák, civilek csatlakoztak a gyászmenethez, hogy utoljára leróják tiszteletüket a fiatal tiszt előtt. A kormány miniszterei, tábornokok és egységparancsnokok mondtak gyászbeszédeket. Patrick harcostársai sztoikus nyugalommal, némán álltak a sírnál. Húga, Rahel így jajdult fel:

– Hol vagy most, bátyám? Mindig azt mondtad anyáknak, hogy nem lesz semmi baj...

Az Abu Szneina-i műveltségben részt vevő számos tiszt is jelen volt a temetésen, a Sin Bét ügynökeinek népes csoportja is eljött. Ők is együttműködtek Patrickkal és a többi Ja'masz-tiszttel, fontos információkkal segítették a Kapisa elleni rajtaütés kidolgozását. A következő hónapok során a jelenlévők némelyikét – így például Dror Weinberg ezredest – hamarosan ugyancsak gyászbeszédekben méltatták, a kíméletlen konfliktus következő áldozataiként.

Úgy tűnt, az egész Ja'masz eljött Dél-Izraelbe, hogy ezen a verőfényes délelőttön végső búcsút vegyen Patricktól. A festőien kék ég magasában fehér felhők úsztak. Az egység tagjai díszegyenruhát viseltek, sokan közülük feltűzték kitüntetéseiket is, amelyeket az intifáda kitörése előtt és után végrehajtott antiterrorista műveletek során szereztek. Eljöttek a Jeruzsálemben és Gázában működő két másik Ja'masz-egység tagjai is. Miközben a rabbi a szertartást végezte, Patrick néhány bajtársa könnyekre fakadt. Mások lehajtott fővel álltak, és lelküket mély aggodalom kerítette hatalmába. A sajtófotósokat megkérték, hogy biztonsági okokból ne készítsenek felvételeket a jelenlévőkről.

2002 tavasza véres eseményekkel kezdődött. A kommandósok közül sokan töprengtek, vajon milyen irányt vesz a konfliktus, s hogy még hány temetésen kell majd részt venniük. Patrick halála után az egység azonnal visszatért feladataihoz – tagjait nem vonták ki a harcvonalból, nem bízták katonai vagy civil pszichológusok gondjaira. Nem volt idő sok töprengésre – az egységnek bőven akadt tennivalója.

Nem sokkal Patrick elvesztése után a ja'maszosok visszatértek Hebronba. 2002. május 14-én az egység egy virradat előtti rajtaütés során elfogta otthonában Ali Kavaszmeht. A Hamász katonai szárnyának középszintű parancsnokát számos, a térségben végrehajtott és megkísérelt merénylet miatt körözték.¹⁶

Patrick halála rányomta bélyegét az egység hangulatára, ám a feladatok egyre sokasodtak. Úgy tűnt, a teameknek fontos terrorista célszemélyek végeláthatatlan sokaságát kell üldözniük, olyanokat, akik az élet-halál harcnak ebben a szakaszában bukkantak fel. Eleinte, az intifáda kezdeti szakaszaiban heti öt akcióra ke-

rült sor – aztán heti tizenkettőre... s végül az egység tagjai abba is hagyták a számolást. A Védőpajzs hadművelet megteremtette a lehetőségét, hogy a Sin Bét és az A'man olyan terepen végezzen felderítést, amelyen közel hét éve nem jártak. A háború új szakaszába lépett, olyan próbatétel elé állítva a Ja'maszt, amilyenben soha korábban nem volt része.

ÖTÖDIK FEJEZET

Itamar

2002. június 20-án, csütörtökön késő este – azaz a sabbat előestéjén – Rahel Sabo szorgosan készült otthonában a másnapi ünnepi vacsorára, amelyet a kilencfős család mindig együtt fogyasztott el. A hétgyermekes Rahel főállású anya volt, akit büszkén tett eleget a feladatoknak, amelyeket csupa élet otthonának fenntartása rótt ki rá. Egy évvel korábban még munkába járt, most azonban nagy örömet lelte abban, hogy odahaza lehet az övéivel. A zsidó anyák hagyományos feladatköre – főzés, takarítás, a kisgyerekek ellátása reggeltől estig – közmegebecsülésnek örvendett, Rachel pedig mindent tőle telhetőt megtett családjá jóléte érdekében. A csütörtökök kitüntetett napok voltak, ilyenkor ugyanis az egész család a sabbati vacsorára – és az imádsággal, valamint pihenéssel töltött másnapra – készült. A családok egész héten a csütörtök estét várták, hogy aztán alaposan kiélvezhessék a hétvége nyugalját.

Jóllehet volt bőven tennivalója a házbán, Rahel nem bánta, hogy két legidősebb gyereke, a tizenhét éves Jariv és a tizenöt éves Atara látogatóba mentek közelben lakó barátaikhoz. A fiatalok csak hadd élvezzék, hogy fiatalok, gondolta. A városokban a csütörtök este az összejövetelek ideje volt, az izraeliek ekkor adták át magukat annak az „élj a mának!” életérzésnek, amely segített elviselni az ál-

landó háborús nyomást. Ciszjordániában a zsidó családok saját közösségeikben, egymás társaságában kerestek enyhülést; megerősített településeik számára az izraeli fegyveres erők védőpajzsa jelentette a biztonságot.

A Sabo család öt legkisebb gyereke – Neria tizenhat, Avia és Cvi-ka tizenhárom, Asaél nyolc-, a kis Avisáj pedig ötéves volt – odahaza segített Rahelnek a sabbat előkészületeiben. Rachel leginkább Neria miatt aggódott. Egy hónappal korábban éppen a középiskolájában töltötte az éjszakát, amikor egy terrortámadás során megölték három barátját, és azt a párnát is golyók súrolták, amelyen ő aludt.

Itamar lakóinak nélkülözniük kellett Tel-Aviv kényelmét és mozgalmasságát, de a hely számos nagyszerű módon kárpótolta őket: a szelek, ahogyan évezredek óta friss, hűvös levegőt hoztak a völgyek és hegytetők felől, a lélegzetelállító szépségű hegyi tájak szinte akárkit meggyőztek arról, hogy itt minden kő, vadvirág és homokszem egy mindenható istenséggel áll kapcsolatban. Aki e települések valamelyikén élt, nem lehetett gyenge szívű ember: az itteni élet bizonyosan nem is volt való minden izraelinek. A terrortámadás veszélye szervesen hozzátartozott a mindennapokhoz. Egyes települések közvetlen szomszédságában palesztin falvak voltak, ezért pengedrót kerítések gyűrűivel, őrbódékkal, őrtornyokkal, valamint elektromos riasztórendszerekkel erősítették meg őket. Szinte mindenki pisztollyal vagy karabéllyal járt, hogy megvédhesse magát, mert az elszigetelt és sebezhető telepek a palesztin terroristák kedvelt célpontjai voltak.

Rachel a férjével, Boazzal együtt az elsők közt telepedett meg Itamarban. Megélték békés időket is, amikor a közeli falvakból férfiak és nők jártak át dolgozni hozzájuk – de ugyanígy háborúsakat is. Boaz, aki a területi mentőszolgálat sofőrje és mentőápolója volt, elsőként jelent meg azoknak a robbantásoknak és lövöldözéseknek

a helyszínén, ahol telepesek szenvedtek súlyos sérüléseket. Ez hozzátartozott a világhoz, amelyben éltek. Boaz Sabo hétről hétre alig várta a sabbatot, az ünnep áldásos nyugalvét. Csütörtök esténként azonban gyakran hívták az ügyeletes mentőket. Ciszjordánia útjain szép számmal közlekedtek könnyelmű sofőrök, mindig történtek balesetek, amelyekhez ki kellett vonulniuk.

Itamar, amely a Szamáriai-hegység egyik magaslatán, Nablusztól körülbelül öt kilométernyire állt, a nagyobb ciszjordániai települések közé tartozott. Nem messze tőle palesztin falvak sora pettyezte a barna, homokos lejtők végtelen egymásutánját. Itamar lakosságát főként ortodox zsidók alkották, akik a városokban dolgoztak. Az itteni díszvakolású, szinteltolós házak erősen elővárosi jelleget és tágasságot kölcsönöztek a helynek – ami sokakat meglepett. Mások azon csodálkoztak, hogy az itamariaknak futja erre. Még mindig sokan foglalkoztak gazdálkodással. A település távolabbi részein haszonállatok istállói álltak. A terrorfenyegetettség ellenére a helybeliek nem zárták ajtóikat, a gyerekek pedig nyugodtan játszottak a szabadban.

Az Itamar körüli magaslatok éjszakánként – ebben a júniusban pedig különösen – teljes sötétségbe burkolóztak. A sötétség kiváló álcát jelentett annak a farmernadrágot és pólót viselő alaknak, aki lassan és csendben, a botlódrótokat és érzékelőket kerülgetve kapaszkodott felfelé a domb oldalán. A lejtő fái közül jó néhányat kivágtak, hogy a megfigyelőpontokról könnyebben észrevegyék, ha valaki megpróbál észrevétlenül feljutni a sziklás kaptatón, ám a sötétben ez az Itamar külső szélé felé tartó magányos ember szinte láthatatlan volt. A terroristának, akinél egy AK-47-es és egy tártás-kányi lőszer volt, egy nyílt területen sikerült bekúsznia. (Amikor felvetődött, hogy biztonsági kerítést építsenek a település köré, a közösség tagjai ideológiai megfontolásból elutasították.)¹

Innen mindössze százméternyire állt Sabóék háza, s a behatolóknak már csak egy bokrokkal és virágokkal benőtt sziklás emelkedőn és egy gondosan kikövezett úton kellett túljutnia.² A lövöldözés kevéssel este kilenc előtt kezdődött.

Itamartól néhány kilométernyire, a Ja'masz fő bázisán Jakov Berman teamje volt ügyletben. Mint a térség gyors reagálása erejének, elsőként nekik kellett beavatkozniuk, ha a környéken valamilyen kritikus esemény történt; teljes készségben várakoztak, hogy – mint a tűzoltók – riasztás esetén azonnal a helyszínen teremjenek, és izraeliek vagy zsidó telepeselek életét mentse meg. Az azonban, ha a team készenléti ügyletet adott, tagjai számára afféle pihenőt jelentett – különös tekintettel arra, hogy nap mint nap feladatok végeláthatatlan sokaságával kellett megbirkóznuk. Berman azonban nem volt ott. Az intifáda kitörése óta első ízben kimaradásra ment. Próbált előrejutni tanulmányaiban, hogy diplomát szerezzen, az állandó rajtaütések végtelen sora azonban lehetetlenné tette számára, hogy órákra járjon, vagy akár csak kihasználja szabad napjait – ha voltak egyáltalán ilyenek –, és nekiüljön tanulni. Hetek óta mondogatta altisztjeinek, hogy szüksége lesz egy szabad éjszakára, mert készülni akar egy vizsgára, a dolog azonban egyre csak húzódott, mert egyre gyakrabban kellett a Sin Bét akcióinak élére állniuk, illetve a belbiztonságiak megbízásából rajtaütéseket végrehajtaniuk. Berman ugyanakkor megfenyegette a professzora, hogy kirakja a kurzusáról, ha a szemeszter folyamán nem tesz le legalább egy vizsgát.³ Aznap éjjel Ronen Gores főfelügyelő, a megtermett, karizmatikus veterán volt az ügyeletes tiszt.

Amikor a délutánt kezdte felváltani az esti szürkület, a hadműveleti központ egy akció híreről értesült. Volt rá esély, hogy a Sin

Bét készül valamire Beit Furikban, egy palesztin településen, amely Nablusztól kilenc kilométerre délkeletre, a völgy túlsó oldalán, Itamartól keletre helyezkedett el. Beit Furikban valamivel több mint tízezer éltek, és a Hamász, valamint a Népi Front Palesztina Felszabadításáért erősségének számított. Az egység eltávozáson vagy otthonukban tartózkodó tagjait visszarendelték a támaszpont-ra. Mordeháj* szolgálatvezető őrmestert, az egység egyik vezetőjét és teamparancsnok-altisztjét ezen a délutánon hazulról hívták be. Mordeháj a Határőrségnél kezdett, a Palesztin Hatóság megalkakulása után egyaránt szolgált Betlehemben és Hebronban, majd 1998 augusztusában a Ja'masz tagja lett. Már egy nappal azután, hogy befejezte az embert próbáló terrorelhárító kiképzést, helybélinek álcázva Dzszenin környéki bevetésre küldték. Különös tehetsége volt hozzá, hogy palesztinnak öltözzön, és számtalan igen kockázatos akcióban játszott fontos szerepet, amelyeket terroristák ellenőrizte területek mélyén hajtottak végre. Miután egy rövid időszakot a testület kötelékén kívül töltött, 2001 júliusában, a Dolphinarium diszkó elleni merénylet után visszahívták a Ja'maszhoz: a küszöbön álló háborúra készülő egység minden veteránt igyekezett csatasorba állítani. Ezen a nyári estén Mordeháj a telefonkapcsolatot tartotta Sin Bét-es kollégáival, és próbált információkhoz jutni arról a személyről, akinek a belbiztonságiak a nyomában voltak, hogy a ja'maszosok felkészülhessenek egy esetleges rajtaütésre. A fegyvereket már kiadták, a kevlármellények és a többi bevetési eszközök alkalmazására a Sin Bétől várták a zöld jelzést. Rutin ügymenet, gondolta magában Mordeháj.⁴ Rengeteg volt a bevetés, rengeteg a rajtaütés – minden a menetrend szerint zajlott. Sza'ar Sáj, Berman teamparancsnok őrmestere tévét nézett az egység

* Álnév – „Mordeháj” valódi kiléte biztonsági okokból nem derülhet ki.

társalgójában, és pohárszámra itta a „sarát”, a törökös kávé izraeli változatát, s közben egyik cigarettáról a másikra gyújtott. Sza’ar és csapattársai tudták, hogy ha túlságosan sokáig – akárcsak még egyetlen éjszakán át – küszködnek álmoságuk ellen, a stressz, az adrenalin, a koffein és a nikotin együttes kémiai hatása végül napokig ébren tarthatja majd őket; a virrasztás és az éberség egy titkos egységben szakmai szükségszerűség volt. Sza’ar és a többiek most fejezték be egy kemény fizikai tréninget, hogy megőrizték frissességüket. Juri túlságosan sokszor volt tanúja, hogy egy egyszerű riasztás háromnapos, kemény próbatétellel – folyamatos harccal – durvult. Úgy döntött, felkészülésképpen iszik egy csésze kávé, benne egy púpozott evőkanálnyi havaiddzsallal: a jemeni fűszerkeveréket az izraeliek igencsak kedvelték, Juri pedig csakis ezzel itta a kávé. Mielőtt azonban elkészíthetett volna egy csészényit az italból, amely afféle rakéta-üzemanyagként szolgált a jámaszok számára, eszébe jutott, hogy inkább lezuhanyozik. Ha már riadóztatják – s ez a riadó aztán napokig is eltarthat –, legalább tisztá akart lenni.

A csapat fizikailag és mentálisan is kimerült volt, tagjai hetek óta szünet nélkül, egymás után teljesítették a bevetéseket. Minden akció, tekintet nélkül a célpont nagyságára vagy arra, hogy papíron mennyire rutinszerűnek tűnt az emberek mozgása, tervezést igényelt, emellett összehangoltságot a hadsereg erőivel és az ezeket irányító parancsnokságokkal. Ráadásul pedig bonyolult elhárítási együttműködést a Sin Béttel. Egyetlen művelet sem volt szokványos, még azok sem, amelyek rutinszerűeknek tűntek. Néha egykettőre végrehajtották az elfogást; az egység ebéd után hajtott ki a bázisról és már vacsora előtt visszatért. Egyes, kisebb akciókat mindössze

* Héberül (ivritül) *boc* – a ford.

néhány járművel és legfeljebb hat-nyolc emberrel hajtottak végre. Néha azonban ezek a kis bevetések óriási mennyiségű hírszerzési anyagot eredményeztek, többet, mint amennyit a Sin Bét körözei listáinak egyszerű terroristagyanúsítottjai szolgáltatnak: a kommandósok nagy fontosságú mobiltelefonokat foglaltak le, SMS-ek sokaságával, amelyekből kiderült, hogy egy Hamász-aktivista épp egy találkozóra tart, egy kávézóban tartózkodik, vagy fél órán belül odaér. Ilyen esetekben ritkán maradt idő a felkészülésre, nem volt mód, hogy támogatóerőket mozgósítsanak. Sza’ar, Mordeháj, Juri és az egység más tagjai azonnal indultak, menet közben, kapkodva palesztinnak öltöztek, magukhoz vették a teljes taktikai felszerelést, és behatoltak a célterületre. Az órákból gyakran napok lettek, s ezek a napok egy örökkévalóságig tartottak.

Májusban és júniusban az egység megállás nélkül bevetéseket hajtott végre: a terroristagyanús személyek neve és arca, akiket üldöztek, összemosódott bennük. Az egyes városok és falvak utcái és szűk síkatorai egyetlen látvánnyá álltak össze a fejükben. Ez volt a legnehezebb időszak az egység számára, s úgy tűnt, sohasem virrad meg. Mindnyájan tudták, hogy ennek a háborúnak csak nagyon sokára lesz vége.

Az otthonukul szolgáló nagy katonai támaszpont éjszakára bekapcsolt reflektorai, amelyeket terebélyes eukaliptuszfákon és ezek körül helyeztek el, narancsszínű fénybe borították a bázist. A Jámasz-kommandósok megmutatták, mit tudnak: néhányan egy rögtönzött szabadtéri edzőteremben dolgoztak, eszközeik összehegesztett vízvezetékcsövekből készültek. Közben *muzika mizrahit* („keleti zenét”) hallgattak – arab stílusú ritmusokra komponált szerelmi dalok és blues héber nyelvű keverékét, amely az arab diaszpórából származó izraeliek számára egyszerre jelentette a soult és a hipopot. A futók most fejezték be utolsó köreiket, és lassan nyújtották izmaikat, mielőtt a zuhanyozók felé indultak volna.

A támaszpont hadműveleti központjában főként sorkatonák szolgáltak, köztük sok lány – és mind tizenéves –, akik másnap reggel elindultak sabbati eltávozásukra, hogy együtt költsek el az ünnepi vacsorát szüleikkel és testvéreikkel. Csütörtök esténként súrolták fel a körleteket, ekkor tisztították meg a fegyvereket, s igyekeztek túlesni az utolsó tennivalókon, remélve, hogy a másnap reggeli szemlén az előjárók mindent rendben találnak.

Mordeháj elküldte az egyik sorkatonát az egység raktárába egy bizonyos kommunikációs eszközért, amely megfelelő volt az éjszakai behatoláshoz a Beit Furik körüli mély völgyekbe, ahol a hírközlés mindig nehézségekbe ütközött. A katona hallotta, hogy néhány bajtársa egy Itamarban történt incidensről beszél: a kódszavak, amelyeket használtak, aktív fegyveres támadásra utaltak. A hírt pillanatokkal később megerősítették. A részletek továbbra is elnagyoltak voltak: egy alaposan felfegyverzett terrorista, több áldozat... Az egyetlen fegyveres által végrehajtott támadások a palesztinok szívesen alkalmazott taktikája volt a zsidó telepek ellen Ciszjordániában és Gázában. Pontosan este kilenc óra volt.

A hír mozgásba hozta a bázist, nyüzsgés támadt: a kommandósok rohantak a szekrényeikhez, hogy felöltözzenek és összeállítsák taktikai felszerelésüket. Ezután a golyóálló, majd a taktikai mellény és a fegyverek következtek. Juri még csuromvizesen, de az elsők között volt, akik odakint beszálltak a páncélozott dzsipekbe és egy GMC Savana kisbuszba, a készenléti erő rendelkezésére álló járművekbe. Hírszerzési jelentések tartalmát, utasításokat és más szükséges információkat közöltek velük, amelyeket aztán útközben osztottak meg egymással. A konvoj az egység közvetlenül állomáshelyéül szolgáló bázison kívül csatlakozott Gores dzsipjéhez, hogy sietve a közeli Itamarba induljanak. Gores közölte velük azt a keveset, amit ekkor

tudott, az incidenssel kapcsolatban azonban nagyon sok megválaszolatlan kérdés volt: Csakugyan mindössze egy terrorista van ott? Mekkora az áldozatok száma? Hány házat foglaltak el?⁵

Több kocsival összesen tizenhatan indultak Itamarba. A kommandósok szardínia módjára zsúfolódtak a járművekbe, szinte anynyi helyük sem volt, hogy megmozdítsák elgémberedett lábaikat, melyek közé M4-eseket préselték. Szorította őket a golyóálló mellény is, amelynek mellrészében ezúttal egy plusz kerámialapot is viseltek. A konvoj nagy sebességgel haladt, ezért a kanyarok csak még kényelmetlenebbé tették a kommandósok útját: valahányszor jobbra vagy balra fordultak, a tehetetlenségi erő összekoccantotta sisakos fejüket. Az Itamar felé robogó kocsikban nem folyt társalgás – a kommandósok ezúttal nem beszélgettek, ahogyan bevetésre menet egyébkor szokásuk volt. Sza'ar igazított fülhallgatóján, hogy jobban hallja a dandár frekvenciáját. Az időnként hallható kurta közlemények szerint nem maradt túlélő. A csend a mikrobuszban még tapinthatóbbá vált.

Az Itamar felé tartó oszlop élén Gores haladt, páncélozott dzsipjének sebessége meghaladta a százhatvan kilométer/órát. Miután egy darabig észak felé tartottak Ciszjordánia sötét útjain, Gores, nyomában az oszloppal, egy éles kanyarral ráfordult 555-ös útra, majd pedig a település felé vezető bekötőútra. Az utasterekben a kommandósok megkapaszkodtak, amikor a kocsik megdőltek és megfaroltak: tudták, hogy közel járnak. Itamar bejáratának irányába egy fehér útjelző tábla mutatott – rajta héber, arab és angol felirattal.

A település egy dombtetőn állt, a főbejárat felé kanyargó utat fák és bokrok szegélyezték. Az út közepén egy kék polót és kipát viselő fiatalember várakozott, hogy az ostromlott házhoz irányítsa a Ja'masz-teamet: a kommandós karaván arrafelé száguldott. Több

katonai és rendőrségi rádióból hallatszottak a forgalmazás hangjai és a légköri zavarok sziszegő zaja, őrkutyák csaholtak hisztérikusan.

A Jámasz-csapatot Joszi Adiri, a samáriai dandár parancsnoka fogadta, aki helyettesével és a dandár műveleti tisztjével együtt már a helyszínen volt. Adiri ezredes tájékoztatta Gorest és a kommandósokat, hogy az egyik házban, amely az út mentén százméternyire áll, egy, esetleg két terrorista tartózkodik, és hogy az első jelentések szerint a háziak már valamennyien halottak. A kommandósok néhány háznyira állították le járműveiket a Sabo család otthonától. Egyetlen szó, egyetlen utasítás sem hangzott el. A team két párhuzamos, öt-öt emberből álló részre vált, és megindultak a díszvakolatú épületek és a gondosan ápolt kertek mögött. A kommandósok menet közben szemmagasságba emelték M4-eseket, a karabélyok válltámaszát erősen a vállukhoz szorították, és Meprolight éjjel-nappali, megvilágított reflexirányzékaik narancsszínű prizmáján át fürkésztek a területet. Vigyáztak, nehogy kerti öntözőcsövekre és szanaszét hagyott gyerekjátékokra lépjenek – és hogy meg ne lepje őket egy váratlan sorozat.

Gyorsan és folyamatosan mozogtak, megfelelően a koreográfiának, amelyet nagy jártassággal rendelkező instruktorok dolgoztak ki, és amely az ismétlődő gyakorlás során a vérükké vált.

Boaz Sabo az esti műszakba érkezett a térségi központba, és megnézte, van-e bejövő hívás, amelyre reagálniuk kellene. Egy tizen-nyolc éves katonalány jelentkezett be, és közölte vele:

– Boaz, épp téged keresünk, Itamarban terrorista behatolás történt. Halottak és sebesültek vannak. Szükségünk van rád.

A férfi megrettenve, egy pillanatnyi tétozázás után kérdezte:

– Tudod a család nevét? Sabónak hívják őket?

A válasz hallatán megrogyant a térte, kis híján összeesett.

– Honnan tudod?⁶

Amikor beindította mentőautójának motorját, magában így jajdult fel:

– Csak *egyetlenegy* maradjon közülük életben, hogy holnap reggel legyen értelme felkelnem...

Gores és emberei gyorsan közeledtek a Sabo-házhoz. A ház bejáratánál két zavarodott tartalékos katona állt, akiket éves katonai szolgálatuk idejére Itamarba vezényeltek: ők ügyeltek rá, hogy senki ne menekülhessen el az épületből. Egy nagy vértócsában egy világos bőrű, gondosan rövidre nyírt szakállú fiatal férfi teste feküdt előttük, két keze közelében egy M16-os rohamkarabély hevert. Juri először terroristának nézte a halálra sebzett embert, de aztán észrevette a derekán egy imasál különleges csomózású bojtjait, azét a rituális ruhadarabét, amelyet az ortodox zsidók viseltek öltözetük alatt, és megértette, hogy a támadás áldozata a helybeliek közül való. A halott Jozsef Twitto volt, a település őrsegének harmincegy éves tagja. Amikor meghallotta a lövéseket a Sabo-ház felől, odasietett, de végzett vele egy sorozat.

Sza'ar berúgta az ajtót, behatoló teamje pedig berontott a földszint előterébe. Az első ajtónál az egyik kommandós jobbra fordult, és biztosította a területet, hogy két másik a területen átrohanva fedezékbe húzódhasson a bal oldalon, a negyedik pedig térdre vetette magát, és körbepásztázta a helyiséget tüzelésre készen tartott fegyverével.

– Nem volt szükség szóbeli parancsokra – emlékezett Mordeháj, a szolgálatvezető őrmester. – A négy ember kellő taktikai közelségben volt egymáshoz, hogy szavak nélkül is kommunikálhassanak:

tudták, a sarkokon túl melyiküknek kell jobbra, illetve balra továbbnyomulnia.⁷

A behatolók éles szögben fordultak be a fal két vége mögé, biztosítva, hogy túlfelől ne érhesse őket meglepetés. Kommandósok lépték el a földszíntet, és az M4-esek csöve alá rögzített zseblámpákkal körbepásztázták a nappalit és az amerikai konyhát. Mindent elborított a főtt étel, a helyiség romhalmazzá vált. A falakat és a mennyezetet golyó ütötte lyukak és repesznyomok borították. A fehér márványpadlón tucatjával hevertek a lőszerhüvelyek, annyi, hogy pillanatnyilag megszámolni sem tudták.

A kommandósok hirtelen rohanó léptek zaját hallották, valaki felcsörtetett az első emeletre vezető lépcsőn. Megálltak, és nekikészültek, hogy elindulnak felfelé; remélték: a terrorista nem érzékeli, hogy meghallották. Valahol a házban azonban csörögni kezdett egy mobiltelefon, és nem is hagyta abba. Rahel mobilját a kétségbeesett Boaz Sabo hívta: tudni akarta, ki van még életben a családjából. A felső szintre vezető, szokatlanul szűk zárt lépcső vastag betonfalak közt haladt. A behatoló team tagjai keményen megmarkolták fegyverüket, és óvatosan felfelé indultak. Amikor felértek az emeletre, Juri körülnézett a nyílt területen, és bal felől észrevett egy szobát, ahonnan – így gondolták a kommandósok – a terrorista néhány pillanattal korábban még tüzelt rájuk. Sza'ar, miközben teamtársai fedezték, elővett egy kézigránatot taktikai mellénye zsebéből, berúgta az ajtót, és behajította a robbanóeszközt. A fülsiketítő detonáció szétfúzott egy könyvespolcot, darabjait az ajtóig repítve. Sza'ar megkerülte őket, és M4-esével körbepásztázta a szobát, Juri ezalatt fél térdre ereszkedve fedezte a tőle jobbra eső fordulót. Elszörnyedésükre a füstben és a gomolygó porban egy nem több mint tizenhárom éves fiú holttestére bukkantak az ágya alatt. Cvika volt az. Egy másik gyerek

az ágyon feküdt, rémülten, sokkos állapotban – de élt. Jobb lábát térdből letépte a robbanás, dőlt belőle a vér. Sza'arban fel sem ötlött, hogy lehetnek még élő emberek a házban.

A gyerek eszméletén volt, és válaszolt a kérdéseikre. Sza'ar átvette a mellén a fegyverét, becsavarta egy takaróba a gyermeket, és egy ablakhoz vitte, ahol Eran* törzsőrmester várakozott, aki a kicsit a karjába véve elindult a várakozó mentőautóhoz, hogy ellássák az ideiglenesen kialakított sürgősségi segélyhelyen.

– Mi a neved? – kérdezte Eran.

– Aszael – felelte a kisfiú.⁸

Boaz Sabo pillanatokkal azután érkezett vissza Itamarba, hogy a Ja'masz mentőakciója elkezdődött. Odaszaladt a falhoz, ahol a Ja'masz tartalék- és támogató ereje várakozott. Boaz családjá életéért imádkozott, s amikor meghallotta Sza'ar gránátjának tompa dörrenését, arra gondolt, imái aligha hallgattatnak meg. Néhány másodperccel később azonban a mellette lévő egyik kommandós közölte vele, hogy Aszael, noha megsebesült, életben van, s hogy ki fogják hozni. Boaznak remegett a keze. Lassan elővett egy papírdarabot a nadrágzsebéből, és ráírta: „Aszael”. Fohászkodott, hogy újabb neveket írhasson a még életben lévő gyerekek listájára. Miután Sza'ar és Juri ellenőrizte a helyiséget és az emeleti lépcsőnél lévő faliszekrényeket, a csapat többi része is benyomult.

Az akció célja nem, a kilátásai azonban változtak. A kommandó azért jött, hogy behatoljon a Sabo-házba és végezzen a terroristával, mostantól azonban óvatosnak kellett lenniük, mert lehetségesnek tűnt – sőt remélni lehetett –, hogy a család más élő tagjai is vannak odabent. A ja'maszosok azonban mindenelekelt a terroristát akarták likvidálni, hogy azután kihozzák a holtakat és a sebesülteket.

* Álnév – „Eran” valódi kiléte biztonsági okokból nem derülhet ki.

Gores és Mordeháj folytatta az emelet és a harmadik szintre vezető lépcső környékének átkutatását: gyors egymásutánban ellenőrizték a helyiségeket.

– Kihagytam azt a szobát, ahol a terrorista megölte a legkisebb gyereket, Avisájt – emlékezett Mordeháj. – Ugyanis miután végzett vele, egy takarót terített rá.¹⁰ Rahel holttestére a szomszédos szobában bukkantak. Gores és Mordeháj nézte az élettelenül fekvő aszszonyt: nyitott szemmel meredt a semmibe, még a szemüvege is rajta volt. A két férfi megállt, csalódással töltötte el őket, hogy semmit sem tehetnek a megmentéséért, és dühösek voltak, amiért nem öt perccel korábban értek oda.

A házba behatoló kommandósok továbbra sem vehették biztosra, hogy csak egy terrorista tartózkodik odabent, még mindig nem tudhatták, valójában hányan vannak a gyilkosok. Nem volt rá módjuk, hogy megállapítsák, még hány halottra bukkanhatnak. Lehet még életben valaki az épületben? A lövöldözés azonban folytatódott. A kommandósok kénytelenek voltak fedezéket keresni a harmadik emeletről érkező AK-sorozatok elől, amelyek csak a tárcsere idejére szüneteltek.

Sza'ar átvette az kezdeményezést. Jobb oldalán Goressel, bal oldalán Mordehájjal elindult a lépcső felé. Mordeháj kénytelen volt mutatni magából valamennyit, hogy célt kereshessen a szűk térben, és meg is látta a terroristát, amint átugrott a nyílt területen – közben pedig tüzelt. Sötét, göndör haja volt, türkizkék, rövid ujjú pólót és farmert viselt, házilag készült olívizöld mellényének rekeszeiben tucatnyi, egyenként harminc löszert tartalmazó AK-tár látszott. Mordeháj felemelte fegyverét és célzott, de az M4-esének csöve alá rögzített lámpa fénykévéjében mindössze egy AK-47-es csövét látta.

A másodperc törtörésével azelőtt, hogy a kommandós meghúzhatta volna a ravaszt, a terrorista fentről hosszú sorozatot adott le a lépcső alja felé, aztán lehúzódott a faltól falig érő vastag lépcsőlemezek takarásába. Mordeháj próbált új pozíciót felvenni, hogy némi taktikai előnyhöz jusson, amikor azonban fedezetlenül maradt, a terrorista ismét tüzet nyitott. A 7,62-es golyó átfúrta Mordeháj alkarját, és megállt a bicepszében. Hátravetődött, de érezte, hogy egész jobb karja megbénul. Amikor már fal védte a terrorista sorozataitól, látta, hogy az AK lövése az egész karját felhasította: a véres sebben látszott a szétzúzott csont.

– Eltaláltak – továbbította a csapat hullámhosszán.

Juri átvette Mordeháj helyét, majd követte Sza'art, amikor a csapat rohamra indult a szűk lépcsőkön, és feldobott egy gránátot a fölötük lévő nyílásába, hogy biztosítsa előrenyomulásukat. Mordeháj elhagyta a házat, és sietve felkereste a rögtönzött segélyhelyet, amelyet egy kőfal mögött állítottak fel. A sereg felcsere szorítókötést akart tenni alkarjának tátongó sebére, az őrmester azonban nem engedte. Rárivallt a szanitécra, hogy megteszi egy ideiglenes pólya is, végül pedig belökött egy újabb harmincas tárat az M4-esébe, és visszament a házhoz, hogy bekapcsolódjék környékének biztosításába.

A team folytatta a támadást. A lépcső felét már maguk mögött hagyták, amikor Gores hirtelen megpillantotta egy AK-47-es csövének félreismerhetetlen elülső irányzékát, amely a legfelső szinten, egy fal mögül kandikált ki. Megragadta Sza'ar mellényét, és félrerántotta a lövedékek útjából. A terrorista sorozatokkal árasztotta el a lépcsőt, Gores golyóálló mellényébe közvetlen közletről négy golyó csapódott. Hátrazuhan, elakadt a lélegzete, de a lövedékek egyike sem hatolt a testébe – valamennyit megfogta a mellény és a plusz kerámialap, amelyet ráadásképpen elhelyezett benne. Sza'ar megvizsgálta, nem érte-e valahol találat: néhány golyó súrolta a sisakját,

az egyik pedig a combja mellett átütötte a kezeslábasa anyagát, de húst egyik sem ért.¹¹

A lépcső túl keskeny volt, hogy a jámaszosok együtt menjenek fel rajta, ezért Juri átvette a vezetést, és rohanni kezdett felfelé. Egyetlen vakmerő lendülettel maga mögött tudta a lépcsőt, és megvetette a lábát a második emeleten. Miután már biztosította a feljárót, követhették a többiek is. Sza'ar közvetlenül utána érkezett.

A team módszeresen átfésülte a legfelső szintet. Biztosították a fordulókat, és minden eshetőséggel számolva haladtak a szülők hálósobája felé. Először végigjárták a sötét folyosót, és több kézi-gránátot is dobtak azokra a helyekre, ahol a terrorista megbújhatott egy-egy salakbeton fal mögött. A ház legfelső szintjét kezdte betölteni a kordit* és az égett vakolat szaga: a gránátok és a lövöldözés hamarosan lángba borították az épületet.

A tető alatti alacsony térbe egy falétra vezetett. Sza'ar vállalta, hogy elsőként megy fel, arra az esetre, ha a terrorista ott keresett menedéket. Odafele már elharapóztak a lángok, mindent füst töltött be. Sza'ar csak a karjaival és a felső testével nyomakodott át a nyíláson, hogy lássa, van-e fenn valaki. A lángok megperzselték a kezeslábasát, égették kezét és alkarját, de folytatta a keresést. A ház égő faszervezete és a gyúlékony szigetelés füst és rákkeltő anyagok keverékét bocsátotta ki magából, amely úgy marta a szemét, mintha savat öntöttek volna az arcába.

Miközben lassan, keservesen visszaereszkedett, rájött, hogy akit keresnek, csakis a szülők folyosó végén lévő hálósobájában lehet, amelyhez a Jámasz-team egyre közelebb jutott: tudták, hogy sarokba szorították a terroristát. Sza'ar ment be elsőként, vetett egy gyors pillantást balra, azután jobbra nézett. A helyiség üres volt, neki azon-

* Füst nélküli lőpor – a ford.

ban eszébe jutott, hogy emberük minden bizonnyal az innen nyíló fürdőszobába szorult. Magasabbra emelte és szorosan megmarkolta fegyverét, aztán lassan a szoba belseje felé araszolt, hogy tüzelő pozícióba kerüljön. Aztán a szeme sarkából egyszer csak azt vette észre, hogy az ágy alól egy fiatal arc bukkan elő. Avia, Sabóék tizenhárom éves lánya volt az, aki több lövést is kapott, de még sebesülten is sikerült menedéket találnia szülei ágya alatt. Sza'ar megtorpant. Intett a többi kommandósnak, hogy jöjjenek be a helyiségbe, aztán figyelmeztette Aviát, hogy maradjon ott, ahol van.

– Ne mozdulj, ne mozdulj! – intett neki.

A halálra rémült tinédzser azonban oda akart menni a zsályazöld bevetési öltözetet viselő kommandósokhoz. Küszködve kimászott az ágy alól, mire a jövevények előrelendültek, és célzott tüzet zúdítottak a fürdőszobaajtóra, nehogy a terrorista vissza tudjon löni, és eltalálja Aviát.

Sza'ar a lányhoz ugrott, és a karja alá nyúlt, hogy megtámogassa, majd pedig a közelben lobbanó torkolattüzekről, a golyóktól és repeszektől is megvédje. Miután biztos fogást talált rajta, megfordította, úgy, hogy saját golyóálló mellénye a lányt is takarja. Az ajtón kívül a Jámasz támogatócsapata csatárláncot alkotva menekítette ki a sebesült lányt az életveszélyes zónából. Kézről kézre adva gyorsan kivitték a házból, egy készenlétben várakozó hordágyhoz.¹²

Boaz Sabo odarohant a lányához. Bár képzett mentőápoló volt, tudta, hogy Aviát másoknak kell elsősegélyben részesíteniük. Fogta a kezét, és a szemébe nézett. Egyetlen szót sem volt képes szólni.

– Anyu meghalt – mondta Avia, – mindenki meghalt. Nagyon fáj... segíts!

Boaz, mialatt megállapították, melyik sérülést kell először ellátni, könnyeivel küszködve fogta a kislány kezét. A gyereket végül befektették egy mentőautóba.¹³

Sza'ar, Gores, Juri és a csapat többi tagja a harmadik emeleti fürdőszoba ajtajára szegezték fegyvereiket. A lépcsőlejárónál és a lépcsőn további kommandósok vártak, hogy kéznél legyenek, ha még valakit le kell vinni. Sza'arnak mostanra elege lett a szívós terroristából, és azonnal véget akart vetni az egész keserves próbatételnek.

– Essünk túl rajta. Gyerünk! – mondta.

Juri kezdte: tüzet nyitott M4-eséből az ajtóra, és elindult a hálószoba bejáratától a fürdőszoba felé. Odabentről mintha egy sebzett állapot nyöszörgését hallotta volna. A terroristának azonban maradt ereje, hogy elérteszen még egy sorozatot. Jurit hanyatt lökték a golyók. Mindkét kezében szörnyű, égető fájdalmat érzett: mintha olvadt acélt markolt volna meg. Lepillantva látta, hogy az egyik golyó a jobb csuklójába hatolva szétzúzta a csontot, a másik leszakította a bal kisujját. Két kommandós előrejött, és kivették a tűzvonalból.

Sza'ar kibiztosított egy gránátot, és a golyó lyuggatta fürdőszobába dobta. Az élőerő elleni robbanóeszköz, amelyet oly pusztító hatékonysággal alkalmaztak a helyiségről helyiségre végzett tisztogatás során, az öntöttvas fürdőkádba esett, és fülsüketítő dörrenéssel felrobbant. A kád felfogta a robbanás erejét és az összes repeszt: a fegyveres sértetlen maradt. A terrorista tovább tüzelt AK-47-esével: célzott sorozatot adott le a hálószoba belsejébe. Aztán csend következett. Megjelent a behatoló team. Ebben a pillanatban működésbe léptek fülhallgatóik: a kintiek jelezték, hogy egy pillanattal korábban egy magányos, fegyveres alak ugrott ki a fürdőszoba ablakán a ház mögötti füves területre.

– Létezik ez a fickó egyáltalán? – ötlött fel Sza'arban. – Sehogy sem akar kinyúlni a szemét!¹⁴

Gores és Sza'ar azonnal lerohant a lépcsőn, hogy üldözőbe vegyék. Látták, ahogyan átfut a kerten, elhalad egy pálmafa mellett,

befordul a ház egyik sarkánál, majd fedezékre lel néhány gázpalack közelében. Gyors tűzpárbaj alakult ki – a palackok egy vakító villanással felrobbantak, amely narancsszínű izzásba ment át. A robbanás, noha forró lökeshulláma Gorest is, Sza'art is ledöntötte a lábáról, érthetetlen módon nem végzett a terroristával.

A házat hamarosan bekebelezte egy pokoli tűzgömb. A két jámaszos nem rettent meg a lángok hevétől, tovább üldözték a terroristát. Átfésülték a területet, és a ház végénél egy emberi alakot vettek észre, aki, úgy tűnt, igyekszik elkúszni onnan. A két kommandós nem tudta, vajon a terrorista vagy egy menedéket kereső másik áldozat az, ezért közelebb mentek, hogy megállapíthassák. A terrorista menekülni próbált a kerítés egy részén át, amelyet mintha a számára vágtak volna, amikor azonban meglátta a kommandósokat, úgy döntött, befejezi a harcot. Felemelte, majd Sza'ar és Gores felé irányozta az AK-47-es csövét, a ravaszt azonban már nem húzhatta meg: leterítették a rá záporozó lövedékek.

2002-ben azon a gyilkos júniusi éjszakáján erőszakos halált halt Joszef Twitto, Rahel Sabo és három gyermeke – a tizenhat éves Neria, a tizenhárom éves Cvika és az ötéves Avisáj; két másik Sabo gyerek súlyosan megsebesült. A vérontás egyetlen fegyveres palesztin terrorista műve volt.

Az itamari rémálom végre befejeződött. Az éjszakai hadműveletek azonban csak most kezdődtek Ciszjordániában.

Jakov Berman közvetlenül az incidens után érkezett Itamarba. Csi-pogón hívták el hazulról, és dühös volt, amiért nem volt jelen a történetknél. Tel-Aviv közelében lévő otthonából száguldott Ciszjordánia felé, és sikerült beszélnie Mordehájjal, akit végül elvonszoltak

a ház közeléből, és egy hordágyra szíjaztak.* Berman teljes sebességgel hajtott be Itamarba, s miközben végigszárguldott a külső kerítéshez vezető keskeny úton, szinte elsöpörte útjából a többi járművet. A ciszjordániai település bejáratánál mintha hatalmas parkolót alakítottak volna ki: páncélozott dzsipek, teherautók, parancsnoki kocsik sokasága állta el. Mintha fél Izrael Állam a telepesfaluban termett volna, gondolta a parancsnok – és mindenki előbb, mint ő maga!¹⁵ Felkapta M4-esét, és kioldotta a rögzítőt 9 milliméteres Glock 17C pisztolyának tokján. Futott az embereihez.

Adiri más ezredek, tábornokok és Sin Bét-vezetők társaságában a kerítés mentén lépdelt. Itt is, ott is nyomozók és titkosszolgálati emberek tűntek fel. A sebesülteket ellátó egészségügyisek rohanvást közlekedtek. A halottakkal és a gyászoló Boaz Sabóval rabbik, tábori lelkészek foglalkoztak. Az éjszakai eget a Sabo-házat elemesztő tűz lángjai festették kísérteties narancsszínűre. Ez a narancs derengés szolgált háttérül a folyamatosan érkező mentő- és tűzoltóautók vörös, illetve a rendőrségi és katonai járművek kék villogóinak. Mindenütt a Motorola rádiók háttérzaja sistergett, héber parancsok röpködtek torokhangon. A levegőt betöltötte a száz meg száz katonabakancs dobogása a kövezett járdákon.

Közvetítőkocsik érkeztek, hogy továbbítsák az itamari vérfürdő utolsó felvonásának legfrissebb híreit. Az intifáda során túlságosan is mindennaposakká váltak a mészárlások; noha Izraelben némi túlzással mindenki ismer mindenkit, az áldozatok arctalan statisztikai adatokká váltak. A tragédiákról szóló egyre tárgyilagosabb tudósítá-

* A Ja'masz két súlyos sebesült harcosát, Mordehajt és Jurit helikopterrel vitték a tel-avivi Tel Hasomer kórházba. A nagy vérvesztés miatt a rövid légi út során Mordehajt újra kellett éleszteni, de felépült. Juri, bár egy ujját elvesztette, az eset után hamarosan folytatta az aktív szolgálatot. Mordeháj gyógyulása tovább tartott, támogatói feladatkörben tért vissza a Ja'maszhoz, de folyamatos gyakorlással bal karját is megtanulta használni (tűzharcban, kézitusában egyaránt); visszakapta kommandós minősítését.

sok immár kevésbé voltak megrázóak – különösen a Park Hotelben végrehajtott öngyilkos merényletet követően. Korábban is mészároltak le családokat, és további hasonló esetekre is számítani lehetett, a mindig ugrásra kész izraeli sajtó azonban, valahányszor egyesben tudósított az efféle terrortámadásokról, tudta, hol húzódnak a jó ízlés határai, és hogy milyen biztonsági követelményeknek kell eleget tennie. A hadsereg ennek ellenére határozottan megtiltotta, hogy fotósok és operatőrök közelítsék meg a helyszínt.

A rendőrségi helyszínelők hozzáláttak, hogy az egész területről fényképeket készítsenek, és összegyűjtsék a tárgyi bizonyítékokat a vérontást követő eljárásokhoz. A környéket a Sin Bét ügynökei is alaposan átvizsgálták. Erősen kétségesnek tűnt, hogy a terrorista magával hozta volna *batijat havijáját* – személyazonossági kártyáját –, nyilvánvaló volt viszont, hogy ha maradt utána egy mobiltelefon, egy buszjegy, vagy akár egy darab papír, amely utalt arra, hogy hol dolgozott vagy tanult, a Sin Bét fel tudja használni a holttest azonosításához. A belbiztonsági szolgálat egyik nyomozótisztje, aki régóta Ciszjordániának ezen a részén dolgozott, a furcsa megvilágításban a halott férfi arcát nézte, hátha már látta egy korábbi letartóztatás vagy kihallgatás során. Egy ügynök festékhengert húzott végig a hulla ujjain. A tetemet további vizsgálat céljából a Tel-Avivtól délre fekvő Abu Kabirba, az országos törvényszéki orvostani laborba kényszerültek szállítani.

Berman utánanézett, mi történt sebesült kommandósaival, és meggyőződött róla, hogy már kezelésbe vették őket. Azt akarta, hogy az emberei minél távolabb legyenek a reflektoroktól és a szírénáktól, és hogy az egység mielőbb visszatérjen főhadiszállására. Utasításba is adta nekik, hogy ha megérkeznek, töltsék újra a fegyvereket, ellenőrizzék a felszerelésüket, és készüljenek fel a továbbiakra. A kommandósok egyenként beszálltak a két furgonba, amelyek se-

besen visszaindultak velük a bázisra. Sokuk csupa korom volt, némelyikük bevetési overallját barnásfeketére perzselték a házbeli tüzek. Némelyikükre megsebesült bajtársai vére fröccsent. Némán ültek, a sofőrök pedig próbáltak kivergődni a készenléti járművek közül, amelyek addigra körülállták őket. A közlőről agyonlőtt Sabo gyerekek jártak a fejükben. Szükségük volt néhány pillanatnyi magányra – és néhány csészényi „rakéta-üzemanyag” kávéra.

Közvetlenül éjfél után érkeztek vissza támaszpontjukra. A furgonok az egység fegyverraktára előtt álltak meg; a kommandósok mindegyike újabb lőszer-javadalmazást vett át. Ellenőrizték fegyvereiket, újratöltötték a rádiókat, friss vizet eresztettek kulcsaikba. Mielőtt azonban kinyithatták volna a törökkávés bádogdobozt és odatehették volna forrni a vizet, az egységhez befutott egy Sin Bét-tiszt hívása. Közölte: még az éjjel rajtaütések lesznek, megkezdődik a hajsza a mérszárlás kitervelői, valamint azok után a gyilkosok után, akik esetleg ugyancsak részt vettek egy család szinte teljes kiirtásában.

A Sin Bét tudta, hogy minden támadás egy egész hálózat – afféle bennszülött palesztin iparág – tevékenységén alapult; ezeknek az akcióknak a kitervelői és a merényletek végrehajtói a Sin Bét körözési toplistáinak élére kerültek. Egy-egy elfogott személy háttérét cinkosok sokasága, szervezők, finanszírozók és kapcsolattartók alkották; ez utóbbiak Damaszkusszal és ennél is távolabbi központokkal kötötték össze őket. A hálózat minden leleplezett és semlegesített rétege alatt egy következő réteg vált láthatóvá: az intifáda idején a terrorellenes hadműveleteknek ez a végetérhetetlen sakkjátszmája zajlott.

Az Itamar utáni reggelen a George Habas-féle Népi Front Palesztina Felszabadításáért (NFPF) vállalta a felelősséget a támadásért, a közlemény, amelyet ciszjordániai és damaszkuszi hírügynökségekhez juttattak el, rövid volt és kérkedő hangot ütött meg. Harminc évvel ko-

rábban a marxista, pánarab NFPF terroristái hajtották végre az első repülőgép-eltérítéseket. A csoport egyaránt szemben állt a Fatahhal és a Hamással, a NFPF görög ortodox vezére szerint ugyanis egyik sem volt igazán forradalmi szellemű. A Népi Front arra használta fel az intifádát, hogy általa új tagokra és új legitimációra tegyen szert. A Sin Bétnek nem kellett megvárnia a közleményt, hogy tudja: az itamari gyilkosságok felelőse az NFPF. Aznap éjjel a teljes Jámasz-egység vadászott és akciókat hajtott végre Beit Dzsan, valamint Avarta falvakban. Kiderítették, hogy a fegyverest Ijad Ramahénak hívták, és a NFPF Abu Ali Musztafa Brigádjának tagja volt. A kis, ismeretlen terrorsejt egy szíriai marxista csoporthoz tartozott, amely roppant igyekezettel próbált versenyre kelni a Hamással és az Iszlám Dzsiháddal.¹⁶ Ramahe a struktúra egyszer használatos, eldobható eleme volt, „a nap üdvöskéje”; a Sin Bétet a parancsnokai érdekelték. Nevük nyomában a szervezet körözési listáinak élére került.

Az Itamarból és az azt követő, Nablusz környékén aznap éjszakai végrehajtott letartóztatási akciókból visszatérő Jámasz-kommandósok úgy érezték, Ciszjordániában mindinkább elfajul a helyzet, mindenki féktelenül erőszakos háborúja folyik mindenki ellen, hogy a föld, amelyen állnak, a tüzes kaosz darabjaivá hullik szét. Levetették tehát golyóálló mellényeiket fáradt, sajgó felsőtestükről, és azt tették, ami az intifáda kitörése óta mindig is: friss lőszert táraztak be, bögreszámra itták a török kávé, és elszívták egy-egy doboz cigarettát a nagyobbik részét. Aztán ismét megszólalt a telefon, és a Sin Bétől elkerülhetetlenül megkapták az újabb megbízatásukat.

HATODIK FEJEZET

A vadászok

A titkos hadviselést abban a különleges héber katonai szlengben, amely Izrael számos háborúja során alakult ki, *avoda pincetának* nevezték. A kifejezés hétköznapi magyarra fordítva körülbelül „csi-peszmunka”, és arra a tényre utal, hogy a civil ruhában végrehajtott terroristaellenes műveletek pontosságot, nagy ügyességet, biztos kezet, végül pedig kellő erőt követelnek: mindez nélkülözhetetlen a körözött terroristagyanús személy gyorsan és csendben végrehajtott elfogásához. Megfelelő körülmények között egyetlen titkos akció során lehetséges volt megtalálni, semlegesíteni, elfogni és elszállítani egy terroristagyanús személyt – másodpercek alatt és minimális erő alkalmazásával. Zakaria Zubeidi egykori palesztin rendőr egyszer – ekkor már mint hírhedt autótolvaj, a Fatah-banditákból álló Tanzim* vezetője és az Al-Aksza Mártírjainak Brigádja Ciszjordánia északi részén regnáló vezére – interjút adott, amelyben elmondta, mennyire idegesíti az a kirobbanó energia, váratlanság és gyorsaság, amellyel a titkos egységek végrehajtják akcióikat. Noha szökésben volt és a Sin Bét körözési listáinak élén szerepelt, szívesen nyilatkozott a sajtónak, s egy ilyen beszélgetés során kijelentet-

* A Fatah katonai szárnya, ill. rendfenntartó ereje – a ford.

te, hogy ha egy kóbor macska felugrik egy kukára, ő összeressen, és testőreivel kétszer is szemügyre vesznek minden öregasszonyt, aki átmegy előttük az úton.¹

Zubeidi és társai úgy gondolták, a Ja'masz mindenütt jelen van. Az egység pontosan ezt akarta – hogy a terroristák így gondolják.

A teljes palesztin terror-infrastruktúra az A zónában összpontosult – azokban a városokban, amelyeket az oslói megállapodások alapján elvben a Palesztin Hatóság biztonsági és titkosszolgálatai védtek. Az, hogy bőségesen volt fegyver, s hogy az egyes környékeket bandák ellenőrizték, a Hamász, az Al-Aksza Mártírjainak Brigádja és az Iszlám Dzsihad számára lehetővé tette, hogy ebben a régióban (az A zónában) tökéletesen büntetlenül tevékenykedhessenek. Az A zónában a terroristacsoportok erősebb ellenőrzést fejtettek ki, mint a Palesztin Hatóság, s különösen így volt a Védőpajzs hadművelet után, amikor Arafat számos biztonsági szakembere levetette az egyenruhát, és eltűnt a káoszban.

– A Védőpajzs hadművelet átrendezte a bútorzatot – állapította meg az egyik izraeli titkos alakulat egy veterán tisztje, arra utalva, hogy a palesztinok és az izraeliek egyaránt igyekeztek újjáépíteni műveleti infrastruktúrájukat Ciszjordánia belsejében. – S eltartott egy ideig, mire mindenki megszokta az új felállást. Mihelyst elült a por, ki-ki visszatért a munkájához. A terrortámadások folytatódtak – ahogyan az izraeli válaszcsepások is.²

A Védőpajzs hadművelet utáni hat hónapban, 2002 áprilisa és szeptembere közt a palesztin terroristáknak tizennégy öngyilkos merénylet sikerült bejuttatni izraeli városokba. Nyolcvanegy emberrel végeztek, közel háromszázat megsebesítettek. Az egyik legszörnyűbb a Hamász merénylete volt Tel-Aviv elővárosában, Rison Lecionban: egy zsúfolt játékkeremben robbantottak, a halottak száma tizenöt volt, a sebesülteké ötvenöt.

Izrael célzott likvidálási – és célzott elfogási – akciói ugyancsak folytatódtak. Az egyik legjelentősebb célzott támadást Szalah Sehada Hamász-vezető ellen intézték, akinek egy 2205³ fontos bombát dobtak gázavárosi házára. Izrael terrorelhárító és felderítő egységei ugyancsak éjjel-nappal dolgoztak, igyekeztek kézre keríteni az intifádát irányító legveszélyesebb palesztin parancsnokokat. Április 5-én a ciszjordániai Tubaszban a Ja'masz megpróbálta elfogni Keisz Advant, a Hamász egyik vezető műszaki emberét, akit a Sin Bét hetvenhét izraeli halálával hozott összefüggésbe. Advan és négy testőre nem tett eleget a felszólításnak, hogy jöjjenek elő a rejtékhelyükről: a Ja'ma'm kommandósaival vívott tűzharcban és a műveletet támogató D9-es buldózer bevetése nyomán haltak meg. Április 15-én egy több egységből álló különleges erő, amelyet a Duvdevan vezetett, a Ragyogó Fény akció során foglyul ejtette Marvan Bargutit, a Fatah-féle Tanzim vezetőjét, az intifáda egyik fő stratégiáját, akit sokan Arafat törvényes örökösének tekintettek.³

Ugyancsak fontos célpont volt Szamir Farid Ziad, Tulkarm Hamász-parancsnoka. A város Ciszjordániában a tehetősebbek közé tartozott – a Palesztin Autonómia megjelenése előtt és után is. Előnyös földrajzi helyzetéhez hozzájárult, hogy lakói ráláttak Netanjára, s mivel a több mint kilencvenezres lélekszámú palesztin város az „alsó háromszögnek” nevezett területen helyezkedett el, a láthatatlan zöld vonal mentén izraeli-arab falvak sora húzódott előtte. E határtelepülések közé tartozott Kalanszave, Tajibe, Kfar Kaszm, Tira, Kfar Bara és Dzsaldzsulija. Tulkarm virágzó kereskedelemmel büszkélkedhetett, a kínálat a fűszerektől, csicseriborsótól a lopott kocsikon és kalóz-DVD-ken át egészen a csempészett fegyverekig terjedt. Voltak egyértelműen jómódú negyedek, és még két labdarú-

¹ 1,188 tonna – a ford.

góklubbal is dicsekedhetett – a Thakafi Tulkarmmal és a Markez Sabab Tulkarmmal. Békésebb időkben csapatostul érkeztek ide az izraeliek olcsó hétvégi bevásárlásokra.⁴ Tulkarmban azonban volt két menekülttábor: Nur Samsz körülbelül kilencezer, míg a Tulkarm-tábor körülbelül húszezer lakóval.

Az izraeli parti városokhoz való közelsége miatt Tulkarm mindenfajta terrortevékenység természetes ugródeszkája volt. A Hamász különösen erősen érezte jelenlétét – elsősorban Szamir Farid Ziad révén. Papíron Ziad működtette a Tulkarmi Zakat Bizottságot, a Hamász jótékonyági szervezetét, amely Damaszkuszról és Teheránból érkezett összegeket mosott tisztára, majd továbbított a környékbeli bankokba, végső soron pedig Ciszjordánia terrorsejtjeinek. A Zakat Bizottság járadékokat folyósított az öngyilkos merénylők családjainak, és fizette a robbanóeszközök és robbanómellények gyártásához szükséges vegyi anyagokat és fémárut; az emberbaráti alapítvány finanszírozta a biztonságos házak és a robbanóanyag-laboratóriumok havi bérleti díját. A Zakat folyósította a terepen tevékenykedő hamászosok illetményét, és a bizottság által kezelt pénzekből fizették ki azokat az izraeli arabokat, akik segítettek az öngyilkos merénylők Izraelbe csempészését. Ziad csekk-könyve egy teljes hadsereget tartott el.

Ziad mindössze huszonnégy éves volt, de fiatal kora ellenére bőségesen rendelkezett titkos művelleti és harci tapasztalatokkal. Az első intifáda csúcspontján tízéves volt, és tizenhat, amikor a Palesztin Hatóság átvette szülőhelye, Tulkarm irányítását. Mire az Al-Aksza intifáda kitört, Ziad olyan magasra emelkedett a parancsnoki ranglétrán, hogy egész vagyont kezelt készpénzben.

Szamir Farid Ziad a Sin Bét operatív ügynökeinek nagy fontosságú célpontja volt. Amellett, hogy a térségben ő finanszírozta a Hamászt és hogy eleven adattárként felbecsülhetetlen mennyiségű tit-

kos ismerettel rendelkezett a szervezet szövevényes ciszjordániai hálózatairól, a Sin Bét ismeretei szerint az öngyilkos merényletek előkészítése során ő állította össze a mozgó alkatrészeket.

Maga is ketyegő pokolgéppé vált.

Ziad azonban óvatos ember volt. Ritkán utazott bárhová is fegyveres testőrség nélkül, és elsősorban éjszaka mozgott. Minden mozdulatát egy csapat Hamász-fegyveres kísérte figyelemmel, otthona körül – s ha imádkozni ment, a mecset körül – AK-47-esekkel felfegyverzett őrk posztoltak. Valójában csak két ismert fő tartózkodási helye volt, a mecsetek, ahol imádkozott, és a Tulkarmi Zakat Bizottság, ahol – házon belül és a helyi lakosok állandóan jövő-menő sokaságától védve – sebezhetetlennek érezte magát. Ziad mindig fegyvertelenek eleven pajzsával vette körül magát... biztos, ami biztos.

Uzi Levy emberei az egész 2002-es nyár során jó néhány napjukat – és éjszakájukat – áldozták arra, hogy elkapják Ziadot. A hírszerzési adatok, amelyeket a Sin Bét kapott, vagy hamisak voltak, vagy túl későn futottak be, hogy hasznukat vegyék. Az információ sok esetben tökéletes volt, de amikor a Jámasz akciócsoportja megérkezett a helyszínre, ahol Ziadnak tartózkodnia kellett, csak azt állapíthatták meg, hogy néhány perccel korábban távozott onnan. Az augusztusból már csak napok voltak hátra, küszöbön állt a szeptember, Ziad elfogása pedig egyre sürgősebbé vált. A Sin Bét azt akarta, hogy élve kerítsék kézre.⁵ A Jámasz vezetői úgy döntöttek, *szavija* módszer alkalmaznak – nem lesz felfordulás vagy zűrzavar, sem tűzharc. (A *szavija* arab szó, jelentése: sima, finom.)

2002. szeptember 5-én a Sin Bét Ziad-ügyért felelős ügynökével telefonon közölték – a hívásra már napok óta nagyon várt –, hogy

Ziad ezt a csütörtököt a Zakat-irodában, az íróasztalánál tölti. Számos tennivaló várta: óriási mennyiségű papírmunkát kellett elintéznie, amely már régen a körmére égett, és számos helybélit kellett meghallgatnia (sokan közülük szorult anyagi helyzetükben, orvosi költségeikre vagy otthonteremtéshez kértek segítséget). Az itteniek mintha folyamatosan sorban álltak volna a hamászos vezető irodája előtt, aki kis részletekben osztotta ki közöttük a vastag bankjegyeket. A szegények tudták, hogy e muszlim hitsorsosi nagylelkűséget, még ha nem azonnal is, de valamiképpen viszonzniuk kell. A segítségkérők közül sokan szegyenkeztek, amiért az íróasztal mögött ülő férfi könyörületességére szorulnak. Gyakran lecsüggesztették a fejüket, a padlót bámulták, és kerülték a többiek tekintetét. A színhely és a helyzet tökéletes volt egy rajtaütéshez.

Úgy tűnt, a vakmerő letartóztatás legalkalmasabb időpontja: a dél. Az emberek ilyenkor már igyekeznek fedél alá húzódni a kíméletlen nyári napsütés elől. Bizonyos szeptemberi napokat, különösen az arabul *hamszinnak* nevezett hőhullámok idején ajánlatosabb volt az épületekben, egy Siemens légkondicionáló berendezés közvetlen közelében tölteni. Várható volt, hogy amikor a legádázabul süt majd a szeptemberi nap, az épületen kívül is kevesebb lesz az őr. Még az Izzedin el-Kasszám Brigádok legkeményebb fegyveresei sem pörkölődtek szívesen a könyörtelen közel-keleti napon.

Az akciót egy arab anyanyelvű Beszélőre bízta, aki korábban a hadseregben is szerzett harci tapasztalatokat, s aki annak érdekében, hogy a városba való behatolásuk során a lehető legkisebb ellenállásba ütközzenek, eredeti ötlettel állt elő: a beavatkozó team tagjai civil ruhába bújnak, és helyi fegyvereseknek álcázzák magukat.⁶ Két Beszélő – ilyen öltözkében, pisztolyokkal hadonászva és megfelelő arroganciával –, akik mintha azért jöttek volna, hogy megbeszélésre hívják Ziadot valamelyik helyi hadúrhoz, egyszerűen besétál

az épületbe, ahonnan aztán a célszeméllyel együtt távoznak. A rajtaütés kezdetét 12:30-ra időzítették. Az akció a Búcsúajándék fedőnevet kapta.

A drón, amelyet ennek a műveletnek a támogatására bocsátottak fel, éles, valós idejű képet továbbított: elég éleset ahhoz, hogy ne csak a terroristák vonalai mögötti merész akció során, hanem egy hollywoodi filmben is felhasználják. A Ja'masz parancsnoka, Uzi Levy a helyetteseivel és hadművelleti törzsével a parancsnoki harcállásponton figyelte a jelöletlen járművekből álló kis oszlop haladását a város főútvonalain és kanyargós mellékutcaiban. Tamir Hayman ezredes, a Tulkarmért és Kalkilijáért felelős dandárparancsnok⁷, a titkosszolgálatoknak és a fegyveres erőknek a harcállásponton tartózkodó tisztjeivel együtt, szótlánul állt. A Búcsúajándék művelet központjában tapintható volt a feszültség, felettük az Izraeli Légierő AH-64-es Apache harci helikopterei rótták köreiket, készen arra, hogy utasításra beavatkozzanak az eseményekbe.⁸ Jól hallatszott rotorlapátjaik eltéveszthetetlen, fenyegető, tompa dübörgése. A közelben páncélozott szállítójárművek motorjai bögték fel: minden eshetőségre készen ezeket is beindították. Golyóálló mellényt és teljes harci felszerelést viselő gyalogosok készenlétben várták a parancsot a városba való behatolásra és a Ja'masz-team kimentésére. Uzi Levy emlékei szerint e zajokkal a háttérben a vezetési ponton szavakkal nehezen leírható csend uralkodott. A célpontjuk felé tartó kis Ja'masz-kontingens tagjainak bátorsága a Véderő egyes tisztjeit, sőt kommandós egységek veteránjait is lenyűgözte.

A kommandó két jellegtelen, de valódi rendszámtáblájú gépkocsija haladt Tulkarm zegzugos utcáin, majd megálltak Ziad irodája előtt.¹⁰ Mindkét jármű elülső ülésein Beszélők foglaltak helyet, a rakterekben pedig alaposan felfegyverzett jamaszosok ültek. Öten

szálltak ki: hárman magabiztosan a bejáráshoz vonultak és bementek az épületbe, a két másik egy feliratot ragasztott az ajtóra, miszerint az irodák zárva vannak – majd megálltak, és figyelték az elhaladó forgalmat. Ekkor jöttek elő az elsötétített rakterekből a többiek, és körülzárták az épületet. Ruháik alá rejtve valamennyien oldal-fegyvereket viseltek.

A Zakat keskeny helységeiben nagy volt a tömeg. A légkondicionáló berendezések zúgva-erőlködve igyekeztek csökkenteni a hőseget – nem sok hiányzott hozzá, hogy áramköreik kiégjenek –; a falakat a nikotin lassan rájuk rakódott rétege sárgásbarnára színezte. A három jámaszos a hátsó irodák felé tartott, több titkárnő és irattáros mellett is elhaladtak. Ziad nem volt az irodájában, sőt a szomszédos helyiségek egyikében sem. A kommandósok zavarba jöttek, egyúttal mély aggodalom lett úrrá rajtuk.

A titkos akciók egyes számú túlélési szabálya volt – s ez még a Beszélőkre is vonatkozott, akiket tanítottak is a megfelelő dialektus és szleng használatára –, hogy a helyi palesztinokkal csak abszolút minimális szóbeli kommunikációt szabad folytatni. Akinek egy *aa* helyett szándéka ellenére egy *gh* csúszott ki a száján, nyomban lepleződött. Az egyik Beszélő azonban ösztönösen rájött, hogy Arafat biztonsági szervezeteinek egy-egy tisztje Ciszjordánia bármelyik részéről érkezhetett, vagy évekig élhetett Libanonban, Szíriában vagy az Öböl-régióban. Benyomakodott egy helyiségbe, melyet zsúfolásig megtöltöttek a munkanélküli családfők, akiknek segítségre volt szükségük, hogy kihúzzák a hónap végéig, illetve arcukat *nikábbal* vagy *hidzsábbal** takaró asszonyok, akiknek azért kellett a támogatás, hogy fizetni tudják az élelmiszerszámláikat.

* *nikáb*: a teljes arcot eltakaró kendő; *hidzsáb*: lepelszerű, az arcot szabadon hagyó fejkendő – *a ford.*

– Ziaddal akarunk beszélni! – harsogta a Beszélő Arafat belső biztonsági embereinek fensőbbbségével: nem akarta, hogy bárki nehezményezze, amiért elébe vág a sorban. – Hol van?

A három izraeli kommandós az iroda távoli sarkában, egy vado-natúj fénymásológép mellett rábukkant Ziadra: valamiféle papírokat próbált összegyűjteni.

– Fontos dologról kell beszélnünk, gyere velünk! – szólt oda neki az egyik jövevény. Ziad először azt hitte a három tagbaszakadt férfiről, hogy hamászosok, és egy másik városból, valamelyik politikai vezető utasítására érkeztek, aki most kapott friss instrukciókat Damaszkuszról, úgyhogy kész volt engedelmeskedni. Az egyik kommandós hirtelen elővette a derekán elrejtett tokból 9 milliméteres Jericho pisztolyát, és erősen Ziad oldalához szorította.

– *Dir balak**, hallgass és engedelmeskedj! – súgta oda neki a Beszélő. – Gyere csak ki velünk! – Ziad nem tudta, mit tegyen vagy mit gondoljon. Ismét a Beszélőre nézett, aki most csak intett az ujjával, és halkán elismételte:

– *Dir balak!*

A három kommandós szorosan közrefogta a terroristát, és a főbejárat felé indultak: ekkor egy tetőtől talpig *nikább*a öltözött öreg-asszony mutogatni kezdett Ziadra, mire élénk mozgolódás támadt. Az anyja volt. A fogoly Hamász-parancsnok nem kockáztatta, hogy bárki is rájuk lőjön. Intett, hogy minden rendben van, hamarosan visszatér.

Az éterben oda-vissza röpködő rövid, elszuttogott rádióüzenetek sikert jeleztek. Az épületet körülvevő kommandósok feltűnés nélkül visszamentek a furgonokhoz. Ziadot az első járműhöz vezették, beültették, majd kétfelől szorosan közrefogta egy-egy kommandós.

* Az arab kifejezést gyakran alkalmazzák a héber szlengben; jelentése: „Vigyázz! Észnél légy!”

A Jámasz konvoja néhány pillanat múlva már Tulkarm déli csúcsforgalmában szlalomozott; nyugat felé, az Izraellel közös senki földje irányába tartottak.¹¹ Mihelyst átlépték a képzeletbeli zöld vonalat, átadták Ziadot a Sin Bétnek.

A parancsnoki harcállásponton Uzi Levy beletúrt sűrű hajába, és megkönnyebbülten elmosolyodott. A mellette álló őrnagyokat és ezredeseket már az akció vakmerősége is ámulattal töltötte el. Amikor a légierő összekötő tisztje leszállásra utasította a Netanja felett köröző két harci helikopter pilótáit, az egység visszatért támaszpontjára, hogy készüljön a következő küldetésre. Ünneplésre nem volt idő.

A Védőpajzs hadművelet nemcsak hogy – talán tartósan – helyreállította az izraeli titkosszolgálati jelenlétet az A zóna palesztin városaiban, hanem jó néhány magas rangú terroristaparancsnokot is illegalitásba kényszerített (bár csak átmenetileg). A Sin Bét látóterében még százával akadtak nagyfontosságú célszemélyek. Minden letartóztatás nyomán újabb tíz olyan ember neve vált ismertté, akik közreműködtek a második intifáda kitörése előtt és után létrehozott terrorhálózatok kiépítésében. Az öngyilkos merényletek őrzítő rendszerességgel ismétlődtek: az erőszakot látszólag lehetetlen volt megfékezni.

Amikor a műveleti sikerek érdekében akarták felhasználni a terepről és a humán környezetről szerzett információkat, döntő fontosságú volt, hogy Jámasz-teamek ismerjék a gyanúsított tartózkodási helyét és külsejét, hogy tudják, hol alszik és milyen típusú tűzfegyvert használ. Ebben a háborúban a HUMINT, VISINT és SIGINT – azaz humán, vizuális és elektronikai hírszerzési információkat gyűjtő – izraeli szolgálatok alkották a harc élcsapatát. Ilyen – szinte emberfeletti gyorsasággal összesített, elemzett és elosztott – értesülések

alapján működtek a nap huszonnégy órájában dolgozó különleges műveleti egységek.¹²

A Sin Bét hírszerzési tevékenysége számos tekintetben eszményi módon szolgálta ki a Jámasz mozgékonyágát és az általa alkalmazott megtévesztési taktikákat – egy olyan egységét, amely pontosan azért működhetett hatékonyan, mert saját előnyére használta fel az ellenség környezetét és nyelvét. A Búcsúajándék akció klasszikus példája volt annak, hogy egy kicsiny és messzemenően specializált erő miképpen foghat el nagy fontosságú célszemélyeket anélkül, hogy indulatból bárki is leadjon egy lövést. Az izraeli fegyveres erők és titkosszolgálatok magas rangú parancsnokai kezdtek figyelni a Határőrség különleges alakulátára.

A speciális hadműveletek során – amelyet Izrael legkiválóbb egységei hajtottak végre; olyan kommandós erők, amelyeket azért hoztak létre, hogy ellenséges erőket támadjanak és ellenséges pozíciókat számoljanak fel – kiderült, hogy nem könnyű alkalmazni agresszív, „A típusú” harcosokat az embervadászat egyhangú és gyakran sikertelen macska-egér harcában, amely a Sin Bét körözési listáján szereplő személyek kézre kerítése érdekében folyt. A terror elleni háború türelmet és képzelőerőt igényelt: nem volt elég, ha valaki gyorsan meg tudta húzni a ravaszt, és mindig célba talált. Olyan komplex készségekre volt szükség, amelyet nem minden különleges egység tagjai voltak képesek elsajátítani. Sok első rangú izraeli kommandós alakulat – amelyek mesteri módon hajtottak végre feladatokat Izrael határaitól nagy távolságokra – igencsak embert próbáló csatákban találta a palesztin területek terepét. 2002. szeptember 26-án, három héttel a Búcsúajándék akció után Harel Marmelstein százados, a Flotilla 13 tisztjét halálos lövés érte egy tűzharc során, amelyet a Hamász terroristáival vívtak Tulkarm közelében, egy barlangban. Az akció célpontja Nisza'at Talatin Dzsaber volt, Szamir Ziad

egyik társa, aki hírszerzési jelentések szerint néhány nappal később öngyilkos merénylőket küldött volna Izraelbe; Marmelstein teamje végzett Dzsaberrel. A Flotilla 13, hasonlóan más kommandós egységekhez, fontos személyek elfogását vagy likvidálását célzó bevetéseken vett részt. Marmelstein ráadásul a tengerészkommandó egyik tisztjét helyettesítette, aki súlyosan megsebesült egy dzsenini művelet során.¹³

A Jámasz parancsnokai bíztak abban, hogy egységük képes reális és hatékony műveleti megoldást kínálni a Véderőnek és a Sin Bét magas rangú vezetőinek a kezelhetetlen mennyiségű fontos terroristacélpont semlegesítésére, amelyek körzetszerte még mindig aktívak voltak. A Jámasz indítványozta, hogy ne egyénenként járjanak el a legkeresettebb terroristák listáján szereplők ellen, inkább egy-két tucatnyi személlyel foglalkozzanak, akik ugyanabban az egy városban vagy környéken koncentrálódnak. Bárki bukkanjon is fel elsőként a listán szereplők közül: az illetőt fogják elkapni. A Jámasz parancsnoki törzse azzal érvelt, hogy amikor az egység már amúgy is Dzszeninben keres egy célszemélyt – és rendelkezik az ehhez szükséges támogatással és az összes légi eszközzel –, akár egy egész napot is eltölthetnek a városban, hogy annyi nagy fontosságú célpontot gyűjtsenek be, ahányat csak tudnak.

E stratégia alkalmazása során a letartóztatási művelet taktikai részletei viszonylag jelentéktelenek voltak. A Jámasz három kategóriába sorolta az elfogásokat: egyének elfogása az utcán, egyének elfogása gépjárművekben és egyének elfogása épületekben. Ezeknek az akcióknak a többsége nem igényelt átfogó tervezést, nem tette szükségessé, hogy heteken át gyakoroljanak a helyszín makettjein. Egy ilyen akció legnehezebb része nem maga a taktikai feladat volt, hanem az utcákon és mellékutcákban való eligazodás, az ellenséges területre való bejutás, az onnan való kijutás – és a folyamatos,

többórás ottani tartózkodás. És ez volt a javaslat egyedülálló eleme, amelyet kifejezetten a Jámaszra szabtak. Ők voltak az egyetlen egység Izrael különleges alakulatainak hadrendjében, amelynek tagjai kiválóan tudtak arabul, és beszélték a helyi dialektusokat is. A Beszélők és a kommandósok már a helyi szlenget is elsajátították. Ismerték szinte minden környék valamennyi klánjának előtörténetét, és eligazodtak olyan falusi ösvényeken, amelyeket még a helybéliek sem ismertek.

A Jámasz alapos helyismeretre tett szert a palesztin területeken. Az egység egy-egy bevetés előtt alaposan felderítette kijelölt célpontjait; a művelet előtti tervezés során nem csak a felderítés és a bevetési területtel való megismerkedés játszott lényeges szerepet: a palesztin területekre való behatolás arra is képessé tette a kommandósokat, hogy célspecifikus felderítési adatokhoz jussanak. Ez ugyancsak felbecsülhetetlen értékű tapasztalatokkal ruházta fel őket. A kommandósok, akik keserves igyekezettel memorizálták a Véderő térkép-kordinátáit, néha pedig elaludtak a kézhez kapott kódolt adatok tanulmányozása közben, mostanra pontosan tudták, hol találhatók a tájékozódási pontként felhasználható vendéglők, iskolák, internet-kávézók, sőt: bordélyházak. Egy idő után a csapatok azzal is tisztában voltak, hol kapni a legjobb humusztalat*, és melyik bodegában árulják a legjobb falafelt.

A Jámasz helyismerete felbecsülhetetlen értékűnek bizonyult egy-egy vakmerő támadási terv kidolgozása során. Az egyik akcióhoz az egység megkapta a Sin Bétől az Iszlám Dzsihad egyik területi, dzsenini parancsnokának dossziéját. A célszemély egy városszéli asztalosműhelyben dolgozott. Úgy tervezték, hogy az egyik Beszélő – egy tiszt – bemegy a raktárba, és egy számítógépasztal felől tu-

* A humusz jelen esetben: csicseriborsó-püré – a ford.

dakozódik. A fedőtörténet szerint a kommandós egy közeli egyetem hallgatója, és az asztalra a kollégiumi szobájában van szüksége. A sztori kidolgozása jelentős kutatómunkát igényelt: még egy családi barátira való utalást is elhelyeztek benne (a terület egyik nevezetes klánjának nevét használták fel), hogy az „egyetemista” engedményt kapjon. A kommandós bement a műhelybe, megrendelte az asztalt, majd megkérdezte a célszemélyt, segítené-e neki kicipelni a kocsi-jához. Mialatt a két férfi erőlködve igyekezett behelyezni az asztalt a kocsi hátuljába, odakanyarodott a Jámasz egyik furgonja, benne két másik férfival, akik felajánlották segítségüket. A célszemély másodperceken belül megbilincselve hevert a furgon rakterében. Néhány óra múltán, amikor már a Sin Bét egyik intézményében ült, egyszer csak meglátta az „egyetemistát”, aki egy rendszeresített rendőri oldalfegyverrel a derekán ment el mellette. Az Iszlám Dzsihád főembere először megdöbben, hogy vajon mit keres az egyetemista egy izraeli fogvatartási intézményben – és ráadásul fegyveresen! Aztán megértette... Elsápadt és lehajtotta a fejét szégyenében. Képtelen volt elhinni, hogy ilyen alaposan lóvá tették.¹⁴

A korábban a Jáma'mban és a Jámaszban is parancsnoki beosztásokat betöltő Joram Halevy egy előadásában – amelyet Hercliján, a neves Interdiszciplináris Központban tartott vezető izraeli katonai, rendészeti és politikai személyiségeknek – pontosan ezeket az ügyeket érintette. Beszédében a Jáma'm-parancsnok kifejtette, hogy Izraelnek a titkos alakulatokon kívül nincsenek olyan különlegesen képzett erői, amelyek az ellenség morálját aláásó műveleteket kezdeményezhetnének. Ugyanakkor a titkos kötelékek tudása és képességei nem képviselnek értéket, ha nincs meg a politikai akarat, hogy kellő következetességgel döntő szerepet szánjanak nekik.¹⁵

Izrael vezetői és katonai, valamint bűnüldözési elitje egyetlen feladatra összpontosított: a gyilkos terror-infrastruktúra maradéktalan

megsemmisítésére. A palesztinok a terrortámadások befejezéséig nem számíthattak irgalomra. A Jámasz javaslatát – tudniillik, hogy már amúgy is alig teljesíthető feladataik mellé újabbakat vállalnának – örömmel fogadták azok, akik Izrael terrorizmus elleni háborújában a döntéseket hozták. Többcélú behatolásainak az egység a *Jemei cajid* (Vadásznapok) fedőnevet adta. Az elnevezés vitákat váltott ki, ezzel azonban a kommandósok nemigen törődtek.

2002 végére a Jámaszt kibővítették – a korábban meglévő két csoportot két nagyobb osztag váltotta fel, mindegyikben több teammel.* Az egység létszámát megnövelték, a teamparancsnok őrmesterek és a tiszthelyettesek közül sokakat tiszti tanfolyamra vezényeltek, hogy csoportparancsnokokká léphessenek elő, és közülük kerülhessen ki a titkos alakulat következő parancsnoki garnitúrája. Háborús időkben néha az előléptetés a legmegfelelőbb eszköz azok megjutalmazására, akiknek bátorságát és harci helyzetben megnyilvánuló vezetői képességeit semmiféle alkalmassági vagy pszichológiai teszt nem képes kimutatni.

A Jámasz pimasz arroganciával hajtotta végre akcióit, ennek azonban semmiféle döllyhez nem volt köze: bizonyosan nem valamiféle jogosnak hitt elitizmusból, netán hűsködésből táplálkozott. A jámaszosok sokkal inkább a makacs elszántság páncélját viselték, amelyet a *davka* szíjazata tartott össze: a héber szó azt jelenti, „csak azért is”**. Papíron a Jámaszt nem is lehetett összehasonlítani a Véd-erő elit kommandós alakulataival.

* A Jámasz-team, illetve -osztag pontos létszámát titokban tartják – ugyanígy az egyes osztagok nevét is.

** Ahogyan a belőle származó, jiddis *dafke* is – a ford.

– Ezeket az embereket nem a középiskolák szupersztárjai közül toborozták, nem tartotta őket szemmel a légierő, mint arra esélyeseket, hogy F-16-osok pilótái legyenek – fejtette ki a Jámasz egyik tisztje. – Utcai verekedők és túlélő-tehetségek voltak, akiknek bátorságát senki sem vonhatta kétségbe.¹⁶

A kommandósok közül sokan nőttek fel a korábbi Szovjetunióban, és keményen megküzdöttek, hogy talpon maradjanak Moszkva, Taskent vagy Asztana utcáin. Mások Izrael újonnan épült, vidéki városaiban nevelkedtek, ahol a középiskolai teszteredmények keveset számítottak: az ő iskolájuk az utca volt. A Véderő szerint jó néhányukra nem várt nagy jövő. Egyes Jámasz-kommandósokat, akik a katonaidejüket gyalogosként vagy harcokoszóként töltötték, a Véderő nem is tekintett megfelelő tisztalapanyagnak. A Jámaszban mégis kitűntek, és képesnek bizonyultak arra, hogy gyakorlatias logikával kezeljék a bonyolult, életveszélyes kihívásokat. Harci helyzetben olyan vezetői rátermettséget árultak el, amely nem tanítható a tiszti akadémiákon. Amikor próbára tették őket – s az egységet –, a kommandósok jobban teljesítettek, mint a Véderő különleges alakulatainak elitje.¹⁷

Igen szoros barátságok alakultak ki az együtt dolgozó Sin Bét-tisztek és Jámasz-kommandósok között.

– Velük éltünk, velük ettünk, velük mentünk a palesztin területekre – fejtette ki egy Jámasz-veterán. – Ez a mi háborúnk volt. Őrási mennyiségű munkát kellett elvégezniük, és tudták, hogy ha nem sikerül megtalálniuk valakit, aki a listájukon szerepel, felrobbanhat egy busz Tel-Avivban. Ugyanaz a nyomás nehezedett ránk, ugyanazoknak a következményeknek voltunk kitéve. Sem ők, sem mi nem lehattunk meg egymás nélkül, nem tehattuk, amit tennünk kellett.¹⁸

És éppen ez a szimbolikus jelentőségű kölcsönös tisztelet és bizalom tette lehetővé a Vadásznapok koncepciójának működését.

Előfordult, hogy a hírszerzési anyag egy-egy személyről vázlatos volt, csak a nevét, a képét, és kapcsolatainak laza hálózatát tartalmazta, máskor terjedelmesebb dossziét töltött meg. A Jámasz hírszerző tisztjei szorosan együttműködtek Sin Bét-es kollégáikkal, jókora dokumentációkat készítettek gyanúsítottokról, amelyben felsorolták: hol alszik éjszakánként, hogy hívják családtagjait (közvetlen és távoli rokonait), a fegyvertípusokat, amelyekről tudták, hogy magánál tartja őket, a mecset nevét, ahová imádkozni jár – valamint hogy hány ember vigyáz rá.

Minél több információt tudott összegyűjteni a Jámasz valakiről, annál gyorsabban és hatékonyabban hajthatták végre behatolásukat a palesztin területekre; minden pillanatuk, amelyet a vadászat során egy városban vagy faluban mozogva töltöttek, veszélyes és kockázatos volt. Készíteniük kellett egy tájékozási és útvonalterképet is. Ha egy gyanúsított huszonöt lehetséges rejtekhellyel rendelkezett, akkor a Jámasz-akciócsoportnak tudnia kellett, hogyan juthat el ezek bármelyikéhez. Memorizálniuk kellett minden utcát, dűlőutat és gyalogösvényt, amelyeknek azonban alig volt nevük, csak koordinátáik a Véderő alaptérképein. Herkulesi feladat volt. A rajtaütést végrehajtó különítmény nem vihetett magával GPS-t, ez tudniillik az ellenséges területen ugyancsak leleplezte volna őket. Az akció előtti estén a teamparancsnok őrmesternek, aki a rajtaütést végrehajtó osztagot vezette, jókora paksamétát kellett áttanulmányoznia: térképeket, koordinátákat. Az őrmester, ha legyűrte a kimerültség, gyakran az íróasztalnál aludt el, s akkor ébredt fel, amikor a cigaretta, amelyet az ujjai közt tartott, végigégett a füstszűrőig.

Az első Vadásznapi akciót Kalkilija és Tulkarm közt, egy csapat Tanzim-terrorista ellen indították, akik egy sor gyilkos fegyve-

res és bombatámadást hajtottak végre izraeli katonák és civilek ellen. A Sin Bét hónapok óta hajszoalta az öt fiatalembert, akik amúgy autótolvajok és banditák voltak – ők azonban, mint bebizonysodott, mindig egy lépéssel az őket elfogni próbáló Véderő előtt jártak. Amikor átadták a Ja'masznak az anyagaikat, az eredmények szinte azonnal megmutatkoztak. A ja'maszosok tanulmányozták az ötok ismert rejtekhelyeit, ennek segítségével pedig az egység hírszerzési és műveleti vezetői kidolgoztak egy rendszert, amely leképezte viselkedésük mintázatát, emellett megmutatta, mekkora valószínűsége lesz bizonyos cselekedeteiknek. Az osztagparancsnokoknak, Jakov Bermannak és Ronen Goresnek sikerült összeállítaniuk az ismert tartózkodási helyeik listáját: az egyik egy lányiskola közelében volt, esténként innen leshették, ahogyan a lányok levetkőznek és zuhanyoznak.”¹⁹

A városokon belüli munka hihetetlenül veszélyes és fizikailag kimerítő volt. A Beszélőknek órákat kellett egyfolytában vezetniük, közben pedig ügyelniük, hogy álcájuk le ne lepleződjék, s hogy elkerüljék a palesztin rendőrség és a biztonsági erők ellenőrző pontjait. Feladataik közé tartozott, hogy csak abszolút minimális mértékben érintkezzenek a helybéliekkel – legyenek bár azok járókelők vagy rakétagránátos Hamász-fegyveresek. A Beszélőknek a közlekedési rendszabályokat betartva kellett vezetniük, vigyázva, nehogy balesetet okozzanak vagy szenvedjenek, netán vitába keveredjenek az utakon. Pisztolyaikat, Mini-Uzijaikat és M4-eseket soha senki sem láthatta meg. A Beszélők által szállított taktikai fedezet tagjai a „ló” álcázott, fojtogatóan szűk belső térben utaztak. Az itteni fullasztó hőséget nem enyhítette szellőzés, és koromsötét volt – leszámítva az apró képernyő fényét, amely a kocsin elhelyezett kamera képét közvetítette. A kabinban ülők nem mozoghattak és nem adhattak hangot. Gubbasztottak a szűk térben – testükön több mint

huszonöt kilónyi felszereléssel és a golyóálló mellénnyel. A benti levegő fullasztó és gyomorforogató volt. A „ló” belseje büzlött a bélgázoktól, a szennyes zokniktól, a fegyverzsírtól és a nedves ponyván tenyésző penésztől. Az embereknek mozdulatlan, néma szobrokként kellett ülniük, míg fülhallgatóikban el nem hangzott az akció kezdetét jelentő kódkifejezés, akkor viszont kirobbanó erővel kellett meghorogniuk a célpontot. Gyakran megtörtént, hogy a kommandósok kiestek a „lóból” – ráadásul az arcukra –, mert elzsibbadt a lábuk a hosszú út során, miközben a gyanúsítottat keresve órákon át keringtek egy-egy palesztin városban és környékén. Mivel a „ló” belsejében uralkodó teljes sötétségből léptek ki a ragyogó levantei napsütésbe, szemüknek gyakran aközben kellett alkalmazkodnia a verőfényhez, hogy már lőttek is rájuk.

A Ja'masz volt az egyetlen egység az Izraeli Véderő különleges hadműveleti arzenáljában, amely egyszerre több elfogó osztagot is képes volt bevetni egy körülbelül 5480 négyzetkilométernyi, 2,2 milliós lakosságú területen. Praktikus szempontokat tekintve az egy-egy meghatározott városnak szentelt napok nagyon költséghatékonyak voltak. A dandár- vagy hadosztály-parancsnokság, amely engedélyezte a Ja'masz behatolását, készenlétben tartotta a légi felderítési eszközöket és taktikai támogatóerőket – az ugyanis, hogy egy dandár- vagy hadosztályparancsnok összeszedje ugyanazt a néhány drónt és a zászlóaljnyi ejtőernyőst egy „csipesz-művelet” támogatására (amely a kezdetétől a végéig összesen egy órán át tartott), akár egy egész napot is igénybe vehetett.

A terroristagyanús személyek üldözésének sikere a palesztin területek belsejében való, gyakran hosszú ideig tartó észrevétlen mozgás képességétől függött.

Egy bizonyos művelet során a jámaszosok Asraf Szafadit, a Fatah egyik nabluszi parancsnokát hajszolták, akit azért köröztek, mert egy terroristasejtet irányított, amely több öngyilkos merénylet elkövetéséért is felelős volt. Napokat töltöttek Nablusz belsejében a célszemélyt keresve. Mi több, az egység tagjai olyan megszokott látvánnyá váltak a városban, hogy a járműveik mellett elhaladók rájuk mosolyogtak, és – *Szabah el kheir!* – jó reggelt kívántak nekik. Egy alkalommal éppen megfigyelést végeztek, amikor a Palesztin Hatóság egyik útépítő brigádja megkérte az álrúhás kommandósokat, hogy segítsenek irányítani a forgalmat, amíg ők bitument öntenek az útra. Miközben a vezérkocsiban és a „lovakban” rejtőző jámaszosok halkán derültek, a két veterán Beszélő – akik azt hitték, hogy velük már semmi új nem történhet –, piros fényvisszaverő mellényt öltött, és piros zászlót lengetve terelgette a reggeli forgalmat a munkagépek között. A munkások megköszönték a kommandósok szíves közreműködését, és azt tudakolták, hogyan hálálhatnák meg segítségüket. A jámaszosok hiúságát nem a nyájas ajánlat legyezgette, hanem az, hogy álcájuk ennyire meggyőzőnek bizonyult, és tisztelettel, de visszautasították a viszonzást. Szafadit 2002. szeptember 26-án, egy villámgyors akció során fogták el.²⁰ Fel sem foghatta, mi történt, már bilincsben is volt.

A 2002-es év Izrael számára igencsak véres időszak volt: a terroristamérkőzések során 452 izraelit öltek meg, 2284-et pedig megsebesítettek. Az 1948-as függetlenségi háború óta egyetlen konfliktus során sem halt és sebesült meg ennyi izraeli. A háborúhoz hasonlóan az Al-Aksza intifáda minden izraeli várost és települést, minden izraeli társadalmi és gazdasági csoportot a válogatás nélküli mészárlás veszélyének tett ki. Az izraeli katonai doktrína a gyors, tiszta hábo-

rúkat részesítette előnyben, az intifáda azonban undorító volt, egyre csak húzódott, és semmiféle jele nem látszott, hogy véget akarna érni. A haditechnika és a szuperszonikus vadászbombázók sohasem győzhetnek egy aszimmetrikus küzdelemben, amelynek során az ellenség olyan nem konvencionális eszközökhöz folyamodik, mint a terror, a lényegében élő pajzsként használt polgári lakosság közé rejtőzés – súlyos nemzetközi következmények nélkül semmi esetre sem. Izraelnek nem volt más választása, mint hogy ezt a véres háborút a palesztinok hadviselési potenciáljának felszámolásával, azaz nagy fontosságú célszemélyek egyenkénti kiiktatásával vívja meg. Utcai verekedés volt ez, amelynek résztvevői a puszta öklüket használták, s amelyet Izrael tábornokai és titkosszolgálati vezetői a saját feltételeik szerint szándékoztak megnyerni. A Jámaszt közismertté tette, ahogyan az itamari támadásra reagált, az esetet követően azonban rövidlátó és inkorrekt bírálatok láttak napvilágot. Az itamari hőstettek határozottan felhívták a figyelmet az egységre, a lapok pedig szalagcímekben foglalkoztak velük, ám a kommandósok sokoldalúsága és páratlan képességei már bebizonyították a szkeptikusoknak – elsősorban azoknak a katonai vezetőknek, akik a Véderő különleges alakulatainál kezdték pályafutásukat –, hogy a Jámasz jóval több, mint magas fokon specializált, arab nyelvi jártassággal rendelkező, sebészi pontossággal dolgozó erő. Nyilvánvalóvá vált: ez az alakulat a támadó él.

2002-ben a Jámasz a terepen működő terroristaparancsnokok százait fogta el. David Cur vezérőrnagy adatai szerint hússzal – akik ellenállást tanúsítottak – végeztek is.²¹ (Cur a brit előzményekre visszatekintő izraeli rendőri hierarchiában helyettes megbízottként is ismert.) 2002 végére a Jámasz a Sin Bét legfontosabb, legötletesebb, legmegbízhatóbb eszköze lett a ciszjordániai palesztin terrorizmus elleni küzdelemben; az egység több terroristagyanús személyt fogott

el, mint a többi különleges alakulat együttvéve, és számos kulcsfontosságú célpontot likvidált, akik inkább halálukig harcoltak, mint hogy kihallgassák őket a Sin Bét valamelyik létesítményében. Izrael nem sokkal később, az intifáda harmadik véres esztendejének kezdetén még nagyobb intenzitással folytatta a hadjáratot, amelyet a vérengzésekért felelős terroristaparancsnokok kézre kerítése vagy megsemmisítése céljából indított. A Ja'masz rajtaütései még vakmerőbbekké és sokkalta veszedelmesebbekké váltak.

HETEDIK FEJEZET

Ellenségek, ha találkoznak

2003 első öngyilkos bombamerénylete nemcsak véres, hanem különösen alattomos is volt. Január 5-én este fél hétkor, a régi tel-avi-i buszpályaudvar közelében egy fiatal férfi, aki ruhája alatt tizenöt kilogrammnyi robbanóanyagot és repesznek való fémet tartalmazó mellényt viselt, felrobbantotta magát a bevásárlók tömegében. A városnak ez a déli része Tel-Aviv legszegényebb, a bűnözéstől leginkább sújtott környéke volt. Sok külföldi – román, thaiföldi és tucatnyi más országból való – illegális munkavállaló lakott erre felé: ők léptek a palesztin munkások helyébe, akik az élénk izraeli gazdasági életben hagyományosan a kvalifikálatlan munkát végezték, de akiket a biztonsági fenyegetés miatt immár nem engedtek be az országba. Az utca tele volt építkezésekről hazatérő munkásokkal, amikor az első bomba felrobbant. A hatalmas detonáció harmincméternyire röpítette az embereket, bábeli nyelvzavar támadt: a haldoklók a legkülönbözőbb nyelveken könyörögtek segítségért. A sebesültek némelyike feltápászkodott, és rémülten elmenekült a helyszínről – a bejelentetlen munkások ugyanis jobban tartottak attól, hogy a rendőrség kihallgatja és kitoloncolja őket, mint attól, hogy meghalhatnak. Beszaladtak a környék keskeny utcáinak mélyére – egyenesen egy második merénylet felé, aki harminc másodperccel az első robbanás után, egy zsúfolt kávézó előtt hozta működésbe gyilkos rakományát.

A gyors egymásutánban végrehajtott öngyilkos merényletek során huszonhárom ember halt meg, a sérültek száma százhusz volt. A támadást az Iszlám Dzsiháddal közösen az Al-Aksza Mártírjainak Brigádja hajtotta végre. A merénylek Nablusból érkeztek.

Az intifáda folyamán ez volt az egyik legpusztítóbb tel-avivi merénylet, egyben az egyik utolsó nagyobb támadás Izrael legnépesebb városa ellen. Izrael a harmadik éve tartó konfliktusban lassanként magához ragadta a stratégiai kezdeményezést. A Védőpajzs hadművelet sikeresen szétzúzta azt a palesztin terror-infrastruktúrát, amelyet az oslói megállapodások óta építettek ki. A nagyszabású izraeli behatolás megbénította Arafat kétkulacos biztonsági szervezeteit, amelyek gyakran biztosítottak emberanyagot, eszközöket és menedéket a terrorcsoportok számára. Az izraeli invázió ráébresztette a palesztinokat, hogy a terroristák nagy árat fizetnek majd az izraeli városok elleni támadásokért. Ezt a közvetítő diplomáciai akcióknak vagy a Fehér Ház gypén létrejött találkozóknak nem sikerült elérniük, a D9-eseknek és a kommandós rajtaütéseknek azonban igen.

A hagyományos – és titkos – szárazföldi hadjáratlalt egyidőben Izrael párhuzamos erőfeszítéseket tett annak érdekében, hogy megnehezítse az öngyilkos merénylek Izraelbe jutását. 2002 júniusában a jeruzsálemi kormány jóváhagyta egy Izraelt Ciszjordániától elválasztó megerősített fal építését, hogy fizikailag is gátolja a szabad mozgást a szeszélyesen kanyargó határon keresztül. Az Elválasztó Akadályként ismert műtárgyat járőrutakkal, árkokkal és hat-nyolc méter magas falakkal szegélyezett elektromos kerítés alkotta, létrehozása herkulesi munka volt: 704 kilométernyi fal felhúzását tette szükségessé. Az akadály építése maga volt a rémálom a csempészek számára, akik feketepiaci áruikkal oda-vissza ingáztak a zöld vona-

* Magyar sajtóterminológia szerint: biztonsági kerítést – a ford.

lon át. Hihetetlenül megnehezítette a terroristák dolgát is: sokkalta nehezebbé vált az elkövetők Izraelbe juttatása.

A fal azonban nem zárt hermetikusan, és a kommandósok sem lehettek jelen mindig és mindenütt. Az öngyilkos merénylek még mindig eljutottak célterületeikre.

2003. március 5-én Mahmud Amadan Szalim KavaszmeH Haifa Kármel negyedében felszállt a 37-es buszra. Csaknem százhatvan kilométerre lévő lakhelyéről, Hebronból különböző busásan megfizetett közreműködők hozták el. Nagy vargabetűkkel, az ellenőrző pontokat kikerülve érkezett Izrael harmadik legnagyobb városába (egyben legészakibb kikötőjébe). KavaszmeH, aki számítástechnikát tanult a hebroni Politechnikai Intézetben, a kabátja alatt egy tizenöt kilogrammos, robbanóanyagból és fémdarabokból készült bombát viselt, amelyet a zsúfolt buszon, útbán a Haifai Egyetem felé hozott működésbe, éppen akkor, amikor a várost átszelő járat áthaladt a fasorok, lakóépületek és üzletek szegélyezte Moriah körút kereszteződésén. A robbanásban tizenheten haltak meg, további ötvenhárman szenvedtek súlyos sérüléseket. A detonáció olyan erejű volt, hogy a közeli lakások fehér műanyag zsalugáterei feketére perzselődtek a forróságtól – a vér pedig vörösre festette őket. Haifában zsidók, keresztények és muszlimok éltek és dolgoztak egymás mellett, a bomba pusztító repeszterhe azonban nem tett különbséget a város polgárai közt, amikor szétszaggatta húsukat-zsigereiket.

A Sin Bétre fokozott nyomás nehezedett, hogy véget vessen a mérszárlásnak. A különleges műveleti egységeket utasították, hogy állítsák meg az öngyilkos merényleket, mielőtt ismét lecsapnának.

Tel-Avivhoz Kalkilijja, egy negyvenezres ciszjordániai város esett a legközelebb. Néhány kilométer választotta el Kfar Szabától, egy tehető, kertvárosias településtől, és néhány igen exkluzív síkvidéki közössé-

gi falutól, amelyek az 1967 előtti határ és a palesztin területek közt sorakoztak. Ehud Barak volt miniszterelnök például Kohav Jair mosavban* lakott, amely gyalog sem volt messze a palesztin várostól. Kalkilijja mindig is afféle hídszerepet töltött be a konfliktus kellős közepén. Jobb időkben, az első intifáda előtt az izraeliek kocsival jártak át ide, hogy beüljenek valamelyik étterembe, vagy bevásároljanak az óváros számos üzletében. A Kalkilijában bányászott márványnak híre volt. Számos izraeli otthon és konyha burkolóanyaga származott innen.

Az al-Aksza intifáda idején Kalkilijja tűzfészekké vált. Itt kapták a halálos döfést az oslói megállapodásokkal kapcsolatos álmok, amikor 2000. szeptember 29-én megölték Joszef Tabedzsa főfelügyelőt. Idevalósi volt Szaed Hotari, az angyalarcú, tizenéves fiú, aki 2001. június 1-jén tízkilónyi robbanóanyaggal és fém alkatrésszel együtt felrobbantotta magát a Dolphinarium diszkó előtt. Hotari elvegyült egy tizenévesekből álló jókora csoportban. A fiatalok nagyrészt az egykori Szovjetunió területéről érkezett új bevándorlók voltak, akik Tel-Avivban és környékén laktak; s most sorban álltak, hogy bejussanak a szórakozóhelyre. A merénylő még itt, a sorban felrobbantotta a testére rögzített bombát; 21 középiskolás meghalt, 120 megsebesült. A merényletet, amelyet egy kalkilijjai Hamász-sejt megbízásából követett el, a hírhedt Mahmud Abu Hanud tervezte ki.¹ Mivel Kalkilijja közel volt Tel-Avivhoz, alig egy órába telt idejutnia harmadik világbeli otthonától, hogy végrehajtsa a robbantást a világ egyik „legmenőbb” high-tech városában.

2003. március 12-én, a Jámasz főhadiszállásán egy Sin Bét-ügynök kopogtatott a hadműveleti tiszt ajtaján. A belbiztonságiak hitelt érdemlő tippet kaptak, mely szerint a Hamász kettős öngyilkos bom-

* Mosav: szövetségi kisbirtokos falu (*mosav ovdim*) vagy közösségi együttműködési falu (*mosav situfi*); Kohav Jairt Kalkilijjától alig egy kilométer választja el – a ford.

bamerényletet tervez egy Tel-Aviv térségében található célpont ellen. A tipp forrása nem sok részlettel szolgált, pontosan tudni lehetett azonban, ki lesz az a két ember, aki elviszi a bombákat egy biztonságos házba, ahol a merénylőket felkészítik gyilkos küldetésükre. Az izraeli különleges egységek hagyományosan szívesen alakítottak ki két vagy több párhuzamos csapatot, amelyek versenghettek egymással², s ebben a Jámasz sem különbözött tőlük. A két team – később pedig: két osztag – gyakran vetélkedett ugyanazért a munkáért. Jakov Berman osztaga kapva kapott a lehetőségen. A feladattal őket bízták meg.

A Jámasz szívesen dolgozott Kalkilijjában: a ciszjordániai városba könnyű volt bejutni, de ami a legfontosabb, a kijutás sem volt nehéz. Mindössze három úton lehetett megközelíteni, illetve elhagyni. Kalkilijját többé-kevésbé elzárták a külvilágtól a földrajzi akadályok, a falak és a kerítések. Amint egy kommandós elmondta:

– A titkos hadviselésben a legnehezebb rész a célhoz való eljutás, az utakon való eligazodás, a kis átjárók megtalálása volt. A csapatparancsnok őrmester felelőssége volt, hogy megmondja a sofőrnek, merre menjen, merre kanyarodjon, és állandóan tarthattunk attól, hogy rossz felé fordulunk, és elszalasztjuk azt a rövid időszakot, amikor még elfoghatjuk a gyanúsítottat. Mindenki követett el hibát legalább egy alkalommal, de mi értékeltük az olyan városokat, mint Kalkilijja, ahová ilyen egyszerűen eljuthattunk.³

Kalkilijja mérete azonban kihívást is jelentett a titkos műveletek során.

– A várost egy központi főút osztotta ketté, az összes többi környék és utca szigetszerű és kicsi volt. Azok közé a városok közé tartozott, ahol mindenki ismert mindenkit – idézte fel az egység egy volt tagja. – Úgyhogy nem éreztük kellemesen magunkat az elől haladó kocsiban a team- vagy az osztagparancsnokkal. Ügyelnünk kellett, hogy ne essünk ki a szerepünkől. Ha az embereknek nem volt is-

merős az arcunk, gyanút fogtak. Ebben a kisvárosi közegben a helybeliek állandóan gyanakodtak. Tudnunk kellett, hogyan manőverezünk, tájékozódjunk és cirkáljunk a város főútvonalán és kis utcáiban, nehogy valaki gyanakodni kezdjen, és felvetődjék benne, hogy kik vagyunk, miért kocsikázunk, és mik a szándékaink. Bármiféle eltérés attól, amit a helybeliek megszoktak, lebukthatta a kocsiban ülő kommandósokat. Kalkilijában sem várni, sem sietni nem volt egyszerű. Minél tovább időztünk ott, annál valószínűbbnek tűnt, hogy esetleg fegyverrel kell kivágnunk magunkat.⁴

A célterület észrevétlen elhagyása az akciók kritikus elemének számított.

– Sokszor megesett, hogy amikor jóváhagyásra az egységparancsnok vagy akár a dandár- és hadosztályparancsnokok elé terjesztettünk egy tervet, elutasították, mert attól tartottak, hogy bejutni még csak bejutunk, de kifelé jövet megölik néhányunkat – fejtegette egy kommandós parancsnok.⁵

Amikor Berman értesült a ketyegő bombáról, a Jámasznak rögtönözve kellett kidolgoznia egy tervet – a Sin Bét labirintusán át érkező hírszerzési információk feldolgozásától a tényleges végrehajtásig.

Az egyeztetésre olykor útközben került sor. A tisztek mobiltelefonon vitatták meg ötleteiket és terveiket az egységparancsnokkal, sőt még a területi Véderő-dandárral vagy hadosztályparancsnokkal is, aközben hagyatták jóvá az akciót, hogy az egység már úton volt a cél felé, ekkor ellenőrizték a „B tervet”, és győződtek meg arról, hogy minden közreműködő és eszköz készenlétben van-e. Egyetlen más egység működött így, a Jáma'm.

Berman főfelügyelő összehívta az embereit, kiválasztotta a járműveket, s az akciócsoport elfoglalta helyét a város előtt kijelölt kiindulási ponton. A taktikát Kalkilija felé menet, telefonon és rendőrségi rádiókon beszélték meg. Egy-két óra – nem több – telt el

aközt, hogy a Sin Bét továbbította a sürgős hírt, illetve hogy a hadsereg dandárparancsnoka a város fölé küldött drón képén látta, ahogyan Berman és emberei behajtanak Kalkilijába. Nem kellett áthaladniuk sem a palesztin rendőrség, sem terroristák útzáriján, Bermanék minden gond nélkül bejutottak.

A Sin Bétnél tudták, milyen színű és típusú a gyanúsítottak járműve – a rendszámát azonban nem ismerték. A drón sikeresen megtalálta a kocsit, s ezt az információt továbbították Bermannak és kommandósainak. A parancsnoki harcálláspontra érkező képek élesek voltak, ennek ellenére lehetetlen volt megállapítani, valójában hányan is ülnek az autóban. A drón a magasban követte a főutakon és mellékutcákban haladó kocsit. A Jámasz akciócsoportja a főúton jutott be Kalkilijába; a vezetési ponton tartózkodó katonák irányították a céljármű, egy fehér, négyajtós Opel felé.

A Jámasz-konvoj közel negyven percen át követte a város utcáin kanyargó járművet. A kommandósok látták, hogy legalább hárman ülnek benne, azt azonban nem tudták megállapítani, köztük van-e a keresett gyanúsított.

– Mindenki készenlétbe! – adta ki az utasítást Berman a kommunikációs hullámhosszon. A kommandósok megmozgatták ujjait, felkészülve, hogy tüzelésre kész fegyverrel előrontsanak „lovaikból”.

A fehér Opel megállt egy ruházati bolt előtt a városközpontban, az óváros bejárata közelében. Először egy ember szállt ki belőle, azután még egy. A sofőr a helyén maradt. Néhány másodperccel később az üzletből kilépett az a férfi, akinek fotóját a Sin Bét a műveleti megbeszélésen bemutatta. A Jámasz-parancsnok az izraeli hadsereg készletfeleslegéből származó olívizöld, egybeszabott téli kezeslábast viselt, s hozzá nagy, sötétzöld pilótaszemüveget. Berman akkor és ott ki akarta adni az elfogóparancsot, a gyanúsított azonban be-
szállt az Opelba, amely beszáguldott az óváros keskeny, macskaköves

utcainak labirintusába. Berman tudta, hogy a hely nagyon veszélyes, megeshet, hogy a Jámasz járműveit hirtelen megállásra kényszerítik és egy pillanat alatt körülveszik, de nem foglalkozott vele.

– Indulás! – kiáltott a sofőrjére, az egység egyik tapasztaltabb Beszélőjére.

A Bermanék mögötti kocsi és az utána következő „lovak” mélyen behatoltak az óvárosba az üldözés során, noha az a lehető legalkalmatlanabb hely volt minderre. Az utcák többsége olyan keskeny volt, hogy egy jármű épphogy elfért benne.

A Beszélő hihetetlen ügyességgel vezetett, néha benyomakodott olyan utcácskákba is, ahol az autó két oldala mindössze egy-egy hüvelyknyire volt a falaktól. A boltosok dühösen szidták a szűk utcákon Le Mans-i tempóban végigszáguldó járműsört. A belváros szívében Berman sofőrje egy üzletsor mellett észrevett egy átjárót, amelyen keresztül kocsijával az Opel elé vághatott. Berman készenlétbe helyezte Glockját, a Beszélő keményen a gázpedálra lépett. Berman látta a palesztin férfi arcát, és egy AK-47-es semmivel össze nem téveszthető csövét is. A Beszélő egy manőverrel megállásra kényszerítette az Opelt. A palesztin kiszállt, és fegyverével célba vette a Beszélőt. A jámaszos kocsiból elsőként Berman ugrott ki, célzott, és közvetlen közről agyonlőtte a terroristát. A sofőrjét ugyancsak eltalálta és megsebesítette.

Az óvárosban lezajlott rövid lövöldözés bámészkodók sokaságát vonzotta a helyszínre, a közeli háztetőkről pedig hullani kezdtek a palackok és kövek: a kommandósok ezt nevezték „légipostának”. Berman a hívta a taktikai fedezetet, és körkörös védelembe rendelte őket. A „légiposta” egyre intenzívebbé vált. A parancsnok megvizsgálta a terrorista holttestét, nincs-e rajta robbanómellény, és gránátokat, robbanóanyagot keresve ellenőrizte az Opel hátsó üléseit is. Ezután a csomagtartót vette sorra. Miközben kövek csapódtak be

a feje és a lába mellett, felcsapta a csomagtér tetejét: a benne lévő rakományt vastag, fekete nejlonponyva takarta. Kezét a ponyvára helyezve óvatosan megpróbálta megállapítani, mi lehet alatta: kemény valamit tapogatott ki, rajta szabálytalan dudorral. Rohamkésével felhasította a nejlon, majd egy másodpercre megdermedt rémületben – két, textilmellényekben elhelyezett robbanószerkezetet pillantott meg. Mindkettőt öntapadó poliuretán lemezekből készítették, majd melegen mellvértté formálták és telenyomkodták csavarokkal, szögekkel, szegecsekkel. Mindkét robbanómellény nagy volt – nagyobb, mint amekkorát Berman valaha is látott. A Sin Bét tippje főnyereményt eredményezett.

A kommandósok nem akarták otthagyni az óvárosban a mellényeket, ahol felrobbanhattak, Berman sem óhajtotta, hogy a Jámasz rájuk tegye a kezét. Utasította embereit, hogy rakják be a sebesült sofőrt a „lóba”, és induljanak el a nyomában a város széle felé, ahol a hadsereg egy tűzszerésze megvizsgálhatja és hatástalaníthatja majd a robbanószerkezeteket. Avi* törzsőrmester, a támogató team egyik kommandósa beült az Opel vezetőülésébe, Berman ezalatt próbálta megállapítani, hogy nem akadályozza-e valami az előrejutásukat. Az izraeliek összeszedték a holmijaikat – miközben már körülöttek pattogtak az első golyók –, és az Opelt követve kifelé indultak a városból. A parancsnok tudta, hogy ha a kocsi csomagtartóját átüti egy eltévedt golyó, esetleg vele is végez egy hatalmas robbanás.

Avi eszeveszett tempóban száguldott kifelé az óvárosból, s közben néhányszor balra, majd jobbra kanyarodott. Emberek százai rajzoltak elő – köztük palesztin rendőrök, valamint M16-osokkal és AK-47-esekkel felszerelt civilek –, a szűk utcákat áthatolhatatlan, eleven áradat öntötte el. A boltosok sietve bezárták üzleteik fémspalettá-

* Álnév – „Avi” valódi kiléte biztonsági okokból nem derülhet ki.

it, mert attól tartottak, hogy nagyszabású összecsapás bontakozik ki az óvárosban. Berman megmarkolta Glockját és készenlétbe helyezte M4-esét. Ahelyett azonban, hogy a levegőbe löve oszlatta volna szét a sokadalmat, leeresztette az ablakot, és a legjobb arab kiejtéssel, amely csak egy Szovjetunióban született tisztól tellett, kiabálni kezdett: *Jes! Jes!* – jelezvén a tömegnek, hogy az izraeli hadsereg elől menekülnek.

Az Opelt utóbb elvitte egy félreeső, agyagos területre, az ellenőrző ponton túlra, amelyet a hadsereg állított fel közvetlenül Kalkilijja előtt. A Sin Bét és az Izraeli Nemzeti Rendőrség nyomozói megvizsgálták a robbanóeszközöket: elállt a szavuk. Mindkettő több mint húsz kilogrammot nyomott; a szakemberek becslése szerint alkalmasak lettek volna rá, hogy végezzenek egy zsúfolt távolsági busz valamennyi utasával, vagy darabokra tépjék egy étterem összes vendégét. A hadsereg tűzszerésze, aki előkészítette a tölteteket a hatástalanításra, szinte nem akarta elhinni, hogy nem robbantak fel, amikor Avi és Berman kihozták az Opelt Kalkilijjából, amelynek csomagtartóján golyó ütötte lyukak tátongtak. Sajtófotósok lepték el a senki földjét, hogy megörökítsék a kontrollált robbantást. Már sötétedett, amikor a tűzszerész háromszor egymás után kiadta a figyelmeztetést:

– Vigyázz, robbantás!

Surrogatok-kattogtak a kamerák zárai, a hatalmas detonáció pedig szanaszét szórta az Opel darabjait. A narancssárga lángok megvilágították az alkonyi eget. A sűrű, maró, fekete füst órákon át gomolygott Kalkilijja felett.

Berman főfelügyelő visszatért a vezetési pontra, remélve, hogy az adrenalin mostanra kiürült a szervezetéből. Jó – és eredményes – bevetési napot zárt. A Véderő vezetői közül sokan dühösek voltak rá, amiért ilyen impulzív módon kockáztatta az egész különít-

mény életét.* Berman eleresztette a bírálókat a füle mellett; amit tett, utóbb általános rutinjeljárásává vált.

Az intifáda megfékezése időigényes vállalkozás volt. A Sin Bét operatív tisztjei számtalan órájukat áldozták a palesztin területeken működő információs forrásokkal és ügynökökkel kapcsolatos tevékenységre. Egy-egy értesülést gyakran ellenőriztek, sőt kétszer is megtették. Az egyszeres vagy kétszeres ellenőrzést az elektronikus és légi felderítés összegyűjtött, elemzett, felülvizsgált és megosztott adatainak fényében is elvégezték. A szomszédos országok társ-szolgálatainak segítségével néha még a kém- és terrorelhárító szakma félhomályos világában is gyűjtöttek adatokat. Lehet, hogy ezek a belbiztonsági és titkosrendőri erők nem viselték szívükön Izrael érdekeit, ám tudták, hogy a Közel-Kelet – és saját nemzetbiztonságuk – szempontjából az a legcélszerűbb, ha a hivatásos terroristák meghalnak vagy rács mögé kerülnek.

Mindezeket az információkat összevetették azokkal, amelyekre a terroristagyanús személyek kihallgatása során tettek szert. E kihallgatások olykor gyorsak és hihetetlenül eredményesek voltak. Az őrizetes néha egyenesen beszervezett ügynökként távozott, s a későbbiekben Izrael Állam érdekében, terrorszervezetek ellen folytatott kémtevékenységet. Egyes kihallgatások azonban olykor napokig is eltartottak – mások még ennél is tovább, és alig vagy egyáltalán nem jártak kézzelfogható eredménnyel. Az egész folyamat nagy türelmet és rendkívüli higgadtságot igényelt. A Sin Bét operatív tisztjei olyanok voltak, mint az orvosok – ha kellett, kikapcsolták az érzelmei-

* A kalkilijjai akcióért, amelyet a kötelezőt messze meghaladó hősiességgel hajtottak végre, Jakov Berman és Avi törzsőrmester megkapta az Izraeli Nemzeti Rendőrség *Itur Ha'Omec* (Bátorságért érem) kitüntetését; ez a rendőröknek adható második legrangosabb dekórum.

ket, s azoknak a rosszindulatú tényezőknek az azonosítására és eltávolítására összpontosítottak, amelyek veszélyeztették az országot. A frontsebészi feladatokat a Ja'masz és a hasonló egységek végezték.

A Kavaszmeheként is ismert Kasszem Ijad⁶ az Iszlám Dzsihad egyik katonai vezetője volt, akit nemcsak izraeli célpontok ellen végrehajtott robbantások és robbantási kísérletek sorozatáért kerestek, hanem azért is, mert a hírszerző hálózatok jelezték: hamarosan nagy erejű öngyilkos pokolgépes merényletet intéz egy izraeli város ellen. Izraeli értékelés szerint Ijad még a palesztin területeket is elhagyta, hogy magasabb szintű kiképzést kapjon Szíriában és Iránban.⁷ A férfi, aki jártas volt az ellenfelderítésben, többnyire éjszaka mozgott. Néha, rövid időre nappal bukkant fel, hogy találkozzék összekötőivel, akiken keresztül az Iszlám Dzsihad politikai vezérkarával tartotta a kapcsolatot – valamint a terepen mozgó alárendeltjeivel.

2003 februárjában, miután túljutott a tisztképzés egy újabb fázisán, Szalah frissen kinevezett felügyelő-helyettesként tért vissza a Ja'maszhoz. Patrick Pereg számos egyedülálló vezetői kvalitást ismert fel Szalah elszánt keménységének háttérében, és időről időre javasolta, hogy az odaadóan szolgáló őrmestert küldjék el tiszti tanfolyamra. Szalah makacsul ellenállt. Patrick hebroni halála azonban nagyon nagy hatással volt a drúz kommandósra. Miután elveszítette mentorát és közeli barátját, úgy döntött, jelentkezik a tisztképzésre. A kilenc hónap alatt, amelyet távol töltött, az egység drámai változásokon ment keresztül. Egyrészt megnövelték a létszámát, másrészt megállta a helyét Itamarban és tucatnyi nagy horderejű bevetésen: kommandósai mindannyiszor terroristákat fogtak el vagy likvidáltak. Az új tisztet kinevezték egy veterán kommandósokból álló team parancsnokává (egyesekek közülük a kezdet kezdetétől a Ja'maszban

szolgáltak, s évekkal korábban, amikor Szalah még újonc volt az egységben, segítették), amely Jakov Berman osztágának részét alkotta.

Szalah már kis híján egy éve nem vett részt titkos akcióban. Úgy érezte, berozsdásodott, kissé talán el is bizonytalanodott, és ismét hozzá akart szokni az egység eljárás módjához. Különösen foglalkoztatták az akciók koordinálásának problémái. Megkérte Bermant, hogy a következő bevetés idejére ossza be a parancsnoki harcáláspontra, hogy láthassa, miként működik együtt az összes mozgó résztvevő – a hadsereg, a légierő és a Sin Bét – az egység vezetői hierarchiájával. Ez a bevetés Kasszem Ijad elfogása lett.

A Sin Bét megtudta, hogy Ijad gyakran megfordul a Dzsenin központjában működő Aszil internetkávézóban: alkalmi irodaként használta, ahonnan e-maileket küldött és Izrael határain kívüli parancsnokokkal kommunikált. Az Aszil a Dzsihad tagjainak kedvelt találkozóhelye volt, a számítógépes központtá alakított kávézóban számos fiatalember tartott fegyvert magánál.

A Ja'masz koncepciója különösen arcátlan és hihetetlenül veszélyes volt. Úgy tervezték, hogy egy olyan alkalommal, amikor biztos tudomással bírnak Ijad ott-tartózkodásáról, bemegy érte három helybelinek öltözött, arabul beszélő kommandós, és kivezetik az utcára, ahol egy furgon várja majd. Remélték, hogy az egész elfogási akció percek alatt lezajlik. Ha minden terv szerint alakul, az őrizetbe vételre olyan gyorsan kerül sor, hogy Ijad társai meg sem tudják, mi történt.

Az akció azonban egyáltalán nem volt kockázatmentes. A kávézón belül a három kommandóst semmiféle drón nem láthatta: csakis magukra hagyatkozhattak – elszigetelten, a számítógépes terminálok sötét útvesztőjében, fegyveres férfiak között. Egy rossz mozdulat, egy rossz szó, és az elrontott akció nagyon gyorsan igen csúnya véget ér. Az egység azonban úgy tartotta, hogy vakmerőséggel és

fortéllyal mindenfajta kockázat kiküszöbölhető. A három kommandóban, akik köré az akciót felépítették, semmiféle félelem, semmilyen rossz előérzet nem munkált.

Murphy törvénye azonban felütötte rút fejét... Az egység gyülekezési körlete és előretolt vezetési pontja egy Dzsenin közelében lévő mezőgazdasági telep volt: az akcióparancsnok, allergiás lévén a lábasjóságokra, egyszer csak nagy fájdalmak közepette összeesett, s attól, hogy lovak és tehenek közvetlen közelében kellett intézkednie, feje a duplájára dagadt. Súlyos állapotát csak egy adrenalin-injekció enyhíthette, ezért azonnal beszállították egy sürgősségi osztályra. A Sin Bét operatív ügynökei és a hadsereg ezredesei és őrnagyai, akik a légi műveleteket, valamint a gépesített felmentőerőt koordinálták, már-már lefújták a bevetést, Szalah azonban felajánlotta, hogy átveszi a harc képtelenné vált akcióparancsnok helyét. Odarohant a felszerelést szállító furgonhoz, fogta a málhazsájkját, kibújt bevetési kezeslábasából, és magára kapkodta a ruhadarabokat, amelyeket palesztinnak álcázva szokott viselni. Az akció folytatódott.

A behatoló csapat három kommandós alkotta – valamennyien tiszték. A műveleti parancsnok Abu Aszád* főfelügyelő volt. A taktikai fedezetet Amal** és Szalah nyújtotta.⁸ Hármuk közül ketten Izrael kisebbségi közösségeihez tartoztak, mindhárman anyanyelvi szinten beszéltek arabul, és a múltban száz meg száz hasonló álruhás beszivárgási műveletben vettek részt. Mindhárman remélték, hogy a hírszerzés pontos információkkal szolgált, s hogy a szerencse az ő oldalukon áll. A melengető márciusi napsütésben a három kommandós még egyszer, utoljára átvette a részleteket – segítőkkel, a „lovak” utasaival együtt. Áttekintették a legfrissebb hírszerzési

* Álnév – „Aszád” valódi kiléte biztonsági okokból nem derülhet ki.

**Álnév – „Amal” valódi kiléte biztonsági okokból nem derülhet ki.

adatokat, utoljára átfutották a taktikai tervet, és magabiztosan a gépjárműveikhez mentek.

Az egység főtisztjei visszasiettek a parancsnoki harcálláspontra, hogy figyelemmel kísérjék, amint az akció kibontakozik. A drón már Dzsenin felett repült.

2003. március 4. szép idővel köszöntött Dzseninre, délután pompás verőfény ragyogta be a várost, de a tél csípőssége még érződött. A Dzseninbe való bejutás simán ment – talán túl simán is, gondolták a Beszélők. Tették már meg ezt az utat – a Védőpajzs óta talán százszor is. Mindent alaposan ismertek, a város bejáratának megközelítési pontjait, a főutakból kiágazó mellékutcákat és sikátorokat, amelyek közvetlenül a védőtűz alatt tartható területek gyilkos zsákutcáiba vezettek. Minden egyes tájékozódási pont, amely mellett elhaladtak, még élesebbé tette a két bennszülött Beszélő érzékeit. Az elől haladó kocsiban ülők eltöprengtek, vajon életük két utolsó évében hány órát töltöttek a Dzseninbe vagy egy másik ciszjordániai városba való behatolásokkal, hogy embereket fogjanak el... de az intifáda irányítói közül még mindig rengetegen voltak szabadlábbon. Túlságosan sokan, hogy kommandósok mindegyikük nevére-arcára vissza tudjanak emlékezni.

A Dzsenin központjában működő Aszil internetkávészó jókora, sötét helyiség volt, benne körülbelül tucatnyi, internetre kapcsolt számítógéppel. A létesítmény, amely egy főútvonalba torkolló mellékutcában működött, változatos vendégkörrel rendelkezett – a tizenévesektől, akik online Diablo II-játzmákat játszottak több ezer mérföldre lévő vadidegenekkel, a fiatalemberekig, akik ismeretsegeket és munkalehetőségeket kerestek a Perzsa-öböl térségében. A fő pultnál jókora bögrékben beduin kávé, kis üveg poharakban pedig édes, mentalevelekkel ízesített teát árultak. A vendégek többsége azonban inkább vízpipát szívott, miközben üldögéltek vagy társa-

logtak. Akadtak olyanok is, akik egymás után, dobozszámra szívták Kelet-Jeruzsálem „saját, helyi” cigarettáját, az Imperialt. Az Aszilban állandóan félhomály volt, a lámpákat épphogy derengtek.

Tudott dolog volt, hogy Ijad fegyvert hord magánál, és minden-hová elkíserte legalább egy alaposan felfegyverzett testőr. Ez kihí-vást jelentett a Ja'masz számára, a Sin Bét ugyanis élve akarta Ija-dot. A műveleti terv abból a feltételezésből indult ki, hogy az Iszlám Dzsihad csoportvezetője kisebb valószínűséggel tanúsít ellenállást egy internetkávézó klausztrófóbiát ébresztő, sötét zűrzavarában, mint egy biztonságos házban, vagy az utcán. A legfrissebb hírszer-zési értesülés szerint az Aszilban a letartóztatás tervezett időpontjá-ban nem tartózkodtak túl sokan.

A Ja'masz konvoja mindenfajta incidens nélkül jutott el Dzsenin köz-pontjába. A forgalom erős volt, a járművek sűrűn váltogatták a sávokat, hogy kikerüljék a terményekkel teli pótkocsikat vontató, lassú traktoro-kat. A kommandósok, nyomukban a „lovakkal”, odakanyarodtak az Aszil bejáratához. A kocsiból három férfi szállt ki, hamisított farmernadrág-ban, helyben készül téli dzsekiben. A „lovak” a közelben parkoltak le.

A kávézó, ellentétben a bevetés előtti állapotfelméréssel, ezen a kedd délutánon tele volt vendéggel. Az elsötétített, visszhangos elő-térben a videojátékok fegyverropogása arab zene hangjaival kevere-dett. Változott a berendezés is, asztalokat tettek odébb, bizonyos szé-kek nem ott álltak, ahol állniuk kellett volna. Úgy tűnt, hogy a váz-latok, amelyek a helyiség alaprajzáról készültek, mostanra pontatlan firkává avultak. Egy más típusú egység kommandósaiból álló másik csoport már jött is volna ki az Aszilból, a ja'maszosoknak azonban ez meg sem fordult a fejében. A három Beszélő bement: erőlködve igyekeztek hozzászoktatni szemüket a sötétséghez.

A Ja'masz tisztjei folytatták útjukat a barlangszerű kávézó belse-je felé: keresték az arcot, amelyet olyan figyelmesen tanulmányoztak

a Sin Bét eligazításain. Nehezükre esett megkülönböztetniük az em-berek arcvonásait, amelyeket csak a számítógép-monitorok deren-gése világított meg. A három tiszt óvatosan körülnézett, erősen igye-keztek beleolvadni környezetükbe. Tucatnyinál is több gyanakvó tekintet szegeződött rájuk. Bárki idegen tér is be a kávézóba, bizo-nyosan gyanút keltett.

Abu Aszád főfelügyelő, akinek keskeny, bajszos arcát sűrű bo-rosta borította, meglátta Ijadot, aki egy asztalnál, a kávézó hátsó ré-szében ült; vonásait megvilágította a számítógép képernyőjének vib-ráló fénye. Abu Aszád óvatosan araszolva elindult feléje. A titkos ak-ciók során általában a kommandós az, aki elsőként lesújt. Amal és Szalah, a két felügyelőhelyettes elvált egymástól, és igyekeztek elve-gyülni a bizalmatlan férfiak tömegében. Közben a szemük sarkából figyelték a helyszínt: próbáltak kapcsolatban maradni a parancsno-kukkal is, de a célszemélyt sem akarták szem elől téveszteni. Semmi-képpen sem engedhették ki kezükből a kezdeményezést.

A Ja'masz kommandósai nem vették észre Ijad testőrét: a helyiség végében, egy oszlop mögül figyelte, ahogyan Ijad az e-mailjeit olvassa. Egyik kommandós füléig sem jutott el, hogy a testőr felhúzza a pisz-tolyát: a fegyver töltényürébe becsusszant egy lőszert. Csak az online játékok zaját hallották, és a suhancok hangos szavait, akik a jókora rá-dió dübörgését igyekeztek túlkiabálni: a damaszkuszi adó a slágerlis-tát vezető popsztárok számait sugározta. A testőr lőtt először, aztán Ijad emelte célzásra és sütötte el a pisztolyát: az asztalról, a billentyűzet és az egér mellől kapta fel, ahol eddig is hevert. Abu Aszádot és Sza-lahot is több lövés érte testük középső részén, de mindhárom ja'ma-szosnak sikerült megőriznie lélekjelenlétét. Először a testőr halt meg, több golyót is kapott a fejébe és a mellkasába. Lassan összecsuclott, s közben átbukott egy többterminálos, hosszú asztalon. Teste vadonat-új monitorokat sodort le, amelyek a földre zuhantak. Ijad menekülni

próbált, de vele is végeztek. Számos találat érte, teste hátrahanyatlott székében a számítógép előtt.

Az Aszilban kitört a káosz, emberek rohantak ki az ajtón, a bent lévőkhöz egyesek kézifegyvereket húztak elő kabátzsebükből és a nadrágjuk derekába dugott tokokból. Amal a kávézóban maradtak feje fölé lőtt, hogy ha valaki netán a beavatkozást fontolgatná, inkább fel se nézzen. Odakúszott Szalahhoz, és behúzta egy asztal és egy fal mögé, hogy a takarásuk megvédje. Abu Aszád erősen vérzett, alig tudott kiegyenesedni, hogy elinduljon. Kivánszorgott a járdára, és intézni kezdte a taktikai támogatást meg a kimenekítést.

Nyomban híre ment, hogy a *kavat al-hasza* ott van a városban, az Aszil előtt. Először csak egy-egy golyó csapódott a Ja'masz járműveibe, több száz méterről lőtték ki őket – „a perifériáról”, ahogyan ezt az izraeliek szívesen nevezték. A lövöldözés azonban folytatódott, és egyre hevesebbé vált. A három tiszt kimenekítése súlyos összecsapássá fajult. A fegyveresek, akikkel a Ja'masz kommandósai százméternyi távolságból felvették a harcot, üzletek kirakatából, második emeleti ablakokból, háztetőkről tüzeltek. Kommandósok egy csoportja, köztük egy felcser, berohantak az Aszilba, hogy kihozzák Amalt és Szalahot. Néhányan közülük megcsúsztak a 9 milliméteres löszerhüvelyeken, amelyek mostanra elborították a padlót.

Dzsenin felé a Véderő páncélozott mentőautói száguldottak – lövészpáncélosokkal és erősítésül bevetett gyalogsági erőkkel együtt. Abu Aszádot és Szalahot egy kórházba vitték, ahol életmentő műtétet hajtottak végre rajtuk.

Amikor egy kommandóst meglőtték, vagy bevetés során súlyos sérülést szenvedett, legelőször is megkönnyebbülést érzett.

– Akit eltaláltak, az néhány szabad naphoz jutott – emlékezett Sza'ar Sáj. – Néha fohászkodtunk is azért a varázsgolyóért, amely

lehetővé tenné, hogy néhány hétig lábadozzunk, és visszakapjunk valamicskét az életünkből.⁹ Ugyanezt érezték a bázison egy bögre tűzforró, iszapszerű kávé felett is, amelyet havaiddzal – illatos gyömbér, kömény és feketebors keverékével – ízesítettek. Valójában azonban a sebesült kommandósok gyakran hagyták el idő előtt kórházi ágyukat, vagy egy hátsó kijáraton, orvosaik tudomása nélkül tűntek el az intézményből. Nem akartak lemaradni a bevetésekről, senki sem akart utólag értesülni egy-egy akcióról.

Szalah felgyógyulása lőtt sebeiből – a két golyó a beleit érte –, s hogy visszaszerezze maradéktalanul a harci alkalmasságát, hosszú, tizennyolc hónapos küzdelem volt. A rehabilitáció sokáig tartott és keserves volt. Szalah azonban leginkább nem az egészsége, hanem amiatt aggódott, mi történik az egységnél, amíg ő távol van. Eltöprengett, vajon visszatérése után is szükség lesz-e arra, hogy folyamatosan, a nap huszonnégy órájában tegyék a dolgukat. Aggódása alaptalannak bizonyult.

Az Aszil kávézóban végrehajtott bevetés során tanúsított bátorságukért és odaadásukért Abu Aszád felügyelő, valamint Szalah és Amal felügyelőhelyettesek megkapták az Izraeli Nemzeti Rendőrség „Bátorságért” érmét. Amikor Szalah felügyelőhelyettes visszatért az aktív szolgálatba, saját team parancsnokságával bízták meg, és bár felépülése során a palesztin területekre való számos kockázatos behatolásról maradt le, még jó néhány további bevetés várt rá. A ciszjordániai háború vége még nagyon messze volt.

NYOLCADIK FEJEZET

Háború a klán ellen

Szilat al-Harithija az emberek két csoportja számára bírt jelentőséggel: az egyikhez a globális dzsihád résztvevői, a másikhoz az ellenük harcolók tartoztak. Mindenki más távol tartotta magát a dombtetőn álló, valamivel kevesebb, mint tízezer ember által lakott településtől.

A palesztinai brit mandátum idején Ófelsége fegyveres erői „Zsi-ványfészekként” emlegették a falut. Amikor a ciszjordániai palesztin település a zsidó állam létrejötte után az 1949-es fegyverszüneti vonalak melletti előretolt állássá vált, a környéket ellenőrző jordániai rendőri és katonai erők jobbnak láttak szemet hunyni a Szilat al-Harithija-i történések felett, nem próbálták érvényesíteni a jogrendet a faluban. Az izraelieknek, akik az 1967-es háború után vették birtokukba Ciszjordániát, Szilat al-Harithija súlyos gondokat okozott: a térséget a szélsőséges nacionalista csoportok uralták. Amikor pedig a falu az A zóna legészaknyugatibb nyúlványa lett, amelyet minden tekintetben a Palesztin Hatóság igazgatott, még Arafat biztonsági erői is ritkán merészkedtek be a területére – túlságosan veszélyes lett volna. Itt élt Ciszjordánia néhány legkiválóbb autótolvaja. A település átjáróháza volt a lopott fegyvereknek és a csempészett lábasjóságoknak, továbbá a fivérekből és unokafivérekből álló, egymással is rokonság-

ban levő bandáknak, amelyek a tilalmas feketepiaci kereskedelmet ellenőrizték. Szilat al-Harithijában még ciszjordániai mércével mérve is teljességgel törvényen kívüli állapotok uralkodtak.

Stratégiai helyzete a banditák bástyájává tette, gyalog sem volt messze Dzsenintől, illetve az Izrael Állam 1967-es határain belül lévő megiddói kereszteződéstől. Csekély távolság választotta el az izraeli arab várostól, Umm el-Fahmtól (arabul: „a faszén anyja”), amelyen áthaladt a rendkívüli fontosságú 65-ös út: ez a „verőér” kötötte össze Észak-Izrael Földközi-tenger menti nagy területeit a Jez-réel-völgygel, és a tőlük északra és délre fekvő helységekkal.

Umm el-Fahm legnevezetesebb szülőtte Abdullah Juszeff Azzam volt – ő „teremtette meg” Oszáma bin Ládent. Azzam, a későbbi legendás vallástudós 1941-ben született, Damaszkuszban tanult, és a Szilat al-Harithija-i mecsetben tanított 1967-ig, amikor családja a hatnapos háború után Jordániába menekült. Mivel radikális nézetei miatt felfigyelt rá a jordániai titkosszolgálat, Szaúd-Arábiában keresett menedéket, ahol a dzsiddai Abdul Aziz Király Egyetem oktatója lett; itt tanított azokban az években, amikor Oszáma bin Ládén az intézmény hallgatója volt. 1979-ben, amikor a Szovjetunió megtámadta Afganisztánt, Azzam fatvát* adott ki, amelyben vallásos cselekedetnek minősítette a muszlim országok megszállása elleni küzdelmet. Az Afganisztánban és Palesztinában folyó harcok, állapította meg, egyaránt szent háborúk, amelyekben minden muszlimnak személyes kötelessége részt venni. A pakisztáni Pesavárba költözött, végül pedig megalapította a Szolgáltatások Irodáját, amely vendégházakat és kiképzőtáborokat biztosított az arabok számára, akik csapatostul érkeztek, hogy harcoljanak a szovjetek ellen. Azzam beutazta a Közel-Keletet, sőt még az Egyesült Államokat is, hogy pénzt

* Erre jogosult muszlim vallási tekintély hitelvi nyilatkozata – a ford.

gyűjtsön afganisztáni arabjai számára. Oszáma bin Ládén az egyik fő támogatója és koordinátora lett, egyesek szerint viszont a globális dzsihad során elkeseredett vetélkedés támad közöttük. Azzammal ismeretlen tettesek végeztek 1989. november 24-én, Pakisztánban. Világszerte jelentős hatással volt a dzsihadmozgalomra; a tőle való nevezetes szlogen – „Csak a dzsihad és a fegyver: semmi tárgyalás, semmi konferenciázás, semmi dialógus!” – graffitik formájában mindenfelé látható volt Szilat al-Harithijában.

Szilat al-Harithija családjai közül a Dzsaradat klán számított a legtekintélyesebbnek. Izraeli és palesztin becslések szerint Ciszjordánia egyik legkiterjedtebb *hamulája* volt – a szó az arab szlengben „klánt” jelent. Dzsenin térségében egyértelműen ők a legnagyobb befolyású nemzetség, a határ mindkét oldalán élő tagjainak száma meghaladja az 5500-at. Az 1948-as izraeli függetlenségi háború kettéhasította a családot, a rokonság a palesztin oldalon Ciszjordániában, Izraelben pedig Wadi Ara környékén szóródott széjjel.¹ A *hamula* az arab világban óriási jelentőséggel bírt. Kik elszakíthatatlan szálakkal kötődik népes klánjához, s e szálakat a vallás sem szakíthatta szét – még kevésbé az állampolgárság. S noha a kiterjedt Dzsaradat klánt hihetetlenül nagyszámú tagja képviselte a palesztin terror szervezetekben, ezek az emberek mindenkor és legelsősorban Dzsaradatok voltak.

Nemzetbiztonság elleni bűncselekményekért a klánnak körülbelül kétszáz tagja ült izraeli börtönökben.² Egyesek alacsonyabb rangú közreműködők és fegyverforgatók voltak, másokat elfogatásuk előtt öngyilkos merénylői szerepre választottak ki. Büntetésüket töltötték rangosabb vezetők is.

2002. április 10-én Radzsab Ahmed Dzsaradat felrobbantotta magát a 960-as buszon, a Haifa–Jeruzsálem útvonalon, a Kármel-hegység keleti lejtőin. A robbanásban nyolc ember halt meg, huszon-

ketten szenvedtek súlyos sérüléseket. Dzsaradat a merényletet a Hámasz megbízásából hajtotta végre. Akadtak Dzsaradatok, akik Arafat Fatahját szolgálták. A klán egyik tagja, Ali Dzsaradat a Népi Front Palesztina Felszabadításáért egyik magas rangú műveleti tisztje volt, sőt még a szervezet nem hivatalos szóvivőjének feladatait is ellátta. A Dzsaradatok azonban leginkább az Iszlám Dzsihád hálózatainak élharcosai voltak Dzszeninben és környékén. A dzsihadista Dzsaradokat – így emlegették őket a Sin Bét köreiben – egész Ciszjordánia legügyesebb terroristáinak tartották. Ezek a Dzsaradatok – fivérek, unokaöccsök, unokatestvérek és sógorok – sejteket irányítottak, ők voltak a felelősei azoknak a nagyobb terrortámadásoknak, amelyeket az intifáda kezdete óta Észak-Izraelben elkövettek. A Sin Bét ügynökeinek nem okozott nehézséget, hogy ábécésorrendbe rakják a Ciszjordániában bujkáló klántagok dossziéit. Ahogyan a Jámasz egyik kommandósa fanyarul megállapította: a Sin Bét körözési listáján rengeteg az ilyen-olyan Dzsaradat, minden ügyszóhoz van köze valamelyiknek.³

A klánban a lojalitás áthághatatlan törvényei érvényesültek, s hasonlóan megbízható volt az Iszlám Dzsihád belső tagolódásra alapozott titokvédelme. A szervezet belső körét belterjesség jellemezte, mindenki rokona volt valaki másnak. Egyik klántag hozta a másikat. A térség klánjai igen hatékony védőpáncélt alkottak az izraeli biztonsági szolgálatok beszivárgási kísérleteivel szemben. A Dzsaradathoz hasonló klánokat megvesztegetéssel vagy megfélemlítéssel nem lehetett rávenni, hogy együttműködjenek a Sin Béttel: a kenőpénz hatástalan volt, mert az irániak a MOIS (a hírszerzési és biztonsági minisztérium) és a Hezbollah közvetítésével olyan bőkezűen finanszírozták Szilat al-Harithiját, hogy a falut „kis Teheránként” emlegették, az izraeli titkosszolgálatok anyagi forrásai pedig soha nem versenyezhettek az Iránból ideáramló

összegekkel. A pénz jelentősége a lojalitáshoz képest elhanyagolható volt. Egy klántagot sem fizikai, sem lélektani nyomással nem lehetett rábírní, hogy eláruljon egy másikat. Ebben a szigetszerű világban az egyén elsősorban klántag volt, s csak azután muszlim vagy palesztin. Ez a kikezdhetetlen lojalitás és makacsság tette lehetővé a Dzsaradatok számára a gyors felemelkedést az Iszlám Dzsihád Al-Kudsz – azaz Jeruzsálem – Brigádjának, a szervezet katonai szárnyának ranglétráján.

Anasz Dzsaradat az Iszlám Dzsihád egyik legjobb bombagyártója – „mérnöke” – és egyik legígéretebb parancsnoka volt. A „mérnökök” mindig is a palesztin csoportok legfontosabb specialistái voltak. Soha nem volt hiány olyan férfiakban – és nőkben –, akik készségesen áldozták volna fel életüket, hogy *sahidok*, mártírok legyenek, de csak akkor tudtak ártani, ha valaki ellátta őket olcsó, de hatásos robbanóeszközzel, amelyet a legügyetlenebb felhasználó is sikerrel alkalmazhatott. Anasz Ijad Szavallahnak, az Iszlám Dzsihad legendás bombagyártójának megbecsült tanítványa és protezsáltja volt, aki éveken át vezette a Sin Bét körözési listáit: a belbiztonságiak mindig is vadásztak a „mérnökökre”. A mindössze huszonnyolc éves Szavallah az utolsó tizenöt évet vagy az izraeliek elleni küzdelemmel, vagy a börtönökben töltötte. Az első intifáda idején a Fekete Párducok soraiban harcolt, ahol kivégzőemberként tett szert hírnévre: tucatjával, saját kezűleg ölt meg olyan palesztinokat, akiket a Sin Béttel való együttműködéssel gyanúsítottak. A Sin Bét letartóztatta, és csaknem egy évtizedet töltött izraeli börtönben. A rácsok mögött rátalált a vallásra, s amikor 1998-ban egy nagyszabású amnesztia keretében szabadon bocsátották, csatlakozott az Iszlám Dzsihadhoz, és börtönviseltként gyorsan haladt felfelé a ciszjordániai sejtek és terroristák ranglétráján. Nagy hatású szerepmoddellel szolgált egy Anasz Dzsaradat-féle ember számára.

Anasz Dzsaradat és Szavalhah állt az al-Aksza intifáda néhány igen pusztító öngyilkos bombamerénylete mögött – a Védőpajzs hadművelet előtt, alatt és után. Mindketten csaknem száz ember haláláért voltak felelősek – előszeretettel robbantottak Észak-Izrael útjain haladó buszokat Dzsenninnel átellenben, a zöld vonal túlsó oldalán. 2002. március 20-án hét ember meghalt és harminc megsebesült, amikor egy öngyilkos merénylő felrobbantotta magát a 823-as, Tel-Avivból Názáretbe tartó buszon. A merénylő a 65-ös úton, egy izraeli arab város közelében, Dzsennintől egy kőhajításnyira szállt fel. Anasz Dzsaradat bombája, amelyet egy távoli unokatestvére hozott működésbe, 2002. április 10-én a 960-as buszt pusztította el: nyolc utast megölt, huszonkettőt megsebesített. 2002. június 5-én tizenheten meghaltak és harmincnyolcan megsebesültek, amikor egy több mint száz kilogrammnyi házi készítésű robbanóanyagot szállító gépkocsi a megiddói kereszteződésnél belerohant a 830-as buszba, amely Tel-Avivból tartott Tiberiásba. A buszt a robbanás ereje és az általa okozott tűz gyakorlatilag teljesen megsemmisítette. A 2002-es nyár folyamán tucatnyi robbantást hiúsítottak meg a 65-ös út mentén és Wadi Ara térségében. A veszteségek lehettek volna súlyosabbak is, de néhány merénylőt agresszív izraeli rendőrkörök tartóztattak fel.

2012. október 21-én a libanoni határ közelében a Kirjat Smonából Tel-Avivba tartó 841-es buszt robbantották fel, miután rövid időre megállt, hogy felvegyen egy utast a 65-ös úton, a karkuri kereszteződés közelében, Hadera városa mellett, délkeleti irányban mintegy harmincnégy kilométerre Haifától. Egy öngyilkos merénylő hátulról belerohant egy ingázókat szállító busz hátuljába dzsipjével, amelyben Dzsaradat és Szavalhah több mint ötven kilogrammnyi robbanóanyagot helyezett el. A robbanás lángba borította a buszt, s a közelében két másik járművet is. A tűz rendkívül hevesse vált, oly-

annyira, hogy az elsőként helyszínre érkezők hiába próbálták a közelébe jutni, hogy kimentsék az esetleges túlélőket. A busz tele volt északra tartó katonákkal és rendőrökkel, s a pokoli tűzben felrobbantak a náluk lévő lőszeresek. A merényletben tizennégyen meghaltak, ötvenen megsebesültek. Életét vesztette Liat Ben-Ami törzsőrmester, egy huszonegy éves határőrőrnő is, akinek már csak négy hónapja volt hátra kötelező szolgálatának befejeződéséig.

– Harci helyzetekben teljesített szolgálatot Dzsennin közelében – mondta temetésén egy családi barátja –, s most a hazavezető úton ölték meg.⁴

A karkuri kereszteződésnél végrehajtott merénylet nyomán Szavalhah és Dzsaradat azonnal a Sin Bét körözési listájának élére került. A belbiztonsági szolgálat óriási erőbevetéssel igyekezett pontot tenni a két ambiciózus férfi pályafutásának végére – különösen, miután egy útzárnál posztoló éber rendőr meghiúsította a támadást, amelyet az Iszlám Dzsihad megbízásából Tel-Avivban, a három Az-rieli-felhőkarcoló ellen készültek végrehajtani. A Jámasz ugyancsak a bombaépítő „mérnöktandemnek” szentelte napi huszonnégy órás műveleti idejének jó részét. Az egység mindkettőjük dossziéit vitte magával a Jakov Berman-féle ciszjordániai embervadászatokra, ha pedig a Sin Bét tippeket kapott a kettős hollétéről, álrúhás kommandósok várták őket mecsetekben, házakban, sőt még barlangokban is. Konkrét hírszerzési információk azonban soha nem érkeztek egyikükről sem – csakis utalások. Az izraeli hadrend minden különleges műveleti egysége ezeknek a jelzéseknek az alapján vadászott rájuk. Szavalhah és Dzsaradat azonban még csak kísértetek sem voltak – mindössze kísértetekkel kapcsolatos híresztelések. A rajtaütések semmiféle eredménnyel nem jártak.

Elsőként Szavalhahra bukkantak rá. 2002. november 9-én a go-láni dandár kommandós akciócsoportja rajtaütött egy biztonságos

házon Dzszenin óvárosában, ahol a hírszerzés feltételezése szerint Szavalhah rejtőzött. A felderítő kommandósok körülvették az épületet, majd felszólították a terroristát: jöjjön ki, és adja meg magát. Ő azonban a feleségét küldte ki, hogy késleltesse a rohamot, közben pedig elrejtőzött a konyhában a számára kialakított, falba vájt rejtékhelyen. Amikor az izraeliek ismét ráparancsoltak, hogy jöjjön ki és adja meg magát, kézigránátokat dobott és sorozatokat adott le rájuk. Eldöntötte, hogy haláláig harcol – négy órán át tartóztatta fel a dandár kommandósait, mire azok végül behatoltak az épületbe, és véget vetettek a próbatételnek.

Anasz Dzsaradat ezzel a dzsenini Iszlám Dzsihad, egyidejűleg pedig a ciszjordániai körözési listák élére került.

A Sin Bét óriási erőfeszítéseket tett – és embereinek számtalan munkaóráját áldozta –, hogy megtalálja. Az ügynökség operatív tisztjei és az izraeli különleges erők legjavát vette igénybe egy sor rajtaütéshez, amelyek azonban nem sok eredménnyel jártak. A Jámasz hat hónapon át a Sin Bét tippjei alapján dolgozott – minden osztag és minden team felderítő bevetéseket és tényleges elfogási akciókat hajtott végre a terepen, de Dzsaradatra soha sehol nem sikerült rábukkanniuk. Hogy még inkább a háttérbe húzódhasson, megtette helyettesévé unokatestvérét, Szaleh Szulejman Dzsaradatot. Szaleh egymás után toborozta a további családtagokat, akik a helyettesei lettek az Al-Kudsz Brigádban, köztük unokatestvérét, Fadit.

– Ha az Iszlám Dzsihadban vagy a Hamászban az emberek *ahinak*, testvérnek neveztek valakit, azt nem csak szófordulatnak szánták, hanem úgy is értették – jelentette ki a Véderő egyik hírszerző tisztje.⁵ A családi kapcsolatok szavatolták, hogy Iszlám Dzsihad üldözött vezéreinek hollétét kizárólag olyanok ismerjék, akiket a Sin Bét nyomásának ellenálló klán- és vérségi kötelékek kapcsoltak hozzájuk.

A Sin Bét kitartó erőfeszítései végül is eredménnyel jártak: 2003. május 11-én éjjel Anasz Dzsaradatot egy villámgyors akció során elfogta a Duvdevan.* A hadsereg tikos egységének kommandósai leereszkedtek a biztonságos ház tetejére, amelyben Dzsaradat tartózkodott. Készenlétbe helyeztek egy D9-est, hogy a földdel tegye egyenlővé az épületet, majd az egység parancsnokai rávettek a sarokba szorított terroristát, hogy megadja magát. A Duvdevan akciónak hírére a Jámasz főhadiszállásán kelletlen elismeréssel fogadták: érzelmeiket átszínezte a leplezett féltékenység. A Jámasz határozottan a tulajdonának érezte Dzszenint – a várost, amelybe a többi különleges egység csak ritkán merészkedett be, s amelyet saját területüknek tekintettek. A jámaszosok minden kereszteződést és utcát ismertek, számon tartották az összes tájékozási pontot, és sikeresen – néha kerülő beiktatásával – jutottak át az ellenőrző pontokon, torlásokon, valamint azokon a fegyverrel el nem hárítható akadályokon, amelyekkel menet közben próbálták meg feltartóztatni őket.

– Dzszenin volt a kedvenc munkaterületem – emlékezett vissza Sza'ar Sáj. – Kicsi lévén könnyen mozogtunk benne, és ott helyezkedett el, ahol a legtöbb munka várt ránk. A legkeményebb csatáinkat Dzszeninben vívtuk meg.⁶

Miután Anasz Dzsaradatot elfogták, unokatestvére, Szaleh örökölte tőle az Iszlám Dzsihad területi hálózatát. A Sin Bét dzsenini ügyekben illetékes operatív tisztjei felismerték, hogy egy olyan agyafúrt célszemély kézre kerítéséhez, mint Szaleh, egy olyan egység hozzáértésére és kitartására lesz szükség, amely hosszabb időn át képes tevékenykedni a városban és a környező falvakban. Amikor a Sin Bét kapcsolatba lépett Uzi Levyvel Szaleh Dzsaradat ügyében, a Jámasz kapva kapott az alkalmon.

* 2003. december 9-én egy izraeli katonai bíróság bűnösnek találta Anasz Dzsaradatot harmincegy izraeli polgári személy meggyilkolásában. 735 évi börtönbüntetésre ítélték.

Szaleh Dzsaradat nem az a fajta menekülő volt, aki napokon át időzött volna egy-egy helyen, hogy végül szembekerüljön az izraeli biztonsági erőkkel. Azt beszélték, olyan, mint valami szellem, árnyékban mozgó figura, aki mindig egy lépéssel az őt üldöző erők előtt jár. Dzszeninben és a várost körülvevő falvakban – különösen Szilat al-Harithijában – mindenki a *misztarabúnt* leste (így nevezték arabul az álrúhás kommandósokat). A menekülők napközben igyekeztek helyet változtatni, éjszakára pedig rejtekhelyet találni, hogy elkerüljék a rettegett, láthatatlanul figyelő *misztarabúnt*. Dzsaradat folyamatosan mozgásban volt. Kétségbeesetten igyekezett megőrizni egylépésnyi előnyt a nyomában járó álrúhás kommandósokkal szemben. Az Iszlám Dzsihad minden hurokból kicsúszó parancsnokának üldözése türelmet és állhatatosságot igényelt.

Micha Gafni főfelügyelő, az egység hadműveleti tisztje 1991 óta szolgált az egységben. Kommandósként csatlakozott a második osztaghoz; Eli Avram akkoriban hozta létre a semmiből az egységet. Tanúja volt, ahogyan az alakulat a szerény kezdetektől, amikor a parancsnoknak még úgy kellett kikönyörögnie havi egy-két bevetést, eljutott odáig, hogy „miközben a hadsereg legjobb egységei nagyjából kéthavonta hajtottak végre egy-egy rajtaütést, bennünket kétszázszor vagy annál is többször vetettek be egy évben. Ha értesítést kaptunk, hogy egy terrorista gyanúsított éppen akkor – és nem egy óra múlva! – otthon tartózkodik, nem kellett a hadsereg térképein keresgélnünk, hol az „X” kereszteződés, és hogy hol találjuk az „Y” koordinátát. Annyiszor járunk már ezeken a helyeken, hogy fejből tudtuk, hol vannak. Képesek voltunk rá, hogy a riasztásokra azonnal reagáljunk, és menet közben, a célpont felé száguldván, rádión igazítsuk el a közreműködőket. Egyetlen más egység sem volt képes erre, nem voltak ennyire rugalmasak.”⁷

Nasszer* főfelügyelő Szaleh Dzsaradat üldözésének egyik kulcsszereplője volt. A magas, szikár, észak-izraeli drúz tiszt családos ember volt. Sokat mosolygott, és a mosolya gyorsan átragadt másokra is. Barátságos modora és megvesztegető jóképűsége mögött sokat próbált katona volt. Bőséges harci tapasztalattal és terroristaellenes jártassággal rendelkezett, amelyre Dél-Libanon veszedelmes hegyvidékén és Hebron szűk utcáin tett szert – az első goláni gyalogosdandár felkelőellenes elit egységében, az Egozban”. 2001-ben lett a Ja’masz tagja, majd az egység egyik legkiválóbb tisztje. Beilleszkedésének részeként kiismerte Cisjordánia minden zegét-zugát, ami nélkülözhetetlen volt ahhoz, hogy be tudjon jutni egy olyan helyre, mint Dzszenin (s aztán ki is jusson onnan), s hogy akár négy órán át is képes legyen manőverezni a város szövevényes mellékutcain.

– Embereink úgy ismerték a terepet, mint a tenyerüket – büszkélkedett Nasszer főfelügyelő. – Jobban ismertek minden lyukat és minden tereptárgyat, mint bárki az izraeli terrorelhárító szakmában. A teamparancsnokok tudták, hogyan járjanak el bármilyen célterületen – házban, kávézóban, üzletben, sikátorban –, az osztagparancsnokok, valamint a felderítők és a kommandósok pedig szakavatottan hangolták össze ezeket a tevékenységeket és műveleteket a hadsereggel, és az esetleg igénybe vett támogatóerőkkel.⁸

Az azonban, hogy valaki – mint Nasszer is – úgy ismerte a terepet, mint a tenyerét, nem volt elég egy Szaleh Dzsaradat-szerű figura megtalálásához és elfogásához. Azoknak a helyeknek az átkutatása, ahol a hírszerzés feltételezése szerint rejtőzködhetett, időigényes és fizikailag megerőltető mindennapos robotot jelentett. Egyes beveté-

* A név – Nasszer valódi kiléte biztonsági okokból nem derülhet ki.

⁷ A.m. dió (héb.) – a ford.

seken az izraeliek azon vették észre magukat, hogy már órák óta egyfolytában a „ló” fullasztó belsejében ülnek. A „lovakban” még akkor is fojtogató lett volna a hőség, ha van bennük légkondicionáló berendezés – de nem volt. Olyan forróság uralkodott bennük, akár egy kemencében. A belső fülkét, ahol a kommandósok ültek, nem lehetett szellőztetni, s a Beszélőknek gyakran a napon kellett parkolniuk, miközben utasaik odabent majd megfőttek. A hőség hatását fokozta a taktikai felszerelés, amelyet minden kommandós viselt: az overalok, a testpáncél, a taktikai mellény, a kommunikációs felszerelés és az extra löszercsomagok. A teljes máhla súlya gyakran a harmincöt kilogrammot is elérte. A kicsiny, szűk térben a levegő nehéz és állott volt, sok kommandós örült, hogy a maszkján keresztül vehet levegőt, amely valamelyest megszűrte a bűzt. Ha egy „ló” három-négy órán át várakozott egy célpontnál, a kommandósoknak egész idő alatt csendben kellett ülniük. Nem voltak szünetek, nem lehetett vécére menni, s közben a lábukat sem igen nyújthatták ki.

Szaleh Dzsaradat keresése az egész Jámaszt alaposan igénybe vette. A május gyorsan véget ért, s már következett is a június. Szakadatlanul folytak a behatolások Dzseninbe és környékére – senki sem mehetett haza, nem láthatta a feleségét és a gyerekeit, senkinek nem maradt ráérő ideje, hogy pótolja alvashátralékait. Minden szabadidejüket gyakorlatozásra és a Sin Bét hírszerzési dossziéinak tanulmányozására fordították.

Miközben a felderítésre és keresésre fordított hosszú napok együttesen immár heteket tettek ki, a Szalehre vonatkozó hírszerzési adatok is pontosabbak lettek. A Jámasz-teamek már nem órákkal, inkább csak percekkel maradtak le illékony prédájuk elfogásáról. 2003. június 12-én a Sin Bétnek a Dzsaradat-ügyet felügyelő operatív tisztje azzal a biztató hírrel kereste fel a Jámasz előretolt műveleti bázisát, amelyre az egység már csaknem egy hónapja várt: megtalálták Dzsaradatot.

Jakov Berman összegyűjtötte a behatoló csapatot, és sürgős terep-eligazítást tartott. Gyorsan ismertette a nap hírért, a kommandósok pedig átnézték a fényképeket és a helyszíneket. Ezt korábban is számtalanszor megtették, de semmit sem akartak a véletlenre bízni – még a Jámasz percenként változó körülményei közt sem. Az akcióteam két járműből állt: egy páncélozott civil gépkocsiból és – taktikai támogatásképpen – egy „lóból”. Madzsdí*, az egyik tapasztaltabb Beszélő vezette, Nasszer főfelügyelő mellette ült.

Abu Ahmednek, aki szintén Beszélő, emellett felcser is volt, a Berman melletti hátsó ülés jutott. A Dzseninbe készülő kommandósok még egyszer ellenőrizték felszerelésüket, fegyvereiket – az M4-eseket és a Glock 17C-eket – és tártáskaikat. Mielőtt a járművek elindultak volna a város felé, utoljára kipróbálták rádióikat is. Közeledett a napnyugta. Az egység hírszerző és műveleti tisztjei a sátor felé tartottak, amelyben a dandárparancsnok várakozott.

A város közelében lévő vezetési ponton állott volt kávé, az íze pedig szörnyű. A felnyitott képernyőjű laptopokon már folyt a munka, a számítógépek billentyűinek koppanásait a rádióforgalmazás sistergő háttérzaja nyomta el. A Sin Bét összekötő ügynökei ki-kimentek egy-két cigarettára; idegesek és izgatottak voltak, és az egyik cigaretta parrásáról gyújtották meg a következőt. Rövidesen – nadrágjuk combzsebében öngyújtó után kotorászva – a Jámasz tisztjei is kimentek utánuk. Lehet, hogy a hadseregeket a gyomruk működteti, a terrórelhárítás specialistáit azonban a pocsék kávé és a nikotin tartja életben.

A népes Dzsaradat család tagjai a nyugodt nyári estét a város legkeletibb részében bérelt házuk udvarán élvezték. A családi összejö-

* Alnév – „Madzsdí” valódi kiléte biztonsági okokból nem derülhet ki.

vetel középpontja Szaleh Dzsaradat volt, noha tudta, hogy az izraeliek nagyszabású hajtóvadászatot folytatnak ellene; a harmincnégy éves férfi elég idős és tapasztalt volt ahhoz, hogy tudja: a családok otthonait az izraeliek folyamatosan figyelik. Hiába segítette azonban szimpatizánsok sokasága, hiába húzhatta meg magát biztonságos házakban, a bujkálás következményei őt sem kerülték el. Régóta menekült, túlságosan hosszú ideje, és hiányzott neki a családja. Sok-sok hete nem látta várandós feleségét, Iszmathot, és két éves fiát, akik itt, ebben a családi enklávéban éltek. Úgy találta, néhány velük töltött óra megéri a kockázatot, hogy az izraeliek a nyomába érhetnek. Utóvégre is Dzsaradaték családi eseményre készültek: egy esküvőre. Szaleh huszonkét éves unokaöccsét, Fadi-t mindössze három nap választotta el a házasságkötéstől. Fadi, akárcsak Szaleh, az Iszlám Dzsihad irányítói közé tartozott. Nem tartozott ugyan a Jeruzsálem-brigád legfőbb vezetői közé, de az utcákon működő parancsnokok egyikeként elég értékesnek számított, hogy előkelő helyet foglaljon el a Sin Bét körözési listáján.

Esküvőjét egyszer már elhalasztották, mert apja, Taiszir rákbeteg volt, és régóta rendszeresen kezelték izraeli (az állam területén lévő) és ammani kórházakban: a család azonban most úgy gondolta, hogy ha csak átmenetileg is, de jót tesz a hangulatának, ha előrehozzák az időpontot. A Dzsaradat-escüvők hatalmas eseménynek számítottak, különösen, ha az Iszlám Dzsihad is áldását adta rájuk. A meghívókat szétküldték, az esküvői ruhákat már kifizették és a házasulandókra igazították, az ennivalót megvásárolták.

Szaleh és Fadi egy hosszú, vörös kanapén ült, amelyet kihoztak az udvarra, hogy a családtagok élvezhessék a fel-feltámadó keleti szellőt, és ne kelljen a ház fülledt melegében időzniük. A hangulat kedélyes, már-már oldott volt. Velük üldögélt Fadi huszonkilenc éves nővére, Hanadi is. Ő volt a legidősebb a kilenc testvér

közül, ambiciózus, modern, de vallásos nőnek tartották; némelyek szerint makacsság jellemezte.⁹ Jordániában, az ammani Dzseras Egyetemen diplomázott, joggyakornokként dolgozott egy dzseni-nyi ügyvédi irodában. Karcsú volt és csinos, de közel harmincévesen még mindig egyedül élt. Nyolc évvel korábban eljegyezte egy távoli rokonuk, aki ugyancsak az Iszlám Dzsihad tagja volt, a férfival azonban végeztek egy, az izraeli hadsereggel vívott tűzharc során. A vénlányokra, különösen, ha házon kívül folytattak valamilyen hivatást, a család hagyománytisztelő, vallásos körei gyanakvással tekintettek. Hanadi afféle mátriárkahelyettes volt, törődött nyolc testvérével, és segítette apját a terápia során. Öccséhez, Fadihoz különösen közel állt.

Szaleh és Fadi a vörös kanapén kényelmesen elterpeszkedve tréfálkozott egymással, mindketten csészeszámra itták a kardamommal ízesített, erős beduin kávét. Hanadi figyelmesen hallgatta beszélgetésüket és háborús történeteiket. Szaleh egyáltalán nem volt nyugodt, minden zajra összerezszent. A *kavat al-hasza* szellemei mindenütt kísértették.¹⁰ Szalah elővette védjegyének számító nikkelezett pisztolyát a dereka hátulján hordott tokból, és a jobb combjára fektette. Fadi intett nővérének, hogy szomjas, mire Hanadi készségesen besietett a házba, újabb csésze kávét készíteni. Felettük egy drón körözött, hallani azonban senki sem hallotta.

A két izraeli jármű lassan haladt Dzsenin belseje felé. Madzsdi, aki a számát sem tudta, hányszor járt már itt, mostanra tökéletesen el-sajátította a helyiek vezetési stílusát: dudált, fékezett, gázt adott, fékezett, dudált, majd ismét dudált. Abban, hogy az egység sikerrel jutott be palesztin városokba (utóbb pedig el is tudta hagyni őket), része volt, hogy tagjai ügyesen igazították beszédüket és viselkedé-

süket a helyben szokásoshoz. A nem palesztin vezetési stílus azonnal elárulta volna őket. A járművek egy előre meghatározott ponton letértek a főútvonalról a mellékutakba, s végül elérték a helyet, ahol az egység harcászati doktrínájának megfelelően összpontosítási körletet foglalhattak, majd felfejlődhetek, hogy körülvegyék a házat. Berman remélte, hogy helytálló hírszerzési információt kaptak.

A dandár városon kívüli vezetési pontján Levy, a Ja'masz-parancsnok és Mika, a hadműveleti tiszt leplezett büszkeséggel hallgatta a magas rangú tisztek elismerő szavait, akik a kommandósok akadálytalan dzsenini előrejutását méltatták. A magasban köröző drón egyenes adásban érkező felvételein látszott, ahogyan a két jármű tétovázás nélkül, rettenthetetlenül behajt a városközpontba. Az adást figyelő ezredeseket és más tiszteket lenyűgözte, hogy a Ja'masz-egységek úgy tevékenykedtek, mintha magukénak tekintenék a területeket, amelyeken bevetették őket. A Véderő tisztjei magabiztosságot hallottak ki Berman és emberei kurta, szinte gépies rádióközléseiből, amelyeket a vezetési pontra továbbítottak. A kommandósok, bár nagy nyomás alatt álltak, igencsak magabiztosak voltak – talán túlságosan is.

Amikor a járművek megközelítették úti céljukat, a házat, Nasszer óvatosan előhúzta pisztolyát a tokjából, s onnantól erősen markolva készenlétben tartotta. A kommandósok valamelyest megkönnyebbültek, amikor a kocsik elhagyták a város lüktető forgalmú főútvonalait. Nem haladt előttük jármű. Berman suttogva beleszólt a mikrofonba: hamarosan odaérnek. Utasította embereit, hogy álljanak készen.

Mindössze néhány percig tartott, míg Hanadi megfőzte a kávé. Valami mindig főtt a tűzhelyeken, nem volt könnyű szabad gázrőzszt találni. Hanadi előkészítette a csészéket és a cukrot, és egy fémtálcan kivitte a kancsót. Visszaült öccse mellé a kanapéra, majd kitöl-

tötte a kávé. Az első jármű lassan odagördült a Dzsaradat-ház elé, kerekei alatt csikorgott a törmelék a gyatrán kövezett úton. Hanadi a benne ülőket Fadi barátainak vélte. A kocsinak zöld-fehér palesztin rendszáma volt.

Nasszer lassan felemelte, s kissé a kanapén ülők felé fordította a fejét. Abu Ahmed nyomban felismerte Szaleht. Csaknem egy hónapot töltött azzal, hogy memorizálja a férfi arcának minden részletét, halvány arcszínét, oldalt elválasztott szálegyenes, koromfekete haját – és most mindössze néhány méternyire volt tőle. Felfigyelt a pisztolyra is Szaleh combján.

Szalehnek arcizma sem rándult, amikor a Ja'masz-kontingens megérkezett. Egy döbrent pillanatig csak bámulta a járműveket, megértette, aztán beléhasított a végzetes felismerés. Először Nasszerre, aztán saját pisztolyára pillantott: keze a fegyver felé mozdult. Az egy hónapja tartó embervadászat másodpercek alatt a csúcspontjára jutott: Szaleh vállát és nyakát is lövés érte. Törzse megroskadt a kanapén, majd miután teste elernyed, a padlóra zuhant. Egyre növekvő vértócsa vette körül. Alighogy az első lövés elhangzott, Fadi felugrott ültéből, és próbált bemenekülni a házba, hogy elbarikádozza magát. Hírszerzési adatok alapján tudni lehetett, hogy állandóan csőre töltött pisztolyt hord magánál. A „lóból” kommandósok ugrottak ki, és szétrajzottak az épületben. Abu Ahmed ráivallt a jelenlévőkre, hogy ne mozduljanak és emeljék fel a kezüket, de Fadi folytatta útját a ház felé. Abu Ahmed megcélozta és lőtt.

– Miközben kávéztunk, észrevettük, hogy egy arab rendszámú fehér kocs ki közeledik a házhoz, majd megáll mellette – emlékezett Hanadi egy interjúban, amelyet az *al-Arab al-Jum* című jordániai lapnak adott. – Azt gondoltam, Fadi barátai érkeztek. Hirtelen két ember szállt ki belőle, és löni kezdtek Szalehre. Láttam, hogy Szaleh a földön fekszik. Ekkor váratlanul egy másik kocs jelent meg, és abból is löni kezdtek.¹¹

Hanadi ugyancsak elmondta:

– Fadi még lélegzett. Szaleh mozdulatlanul feküdt. Láttam, hogy fejlődés érte. A katonák közül hárman folyékonyan beszéltek arabul. Egyikük megkérdezte: „Hol van Fadi fegyvere?” „Nem tudom”, feleltem: „Nem is volt neki.” Néztam az öcsémet, ahogy ott feküdt. Meg fog halni, gondoltam.¹²

A rajtaütést azért hajtották végre, hogy elfogják Szaleh Dzsaradat – nem azért, hogy megöljék. Az Iszlám Dzsihad parancsnokának a fejében ott voltak az információk, melyek alapján műveleti parancsnokok, hálózatok, sejtek és közreműködők újabb és újabb köreihez lehetett volna eljutni. A kommandósok azonban esetleges információk érdekében nem csaptak össze fegyveres személyekkel. Jóllehet a két sebesültet fegyveres szökevényekként azonosították, s így egyértelmű fenyegetést – azaz leküzdendő ellenséges erőt – jelentettek, a Jámasz felcserei lázasan igyekeztek megmenteni életüket. Abu Ahmed, aki a team egyik legtapasztaltabb frontszanítece volt, megpróbálta stabilizálni Szaleh állapotát. Hanadi azonban hisztérikusan viselkedett. Öccse testére vetette magát, sírt és sikoltozott.

– Lehetetlenné tette, hogy a felcser végezze a dolgát – emlékezett vissza Nasszer. – Mindenkibe belekapaszkodott, és elrángatta onnét, akadályozta, hogy megpróbálják megmenteni a öccse életét.¹³

A Beszélők alig tudták féken tartani a sikoltozó nőt.

– *Ichrasz*, hallgasson el! – parancsolt rá Nasszer. Hanadi azonban nemhogy abbahagyta volna, de csak még hangosabban sikított, amivel mostanra már az akció műveleti biztonságát veszélyeztette. A környéken az Iszlám Dzsihad volt az úr: a kommandósoknak nyomasztó létszámhátrányban kellett volna harcolniuk. A fegyverzaj és a nők első sikolyai riadóztatták a környezetet, hogy a közelben a *kavat al-ha-sza* erői tevékenykednek. Bermannak és teamjének azzal kellett számolnia, hogy bármelyik pillanatban tüzet nyitnak rájuk valahonnan

– vagy épp mindenhonnan. Nasszer még egyszer Hanadira nézett, és megkérte, hogy maradjon csendben, de hiába, így aztán megütötte.

– Úgy ütöttem meg, hogy elhallgasson. Mindenkit veszélybe sodort.¹⁴

Szaleh Dzsaradatot a helyszínen halottnak nyilvánították, Fadinak volt még valamicske esélye. Úgy döntöttek, hogy berakják az elsőnek érkezett kocsiba, és átviszik Izraelbe, ahol sürgősségi ellátást kaphat; Dzsenin előtt a Véderő egy traumateamje várakozott. A kommandósok elhelyezték Fadit az egyik járműbe, és a célterületről távoztukban próbálták ellátásban részesíteni. Néhány perc múlva azonban ő is meghalt.

A küldetés befejeződött. Azon személyek egyike, akit a Sin Bét a leginkább szeretett volna kézre keríteni, lekerült a körözési listáról – véget ért terrorista pályafutása, amelyhez annyi vér tapadt. A Jámasz kommandósai elégedettek voltak az akció eredményével. Remélték, hogy mostantól egy ideig nem hallanak majd a Dzsaradat klán felől, s hogy alhatnak pár órát, aztán pedig hazamehetnek családjukhoz. Mindnyájan holtfáradtak voltak.

Szaleh Dzsaradat temetése, akárcsak Fadié, médiaesemény volt – valahányszor egy-egy *sahid*öt búcsúztattak, az eseményen dühögő, bosszút követelő tömegek tüntettek. Az operátorok – különösen a nyugati stábokéi – minden alkalommal madártávlatból vehették a temetési menetet, biztonságos helyekről, ahol nem érhették el őket a levegőbe lődöző fegyveresek sorozatai. Az Iszlám Dzsihadnak arra is gondja volt, hogy a gyászoló családtagok ne zárkózzanak el az interjúadás elől. Hanadi a művelet egyik szemtanújaként megindító nyersanyaggal szolgált az arab média számára. Személye az Iszlám Dzsihad katonai szárnya számára is nagy jelentőséggel bírt.

Noha a szervezet tartotta magát az iszlám legszigorúbb törvényeihez – különösen, ami a nők társadalmi szerepét illeti –, semmiféle vallási vagy filozófiai kifogása nem volt az ellen, hogy az öngyilkos bombamerényletek végrehajtásához nőket használjanak fel. A női öngyilkos merénylők alkalmazása taktikailag és lélektanilag egyaránt hatásos volt. Taktikai szempontból pontosság jellemezte; az elkövetőket nehezebb volt azonosítani, és nagyobb valószínűséggel jutottak el a célterületre, mint egy férfi, hiszen kevésbé voltak gyanúsak. Pszichológiai eszközként a nők alkalmazása az elkeseredettséget volt hivatott kifejezni, hogy kínos zavarba hozza az izraelieket a világközvélemény ítélszéke előtt. Még a Hamász sem volt hajlandó nőket küldeni az izraeli városokba. Jaszin sejk, a Hamász alapítója és spirituális vezetője az önmérsékletre hivatkozva utasította el a nők öngyilkos merénylőként való alkalmazását.¹⁵ Az Iszlám Dzsihád, engedelmeskedve damaszkuszi politikai vezetésének és hezbollahos támogatóinak, elébe helyezte a tisztességnak a pragmatizmust, s egy Mohamed idejéből származó hagyományra hivatkozott, amely igazolta a nők dzsihádban való részvételét – feltéve, hogy ez meghódított muszlim területek visszaszerzését szolgálja. (E tradíció szerint ehhez még a nő férjének hozzájárulása sem szükséges.)¹⁶

Az Iszlám Dzsihád azonban már korábban is használt fel nőket. Anasz Dzсарadat elfogása után egy héttel Szaleh Dzсарadat utasította egyik legmegbízhatóbb alvezérét, Kamal Tubaszit, hogy vessen be egy női közreműködőt egy Afula elleni támadás során. (A negyvenezres izraeli város a Jezréel-völgyben, Dzszenintől tizenegy kilométerre, keletre található.) Szaleh elrendelte, hogy Dzсарadat elfogásáért bosszút kell állni, merész és nagy hatású üzenetképpen a szervezet egyszerű tagjai számára, miszerint az izraeli akciókra szenvedés és halál a felelet. Tubaszi a dzsenini terroristahierarchia különleges figurája volt.

Több palesztin szervezetben is magas katonai sarzsit viselt, és mindehhez a többiekkel egyenrangú aktivistának tekintették.

Tubaszi rábukkant egy Hiba Draghma nevű, tizenkilenc éves, a ciszjordániai Tubasz faluból származó egyetemi hallgatóra. Draghma jegyben járt az Iszlám Dzsihád egyik tagjával, amikor azonban az illetőt – aki éppen úton volt, hogy öngyilkos merényletet hajtson végre – elfogták az izraeli különleges erők, a családot ért kollektív szégyen teljes súlya a lány vállára nehezedett. Ha ő is felrobbantja magát, tettét a palesztinok a bosszú aktusának, és a családi becsület helyreállításának tekintették volna. Az Iszlám Dzsihád parancsnokai testhezállós blúzt és kihívó, még ennél is testhezállóbb farmernadrágot adtak rá. Arcát kifestették, testét parfümmel szórták be. Felszerelték azonban egy hétkilós, aceton-peroxidból és szögekből összeállított bombával is, amelyet egy fekete kezításkában vitt magával. 2003. május 19-én kocsival szállították Afula központjába, a Gates of the Valley bevásárlóközponthoz. A bejáratnál álló bátor biztonsági őr valamiképpen gyanúsnak találta Draghma külsejét és táskájának súlyát. A lány attól tartott, hogy vőlegényéhez hasonlóan letartóztatják, mielőtt mártírrá lehetne, ezért a biztonsági ellenőrző pontnál felrobbantotta magát – valamint két biztonsági ört, akik mindketten az egykori Szovjetunió területéről érkezett új bevándorlók voltak. A merénylet során negyvennyolc vásárló sebesült meg.

Az afulai robbantást az Iszlám Dzsihád kudarcai között könyvelték el – Draghma az intifáda során kialakult kegyetlen normákhoz képest nem ölt meg elég izraelit. Siralmasan töltötte be a „végzet asszonya” szerepét, amelyet a szervezet ráosztott. Szánalmas, hiszékeny teremtnésnek tekintették. Személyéhez nem kapcsolódott sztori, amely foglalkoztatta volna a nyugati médiát, sem olyan helyi háttértörténet, amelyet más, öngyilkos merénylői szerepre áhító nők beszerzése érdekében a toborzás eszközeként használhattak volna.

fel. Hanadi Dzsaradat más volt: az Iszlám Dzsihad őt alkalmasnak találta arra, hogy sztár legyen.

Hanadi mindig is mélyen vallásos volt, annak nyomán azonban, ami családja bérelt házának verandáján történt, még inkább beleásta magát a Koránba, s még gyakrabban járt a mecsetbe. Az új *sahido*-kat toborzó fejedelmek azoknak a temetésein voltak a legaktívabbak, akikkel az izraeli erők végeztek – ez volt az a helyzet, amelyben egy haragos szív bosszú hajtotta emberi rakétává változhatott. Az Iszlám Dzsihad egyik női aktivistája – toborzója – a család negyvennapos gyásza idején Dzszeninbe utazott Hanadihoz, aki a manipuláció könnyű célpontja volt; sok más öngyilkos merénylet toboroztak ilyen módon.¹⁷ Több tekintetben is páriának számított. Az, hogy valaha jegyen járt, és talán szexuálisan is aktív volt, tisztességét illető rágalmaknak szolgált alapjául. Nem volt olyan lelkiállapotban, hogy ellenálljon a csábításnak, és könnyű prédájává vált az Iszlám Dzsihad cápáinak.¹⁸

2003. október 4-én, csütörtökön korán reggel, még mielőtt az őszi felhők szétoszlottak volna, hogy meleg, szívvidító napsütés lépjen a helyükbe, Hanadi Dzsaradat átvett egy robbanóövet unokatestvérétől, Szami Szulejman Dzsaradattól, aki az Iszlám Dzsihad katonai szárnyának parancsnoka volt Szilat al-Harithijában. Dzsaradat a felszerelést és a műveleti utasításokat a harmincöt éves Amdzsad Ahmed Abeiditől kapta, aki Ciszjordánia északi részén látta el a szervezet parancsnoki teendőit. Az egyszerű szerkezetű övbe nagy erejű tölteteket építettek, a négykilónyi robbanóanyagot további többkilónyi csavar és szög borította. Hanadi és Abeidi egy biztonságos házban találkozott.

A merénylet Izraelbe juttatására egy csempészt béreltek fel, a negyvennyolc éves, Umm el-Fahm-i, izraeli arab Dzsamal Mahadzsna.

Ha illegálisan Izraelbe igyekvő palesztinokról volt szó, Mahadzsna-ra lehetett számítani: nem pusztán átjutni segített nekik, hanem légkondicionált furgonjában maga is fuvarozta őket. Szami Dzsaradat úgy gondolta, Hanadi minden gond nélkül bejut Izraelbe: a nő kapott egy jordániai útlevelet, amúgy pedig folyékonyan beszélt angolul. Arra az esetre, ha egy izraeli rendőr kérdezgetni kezdi, azt találták ki, hogy jordániai turistának mondja magát. Úgy gondolták, fedősztori ennél meggyőzőbb nem is lehet.

Hanadi Dzsaradat felszállt egy helyközi buszra, amely Dzszeninből egy Barta nevű faluba vitte: a helységet két részre osztotta az Izrael és a Palesztin Hatóság közti láthatatlan határ. Barta keleti feléből átment a nyugatiba, a ténylegesen izraeli területre, ahol találkozott a sofőrjével. Beült a kék Volkswagen Transporter furgon jobb első ülésére. A sofőr végignézte, ahogyan leveti hagyományos ruhadarabjait, a *galabiját* és a *hidzsábot*, és felveszi a nyugati holmikat, amelyeket előre összekészítettek neki. A tükörbe pillantva a száját is kirúszozta, és kefével a haján is igazított.

Szami Dzsaradat szigorú konspirációs utasításokkal látta el. Délre kellett utaznia, aztán északra, Haifa felé, hogy lássa, nem követik-e – és közben elkerülnie az arab falvak környékén felállított valamennyi ellenőrző pontot. Mahadzsna elvitte a Netanja és Haifa közt fekvő Haderába, a város szélén található Hillél Jaffe kórházhoz, Hanadi ugyanis azt mondta neki, hogy apját kórházba szállították, és ki akarja deríteni, vajon itt ápolják-e. Közölte, hogy éhes, és javasolta, hogy egyenek valamit együtt. A Haifába vezető tengerparti úton gyér volt a forgalom. A Földközi-tenger csillámlott az októberi verőfényben. Nem sokkal múlt egy óra. A nő mindenesetre felajánlotta, hogy ő fizeti az ebédet.

* Galabija: bokáig érő, zárt, hosszú ujjú ruha; hidzsáb: lefelszerű, az arcot szabadon hagyó fejkendő – a ford.

Az arab–izraeli konfliktus a Maxim éttermen belül nem létezett. A hely a Hagana sugárút mentén, Haifa déli határánál, a Karmel-part szakaszon állt, arab és zsidó tulajdonosai közösen birtokolták.

Haifa soknemzetiségű város volt, büszke a toleranciájára, s az étterem az együttélés szellemét testesítette meg. A Maxim a település nevezetessége volt, az egész Karmel-hegyről jártak ide vendégek, hogy elfogyasszák kiadós rostonsültjeit és közel-keleti salátáit. A Maccabi Haifa labdarúgócsapata menedékének és búvóhelyének tekintette a Maximot.

Ezen a bizonyos csütörtök délutánon az étterem különösen zsúfolt volt. Alig huszonnégy óra volt az engesztelőnap előestéjének kezdetéig, és az izraelieknek – akik közül sokan szabadságot vettek ki az őszi nagyünnepekre – szokásuk volt, hogy házon kívül étkeztek az őszi zsidó újév és az engesztelőnap böjt között. Az éhes vendégek asztalaihoz fűrgé pincérek nehéz acéltálokon hordták a tányérokat, rajtuk a még füstölő, nyílt tűzön, roston sült nyársas hússal, és a kemencéből frissen kikerült pitakenyér-lepényekkel. A terroristák már korábban is robbantottak fel éttermeket, ezért a bejáratnál fegyveres biztonsági őrnek kellett volna szolgálatot teljesítenie, helyette azonban egy pincért állítottak oda, hogy néhány órán át őrködjék. Hanadival és sofőrjével senki sem törődött, amikor bementek az étterembe. A nő táskáját nem kutatták át, felsőtestét nem vizsgálták meg fémkereső detektorral. Asztalra sem kellett sokáig várniuk.

Az étteremben nagy volt a zaj – mint mindig. Mindenütt ültek gyerekek is, és néhány kicsinek sikerült elkóborolnia szüleitől: ketchupos sült krumplit eszegetve totyogtak a zsúfolt asztalok közt. Hanadi és Mahadzna egy-egy adag csirkekebabot és többféle salátát rendelt, továbbá mindketten alkoholmentes italokat. Dzsamal Mahadzna úgy evett, mint akinek más fizeti a fogyasztását, Hanadi

alig nyúlt az ételéhez. A szemtanúk később elmondták: zárkózottnak tűnt. Mosolyogva bámult a messzeségbe, és elégedett mosollyal méregette a többi vendéget. Közölte a sofőrrel, hogy kifizeti az ebédet, és megkérte, hogy készítse elő a kocsit. Mahadzna elvett egy fogpiszkálót a pultról, és kísértelt az ajtón a furgonjához.

Hanadi ülve maradt, mialatt a pincérek leszedték az asztalát. Csak elmosolyodott – és felrobbantotta a gondosan megszerkesztett, emberek elpusztítására tervezett eszközt, amelyet a felsőtestén viselt. Óriási villanás következett, s a robbanás letarolta az étterem belsejét. A légnyomás kitörte az ablakokat, a levegőben mindenféle üveg-szilánkok repültek. A csavarok és szögek szétszabdalták az emberi húst, és csontokat zúztak szét – nyugdíjasokét és nagyszülőkéit, anyákét és gyermekeikét. Csütörtök délután két óra tizennyolc perc volt, odakint forrón süttött a nap.

Az Izraeli Nemzeti Rendőrség korábban arról értesült, hogy küszöbön áll egy robbantás, amelyet valószínűleg egy női öngyilkos merénylet követni Haifában. A rendfenntartó egységek sietve útakadályokat állítottak fel, és biztonsági intézkedéseket léptettek életbe arra az esetre, ha a vészhelyzeti hullámhosszokon robbantást jelentenének.¹⁹

A helyszínre siető mentőalakulatok elszornyedtek a mészárlás láttán. A halott gyerekek a székeiken ültek, fejüket pengeként hasították szét a nyílt terekben szétrepülő éles repeszek. Mindent vér és égett hús borított. A robbanás huszonegy emberrel végzett, köztük az Almog család öt és a Zer-Aviv család ugyancsak öt tagjával. A legidősebb áldozat hetvenegy, a legfiatalabb egyéves volt. Ötvennyolcan szenvedtek súlyos sérüléseket.

Dzsamal Mahadzsnát tizenkét órával a merénylet után, Umm el-Fahm-i otthonában tartóztatták le. Megpróbált elégetni minden bizonyítékot, amelyet Hanadi a kocsijában hagyott. Miközben Mahadzsnát kihallgatták a Sin Bét ügynökei, hogy kiderítsék, miféle

szervezet áll a robbantás mögött, Damaszkuszban az Iszlám Dzsihad főhadiszállása kiadott egy sajtóközleményt, amelyben vállalták a felelősséget a mészárlásért. Az akciót, ahogyan a kommuniké fogalmazott, a „Haifai Menyasszony” hajtotta végre.”²⁰

Október 5-én reggel harckocsik és páncélozott harcjárművek oszlopa gördült Szilat al-Harithija felé. A kontingens lassan haladt. A járművek – belsejükben gyalogosokkal, kommandósokkal és műszakiakkal – egy Caterpillar D9-es buldózer nyomában lassan, elővigyázatosan nyomultak előre a keskeny utakon, a hajtűkanyarokban. A levegőből helikopterek biztosították őket. Szilat al-Harithija lakói tudták, mi folyik: az izraeliek engedélyezték a Dzsaradat familiának, hogy kiürítsék házukat, mielőtt a földdel tették volna egyenlővé.

A Jámasz-kommandósok általában nem érezték a feladatot személyes ügyüknek. Mialatt felkészültek egy-egy bevetésre – amelyet olykor már egy hónappal korábban megterveztek, vagy amelynek taktikai részleteit csak a helyszínre mentükben egyeztették –, kizárólag az akcióra koncentráltak: a hírszerzésre, a kockázatra, a taktikára és a visszavonulási tervre. Hogy ki volt a halott terrorista, ki végzett vele és melyik szervezethez tartozott, látszólag nemigen számított. A haifai bombamerénylet azonban más volt. A Dzsaradat elleni rajtaütés néhány résztvevője az öngyilkos merényletet követő délelőttön némán üldögélt a Maxim étteremnél. Páran közülük tudták, hogy rövidesen visszatérnek Dzsenin térségébe, hogy levadásszák azokat, akiket felelősség terhel a huszonegy nő, férfi és gyerek haláláért. Minden terrorakció mögött egy hálózat állt – toborzók, információgyűjtők, műveleti parancsnokok, közvetítők, és természetesen bombakészítők – a hálózatot pedig semlegesíteni kellett. Az egység műveleti és hírszerző tisztjei a mészár-

lás utáni délelőttön sorra hívták kollégáikat a Sin Bétnél, és felajánlották szolgálataikat. Mások fejében valami más járt.

– Ezt a sok életet talán meg lehetett volna menteni – gondolt vissza Nasszer keserűen az előzményekre –, ha egyszerűen lelövöm azt a nőt...²¹

Az erőszak köre nem ért véget. A Jámasz visszatérni készült Dzseninbe, hogy üldözőbe vegye a legutóbbi vérontás felelőseit, és elfogja azokat, akik a következő mészárlást tervezik – s akiket a végrehajtására kiszemeltek.

KILENCEDIK FEJEZET

Nagy fontosságú célpontok

1994 egy decemberi délutánján két elhanyagolt külsejű férfi üldögélt egymás mellett egy Toyota kisteherautó vezetőfülkéjében, amely egy keskeny ciszjordániai út sáros padkáján parkolt. A Toyota egész nap szemerkélő esőben, csontig ható hidegben járt ide-oda a falvak közt. Az idő mindinkább viharosra fordult, majd felhőszakadás támadt. A fülkébe bevert az eső, és az északi szelek hidege is kezdte átjárni a két utast, ők azonban ennek ellenére sem húzták fel az ablakokat. A nemrég létrejött Ja'masz-egység kommandósai voltak, körülbelül tíz órája rótták kocsijukkal Ciszjordánia belsejét, és fel voltak készülve rá, hogy még tíz órán át figyeljenek és várokozzanak. Egyikük sem pillantott a karórájára, hogy megnézzze, mennyi az idő. Ehelyett hidegtől könnyező szemmel meredtek a Sin Bét körözési ívére, s rajta a férfi fotóira, akit kézre akartak keríteni. A kesztyűtartóra kiragasztott, gyűrött fénymásolaton látható felvétel a gyanúsított diákigazolványából származott, és egy bajszos, arany drótkeretes szemüveget viselő férfit ábrázolt. Egy másik fotó harciasabb külsővel mutatta az illetőt: a gyanúsított hetek óta nem borotválkozott, és egy nyaka köré csavart, vörös-fehér arab kendőt viselt. Az a hír járta, hogy jöttében-mentében fiatal nőnek és öregembernek álcázva kel át az izraeli ellenőrző pontokon. Feltételezték róla, hogy fegyver van nála, és rendkívül veszélyes figura: Jehija Ajjasnak hívták.

Ajjas a Hamász ciszjordániai katonai szárnyának egyik alapítója volt, és nem csak terroristaparancsnokként tevékenykedett. Saját köreiből arabul *al-Muhandiszként* – a „Mérnöként” – elnevezték. *Al-Muhandisznak* ekkoriban azokat a területi parancsnokokat nevezték, akik egy-szersmind kiváló műszaki szakemberek is voltak, s akik kereskedelem-ben beszerezhető anyagokból nagy erejű bombát tudtak készíteni. Ritka volt, hogy valaki mindkét feladatkörben helytállt. Ajjas villamos üzem-mérnöki diplomát szerzett a ciszjordániai Birzeit Egyetemen, és Jordá-niában akarta folytatni tanulmányait, a Sin Bét azonban nem engedé-lyezte a kiutazását. Elkeseredésében belépett a Hamászba.¹

Arafat és amerikai finanszírozású biztonsági egységeinek felbuk-kanása előtt a katonai célokra alkalmazható robbanóanyag ritka árucikk volt Gázában és Ciszjordániában. A terroristacsoportok kis tételekkel voltak kénytelenek beérni, amelyekhez csempészek révén jutottak, vagy amelyeket a Véderő hagyott hátra gyakorlóterepein. Ajjas azonban olcsó alternatívával szolgált, amelyet nagy mennyi-ségben lehetett előállítani: a TATP-vel. A betűszó a triaceton-triper-oxid rövidítése; az anyagot peroxidból és acetontól kutyvasztot-ták, alig került valamibe, és jelentős pusztító erővel rendelkezett. A TATP azonban instabil volt, a magas rangú Hamász-parancsno-kok a „Sátán Anyjaként” emlegették. Az első szerkezet, amelyet Aj-jas megpróbált Izraelbe juttatni, egy nagy erejű furgonbomba volt: öt darab tizenkét kilogrammos, TATP-detonátorokhoz rögzített benzintartályt szállított. Tel-Avivba szánták, de az izraeli rendőrség egy vad autós üldözés után, egy elővárosi környéken elfogta. Ami-kor a testület tűzszerészei megpróbálták hatástalanítani a szerkeze-tet, a jármű egy hatalmas tűzgömbben felrobbant. Egyik vezetőjük, aki a helyszínen tartózkodott, elmondta, hogy ez volt az egyik leg-nagyobb erejű bomba, amelyet életében látott, s ha eljutott volna egy zsúfolt tel-avivi utcára, életek százait oltotta volna ki.²

Az ember által szállítható szerkezetek, amelyeket Ajjas a Sátán Anyjá-ból készített, igazi gyilkológépekké váltak, miután a robbanóanyag-cso-magot szögekkel, csavarokkal és más fémalkatrészekkel egészítették ki. A repesznek valót gyakran véralvadástgátló patkányméregbe áztatták, hogy azok, akiket a fémdarabok eltalálnak, elvérezzenek vagy szörnyű fertőzéseket kapjanak. Ajjas bombáit autóbuszok felrobbantására hasz-nálták Afulában, Haderában és Tel-Avivban. Elsőként Ajjas küldött öngyilkos merényleket Izrael városaiba. 1994-ben egyedül az ő véres merényletsorozatának harminchárom halálos és több mint kétszáz se-besült áldozata volt; 1994. október 19-én az 5-ös busz felrobbantása-kor Tel-Aviv főútvonalán huszonegy ember halt meg, és csaknem szá-zan megsebesültek. Rabin miniszterelnök a kormányülésen Ajjast *Ha'Mehandeszként*, a „Mérnöként” emlegette.

A palesztin munkásoknak álcázott Jámasz-kommandósok azon a decemberi délutánon már csaknem egy éve üldözték. Azt az utasítást kapták, hogy először lőjenek, s csak aztán kérdezzenek. A kisteherau-tó utasai mindketten abban reménykedtek, hogy lelőhetik a Mérnököt a kabátjuk alatt lapuló, 9 milliméteres Mini-Uzi géppisztolyaikkal.

A hadsereg Ciszjordániában szolgáló valamennyi katonájánál ott volt Ajjas egy-egy fotója, ugyanígy a Gáza környékén szolgálóknál is. A Sin Bét és a titkos egységek szoros megfigyelés alatt tartották a terrorista lakhelyét és családját, valahányszor egy családtagja ki-ment a piacra vagy meglátogatta egy szomszédját, az ég magasából egy izraeli drón figyelte az illető mozgását. Az izraeli fegyveres erők valamennyi különleges alakulata hajtott végre rajtaütéseket olyan személyek ellen, akik bármiféle információval rendelkeztek Aj-jas hollétével kapcsolatban. Rebesgették, hogy Libanonba, Jordáni-ába, esetleg Egyiptomba menekült. Egyesek úgy gondolták, Líbiába szökött: korábban más Hamász-terroristák is tettek így. Végül a Sin Bétnek titkos utakon sikerült eljuttatnia hozzá egy Motorola mobil-

telefon, amelybe száz gramm RDX robbanóanyagot rejtettek. A töltet aztán 1996-ban, egy esős januári napon, aközben roncsolta szét Ajjas arcát, hogy apjával beszélt a telefonon – mindaddig ő volt Izrael történetének legkeresettebb terroristája.

Ajjas kísértetszerű imágóját a Hamász propagandagépezete alakította ki – s hogy az izraeliek képtelenek voltak kézre keríteni. Ajjas igazán baljós jelentőségét az adta, hogy filléres befektetésekkel tizenéves fiúkat változtatott veszedelmes cirkálórakétákká. Ajjas olcsó és rendkívül hatékony háborúja átformálta az arab–izraeli harcmezőt. A szíriai hadsereg egy-egy negyvenkét tonnás, szovjet időkből való T-72-es harckocsija kisebb fenyegetést jelentett Izrael Állam számára, mint a tíz dollár értékű, boltban vásárolt alkatrészek és egy tizenkilenc éves fiú, aki arra vágyott, hogy mártírként rocksztár legyen a paradicsomban. Ajjas látszólag kiegyenlítette a hátrányt, amelyet a palesztinok számára Izrael minőségi és mennyiségi előnye, valamint első világbeli katonai ereje jelentett.

Halála előtt a terrorista Ciszjordániában és Gázában is tanítványok kicsiny hadseregét oktatta a mindenféle kacatból elkészíthető öngyilkos eszközök gyártásának tudományára. Mire 2000-ben kirobbant a második intifáda, soktucatnyi, de lehet, hogy több száz, nagy megbecsülésnek örvendő mérnök dolgozott a palesztin terror-szervezeteknek. Az Izrael ellen harcoló egyik legambiciózusabb és legveszedelmesebb *al-Muhandisz* Mazen Szalameh volt.

Mazen Jusze Szalameh nem tartozott azok közé a szokványos iszlamista harcosok közé, akiket Korán-szúrákat citálva sarkalltak arra, hogy izraeliek által megölt vagy bebörtönzött apáik, esetleg bátyjaik nyomdokaiba lépjenek. A harmincéves, félig beduin férfi bőre különösen sötét volt, sűrű, koromfekete haja csigákba kunkorodott.

Lapos és kerek arca láttán a fotóit nézegető Sin Bét-ügynökök arra gondoltak: még soha életükben nem láttak ennyire sajátos és nehezen elfelejtendő vonásokat.

Szalameh egy kis faluból, Ciszjordánia északi részéről származott, mélyszegénységben élő parasztgyerek volt. Terrorista pályafutását az *Al-Dzsabha al-Dimokratija Li-Tahrir Filasztin*, a Demokratikus Front Palesztina Felszabadításáért (DFPF) nevű szervezetben kezdte. A radikális marxista DFPF-et 1969-ben, Damaszkuszban alapította Najef Havatmeh. A csoport a pánarab kommunizmus radikális – és abszolút világi – alapján állt. Havatmeh, azaz Abu a-Nuf jordániai születésű görög ortodox keresztény volt, aki összetűzésbe került George Habas Népi Frontjával, mivel az nem volt elég radikális, hogy magáévá tegye egy világi, anticolonialista és marxista Közel-Kelet vízióját. A DFPF viszonylag ismeretlen csoportnak számított, noha az Izrael elleni terrorháborúk egyik leggyalázatosabb bűncselekményét követte el, amikor 1974. május 15-én három fegyverese elfoglalt egy iskolát az észak-izraeli Ma'alotban. Több mint száz túszt ejtettek, akiknek többsége gyerek volt. Amikor a Szajeret Mat'kal alkuba bocsátkozott velük, a terroristák a támadó izraeli kommandósok helyett túszaik ellen fordították fegyvereiket. Ezen a napon harmincegy tússzal végeztek, köztük huszonöt gyerekkel; hetven személyt megsebesítettek.

* Mire 2000 őszén kitört az al-Aksza intifáda, a Palesztina felszabadításáért küzdő „népi frontok” közül jó néhányat jelentéktelenségre kárhoztatott a Palesztin Hatóság, valamint a Hamászhoz és az Iszlám Dzsihádhoz hasonló ellenállási csoportok felemelkedése. Az ideológiai indíttatású csoportosulásoknak nem volt pénzük, és népi bázissal sem rendelkeztek a területeken, így nem versenyezhetek a vallásilag motivált seregekkel, amelyek a túlvilági üdvösség ígéréssel szereztek támogatókat véres tevékenységük számára. Még az Ahmed Dzsimril-féle Népi Front Palesztina Felszabadításáért – Főparancsnokság (PFLP-GC), a szíriai rezsim csatlósa is kevés olyan támadást tudott felmutatni, amelyek konkurenciát támaszthattak a Hamász, az Iszlám Dzsihád, és az Arafat titkos erői által elkövetett vérontásoknak.

A DFPF éveken át élt a lelkesedésből, amelyet ez az eset palesztin körökben keltett, aktivistáik kis sejtjei a ciszjordániai és gázai menekülttáborokban, valamint egyetemeken jelezték, hogy még léteznek. 2000-re azonban a Hamász, az Al-Aksza Mártírjainak Brigádjai és a többi hasonló szervezet szinte teljességgel eljelentéktelenítették. Szalameh azonban jóval gyakorlatiasabb professzionista volt, semhogy kitarson a pánarab ideológia bármilyen haldokló formája mellett. Mivel a DFPF első számú – s talán egyetlen – ciszjordániai mérnökeként ismerték, rajzottak körülötte a Hamász és az Al-Aksza toborzói, csak hogy az Iszlám Dzsihad – amelyet Irán finanszírozott – többet fizetett. Szalameh az egyik legjobb bombakészítőjük lett Ciszjordániában. Erős őrizet alatt ingázott a nabluszi és tulkarmi laboratóriumok közt.

A „mérnökök” köré egész terrorista hadrendet építettek ki. Voltak „hadbiztosok”, akik a robbanómellények elkészítéséhez szükséges anyagok beszerzéséért feleltek, és pénzemberek, akik a földalatti hadsereg bankáraiként a hadbiztosok költségvetésének finanszírozását biztosították. Az örök gondoskodtak a „mérnök”, az eszközei, végül pedig a majdani mártírok védelméről, akik önként jelentkeztek, hogy felrobbantsák magukat Izraelben.³ A „morális vezetés” csoportjai vették videóra a férfi és női öngyilkos merénylők búcsúszavait, s ők készítették el a propagandaképeiket, melyekén Koránt vagy egy AK-47-est szorongattak – s amelyek aztán reklámtáblákon, plakátokon, pólókon és bőgréken bukkantak fel. Az „utazásszervezők” dolga volt az öngyilkos merénylő eljuttatása Ciszjordániából Izraelbe, majd a kijelölt helyszínre. A felsoroltak sejtparancsnokok és összekötők útján tartották egymással a kapcsolatot. Az utasításokat egyszer használatos SIM-kártyák alkalmazásával és a mecsetekben tartott titkos találkozókon juttatták el hozzájuk. Azonban minden és mindenki a Mérnök körül forgott.

Szalameh specialitása olyan kisméretű eszközök készítése volt, amelyeket könnyen el lehetett rejteni egy kis táskában vagy kabátban, mégis nagy erejű robbanótöltetet tartalmaztak. Az Izrael belsejében lévő célpontok ellen egyre nehezebben lehetett támadásokat intézni – a zsidó állam biztonsági szolgálatai Izrael legsűrűbben lakott területein, de másutt is egyre többször jártak eredménnyel a mindennapos megelőző őrjáratok és elfogási akciók során –, és a robbanóeszközöket feltűnés nélkül kellett a megfelelő helyre csempészni. A vasútállomások és az éttermek bejáratainál fegyveres őrök álltak. A buszsofőrök gondosabban szemügyre vették a járművükre felszállókat.

Szalameh eszközeit több pusztító öngyilkos robbantás során használták; a Mérnök emellett kiváló toborzó is volt. Magabiztos szavai megnyugtatták a fiatal jelöltet, hogy nemes dolog, ha úgy dönt: mártírrá lesz. A hírszerzés szerint Szalameh mindig rendelkezett tucatnyi merénylőből álló „versenyistállóval”, akiket izraeli bevetésekre küldhetett. Egyik lelkes „bombáját” Dzsamil Ranemnek hívták; a húszéves jelölt a Tulkarmtól néhány mérföldnyire északra lévő Deir el-Guszuma faluból származott. A robbanómellényt egy fehér lepedővel leterített ágyon helyezték el, Ranemet fekete uniformisba bújtatták, és kezébe egy AK-47-est adtak. A fotós bekapcsolta a lámpákat. A videokamera már a háromlábú állványon volt. Ranemnek átadták a homlokszalagját.

A netanjai London Café délidőben mindig megtelt – különösen egy olyan téli napon, amelyen az évszaknak fittyet hányva úgy süttött a nap, mintha csak nyár lett volna. A tengerparti éttermek versengő világában minden azon múlt, hol működött egy-egy ilyen létesítmény, a London pedig kiváló helyen, a tengerparttól néhány lépésnyire, a Herzl utcán, a Függetlenség tér sarkán volt. A tágas ét-

teremben a francia nyugdíjasok egy csésze kávé és egy rétes mellett elolvashatták a heti *L'Express*-t, az üzletemberek levest és burgert rendelhettek a napi menühöz, s közben megbeszélhették, ki tartozik ki-nek. A London egy négyemeletes beton lakóépület földszintjén működött, homlokzata fölé kék előtető nyúlt ki. Előtte az utcán tucat-szám álltak a négyzet alakú kék asztalok és a fonott székek. A fiatal pincéernők – sokan közülük épp csak hogy befejezték kétéves, kötelező katonai szolgálatukat – asztaltól asztalig szaladtak, rendeléseket vettek fel és nagy tálca ételeket vittek ki. Vasárnap, 2003. március 30., a munkahét első napja volt. A felszolgálólányokat ezen a verőfényes délutánon alaposan megdolgoztatta a nyüzsgő tömeg.

Dzsamil Ranem úgy volt felöltözve, mint az izraeliek – divatos farmer és dzsekit viselt. A világos bőrű fiatalember haját divatos fazonra vágták. Egy, a zöld vonalon belüli faluból – izraeli rendszámú autójával – egy izraeli arab vitte Netanjába, ahol célpontjától néhány háztömbnyire tette ki. Közvetlenül a London Café bejáratánál egy forgószeiken fegyveres biztonsági őr szokta volt fogadni az érkezőket, hogy szemügyre vegye őket, és gondoskodjék róla, hogy akinek ránézésre nincs bent keresnivalója, ne is juthasson be; ellenőrizte a kézitáskákat, a gyanús személyeket még végig is tapogatta – most azonban nem volt a helyén. Gil Kuperman, egy közelben tartózkodó sorkatona látta a főbejárat felé tartó Ranemet. Kuperman ösztönösen a palesztin elé ugrott, és ráparancsolt, hogy menjen onnan. Ranem, aki megzavarodott, vagy talán meg is ijedt, hátrált egy-két lépést, majd működésbe hozta a töltetet aktivizáló kapcsolót. A robbanás végigsöpört az éttermen. Az asztalok felborultak, a teraszon ebédelő vendégek testébe üvegcserepek fúródtak. A sűrű, fekete füstgomoly gyorsan eloszlott a levantei napsütésben: láthatóvá vált, hogy mindenfelé sérültek hevernek. Égett hús szaga töltötte meg a levegőt. Csodával határos módon a detonáció egyedül a merénylővel végzett, ereje leszakította és a forgalmas Herzl utca túlól-

dalára röpítette Ranem fejét. A robbanás, amelyben negyvenen súlyosan megsérültek, alig több mint egy évvel a 2002. március 27-i húsvéti mészárlás után következett be, annak helyszínétől mindössze néhány háztömbnyire. A helyszínre érkező első izraeliek a pusztítás láttán képtelenek voltak elhinni, hogy a robbantó volt az egyetlen áldozat. A leg-súlyosabban Gil Kuperman sérült meg, aki a legközelebb volt hozzá. Perceken belül helyszínelők és a Sin Bét ügynökei jelentek meg a robbanás színhelyén. Állig felfegyverzett határőrök zárták körül a területet, és egy esetleges második merénylőt keresve átvizsgálták a tömeget.

Ranemék tulkarmi otthonában az asszonyok egy német autógyár összehangolt precizitásával főztek: egyesek a rizzsel és a takaréklán-gon párolódó raguval foglalkoztak, mások paradicsomot és uborkát szeleteltek és kockáztak fel, petrezselymet aprítottak a salátához. A férfiak pepsi-colás és 7Up-os üvegeket, pirított napraforgóval és tökmaggal teli tálakat hordtak ki a piknikasztalokra. A pazar *kanafeht** egy nabluszi pékségből hozták. Az Iszlám Dzsihad nem sajnálta a pénzt a lakomára. A terrrorszervezet fontosnak tartotta, hogy megmutassa Raneméknek és a többi potenciális merénylőjelöltek – férfiak és nők – családjának: az anyagiak nem jelenthetnek akadály, amikor egy önfeláldozó mártírt ünnepelnek.

Mazen Szalameh kellő tapasztalatokkal rendelkezett, hogy tudja: a Sin Bét végül rájön az összefüggésekre, és megtalálja a kapcsolatot mestersége és a netanjai robbantás közt. A férfi azonban nem fogta menekülőre, biztonságban érezte magát kicsiny hűbértörőben, a tulkarmi menekülttáborban, a veszélyes sikátorok pókhálójának mélyén, ahová még Izrael legkiválóbb kommandós erői sem mer-tek behatolni.

* Metéltből és mézzel ízesített sajtból készült, pisztáciával és színezett narancssal megszór-t tésztaféle.

Voltak idők, amikor a Sin Bét Tulkarm minden négyzetcentiméterét ismerte. Izrael kémelhárítóinak és terroristavadászáinak az egész városban voltak informátorai, forrásaik ott voltak minden szakmában és a legkülönbözőbb helyeken. Oslo után Izraelnek többé nem volt ennyire pontos rálátása a dolgokra – a tendencia majd csak később és lassanként, a Védőpajzs után fordult meg. Az információs hálózatok újjáépítése rengeteg munkával járt. Kivitelezése türelmet és forrásokat igényelt, megkövetelte a végrehajtóktól az emberi gyengeségek kihasználásának képességét, és hogy a kitűzött fontos eredmény érdekében bőkezűen bánjanak a pénzzel. Az információ rendszerint különböző csatornákon érkezett. A Sin Bét hihetetlenül hatékony eszközöket és módszereket alkalmazott. Az operatív tisztek óriási kockázatot vállaltak, amikor titkos helyeken olyan férfiakkal és nőkkel találkoztak, akikben – reményeik szerint – megbízhattak. A jó és a rossz mezsgyéjén küzdöttek, olyan harcmezőn, amelynek valójában nem voltak szabályai. Gyakran mindent kockára tettek – miközben járt az agyuk, sorban szívták a cigarettákat, és majd' szétmarta a gyomruk a sav – egy adatmorzsa megszerzéséért, amelynek segítségével a törvény elé juttathattak egy terroristát. Annak érdekében, hogy 2002 júniusában, háromévi embervadászat után rábukkanjanak Mohamed Taher és helyettese, Imad Droaza tartózkodási helyére, egymással nehezen kapcsolatba hozható sejtek és titkos információk hálózatát kellett feltérképezni. Az ehhez felhasznált adatokra a Sin Bét több mint negyven őrizetbe vett gyanúsított kihallgatása során tett szert.⁵ Tahert, akit „négyes számú mérnökként” is emlegettek, Ciszjordánia legjobb bombakészítőjeként tartották számon: bűnlajstromán 121 izraeli megölése és csaknem 400 megsebesítése szerepelt. 2002. június 30-án Nabluszban Taherrel és Droazával a Flotilla 13 tengerészkommandósai végeztek – nem egészen két héttel korábban Taher egyik bombája tizenkilenc embert megölt, hetvenet pedig

megsebesített egy jeruzsálemi buszon. A Tulkarm keleti részén található menekülttábor az ENSZ által igazgatott második legnagyobb efféle hely volt Ciszjordániában. A tábort, amely a *mukata*, azaz a városháza és a tulkarmi börtön közelében működött, 1950-ben egy olyan földdarabon hozták létre, amelyet az UNRWA, az ENSZ Palesztin Menekülteket Segélyező és Munkaközvetítő Ügynöksége bérelt a jordániai kormánytól. A mindössze kb. egynegyed négyzetkilométeres területnek körülbelül tizennyolcezer „regisztrált” lakója volt, az eredeti táborlakók többsége az 1948-as harcok elől, Haifából és környékéről menekült el. A tábort 1995-ben a Palesztin Hatóság közigazgatásához kapcsolták, bár Arafat biztonsági erői elvből távol tartották magukat keskeny utcáitól és egymással összekapcsolódó ideiglenes épületeitől (amelyek igen gyorsan állandó jelleget öltöttek). A menekültek élete mindig is csupa megaláztatás volt.

A menekülttáborok Ciszjordánia-szerte bőséges emberutánpótlással szolgáltak a Hamász és az Iszlám Dzsihád számára. Az egyik vagy másik csoporthoz való tartozás státuszt jelentett, az AK-47-es rohamkarabély vagy a Carl Gustaf géppisztoly, amely a tagság velejárója volt, az érintettek családjának biztonságát is növelte. Fegyverek természetesen mindenütt akadtak, ugyanígy robbanóanyagok és házi készítésű robbanóeszközök is. Valójában minden környék, néha pedig minden háztömb, sőt akár épület is egyik vagy másik csoportnak tartozott hűséggel. Előfordult, hogy ha valamiféle nézeteltérést kellett rendezni, a tábor egy bizonyos részében általános lövöldözés tört ki. Az izraeli hadsereg a Védőpajzs idején nagy árat fizetett a menekülttáborokban folytatott hadműveleteiért. A táborlakók a jövőbeli izraeli akciók esetére szikladarabokat, benzinnel megtöltött üdítőszüvegeket, sőt kézigránátokat tartalékolnak a háztetőkön, hogy semmiféle behatolás ne érje őket felkészületlenül. Szalameh hihetetlen biztonságban érezte magát: az alaposan felfegyverzett nyomornegyed soklépcsős védelmet

nyújtott a számára. Tudta, hogy ha az izraeliek a tábor területén hajtának végre műveleteket, nagy árat fizetnének a támadásokért. 2003. augusztus 8-án Roi Oren, a Flotilla 13 kommandós egység törzsmestere egy elfogási akció során esett el: a különleges alakulat tagjai az egyik hamászos mérnököt mentek elfogni a Nablusztól keletre található Akszar menekülttáborba.⁶

Néhány nappal a London Café előtti robbantás után a Sin Bétnél valaki előállt egy elgondolásfélével arról, hogy rejtőzködhet Szalameh. Azonban a napok – majd a hetek, s végül a hónapok – csak teltek: a nyár folyamán Szalameh felbátorodott. Szinte nem is bujkált, majdhogynem bátorította a Sin Bétet, hogy eljöjjenek érte. Nem ő volt ez egyetlen szökevény a tulkarmi menekülttáborban, aki azt hitte, Izrael nem férhet hozzá.

Tamir Hayman ezredes, a térségben állomásozó efráji dandár parancsnoka a Véderő és a Határőrség valamennyi különleges alakulatát felkérte, hogy terjesszenek elé terveket, amelyekben vázolják, hogyan fognák el – vagy likvidálnák – Mazen Szalamehet.

– Mindenki azt mondta, hogy a hadművelet túlságosan veszélyes: fegyveres terrorista egy menekülttábor közepén, keskeny közök és utcák, a behatolás és a kijutás útvonala bizonytalan, felmentő akcióra semmi esély... – emlékezett Hayman ezredes. – Azt mondták, lehetetlen megcsinálni. A Jámasz volt az egyetlen egység, amely úgy vélte, a bevetés lehetséges.⁷

Alighanem csak a jámaszos tisztek voltak kellően örültek ahhoz, hogy akarjanak egy ilyen akciót.

Szalameh teljesen biztosra vette, hogy Izrael nem nyúlhat utána, annyira, hogy rendszeresen a menekülttábor utcáinak mélyén, egy bolt előtt időzött társaival. Az üzlet egy keskeny bevásárlóutcában

volt, amelyben állandóan nyüzsögtek a vevők. Sok boltnak volt napellenzője, köztük olyanok is, amelyek tetők rozsdás hullámbádogjából készültek, s amelyeket csak kötelek – meg a leleményesség – tartottak össze: ezek az árnyékvetők megvédték a járókelőket az irgalmatlan napsütéstől, de Szalamehet is elrejtették az izraeli légierő drónjainak fürkésző tekintete elől. Az utca olyan keskeny volt, hogy a legtöbb haszonjármű – különösen azok, amelyek taktikai támogatóerőket szállíthattak – túlságosan széles volt, hogy elférjen bennük. Az úttest csíkját olyan magas járdaszegélyek fogták közre, hogy az izraeliek útját egyetlen eléjük vagy mögéjük beálló jármű is elállhatta, esélyük sem lett volna rá, hogy kitörjenek. Berman és tisztjei az egész – rendkívül kockázatos és óriási tétre menő – műveletet a napnak azokra a kurta pillanataira alapozták, amelyeket Szalameh a legbiztonságosabbnak ítélt ahhoz, hogy nyugodtan üldögéljen az üzlet előtt legközelebbi társaival. Az akciónak abban a pillanatban kellett elkezdődnie, amikor a Sin Bét forrása egyértelműen közölte, hogy Szalameh a bolt előtt van. Ekkor kellett lecsapnia rá a Jámasz beavatkozó erejének.

Számosan akadtak a Véderő hierarchiájában – különösen olyanok, akiknek a Jámasz tervének jóváhagyása volt a dolguk –, akik a menekülttáborban végrehajtandó rajtaütést öngyilkos vállalkozásnak tartották, olyannak, amely politikailag is kockázatos, és amely izraeli rendőrök halálával végződhet. Hayman ezredes utóbb bevallotta: ha csak rágondolt is, miféle akadályokat kell leküzdenie a Jámasz kommandósainak, „gyomorfekélyt kapott”.⁸ Berman és teamparancsnokai azonban bíztak benne, hogy sikerül megteremteniük a táborba való észrevétlen behatolásuk feltételeit, és elegendő lesznek, hogy bármilyen taktikai ellenállást le tudjanak küzdeni.

Az egység valamilyen tetszés szerint felhasználható alapból vásárolt egy ütött-kopott kisteherautót, amely kellően keskeny volt, hogy

elférjen a tábor szűk utcáiban és sikátoraiban, de azért elég nagy, hogy a hátuljában elrejtőzhessen négy alaposan felfegyverzett kommandós – egy vastag takaró alatt, nehogy meglássák őket. Ahhoz, hogy a járművet a megfelelő módszerek alkalmazásával álcázzák, óriási képző-
lőerőre és némi tervezési leleményre is szükség volt. A meglepetés-
nek mindent eldöntő szerepet szántak. A kommandósok tudták, hogy
miután előjöttek a „lovukból”, kilencven másodperc áll a rendelkezé-
sükre, mert ezután riadóztatják a tábor, hogy izraeli kommandósok
tartózkodnak a kerítésen belül. Minden főpróbát stopperrel mértek,
hogy megbizonyosodjanak róla: a kommandósok képesek alkalmaz-
kodni ehhez a merev korláthoz. A gyakorlatok a pusztá futástól az éles
lőszerezl végrehajtott bemutatókig terjedtek. A gyakorlóterepen fale-
mezéből kifűréselt alakokkal szimulálták az arra járó nőket és a gye-
rekeket, a két célpontot – „Szalamehet” és „a testőrt”, aki soha nem
tágított mellőle – léggömbökkel jelölték meg. A Mérnök nem tartotta
magát állandó napirendhez. Ha korán kelt, tizenkettő előtt találkozott
embereivel, ha késő este jöttek össze, még délután is tanácskozott bi-
zalmasaival. Olykor csak néhány percre üldögélt a bolt előtt, máskor
az összejövetelek sokkal tovább tartottak. Berman és emberei ábból
a feltételezésből indultak ki, hogy mihelyst a Sin Bét megerősíti Sza-
lameh tartózkodási helyét, csak néhány percük lesz, hogy lecsapjanak
célpontjukra – abban a pillanatban pedig, amikor megkapják a zöld
jelzést, a titkos teamnek akcióra készen Tulkarmban kell tartózkod-
nia. Ez azt jelentette, hogy hosszú időn át a városban, a tábor közelé-
ben kell időzniük, márpedig minden perccel, amelyet a kommandó-
sok palesztin területen töltöttek, fokozódott a veszélye, hogy a bevetés
katasztrófába torkollik.

A Beszélők számára tökéletes fedőtörténetet dolgoztak ki arra
az esetre, ha kérdőre vonja őket egy palesztin rendőr, vagy a Tanzim
banditái pénzt követelnek tőlük. Berman és emberei fő foglalatossá-

gává vált végtelen számú „*mikrim u'tguvot*” kiötlése – az egy-egy be-
vetés során elképzelhető összes „eshetőségek és reakciók” mérlegre
tételének folyamata, amelyhez vallásosan ragaszkodtak. A támadó-
erő összes tagjának – a kormány mögött ülő Beszélőtől az osztagpa-
rancsnokig – készen kellett állnia, hogy mindenre azonnal és észsze-
rűen reagáljon.

– A kérdések, amelyeket feltettünk, zavarba ejtőek voltak. Mit te-
szel, ha tengernyi civil vesz körül, és egyszer csak tüzet nyitnak rád?
Mit teszel, ha durrdefektet kapsz? Mit teszel, ha egyikünk elszakad
tőlünk, miközben Szalamehet nyomába ered, amikor az megpróbál
bemenekülni a tábor útvesztőjébe? – emlékezett Nasszer főfelügye-
lő. – Nem az a fajta akció volt ez, amelynek során bármit is a vélet-
lenre bízhattunk, mégis olyasvalamivé fajulhatott, aminek a bekö-
vetkeztével nem számoltunk.⁹

Minden válasz tíz újabb kérdést vetett fel. Kimerítő folyamat volt.

Annak a valószínűsége, hogy valamelyik kommandóst meglövik,
nagyon aggasztott mindenkit – jobban, mint a korábbi bevetéseken.
A táborban végrehajtott akció körülményei közt nem jöhetett szóba,
hogy ha valaki megsebesül vagy meghal, helikopterrel evakuálják. Ha
a *kavat al-hasza* akciója balul üt ki, egy nagyméretű katonai mentőau-
tó csak igen nehezen juthatott volna át a [dühöngő] palesztin töme-
gen. A kommandósok tudták, ha visszajutnak Tulkarmba, már hazai
terepen mozognak. Sokan azok közül, akik jelentkeztek az akcióra,
maguk sem tudták eldönteni, hogy kicsodák: magabiztos professzio-
nisták vagy egyszerűen csak eszelős, vakmerő, lelkes bolondok.

A nyár folyamán a Ja'masz fél tucat alkalommal vonult felkészü-
lési körletbe Tulkarmnál. A riasztás minden alkalommal vaklármá-
nak bizonyult. Az újév ünnepének közeledtével tízszeres fontos-
ságúvá vált, hogy elkapják Szalamehet, mert a Sin Bét úgy értesült,
hogy a Mérnök és sejtje öngyilkos bombamerényletek sorozatát ter-

vezi izraeli városok ellen, és hogy ezek némelyike során robbanóanyaggal megrakott járműveket is be akar vetni.¹⁰ Aztán október 2-án reggel a Jámasz megkapta a parancsot, amelyre várt. Az akciót engedélyezték.

Az egység nagy része gyors tempóban az előretolt vezetési pont-hoz, Tulkarm közvetlen közelébe hajtott, ahol Hayman ezredes várakozott. Több száz gépesített lövész teljes harci felszerelésben várta, hogy azonnal bevessék, ha kritikus helyzetben mentőakcióra kerül sor. A Subaru szállítójárművet megtankolták, és eltávolítottak róla mindent, ami a Jámaszhoz fűzte; Berman felkészült rá, hogy sorsára hagyják a rozoga jószágot, és gyalog vágják ki magukat a táborból. Gasszan törzsőrmester*, a Beszélő, akinek a többiek a táborba kellett vinnie, ellenőrzésképpen beindította a motort. A célterület közelében utóbb készenlétbe helyeztek két „lovat”, tele kommandósokkal: vészhelyzet esetén a „lovak” percekben belül reagálnak. Netanja felett máris Apache harci helikopterek köröztek. Nagy magasságban a légierő egy kétmotoros Beechcraft Super King felderítő- és kémrepülőgépe haladt – mivel felülről figyelte a terepet, kritikus szerepe volt a földi erők koordinálásában.

Nasszer főfelügyelő és Gasszan törzsőrmester beült a Subaru vezetőfülkéjébe. Jakov Berman, az osztagparancsnok a taktikai erő többi részével a rögtönzött „titkos” bevetési jármű hátsó részén foglalt helyet.

A riasztás alkalmas időben, korán reggel érkezett, és remélni lehetett, hogy nem nyüzsgő majd sok civil a bolt előtt, ahol a jelentés szerint Szalameh ült. Tulkarmban azonban nagy volt a forgalom.

* Alnév – „Gasszan” valódi kiléte biztonsági okokból nem derülhet ki.

A vezető beljebb hatolt a városba a Subaruval. Aggódott, hogy a járműtömeg miatt nem érnek célhoz időben. A Sin Bét informátora az imént közölte tartótisztjével, hogy Szalameh a helyszínen van. Hayman ezredes Levy Jámasz-parancsnokkal egyre idegesebben követte az események alakulását.

Gasszan óvatosan manőverezett a szűk utcán, nyomta a dudát, hogy elrebbentse a gyalogosokat az útból. Az utcáknak nem voltak nevük, ő azonban az akció előtti hetekben memorizálta az útvonalat. A Subaru lassan gördült egy keskeny közben, amelynek kövezetét szemét és szétszóródott gabona borította. Egy csempészt CD-ket árusító kisbolt két hatalmas hangszórójából a legfrissebb damaszkuszi és bejrúti slágerek bömböltek: az egész környék belere-megett. Asszonyok – némelyikük fekete hidzsábben – utcai árusokkal vitatkoztak a paradicsom áráról és minőségéről. Gasszan jobbra fordította a kormánykereket.

– Még tíz másodperc – suttopta Nasszer a kabátujjába rejtett mikrofonba.

A Subaru araszolva elhaladt a bolt előtt. Szaleh sehol sem látszott. Nasszer tekintetével pásztázta a tömeget, de sehol sem látta a sajátos, kerek arcot és a félreismerhetetlen, fekete, csigás fürtöket.

– A célpont nincs itt – suttopta; csalódottsága és meglepettsége a rövid rádióadásból is kiért. Haymannak és Levynek módja sem volt visszaszólni, mert a hullámhosszon egy pillanatnyi csend után Berman hangja hallatszott:

– Teszünk még egy kört.

Gasszan és Nasszer figyelmesen nézte a sikátorokat és az utcákat, miközben lassan bejárták a tábor: kétségbeesetten igyekeztek rábukkanni Szalamehre, s közben ugyanennyire igyekeztek megőrizni inkognitójukat is. Tudták, hogy mit szabad és mit nem szabad mondaniuk – jól begyakorolt tulkarmi tájszólásban és tulkarmi

szlengben –, ha netán meg kell kérniük egy útjukat álló kocsit vezetőjét, hogy térjen ki előlük. Subarujuk azonban már túlságosan régen a táborban volt. Az akció kibontakozását figyelő katonatisztek ismét hajlottak rá, hogy visszatérjenek kezdeti elgondolásukhoz, miszerint az akció nem jó ötlet. Nézték, ahogyan a kisteherautó ide-oda kanyarog az emberekkel zsúfolt utcákban, és biztosra vették, hogy a civil ruhás rendőrök táborból való kivonásához szükség lesz a harc-kocsikból és gépesített gyalogságból álló harci kötelékre. Hayman ezredes a harckocsizóknál kezdte pályafutását, karrierje Izrael híres 7. páncélos dandárjában ívelt fel. Pontosan tudta, milyen elhúzódo, véres küzdelem következik, ha a harckocsik benyomulnak Tulkarm-ba. A Jámasz tisztjei azonban nyugalomra intették hadseregbeli kol-légáikat.

– A palesztin területek mélyén operáló más terroristaellenes tea-mek csak akkor tudtak működni, ha a hírszerzési értesülések, ame-lyeket kaptak, legalább kilencven-kilencvenöt százalékban helyt-állóak voltak – emlékezett Gil Kleiman nyugállományú főfelügye-lő, az egyik korábbi Jámasz-parancsnok. – Biztosat kellett tudniuk, hogy bevethessék őket. A Jámasz azonban képes volt rá, hogy mind-össze negyven százalékban pontos információk alapján folytasson műveleteket az ellenséges terület mélyén. Az egységet az ennyi-re hatékonyra, hogy miközben tudtak alkalmazkodni az informáci-ókhöz és a tervhez, a terveket menet közben is tudták módosítani.¹²

A Subaru három éles kanyar megtétele után megkerülte a lakó-tömböt. A helybeliek igencsak bizalmatlanul méregették az oda nem illő járműveket, és kezdték alaposabban megnézni maguknak a fe-hér kisteherautót. Gasszan lassan vezetett, ugyanazon üzletek és gyanakvó emberek mellett haladtak el a gyatra kövezetű, fedetlen sikátorban. Körülbelül ötvenméternyire felbukkant egy alak: sötét bőre, kerek arca és fekete, fürtös haja volt – ilyen távolságról sem le-

hetett eltéveszteni. Gasszan levette a lábát a gázpedálról, és odagu-rult pontosan a bolt elé. Szalameh előtte ült, egy testőr társaságában.

Nasszer kinyitotta az ajtót, és lehajtotta fejét a járda felé, átható pillantása azonban továbbra is Szalamehre szegeződött. Szalameh őt nézte, s Nasszer tudta is ezt. Abban a pillanatban, hogy Berman, ke-zében M4-esével előbukkant a Subaru hátuljából, többé nem volt kérdéses, vajon a jármű a rettegett *kavat al-haszáé*-e. Szalameh hir-telen előkapta a dereka hátulján viselt 9 milliméteres pisztolyt. Nasz-szer többször is tüzelt, szinte testközelből. Bermann löni kezdett a testőrrre, aki menekülni próbált, egy sorozat azonban lekasálta. Mazen Szalameh halott volt.

Másodpercekkel azután, hogy Szalameh élettelen teste a földre zuhant, Bermant és embereit máris tűz alá vették. Hamarosan ké-zifegyverekből lőtték őket a közeli sikátorokból; a Subarura köveket és Molotov-koktélokot dobáltak a szomszédos ablakokból és házte-tőkről. Nők és gyerekek futva igyekeztek eltűnni a helyszínről, aki tudott, menekült. A fiatal férfiak azonban felkapták fegyvereiket, és a lövöldözés irányába rohantak, hogy mielőbb felvehessék a harcot az izraeli kommandósokkal.

Gasszan, amilyen gyorsan csak tudott, elhajtott ebből a kaószból, az utcákat azonban hamarosan eltorlaszolta az alaposan felfegyver-zett férfiak odaérkező hulláma. Berman, aki a Subaru platóján ült, felkészült a harcra. Nasszer azonban kinyitotta az ablakot, és kiabál-ni kezdte:

– *Jes! Jes!*

A szemében tükröződő félelem sokakkal elhitette, hogy ő is az életéért futó palesztin menekült – végül is arabja kifogástalan volt. A tömeg szétvált a Subaru előtt, hogy átengedje. Fiatalabb fiúk, akik igencsak ki akarták venni részüket a felfordulásból, eldugott si-kátorokon, mellékutcákon át egyenesen kikalauzolták az izraelieket

a táborból. Mire a dühös tömeg rájött, mit tettek, Gasszan átjutott az utcák útvesztőjén, és az izraeli vonalak felé tartott.

Ciszjordánia felett néhány ezer lábnyra a Super King Air másodpilótája – a gépet héberül *cufit*ként, napmadárként emlegették – megkérdezte a pilótától, kik azok az örült fickók, akik ilyen mélyen az ellenséges vonalak mögött tevékenykednek.

– A Határőrség kommandósai – felelte a veterán repülő. – Nem sokat hallhattál róluk, ők a területeken működő legkomolyabb alakulat.¹³

A tulkarmi menekülttáborban végrehajtott akció megmutatta, mennyire nélkülözhetetlenek a titkos egységek az intifáda helyi parancsnokainak üldözésében. A művelet jó néhány terroristaparancsnokot megijesztett a térségben. Sokan közülük elhagyták zsúfolt, városi menedékhelyeiket, és még mélyebb illegalitásba vonultak: kiköltöztek a környékre, barlangokban, mezőkön rejtőzködtek. Más nagy fontosságú célpontok a Sin Bét értesülései szerint ettől kezdve nem találkoztak alárendeltjeikkel – mostantól nehezebbé vált számukra a mindennapos tevékenység koordinálása, az Izrael elleni akciók végrehajtása.

– Bennünket véltek látni az árnyékban, a piacokon, még a mecsetekben és a városok terein is – jelentette ki egy magas rangú izraeli terrorelhárító parancsnok. – Akkor is bennünket láttak, ha ott sem voltunk. Mi pedig egy pillanatra sem akartuk enyhíteni a nyomást. Nem akartuk, hogy ismét szabadon lélegezhessenek.¹⁴

A Ja'masz tevékenysége egyre intenzívebbé vált a térségben. Négy héttel később ismét felkeresték a tulkarmi menekülttábor.

Mazen Szelamehhez hasonlóan Ibrahim 'Aref Ibrahim a-N'anis is számos körözési listán foglalt el előkelő helyet. A huszonnyolc éves

parancsnok a Fatah-féle Al-Aksza Mártírjainak Brigádja tulkarmi szervezetét vezette, és számos Izraelben végrehajtott öngyilkos robbantás kitervelője volt. Több aknavető és géppisztolyos, izraeli civilek elleni támadásra is utasítást adott. A-N'anis valamiféle új Rambóhoz igyekezett hasonlítani. Egy M16-ossal a vállán járt-kelt, keresztben-kasul belakta a menekülttábor, biztonságos házról biztonságos házra költözött, állandóan az amerikai hadsereg feleslegéből származó erdei álcamintás gyakorlóruhát viselt. A Sin Bét korábban igyekezett kicsalni a táborból, a Fatah-parancsnok azonban volt annyira okos, hogy elzárkózzon minden olyan találkozó elől, amelynek helyszíne a menekülttábor kapuin kívül esett. A Ja'masz behatolásai a városba nem sok műveleti információval szolgáltak a-N'anis hollétével kapcsolatban.

Amikor azonban 2003 októberének végén beköszöntött a ramadán*, a Sin Bét megtudta, hogy a-N'anis immár a tábor biztonsági főnökének képzei magát, és esténként, amikor a táborlakók az egész napos böjtölés után bőséges vacsorát vesznek magukhoz, a-N'anis, M16-osát készenlétben tartva kiül egy, a tábor kapunál lévő padra. Ezt a Ja'masz egyszerre tekintette alkalomnak és kihívásnak. Az, hogy a célszemély estéről estére ugyanott mutatkozott, lehetővé tette a Ja'masz számára egy műveleti terv kidolgozását, amelyet utóbb az osztagparancsnoknak, az egységparancsnoknak, valamint a hadsereg dandár- és hadosztályparancsnokainak kellett jóváhagyniuk. Az akció végrehajtása során alkalmazandó taktikák és eszközök „finomhangolásában” a teamparancsnokok ugyancsak részt vehettek – így Nasszer főfelügyelő is. A ramadán azonban nehezítette is a végrehajtást. Ilyenkor este egy lélek sem tartózkodott az utcákon, számítani lehetett rá, hogy mindenki otthon marad, vagy közössé-

* Az egy hónapos muszlim nagyböjt – a ford.

gi sátrakban lakomázik. A Ja'masznak nem lesz rá lehetősége, hogy taktikai fedezetként felvonultasson egy vagy két „lovat”. A palesztin figyelők arra még csak találhatnak magyarázatot, ha egyetlen jármű haladna a tábor felé, de egy kis konvoj azonnal gyanút keltene, és kitörne a lövöldözés. Fontos volt, hogy a behatolás minél kisebb feltűnést keltsen: néhány bátor ember kellett hozzá, akik hajlandók óriási veszélynek kitenni magukat.

2003. október 28-án este a Véderő és a Ja'masz körülbelül negyven tiszte gyűlt össze egy Tulkarm előtti tábori parancsnoki harcállásponton. Hallgatták a rádióforgalmazást, és egy plakát nagyságú monitort figyeltek, amely a tábor fölé küldött drón infravörös kamerával készült fekete-fehér felvételeit közvetítette. Nasszer és Szulejman* törzsőrmester – egy igen tapasztalt beduin Beszélő, akit az egység legjobb gépkocsivezetőjeként tartottak számon – ellenőrizték öltözküket, hogy megbizonyosodjanak róla: meggyőző álcát viselnek. Két másik kommandós már a hátsó ülésen ült, M4-eseket a lábukhoz fektették. A ramadáni böjt hajnalig szünetelt, Tulkarm – és a tábor – utcáin és sikátoraiban senki sem járt. A „lovak” bekísérték Nasszer főfelügyelőt és társait Tulkarmba, majd lemaradtak, hogy legközelebb kíséretként vagy szükség esetén támogatóerőként bukkanjának fel.

A vezetési pontot értesítették, hogy a-N'anis elfoglalta helyét a tábor kapujánál, és megkezdte éjszakai őrszolgálatát. Roston sült hússal szendvicset, hozzá egy salátával töltött pitát evett. M16-osa ott volt mellette.

Tulkarm utcáin senki sem járt: Nasszer még soha nem látta a nyüzsgő város utcáit ennyire üresnek. Percek alatt a táborhoz értek. Még a palesztin rendőrök sem járőröztek, mindenki evett. Nasz-

* Álnév – „Szulejman” valódi neve biztonsági okokból nem derülhet ki.

szer tudta, hogy a tábor felé tartó személyautó látványa működésbe hozza a-N'anis menekülési ösztöneit, ezért a terv úgy szólt, hogy behajtanak a kapun, és azután támadják meg célpontjukat, hogy elhúztak mellette, majd egy U kanyarral visszafordultak. Feltételezték: a terrorista azt hiszi majd, hogy a jármű tévedésből hajtott be a táborba, és talán az *iftarra*, a böjtnapot követő esti lakomára, a város belsejébe tart. Legalábbis a tervben ez szerepelt.

Az autó utasai a menekülttábor kapuja felé közeledve figyelmesen fürkészték a helyszínt. A kocsi lassú, de azért szokványos tempóban keleti irányba tartott: sebessége nem haladta meg az óránkénti negyven kilométert. Ha az álcázás kiállta a próbát, csupa elővigyázatosságból akár csigalassúsággal is haladhatott. Szulejman meg sem mozdította a fejét, egyáltalán nem nézett a-N'anisra: ezzel elárulta volna, miért jöttek. Amikor a fehér autó közelebb ért, a-N'anis már talpon volt, kezében az M16-ossal. A kocsiban ülő többi férfi vetett egy gyors pillantást a főkapura, és észrevettek egy másik fegyverest is, aki a-N'anis mellett állt, de takarta egy ponyvatető.

Szulejman keleti irányba, a tábor főbejárata felé tartott, majd mintha így is tervezte volna, lassan észak felé fordult. A jármű megtett még körülbelül kétszáz méter a keskeny kövesúton, aztán a Beszélő balra fordította a kormányt, hátramenetbe kapcsolt, és ismét balra kanyarodott. A kommandósok készenlétbe helyezték fegyvereiket.

A menekülttábor bejáratánál a két palesztin *iftar* idején valahogy furcsának találta a fehér autó lassú kacskaringóit. A-N'anis a földre hajította a szendvicset. Amikor a Ja'masz emberei százméternyire megközelítették, célzott, és kilőtte rájuk a fegyvere egész tárát. A lövedékek kilyukasztották a motorházat és szétzúzták a szélvédőt, a visszapillantó tükör, amelyet több találat is ért, szilánkokra robbant. Szulejman azonban nem állt meg és pánikba sem esett.

– Egyszer csak a-N'anis felfogta, mi történik, és hogy ki jött el érte, mire futásnak eredt. A társa szintén – idézte fel Nasszer. Hárman ki-
rontottunk az autóból, és követtük a két embert a táborba. Rájöt-
tünk, hogy csak kevés – nagyon kevés – időnk van, amíg az emberek
abbahagyják az evést és lövöldözve megjelennek az utcán.¹⁵

A két kommandós futva üldözte a táboron belül menekü-
lő a-N'anist, próbáltak a nyomukba érni, mielőtt a gyanúsítottak
eltűntek volna, és mielőtt őket túl messzire csalták volna maguk
után. A parancsnoki harcállásponton követték a fejleményeket, és
már a legrosszabbtól tartottak.

Harminc másodpercnyi menekülés után Ibrahim 'Aref Ibra-
him a-N'anis úgy döntött, nem fut tovább. Megpördült, és célba
vette az izraelieket, akik mostanra mindinkább megközelítették.
Nasszer térdre vetette magát, és lőtt: több golyója is telibe találta
a-N'anis hasát és mellkasát. Az al-Aksza-parancsnok a kövezetre
zuhant, és elejtette imádott M16-osát. Társa megpróbálta felvenni
a fegyvert, hogy tüzet nyisson a ja'maszosokra, de a záporozó go-
lyók őt is leterítették.

A két kommandós felkapta az M16-ost, és Nasszerrel együtt visz-
szafutottak a táborkapuhoz, ahol Szulejmán és másik társuk az au-
tónál várt rájuk. A négyajtós, páncélozatlan járművet több helyütt is
eltalálták a-N'anis M16-osának lövedékei, de a motorja működött.
Kis szerencséivel a kommandósok ugyanolyan csendben távozhat-
tak, ahogyan érkeztek.

A Ja'masz sikeres időszakot tudhatott maga mögött. Számos terroris-
tát fogtak el vagy öltek meg, a tulkarmi terror-infrastruktúrát pedig
jórészt semlegesítették. Számatlan öngyilkos robbantást akadályoz-
tak meg. Mose Kaplinsky dandártábornok, a Véderő főparancsnok-

ságának parancsnoka dicséretben részesítette az egységet kiemelke-
dő, terror elleni harcban végrehajtott akcióiért. 2003 azonban az Iz-
rael városai és települései elleni öngyilkos merényletek tizedik éve
is volt; e véres időszak során 250 terrorista robbantotta fel magát.*

Izrael ciszjordániai terrorelhárító egységei elérték, hogy a térség
többé ne nyújtson állandó menedéket a palesztin terrorszervezetek
műveleti parancsnokainak. Folyamatosan támadóműveleteket haj-
tottak végre abban a régióban, amelyről a terroristák korábban azt
hitték, hogy oda az izraeli *kavat al-hasza* soha nem fog bemerész-
kedni. A Ja'masz és a hasonló alakulatok mindezzel megghiúsították
az al-Aksza intifáda igazi célkitűzéseit.¹⁶ A titkos hadjárat elbátor-
talanította a terroristavezetőket és megritkította soraikat. Azonban
a végső győzelem és a megnyugvás, amelyre oly nagy szükség lett
volna, még nagyon messze volt.

* A 250 robbantás közül – Roni Shaked, a *Jediot Aharonot* nemzetközi tekintélyű tudósító-
jának *Ha'Mitabed Ha-250* című cikke szerint – a Hamász 135-ért, az Iszlám Dzsihád 70-ért,
a Fatah (a Tanzim vagy az Al-Aksza Mártírjainak Brigádja) pedig 39-ért volt felelős. 3 ön-
gyilkos merényletet a Demokratikus Front Palesztina Felszabadításáért követett el, másik
3 a Népi Front Palesztina Felszabadításáért műve volt.

TIZEDIK FEJEZET

Dzsenin

Lehetséges, hogy igaz a közhely, és az ellentétek csakugyan vonzák egymást, de Jakov Berman főfelügyelő és Sza'ar Sájnnal esetében az ellentétek ádázul egymásnak is feszültek. Elkerülhetetlen volt, hogy a két makacs férfi szándékai keresztezzék egymást, mindkettőt megátalkodottan ragaszkodott saját elgondolásaihoz és a dolgok megoldásának általa helyesnek vélt módoszataihoz. Olykor csaknem öltre mentek, és valóságos csoda, hogy a két fél, a tiszt és alárendeltje soha nem gyűrőzködtek neki, hogy a régi, jól bevált módon „rendezék le” nézeteltéréseiket. E csoda azt is bizonyította, hogy kelletlenül, de mélységesen tisztelték egymást egy olyan időszakban, amelyben a másikat aszerint becsülték meg, ahogyan a harcban helytállt.

Sza'ar Sájnnal inkább a körülmények összjátéka folytán, mint saját akaratából került az egységhez. Az intifáda kitörésekor az indiai Goa tengerpartján üldögélt, és annak a jól megérdemelt önfelfedező útnak a gyönyöreit élvezte, amelyre sok izraeli húszas éveinek elején, a többévi kemény katonai szolgálat végeztével indul el. Sájnnal kibucnyik volt, az ország északi részén, egy szocialista közösségben született és nőtt fel. A kibucnyikok – a szlengkifejezést a kibucokból származókra alkalmazzák – még az egalitárius Izraelben is afféle nemzeti elitet alkottak. Izrael pionírállam-imidzsének leg-

alapvetőbb elemei a kibucközösségek múltjában gyökereztek, abban az időszakban, amikor a bevándorlók virágzó mezőgazdaságot hoztak létre a sivatagban, és lecsapolták a mocsarakat. Ismeretes módon a földműves-harcos kibucnyikok voltak a főszereplői Izrael katonai legendáriumának, jórészt nekik tulajdonították a zsidó állam háborús sikereit. Szinte minden katonaköteles korú kibucnyik harcoló egységekben szolgált, többségük különleges műveleti egységek kommandósaként vagy az Izraeli Légierő vadászpilótájaként. Sza'ar e hagyománynak volt a szó szerinti megtestesítője. A híres goláni gyalogosdandár egyik elit harckocsivadász felderítőegységének volt a katonája. Hároméves szolgálata után – amelynek jó részét Libanonban, a Hezbollah ellen harcolva töltötte – Sza'ar az Izrael északi határának túloldalán elterülő, banditák uralta vidéken maradt. Az izraeli kormány biztonsági ügynökeként azokat a tábornokokat, politikusokat és hírszerzőket védte, akiket kapcsolattartókként az ENSZ-békefenntartó erőkhöz delegáltak.

Sza'ar öt éven át élt a Hezbollah célkeresztjében, ennyi elég is volt neki. Felvette a szerény összeget, amelyet a Véderő a leszerelt katonáknak fizetett, és Goa felé vette útját. A kék szemű, jóképű, igencsak szarkasztikus humorú ifjú ember megtapasztalta a szabadságot, amelyet a paradicsomi és elképzelhetetlenül gyönyörű Goa nyújtott; itteni életformája a hippikére emlékeztetett. A bulik, a szabad szerelem és a szabadság igencsak üdítő változatosságot jelentettek az évek után, amikor páncéltörő rakétákat hurcolt a Hezbollah öngyilkos osztagai elleni rajtaütéseken. Még csak egy hónapja tartott azonban az aranyélet Goán, amikor az intifáda kiobbant. Hazája háború felé sodródott – Sza'ar pedig egyszerűen nem volt képes megmaradni az édeni tengerparton. Felszállt az első lehetséges repülőjáratra, amellyel visszaindulhatott Izraelbe, mert tenni akart valamit – s ez a valami a Ja'ma'mba való jelentkezése lett.

Ebbe az egységbe szinte lehetetlenség volt bekerülni: olyan igényesen válogattak a pályázók közül, hogy mindössze egyetlen százlékukat vették fel: Sza'ar végigcsinálta a szelekciós folyamat első fázisát, amelynek során a kezdeti sok ezerből néhány százan maradtak, de aztán ő is lemorzsolódott. Csakhogy még mindig harcolni akart a terror elleni háborúban. A hazafiság és a küldetéstudat szakította el a goai tengerpartoktól, és továbbra is hasznossá akarta tenni magát. Önként jelentkezett tiszthelyettesnek a Ja'maszba. Intenzív terrorelhárítási és titkos hadviselési kiképzés után az egységen belül Jakov Berman teamjébe osztották be.

A Ja'masz-beli szolgálat jókora kultúrsokkot okozott neki; mert az Izraeli Véderőben egészen más háttérű társai voltak. Az egységben sokan erős idegen akcentussal beszéltek héberül. Az orosz akcentust a volt Szovjetunió más, távoli nyelveinek hangsúlyai árnyalták. Természetesen beszéltek arabul is, a Határőrségnél általános szlenget pedig a hadseregben meg sem tűrték volna, különösen nem egy elit szajeretnél – azaz felderítőalakulatnál –, amilyen az a kommandós osztag is volt, amelyben Sza'ar a katonamesterséget tanulta. Berman csinosan egybecsomagolt akcentusok, vallások és kulturális kuriózumok bábeli tornyát hozta létre. A teamparáncsnok igazi, szovjet mintájú tiszt volt: kérlelhetetlen, fegyelmezett, ezenkívül rendkívül merev – a napi ügyek kezelésében éppúgy, mint hosszú távú vízióját tekintve. Környezetében mindent a maga képére formált. Azok, akik eltértek a megváltoztathatatlan normától, hamar a teamen és nagy valószínűséggel az egységen is kívül találták magukat.

Kettejük ellenséges viszonyára az „elkeseredett” jelző nagyon is enyhe lett volna. Lassan – nagyon lassan – azonban csodálni kezdték egymást. Idővel a kölcsönös elismerés erősebbnek bizonyult a szembenállás érzésénél. Bármennyire dühítette is Sza'art Berman merevsége, a terpen és ellenséges tűzben a tiszt olyan vezetői kvalitásokat mutatott

fel, amelyekkel a hadsereg tisztjei soha nem versenyezhettek volna. Berman – orosz akcentusával és minden egyébgel együtt – arab jelmezben ugyanolyan vakmerően arrogáns volt, mint teljes harci felszerelésben. Ebben az örültségben azonban volt rendszer. És bár úgy érezte, hogy Sza'ar hozzáállása kikezdi parancsnoki tekintélyét, nem kerülte el a figyelmét, hogy a kibucnyik nem ismeri a félelmet, és az egyik legkeményebben dolgozó harcászati specialista, akivel életében találkozott. A kölcsönös megvetés helyébe életre szóló barátság lépett.

Berman megtette Sza'art a team őrmesterévé: a beosztást betöltők feladata volt, hogy elvezessék a bevetési köteleket a céljához. Az őrmestereknek meg kellett jegyezniük minden dűlőutat, csempészősvényt, főutat és útvonalat, amelyet az egység egy-egy akció során igénybe vett. A GPS előtti időkben ehhez hosszasan kellett tanulmányozni a katonai térképeket és megtanulni minden koordinátát: és nemcsak tájékozódási pontok kódolt katonai jelöléseit, hanem azt is, ahogyan a helyben lakó palesztinok nevezték őket. Az őrmesteri beosztás mérhetetlen felelősséggel járt. Egy-egy bevetés előtt Sza'ar gyakran az arcára borított térkép alatt aludt el ágyában. Sokkal több volt azonban, mint egy tiszthelyettes, aki el tudott vezetni egy harci köteleket az „A” pontból a „B” pontba. Bátorsága nem ismert határokat. Ha röpködni kezdtek a golyók, nem akadt, aki vakmerőbb és kétségbevonhatatlanul bátrabb lett volna nála: e harctéri erényének egyik példája volt az a hősiesség, amelyet 2002 júniusában, Itamarban tanúsított. Rövidesen egyike lett azoknak a katonáknak és rendőröknek, akiket Izrael történetében a legtöbb kitüntetéssel jutalmaztak.

Berman és Sza'ar végül egy hosszú és igen élénk beszélgetés során temették el ellentéteiket, amelynek végén melegen megölelték egymás, majd harcosok módjára kezét rázták. Soha egyikük sem hanytorgatta fel a régi dolgokat. Sza'ar lényegében Berman teamjének parancsnokhelyettese lett. Amikor az intifáda idején a megnövelt lét-

számú egységben megalakították az osztagokat, Sza'art tisztiiskolára küldték, hogy parancsnoki pozícióba térhessen vissza az alakulathoz. Berman kevés olyan akciót vezetett, amelynek során helyettes bevetési parancsnokként Sza'ar nem volt mellette. Nabluszban, Tul-karmban, Kalkilijában, s a környékükön lévő összes faluban és barlangban bebizonyosodott, hogy a két férfi pusztítóan eredményes terroristavadász párost alkot. Berman és osztaga csak 2004 elején harmincöt nagy fontosságú palesztin terrorista célszeméllyel végzett, több százat pedig foglyul ejtett.

Néhány legkiemelkedőbb eredményét Berman és Sza'ar egyaránt Dzszeninben érte el.

– Nablusz – idézte fel egyszer a Sin Bét egyik veterán ügynöke – Ciszjordánia agya volt. Innen származtak a terrorizmus értelmi szerzői és irányítói, itt tervelték ki a legszörnyűbb támadásokat. Másfelől, az ököl Dzszenin volt. A gyilkosok innen érkeztek, ezt a várost mondták otthonuknak azok, aki mások parancsára öltek.¹

Végül is Dzszenin volt, ahol 2002. április 9-én, egy rajtaütés során a Véderő tizenhárom tartalékosát ölték meg. A katonákat, akik közül többnek gyerekeik is voltak, egy tizen-egynéhány éves fiú becsalta egy szűk utcába: kétségbeesetten kért orvosi segítséget anyja számára. A hely, amelybe a mellékutca torkollott, s amelyet „Füldökád-ként” emlegettek, zárt terület volt, amelyet magas épületek vettek körül. A Füldökádat mindenfelől palesztin fegyveresek vették tűz alá, tele volt álcázott robbanószerkezetekkel, és a fiúról is kiderült, hogy öngyilkos terrorista, bombával a testén. Egészségügyi teamek siettek a gyilkos zónába – megmenteni azoknak a tartalékosoknak az életét, akik túléltek az elsődleges és másodlagos robbanásokat –, hogy aztán maguk is ott sebesüljenek vagy haljanak meg. A „Füldökád-csata”

órákon át tombolt; közben a palesztinok összeszedték az izraeli halottak végtagjait és csonka törzseit, hogy utóbb követelhessenek értük valamit. A helyet végül egy tengerészkommandós csapat rohamozta meg, megfutamították a palesztin fegyvereseket, és visszaszerezték az összes elhurcolt emberi maradványt. Ez volt az izraeli erők egyik legvéresebb napja az 1982-es libanoni háború óta.

Az intifáda legsúlyosabb összecsapásai közül jó néhányat Dzszeninben vívtak. Az Izraeli Véderő valamennyi élharcos egysége küzdött itt, jó néhányan estek el és sebesültek meg közülük. A Jámasz a palesztin felkelés idején sok időt töltött a veszélyesen alattomos kisvárosban.

– Annyiszor jártunk Dzszeninben különböző alkalmakból és változatos minőségben – idézte fel Sza'ar Sáj –, hogy mindenki másnál jobban ismertük a terepet.²

Nasszer felügyelő így emlékezett:

– Úgy kiismertük az utcákat, a kávézókat, a piacokat, és azokat a helyeket, ahová a helyiek dohányozni és kávézni jártak, hogy ha tájékozódási pontokként hivatkoztunk rájuk, nem a hadsereg térképének koordinátáit citáltuk, hanem a palesztin nevüket mondtuk.³

Ez a terepismeret aztán műveleti kötelezettségeket rótt a hadseregére. A Flotilla 13 és a hasonló elit kommandók kérték, hogy belvárosba menet és a visszaúton Jámasz-teamek vezessék őket, s az egység mindig segített is nekik. A Jámasz kommandósai gyűlöltek ezeket a megbízatásokat. Egy alkalommal, amikor egy tengerészkommandót vezettek el a célterületre – erről Jakov Berman számolt be –, a titkos különítmény erős palesztin tűzbe ütközött.

– A terroristák FN MAG könnyűgéppuskákkal lőttek ránk, ebben a golyózáporban nem mehettünk tovább. Ugyan hol máshol alkalmaztak volna a terroristák ekkora tüzerőt, ha nem Dzszeninben?⁴

Más erők bekalauzolása a mélyen az ellenséges vonalak mögött található helyekre annak veszélyét is magában hordta, hogy izrae-

liek véletlenül egymást veszik „baráti tűz” alá. Gyakran túl sok volt a függő változó, túl sok minden üthetett ki rosszul. Az egyik akció során Sza'ar Sáj éppen kifelé navigálta „lovát” Dzszeninből, amikor egy Merkava harckocsi hirtelen elfordította a tornyát, és a Jámasz járművére irányozta 120 milliméteres lövegét.

– Mondják meg a kezelőnek, hogy ne lőjön! – üvöltötte a rádióba.

– Mondják meg neki, hogy fordítsa el az ágyúját rólam!

Amikor azonban a Jámasz járművei elhagyták Dzszenint, a goláni dandár egyik Ahzaritja* rontott ki eléjük, és megállt egy kereszteződés közepének nyílt területén. A Jámasz-oszlop útját elzáró Ahzarit parancsnoka távirányítással a Határőrség járműveire irányozta páncélosának többcsövű, 7,62 milliméteres forgógéppuskáját: a fegyver Sza'ar szélvédőjének kellős közepére szegeződött. Elég lett volna egy rossz mozdulat, hogy egy rémült, tizenkilenc éves katona észrevegye egy arab fejkendőt viselő férfi felismerhetetlen arcát egy palesztin rendszámú kocs szélvédője mögött... és a pusztító sorozat Izrael körülbelül féltucatnyi elit kommandósát tépte volna cafatokra.

A Jámasz szívesebben hajtotta végre a maga akcióit a maga módszereivel, olyan erők támogatásával, amelyek nem kívántak eltérni a szabványos hadműveleti eljárásoktól. Számos efféle, vakmerően végrehajtott jámaszos akció végződött figyelemre méltó eredménnyel. 2004. március 9-én egy Jámasz-különítmény behatolt Dzszenin keleti részébe, hogy elfogjon egy terroristagyanús személyt. Miközben a titkos kontingens áthaladt a városban, tagjai hirtelen felfigyeltek egy másik gyanúsítottra, amint az épp egy lopott Toyota kisteherautóval furikázott – a Fatah négy állig felfegyverzett emberének társaságában. Az izraeliek furgonjának vezetője meredten nézte

* Nehéz páncélozott szállító harcjármű (PSZH, lövészpáncélos); az Ahzaritokat szellemes módon azokból az újr felhasznált szovjet harckocsikból készítették, amelyeket a hadsereg az izraeli-arab háborúkban zsákmányolt.

a körözött férfit, az pedig visszabámult rá. Eszeveszett autós üldözés következett a város golyóverte épületei közt: a helyszín inkább emlékeztetett egy hollywoodi akciófilmre, mint egy ciszjordániai városra. A palesztinok összetörték a kocsijukat, s az erre következő tűzharcban az izraeliek mind az ötükkel végeztek. A Jámasz kommandósai a Toyota rakterében AK-47-esekre, M16-osokra és robbanóanyagokra bukkantak. A Sin Bét később megtudta, hogy az öt férfi éppen Izrael felé tartott, hogy rajtaütést hajtson végre – azaz lövöldözést kezdeményezzek – egy ottani városban.

Miközben az intifáda már negyedik véres esztendejébe lépett, a háttárfal pedig kezdett formát ölteni és kezdte betölteni a neki szánt funkciót – az öngyilkos merénylők Izraeltől való távoltartását –, a konfliktus eltolódott északi irányba, túl Tulkarmon, fel a Wadi Ara (héber néven az Iron-völgy) mentén, az „álnok” Dzszenin környéke felé. Belső Fatah-dokumentumokban ráakadtak Arafat és Barguti Tanzim-vezér üzenetváltásaira, amelyekben megállapítják, hogy a „leleményes és legyőzhetetlen” dzsenini harcosok, akik egyesítették erőiket, soha nem fognak felhagyni Izrael elleni támadásaikkal, következképpen Dzszenin mindig is a világ „öngyilkosmerénylő-fővárosa” lesz.⁶ Dzszenin nagy részét az Iszlám Dzsihád ellenőrizte, amelyet a szervezet Damaszkuszban székelő vezetői irányítottak, s melyet bőkezűen finanszírozott az iráni Forradalmi Gárda. Az Iszlám Dzsihád merev szervezeti keretei és a sok iráni pénz egyaránt hozzájárult, hogy Dzszenin olyan várossá lett, ahol a különböző palesztin frakciók egyesítették erőiket, és közösen tevékenykedtek. A szövetséget a huszonkilenc éves Kamal Abdullah Tubaszi működtette.

Egy más világban, távol Ciszjordániától, Tubaszira talán céges karrier várt volna, hogy végül a felsővezetés sztárja legyen. Magabiztos és rátermett, kellően energikus figura volt, hogy a Dzszeninből kiinduló szinte valamennyi terrorprojektben benne legyen a keze,

ráadásul kellőképpen előrelátó, hogy együttműködjön a rivális csoportok makacs, máskor kényesen érzékeny egójú személyiségeivel – emiatt tudott katasztrofális következményekkel járó támadásokat végrehajtania Izrael belsejében. Tubaszi a palesztin biztonsági szervezetek ügynökeként tett szert hálózatiépítő jártasságára, kiképzésének jelentős részében a hírek szerint a CIA is közreműködött. Amikor azonban az intifáda elkezdődött, azokban az új terrorszervezetekben, amelyeket a főbb csoportok Ciszjordániában, Jeruzsálemben létrehoztak, olyan, opportunistább alakok lettek a busásan megfizetett vezetők, akik terjedelmes kémelhárítói önéletrajzokat tudtak produkálni. Tubaszi a legtöbbet ígérőknek – a Tanzimnak – ajánlotta fel szolgálatait, azután kapott megbízatásokat a Hamásztól, az Al-Aksza Mártírjainak Brigádjától és természetesen az Iszlám Dzsihádtól. Ez utóbbihoz szíriai bankokon keresztül bőven érkeztek az iráni rialok, amelyek végül ciszjordániai zsebekben kötöttek ki.

Tubaszi volt a felelőse az afulai bevásárlóközpontban 2003. május 19-én végrehajtott öngyilkos bombamerényletnek. Még ugyanebben az évben ő tervezte ki a tel-avivi Azrieli-felhőkarcolók elleni pokolgépes merényletet is, amelyet azonban az izraeli rendőrség szerencsésen megghiúsított: célja felé haladtában, egy közlekedési rutinellenőrzés során feltartóztatták az 1360 kilogrammos töltetet szállító furgont. Tubaszi hosszú időn át a Sin Bét körözési listáinak éllovasa volt, ő azonban ritkán merészkedett a dzsenini menekülttábor jól védett határain túlra. Testőrökkel is körülvette magát, és rutinszerűen keresett menedéket ártatlan civilek otthonaiban. Testőrei, hogy elrettentsék az izraelieket mindenféle éjszakai próbálkozástól, ezekre a helyekre rendszeresen robbanóeszközöket telepítettek. Bárhová is ment, mindig a keze ügyében tartotta AK-47-es rohamkarabélyát.

Ha a Sin Bét műveleti részlegének sikerült volna egyértelműen és pontosan meghatároznia Tubaszi tartózkodási helyét, az elfogását vagy

megölését célzó akciót a Jáma'mra bízták volna. Végül is a Különleges Rendőri Egység működött Izrael „taktikai ráksebészeként”, a legsúlyosabb fenyegetések elhárítójaként – ám csak akkor, ha a hírszerzési értesülés bombabiztos, a veszély pedig közvetlen volt. A Különleges Rendőri Egység nem hajszolt veszélyforrásokat – a megsemmisítésük volt a feladata. Tubaszi megtalálásának, azonosításának és elfogásának/likvidálásának feladatát Jakov Berman Jámasz-osztaga kapta.

Hasonlóan a Berman asztalán lévő számos más, kávéfoltos, lehamuzott dosszié szereplőihez, Tubaszi is egy nyilvántartási kép, egy Sin Bét-ügyiratszám és egy feljegyzésekkel teli dosszié szimbolizálta. Utóbbi tartalmának egy részét gondosan, szövegszerkesztőn, tizenegy pontos Aharoni betűkkel írták, más részét kézírással körmölték. Véletlenszerű információkat tartalmaztak, amelyek közt akadtak fontosak (ismert álnevek, ismert tettestársak, ismert telefonszámok, társak és családtagok nevei) és kevésbé fontosak (kedvenc futballcsapat neve, kedvenc cigarettamárka, kedvenc prostituált a helyi nyilvánosházban). Ezek a részletek egy többdimenziós foltvarrás apró szálaait alkották, amelyet a Sin Bét – néha a Jámasz közreműködésével – a célszemélyről létrehozott. A dossziék feltöltése heteken, hónapokon át, néha még tovább tartott. Néha pedig rendkívül sürgőssé vált a terrorgyanús személy pályafutásának lezárása – olyan gyorsan, amennyire emberileg csak lehetséges volt.

A Sin Bét megtudta, hogy Tubaszi egy több csoport által végrehajtandó, több célpont elleni öngyilkos bombamerényletet tervez valahol Észak-Izraelben, amelynek időpontja egybeesne az izraeli függetlenség napjával, 2004. április 27-ével. A belbiztonságiak nagyon igyekeztek, hogy megállapítsák, voltaképpen miféle támadásról is volna szó, s hogy milyen célok ellen intéznék. Próbálták megtudni az elkövetők, illetve a vértanúságra kiválasztottak nevét, Tubaszi azonban eminens tanuló volt az amerikaiak által finanszírozott

elhárítás-tanfolyamokon, amelyet a Palesztin Hatóság titkosrendőreinek tartottak. Az ő terrorsejtjei közismerten erősen tagoltak* és nagyon veszedelmesek voltak. A merényletről csak annyit lehetett tudni, hogy az Iszlám Dzsihád, a Fatah és a Hamász közös vállalkozása lesz, és hogy háttérbeli irányítója Tubaszi.

A függetlenség napi akció fővállalkozója az Iszlám Dzsihád volt – amely készpénzben rótta le hozzájárulását. A Teheránból vagy Damaszkuszból kezdeményezett műveleteket mindig bőkezűen finanszírozták, és vonzották a többi csoport sejtparancsnokait is, akik szívesen bizonyították volna kiválóságukat anélkül, hogy pénzügyek miatt kelljen fájdtaniuk a fejüket. Tubaszinak tetszett a hadvezéri és tőkéstársi szerep: nagy hatalmat, s ráadásul páratlan lehetőségekkel járó pozíciót jelentett egy fiatalember számára, aki még harmincadik születésnapján sem volt túl. A terroristacsoportok óriási összegek felett rendelkeztek, és számos közreműködő pompásan kihasználta a nyomorúságot. A kívülről érkező pénzt – valamint azt, hogy a damaszkuszi és teheráni kifizetők nem láttak bele a gazdálkodásukba – „vértanú-akciókra” használták fel. Az izraeli felderítés által lefoglalt anyagok szerint egyes dzsenini Iszlám Dzsihád-akciókra például körülbelül 31 000 dollárt költöttek, miközben a bombaalapanyagokkal és más, a merényletek végrehajtásával összefüggő logisztikai kiadások soha nem érték ez az 1000 dollárt. A mártírok családjainak szánt pénz – azok közül, akik végül magukra szíjazták a mellényt, hogy felrobantsák magukat Izraelben, sokakat igazából ez motivált – 125 000 dollárnál kezdődött. (Az összegek attól függtek, mekkora megrázkódatást okozott a merénylet, illetve hogy sikerült-e egyáltalán végrehajtani.)⁷ Ezeknek az alapoknak a kezelőiből lettek a palesztin terrorinfrastruktúra legnagyobb hatalmú – és legkorruptabb – elemei.

* Azaz: a tagok a többiek közül a lehető legkevesebbet ismerték – *a ford.*

Csakhogya az irániak osztalékot követeltek a befektetéseikből. A szíriaiak, akik az iráni terror-portfóliókat kezelték, friss információkat óhajtottak a területeken működő franchise-aiktól. A Teherán, Damaszkusz és a Ciszjordánia közti hoci-nesze titkosított mobiltelefonokon és az interneten zajlott. A csevegésnek pedig mindig maradt valamilyen elektronikus nyoma, amelyhez a Sin Bét hírközlési szakértői hozzáférhettek. Kevesebb mint hetvenkét órával azelőtt, hogy az izraeliek hozzáláttak volna megülni a nemzet ötvenhatodik születésnapját (ilyenkor izraeli családok tízezrei árasztották el a nemzeti parkokat, hogy barbecue-zzanak és élvezzék az ünnepet), Jakov Bermant felhívta valaki, akivel nagyon szoros kapcsolatba került: a Sin Bét egy magas beosztású operatív tisztje.

– Most tudtuk meg, hogy Tubaszi a dzsenini menekülttáborban van – közölte az ügynök. – Nem tudjuk, mennyi ideig lesz ott, és hogy kivel, de most kell elkapnunk.

Valójában a Sin Bét egyik forrása* azt közölte, hogy Tubaszi egyik nőismerőse társaságában van: ez egyszerre tette az információt sürgetővé és átmeneti érvényűvé. Ha a nő egyedülálló, Tubaszi esetleg az egész napot ott töltheti. Ha a nő házas, a randevú alighanem gyorsan lezajlik, ebben az esetben még valószínűbb, hogy a terroristára testőr vigyáz – arra az esetre, ha az asszony férje korán jönne haza, és fennállna a veszélye, hogy érkezésével megzavarja az párost.

Egy tökéletes világban, eszményi körülmények között a Jámasznak és a Sin Bétnek hetei lettek volna egy akció megtervezésére, amelyet specifikus hírszerzési értesülés alapján hajthattak volna végre, egy adott helyen, a nap egy meghatározott időpontjában. A műveleti tervezés heteken át tartó előkészületeket tehet szükségessé – például

* A forrás jellege – hogy tudniillik az információra humán, hírközlési vagy elektronikai hírszerzés révén tettek-e szert – továbbra is titok.

a helyszín életnagyságú makettjének megépítését, amelyen a kommandósok gyakorolhatnak. A tervezés kiterjedhet mesterlövészek elhelyezésére a közeli háztetőkön, hogy szoros tűzfedezetet biztosítsanak a biztonságos házat lerohanó kommandósoknak. Az al-Aksza intifáda azonban a legkevésbé sem volt tökéletes világ, inkább mocsokos, rút és véres idegháború. Izraelt azért tartották esélyesnek a győzelemre, mert azonnal és elszántan tudott reagálni a friss hírszerzési értesülésekre, amelyek jelezték: itt a kínálkozó alkalom.

Annak pedig, hogy a Jámasz képes volt reagálni a Sin Bét egy operatív tisztjének telefonhívására, kulcsszerepe volt abban, vajon sikerül-e megnyerni az öngyilkos merénylők elleni háborút. Az, hogy a Jámasz azonnali akcióvá tudta alakítani a nyers információt, döntő jelentőségűnek bizonyult, mert ez tette lehetővé, hogy Izrael véget vessen az ország utcáin folyó katasztrofális mészárlásnak. Amikor befutott a hír Tubaszi hollétéről, a Jámasz megoldotta, hogy a hadművelet előtti tervezést és előkészületeket menet közben ejtse meg. Az egység arzenáljában a mobiltelefon lett a legfontosabb kommunikációs és koordinációs eszköz. A rádióadások helyébe SMS-ek léptek. Az egység kommandóseit – ahogyan a vezetési törzsét is – gyorsan és megbízhatóan oda lehetett rendelni a találkozási pontra, bevetési eligazításra egy előretolt összpontosítási körletbe.

Oren Abman ezredesnek, a dzsenini dandár parancsnokának jóvá kellett hagynia a Jámasz tervét; az ő feladata volt a légierők és a földi alakulatok bevetendő eszközeinek összehangolása is. Pályafutása kezdetén Abman az 1. goláni gyalogos dandárban és ennek gerillaellenes elit kommandójában, az Egozban szolgált. Éveken át vadászott Hezbollah-osztagokra Dél-Libanonban, és átlátta, milyen komplex feladat azonnal reagálni a valós idejű hírszerzési értesülésre. Abman sok magas rangú, a végtelenségig kifinomult ösztönökkel rendelkező Hezbollah-parancsnokot üldözött; azt, hogy ilyenek let-

tek, az iráni Forradalmi Gárdának köszönhatték. Ezeket az embereket minden gallyreccsenés, minden elmosódott árnyék riadóztatta, folyamatosan résen voltak, éberségük soha egy pillanatra sem lankadt. Tubaszi is ilyen volt. És valahányszor ilyen emberekkel került kapcsolatba, annak mindig tűzharc lett a vége.

Abman azt is tudta, milyen veszedelmes Dzszenin környéke, amikor az álcázott kommandósok dolgoznak. Számos itteni összecsapás alkalmával, ha tűzharc tört ki, a szorongatott terroristákhoz erősítésül fegyveresek sokasága csatlakozott, akik taxival jöttek a lövöldözés színhelyére, és számolatlanul hozták magukkal a löszert és a fegyvereket. A városon belül minden akció „Mogadishuvá” fajulhatott – szinte valamennyi kommandós ezt a kifejezést alkalmazta az olyan helyzetre, amikor egy ellenséges városban elsöprő tűzfőlénnel kerültek szembe. Abman aggódott, hogy a mostani akció is Mogadishuvá válik. Bermannak csak az számított, hogy Tubaszi ott legyen, ahol a Sin Bét szerint lennie kellett. A többi a rajtaütést végrehajtóerő dolga lesz.

Abu Ahmed volt a Beszélő, akire a kommandósok helyszínre szállításának felelőssége hárult. A törzsőrmestert az egység egyik legbátrabb és legrátermettebb kommandósának tartották, tűzharcban pedig a leghiggadtabbak közé számított. Nem ismerte a félelmet. Néhány hónappal korábban, egy Szalfit nevű palesztin városban – a nagy kiterjedésű, zsidók lakta Arieltől délkeletre – részt vett egy akcióban, amely katasztrofálisan rosszul is végződhetett volna. A Jámasz Badr Jaszint üldözte, a Tanzim egyik hóhérját, aki olyan palesztinokat gyilkolt, akiket az izraeli hírszerzéssel való együttműködéssel vádoltak. Természetesen nem volt tárgyalás és nem volt felbontás. Jaszin sokakat megkínzott, akiket meggyanúsítottak, hogy a Sin Bétnek dolgoznak, aztán egy fához kötözve agyonlőtte őket. Egyik gyakori tartózkodási helye az Eper kávézó volt – a helyet so-

kan látogatták édességei és apró csészékben felszolgált méregerős kávéjáért –, a Jámasz azt remélte, itt üthet rajta. A kávézót szívesen keresték fel házaspárok és egyedülálló nők, emiatt aztán a Jámasz elfogó teamjének több tagja is palesztin nőnek öltözött.⁹ A női álca hihetetlenül hatásos és szokatlanul lefegyverző volt.

– Néhányan ezek közül a mi orosz kommandósaink közül meglepően szépek voltak, miután megborotválkoztak, kisminkelték és kirúszolták magukat – fejtegette Nasszer, a bevetéssparancsnok.¹⁰ – Még a leggyanakvóbb, legparanoidabb, évek óta körözött terrorista is nagyobb biztonságban érezte magát, amikor ennyi szépség vette körül.

Amikor azonban a Jámasz élen haladó gépkocsija megközelítette a kávéház bejáratát, Jaszin megneszelte, hogy valami nincs rendben. Berohant Szalfit szűk, mérföldnyi hosszú óvárosába, remélve, hogy az üzletek és kanyargós sikátorok közti keskeny közökben sikerül leráznia az izraelieket. Nasszer és Abu Ahmed őrmester azonban követte a negyed mélyére, ahová a támogató egységek már nem mehettek utánuk, a magasban köröző drón pedig nem láthatta őket. Bár Jaszin megpróbálta figyelmeztetni az óvárosiakat, hogy a *musz-tarabún* elől menekül (a közbeszédben többek közt így is nevezték a Jámasz-egységeket), a két kommandós mindinkább felzárkózott mögé, hogy használhassák a pisztolyukat. Jaszin megfordult, hogy lőjön, de Nasszer és Abu Ahmed térdre vetették magukat és tüzeltek. Jaszin holttestét a hideg kövezeten hagyták, egy ruházati bolt előtt. Abu Ahmed mindazért, amit Szalfit óvárosának mélyén tett, megkapta négy érdeméremének egyikét, amelyekkel bátorságáért az intifáda so-

⁹ A Véderő egyik legvakmerőbb, James Bond-stílusú akciója (az Ifjúság Forrása) során a Szajaret Mat'kal parancsnoka, Ehud Barak, a majdani izraeli vezérkari főnök és miniszterelnök – az izraeli hadtörténet több más ikonikus alakjával együtt – szőke parókát, impozánsan nagyra kitömött melltartót és miniszoknyát vett fel egy Moszad-rajtaütés alkalmával, amelynek során 1973. április 9-én, Bejrútban végeztek a Fekete Szeptember három vezetőjével.

rán kitüntették. A veterán kommandós ezzel az izraeli fegyveres erők történetének egyik legszebben dekorált katonája-rendőre lett.

Ha Abu Ahmed vitte őket bevetésre, az egység minden tagja biztonságban érezte magát – különösen, ha a „ló” hátuljában ültek.

Dzseninben azon a csütörtök reggelen szokatlanul hideg volt, áprilisban rendszerint melegebb idők jártak. A parancsnoki harcállásponton a Véderő tisztjei közül egyik-másik a markába fűjt, hogy ne fázzon, bár a mozdulat a feszültség enyhítését is szolgálta. A csütörtök Dzseninben a hét első munkanapja volt, az utcákat ellepték a járművek és a gyalogosok. A „ló” lassan haladt a város utcáin, elhagyta a Jehija Ajjas teret: az izraeli akciócsoport a menekülttáborhoz közeledett. Abman ezredes, keresztbe vetett M4-es rohamkarabélyával a mellén, moccanatlanul állt, és a légierő drónjának felvételeit figyelte a lapos monitoron. A Jámasz és a dandár kommunikációs összekötő tisztjei telefonon és biztonságos, kódolt rádiófrekvenciákon igyekeztek összehangolni a földi eseményeket és a magasból érkezett információkat. A magas rangú tisztek gyűjűjében vezető Sin Bét-ügynökök álltak: ők a forrásaikkal és az alárendeltjeikkel beszéltek.

A drón, amely magasan a város felett körözött, s amelyet egy tizenkilenc éves katonalány irányított, zavarba ejtő helyzet képét továbbította a parancsnoki harcálláspontra. A tábor körül tucatnyi fegyveres férfi járkált – a Véderő hírszerzési specialistái, akik az életlen képeket értelmezték a parancsnokoknak, könnyűszerrel megtudták állapítani, hogy a kerítés mentén haladó homályos figuráknál AK-47-esek és RPK golyószórók vannak.

A dzsenini menekülttábor még nem tért magához a Védőpajzs hadművelet után – sokan kételkedtek benne, hogy erre valaha is sor kerül. Jókorai területei heverték romokban – pedig az egész sem volt

nagyobb nyolctized négyzetkilométernél. 2002-ben több száz épület pusztult el a tíz napon át folyó kegyetlen közelharcokban. Sok házat döntött romba vagy taszított le tartóoszlopairól az ágyútűz – és a behemót D9-es. Az áramszolgáltatást még nem kapcsolták vissza. A palesztinok azonban mesteri ügyességgel állították helyre a táborbeli hálózatot: a vezetékek olyan kábelekhez kapcsolódtak, amelyek a ragyogó napsütésben is égő lámpák villanyoszlopaira csatlakoztak. Ami a vizet és a csatornázást illeti, a táborlakók már nem voltak ennyire leleményesek. A működő kutakról öregasszonyok és gyerekek marmonkannákban és vödörökben cipelték a vizet. A kezeletlen szennyvíz, amely egy-egy tavaszi eső után elöntötte az utcákat, megtöltötte a harcok idején keletkezett gödröket: helyenként elviselhetetlen volt a bűz.

Abu Ahmed roppant ügyességgel és fortélyal manőverezett ebben az útvesztőben. El kellett játszania, hogy az itteni látvány semmiféle hatással nincs rá: ez volt az ára annak, hogy ne ríjon ki a környezetből és ne ébresszen gyanút. A bérház, amelyben Tubaszi sort kerített intim találkáira, háromszintes, négy vékony oszlopon álló betonskatulya volt. Az első emelet első lakásához keskeny, korlát nélküli lépcső vezetett. Az épület bejárata közelében kóbor kutyák lefetyeltek egy pocsolyából. A tetőn egy nagy, fekete víztartály állta útját a felhők közül olykor kikukucskáló napnak. Az egyik felső lakásból hangos zene dübörgött, egy konyhaablakból egymáshoz verődő lábasok és serpenyők csörömpölése hallatszott. Abu Ahmed lassított – a kocsí már épp csak hogy gurult –, olyan helyzetben akarta leállítani, hogy a hátuljában ülők gyorsan elhagyhassák.

– Még tíz másodperc – suttogetta.

Amikor azonban Abu Ahmed a lassításhoz kissé a lenyomta a fékpedált, a bejárat felőli lépcsőn Tubaszi jött le a testőrével. Az izraeli hadsereg műszörme galléros zöld, tiszti bomberdzsekijét viselte, hozzá kék farmert. Egyenesen egy sárga Volkswagen Jetta taxi felé

tartott, amely a ház előtt várakozott. A terroristafőnökök, annak érdekében, hogy kijátsszák az izraeli titkos egységeket és a magasból figyelő drónokat, szívesen közlekedtek taxival, remélve, hogy az izraeliek nem szívesen tüzelnek olyan járműre, amely esetleg civileket szállít. A taxikat a Fatah vagy a Iszlám Dzsihád fegyveres tagjai vezették; a járművekben gyakran tároltak fegyvereket és robbanóanyagokat. Tubaszi szemmel tartotta a húszméternyire parkoló fehér furgont és Abu Ahmedet, aki néhány további álrúhás Beszélővel a nyomában közeledett felé. Berman egy lépéssel mögöttük haladt.

Abu Ahmed folytatta útját a taxi felé, majd hirtelen pisztolyt rántott. Tubaszi a szeme sarkából észrevette a mozdulatot, s a két férfi egyszerre kezdett tüzelni. Berman és a többiek céloztak, és löni kezdtek a terroristára, aki a Jetta taxi mögött keresett menedéket. A pisztolyok, géppisztolyok és M4-es rohamkarabélyok veszélyes közelségből ontották golyóikat. Szaid Haradan, a harmincéves taxisofőr – a Fatah fegyverese – már a golyózápor kezdetén meghalt, Berman pedig biztosra vette, hogy a Fatah-parancsnokot is eltalálták. Berman megpróbált oldalról Tubaszihoz férkőzni, és a taxi csomagtartója felé rohant. Megkerülte a kocsit, hogy megnézzé, meghalt-e a terrorista, a Fatah-parancsnok azonban összekuporodva, AK-47-esét készenlétben tartva várt a motorblokk mögött. A két ember, az üldözött és az üldöző egy rövid pillanatig farkasszemet nézett – az idő eközben mintha megállt volna. Aztán – mint ha egy westernfilm párbajjelenetének dzsenini változatát játszanák – tüzelni kezdtek. Berman emlékezete szerint is az egész olyan volt, mint egy film, csak hogy nagyon is valóságos.¹¹ Elsőként a kommandós lőtt, és bár többször is eltalálta Tubaszit, az viszonozta a tüzet. Berman később, vonakodva ugyan, de elismerte, hogy ellenfele elszántan küzdött.

Mielőtt a sebesült terrorista harcképtelenné vált volna, utolsó sorozatával még sikerült eltalálnia a jámaszos M4-esének harmincas tárát: a becsapódások ereje kiütötte Berman kezéből a fegyvert.

Tubaszi lövedékeinek repeszei belefűrődtek Berman mellkasába, nyakába és arcába. Sza'ar Sájnnal azonnal megragadta a gallérját, és biztos helyre vonszolta, Abu Ahmed pedig, aki nemcsak Beszélő, hanem felcser is volt, azonnali elsősegélyben részesítette. Berman nem volt jó páciens: továbbra is harsogta a parancsait, pedig a légutait gyorsan elárasztotta a vér.

– Ne engem dajkáljatok, folytassátok az akciót! – üvöltötte, s közben dőlt a vér a szájából. – A sebek nem számítanak.¹²

Sájnnal nem akarta elhinni.

– Hallgass! – rivallt rá egykori „ellenlábására”, aki immár jó barátja volt. – Ezt még az sem hallgattatja el, ha torkon lövik – gondolta.

A lövöldözés riadóztatta a táborbeli fegyvereseket, akik AK-47-essel a kézben rohantak a kibontakozó csatába. Abman félelmei valóra váltak. Dzszenin Mogadishuvá vált. A teljes Jámasz-akciócsoport harcban állt, mindenfelől heves tűz zúdult rájuk. Háztetőkön lévő pozícióikból mestertűz lőtt rájuk, minden fal mögül fegyveresek árasztották el őket AK-47-esek golyóival: egy-egy sorozatuk addig tartott, míg ki nem ürült a tár. Sájnnal átvette az akciócsoport parancsnokságát, és koordinálta a kommandósok választűzét. A csata helyszínére száguldván megérkezett a Véderő egy mentőautója, hogy evakuálja Berman, akinek azonban nem tetszett az ötlet: továbbra is irányítani akarta embereit, és elrendelte, hogy körkörös védelemből viszonozzák a palesztinok tüzét. Miután a mentőautó – erős fegyveres fedezettel – visszaindult az izraeli vonalak mögé, Sza'ar Sájnnal mosolyogva lépdelt a golyózáporban.

– Végre – gondolta magában –, béke és nyugalom lesz ebben a káoszban.

Sza'art és kis csapatát további jámaszosokkal és a Véderő katonáival erősítették meg: az izraeliek elkecsesedett küzdelmet vívtak a menekülttáborban. A tűzharcban egy másik Fatah-aktivistával is végeztek, és számos további ellenfelüket sebesítették meg.

Tubaszi halála megrendítő csapás volt zárt és rendkívül hatékony terrorhálózata számára, de tagjaival továbbra is számolni kellett. S ami még fontosabb – öngyilkos merénylőivel is. Miközben Tubaszi holtteste az út piszkában hevert – kilőtt hüvelyek sokasága és az erős délutáni szél által odasodort szemét vette körül –, a dzsenini menekülttáborban pedig tombolt a harc, a Sin Bét információt kapott azoknak a merénylőknek a hollétéről, akiket a függetlenség napi merényletekre készítettek fel. Sájnt utasították, hogy hagyja el a küzdelem helyszínét, és vigye kommandósait Kabatijába, egy Dzsenintől hat kilométerre, délre található, csaknem húszezres lakosságú városba. Sájnn és beosztott parancsnokai röptében szedték össze a legfontosabb hírszerzési információkat és tervezték meg a támadást, mobiltelefonon és rádión hangolták össze a közreműködőket; a kommandósok kezeslábasuk nadrágszárára írták fel a legfontosabb tudnivalókat. Alig egy órával azután, hogy végeztek Kamal Tubaszival, Sza'ar Sájnn titkos akciócsoportja megrohamozott egy biztonságos házat a város Szalah ad-Din mecsetje közelében. A merénylők egyike nem tett eleget a felszólításnak és nem adta meg magát: őt lelőtték. Társa megpróbált ellenállni, ő súlyos sebet kapott és elfogták. Az őrizetbe vétel nyomán a sejt további tagjait is begyűjtötték a rajtaütések során, amelyek másnap egész nap folytatódtak.

Az egység valamivel éjfél előtt érkezett vissza a bázisra. Hosszú napjuk volt.

Hetvenkét órával a dzsenini tűzharc után több tízezer izraeli lepte el az ország parkjait, tengerpartjait és erdőit, hogy megünnepeljék a függetlenség napját. Rekordmennyiségű marha-, bárány-, csirke- és pulykahúst sütöttek meg. Így írták elő ünnepi nemzeti hagyomá-

nyaik: húst kellett sütni, majd alaposan belakni. Az ünnep szigorú biztonsági óvintézkedések mellett, de vérontás nélkül zajlott le.

Jakov Berman főfelügyelő sebeiből lábadozott. Néhány órája műtötték meg, a kórházi ágyon feküdt. Hét hónapos terhes feleségén kívül ott volt vele David Cur vezérőrnagy, a Határőrség parancsnoka és Uzi Levy, a Ja'masz vezetője, akik meglepetésszerű látogatást tettek nála. Berman rendőrkapitánnyá való előléptetése az év végén volt esedékes (ez az Izraeli Nemzeti Rendőrségnél az őrnagyi rendfokozatnak felelt meg), de Cur hat hónappal az előírással várakozási idő letelte előtt engedélyezte neki az ezüst szőlőleveles váll-lap viselését. Az első intifáda véres közelharcainak éveiben a vezérőrnagy a Ja'ma'm parancsnoka volt. Ő irányította tizenkét évvel korábban azt a dzsenini akciót, amelynek során kihozták a Ja'masz első parancsnokának holttestét egy terrorista búvóhelyéről. Őt magát is kitüntették, amikor 1990-ben, egy Ja'ma'm-kommandó élén támadást intézett egy erős fegyverzetű terroristasejt ellen. Tudta, mennyire fontos, hogy az antiterrorista kommandósistek fel legyenek vértézve az emberi kezdeményezőkészség és a bátorság kevlármellényével.*

Miközben folytatódott a biztonsági kerítés építése és Ciszjordániában a különleges alakulatok egyre intenzívebben folytatták tevékenységüket, az izraeliek terrorellenes erőfeszítései Dzseninben és a környékén mind nagyobb sikerekkel jártak. 2004. július 13-án

* Egy évvel később egy előzmények nélküli ceremónia során Mose Ja'alonn altábornagy, a Véderő vezérkari főnöke Jakov Berman mellére tűzte az *Itur Ha'Oz* érmet, a második legmagasabb kitüntetést, amelyet az izraeli fegyveres erők tagjainak bátorságuk elismeréséül odaítélhettek, s amely az amerikai hadsereg *Distinguished Service Cross*ának és a brit *Military Cross*nak felel meg. Berman volt a legelső rendőrtiszt, aki megkapta a becses elismerést, amelyet előzőleg mindössze 232 izraeli katona vehetett át, s amelyet olyanoknak adtak, akik ütközetben, életüket kockáztatva hajtottak végre hőstetteket.

a Ja'masz likvidálta Nueman Takhinát, a dzsenini Al-Kudsz Brigád parancsnokát. Egy hosszú autós üldözés végén a terrorista egy kerítésnek hajtott; ekkor nyitottak rá tüzet az izraeli kommandósok. Takhinát néhány nappal azután lőtték agyon, hogy a Ja'masz elfogta Hálid Dzsaratatot, aki Dzszenin térségében az Iszlám Dzsihad általános parancsnoka volt, s aki személyesen tartotta fenn a közvetlen összeköttetést Teherán, Damaszkusz és a Ciszjordánia északi részén működő szervezet között. A Ja'masz foglyul ejtette Favzi Sza'adit, az Iszlám Dzsihad bankárát is, aki a Közel-Kelet különböző pontjain működő szíriai pénzüzetek közvetítésével iráni támogatásokat juttatott el a szervezet aktivistáihoz Ciszjordániába, sőt még a Gázai övezetbe is.¹³

A titkos egységek ciszjordániai titkos háborúja könyörtelen és véres, ugyanakkor rendkívül hatásos is volt. 2002-ben, az intifáda legvéresebb évében öngyilkos merényletek és más terrortámadások során kétszáznegyven izraelit öltek meg. 2003-ban, miután a Sin Bét felfuttatta tevékenységét a városokban és egyéb településeken, és fokozódott a titkos egységek műveleti aktivitása, kevesebb izraelivel végeztek az öngyilkos bombamerénylők – abban az évben százöt-tel. 2004-ben, a Ja'masz hadjáratának talán legsikeresebb évében hatvankilenc izraeli civilt öltek meg.

A Ja'masz-féle megelőző – és megtorló – elrettentés működött.

TIZENEGYEDIK FEJEZET

A Jeruzsálem előtti éjszaka

A veterán izraeli terrorelhárítóknak nagyon nem volt ínyükre az ifjú terroristavezérek utáni hajsza. A húszas éveikben járó fiatal férfiak pszichopátákhoz foghatóan kegyetlenek és lobbanékonyak voltak. Kapkodó és ötletszerű viselkedésük következtében feleségeik, gyerekeik és egyéb családtagjaik kisebb valószínűséggel fedhették fel, hol tartózkodnak éppen. Az első intifáda idején a fiatal terroristák közül sokan még gyerekek voltak, az elemi iskolai oktatás helyett utcai harcokban vettek részt, öngyilkos bombamerényletekben működtek közre. Az utca törvényeit sajátították el, és az izraeliek – megelőző és megtorló – terrorellenes intézkedései formálták őket. A leplezett kegyetlenség közömbös örvényében nőttek fel, s miután felnőttkorba léptek, egyaránt megrémítették az őket üldöző izraeli biztonsági erőket és azokat a palesztin vezetőket, akik pénzelték és irányították akcióikat.

Ibrahim Mohamed Mahmud Hasas egyike volt ezeknek az ifjú csodafelnőtteknek. A huszonhárom éves nabluszi terrorista az Iszlám Dzsihadban kezdte pályafutását. Nemigen illett rá a Webster-féle szótár kegyes-vallásos-szent harcosra vonatkozó definíciója: ritkán tette be a lábát mecsetbe, ám az Iszlám Dzsihad fanatizmusa és a szakadatlanul érkező iráni pénzkötegek felgyújtották a fantáziáját. Hasas gyorsan emelkedett a parancsnoki ranglétrán, a gerillák tobor-

zásában és a támadások végrehajtásában egyaránt szerephez jutott. Csakhogy még az Iszlám Dzsihád fogalmai szerint is túlságosan vérszomjasnak ítélték. Amikor egy gyereket szervezett be egy öngyilkos robbantás végrehajtására, kirúgták a csoportból. Nem sokáig maradt munka nélkül, parancsnoki szintű pozíciót kínáltak neki a Fatah-féle Tanzimban. Tanzimos banditákból álló kis csoportja Nablusz jó részét rettegésben tartotta: tudott dolog volt, hogy akit kollaboránsnak vélnek, bárdokkal mészárolják le. Az irániak azonban láttak fantáziát Hasasban, és annak ellenére finanszírozták a hálózatát, hogy már nem az Iszlám Dzsihád keretei közt működött: biztatták, hogy folytassa és bővítsse ki öngyilkos bombamerénylet-hadjáratát.¹

Hasas mintha arra született volna, hogy üldözők elől meneküljön: érzékei borotvaélesek voltak, és akkor is „kiszagolta” a rá vadászókat, ha a közelébe sem jutottak. Senkiben nem bízott – még sejtjének egymástól szigorúan elkülönített tagjaiban sem. Mivel azonban iráni jótevői eredményeket követeltek, egy nagyobb szabású öngyilkos robbantás előkészítéséhez ki kellett bővítenie emberei belső körét. A Sin Bét pedig pontosan erre várt.

A belbiztonsági ügynökök, akik megkapták a Hasas-ügyet, abban reménykedtek, hogy sikerül kicsalogatni a minden hájjal megkent terroristavezért nabluszi biztonsági zónájából – az óváros eldugott sikátoráiból és a Balata menekülttábor belső átjáróiból –, hogy könnyebben elfoghassák. Nablusz a terrorista műveleti tervezés idegközpontja volt, a Sin Bét pedig nagyon szeretett volna részleteket megtudni a mind jelentősebb iráni hírszerzési és elhárítási jelenlétről a városban, amely, noha a konfliktus már ötödik évébe lépett, még mindig képes volt élesztgetni az intifáda lángjait. Úgy tűnt azonban, mintha a Hasassal kapcsolatba hozható források mindegyike elapadt volna. Nem észleltek mobiltelefonos kommunikációt, amelynek alapján komplex elektronikai és rádióhírszerzési tevékenységbe kezdhet-

tek volna. A nabluszi humán információs források arról sem jelentettek semmit, hogy Hasas egyáltalán életben van-e még. A Sin Bét nyomozói és az A'man, a katonai hírszerzés specialistái nem rendelkeztek kiindulóponttal ahhoz, hogy elkezdjenek felvázolni egy mátrixot, amelyben elhelyezhetők a kapcsolatok, összefüggések és érzékeny pontok, s amelynek alapján kialakíthattak volna valamiféle képet. Csak annyit lehetett tudni, hogy valahol a Balata tábor egynegyed négyzetkilométernyi területén bujkál, és a huszonötezer helyben lakó védi, akik közül egyesek a tábor 1950-es megalapítása óta élnek ott. A Palesztin Hatóság soha nem vette igazán birtokába a Balatát, erre a célra nem alkalmazta az amerikai támogatóik által szállított fegyvereket és módszereket. A táborok egytől egyig a Hamász és az Iszlám Dzsihád embertartalékát képezték. A palesztinok számtalanszor leszögezték, hogy bármilyen izraeli kísérlet a tábor visszafoglalására rengeteg izraeli katona életét követeli majd. Az 1. goláni dandár a Védőpajzs hadművelet során utcáról utcára, házról házra, helyiségről helyiségre vívott harcokban foglalta el. A Sin Bét sohasem vállalkozott arra, hogy megbecsülje, mennyi fegyver van Balatában, de egy veterán izraeli hírszerző tiszt egy alkalommal megkockáztatta a feltevést, hogy ha benyomulna a táborba egy izraeli harcokszó hadosztály, erőfölényben lévő ellenféllel találna szemben magát.

2005 áprilisában azonban Hasas felbukkant a semmiből. Nagyszabású öngyilkos bombamerényletet tervezett Jeruzsálem ellen, és akciójához alvállalkozókra, valamint kapcsolattartókra volt szüksége. Az ambiciózus vállalkozásnak, mint rendesen, a kockázatvállalás is feltétele volt.

A Sin Bét tudta, hogy Hasas nem az a fajta terroristavezető, akit a barátnője ágyában lehetne elkapni, és hogy nagyon bonyolult lesz kicsalogatni Balatából, de a belbiztonság műveleti tisztjeiben dolgozott a becsvágy. Bízta abban, hogy rendelkeznek a megfelelő forrá-

sokkal és szakértelemmel, hogy rábukkanjanak emberükre. Elfogására Nasszer főfelügyelő kapott megbízatást.

A Sin Bét mesterkémjeinek hetekbe telt a csapda megkonstruálása. Valamivel több mint egy hétig manipulálták úgy az eseményeket, hogy összejöjjenek a bevetés feltételei. Nasszer főfelügyelő és emberei készen álltak a pillanatra, amikor megkapják az engedélyt.

Egy út, az 5705-ös vezetett Nabluszbba, amely felső és alsó részre osztotta a városközpontot. Egy helyen nyugat felé kanyarodott: ennek közelében volt Balata. A Sin Bét egyik fizetett ügynökének kellett összehoznia Hasast egy titkos kapcsolatával, akinek voltak a tervezett merényletbe felhasználható összeköttetései Ciszjordánián kívül. A Sin Bét úgy tervezte, kicsalja Hasast egy, a tábor főkapuja közelében lévő helyre, ahol Nasszer és álcát viselő kommandósai várják majd. Az akció igen kockázatosnak ígérkezett. Az elfogás napját 2005. április 14-ére időzítették. Remélték, hogy a csütörtök megfelelő nap lesz arra, hogy Hasast az igazságszolgáltatás kezére adják. A mecset környékén lanyaha forgalomra számítottak.

A Hasas-műveletnek számos változója volt – megannyi lehetőség Murphy törvénye számára, hogy felüsse rút fejét, és fiaszkóvá változtassa az akciót. Nasszer felügyelő korábban kitűnően helytállt az ilyen nagy kockázatú vállalkozások során, ám súlyos aggodalomra adott okot, hogy a Sin Bét téglája esetleg a kommandósokat csalja csapdába: fizetett ügynökeik máskor is tettek már ilyet. 1993. január 3-án Hajim Nahmanit, a Sin Bétnek a Betlehem melletti al-Aida menekülttábor ügyeiért felelős műveleti tisztjét az általa futtatott Mahmud Abu Szrur jeruzsálemi otthonában ölték meg, aki kettős ügynökként a Hamásznak is dolgozott.²

Az akció megkövetelte, hogy Nasszer elfogó csoportja gördülékenyen és rugalmasan cselekedjen. Hasas izraeli csapdától tartva vak-

vágányra futtathatta a kommandós akciót, amelyhez a team „lovának” és taktikai fedezetének meg kellett tennie a Nablusz két átellenes széle közti utat. Kiküszöbölendő a zavart, amelyet egy ilyen váratlan fordulat okozhatott – különösen, mert a nabluszi dandár parancsnoka is figyelemmel kísérte a bevetés alakulását az egység közeli bázisán lévő vezetési pontról –, Nasszer úgy döntött, hogy azonosító jelet, egy zöld kendőt helyez el az élen haladó jármű hátulján. A Sin Bét informátora azonban jelentette, hogy Hasas gyanakszik: felfigyelt egy fehér személygépkocsira a menekülttábor bejárata közelében, az ülésén zöld takaróval. Az információ, amelyet a velük tartó Sin Bét tiszt továbbított, riadóztatta Nasszer felügyelőt: rájött, hogy Hasasnak vannak a terepen figyelői, akik izraeli kommandósok után szimatolnak. Lehetséges, gondolta, hogy a terrorista mesterlövészeket is elhelyezett a környező háztetőkön. A délutáni nap már ereszkedni kezdett. Nasszer a mélyen fülébe dugott, átlátszó műanyag fülhallgatón figyelte a rádióforgalmazást.

A következő két óra folyamán alaposan megdolgoztatta a jámaszos elfogó csapatot, újabb és újabb tennivalókat közölt velük, s a sokadik találkozási ponton sem jelent meg. Szulejman törzsőrmester, aki Nasszer oldalán számos alkalommal vett részt tulkarmi, kalkilijjai és dzsenini összecsapásokban, a helybeliek ösztönösségével kezelte a nabluszi forgalmat, még az Abu Baker al-Szadeik utcai káoszban is boldogult. A Jámasz járművei átkanyarogtak a zsúfolt piacon és az al-Nadzsa Egyetem körüli mellékutcákon, és kijutottak az Omar Bel al-Katab utcára. Társai olykor azzal ugratták Szulejmant, hogy ha más körülmények közé születik, a Ferrari tesztpilótája lehetett volna.

Kevéssel délután négy óra előtt a Sin Bét informátora egy SMS-ben közölte, hogy Hasas készen áll a találkozóra. A helyszínt a város bejáratának közelében jelölte ki, Balatától néhány száz méternyire.

Hasas leírta saját külsejét a Sin Bét besúgójának, hogy „az iráni öszszekötő ügynök” ráismerjen. Közölte, hogy az utca délnyugati oldalán, egy épület előtt fogja várni őket. Szulejman a találkozási pont közelébe hajtott, és látta, hogy Hasas csakugyan ott áll, olyan ruhákban, amilyeneket említett. Nasszer rádión hívta a parancsnoki harcálláspontot. Az eseményeket az élen haladó Jámasz-járműből és a dandár-vezetésipontról figyelő Sin Bét-ügynökök felkészültek.

Hasas borotvaéles, ravasz macskáéhoz hasonló ösztönei ezen a csüörtök délutánon kiválóan működtek. Amikor Szulejman és Nasszer elhagyták járműveiket, a huszonhárom éves palesztin előrántott egy 9 milliméteres pisztolyt a dereka hátuljára csíptetett tokból, és vadul lövöldözni kezdett a két közeledő férfira. Nasszer ismerte az akció súlyos kockázatait, ezért golyóálló mellény viselését írta elő embereinek. A Jámasz mindössze három nappal korábban látta el őket egy új típusú testpáncéllal, amely az előzőnél háromszor hatékonyabban védte őket, de csak harmadannyit nyomott. Hasas egyik lövése mellbe találta Szulejmant, a mellény azonban megfogta a golyót. Az impulzus leverte a lábáról és a földre zuhant, de máris célzásra emelte 9 milliméteres Mini-Uzi géppisztolyát. Nasszer és a kocsiból kiugró többi civil ruhás kommandós ugyancsak célba vette a terroristát: a rövid, de heves ösztűz pontot is tett a golyóváltás végére. Hasas golyók lyuggatta teste mozdulatlanul hevert egy nabluszi járdán. A Jámasz felcsere elsősegélyben részesítette, aztán betették egy „ló” hátuljába, amely száguldva vitte, hogy életmentő műtétet hajtsanak rajta végre a segélyhelyen – Hasas azonban úton a kórházba meghalt.

A Sin Bét nagyon számított a lehetőségre, hogy kihallgathassa Hasast az irániak térségbeli hírszerző tevékenységéről. A Hamász segítségével iráni pénzek és kémek voltak hivatva szítani az intifáda láng-

jait, egy olyan intifadáéit, amelynek tüzei már hat éve lobogtak, és amely Izraelnek több mint ezer polgára elvesztésébe került.

Ibrahim Hasas egy olyan – katasztrofális – öngyilkos robbantás végső előkészületeivel foglalatoskodott, amelyet az izraeli főváros, Jeruzsálem belvárosának szívében hajtottak volna végre. A Tanzim akciója a küszöbön állt – bizonyos, hogy legfőljebb két nappal később belekezdtek volna. A célpont lehetett volna egy ingázókkal teli busz vagy egy kávéház, amelyben fiatal férfiak és nők sokasága igyekszik tőle telhetően szabadulni a nyomástól – amely amiatt nehezedik rájuk, hogy az intifáda célkeresztjében élik életüket. Miután Hasast kiiktatták – végzett vele a Sin Bét gépezete, amely napról napra hatékonyabbá vált –, az általa irányított sejt széthullt. Emberek, akiket esetleg már másnap megöltek volna, tovább élhették életük hátralévő részét annak az éjjel-nappal folyó, veszélyes és bonyolult titkosszolgálati munkának köszönhetően, amely egy ciszjordániai szemetes járdaszakaszon vívott rövid tűzharcban csúcsosodott ki.

A júdeai és szamáriai Jámasz-egység erőfeszítései, együtt a többi terrorelhárító egységek tevékenységével és a zöld vonal mentén végighúzódo biztonsági kerítés megépítésével, jelentősen csökkentették a terroristacsoportok lehetőségeit, hogy észrevétlenül öngyilkos bombamerénylőket juttassanak be Izrael városaiba. Sokkal nehezebbé vált támadásokat intézni Izrael tengerparti síkságának kiterjedt nagyvárosi területei ellen. Jeruzsálem azonban, a vallási szenvedély egyfajta ground zeroja*, amely a világ három monoteista vallásának is szent városa, továbbra is sokakat csábított, hogy vérontás helyszínévé tegyék. Jeruzsálem volt a szimbolikus botlódrót, amely az intifádát bármikor a regionális csatatéren esetleg messze túlterjedő vallásháborúvá változtathatta.

* Ground zero: epicentrum; ismeretes módon --ként emlegetik a 2001-es New York-i merényletek fő helyszínét – a ford.

BALRA: a függetlenség előtti Palesztinában a Pal'mach Arab Szakaszának tagjai – a Misz-táaravim – bennszülött öltözékben feszítenek. A kép valószínűleg 1942-ben, a Mismar Ha'Emek-i kiképző létesítményben készült. *Pal'mach Múzeum*

JOBBRA: Meir Dagan vezérőrnagy fényképe 1994-ből. Dagan volt a Szajeret Rimon – az Izraeli Véderő (hadsereg) első titkos antiterrorista egysége – parancsnoka, amely 1971-72-től működött a Gázai övezetben. Dagan 2002-től 2010-ig a Moszad igazgatója volt. *Sáár Ya'acov/IGPO*

BALRA: Uri Bar-Lev, a Duvdéván (a Véderő ciszjordániai antiterrorista egysége) első parancsnoka Jichák Rabin akkori védelmi minisztert tájékoztatja az első intifáda csúcspontján. *Urii Bar-Lev*

JOBBRA: Eli Avram a ciszjordániai Ja'masz tagjai előtt beszél (egy prezentáció során). Avramot 1992 augusztusában ölték meg Dzszeninben, ahol egy letartóztatási akciót vezetett. *Izraeli Nemzeti Rendőrség/Határőrség, Szóvivői Iroda*

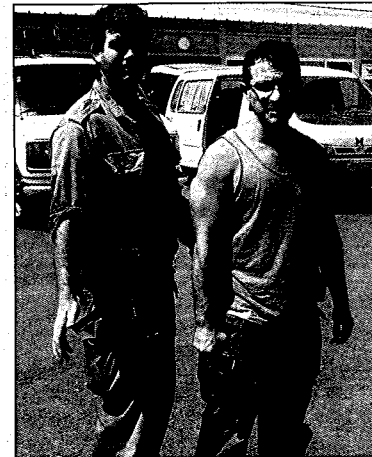
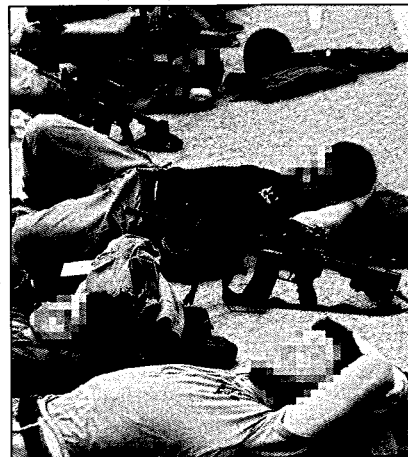

Robbantás után: a netanjai Park Hotel étterme. Izrael a 2002. március 27-i húsvéti mé-
szárlás nyomán indította a Védőpajzs hadműveletet. *Noam Saron/IGPO*

BALRA: Patrick Peregrine főfelügyelő, a ciszjordániai Ja'masz hadműveleti tisztje. Harcban
esett el Hebronban, 2002. április 4-én. *Izraeli Nemzeti Rendőrség/Határőrség, Szóvivői Iroda*

JOBBRA: Ja'masz commandós egy ciszjordániai bevetés előtti gyakorlaton. *Izraeli Nem-
zeti Rendőrség/Határőrség, Szóvivői Iroda*

BALRA: A Ja'masz commandósai (arcuk biztonsági okból nem látható) megragadják a
ritka alkalmat, hogy szundítsanak egyet két akció között. *Sza'ar Sajn*

JOBBRA: Sza'ar Sajn (baloldalt) és Jaakov Berman, egy tulkarmi Ja'masz-rajtaütés alkal-
mával zsákmányolt fegyverekkel. *Jaakov Berman*

A ciszjordániai Ja'masz próbaképpen végrehajt egy „kapd el és vidd” elfogási gyakorlatot
- mielőtt elindulnának egy éles letartóztatási akcióra. *Izraeli Nemzeti Rendőrség/Határőrség*
- ciszjordániai Ja'masz

BALRA: Testkamera felvétele két terroristagyanús személyről: ebben a pillanatban tudják meg, hogy foglyul ejtették őket egy dzsenini titkos akció során. *Izraeli Nemzeti Rendőrség/Határőrség, Szóvivői Iroda*

JOBBRA: Uzi Levy, a ciszjordániai Jámasz parancsnoka (a bal szélén) és Jaakov Berman (a kamerába nézve) Szaár Sájnnal tárgyalják a felügyelői rendfokozati jelvényeket. *Szaár Sájnn*

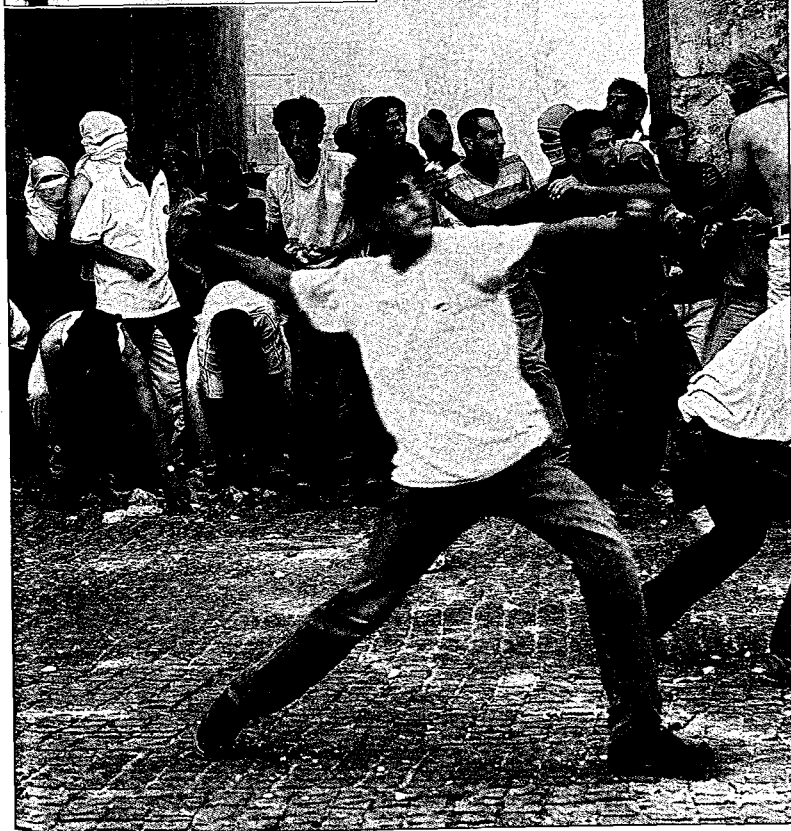
JOBBRA: Mose Ja'alon, a hadsereg vezérkari főnöke Berman mellé tűzi „a sereg” bátorságért adható második legmagasabb kitüntetését. *Jaakov Berman*

LENT: Egy ciszjordániai Jámasz-kommandós épületrész biztosítása közben, egy terroristaellenes rajtaütés során. *Nati Shohat*

BALRA: Nőnek öltözött jeruzsálemi Jámasz-kommandós 9 milliméteres Jericho pisztollyal céloz. *Samuel M. Katz*

LENT: Palesztin zavargás Jeruzsálem óvárosában – a képen az al-Aksza intifáda egyik első kőzátora. *Avi Ohayon/IGPO*

FENT: A Sbarro pizzéria Jeruzsálem belvárosának közepén, a Jaffa út és a György király útja sarkán, a Hamász 2001. augusztus 9-i öngyilkos bombamerénylete után. *Avi Ohayon/IGPO*

JOBBRA: Ariel Saron miniszterelnök komor arccal halad el az Egged társaság 32A járatának kiégett, csontvázszerű roncsai mellett. A járművet öngyilkos merénylő robbantotta fel a jeruzsálemi Pat kereszteződésnél, 2002. június 18-án.

A jeruzsálemi Jámasz egy támadásra készülő teamje: zajtalanul haladnak keresztül egy sikátoron, *Nati Shohat*

FENT: Egy jeruzsálemi Jámasz-osztag helyi palesztinoknak öltözött tagjai kilétüket felfedve elfognak egy terrorizmussal gyanúsított férfit. *Nati Shohat*

BALRA: A gázai Jámasz kommandósai Rafah közelében felfejlődnek egy Szalmaözege-akció során. *Shimon/Ya'mas Gaza*

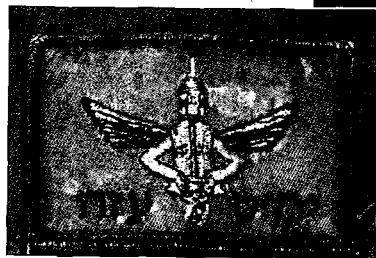
BALRA: A Jámasz gázai kommandósai fegyvereikkel – bevetés előtt. (A felvétel azelőtt készült, hogy Arafat és a Palesztin Hatóság 1994-ben visszakapta volna az övezetet. *Shimon/Ya'mas Gaza*

JOBBRA: Három jámaszos álöltözékben: egyikük a helybéli nők szokásos ruhadarabjait viseli. *Shimon/Ya'mas Gaza*

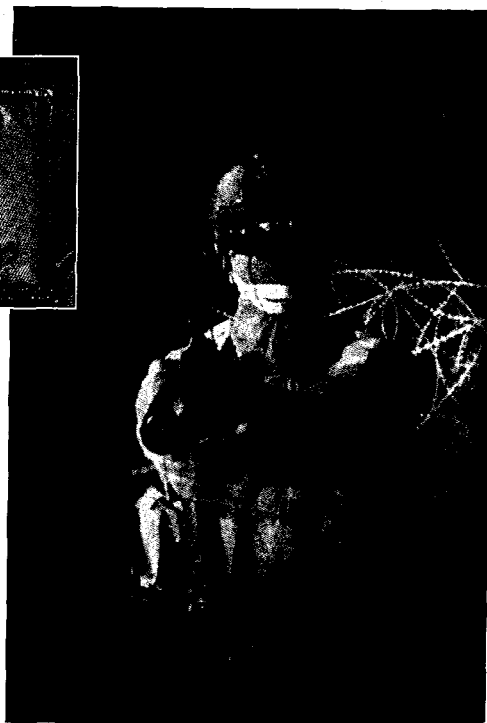

Jaron, gázai főfelügyelő bevetésre induló emberei előkészületeit figyeli. *Samuel M. Katz*

FENT: A gázai Ja'masz jelvénye. *Samuel M. Katz*

JOBBRA: Ja'masz-kommandós éjjellátó készülékkel céloz. *Samuel M. Katz*

2. KÖNYV

JERUZZÁLEM

ירושלים
القدس

TIZENKETTEDIK FEJEZET

A béke városa

Jeruzsálem egyáltalán nem az „a város, amely sohasem alszik” – ez sokkal inkább Tel-Avivra jellemző. Összevetve a lázas tempóban élő Tel-Avivval, Dávid király városa a kegyes lelkek, a politikai kacsaringók, valamint a judaizmus, a kereszténység és az iszlám – közös és vitatott – ősi, szent helyszíneinek városa volt. Jeruzsálemben takaréklángon folyt az éjszakai élet – a legtöbb kávézó és étterem korábban zárt be, mint másutt, mulatók alig akadtak. Estéként – amikor a Júdeai-hegység felől feltámadó szelek még nyaranta is borzongató hűvösséget hoztak – az utcák elcsendesedtek, és a hely már jóval éjjel előtt önként álomba szenderedett. Az itteniek dicsekedve mondták náluk kozmopolitább tel-avivi felebarátaiknak, hogy bár nekik nincsenek olyan trendi éttermeik és divatosnál is divatosabb diszkrét, éjszakára viszont szükségtelen bekapcsolniuk klímaberendezéseiket. Jeruzsálem lakói éjszakánként nyitott ablakoknál aludtak, békés keleti szelek és friss, tiszta levegő hoztak enyhülést nekik.

A gyülekező jóval azelőtt elkezdődött, hogy a hajnal első sugarai megjelentek volna a keleti hegyek felett. A szelek ezen az augusztusi reggelen korántsem voltak békések... Jeruzsálemben elrendelték a „Tör” kódnevű készültségi állapotot: egy öngyilkos merénylő tartott a város felé.

A rendőröket és a biztonsági szolgálatok embereit kevéssel hajnali négy után keltették a csipogóik, és hamarosan érkeztek a telefonhívások is. Egyes tisztek, a nagy-jeruzsálemi körzetben működő speciális egységek parancsnoki állományú irányítói még az íróasztalaiknál ültek, amikor a riasztás befutott: a napi huszonnégy órás szolgálatok taposómalmában mintha csak elfelejtettek volna hazamenni. A riadókészültség minden mozgósítható ember közreműködését szükségessé tette: azonnal és egyes esetekben visszamenőleges hatállyal mindenféle eltávozást töröltek – tekintet nélkül arra, milyen régóta volt esedékes, és mekkora szükség lett volna rá. Az állomány otthonaikban tartózkodó tagjait riasztották, és azonnal visszarendelték szolgálati helyeikre.

Ezer meg ezer férfi és nő dolgozott fáradhatatlanul, a nap huszonnégy órájában, hogy megakadályozza egy arctalan valaki bejutását a városba. Izrael, remélve, hogy sikerül meghíúsítania egy terrortámadást, nem kímélt sem pénzt, sem fáradságot. E több ezer férfi és nő közül a jeruzsálemi Jámaszt mindössze néhány tucatnyian alkották. Az egység jó része már a főhadiszálláson tartózkodott, a beérkezett hírszerzési információkat értékelték, vagy – felkészülésképpen egy hosszú napra – a fegyvereiket ellenőrizték a fegyverraktárban. Azokat, akik előző este hazamentek családjukhoz, csipogóval ébresztették, és visszarendelték a bázisra. A nap 5 óra 59 perckor kelt: az egység jelöletlen gépkocsiflottáját ekkorra feltankolták és felkészítették a bevetésre. Különböző bevetési csoportok keltek útra a város különféle pontjai felé: egyesek egyszerű civil ruhában, mások álöltözetben, megint mások teljes bevetési felszerelésben.

A Tör nem kevesebbet jelentett, mint egy teljes város lezárását, és mindazon belépési pontok átjárhatatlanná tételét, amelyeken keresztül egy öngyilkos bombamerénylő megközelíthette Jeruzsálem nyilvánvaló és kevésbé nyilvánvaló határait. Rendőrségi ellenőrző

pontok kezdték meg működésüket: némelyek ezek közül állandó, ismert létesítmények voltak, másokat sürgős rendelkezés nyomán állítottak fel hordozható úttorlaszokból és az autóabroncsot tönkretévő, üreges nyársak sokaságából. A cél mindenféle beérkező forgalom csigalassú araszolássá való lelassítása volt. Rendőri taktikai egységeket – köztük a Jámasz és az izraeli fővárosban működő más, SWAT-szerű* különleges egységek specialistáit – vezényelték ki, hogy átkutassanak minden járművet, minden furgont, különösen minden buszt, amely megpróbált átnyomakodni az egyre szűkebb keresztmetszeteken. Az izraeli sofőrök, ami habitusukat illeti, sohasem voltak híresek higgadtságukról és alkalmazkodókészségükről: nagyon utálták, ha elakadtak valamelyik főút dühítő dugójában. Még jobban utálták azonban a dolog lehetséges alternatíváját.

A Tör harcászati gyakorlat volt, amely sikerrel és kudarcral egyaránt végződhetett – tűkeresés a szénakazalban dudakoncert közepette, kipufogógáz-felhőben. Legfontosabb célja azonban az volt, hiszen erre tervezték, hogy időt nyerjenek általa a rendőrség számára, amíg a bizonytalan és olykor rendkívül hiányos információkat ki egészíthetik egy névvel, arcképpel, személyazonossági számmal, valamint a robbantót a célja felé szállító jármű típusával és évjáratával. A forgalmi káosz egy-két órányi haladékos biztossíthatott, esetleg épp elegendő időt ahhoz, hogy az öngyilkos merénylő ne kerülhesen a város határain belülre. A Tör-gyakorlatok kimenetele azonban teljességgel kiszámíthatatlan volt. Megesett, hogy hétfőn hajnalban kiadták a riasztást, történni azonban semmi sem történt. Máskor elrendelték a riadót, majd órák – néha napok – teltek el, aztán a merénylő valahol egészen máshol röptette a levegőbe magát.

* Amerikai rendőrkommandó, a betűszó feloldása Special Weapons and Tactics (a. m. speciális fegyverek és harcászati technikák). Egyszerű igeiként: to SWAT = agyoncsapni (pl. legyet) – a ford.

A szóvivők nem győzték hangsúlyozni a külföldi újságíróknak, hogy az öngyilkos robbantók elleni küzdelem: idegháború – és csakugyan: a gyilkos stressz és a folyamatos frusztráció háborúja volt.

Alex* törzsőrmester ennek az idegháborúnak veteránja volt. Az egykori Szovjetunióban született, a titkos hadviselésben kommandósként, aztán teamparancsnok tiszthelyettesként, a Jámasz gázai egységénél, majd beosztott tisztként szerezte tapasztalatait. Miután évekig a Gázai övezetben szolgált, később áthelyezték Jeruzsálembe, hogy közelebb lehessen otthonához: itt idővel a fővárosi egység egyik legrátermettebb veteránjának bizonyult – éppen a város történetének legvéresebb periódusaiban. Alex annyi „Tör”-riadót csinált végig, hogy már maga sem tartotta számon, ez a mai riasztás azonban más volt, mint az előzőek. Valamiképpen egyedülálló. Kommandós társait, miközben az M4-eseket és a Mini-Uzi géppisztolyokat hordták a járőrökcsikba és ellenőrizték a rádió-adóvevőket, kellemetlen, gyomorszorító előérzetek gyötörték. Ezen az augusztusi reggelen nem jutott idő sem kávéra, sem a nap első cigarettájára. A járművek robogva indultak a város keleti, északi, déli arab negyedei felé. A Jámasz kommandósai nem tudták, mire számíthatnak... bár ennek nem is volt jelentősége.

A merénylő ekkorra bejutott a városba.

A Tör-riasztás egész délelőtt és délután is érvényben maradt. Az ádáz augusztusi napsütés nem tett jót a járőröző rendőrök éberségének, fizikai készenlétének. Kevlár mellényeik, repeszvédő sisakjaik nehezek voltak, a veríték lecsorgott a hátukon, csípte a szemüket, elvakította őket. A város valamennyi bejáratánál létrehozták az ellenőrző pontokat, útzárákat és mesterséges útszűkületeket: erős volt a ren-

* Álnév – „Alex” valódi kiléte biztonsági okokból nem derülhet ki.

dőri jelenlét az 1-es főúton, amely Tel-Avivot kötötte össze Jeruzsálemmel, még élénkebb taktikai tevékenység zajlott délen, a 60-ason, és a Betlehem felől befutó hebroni úton. A rendőrség és a határőrség nagy erővel képviseltette magát keleten, Szilvan és Abu Thor kerületek határainál is, ott, ahol a turistabuszok kirakták az óvárosba, a Siratófalhoz zárandókló zsidó utasaikat.

A György király utcán, Jeruzsálem belvárosának szívében járőröző rendőröket és járőrökcsikát máshová vezényelték. Senki sem figyelt fel egy férfira és egy nőre, akik a Jaffa úti kereszteződés felé haladtak: kényelmes tempóban sétáltak a zsúfolt főút vonal gyalogostömegében. A karcsú nő Ahlam Tamimi, a Birzeit Egyetem huszonhárom éves újságíró-hallgatója volt. Olajbarna arcbőréen néhol pattanások hegei látszottak. Mostani látogatása előtt százszor is megfordult Jeruzsálemben, és jól ismerte a várost. Mivel a Palesztin Hatóság területéről, Ramallahból származott, nem volt szokatlan számára, hogy Kelet-Jeruzsálembe utazzék, majd a láthatatlan határokon átkeljen a város zsidók lakta felébe. Öltözeke egyetlen világvárosban sem tűnt volna fel – sőt a hagyományosan visszafogottabb Jeruzsálemben sem. Testhez álló ruhát viselt, amely kiemelte alakját, sötét, barnásfekete haját egyszerű, de elegáns frizurába fésülte. Odahaza rendesen hidzsábot viselt – ezt most nem tette. Ha valaki netán szóba kívánt volna elegyedni a Tamimi nevű hölgygel, annyit állapíthatott volna meg, hogy folyékonyan beszél angolul – egészen enyhe arab akcentussal.

A vele lévő sápadt, olajbarna arcbőrű fiatalember külseje azonban enyhén meglepetésszerű volt, a képeken ugyanis, amelyet néhány órával korábban készítettek róla, még szakállt-bajuszt viselt, legombolt nyakú, bézs színű ingét pedig egy tártartó mellény takarta, tele az M16-os rohamkarabély táraival, amelyet jobb karja hajlatában dajkált. Szakállának azonban mostanra nyoma sem maradt. A fényképeken – amelyekből több száz készült – bal kezében egy Koránt

tartott, homloka körül pedig a Hamász szoros, zöld szalagja látszott. A fotókon elszánt tartásban pózolt, e hatást azonban gyengítette kétségbeesett és lemondó arc kifejezése. A fiatalember pólóban, farmerben és sapkában kísérte társnőjét, hátán egy hevederrel rögzített gitártokot vitt; olyan lelkesen szedte a lábát, mint egy ifjú turista, aki barátnőjével épp felfedezi a várost.

Az ifjú ember, Izzedin al-Maszri Szilat al-Harithijából jött, Ciszjordániának abból a Dzszenin közelében lévő csücskéből, amely a Hamász és az Iszlám Dzsihad oly termékeny toborzóterületének bizonyult. Tamimi volt az első nő, akit soraiba fogadott a Hamász katonai szárnya. Elszántsága, amellyel az Izrael elleni támadások résztvevőjévé kívánt válni, mély benyomást tett Abdullah Bargutira, Ramallah és Jeruzsálem katonai parancsnokára, a szervezet hadrendjének egyik legtehetségesebb mérnökére és szinte ördögien ravasz katonai parancsnokára (aki egyébként Marvan Barguti Fatah-parancsnok unokatestvére volt.) Abdullah Bargutit is olyan veszedelmesnek tartották, hogy az intifáda első évében egyaránt szerepelt a Sin Bét és a Palesztin Megelőző Biztonsági Erő körözölistáinak élén. Első bevetésén Tamiminek egy sörösdobozba épített bombát kellett elrejtienie egy jeruzsálemi szupermarketben. A pökölgép felrobbant, de csak csekély károkat okozott. Szerette volna kiküszöbölni a korábbi csorbát, s bebizonyítani parancsnokának, hogy nőknek is van helyük a Hamász nevű exkluzív férfiklubban.

Tamimi egy ramallahi biztonságos házban, a támadás kitűzött napjának hajnalán találkozott először al-Maszrival: a férfit akkora már felkészítették és lefényképezték. Tamiminak kellett kálauzolni a – ő volt a „lézertáv mérő”, akinek rá kellett vezetnie célpontjára a fiatal ciszjordániai férfit. Jordániai útlevéllel utazott, és remélték, hogy nőies megjelenése és jó angoltudása meggyőzi a rendőrfőnököket: turistanő a hasemita királyságból, aki a szent

várost kívánja meglátogatni. A páros taxin tette meg a mintegy öt kilométeres utat Ramallahtól a Jeruzsálem északkeleti szélénél lévő Kalandija-keresztelkedéshez, a kicsiny, de állandóan forrongó Kalandija menekülttábor közelébe. Taxijuk elakadt a közúti rémálomban, amely a Tör első intézkedései nyomán alakult ki az A-Ram ellenőrző pontnál, így hát adtak néhány sékelnyi borralót a sofőrnek, és egy kanyarban, amelyre nem láttak rá a Jeruzsálembe vezető útvonalat elálló rendőrök és katonák, kiszálltak a kocsiból. Az ezen a környéken található arab falvak köztudomásúlag a Hamász fészkei voltak. Hét évvel korábban itt raboltak el egy Nahson Waxmann nevű izraeli katonát: 1994 októberében a keresztelkedés közvetlen közelében lévő Naballah faluba, egy ottani rejtékhelyre hurcolták, majd amikor a Szajeret Mat'kal kommandósai megrohamozták a megerősített házat, hogy megpróbálják kihozni, foglyul ejtői végeztek vele.

Tamini és al-Maszri könnyűszerrel eltűnt az egyenetlen, sziklás terepen, a Jeruzsálem előtti baráti falvak közt.

A biztonsági kerítés megépítése előtt a határ igencsak átjárható volt, számos lehetőséget kínált a beszivárgásra. A páros taxiba szállt, Kelet-Jeruzsálem¹ felé vette útját: utóvégre pedig nyugodtan sétáltak a Jaffa úton.

A Jaffa út Dávid király városának egyik fő közlekedési útvonala, Tamimi és al-Maszri a legkülönbözőbb korú bevásárlók mellett haladtak el – anyák mellett, akik éppen fagyaltot vettek gyerekeiknek. Bevásárlókocsikat húzó öregemberek számolgatták az aprójukat, remélve, hogy futja majd az utazásra a számos piros-fehér Egged-busz valamelyikén, amelyek a város legkülönbözőbb pontjait összekötő útvonalon közlekedtek. A középiskolából épphogy kikerült, tizenéves katonalányok nézegették barátnőikkel a kirakatokat, találgatták, hány zsoldfizetés múlva vehetnék meg ezt vagy azt a ruhát.

Tamimi a György király és a Jaffa út sarkára vitte al-Maszrit. Angolul beszélt a férfival, annak ellenére, hogy az egyetlen szavát sem értette, és igencsak húzta a vállát a súlyos gitártok. A kereszteződés délkeleti sarkán egy pizzeria működött: a Sbarro homlokzatát az olasz zászló zöld-fehér-piros színei díszítették. Néhány nappal korábban Tamimi átfésülte a város legforgalmasabb utcáit, olyan helyeket keresett, ahol nagy volt a gyalogosforgalom, a biztonságra azonban nem fordítottak különösebb gondot. Úgy vélte, sikerült rátalálnia a tökéletes célpontra. A Sbarro kóser hely volt, következésképpen ebédidőben zsúfolásig megtöltötték a vallásos zsidók. Tamimi választása elsősorban azért erre a pizzériára esett, mert rendszerint tele volt családokkal, ennél fogva kisgyerekekkel is.²

Al-Maszri továbbment a Sbarro felé, Tamimi megfordult, és visszaindult kelet felé a Jaffa úton. Felszállt egy buszra, amely a Jaffa-kapunál tette le³, ő pedig eltűnhetett az óvárosban és a város keleti szélének arab negyedeiben.

2001. augusztus 9. volt, néhány perccel délután kettő előtt.

Könnyen lehet, hogy Ahlam Tamimi elhaladt a Ja'masz furgonja – és benne Alex – mellett, amikor al-Maszri felrobbantotta magát. A törzsőrmester és teamje alig nyolcszáz méternyire volt a Sbarrotól, amikor meghallották a detonációt: a távolság a hangos robbanást tompa puffanássá halkította. Még sem kellett várniuk, hogy rádió befussanak az első értesítések a *pigu'áról*, a támadásról – összeránduló zsigereik előbb jeleztek. A rádióhívások azonban sorra érkeztek, csipogóik szünet nélkül rezegtek. Néhány másodperccel később felvilljogtak az első szirénák. A fehér furgonban ülő kommandósok gyorsan megszabadultak álcáiktól, kék baseballsapkákat vettek elő és tettek a fejükre. A fejfedők, rajtuk fényvisszaverő, angol és héber

„RENDŐRSÉG” felirattal, arra szolgáltak, hogy robbanás sújtotta területen az alaposan felfegyverzett civilekről mindenki első látásra tudja: a biztonsági erőkhöz tartoznak. Száguldva indultak a helyszínre. Csaknem öt év telt el az izraeli fővárosban végrehajtott utolsó öngyilkos merénylet óta. Valamennyi korábbi merénylet rettenetes volt, emberéletek sokaságát oltotta ki.

Alexnek és kommandósainak nem kellett hosszan autózniuk, hogy a vérontás színhelyére érjenek. (A törzsőrmester emlékezetében élénken él a véres látvány, a sebesültek jajgatása, orrában megmaradt a rozsa és a napon száradó vér szaga.) Néhány kommandósával próbált segíteni, de a szemük elé táruló borzalom letaglózta, szinte megbénította őket.⁴ A véres káosz a Jaffa út és a György király utca sarkán borzalmas volt, zsigeri iszonnal töltötte el a szemlélőt. Az idő mintha megállt volna, a széttépett holttestek látványa egy pillanatra állóképpé merevedett... aztán mintha ismét vánszorogni kezdtek volna a másodpercek, keserves lassúsággal követték egymást a képkockák. Alexéket végül a sebesültek sikolyai, a szirénák üvöltése és a rendőrségi rádiókból hallatszó folyamatos forgalmazás hangjai térítették magukhoz a sokkból. Ha gyomorforgatóan brutális bűnügyi helyszínekről volt szó, a jeruzsálemi körzet rendőrei az ilyenek világelső szakértőinek számítottak. A város katasztrófavédelmi szervezetei saját keserű tapasztalataikból tanulták meg összehangolni a tűzoltóság, a mentők és a kórházi sebesültszótályozó központok munkáját. Az izraeli média ugyancsak begyakorolhatta, mi a teendője ilyen alkalmakkor. Abban a pillanatban, hogy a tévé és a rádió kiadta a robbantás tényét megerősítő közleményeket, közzétették azoknak a kórházaknak a telefonszámait is, ahová a halottakat és a sebesülteket beszállították, hogy az aggódó hozzátartozók tudakozódhassanak.

A Tör-készültségben lévő Ja'masz-osztagok azon a rettenetes nyári délutánon, amilyen gyorsan csak tudtak, a Sbarro pizzeria bomba

szaggatta maradványaihoz hajtottak a város különböző pontjairól. Az ilyen esemény utáni helyzetekben az volt a feladatuk, hogy taktikai védőgyűrűt alakítsanak ki a helyszín körül, és kiiktassák az esetleges további robbantókat: 1997. július 30-án a Hamász két öngyilkos merényletje robbantotta fel magát a jeruzsálemi Mahane Jehuda piacon, mindössze néhány háztömbnyire a Sbarrótól – tizenhat embert megöltek, százhetvennyolcat megsebesítettek. 1997. szeptember 4-én három hamászos követett el öngyilkos merényleteket néhány másodperces időközökben a Ben Jehuda sétálóutcán, a Sbarrótól kétszáz méternyire: öt járókelővel végeztek, százhatvannyolcat pedig megsebesítettek.

A pizzériához érkező Jámasz-kommandósok olyan személyeket kerestek, akik esetleg megpróbálnak bejutni a rendőrség által biztosított területre, vagy feltűnő módon videózzák az eseményeket: a terroristacsoportok rendszeresen közzétettek efféle felvételeket weboldalakon, és sebtében készült CD-ket adtak ki, amelyeket tömegével állíthattak elő ciszjordániai műhelyekben, hogy azután mecsetekben és iskolákban osztogassák őket. A kikerülő jámaszosok azonban nemigen tehettek többet, mint hogy segédkeztek a helyszínelésben vagy a sebesültek ellátásában. Abdullah Barguti csaknem tíz kilogrammnyi robbanóanyagot helyezett el a gitártokban, amelyet aztán al-Maszri hátára erősítettek – a töltetet pedig szögekből, csavarokból, szegecsből és csapágygolyókból készült gubóval vette körül.

A robbanásban tizenöten haltak meg, 130-an súlyos sérüléseket szenvedtek. A legidősebb áldozat a hatvankét éves, jeruzsálemi Freda Mendelsohn volt, a legfiatalabb egy alig kétesztendő kis-lány, Hemda Schijweschuurder. Hemda szülei, Mordechai és Tzira Schijweschuurder – mindketten holland holokauszt túlélők gyermekei – két másik gyerekükkel, Rayával és Lillyvel együtt meghaltak. A robbanásban súlyosan megsebesült a házaspár másik két lánya,

Leah és Chaya is. A Sbarro étteremben 2001. augusztus 9-én elkövetett hamászos öngyilkos merénylet során tizenhárom izraeli, valamint egy brazil és egy amerikai állampolgár vesztette életét, ez utóbbi – Shoshana Judy Greenbaum a New Jersey-i Passaicból – öt hónapos terhes volt.

A bűnügyi helyszínelők, a tűzszerészek és a Sin Bét ügynökei – döbbenet és hitetlenkedve – átvizsgálták az étterem romjait. A vörös és zöld csempékkel díszített fehér falakat alvadt vér és emberi szövetek borították. Al-Maszri felsőtestét kettészakította a robbanás, törzse felső részét az egyik pizzasütő kemence kürtőjében találták meg, a mennyezeti gerendák felett.* Órákig tartott, míg eltakarították az üvegcserepeket, amelyek az étterem egész környékét beterítették. Fehér kezeslábast és élénksárga láthatósági mellényt viselő ortodox zsidó önkéntesek négykézlábra ereszkedve kutattak emberi maradványok darabkái után, hogy megfelelőképpen, zsidó rítus szerint eltemethessék őket.

Mire a béke városa felett lenyugodott a nap, a teljes Jámasz-egységet akcióba küldték. Tagjai bevették magukat Szilvanba, Beit Haninába, A-Turba, Suafatba, Kfar A'kabba, Dzsebel Mukaberbe és az arab Kelet-Jeruzsálem számos negyedébe és falujába, amelyek a hatna pos háború előtt egytől egyig jordániai fennhatóság alatt voltak, s amelyek összeköttetésben álltak a Palesztin Hatóság A zónájának két fellegrárával, Ramallahal és Hebronnal. Korábban az egység

* Al-Maszri testének állapota körül komoly vita támadt, miután Jack Kelly, az *U.S. News and World Report* tudósítója összetákolta egy riportot: eszerint egy izraeli rendőr rátalált az utcán a merénylet fejére, majd leköpte és belerúgott. Az írás nagy felháborodást és vitát váltott ki. Utóbb azonban kiderült: Kelly nemcsak hogy kitalálta ezt a mesét, de számos más, légből kapott sztorival és nyilatkozóval is feldúsította írását.

szinte minden tagja járt a Sbarro-merénylet helyszínén, és a borzalom, amelynek tanúi voltak, tükröződött feszült tekintetükben, megmutatkozott türelmetlen viselkedésükben. A jelöletlen furgonokban máskor rendszerint beszélgetés folyt: most néma csend uralkodott a zárt ajtók mögött. Semmilyen téma nem feledtethette a látványokat és szagokat, amelyekben néhány órával korábban részük volt. A kommandósok semmi mást nem akartak, mint utánajárni annak, amit a Sin Bét közölt velük, és megtudni, milyen esetleges teendőik lesznek a városnak azokban a részeiben, amelyek tranzitállomásai lehettek a merényletnek és segítőinek. Az egység tagjai már csaknem húsz órája tették a dolgukat – egyesek közülük pedig már teljes huszonnégy órája –, és valószínűtlennek tűnt, hogy a következő hetvenkét órában bármelyikük is hazatérhet. Az, akiknek a feleségei már megszokták ezt a fajta próbatételt, már nem is számítottak arra, hogy hazulról felhívják őket.

A Ja'masz a Sbarro-merénylet utáni éjszaka nagy részében az arab Kelet-Jeruzsálem kanyargós utcáit járta, mobil elfogó csapatként működtek együtt a Sin Béttel és a katonai titkosszolgálattal. Az egység a következő öt évben éjjel-nappal Kelet-Jeruzsálemben és Ciszjordánia egy jókora darabján manőverezett – teljes erővel folyt a Jeruzsálemért vívott háború.

TIZENHARMADIK FEJEZET

A Templom-hegy

1967. június 7-én Mordeháj „Motta”^{*} Gur ezredes, az 55. ejtőernyős-dandár parancsnoka a jordániaiak heves tüzében vezette tartalékosait Jeruzsálem óvárosának ősi, szűk utcáin. Az 1948-as izraeli függetlenségi háborút lezáró 1949-es fegyverszünet óta Jeruzsálem kettéosztott város volt: a jordániai Arab Légiónak^{**} ellenőrizte a város keleti felét és Ciszjordániát, Nyugat-Jeruzsálem pedig az új zsidó állam fővárosa lett. 1948-ban az izraeliek a legvéresebb harcok némelyikét azért vívták, hogy megteremtsék az összeköttetést az elszigetelt város és a fiatal állam más részei közt. Amikor az 1967-es háború kitört, az izraeliek hadászati célkitűzése annak a fenyegetésnek a semlegesítése volt, amelyet Egyiptom, Jordánia és Szíria fegyveres erői együttesen a zsidó állam és annak „védhetetlen” határai számára jelentettek. Jeruzsálem újraegyesítése stratégiaileg szükségszerű volt, emellett azonban óriási spirituális és hazafias jelentőséggel is bírt. A jordániaiak hőiesen védtek a várost, a britek által kiképzett Arab Légiónak minden hüvelyknyi területet drágán megfizettetett az Izraeli Véderővel és Motta Gur tartalékosaival. Az óvárosban azonban az ejtőernyősök óvatosan nyo-

^{*} Emlegetik Mottiként, Motiként is – a ford.

^{**} Minden idők talán leghadrafoghatóbb arab fegyveres ereje – a ford.

multak előre: minden kő rendelkezett valamiféle történelmi vagy vallási jelentőséggel. Végül, amikor a város jordániai védelme összeomlott, az ejtőernyősök elérték a Siratófalat, a judaizmus legszentebb helyét. Feljutva oda, ahol egykor a Második templom magasodott, s ahol most az aranykupolás Sziklamecset volt Jeruzsálem legjellegzetesebb pontja, Gur hívta rádiósát, és jelentette a főhadiszállásnak:

– *Har ha'bjit be'jadeinu!* („A Templom-hegy a kezünkben van!”)

Harminchárom évvel később, 2000. szeptember 28-án, amikor Ariel Saron, a Likud vezetője ellátogatott a Templom-hegyre, az izraeli biztonságiak – Sin Bét-esek, rendőrök, határőrök – létszáma jóval meghaladta a sok száz tudósítóét, akik a világ minden részéről idesereglettek, hogy beszámoljanak az eseményről. A jeruzsálemi Jámasz-egység jelentős létszámmal képviseltette magát ezen a napos őszi napon. Egyesek uniformist és teljes bevetési felszerelést viseltek, és az izraeli politikuscsapat és a biztonsági emberek elleni esetleges fegyveres fenyegetés jeleit kutatták. Mások palesztinnak öltözve szivárogtak be a Templom-hegy térségébe, hogy azonosítsák annak a mozgolódásnak a főkolomposait, amely aztán a Saron látogatása miatti nagyszabású zavargássá eszkalálódott. Mire Saront betuszkolták a Volvójába, amelyet rendőrmotorosok és biztosító járművek vettek körül, a Templom-hegyen a Jámasz kommandósai már az életükért harcoltak. A tiltakozók hatalmasra duzzadt sokasága mostanra vadul tombolt. Dobálni kezdték az izraeli rendőröket, akik rövidesen kénytelenek voltak meghátrálni a rájuk záporozó kövek és Molotov-koktélok elől. A tömeg autóabroncsokat gyűjtött fel, egyesek – kihívásképpen és dacból – palesztin zászlókat lengettek. A Jámasz kommandósait, akik kis osztagokban mozogva igyekeztek azonosítani a főkolomposokat, hogy elfoghassák őket, hatalmas létszámfölényben lévő ellenfél szorongatta. Nemigen volt esélyük rá, hogy – elleplezván, kik is voltaképpen – lerántsák kommandósmaszkjait, és kék baseballsapkákat tegyenek a fejükre. Egyszerűen túlságosan so-

kan vették körül őket. Az események ekkorra gyakorlatilag irányíthatatlanná váltak. A rohamrendőrök, akiknek egyik-másika már vérzett – sisakjaikat betörték a rájuk hajigált kövek –, biztonságosabb vonalak mögé húzódtak vissza, majd könnygázgránátokat lőttek ki. A ragyogó, kék ég felé felgyújtott gumiabroncsok fekete, maró füstje gomolygott. A Sziklamecset kupolájának csillogó, aranyos ragyogását hamarosan sötét füstfátyol takarta el.

A rendőröket kezdetben megdöbbenették a fellángoló düh és erőszak megnyilvánulásai, rádióikon egyre-másra kértek erősítést. Helyzetjelentéseik nem sok optimizmusra adtak okot. Az egyik ilyen baljós adásban hangzott el a komor megfogalmazás:

– A Templom-hegy már nincs a kezünkben.¹

A tüzek sötétedésig égtek, és kísérteties, narancsszínű derengésbe borították a Templom-hegyet és a közeli al-Aksza mecsetet. Jeruzsálemben, a világ egyik legveszedelmesebb tűzfészkében megkezdődött az intifáda.

Csak hogy Jeruzsálem nem akármilyen város volt: igazi kezdő-, sőt egyesek szerint végpont a világ három monoteista vallása számára, az a hely, ahol a három különböző hit és kultúra elemei kénytelenek voltak együtt élni – hacsak a körülmények másként nem diktálták. Sőt, az óvárosban, egy kilencszáz négyzetkilométeres területen évszázadok óta keresztények, zsidók és örmények éltek egyetlen, falakkal övezett égéstérben; mindegyik csoportnak voltak szektái és ágai, amelyek gyakran ugrottak egymás torkának. Jeruzsálem volt Izrael Állam fővárosa, ugyanakkor a palesztin hazafias törekvések célpontja

¹ A zsidók i. e. 997-ben foglalták el, kereszténnyé a Római Birodalom vallási átalakulása nyomán lett, muszlim kézre először i. sz. 638-ban került – a ford.

is – egyszersmind pedig a muszlim vallási identitás kétségbevonhatatlan szimbóluma. (Ahogyan a keresztényé is.) Minden, ami a városban történt, magában hordozta egy konfliktus kirobbanásának lehetőségét. Innen futottak szét az arab–izraeli nézeteltérések és háborúk repedései – beláthatatlan távolságokra. Az ősi iratok részletes jegyzőkönyvei a rengeteg bonyodalomnak, amelyekkel a város számos uralkodójának a törvényes rend itteni fenntartása érdekében kellett megbirkóznia. Az asszírok, a babiloniak, a perzsák és a makedónok egyaránt megtapasztalhatták, hogy Jeruzsálemmel nem könnyű elbánni. A rómaiak és az oszmán törökök az általuk ismert világ hatalmas területeit voltak képesek meghódítani, azonban a béke fenntartása a városban folyamatos küzdelemre kényszerítette őket. Nem jártak jobban a britek és a jordániaiak sem. A rendfenntartó erők, függetlenül attól, hogy milyen nyelven beszéltek és milyen mundért viseltek, szinte lehetetlennek érezték az állandóan parázsló gyűlölet és bizalmatlanság féken tartását. Jeruzsálemben a rendőröknek egyszerre kellett diplomátáknak és járőröző zsaruknak lenniük: aki itt dühében – joggal vagy sem – leadott egy lövést, az egész térséget lángba boríthatta.

Az izraeli kormány 1980-ban formálisan annektálta a város keleti (vagyis arab) szektorának részeit. Az egyesített Jeruzsálem azonban továbbra is megosztott város maradt. A 750 ezres lakosság nagy része a város különböző negyedeiben és részeiben élt, dolgozott és vásárolt. Volt azonban néhány akadály, amely elkülönítette (ha ugyan valóban elkülönítette) egymástól Jeruzsálem két felét: ezek az intifáda kitörése után biztonsági tekintetben rémálommá váltak.

A Sin Bét elemzése szerint Nagy-Jeruzsálem térségében mintegy 250 ezer olyan palesztin élt, aki az annexió után ugyanolyan kék izraeli személyazonossági kártyát kapott, mint amilyenje a többi állampolgárnak volt; ezek közül 150 ezren közvetlenül Kelet-Jeruzsálemben éltek, a többiek a környező területeken. Kelet-Jeruzsálem

kedvelt behatolási pontjává vált azoknak, akik terroristákat akartak becsempészni a voltaképpen Izrael területére. Elsősorban a Hamász figyelt fel rá, mekkora haszonnal toborozhatnak kelet-jeruzsálemi lakosokat „öszvérnek” és logisztikai specialistáknak öngyilkos támadások végrehajtásához – ezek az igazolványtulajdonos, izraeli illetőségű arabok jól beszéltek héberül, érvényes személyazonossági és gépjármű-regisztrációs papírokkal rendelkeztek, legálisan bérelhettek lakásokat biztonságos házakban, sőt akár vállalkozásokat is futtathattak a támadások szervezésének és koordinálásának előmozdítására. Ha egyszer egy öngyilkos merénylőnek sikerült a város határain belülre kerülnie, egy kelet-jeruzsálemi lakos Izrael bármely más pontjára segíthetett neki eljutni.

A kelet-jeruzsálemi palesztinok kulcsszerepet játszottak a Hamász információgyűjtő apparátusában is, amely a potenciális célpontokkal kapcsolatos, helyszíni megfigyelési adatokat összesítette. Ezek a helyi közreműködők városszerte népszerű vendéglátóhelyek és kávézók konyháin dolgoztak, és tudták, mikor telik meg az adott hely vendégekkel. Az ilyen, terepen dolgozó kémek figyelték a buszmenetrendeket, és megjegyezték, milyen időpontokban bukkannak fel a rendőrség járőrkocsijai.

A jeruzsálemi rendőrségi körzet, ami földrajzi kiterjedését illeti, az egyik legnagyobb volt az országban. Jókora területet foglalt magába Közép-Izrael déli részén, elért a Ben Gurion Nemzetközi Repülőtér keleti oldalán húzódó dombokig, továbbá Ramallahig és Betlehemig, valamint az ezeket övező térségéig – ahol utóbb a Palesztin Hatóság létrejött. A körzetben voltak zsidó települések, palesztin falvak... továbbá három a világ legszentebb helyei közül: az al-Aksza-mecset, a Siratófal és a Születés temploma. A jeruzsálemi rendőrök – az utcai járőrök,

a nyomozók és a parancsnokság mellé beosztott határőrök – alaposan tisztában voltak e rendkívül robbanásveszélyes zóna mindennapos kihívásaival. Ezek a rendőrök és rendőrnők ismertek minden szükséges kulturális nüanszot és rendíthetetlenül elszántak voltak: csakis ennek révén voltak képesek bánni a népességgel, amely vegyes háttérű és temperamentumú, hétköznapi zsidókat, a világ valamennyi részéről érkezett turistákat és mindenféle vallási vezetőt magában foglalt – s rajtuk kívül még a palesztinokat is. A város határőrkontingensének rendőrei közül sokan akadtak, akik jól beszéltek arabul.

Egy évtizeddel korábban az első intifáda átrendezte a Jeruzsálem belüli erők elhelyezkedését. Az egész óvárosban és Kelet-Jeruzsálem-szerte zavargások robbantak ki, a járőröző erőknek és a speciális egységeknek (például a Ja'ma'mnak) csatarendben kellett állniuk az izraeli fővárosban, s különösen a Templom-hegy környékén. Különösen sok gondot okoztak a pénteki imák a Szikla- és az al-Aksza-mecsetben – továbbá a muszlim ünnepek, valamint a palesztin vezetés által meghirdetett általános sztrájkok is. 1990. október 8-án, muszlim klerikusok harci felhívására reagálva a Templom-hegy mellvédjei mögül palesztin fiatalok köveket kezdtek dobálni az alattuk lévő térségen, a Siratófalnál imádkozó zsidókra. A palesztin tömeget izraeli rendőri és határőregységek rohamozták meg: a két oldal közt a város eddigi történetének egyik legvéresebb kényszerűsége bontakozott ki. A küzdelemben körülbelül húsz palesztin meghalt, többtucatnyi izraeli rendőr súlyosan megsebesült.

Az első intifáda végnapjaiban, amikor az erőszak már alábbhagyott, palesztin bandák a vandalizmust és a gyújtogatást is felvették Izrael elleni harcuk eszköztárába. Városszerte gépkocsikat gyújtottak fel, az így keletkezett anyagi kár több millió sékelre rúgott. A város idegenforgalmi bevételei is súlyosan megcsappantak, amikor a bérautók váltak a zavargók kedvenc célpontjaivá. A Sin Bét meg-

próbálta megtalálni ezeknek a kis, önálló vandál sejteknek a vezetőit, az erőfeszítések azonban nem jártak sikerrel. Maga Samir miniszterelnök is követelte a gyújtogatók elfogását és kiiktatását. Ekkoriban az izraeli rendőrség vezetője Jakov Turner, az Izraeli Légierő egykori vadászpilótája volt. Kapcsolatba lépett Uri Bar-Levvel, a Duvdevan vezetőjével, és a segítségét kérte. Bar-Lev a Duvdevan után is folytatta katonai pályafutását, ekkorra alezredes lett. Nem az a fajta ember volt, akit visszariasztottak a kihívások, megígérte hát, hogy tesz egy kitérőt az Izraeli Nemzeti Rendőrséghez, és létrehoz egy hírszerzési adatok alapján működő egységet, amely képes felhasználni a kém-mesterség eszköztárát a vandálok, végső soron pedig az erőszakosabb és veszedelmesebb terroristasejtek elleni háborúban.

Új csapatát Bar-Lev 33-as Egységnek nevezte el, a közbeszédben azonban csak Gidonimként („Gideonokként”) emlegették őket.² Bar-Lev az új egységnél pontosan azokat a tehetséges embereket alkalmazta, akiket a Duvdevannál gyűjtött volt össze. Egyesek közülük azóta tiszték, sőt teamparancsnokok lettek a Véderő legkiválóbb különleges hadműveleti egységeinél, mások, akik „szabálytalan” személyiségük folytán túlságosan szűkösnek érezték a katonai szolgálat merev kereteit, mindenféle alkalmi titkosszolgálati megbízatásokat vállaltak. Az alezredes olyanokat keresett a 33-as Egység parancsnoki karába, akik egyebek mellett valamennyire arabul is tudtak – úgy tervezték, hogy a csapat főként Kelet-Jeruzsálemben tevékenykedik majd –, de nem ez volt az egyetlen elvárása. Ugyancsak szüksége volt olyanokra, akik más nyelveket is beszéltek, azaz más nemzetiségűnek is álcázhatták magukat – Jeruzsálem végül is nemzetközi város volt. Bar-Lev egyenként válogatta össze új és némileg határozatlan körvonalú alakulatának valamennyi

² Gideon: mitikus ószövetségi harcos, legyőzhetetlen kardforgató (Izrael bírása).

tagját. Olyan embereket keresett, akik úgy vezettek, mint az autótolvajok, és akik jobban értettek a záruk kinyitásához, mint a civil betörők. Az új egységet a köré az embertípus köré építette fel, aki egyrészt képes volt pimaszul szellemes megfélemlítő műveleteket kigondolni, hogy jeruzsálemi akciók során terroristákkal és kemény bűnözőkkel kapcsolatos információhoz jusson, másrészt pedig rendelkezett a szükséges harcászati képességekkel és rátermettséggel, hogy végrehajtsa állig felfegyverzett, igen veszélyes gyanúsítottak elfogását. Furcsa együttes jött össze: tehetséges emberek, akiket másutt nem tudtak használni. Sokan azok közül, akik végül az egység kiválóságai lettek – kommandósok, akik nemcsak a főtiszti rendfokozatokig jutottak, hanem harcban tanúsított bátorságukért is kitüntetések kaptak – olyan emberek voltak, akikről a Véderő alapjában véve már lemondott.

A 33-as Egység végül jó néhány gyűjtogatót elfogott – s ami a legfontosabb, lekapcsolta a főkolomposokat is. Helyi, kelet-jeruzsálemi lakosoknak, turistáknak és helybéli kereskedőknek álcázva videóra vették az elkövetőket, felderítették lakóhelyeiket, megtudták, ki adta nekik az utasításokat és a gyűjtogatáshoz használt anyagokat, és letartóztatások sorát hajtották végre, amelyek a PFSZ jeruzsálemi parancsnoki struktúrájának minden szintjét érintették. Az egység szinte azonnal elérte a terrorcselekmények meredek visszaesését Izrael fővárosában és környékén. Csakhogy a palesztin terrorizmus egésze változóban volt. A 33-as Egység néhány hónappal azelőtt kezdte meg tevékenységét, hogy a Hamász terroristái elraboltak és megölték egy izraeli határőr őrmestert – miközben a PFSZ és Izrael Állam titkos tárgyalásokat folytatott Norvégiában. Az első intifáda után vészterhes csend ereszkedett Jeruzsálemre. Ennek az időszaknak a nyugalomára nem sokkal később cinizmus és vegyes érzelmességgel gondoltak vissza.

Az izraeli különleges erők tagjai közül nem sokan büszkélkedhettek olyan változatos pályafutással, mint Alek Ron. Szolgált az ejtőernyősöknél, Ehud Barak Szajeret Mat'kaljában, majd a Sin Bét embereként, biztonsági utasként járta a világot az El Al légitársaság repülőgépein. Az 1973-as háborúban a Szajeret Mat'kal tartalékosaként a Golán-fennsíkon harcolt. 1976. július 3-án ő is tagja volt a Szajeret Mat'kal különítményének, amely az ugandai Entebbébe repült, hogy kiszabadítsa 103 izraeli és zsidó túszt, akiket egy palesztin és német terroristából álló csoport, valamint ugandai katonák tartottak fogva. Entebbe után Ron visszatért az aktív szolgálatba, és megalakította a Saldagot – a szó héberül jégmadarat jelent –, az Izraeli Légierő szupertitkos kommandóját, amely nagy távolságokban végrehajtott akciókra jött létre. 1987-ben Ron átigazolt a Határőrséghez, és kinevezték a Ja'ma'm parancsnokává. Ebben a minőségében személyesen vezetett egy túszmentő rohamot egy palesztin terroristák által elfoglalt busz ellen. Mire 1992-ben távozott a Ja'ma'mtól, Izrael antiterrorista egységének parancsnokaként az intifáda négy véres évét tudhatta maga mögött. A Határőrség – sőt a Nemzeti Rendőrség is – nagyra értékelte Ron képességeit, ezért kinevezték a Határőrség jeruzsálemi parancsnokává.

Ron Jeruzsálemmel kapcsolatos első hivatali intézkedése egy titkos egység létrehozása volt. A szervezetet kevéssel az oslói megállapodások véglegesítése után alakították meg. Még az említését is tabunak tekintették. Egy Izrael fővárosában működő titkos „arabista” egység létezése túlságosan megosztotta volna közvéleményt, ezért a kényes politikai légkörben, amely Rabin és Arafat washingtoni párolájára következett, nem is hozták nyilvánosságra.

Alek Ron jeruzsálemi utódja, Jichák „Jack” Dadon dandártábornok (helyettes megbízott) volt, aki megalakította a titkos egységet

Júdeában és Szamáriában: magáévá tette a jeruzsálemi Ja'masz ötletét, és a rendelkezésére álló szűkös forrásokból a lehető legtöbbet fordította az új alakulatra. A magot, amely körül a szervezet kiépült, erős motivációkkal rendelkező emberek alkották, akiknek nagyon különleges és szigorú kritériumlistának kellett megfelelniük: rendelkezniük kellett nyelvismerettel, harcászati készségekkel, továbbá az a képességgel, hogy kis teamekben, álöltözetben tevékenykedjenek, mélyen az ellenséges közegben. Az egység újoncait a város közelében fekvő baráti arab falvakba küldték, hogy alaposan megismerüljenek a helyi kultúrában.³ A jeruzsálemi titkos egység vonzotta a város határain belül felnőtt jelölteket. Ezek a kommandósok alaposan ismerték a város minden részét és életritmusát, az összes menekülési útvonalat, tudták, melyek az alvilág által uralt, szegények lakta környékek, s tudták, hol találják a város hírhedt drogdílereit, lánykereskedőit, fegyverneppereit és információüzereit. Az alvilág üzelmei vitathatatlan összefüggésben voltak a terroristák akcióival, a jeruzsálemi egységnek pedig a legfontosabb feladatai közé tartozott, hogy láthatatlanul tevékenykedjék Kelet-Jeruzsálemnek azokon az arab környékein, ahová a reguláris rendőrförők nem szívesen hatoltak be, és ahol semmiképpen sem maradhattak észrevétlenek. Gil Kleinman főfelügyelő, aki nyugalomba vonulása előtt főbenjáró ügyekben nyomozott, kijelentette:

– Az óváros környéki és Jeruzsálem körüli palesztin övezetekbe detektíveknek és más civil ruhás bűnüldözőknek nem volt ajánlatos betenni a lábukat. Mindenki mindenkit értesített, ha olyasmit tapasztalt, ami akár a legcsekélyebb mértékben is kirítt a környezetből. A titkosszolgálatok csak rendkívüli nehézségek árán juthattak be ezekbe a házakba, utcákba és lakótömbökbe, ahol hemzsegték az éberén figyelő banditák – tevékenységük pedig ugyancsak roppant akadályokba ütközött. Ezek a területek papíron Izraelhez

tartoztak, valójában azonban korántsem. Autonóm erődök voltak, amelyekben a biztonsági szolgálatok távolléte folytán éltek és virultak a terroristacsoportok. Mindenki, aki csak a városban dolgozott, tudta, hogy ezek a helyek még nagy bajok forrásai lesznek.⁴

És pontosan ezért, mert ezek a területek – lévén az izraeli főváros külső periferiái – Izraelhez tartoztak, különösen kényes feladatok elé állították az újonnan létrehozott Ja'masz-egységet. Ezeket az elővárosokat – noha az 1967-es háború idején valójában jordániai kézen voltak – nem számították Ciszjordániához, sőt még a környező falvakat sem. A Véderő mégsem ugyanazon a módon kezelte a terrorista célpontokat Abu Torban vagy a főváros egyik-másik palesztin elővárosában, mint tette ezt Dzszeninben vagy Gázában. Jeruzsálemben a terrorelhárítás körmönfont, igencsak kifinomult módszereket tett szükségessé. Mint egy veterán Ja'masz-kommandós megállapította, Júdeában és Szamáriában a Ja'masz-teamek álcázása lényeges eleme volt egy-egy cél elérésének, Jeruzsálemben azonban az akciók sikere egyenesen a megtévesztésen és álcázáson múlt.⁵

A kelet-jeruzsálemi terror-infrastruktúrát azonban lehetetlen volt elkülöníteni Ciszjordániától mint egésztől. Ennek következtében a fővárosi Ja'masz-egység feladatai és műveleti területei olykor átfedésbe kerültek a Duvdevanéval, illetve a júdeai és szamáriai Ja'maszéval, néha vetélkedés is kialakult a jeruzsálemiek és a két másik szervezet közt. A főváros vallási és gazdasági csomópontként összekötötte a ciszjordániai Ramallahot, Betlehemet és Hebront, valamint az ENSZ által igazgatott, de ténylegesen a Hamász és a Fatah által irányított menekülttáborokat, amelyek ezek mellett az igen fontos közlekedési útvonalak mellett helyezkedtek el. (Su'fat Jeruzsálemtől északra, Kalandia pedig Jeruzsálemtől tizenegy kilométernyire, ugyancsak északra, a ramallahi főúton.)

Amikor a jeruzsálemi Jámasz megkezdte működését, Izrael terror elleni háborújának éppen egy paradox módon reményteli – noha véres – időszaka zajlott. Az oslói megállapodások keltette optimizmus Izraelben sokak számára szinte tapintható volt. Mindenesetre sokan vélték úgy, hogy a szüntelenül ismétlődő erőszak véget ért – nem egy döntő, véres háború, hanem diplomáciai megállapodás révén, amelyet tárgyalások és a jó szándék tettek lehetővé. Úgy tűnt, a béke „ragályos”: várható volt, hogy Husszein jordániai király még ugyanabban az évben hivatalos békeszerződést ír alá a zsidó állammal. Kevesen gondolták, hogy akár Libanon, akár Szíria tárgyalásokat kezd Izraellel... de voltak, akik remélték: a Perzsa-öböl menti arab államok talán hamarosan követhetik a példát. Az izraeliek nyíltan egy új Közel-Keletről beszéltek – amely végre befogadja őket.

A Közel-Keleten azonban a derűlátásnak hagyományosan fanatikusok vetnek véget. 1994. február 25-én Baruch Goldstein – amerikai születésű orvos, vallási szélsőséges, a jobboldali Kirjat Arba telepesház lakója – felvette tartalékos katonai egyenruháját, fogta szolgálati Galil rohamkarabélyát, és elment a Pátriárkák barlangjába, egy nagy, téglalap alaprajzú helyiségbe, amelyet egy Szaladdin kori mecset alatt alakítottak ki. A hagyomány szerint itt temették el Ábrahámot, Izsákot, Jákobot, Sárát, Rebekát és Leát. A helyet, amely zsidók és muszlimok számára egyaránt szent, egy zsinagóga és egy mecset alkotja. Mivel Goldstein egyenruhát viselt, nem kérdeztek tőle semmit, amikor a különlegesen kényes komplexum területére lépett – katonák végül is mindenütt voltak. Goldstein azonban csőre töltötte gépkarabélyát, célzott, és módszeresen tüzelni kezdett a férfiakra és fiúkra, akik a péntek reggeli istentisztelet résztvevőiként a mecset padlóját borító vörös és aranyszínű szőnyegekben imádkoztak. A lövedékek szétzúzták a mennyezetéről függő csillárokat, és befelűródtak az ősi kultuszhely sötét-citromzöld fala-

iba – amelyekre emberi agyvelő is fröccsent. Az életek megmentésére felesküdt orvos huszonkilenc férfival és fiúval végzett, további száz-huszonötöt pedig megsebesített, mire végül rárontottak és agyonverték.

Izrael elítélte a mészárlást; számos vallási fanatikus tartóztattak le, akik erőszakos módon tiltakoztak az oslói megállapodások ellen, a Hamász azonban immár rendelkezett casus bellivel dzsihadjának megindításához. 1994. április 6-án, pontosan negyven nappal a muszlim gyászidőszak vége után, amelyet a Hamász rendelt el Goldstein áldozatainak emlékére, Észak-Izraelben az első öngyilkos merénylet felrobbantotta Jehija Ajjas készítette bombáját. A Hamász és az Iszlám Dzsihad 1994-ben és 1995-ben hat különböző alkalommal vetett be öngyilkos merényletkezt – negyvenhat civil meghalt, csaknem háromszázan megsebesültek –, még mielőtt a vérengzés elérte volna Jeruzsálemet. 1995. augusztus 21-én pontosan reggel háromnegyed nyolckor a Hamász egy öngyilkos merényletje felrobbantotta magát a Kirjat Jovelből a Scopus-hegy felé tartó 26-os buszon, amikor a jármű áthaladt a forgalmas Levi Eskol út kereszteződésén. Az utasok közül sokan rendőrök voltak, akik az Izraeli Nemzeti Rendőrség Sejk Jarak-i központjába, a város északi részébe tartottak. A robbanásban többtucatnyian sebesültek meg, négy ember meghalt. A halálos áldozatok egyike egy csinos, huszonhat éves tanárnő, Rivka Cohen volt, aki a híres jeruzsálemi Hadassza Kórházba tartott, hogy önkéntes szolgálatot teljesítsen az intézmény meddőségi centrumában. Egy szemtanú így beszélt a robbanásról a *New York Times* riporterének:

– Halottakat láttam... az egyiknek hiányzott a feje, néhányan a földön heverték. Két teljesen meztelen lány jött szembe velem, vérborította őket, hajuk nem volt. Lemostam az arcukat. Egyikük megkérdezte tőlem: „Meg fogok halni?”⁶

Az öldöklés természetesen folytatódott: a 2000-es al-Aksza intifáda kitörése előtt négy további öngyilkos merényletre került sor.

Nap mint nap Ja'masz-osztagokat – néha két- és négyfős kontingenseket – vezényeltek Jeruzsálemnek azokhoz a stratégiai fontosságú kereszteződéséhez, ahol esetleg öngyilkos merényletekre kerülhetett sor. A ja'maszosok mindig civil ruhát viseltek. A kommandósok láthatatlanul és feltűnésmentesen akartak elvegyülni az izraeli főváros forgatagában, hogy a megfelelő helyen és időben megtalálhassák a tűt a szénakazalban, s hogy elkaphassák az öngyilkos merénylőket, mielőtt azok lecsaphatnának. A kommandósok általában palesztin munkásoknak öltöztek, de előfordult, hogy turistának vagy ortodox zsidónak álcázták magukat. Jeruzsálemben egy titkos egységnek nem szükségképpen kellett palesztin álcát öltönie. A ja'maszosok közül sokan beszéltek franciául, angolul, jiddisül és még számos más nyelven, ami jól reprezentálta az arcoknak, bőrszíneknek, nyelveknek és dialektusoknak a város keleti és nyugati utcáin nap mint nap tapasztalható mozaikját.

Ahhoz, hogy a terroristákat megállíthassák, mielőtt lecsapnának, a kommandósoknak a megfelelő helyen kellett lenniük a megfelelő időben, ehhez pedig tervezésre, előzetes információgyűjtésre és jó adag szerencsére volt szükség. 1994. október 9-én az egység ilyen pillanatot élt át.

Nahalat Siv'a az óvároson kívüli harmadik zsidó lakóövezet volt; 1860-ban épült. Idővel, ahogyan a város egyre terjeszkedett, Nahalat Siv'a divatos sétálóhellyé vált, ahol a helybéli fiatal párok megihattak egy pohár bort vagy elfogyaszthattak valamilyen ingyencfogást a számos kávézó utcai asztalainál vagy a környék régi épületeiben szép számmal található bárocskákban. Koccantak a poharak, a pincérnők összeszedték az üres söröskorsókat, hogy újabb kört hozzanak, a fiatalok pedig élvezték ifjúságuk gondtalan verőfényét. Senki sem figyelt fel egy ötvenméternyi leparkoló autóra: a kevés mellékutca egyikén érkezett, ahová beengedték a gépjárműveket. Senki vette észre, hogy

két fiatal férfi AK-47-eseket és szovjet gyártmányú kézigránátokat vesz elő hátizsákjából. Figyelmeztetés nélkül kezdtek el lövöldözni.

Egy Ja'masz-csapat épp a közelben, egy irodaházban gyakorolta az épületharcot – már az utolsó alkalmazott is hazament –, amikor meghallották az AK-k harmincas sorozatait, majd a gránátrobbanásokat. Rádión jelentették pozíciójukat a parancsnokságnak, aztán rohantak a helyszínre. Néhányan futtukban lökték M4-esekbe a harminc löszert tartalmazó tárat, mások járműveikkel állták el a lehetséges menekülési útvonalakat. A két, keresztény papnak öltözött fegyveres egyszerűen tüzet nyitott az étkezőkre – és mindenkire, aki csak arra járt. Mindent elborított az üvegszilánk és a vér. A sebesültek a megmentésükre érkező ja'maszosok felé kúsztak, segítségért könyörögtek. A terroristáknak több teli tárat is sikerült kiüríteniük a lőtávon belül lévőkre, mire a kommandósok golyózápora lekaszáltta őket. A támadásban két ember halt meg és többtucatnyian megsebesültek.

A ja'maszosok soha nem tudhatták biztosan, hogy jelenlétükkel sikerül-e megakadályozniuk egy eltervezett öngyilkos robbantást – vagy pedig csak figyelnek és várnak, bármiféle eredmény nélkül. 1996. február 25-én reggel, negyven nappal azután, hogy a Sin Bét végzett Jehija Ajjassal, egy csapat a tel-avivi autópálya lehajtója közelébe, a régi központi buszpályaudvarhoz vezényeltek. A kommandósok figyeltek és vártak. Aznap hideg volt, a februári szél és eső rideg, szürke, barátságtalan helyé változtatta a szent várost, folyamatosan szemergett a csontig hatóan hideg eső. Danny*, aki viszonylag új volt az egységnél, egymás után belehallgatott a városi vészhelyzeti hullámhosszokon folyó rádióforgalmazásba, remélve, hogy megtud valamit – bármit. Megkopogtatta walkie-talkie-jának mikrofonját, megállapítandó, vajon a bázison tartózkodó hírszerző tiszt hallott-e

* Álnév – „Danny” valódi kiléte biztonsági okokból nem derülhet ki.

valami újat, de a Ja'masz hullámhosszán sem volt semmi érdekes. A jelöletlen személyautóban csak a jobbra-balra kitérő ablaktörők csikorgó, ritmikus zaja hallatszott. A robbanás váratlanul, szinte a semmiből jött. A kocsiban ülő két Ja'masz-kommandós dobhártyáját ütésként érte a lökeshullám. Nők sikoltózása hallatszott: a kétségbeesett hangok mindkettőjük emlékezetébe örökre bevésődtek.

Az úton, tőlük kétszáz méternyire, a 18-as buszon a Hamász öngyilkos merénylete felrobbantott magán egy tűzkioltó, szögekkel és csavarokkal beburkolt, házilag előállított bombát. A jármű tele volt utasokkal: felnőttekkel, akik a munkahelyükre és gyerekekkel, akik iskolájukba tartottak. Rettenetes volt a pusztítás: azon a nyirkos vasárnap reggelen huszonhat férfi, nő és gyerek halt meg, a sebesültek száma meghaladta a százat. A detonáció után a kommandósok sokkal többet nem tehettek, mint hogy próbálták elejét venni egy második robbanásnak. Figyelték, ahogyan a tűzszerezések további robbanószerveket keresve átvizsgálják a szétroncsolt holttesteket, és nézték az ortodox önkénteseket, akik négykézláb próbálták összeszedni a legkisebb emberiszövet-foszlányokat is, hogy aztán illő módon, zsidó rítus szerint eltemethessék őket.

Pontosan egy héttel később, március 3-án a Hamász egy öngyilkos merénylete ugyancsak a 18-as buszon, pontosan az előző helyszínen robbantotta fel magát: e merénylet során tizenkilencen meghaltak, százhuszonötven megsebesültek.

1997. július 30-án a Hamász egy újabb merénylet-tandemje lépett színre: a második kiszámítottan néhány pillanattal az első után robbantotta fel magát, hogy az ártatlan áldozatokon kívül elsőként a helyszínre siető segítőkkel is végezzen: a zsúfolt Mahane Jehuda piac tizenkilenc vásárlója halt meg, további százhetvennyolcan megsebesültek. Egy jordániai hetilap szerkesztője így méltatta a két robbantót: „A két szent vértanú fényt gyújtott Jeruzsálem éjszakájában, és ismét értelmet adott az arab hősiességnek.”⁷

1997. szeptember 4-én a Hamász hármás öngyilkos merényletet hajtott végre a forgalmas Ben Jehuda bevásárlóutcán. A szervezet legelső, három robbantásból álló akciójában ötven haltak meg. A gondosan koordinált támadás következtében súlyosan megsebesültek száma meghaladta a kétszázat.

Izrael Állam fővárosa csataterré vált.

Miután fellobbantak az al-Aksza intifáda tüzei, az izraeli (valamint az amerikai) politika kitarzott abbéli meggyőződésében – és a hírszerzés elemzői is alátámasztották –, hogy Jeruzsálem tűzbe borítása nem Arafat politikai érdeke volt. A Sin Bét igazgatója, Ami Ajalon rendszeres kapcsolatot tartott fenn Dzsibril Radzsubbal, Arafat ciszjordániai biztonsági főnökével, hogy összehangolt megelőző erőfeszítésekről tárgyaljon vele mindenféle konfliktus felszámolásáról, mielőtt még ezek irányíthatatlanná válnának.⁸ A politikusok – és a titkosszolgálatok emberei – azonban tévedtek.

Jelentések érkeztek arról, hogy a palesztin kommunikáció – a mobiltelefon-forgalmazás Arafat ramallahi főhadiszállása, a *Mukata* és ciszjordániai és gázai biztonsági főnökei közt – egy-két nappal azelőtt, hogy sor került volna Saron nagy sajtónyilvánosságot kapott templom-hegyi látogatására, intenzívebbé vált. Két nappal az esemény után, amikor már Ciszjordánia- és Jeruzsálem-szerte sor került zavargásokra, híre jött, hogy Arafat dühös, amiért a háború még mindig nem tört ki, és lehordta biztonsági főnökeit a megmozdulások folytatását követelve.⁹

A dolog lényege az utcai erőszak volt, s úgy tűnt, ahogyan fokozódik, úgy válik mind irányíthatatlanabbá – különösen a Templom-hegyen, a Szikla- és az al-Aksza-mecset közelében. Radzsub Dzsibril és Arafat belső körének más tagjai biztosították a Sin Bétet, hogy az erőszakos zavargások meg fognak szűnni. Az izraeli hatóságok megpró-

báltak együttműködni a jeruzsálemi iszlám *Wakff*-al, az óvárosi iszlám emlékhelyeket és intézményeket kezelő testülettel: az erőszakos megmozdulásoknak véget vető vallási direktívák közzétételét szerették volna elérni, a muszlim vezetők azonban csak tovább szították a düh már amúgy is veszedelmes lángjait. Kelet-Jeruzsálem és a zsidó területet összekötő stratégiai fontosságú útvonalak számos pontján gumibroncsokat gyűjtöttek fel. Tanzim- és Fatah-főkolompok vezette palesztin fiatalok az óváros mellvédjeit fedezékként használva kövekkel és Molotov-koktélokkal dobálták a zavargásokat elfojtani igyekvő izraeli rendőri egységeket. A küzdelem sok megfigyelőnek régi időket juttatott eszébe – egyeseknek még a keresztes hadjáratok korát is –, amikor hadseregek álltak Jeruzsálem kapuinál.

Ehud Barak miniszterelnök haragosan nézte a tévétudósításokban az izraeli biztonsági erőket dobáló palesztinokat... egyidejűleg ugyanis mindenféle reménye hamuvá lett annak, hogy a Camp David-i álom valaha is megvalósuljon. 2000. október 6-án reggel, közvetlenül virradat után már érzékelhetővé volt, hogy a küzdelem hamarosan kirobban. A reggeli imákra ezerszám rajzottak a fiatal emberek az óvárosba. Arab kendőbe bugyolálták a fejüket, sokan közülük benzineskannákat és kövekkel teli zsákokat cipeltek. Akadtak a tömegben, akiknél palesztin zászlók voltak, amelyeket e rendkívül kényes helyszínen akartak kitűzni, mások Hamász-zászlókat vittek, megint mások fekete dzsihádlóbogókat. Barak odarendelte a biztonsági erőket. Az utasítások a parancsláncolatban eljutottak az Izraeli Nemzeti Rendőrség parancsnokához, majd a Határőrség jeruzsálemi vezetőjéhez, tőle pedig megkapta őket Joszi Aberfeld főfelügyelő, az itteni Jámasz-parancsnok. Joszi tíz percet kapott, hogy összeállítson emberei számára egy tervet, amelynek alapján helyreállíthatják a rendet az óvárosban.¹⁰

Az alacsony, sovány, világosvörös hajú tiszt inkább tűnt elsőéves egyetemistának, mint egy antiterrorista egység parancsnokának, külse-

je azonban nem is lehetett volna megtévesztőbb. Gyorsabban futott és pontosabban lőtt bárkinél, aki külsőre rátermettebbnek tűnt nála. Mélységesen racionális vezető és kiemelkedő képességű kommandós volt: menet közben mérte fel a harcászati kihívásokat, és hatékony intézkedésekkel reagált rájuk. Idővel az ő magatartása vált az egység tevékenységének zsinórmértékévé – nyugodt viselkedése feszült helyzetekben, sötét és veszedelmes éjszakákon, amikor biztonságos házakban elsáncolt Hamász-sejtekkel szemben intézkedtek. Ennélfogva remélni lehetett, hogy az óvárosi csata simán, gyorsan és minden olyan incidens nélkül zajlik majd le, amely élénk nemzetközi médiavisszhangot váltana ki. A jeruzsálemi parancsnokok azonban tudták, hogy egy ilyen szimbolikus helyért vívott összecsapás középkorias színezetet ölt majd – a küzdelem fegyverei az öklök, a botok és a bakancsok sarkai lesznek.

Az első „napirendi pont” a Beszélők feladata volt. Joszi a művellet élcsapataként arabistáit küldte be az óvárosba. Helybélieknek – kelet-jeruzsálemieknek – öltöztek: fülükbe dugták rádióik műanyag spirálos^{*} fülhallgatóit, amelyeket aztán sálként viselt palesztin kendőikkel takartak el; azok közül a palesztin fiatal emberek közül, akik odabent várakoztak, sokan maguk is ilyen *kefijákkal* burkolták be arcukat, egyrészt, hogy ne lehessen azonosítani őket, másrészt védekezésül, mert számítottak arra, hogy az izraeli rendőrség könnygázt vet be ellenük. A Beszélők behatoltak az óvárosba, és pozíciókat foglaltak a vezéralakok közelében, akik maguk köré gyűjtötték a tömeget és vezényelték a zavargásokat. Aberfeld arabistái semmiféle testpáncélt nem viseltek. Sőt, felszerelésük egyetlen darabja, amely jelezhetette kilétüket, mindössze egy vékony, elpiszkolódott kommandós maszk volt, a ráragasztott fényvisszaverő szalaggal, amelyen an-

^{*} Ellentétben más fülhallgatók kábeleivel, ennél a típusnál a vevőkészülékben létrejövő hangrezgést a spirálban lévő levegő továbbítja – a ford.

golul és héberül a „RENDŐRSÉG” szó virított; ha eljött az ideje, hogy mint rendőrök leplezzék le magukat, gyorsan kivették zsebük-ből a ruhadarabot. Kevesen kételkedtek benne, hogy ha ezek az emberek lelepleződnek, mielőtt társaik beavatkoznak, agyonverik őket.

Joszi egy előretolt parancsnoki harcálláspontból követte, ahogyan a Beszélők feltűnés nélkül bejutnak a fallal körülvett ősi városmagba. Ez nem Ciszjordánia volt, ahol egy zászlóaljnyi ejtőernyős várta a kódozt parancsot arra az esetre, ha elszabadul a pokol, és ki kell hozni a civil ruhás kommandósokat. A Beszélők magukra voltak utalva, míg csak az alakulat többi része (néhányuk uniformist, a többség azonban álruhát viselt) jelt nem kapott a beavatkozásra. A Zsidónegyedből a Jámasz több mesterlövész-teamje tartotta szemmel az eseményeket: közvetlen vizuális információkkal szolgálhattak a parancsnokoknak, amikor szükségessé vált a behatolás. Ám szinte képtelenség volt, hogy a mesterlövészek több száz méter távolságból meglássák a magányos Beszélőket ilyen óriási és gyorsan mozgó tömegben. Az égő gumiabroncsok gomolygó füstje hamarosan eltakarta a helyszín nagy részét.

Joszi stratégiai megfontolásokból azokon a régi, kockaköves utcákon helyezte el támadóerejét, amelyek az ősi sikátorok és zsákutcák útvesztőjébe vezettek. A terv értelmében a randalírozókra gyorsan, a pusztá megfélemlítés erejét kihasználva kellett lecsapniuk.

Joszi kevéssel reggel nyolc óra előtt adta ki a parancsot a behatolásra. Egyes területeket masszív kovácsoltvas kapuk és lakatok zártak el, amelyek bizonyosan még az Oszmán Birodalom idejéből származtak; ezeket az alkalmi barikádokat helybéliel tartották megszállva, nehogy bárki is áttörhesse őket. Adi és Juszeif,* az egység két veterán Beszélője az ősi falak tövében évszázadok óta változatlan szűk sikátorok kulcsfontosságú pontjait járta, s közben egyre mélyebbre ha-

* Alnevek – valódi kilétük biztonsági okokból nem derülhet ki.

toltak be az óváros nem zsidók lakta területeire. A két kommandós hang-fény gránátokat dobott egy nagy udvarba.¹¹ A vakító villanás és a fülrepszító detonáció jelzés volt a Jámasz osztagparancsnokai számára – akik annál a pontnál várakoztak, ahol a tömeg a legszűkebb keresztmetszetben haladt –, hogy füstgránátokat hajítsanak a tülekedők közé, majd megrohanják őket. A palesztinok először szembefordultak az előrenyomuló, soraik közé hatoló civil ruhás kötelékekkel, a Beszélők azonban kiválasztották és lefoglalták az erőszakos zavargás több irányítóját. Vad kézítása bontakozott ki. A jámaszosok ügyeltek rá, hogy csak akkor vegyék elő kézfegyvereiket, amikor valóban meg is bilincselnek egy-egy gyanúsítottat – az a remény vezette őket, hogy ha pisztolycsövet nyomnak az illető hátába, eleve eszébe sem jut ellenállni. A hírek nyomán, hogy a rettegett *misztarabún* az óvárosban van, a tömeget félelem és baljós előérzet kerítette hatalmába. A fiatal palesztinok kelet felé rohantak, több százan, sokan botokkal és gyújtóbombákkal a kezükben az Oroszlános kapu felé iramodtak – és pontosan ezen a helyen várta őket többszázadnyi izraeli rohamrendőr. Az őrizetbe vetteknek az Orosz Enklávában* lévő főkapitányságra szállításához annyi rendőrárműre volt szükség, hogy csak a teherautók parkolási manőverei órákat vettek igénybe.

A teljes óváros, beleértve a rendkívül kényes Templom-hegyet is, újra izraeli kézen volt. A kommandósok ezt afféle történelmi pillanatként élték meg: Joszi a rádióhoz lépett, és megismételte a legendás szavakat, amelyeket harminchárom évvel korábban Gur ezredes a mikrofonjába dadogott. Joszi bejelentkezett kódnevével a Határőr-ség hullámhosszára, és közölte:

– A Templom-hegy a mi kezünkben van.¹²

* A területet a törököktől, elsősorban vallási célokra, 1858-ban vásárolta meg az Orosz Birodalom – a valutahiány sújtotta fiatal Izrael Állam 1948-ban 3,5 millió dollár értékű nancsért váltotta vissza a Szovjetuniótól.

Joszi emberei véresen, horzsolásokkal-zúzódásokkal tértek vissza bázisukra. Ruháik elszakadtak az egy-egy főre eső többtucatnyi párharcban, amelyekre a káosz kitörése után került sor, rádióik megsérültek a verekedés során. A palesztinok keményen harcoltak – ez abból is látszott, hogy a pihenőhelyiségben üldögélő, egyik cigarettáról a másikra gyújtó kommandósok csúf duzzanatokat borogattak magukon jegestömlőikkel. Jeruzsálem drúz határőrparancsnoka, Ataf Dages felhívta Joszit, és őt is, embereit is megdicsérte bátorságukért. A jámaszos egységparancsnoknak gondja volt rá, hogy a támadóerő egyes tagjai videóra vegyék a zavargók lerohanását. Kiképzési célokra szándékozott felhasználni a felvételeket, még inkább azonban arra, hogy „cégen belüli” bizonyítékokkal igazolhassa: emberei nem alkalmaztak túlzott vagy halált okozó erőszakot.¹³

Az erőszakhullám az óvárosi akciók – és végső soron e hadüzenet nélküli háború – nyomán kapta az al-Aksza intifáda nevet. A jámaszos veteránok azt remélték, hogy a legrosszabbján túl vannak, és a palesztin erőszakcselekmények éppoly gyorsan véget érnek majd, ahogyan kezdődtek. Az optimizmus még e sokat tapasztalt harcosok számára is pislákoló reménysugarat jelentett. 2000. november 2-án a városban egy bombává alakított gépkocsi robbant a Mahane Jehuda piac főbejáratánál – a támadás során ketten meghaltak, tucatnyi-an megsebesültek. A merényletet az Iszlám Dzsihád vállalta magára, és jelezte, hogy további véres akciók várhatók. Számítani lehetett rá, hogy a Jámasz feladatai az október 6-i csatával korántsem zárultak le – hogy a jeruzsálemi fronton folyó küzdelemnek ökolharccal és botokkal aligha vethet véget.

TIZENNEGYEDIK FEJEZET

Kezdeményező elrettentés

A Sin Bét ügynökei, akik a jeruzsálemi helyi irodában kezelték a telefonokat, tudták, hogy aznap éjjel egy percet sem alszanak majd. Mindenki más is tudta: az egész nap folyamán országsszerte egymást érték a *hatraotok*, a biztonsági riasztások. Északon, a libanoni határ mentén bizonyos előjelek arra utaltak, hogy a Hezbollah támadást tervez a Véderő egy, a biztonsági kerítés mentén mozgó őrzárata ellen. Nyugat-Galileában a Sin Bét jelzéseket kapott, hogy Ciszjordániából, valószínűleg Dzszeninből éppen egy öngyilkos merénylet szálítanak az egyik északi városba, hogy déltájban felrobbantsa magát. Aztán a mobilhálózatokon szétfutott a legkomolyabb riasztás. A csipogók, amelyek szinte minden rendőrt, terrorelhárító szakembert és Sin Bét-ügynököt összekapcsoltak szervezeteikkel, egyfolytában rezegtek: híre jött, hogy aznap este a Hamász három géppisztolyos merényletcsapata csap le Jeruzsálemben. 2001. augusztus 30. volt, csütörtök, már csaknem egy éve folyt az al-Aksza intifáda, és három hét telt el azóta, hogy a város biztonságérzetét megrendítette a központjában, a Sbarro pizzériánál elkövetett öngyilkos robbantás, amelyben tizenöt-en lelték halálukat, több mint százan pedig megsebesültek.

A Sin Bét jócskán a nap második felében adta ki a riasztást, vacsoraidő tájékán, a nyári nap már lenyugvóban volt. A csütörtök este

Jeruzsálemben a kiruccanások idejének számított, a város főútvonalain máris feltorlódtak a környező elővárosokból érkező gépkocsik; a sofőrök megpróbálták parkolóhelyhez jutni a plázák máris megtelt parkolóiban és a legjobb éttermek, bárók előtt. A rendőri egységek városszerte dupla műszakot teljesítettek; az éjfél váltás a csipogókon már megkapta az utasítást, hogy napnyugta előtt jelenjen meg szolgálati helyén. A Ciszjordániából és a keleti palesztin területekről Jeruzsálembé vezető valamennyi úton akadályokat és ellenőrző pontokat létesítettek. Még a Tel-Avivból az izraeli fővárosba vezető főútvonalat is lezárták, erős fegyverzetű rendőri egységek vizsgálták át minden beérkező járművet: valami – vagy valaki – gyanúsat kerestek.

A valós idejű hírszerzési adatok szerint a támadás küszöbön állt. A Hamász fegyveresei már elhagyták Ramallahot. Kirakták őket valahol a harmadik és az első világ határának egy félreeső pontján, és arra vártak, hogy valamiképpen Jeruzsálem határain belülre kerüljenek.

A Sin Bétnél azt feltételezték, hogy a terroristák Beit Haninánál lépnek be – ez a környék a Jeruzsálem, illetve a Ramallah körüli tágabb régiók közti senki földje volt, északi irányban mindössze nyolc kilométernyire Jeruzsálem központjától: ugródeszka Izraelbe. A Hamász a múltban szívesen használta Beit Haninát összpontosítási körletként, kedvelt átjáróhelyük volt az illegális alkalmi munkásoknak, autótolvajoknak, ahonnan terroristák gyalog is elérhették valamelyik buszmegállót vagy a legészakibb zsidó elővárosokat. Ha egyszer a terroristák bejutottak Beit Haninába és szert tettek egy sofőrre meg egy Izraelben szabályosan regisztrált járműre, gond nélkül elérhették az izraeli főváros bármely szegletét. A dombvidékre, ahol a nagy-ramallahi régió a jeruzsálemi elővárosokkal érintkezett, kiküldték a Matilant, egy különleges határőregységet, amely híresen

jó volt a távoli területeken végzett megfigyelésben és az álcázásban. (A Matilan betűszó, a héber *rejtőzködés, megfigyelés, elfogás és harc* szavak elemei alkotják.) Ha a terroristák azokon a dombokon és vízmosásokon át akartak beszivárogni, amerre a csempészek útvonalai is vezettek, a Matilan specialistái a tájba beleolvadva megfigyelték, majd megtámadták őket. Ez azonban mind közül az utolsó opció volt. A Sin Bét élve akarta a fegyvereseket – hogy szóra bírassa őket. Amikor Jeruzsálemre leszállt a sötétség, már Ja'masz-teamek robogtak Beit Hanina felé.

Beit Hanina olyan volt, mint Jeruzsálem arab perifériájának bármely más zsúfolt környéke: többemeletes bérházak magasodtak keskeny hegyi utak fölé, boltok neonfényei világították meg a főútvonalakat, például a Taha Huszein utcát. Azonban Beit Haninában is háború volt. Csataférré változott – amolyan senki földjévé –, amelyet Arafat, a Hamász és a régebbi „népi frontok” némelyike állandósult arcvonalként alkalmazott a Jeruzsálem elleni, több irányból végrehajtott támadások során. A Ja'masz-teamek jól ismerték a helyet, korábban számtalanszor jártak itt: terroristagyanús személyeket és olyan közreműködőket fogtak el, akik segítették a Ramallahban és Damaszkuszban kiötlött tervek végrehajtását. Beit Hanina kemény hely tudott lenni, s amikor híre ment, hogy három Hamász-fegyveres van úton, a Ja'masz egyenesen a város Nuszeiba nevű részébe indult – a Hamász ismert fellegrárába.

A Beszélők óvatosan közlekedtek autóikkal a kanyargós, keskeny utcákon, hasonló útvonalakat jártak be az Iszkandar al-Khuri utca és keresztutcai mindkét oldalán. Figyelték, nem látnak-e valami gyanúsat, de már saját maguknak is elégük volt önnön gyanakvásukból. A környéket tizenéves, mobiltelefonos figyelők kémlelték, akiket az izraeli erők által keresett terroristaparancsnokok állítottak ki posztjaikra. Este fél tízkor az egyik Beszélő két embert vett észre: hol elő-

bukkantak a sötétből, hol újra eltűntek. A Sin Bét értesüléseiben három férfi szerepelt, ám a két fiatalember eléggé gyanúsnak tűnt, egyikük egy fekete katonai vászontáskát cipelt. Abban a pillanatban, hogy a kocsi megállt, és a jámaszosok óvatosan kiszálltak, a páros futásnak eredt. A kommandósok figyelmeztető lövéseket adtak le. A két férfi egyikét azonnal elfogták, a másik azonban néhány háztömbnyi futás után elbarikádozta magát a Palesztin Műszaki Egyesület hatalmas épületében. Kihívták a Jáma'mot – tartva attól, hogy fegyveresek tüzharcot kezdeményeznek a rendőrökkel –, mire patthelyzet alakult ki.¹ Kevéssel virradat előtt az épületben lévők megadták magukat, őket elvitték kihallgatni. Egy harmadik gyanúsítottra egy jármű csomagterében találtak rá: így próbált elmenekülni a környékről.

A Jámasz kommandósai a fekete vászontáskában két 9 milliméteres, Heckler & Koch MP5A3-as géppisztolyt találtak, valamint többtucatnyi ember megöléséhez elegendő lőszert.² Az olyan egzotikus fegyverek, mint az MP5-ösök, Hamász-körökben ritkaságnak számítottak, csak a legjobb lövészteameknek adták őket. A Jámasz segített elhárítani egy jeruzsálemi tragédiát. Ez a csütörtök azonban csupán az egység egy újabb munkanapja volt a város történetének egy rendkívül veszélyes és erőszakkal terhes időszakában.

A hamászosok Beit Hanina-i letartóztatása után mindössze néhány nappal egy öngyilkos merénylő húsz embert sebesített meg: egy robbanóanyagokkal és repesznek valóval teli hátizsákot robbantott fel Jeruzsálem központjában, a forgalmas Hanevi'im utcán. A terrorista ortodox zsidónak álcázta magát.

Amikor az intifáda kitört Ciszjordániában, sőt Gázában is, az izraeliek csupán kis hányada érzékelte a zavargások és az erőszak hatását: a telepések, valamint azok a katonai és rendőri egységek, amelyek

próbálták kordában tartani az eseményeket, remélve, hogy a józabb fők kerekednek majd felül. Jeruzsálem azonban Izrael második legnagyobb városa és fővárosa volt. A város, noha a „zsidó” nyugati és az „arab” keleti részből állt, valójában egységes egész volt, amelynek minden része eleven kapcsolatban állt a másikkal, még ha buszok és kávézók repültek is a levegőbe. Jeruzsálemet a palesztin terrorszervezetek fontos célpontnak tekintették, amelyre igencsak odafigyeltek, mivel a város rendkívüli vallási jelentőséggel bírt, és az izraeli hatalom székhelye volt – emellett olyan színtér, ahol könnyen lecsaphattak.

A Sin Bét úgy becsülte, hogy az Izrael ellen kitervelt támadások több mint 90 százalékát sikerül megghiúsítania, a Jeruzsálem elleni terrorhullám intenzitása azonban nem változott. Csak 2000 és 2003 között huszonhárom öngyilkos merényletet követte el a város ellen, amelyekben százhatvanan haltak meg, a súlyos sebesültek száma pedig csaknem elérte az ezret. Jeruzsálem több mint 650 ezres lakossága szorongás és félelmek közepette élte mindennapjait. Mindenfelé a gyász mementói látszottak: gyertyák az utcasarkokon öngyilkos merényletől által elpusztított buszok halottainak emlékére, falak, amelyeket robbanómellényekből szétrepülő csavarok és miegyebek tettek himlőhelyessé. A piacot járók vagy a postán sorban állók szíve egy pillanatra megállt, ha egy autó kipufogócsövének dörrenését hallották. Ha felharsant egy mentőautó szirénája – még ha csak egy infarktuszos beteghez vagy egy eszméletét veszített idős asszonyhoz igyekezett is –, mindenki a mobilja után nyúlt, hogy felhívja szeretteit és megbizonyosodjék róla: jól vannak. A mindennapi élet azonban folytatódott: az izraeliek makacs népség.

A jeruzsálemi körzetben minden hivatásos bűnüldöző – a „kék rendőrség”, azaz a hagyományos rendőri feladatokat ellátó férfiak és nők, akiket kék zubbonyuk és nadrágjuk miatt neveztek így, vala-

mint a zöld rendőrség, azaz a városban és a környékén állomásozó határőregységek – a terrorellenes tevékenységnek szentelte erőit. Az izraeli rendőrök nem kapnak túlórapénzt. A plusz napok hetekké álltak össze, a készségi állapotok jóval tovább tartottak, semhogy bárki is lankadatlan éberséggel végigbírta volna őket. Az egyenruhások és a detektívek ezzel együtt nyomoztak a betörési, a cserbenhagyásos gázolási és családon belüli erőszakkal kapcsolatos ügyekben, ám a város valamennyi rendészeti entitása elsősorban a terrorizmusra összpontosított.³

A jeruzsálemi Jámasz jobb időkben egyszerre volt terrorelhárító és bűnüldöző egység. Úgy szerelték fel és olyan képességű emberekből válogatták össze, hogy jól alkalmazható legyen a bonyolult és gyakran őrjítő jeruzsálemi közegben – hiszen kifejezetten erre tervezték. Csendesebb időszakokban megszokott dolognak számított, hogy az egység a hét kezdetén a Sin Bét megbízásából egy terroristasejttel foglalkozott Kelet-Jeruzsálemben, majd befejezésül Katamonban, a főváros egyik zűrös környékén egy kábítószer-terjesztő hálózat után nyomozott. Ellentétben a 33-as Egységgel, amely olyan műszaki dolgokban jeleskedett, mint a lehallgatás vagy a záruk nyitása, a Jámasz emberei utcai zsaruk voltak, akik bármilyen helyzetben, mindenféle álöltözetben otthonosan mozogtak, s ha bajba kerültek, szinte bármilyen nyelven „ki tudták dumálni” magukat.

– Ha a helyzet megkövetelte, hogy egy szemeteskonténer belsejéből figyeljünk egy gyanúsítottat, hát megtettük – emlékezett Mike* felügyelő. (A rendőrtiszt elbűvölő, ártatlan mosolya láttán senki sem gondolná, hogy sok éven át harcolt hagyományos, illetve titkos operatív egységekben; hosszú időn keresztül szolgált a jeruzsálemi Jámaszban, ahová a Véderő különleges hadműveleti erőinek vete-

* Álnév – „Mike” valódi kiléte biztonsági okokból nem derülhet ki.

ránjaként került.) – Ha arab munkásnak, rabbinak vagy turistának kellett öltöznünk, azt is megtettük. Ahhoz, akik vagyunk, és amit esetleg teszünk, döntő fontosságú a rugalmasság és az alkalmazkodóképesség. Ha a feladatunk során arra van szükség, hogy hallgassunk, akkor hallgatnunk kell. Az ebbe az egységbe felvetteket azért ítélték alkalmas Jámasz-emberanyagnak, mert kellően türelmesek, és rendelkeznek a képességgel, hogy szükség esetén láthatatlanná váljanak a környezetükben. Az emberek olykor „kóbor macskának” neveztek bennünket. Csendesek voltunk, és ha nem akartuk, hogy tudják, hol vagyunk, nem is derült ki, míg csak okunk nem lett rá, hogy jelezzük ottlétünket.⁴

A jeruzsálemi Jámasz emberei jóval idősebbek voltak, mint a gázai, sőt a ciszjordániai egység tagjai, következésképpen érettebben álltak titkos feladataikhoz. Többségük húszas éveinek végén, harmincas éveik derekán járt; mások már a negyvenesek határát is átlépték. Az egység csaknem kizárólag hivatásos rendőrökből állt. Nagyon kevés sorállományú szolgált benne, és az intifáda során voltak időszakok, amikor az egész egység állományában senki sem akadt, aki a kötelező fegyveres szolgálatát teljesítette volna. A ciszjordániai és gázai egységekben a műveleti állomány harminc százalékát sorállományúak alkották. A jeruzsálemi titkos műveletekben részt vevő jámaszosok tapasztalt és precíz emberek voltak.

A jeruzsálemi Jámasz-egységben olyan erős volt a kötelesség- és hivatástudat, hogy még a hazafiság, sőt a vallásosság is csak ezek után következett. Sokan a kommandósok közül – tisztek és altisztek egyaránt – Jeruzsálemben születtek és itt is laktak. Feleségeik azokban az utcákban dolgoztak, amelyek a palesztin fegyveres osztagok célpontjai voltak, gyerekeik azokon a buszjáratokon utaztak; amelyeket az öngyilkos merénylők kipécéztek maguknak. Valahányszor rezegni kezdett és egy újabb terrortámadás hírére jelezte a csipogó,

amelyet mindnyájan a csípőjükön viseltek, a titkos alakulat rendőreit szinte gyomron vágta a baljós előérzet: ha nem saját feleségük és gyerekeik hevernek holtan vagy sebesülten a helyszín robbanás után törmelékei közt, akkor egy barátjuk vagy egy szomszédjuk... Talán komolytalan és közhelyszerű volt az állítás, hogy ennek az egységnek a tagjai azért merészkednek be mélyen az ellenséges vonalak mögé, hogy megvédjék otthonaikat, de így volt. Rendkívüli hozzáállás volt ez egy „első világbeli” nemzet tagjaitól, csakhogy ez a nemzet egy olyan, aszimmetrikus konfliktus részese volt, amely kifejezetten civil lakosságát fenyegette.

Az akcióba küldött tagok számát tekintve a jeruzsálemi volt a legkisebb a Határőrség három titkos egysége közül. A méret azonban nem számított. A fővárosi Jámasz Izraelben az egyik legelfoglaltabbnak számított. Az erőszakhullám csúcsán, 2001-től 2004-ig az alakulat évente átlagosan hatszáz küldetést teljesített – elképesztő mennyiség ez ahhoz képest, hogy az összlétszám soha meg sem közelítette a száz harcba vetett kommandóst.

Az intifáda során a három harci övezet közül a jeruzsálemi műveleti hadszíntér volt a legzsúfoltabb – az egységet nagyrészt Jeruzsálemben és környékén, a szomszédos Betlehem és Ramallah városában (és környékükön), valamint az izraeli fővároshoz kapcsolódó közlekedési és populációs központokban, például Hebronban és Jattában vetették be. A hadműveleti terület városi jellegű volt, tömegek lakták. A rendkívül ellenséges környezetben – a jeruzsálemi körzetben – azonban a küzdelem szabályai is mások voltak, mint az egyértelműen a Palesztin Hatóság területén lévő helyszíneken. A Véderő nem nyújtott támogatást az olyan negyedekben, mint Szilvan és At-Tur: ezek a voltaképpen Jeruzsálemben található és az intifáda során színre lépő legkeményebb terroristasejtek némelyikének fészkei voltak. A Kneszettől és a miniszterelnő-

ki rezidenciától néhány mérföldnyire kialakított „kuktákban” nem használtak D9-eseket. A tulajdonképpeni Jeruzsálemben a taktikai fedezetet a bűnüldöző erők (a Határőrség és más szervezetek) állománya adta, a Jámasz pedig egymaga intézte műveletei nagy részét. Az egység olyan kommandósokat vetett be, akik képesek voltak arra, hogy a lőtéren egymás után tíz 9 milliméteres golyót küldjenek ugyanabba a lyukba. Az egység rendelkezett „réstörőssel” (szakemberekkel, akik bármilyen zárat kinyitottak, nagykalapáccsal bármiféle ajtókeretet áttörték, s akik gond nélkül kirobbantottak egy kaput a sarkaiból), sofőrökkel, mesterlövészei pedig semmivel sem voltak rosszabbak azoknál, akik Dzseninben vagy Dzsebaljában harcoltak. A kelet-jeruzsálemi akcióknak azonban volt egy különleges jellegzetességük: az egység egy zsúfolt csatatér lövészárkaiban küzdött – a hadicselek, a megtévesztés és az álcázás legfortélyosabb taktikáit kellett alkalmaznia.

A Jámasz és a 33-as Egység közt egészséges vetélkedés folyt; mivel a Jámasz az A zónához tartozó, az izraeli fővároshoz legközelebb eső ciszjordániai városokban ugyancsak tevékenykedett, versengett a munkáért a Duvdevannal és a Véderő néhány más egységével is. Ezt a legjobban Joram Halevy vezérőrnagy világította meg, aki volt parancsnoka a ciszjordániai Jámasz-egységnek és a Jáma'mnak is:

– Az egységek közt remek koordináció működik. Van egy koordinátor a hadosztálynál (ti. a Véderőnél), aki szakértője a feladatok kiosztásának. Vannak időszakok, amikor semmire sincs idő (és mindenki számára akad munka), de olyanok is, amikor vetélkedés folyik egy-egy megbízatásért.⁵ Kelet-Jeruzsálem azonban a terroristatevékenység centruma volt. Itt mindenki számára akadt elég munka.

Az itt lakóknak háborzongató képességük volt arra, hogy mindenre – és mindenkire – felfigyeljenek, ami vagy aki nem illett az ottani

közegbe. Elegendő volt a puszta gyanú, hogy egy titkos egység rajtaütést vagy megfigyelést hajt végre, és máris „*kavat al-hasza*” kiáltásoktól visszhangzott az egész zsúfolt környék. Ezeket a területeket mindig is úgy tekintették, mint amelyeken a törvények nem érvényesülnek maradéktalanul. Az adóbecslők és -végrehajtók, a vízművek ellenőrei nyugodtabb időkben is ritkán merészkedtek be a negyedekbe, ahol a törvénytelenység és az erőszak volt az úr; rendszerint fegyveres kísérettel mozogtak. Az intifáda során, valahányszor rendőri egységek vagy határőr-őrjáratok megpróbálták helyreállítani a törvényes rendet, szinte mindig kövek és gyújtópalackok záporoztak rájuk. A helybéliek folyamatosan résen álltak; mindig volt rejtegetnivalójuk. Az utcán futballozó kisgyerekek és a piacon időző nők félelmetes érzéssel figyeltek fel a nem odaillő emberekre és járművekre. Egy egész környék mozgósításához, hadra keléséhez és megerősítéséhez elég volt egy mobiltelefonról küldött SMS vagy egy kiáltás egy udvarban. Ha a Jámasz a városnak ezekben a külső részeiben tevékenykedett, még a kommandósok lelki szemei előtt is ott lebegett a figyelmeztetés: „belépés csak saját felelősségre”. Elég volt egyetlen hiba, egy másodpercnyi kihagyás, hogy a területről való távozásukat kövek, Molotov-koktélok, fegyvertűz hátráltassák. Egy akció különösen élénken élt az egység kommandósainak emlékezetében, főleg Sájában*, egy filozofikus hajlamú tisztében, aki a Véderő különleges külföldi hadműveleteiben vett részt, mielőtt hazatérve belépett volna a Jámaszba. A joviális természetű kommandós – aki inkább látszott egyetemi oktatónak, mint harcászati specialistának – aligha felejtett el egy őrizetbe vételt, amelyet egy kelet-jeruzsálemi menekülttáborban, egy emberrel teli kávézóban hajtottak végre. A Jámasz Beszélői nem arabisták bajtársaikkal együtt ültek a helyiségben, kávé és ételt rendeltek, és

* Álnév – „Sáj” kiléte biztonsági okokból nem derülhet ki.

várták, hogy felbukkanjon a célszemély. A Beszélők minden további nélkül el tudtak vegyülni a zsúfolt étkezde vendégei közt, a stratégiai pontokon lévő asztaloknál foglaltak helyet; a nem arabisták, akik ugyancsak helybéli, kelet-jeruzsálemi lakosoknak öltöztek és látszólag egy hosszú munkanap után kávézgattak, ugyanígy nem ríttak ki környezetükből, azonban gondosan kerülték, hogy bárkivel is szóba elegyedjenek. Fehér inges, fekete mellényt viselő pincérek tálcaszámra hordták ki a kávé és teát az asztalokhoz, a füsttől megsárgult fehér csempefalak közt visszhangosan harsogott a Hayat FM rádióállomás adása. Amikor a gyanúsított feltűnt, a jámaszosok letették csészéiket, és munkához láttak. Az elképedt jövevényt másodperceken belül kihurcolták az utcára, pisztolyt szorítottak a hátához, és betuszkolták egy várakozó civil gépkocsiba. Klasszikus titkos akció volt.

Csakhogy Kelet-Jeruzsálemben! Abban a pillanatban, ahogy a gyanúsított a jámaszos kocsi belsejében volt, alig harminc másodperccel azután, hogy kivonszolták a kávézóból, a civil ruhás csapatra zuhogni kezdtek a kövek, és szórványos lövéseket is leadtak rájuk. Szemetet, üvegeket, Molotov-koktélokot hajigáltak az emeleti ablakokból. A lapos tetőkön készenlétben várakoztak a kiselejtezett háztartási gépek, cementtel és kövekkel teli zsákok, hogy katapult-lövedékként vessék be őket az izraeli biztonsági erők ellen.

– Emlékezetes eset volt – állapította meg Sáj. – Csak egy perce volt a kezünkben a gyanúsított, de néhány pillanat múlva máris egy tűzhely zuhant páncélozott gépkocsink tetejére. Hirtelen mindenfelől ránk támadtak. Járműveink útját minden irányban eltorlaszolták, és kemény küzdelemben kellett kivágnunk magunkat.⁶

Az összecsapásban megsérült autókat páncélozott mentőjárműveknek kellett elvontatniuk a helyszínről.

Néhány kelet-jeruzsálemi külterület kulcsszerepet játszott az intifádaiban. A huszonegy éves Ahmed Sza'adehet, aki az óvárostól egy

kilométerre, az Olajfák hegyén lévő At-Tur negyedben lakott, 2001-ben vették fel a Hamászbba. At-Tur lakói teljes jogú izraeli állampolgárok voltak, Sza'adeh pedig élvezte az izraeli személyazonossági kártyával járó valamennyi előnyt – többek közt állami támogatásokat –, de csatlakozott egy betlehem-i sejthez, és kiképezték tűzfegyverek – pisztoly és M16-os rohamkarabély – használatára. Titkos megfigyelőként működött, egy dél-jeruzsálemi útjár, 300-as ellenőrző pont körül őgylgett: azt akarta kideríteni, hogyan csempészhetne be fegyveres terroristákat az izraeli fővárosba. Minden tipp, minden továbbított hírszerzési információ ellenében egy-egy százdolláros bankjegyet vághatott zsebre.⁷

2002. november 14-én Sza'adeh határozott utasításokat kapott hamászos parancsnokaitól: gyűjtsön műveleti információkat a 20-as számú autóbuszjáratról, amely a város délkeleti részében lévő Kir-jat Menahem munkásnegyeden át közlekedett, a Jeruzsálemet Betlehemtől elválasztó senki földje közvetlen közelében. Sza'adeh tanulmányozta a buszmenetrendeket, megfigyelte, mely megállókat a legzsúfoltabbak, és segített hamászos tartóinak egy pusztító műveleti terv összeállításában a merénylet, a huszonhárom éves Na'el Abu Hilail számára, aki egy Betlehemmel szomszédos falucskában, al-Khaderben lakott. Sza'adeh még az izraeli főváros központjába is elvitte Abu Hilailt, aki Betlehem közelében várta. 2002. november 21-én reggel hét órakor Abu Hilail felszállt egy zöld-fehér autóbuszra egy Mexikó utcai megállóban. A busz tele volt gyerekeiket az iskolába vivő asszonyokkal és közeli irodáikba tartó munkavállalókkal; a merényletnek csak tolokodás árán sikerült feljutnia a zsúfolt járműre. Hátizsákjaikban iskolakönyveiket cipelő kisgyerekekhez préselődve fizette ki a viteldíjat. Abu Hilail bombája öt kilónyi nagy erejű robbanóanyagból és az azt burokként körülvevő gyilkos fémdarabokból állt. A detonáció ereje akkora volt, hogy a busz tetejének

egy részét is letépte. Tizenegyen haltak meg a robbanásban, köztük négy gyerek. Az áldozatok egyikét, a nyolcéves Ilan Perlmant az iskolába kísérte a nagymama, Kira, aki ugyancsak életét vesztette. Ötvenen szenvedtek súlyos sérüléseket.⁸

Amint kiderült, ki volt a robbantó, izraeli terrorelhárító egységek – köztük a Jámasz – rajtaütöttek al-Khaderen. Néhány hónappal később, miután a Sin Bét egy nyomozása során Sza'adeh is lelepleződött és elrendelték letartóztatását, sor került egy At-Tur elleni rajtaütésre is. Egy komplex akció során, amelyben a Jámasz és más speciális műveleti egységek, többek közt a 33-asok is részt vettek, elfogták Sza'adehet.

Ezt azonban az izraeli hatóságok több hónapon át nem hozták nyilvánosságra, hogy a Sin Bét többdimenziós adatbázist hozhasson létre a Hamász betlehem-i tevékenységével kapcsolatban: nevekből, fotókból, címekből állították össze – és szerepeltek benne a terrortámadások is, amelyekkel az egyes személyeket összefüggésbe hozhatták. Elfogásukról a jeruzsálemi különleges műveleti egységek gondoskodtak.

A Hamász óriási összegeket fektetett jeruzsálemi arcvonalának megtámogatására. Az akciót a Hamász szíriai politikai és katonai vezetősége irányította, és bőkezűen, jókora summákkal finanszírozta – iráni készpénzből. A jeruzsálemi sejteknek szánt támogatást jótékonyági szervezetek számláin keresztül juttatták célba: Teherán adományait különböző vallásos és szociális szolgálatok és oktatási intézmények közbeiktatásával mosták tisztára, valójában azonban az *Usz-rákat* (Ifjúsági Sejteket) fizették belőle. A Halálbrigád⁹ néven ismert sejt volt a felelős harmincöt izraeli haláláért és az intifáda néhány legszörnyűbb merényletéért, például a Moment Café és a Scopus-hegyi Héber Egyetem Frank Sinatra Diákközpontjának felrobbantásáért. Ez utóbbi során kilencen meghaltak és több mint százán megsebesültek.

A Jámasz és a 33-as Egység hónapokon át vadászott a sejtre; az üldözés során Kelet-Jeruzsálemben és az A zóna palesztin városaiban hajtottak végre műveleteket. A sejt tevékenységét a Hamász részéről a ramallahi Muhmad Arvan koordinálta, ő tartotta a kapcsolatot a szíriai parancsnoksággal és a Palesztin Hatóság területén működő bombagyártó műszakiakkal – azokkal, akik a sejtek által Jeruzsálem-szerte és Nagy-Tel-Aviv térségében bevetett pokolgépeket készítették. A sejt egy gigantikus támadásra készült – egy tömegek látogatta éjszakai szórakozóhelyen akartak robbantani –, amikor izraeli egységek augusztus 17-én több egyidejű akció során megrohanták a tagok otthonait. A letartóztatottak közül többeket (a sejt öt tagját, valamint tíz kelet-jeruzsálemi segítőjüket és közreműködőjüket) éjfél után fogtak el: úton voltak, hogy valahol Jeruzsálem központjában végrehajtsanak egy öngyilkos merényletet. Saron miniszterelnök a letartóztatásokat mint a palesztinok és izraeliek közti erőszak fellángolása óta kivitelezett egyik legjelentősebb műveletet méltatta.¹⁰

A titkos egységek azokban a dinamikus elfogási akciókban voltak a legjobbak, amelyeket az ún. „hit and run”¹¹ koncepció alapján hajtottak végre, a jeruzsálemi Jámasz azonban járőrözött is a városban és perifériáin: olyan dolgok és személyek után kutattak, amelyek vagy akik valamilyen szempontból kiríttak környezetükből. A civil ruhás őrzékek járták a város ultraortodox zsidó környékeit is, ahol a világias izraeliek ritkán fordultak meg – s ugyanígy a palesztin területeket is: remélték, hogy azelőtt sikerül elfogniuk egy merénylet, mielőtt eljuttatnák a városközpontba. Fárasztó és unalmas munka volt ez, az egység sok tagja számára deprimáló.

¹⁰ rajtaütés, majd az erők gyors kivonása – *a ford.*

– A kemény hónapokban, amikor támadás támadás után ért bennünket, autóztunk a város főútvonalain, és láttuk, hogy az üzletek üresek, és hogy az utcák egy kísértetvároséhoz hasonlítanak – emlékezett Sáj. – Éttermek és boltok zártak be. Az emberek féltek, nem szívesen sétáltak az utcákon.¹²

Az egységnek számos alkalommal sikerült elfognia férfi vagy női öngyilkos merénylet, még mielőtt azok lecsaphattak volna. 2002. június 8-án egy, a várostól északra található palesztin faluban, Bir Naballahban letartóztattak egy tizenéves palesztin lányt; néhány órával később indult volna Jeruzsálem központjába, hogy felrobbantsa magát.

Ha riasztás érkezett, hogy egy potenciális öngyilkos robbantót készenlétre Jeruzsálembe küldeni, az egységek órákon át járőröztek – néha kora hajnaltól egészen addig, míg a készséget le nem fújták –, és próbálták elfogni az arctalan kísértetet, amely bárhol felbukkanhatott. Ez az igyekezetük azonban gyakran bizonyult hiábavalónak. Egy-egy detonáció tompa robaja, a rendőrségi hullámhosszokon kapkodva folytatott rádióforgalmazás hangjai és a szirénák vijjogása jelezte, hogy nem sikerült megtalálniuk a robbantót, mielőtt lecsaphatott volna. Nem minden őrzéket végződött azonban kudarcra.

2004. április 23-án, csütörtökön egy Jámasz-team elfogta egy háromfős, fegyveres merényletekre specializálódott palesztin sejt tagjait, akikre a Sin Bét már egy hónapja nagy erővel vadászott. A három korábban agyonlőtt egy George Huri nevű, előkelő családból származó izraeli-arab diákot, majd néhány héttel később egy másik egyetemistát is megsebesített. A két támadásnak nem voltak összekapcsolható elemei, és olyan kommunikációt sem hallgattak le, amely leleplezte volna a merénylet kiletét. Amikor a Sin Bét műveleti tisztjei a Jámasztól kértek segítséget, harminc perccel később az észak-jeruzsálemi Francia-domb negyedben a civil ruhás jáma-

szosok felügyeltek három, furcsán viselkedő férfira egy piros gépkocsiban: lassan gurultak egy kutyáját sétáltató idős úr mellett. Ki hívtak egy reguláris határőr-járőrt, amelynek tagjai átvizsgálták a kocsit: a járműből előkerült egy cseh gyártmányú, CZ típusú 9 milliméteres pisztoly, valamint egy videokamera, amellyel a két korábbi merényletet is felvették.

2004 júliusában a Sin Bét kiadott egy statisztikát, amely szerint az ügynökség az év eleje óta nyolcvanhárom öngyilkos merényletet hiúsított meg.¹³ Eszerint a Sin Bét – Izrael legkiválóbb antiterrorista erőinek segítségével – a terrorszervezetek által tervezett öngyilkos bombamerényletek mintegy 90 százalékát akadályozta meg: ellehetetlenítették a próbálkozásokat, elrettentették az ellenséget, vagy erőszakkal akadályozták meg a robbantást. Az izraeliek folyamatosan és kíméletlenül küzdöttek, olykor a szerencse is a pártjukra állt. A Jeruzsálem ellen tervezett támadások közül jó néhány fulladt kudarcba.

A Ja'masz megállapíthatta, hogy saját külön harcmódora, a taktikai beavatkozások és a kezdeményező elrettentés kombinációja meghozza gyümölcsét. Örjárataik az izraeli főváros belsejében megritkultak – az egység egyszer csak azon vette észre magát, hogy a szervezkedő terroristák kezdeményező elrettentését immár Jeruzsálem városhatárain kívül folytatja: az A zóna városaiban.

TIZENÖTÖDIK FEJEZET

Ketyegő bomba Hebronban

A Sbarro pizzériabeli merénylet másnapján a György király utcán kinyitottak az éttermek. Az üzletek tulajdonosai eltakarították az üvegcserepeket portáljaik elől, és fogadták a kuncsaftok sokaságát, akik dacos elszántságból – a *davka* („dafke”) néven ismert, igazán egyedülálló izraeli jelenség illusztrációjaképpen – nem voltak hajlandók belenyugodni, hogy a terroristák megzavarják mindennapi életük rendjét. Étteremben enni passzió volt a számukra, az izraeliek pedig semmi pénzért sem hagyták volna, hogy a Hamász vagy akármelyik másik csoport bármiféleképpen triumfáljon felettük. A terrorszervezetek számára azonban az éttermek elleni támadások továbbra is stratégiai célkitűzést jelentettek. A turisták a pizzériákba és a falafeles standokhoz jártak, a város nagymenői, a helyi celebritások azonban a város divatos kávézóiban és legfelkapottabb éttermeiben étkeztek.

A Német Kolónia Jeruzsálem egyik legelegánsabb környéke volt, gasztronómiai és társasági központjának a Café Caffit számított. Jeruzsálem egyik igazi „menő” helyének tekintették – egy olyan városban, ahol jóval több volt a spirituális, mint a kulináris felfedeznivaló. A Café Caffit pompás salátáit és lazacburgereit fővárosszerte felülmúlhatatlannak mondták, édesburgonya-palacsintái Jeruzsálem

minden részéről odavonzották az éhes reggelihívőket. Ezen a környéken lakott a legtöbb Izraelben élő angolszász, úgyhogy a kávézó szürke kapuin belül ugyanannyian beszéltek angolul, mint héberül. Az enni vagy kávézni óhajtó vendégek választhatták a zárt, utcai teraszt, ahol a jókora asztalokat tonettszékek vették körül, de bent is letelepedhettek, hogy aztán az éttermet körülvevő üvegfalakon át figyeljék az Emek Refa'im utca cikázó forgalmát. A Café Caffitban soha nem voltak üres helyek. A reggeli és déli csúcsideőben az utcán olykor vendégek sokasága várt asztalra; akik néhány perc várakozással megúszták, szerencsésnek mondhatták magukat.

2002. március 7-én délután azok a vendégek, akiknek sikerült asztalhoz jutniuk a Café Caffit belsejében, más okból voltak szerencsések. Egy jellegzetesen közel-keleti külsejű fiatalembernek sikerült elosonnia a hely előtt posztoló biztonsági őr mellett, és letelepedett egy asztalhoz a külső nagy üveglakok egyikénél. Idegesnek, zaklatottnak tűnt. Homlokát a friss, sőt hűvös idő ellenére állandó, vékony verejtékréteg borította. Gabi Altaratz, a Caffit tulajdonosa odament hozzá megtudakolni, hogy jól van-e, és hogy felvegye tőle a rendelését. Altaratz az étteremtulajdonosok közül elsőként alkalmazott főállású biztonsági őrt, aki a Caffit főbejárata előtt posztolt.

– Hozhatok önnek valamit? – kérdezte, miközben átnyújtott a fiatalembernek egy étlapot.

– Csak vizet – felelte foghegyről a huszonöt év körüli jövevény, úgy, mint aki egy alkalmatlankodót hárít el.¹

Altaratz egy nagy hátizsákot vett észre férfi lábánál, és azonnal hívta az egyik pincért, a huszonhárom éves Slomi Harelt, aki nemrég fejezte be sorkatonai szolgálatát egy elit harci egységben. Harel odament az asztalhoz, és a maga Véderő-arabságával kérte az idegen személyazonosító kártyáját. Az, lévén kelet-jeruzsálemi lakos, egy *kék teudat zehutot* vett elő: a személyazonossági okmányból tudni lehet-

tett, hogy izraeli illetőségű. Elmosolyodott. Harel észrevette a zsákot és egy belőle előkigyózó vezetékkel, amely a férfi zakója alatt tűnt el, és a zakó ujjának nyílásából bukkant elő újra, itt pedig szemlátó mást egy kioldóeszközhöz kapcsolódott. Harel azonnal megragadta és kituszkolta az utcára a palesztint, közben pedig kitepte a drótot a zsákból. A fiatal pincér a kommandóban szerzett *krav maga* tudását használta fel, hogy a földre vigye és ott is tartsa a felsült robbantót, amíg megérkeznek a rendőrök és a tűzserészek. A bomba, amelyet a rendőrségi robot semlegesített, több mint tíz kilogrammnyi robbanóanyagból és a szokásos, repesznek való fémdarabokból állt. Ezen a hűvös téli délutánon ötven ember ült az étterem belső részében. Gil Kleiman főfelügyelő szerint – veterán rendőr-tűzserész, aki szóvivőként a külföldi sajtót is tájékoztatta – a nagy erejű robbanószervezet az étterem valamennyi vendégével végzett volna.

A merényletkísérlet kudarca zavarba hozta a Hamászt, amely azonban gyorsan kiheverte a megaláztatást. Negyvennyolc órával később Fuad al-Hurani, a Betlehemtől tizenöt kilométerre, délre található al-Arrub menekülttábor húszéves lakója robbantotta fel magát a Moment Caféban, ugyanabban az utcában, ahol Saron miniszterelnök hivatalos rezidenciája is volt. A támadásban tizenegy ember halt meg, több mint ötvenen megsebesültek.

Ez után a merénylet után a vendéglátóhelyek Jeruzsálem-szerte fegyveres őröket kezdtek felállítani bejárataiknál. A fiatal őröket – sőt az idősebbeket is, akik szívesen vállalták az efféle viszonylag rangos, noha rosszul fizető munkákat – inkább elrettentésül, mint megoldásként alkalmazták. Az étterem-tulajdonosok csak annyit akartak, hogy az öngyilkos robbantók máshová menjenek.

A Hamász azonban mindig is vágyott arra, hogy nagy jeruzsálemi éttermek ellen intézzon támadást, a szervezet egyik kulcsfontosságú célja volt, hogy kiirtsa a jeruzsálemi társaság krémjét, amint az épp

a kávéját kortyolgatja és szendvicset majszol. 2003. szeptember 9-én 23:20-kor a Hamász egy öngyilkos merénylője – a Café Caffit utcájában – sikertelenül próbált meg bejutni egy pizzériába, a biztonsági őr eltaszigálta onnét. A merénylő nem rettent meg a szirénák hangjától, és berontott a közeli Café Hillélbe, ahol birokra kelt a biztonsági őrrel, és sikerült hétméternyire benyomulnia a zsúfolt helyiségbe, majd felrobbantotta gyilkos rakományát. A robbanásban heten meghaltak, ötvenen pedig megsebesültek.

A Hamásznak azonban továbbra is voltak tervei a Café Caffittal.

A célzott likvidálások Izrael által alkalmazott taktikája messzemenően szétzilálta a ciszjordániai és a gázai Hamász-vezérkart összekötő szálakat. A Sin Bét – a Védőpajzs hadművelet után – sikeresen helyreállította hírszerzési tevékenységét a palesztin tájakon, és jelentős mértékben, visszafordíthatatlanul behatolt a legnagyobb titokban működő palesztin szervezetekbe is. A belbiztonságiak hajszálpontos információkkal látták el a Véderő parancsnokságait. Az értesülések pontossága – és az, hogy bennfentes forrásokból származtak – lehetővé tette Izrael titkos műveleti egységei számára, hogy megtizedeljék a terrorszervezetek felső és középvezetőit: a kommandók a palesztin területek belsejében ütöttek rajtuk, és elfogták vagy megölték őket. A másik fontos tényező, amely akadályozta, hogy a terroristák további célpontokra sújtsanak le Izraelben, a biztonsági kerítés volt. A félelmetes műtárgy többé-kevésbé körbezárta Kelet-Jeruzsálemet, és szinte áthatolhatatlan akadállyá vált az öngyilkos merénylők Izraelbe csempészése előtt. A Hamásznak kétségbeesetten szüksége volt valamiféle győzelemre.

A szervezet Ciszjordánián kívüli főnökei Imad Kavaszmehet, az egyik legaktívabb hebroni Hamász-parancsnokot jelölték ki egy nagyszabású jeruzsálemi hadművelet megtervezésére. Kavaszme

a hebroni Hamász-infrastruktúra egyik vezető klánjának tagja volt, zseniálisan dörzsölt fickónak tartották. A jeruzsálemi akció rendkívül fontos volt a Hamász számára, ezért utasították, hogy a bombamerénylet kivitelezéséhez a rendelkezésére álló legjobb embereket válogassa össze. Kavaszme a Hamász másik szeme fényét tette meg műveleti parancsnokává, Allah Kapisát, a hebroni Hamász legbefolyásosabb klánjának tagját, aki ugyan csak harmincegy éves volt, de – számos vele egyívásúhoz hasonlóan – felnőtt élete nagy részében Izrael ellen harcolt. Ami saját személyes háborúját illeti, nem keveset egy izraeli börtön falai mögül vívott meg belőle.

Kavaszme és Kapisza kezelte a pénzt, ők intézték a logisztikát. Megszerezték Ahmed Halbije támogatását, aki Abu Diszben lakott: Kelet-Jeruzsálemnek ez a kis elővárosa hivatalosan a B zónához tartozott. Halbije a maga részéről beszervezte a Vaszim Szalim Musztafa Dzselad névű férfit, aki iszavijai lakos lévén (ez az arab környék a Hadassza Kórház közelében található), rendelkezett izraeli személyazonossági kártyával. Neki jutott a feladat, hogy beszeresse azt az izraeli rendszámú autót, amely majd a célponthoz viszi a robbantót a biztonsági kerítés egy még befejezetlen szakaszától, ahol a csempészek és az illegális munkavállalók minden további nélkül bejuthattak Izraelbe.

Három alacsony rangú hamászt, akik mindhárman Kelet-Jeruzsálemben laktak, ekként pedig mindnyájan rendelkeztek izraeli személyazonossági okmányokkal és jogosítvánnyal, azzal bíztak meg, hogy a főváros különböző részeiben derítsék fel, melyek a legforgalmasabb vendéglátóhelyek, melyek a legsebezhetőbbek, és melyeknek vannak jókora kirakatüvegei – amelyek ezernyi pusztító, repesszel felérő üvegszilánkká robbanhatnak. Megszámlálhatatlan potenciális célpont akadt. Nyár volt, és az intifáda ellenére a turisták tízezerszám keresték fel Jeruzsálemet, az éttermek pedig a tömeg igényeihez alkalmazkodva kora hajnalig nyitva tartottak. A felderí-

tő csapat napokon át kereste a város érzékeny pontjait, s Hebronba visszatérve egybehangzóan a Café Caffitot jelölték meg helyszíneként. Merénylőül Malik Szaleh Matzbah Nasszert választották ki.

Malik nem afféle szűkagyú regruta volt, nem pusztán az az alkalom csalogatta ki a mecsetből, hogy része lehet a hetvenkét szűz nyújtotta paradicsomi gyönyörökben. Negyvenegy éves lévén túlkorosnak számított az öngyilkos merényleti szerepre, ez azonban műveleti szempontból tágitotta a kereteket: az izraeli biztonsági erők a gyanús fiatal férfiakra és nőkre összpontosítottak, így valószínűnek tűnt, hogy kevésbé ügyelnek egy negyvenes éveie elején járó férfira. Maliknak azonban nem csak a kora volt megfelelő. A hebroni születésű palesztin félprofi labdarúgóként afféle helyi szupersztárnak számított a sportolók és a futballrajongók körében. Kavaszmeah felmérte, milyen óriási propagandahatása lesz, ha ez a sportsztár mártírrá avanzsál. A fiatal suhancok, akik Ciszjordánia-szerte hamisított Real Madrid- és Manchester United-mezt viseltek, rajokban tódulnak majd a Hamász toborzóikhoz, hogy önként Malik nyomdokaiba léphessenek... Vértanúságának előkészületeként a futballista képei már készen álltak a kinyomtatásra. A felvételeken józan, korántsem életidegen figurának tűnt, keskeny, szakállas arca felett már ritkult a haja, orrán pedig látszott, hogy jó néhány könyökcsapás érte a futballpályán. A plakátokat már meg is tervezték.

2004. július 11-én, vasárnap reggel, mire Kapisa berakodott családja hebroni sütödéjének árukihordó furgonjába, már rendkívüli volt a hőség. A fehér jármű rakterében körülbelül száz bádog süteményes dobozt helyezett el (a kocsival egyébként édességeket és szezámaggal megszórta, sós aprósüteményeket szállítottak Ciszjordánia számos településének élelmiszerboltjaiba és éttermeibe). Az egyik dobozba, amelyet a rakomány alján rejtett el, egy 9 milli-

méteres pisztolyt, valamint egy robbanómellényt csomagolt – utóbiban tízkilónyi aceton-peroxiddal és repesznek valóval. A furgon a kora reggeli, hebroni forgalomban kanyarogva elhagyta a várost: a harminc kilométernyire lévő Abu Diszbe tartott, ám nagy vargabetűkkel, hogy elkerülje a hadsereg ellenőrző pontjait.

Néhány óra múltán nővére Hebron belvárosában lévő házából Malikot is elvitték Abu Diszbe. Sofőrje a katonai szárny belbiztonsági erőinek embere volt: végig rezzenetlen arccal, némán vezetett. Az Abu Disz-i biztonságos házban Malik felolvasta végrendeletét, amit a hamászosok videóra vettek. Ezután részletes utasításokat kapott az akcióval kapcsolatban, amelyet végrehajtani készült. Áadták neki a 9 milliméteres pisztolyt, és megkérdezték, tudja-e használni. Az étterem előtt egy ór állt: Malikot utasították, hogy előbb lője le, s csak azután menjen be a helyiségbe. Sötétedésig volt még ideje egy utolsó étkezésre, délután többször is imádkozott.

Amikor a nap nyugat felé haladtában a jeruzsálemi hegyeket maga mögött hagyva a parti síkság, majd a Földközi-tenger fölé ért, Ibrahim Halbije a bíborszínű alkonyat leple alatt elvitte Malikot a biztonsági kerítés egyik részéhez, ahol anélkül juthatott be a tulajdonképpeni Jeruzsálembe, hogy az izraeli őrtornyokból észrevették volna. A terepet a kerítés Abu Disz felőli oldalán törmelék borította, és Malik nem egykönnyen őrizte meg egyensúlyát, mert plusz súlyt viselt törzse középső része körül. Atletikus felsőtestén álcázásul egy három számmal nagyobb inget viselt. Dzselad a kerítés másik oldalán, egy autóban cigarettázva várt, hogy céljához fuvarozhassa Malikot. Az Emek Refa'im utcában tucatnyinál is több busz szlalomozott, a környéken egymást érő vendéglők, kávéházak, falafeles bódék és pékségek közelében parkolóhelyet kereső autók kaotikus lidércnyomássá változtatták a nyári estét. Dzselad elhajtott a Café Caffit előtt, és körülbelül egy kilométernyire, az Oranim kereszteződésnél

állította le a kocsit. A sofőr és a merénylet nem váltott búcsúszavakat egymással. Malik becsapta az ajtót, Dzsela pedig gyorsan visszahajtott iszavijai otthonába. A kocsit később egy bontóműhelybe vitte, ahol megsemmisítették, hogy minden nyomot és bizonyítékot eltüntessenek.

Malik Szalem Matzbah Nasszer A-Din elindult magányos útjára a hangosan nevető emberek és a hűvös esti fuvalatban ölelkező fiatal párok felé. Malik a futballpályán megszokta, hogy rajongói a névét harsogják, miközben látványosan továbbítva a labdát, az ellenfél kapuja felé tör társaival, most azonban nem segítette a csapat, egyedül tartott célpontja irányába. Járása hirtelen meglassúdott.

Megérkezett a Café Caffit bejáratához. Néha súrolta valaki: az emberek igyekeztek előrefurakodni a bebocsátásra várók sorában. Malik megnézte magának a biztonsági őrt, aki kis asztalánál állt a főbejáratnál, majd vetett egy pillantást az utcán mindkét irányban hömpölygő forgalomra. Tett egy lépést célpontja felé, majd gyorsan sarkon fordult. Gyorsan, idegesen elindult: sötét helyet keresett, ahol meghúzhatja magát. Bement egy két épületet elválasztó sikátorba, és sietve megindult egy sor szemeteskonténer és egy raklapok alkotta fal felé. Gyorsan kigombolta ingét, levette a testén lévő robbanóövet. Letörölte a verítéket a homlokáról, és visszament az Emek Refa'im utcára.

Maliknál sem pénz, sem személyazonossági kártya nem volt: a férfi, akit övéi mártírként készültek ünnepelni, némán, zsebre dugott kézzel ballagott a biztonsági kerítésnek ugyanahhoz a részéhez, ahol kevéssel korábban átjött. Miután biztonságban elérte Abu Diszt, elment egy taxiállomásra, és megállapodott egy sofőrrel a viteldijban, mondván: majd Hebronban fizeti ki neki valaki a fuvart.

Malik Szalem Matzbah Nasszer A-Din az éjszaka hátralévő részét a mecsetben töltötte: a spirituális erőt szerette volna visszaszerezni, amely cserben hagyta.

Kavaszme és Kapisa két különböző mecsetbe ment, és várták, hogy az al-Dzsazíra és az izraeli televízió hírt adjon a Café Caffit felrobbantásáról. Órákon át várakoztak, de az esti hírműsorokban nem említették, hogy vérontásra került volna sor egy jeruzsálemi utcákon. Arra gondoltak, hogy az izraeliek talán azért tartják titokban a merényletet, hogy az eset utáni rajtaütés- és letartóztatás-sorozat előmozdítására a Sin Bét lehallgathassa az összeesküvők mobiltelefon-beszélgetéseit. A két férfi egész éjszaka fennmaradt. Eszükbe sem jutott keresni Malikot.

A damaszkuszi Hamász-parancsnokok ugyancsak arra számítottak, hogy előben nézhetik majd a jeruzsálemi robbanásról szóló híradást. A szervezet politikai szárnya Gázában már el is készített egy terjedelmes nyilatkozatot a nemzetközi sajtó számára. Hiába: semmi sem történt. A kudarcotól rettegve a damaszkuszi és gázai parancsnokok sietve hívogatni kezdték hebroni alvezéreiket. A Sin Bét nyomban felfigyelt a hirtelen megélénkülő oda-vissza kommunikációra, hamarosan sikerült is kapcsolatot találniuk a lehallgatott hívások és Kavaszme csoportja közt.

2004. július 12-én Kavaszme megtudta, hogy Malik visszatért Hebronba. A sejtparancsnokok beszélni akartak a futballistával a történetek – s ami még fontosabb, a nem történetek – részleteiről. Telefonon tárgyaltak. Malik bánta bűnét, de hajthatatlan volt. Közölte tartóival: szüksége van még néhány napra ezen a világon, mielőtt visszatérne Jeruzsálembe, és teljesítené küldetését. Úgy hitte: melléye és pisztolya, amelyet elrejtett, biztonságban van, és nyugodtan, különösebb bonyodalmak és aggályok nélkül visszatérhet az izraeli fővárosba. Megesküdött, hogy rövidesen végrehajtja feladatát.

Csak hogy negyvennyolc órával a megíúsult merénylet után Kavaszme sejtje már nem létezett. Kapisát, Halbijét és Dzselaot külön-külön

rajtaütések során Kelet-Jeruzsálemben és a hebroni hegyekben elfogta a 33-as Egység, s a három terrorista már a Sin Bétnek vallott.² Az őrizetbe vételeket kivételes gyorsasággal, ravaszsággal és hatékonysággal hajtották végre. Az egység egyik tagja – utóbb Ja'masz-parancsnok – így emlékezett a kommandósok teljesítményére:

– Az egység olyan agyafúrt trükköket alkalmazott, hogy a gyanúsítottakban már csak a rendőrségen tudatosult, hogy le vannak tartóztatva.³

A rajtaütésekre a legszigorúbb titokban került sor. Szinte senki sem tudta, hogy a terroristáknak közük van egymáshoz, vagy hogy már tartották őket fogva izraeli börtönben; a Sin Bét olyan ügyrendi szabályok alapján rendelte el a letartóztatásukat, amelyek értelmében senkit – még egy védőügyvédet – sem értesítettek, hogy az izraeli biztonsági erők kézre kerítették a három palesztint. Nem volt szokatlan dolog, hogy a Hamász emberei – esetleg a Sin Bét elől menekülve – eltűntek anélkül, hogy bárkivel is közölték volna, hová készülnek. A Sin Bét ezt az elkülönülő hozzáállást fordította előnyére. Gondoskodniuk kellett arról, hogy Malik ne is sejtse: legközelebbi társai egy ablaktalan helyiségben szívják 'Time cigarettáikat', s közben a megghiúsult akció részleteit ismertetik... Malik viszont a Sin Bét fogalmai szerint ketyegő bomba volt. Átmehetett Jeruzsálembe másnap reggel vagy egy hónap múlva, hogy visszaszerezze becsületét – továbbá biztosítsa a vértanúknak járó előnyöket –, és egészen bizonyosan felrobbantsa magát. Az óra valóban ketyegett – különösen, mert Kavaszme'h klánjának több száz vagy még ennél is számosabb tagját hívhatta fel Hebron térségében, hogy segítséget vagy menedéket kérjen – miután sikerült elkerülnie, hogy az izraeliek elfogják.

² Izraeli márka – a ford.

Izrael országos jelentőségű, sürgető ügyévé vált, hogy letartóztassák Malik Szalem Matzbah Nasszer A-Dint, még mielőtt felrobbantaná magát egy buszon, egy kávéházban vagy egy jeruzsálemi utcasarkon, a sűrű tömegben.

A hebroni dandár városon kívüli, szigorúan őrzött műveleti központjában legalább féltucatnyi izraeli különleges egység képviselői időztek: mindnyájan megbízatásért versengtek. Ezek az alakulatok – az elit elitje a Véderő legkiválóbb beavatkozó erői közül – a tengerészkommandósok, a légierő különleges műveleti egységei, az ejtőernyős felderítők és a goláni dandár Egoz gerillaellenes különleges egysége –, melyek mindegyike kapcsolatot tartott a Sin Bét helyi operatív ügynökeivel, munkát kerestek. Tennivalóban természetesen nem volt hiány; ezeknek az erőknek a terroristagyanús személyek listája nap mind nap több dolgot biztosított, semhogy elvégezhették volna. A beosztott kommandóistisztek azonban felelősségteljes megbízatásokat akartak – olyanokat, amelyekre parancsnokaik büszkék lehetnek, s amelyek bekerülnek a hírekbe. Ezúttal azonban olyan akcióról volt szó, amely rendkívüli leleményességet igényelt, állandó jelenlétet, valamint az ellenséges területre való észrevétlen bejutás (és a kijutás!) képességét. A művelet bizonyos vonatkozásokban Kelet-Jeruzsálemmel is kapcsolatos volt.

Hebron valójában a Duvdevan hatáskörébe tartozott. A Sin Bét azonban, szinte bármi áron, élve akarta kézre keríteni Malikot.

– A Duvdevan – mondta az egység, egyben a Sin Bét egy veteránja – kilyuggatta, szétszaggatta a terepet a palesztin területekre való beszivárgásai során. – A Határőrség egységei úgy hatoltak be a pórusokba és injektálták magukat a helyi lakosság idegvégződéseibe, hogy azok nem is érzékelték ottlétüket, csak amikor már késő volt.⁴

A Sin Bét mindennél jobban szerette volna valamelyik kihallgatóhelyiségében tudni Malikot, aki árnyalhatta volna a sikertelen művelet résztvevőivel kapcsolatos képet, pontosíthatta volna a velük kapcsolatos információkat: a legalsóbb szintektől egészen a legmagasabbig. Remélték, hogy megtudhatják tőle, kik vitték az Abu Disz-i biztonságos házba, kik adták neki a robbanómellényt és a pisztolyt, kik végezték a felderítést Jeruzsálem területén, a mecsetben kik szervezték be a merényletre, kik ígérték, hogy mártíriuma után anyagi támogatást nyújtanak majd a családjának, ki koordinálta a közreműködők hálózatát a Hamász hebroni alvilágából, ki adta el a pisztolyt, amellyel felfegyverezték, ki készítette a bombát, amelyet viselt, és hogy Hebron városán belül kik a Hamász helytartói, fejesei és parancsnokai. A Sin Bét mindenáron tudni akarta, vajon Malik elvezetheti-e őket az összekötőkhöz, azokhoz az emberekhez, akik fenntartották a szíriai és libanoni kapcsolatokat: a belbiztonságiak abban reménykedtek, hogy mindörökre hatástalaníthatják az egész hatalmas hálózatot.

A Malik előkerítésével megbízott operatív Sin Bét-ügynök fejből tudta a jeruzsálemi Ja'masz hírszerző tisztjének mobilszámát.

– Van egy gyanúsítottam Hebronban, akit azonnal be kellene hozni – közölte az ügynök. – Érdekli a dolog az egységet?⁵

Természetesen kérdeznie sem kellett volna. Hájim főfelügyelő, a jeruzsálemi Ja'masz-parancsnok az egység jó részét mozgósította. Az értesítés délelőtt futott be. Az egység légi felvételeket tanulmányozott a hebroni dandár eligazító helyiségében. Még ebéd előtt elkészítették és beterjesztették jóváhagyásra Malik elfogásának műveleti terveit, az *isur tohniotot*. A megbeszélésen, amelyet héber betűszóval *ka'paknak*, parancsnoki összejövetelnek neveztek, s rend-

⁵ Álnév – „Hájim” kiléte biztonsági okokból nem derülhet ki.

szerint előre megállapított időpontban és helyen tartottak, ezredek, őrnagyok, századosok sokasága jelent meg.

– Ott volt a dandárparancsnok, a Sin Bét illetékes operatív tisztje, a parancsnokunk és a hírszerző tisztünk – emlékezett Joni* törzsőrmester, a jeruzsálemi Ja'masz veterán tiszthelyettese. – A dandár hírszerzőfőnöke ugyancsak jelen volt a parancsnoki összejövetelen, ugyanígy a légierő összekötő tisztje, a dandár egészségügyi szolgálatvezetője is, és egy-egy akcióban szinte minden egység vagy parancsnokság képviseltette magát. Az összejövetelt igen alapos felkészülés előzte meg, hogy az egység, amely azt remélte: terveit jóváhagyják, gördülékeny prezentációt hozhasson össze az koncepciót engedélyező ezredes számára. A dandárparancsnok egy terv húsz pontjára rendszerint rábólintott, tíz másik részletet viszont elutasított. Időigényes folyamat volt.⁶

Malik ügyében azonban lépni kellett. A jeruzsálemi Ja'masz – papíron legalábbis – nem a hadsereg, hanem a jeruzsálemi rendőrségi kerület alárendeltségébe tartozott. A kerület meglehetősen liberálisan kezelte, hol lép akcióba a Ja'masz, különösen, ha valamilyen, Jeruzsálemet fenyegető terrorista készülődésről volt szó. A parancsnoki csoport Malik esetében ugyancsak mellőzte az agályos aprólékoskodást. Körülbelül egy óra múltán, még mielőtt a kommandósok rendesen megemészthették volna a kiadós ebédet – aznap rántott hús volt krumplipürével –, az egység egyes részei már Hebronban voltak: a terepet derítették fel. Július 13-án napnyugtára gyakorlatilag a teljes Jeruzsálemi Ja'masz – egyetlen gyanúsított nyomában – bevetésen tartózkodott Hebron legbelsejében. A fővárosi támaszponton egy szem ember maradt: az alakulat szakácsa.

* Álnév – „Joni” kiléte biztonsági okokból nem derülhet ki.

Motti Baruch, a hebroni dandár parancsnoka utasítást adott a környező ellenőrző pontok megerősítésére, nehogy Malik elhagyhassa a várost. Úgy tervezték, a negyvenegy éves terroristát Hebronban keresik meg, ott intézkednek vele szemben. A Sin Bét tudta, hogy Malik Szalem Matzbah Nasszer A-Din agglegény, és nem rendelkezik saját vagy bérelt lakással. A titkosszolgálat négy helyen akadhatott rá: szülei otthonában, két férjezett nővérénél a belvárosban, illetve egy üzletben, a hebroni *szukban* (piacon), ahol olykor dolgozott, s amelynek tulajdonosai néha megengedték, hogy ott aludjon. Hájim, az egységparancsnok kettéosztotta erőit: az egyik akciócsoport a két nővér házáat, a másik a szülői házat és a piacot kapta feladatul. A dandártörzsnél műveleti központot alakítottak ki a bevetés felderítési, légi támogatási és logisztikai műveleteinek irányítására – a Véderő főtisztjei, valamint a Sin Bét és a Határőrség tisztjei figyelték a drónfelvételeket és a rádióforgalmazást. Tábori ágyakat és hálózásokot hoztak, hogy a parancsnokok lepihenhessenek: olyan vállalkozást indítottak útjára, amely valójában szerencsére és bátorságra épült – a részt vevő tisztek és főtiszték nem tudhatták, hogy Malik kézre kerítése egy órát vagy egy hetet vesz majd igénybe. Nem épült gyakorlóhelyszín sem. A Jámasznak a célszemélyt keresve észrevétlenül magának kellett felderítenie, hogyan jut el az „A” pontból a „B” pontba, és többé-kevésbé felhasználnia, amit a légi fotókról leolvashatott azzal a négy hellyel kapcsolatban, ahol a Sin Bét szerint Malik esetleg meghúzta magát. A négy ház és a négy utca mindegyike különbözött a másik háromtól. Minden lehetséges objektum a palesztin rendőri erők által védett és a Hamász által ellenőrzött területen helyezkedett el: ez súlyos – és félelmetes – kihívást jelentett a teamparancsnokok számára. Vajon van-e Maliknak testőre? Biztosították-e robbanószerkezetekkel a rejtékhelyeket? Hány

fegyveres őgyeleg az egyes helyszínek körül? Huszonnégyszer órás készségben egy ejtőernyős felmentőerő – egy teljes zászlóalj – várta, hogy ha valamelyik Jámasz-kontingens veszélybe kerül, berontson a városba, és kihozza.

Az egyetlen másik oldalát egyszerűen a türelmet próbáló unalom és a dinamikus, folyamatos alkalmazkodóképesség alkotta. A két akciócsoportnak végig álruhát kellett viselnie – ti. azon tagjaiknak, akik hajnaltól sötétedésig a járműveiknél tartózkodtak. Akik a járművek rakterében ültek, teljes bevetési felszerelésben várakoztak. A kommandósok csak kevés ételt vagy vizet vettek magukhoz (természetesen tartottak attól, hogy épp akkor kell vécére menniük, amikor a Sin Bét végre biztos információhoz jut Malik hollétét illetően). Egész nap erősen koncentráltak, ki-ki szinte adrenalinrévületben összpontosított saját külön feladatára. Ahogy telt a nap – miközben Malikról semmiféle értesítést nem kaptak –, lélekben egyre feszültebben (és fokozódó aggodalommal) készülődtek.

A másik lehetséges eset az volt, hogy Malik a Sin Bét által valószínűként megjelölt helyek egyikén sem tartózkodik. Lehet, hogy a kávézóban üldögél, és az Izzedin al-Kassám Brigád egy népes különítménye vigyáz rá? Esetleg úgy döntött, hogy utolsó földi perceit egy nő társaságában tölti? Vagy elmélyülten imádkozik egy mecsetben?

Attól a pillanattól fogva viszont, hogy a Sin Bét valamelyik forrása határozottan meg tudja jelölni Malik tartózkodási helyét, a Jámasz-kontingensnek készen kellett állnia arra, hogy kiszáguldjon a dandár támaszpontjáról, tudván, hová kell mennie.

– Hebron óriási város volt – emlékezett az egyik jámaszos –, s értesítettek bennünket, hogy valaki az X és az Y utca sarkán tartózkodik, tudnunk kellett, miként juthatunk oda gyorsan a palesztin útzárak elkerülésével, s hogy hogyan helyezkedjünk el a helyszínen észrevétlenül.

A hírszerzés jelzései szerint Malik „fellépésére” mindennap a reggel nyolc és este nyolc közti időszakban lehetett számítani. Este nyolc után, ha nem érkezett hír a hollétéről, a Ja'masz-akciócsoport – valamint az operatív központ és a mentőalakulat – lebontotta sátrait, leszerelte technikáját, majd távozott, és csak másnap hajnalhasadáskor tért vissza.

A művelet éjszakára való leállítása hihetetlenül időigényes feladat volt. Amikor az akciócsoporttal este 8-kor közölték, hogy leállhat, még kilencven percig eltartott, mire a kommandósok megszabadultak összes bevetési kelléküktől, visszarakták fegyvereiket a ládákba, ellenőrizték a lőszer- és gránátkészletet, majd meggyőződtek róla, hogy minden rádió kifogástalanul működik. Csaknem még egy órájukba került, mire visszaértek Jeruzsálembe, ahol újabb óra telt el, mire lezuhanyoztak és megvacsoráztak. Ha szerencsájük volt, és késő éjszaka nem történt semmi olyasmi, amivel kapcsolatban tennivalójuk volt, éjjel egykor sor kerülhetett a takarodóra és az utolsó cigarettára. Fél ötkor ébresztették őket. Megreggeliztek – *saksukát*, csípős közel-keleti tojásos lecsót – majd átnézték az éjszakai beszámolót. Hebronba az út egy órát tartott – az észbontó jeruzsálemi forgalomban néha ennél is tovább –, s az egység reggel hétre ért vissza a dandárhoz. Akadtak ügyek, amelyeket az utolsó pillanatban kellett véglegesíteni a dandártörzsszel, ezután nagyjából megigazgatták az áruháikat és a taktikai felszerelésüket, végül, reggel 8-kor a Ja'masz-erő bevetésre késznek nyilvánította magát.

Ez a rutin folyt három hosszú és unalmas napon át. A kommandósok hozzá voltak szokva – a munkájukhoz tartozott. Voltak olyan feladataik, amikor parancsot kaptak, hogy azonnal hagyják abba, amivel foglalkoznak, és siessenek egy jeruzsálemi vagy ramallahi körzetbe, ahol a kollégáik egy gyanúsítottat figyeltek, akit akkor és ott kellett elfogni, aztán megesett, hogy hetekig – esetleg hónapokig

– várakoztak a pontos értesülésre egy gyanúsított hollétéről. A kommandósok a járműveik közelében vártak. A nyári hőség tűrhetetlen volt, és azokról, akik nem áruhát viseltek, napi huszonnégy órában szakadt a víz – kiszáradással fenyegetve őket. A készenlétben lévők dohányoztak, a nap telt, de semmi sem történt. A Sin Bét ügyfelelős operatív tisztje különböző telefonjain kommunikált és folyamatosan információkat továbbított... de semmi sem történt. Hírek nem érkeztek, semmi sem jelezte, hogy bevetési parancs várható. A nap már ereszkedni kezdett a Júdeai-hegység felett, a kommandósok a kiszáradás ellen folyamatosan itták a palackozott vizet. Az emberek hol az órájukra, hol a csipogójukra, hol pedig a mobiltelefonjukra vetettek egy-egy pillantást, hogy valamivel megtörjék az unalmat és enyhítsék a feszültségüket. Nézték az alászálló napot, figyelték, ahogyan a verőfényes égbolt egyszer csak borostyánszínűvé válik.

A kommandósok a Malik elleni vadászatot igencsak személyes ügyüknek tekintették. Elmondhatatlanul melegük volt, farkashecsék és elcsigázottak voltak. Hazavágytak, legtöbbször azonban, úgyszólván babonából, megállták, hogy a várakozás napjaiban ne telefonáljanak övéiknek. Amikor azonban eljött az este nyolc óra, mégsem emlegették a fájlrontót.

– Maradjunk még húsz percet – mondták teamparancsnokaiknak vagy Hájimnak, az egységparancsnoknak. Ugyan mit számított még húsz-harminc perc ide vagy oda? Senki sem akart hazamenni, mielőtt elfogták volna Malikot, és teljesen fel nem göngyölítik a jeruzsálemi étterem felrobbantására szőtt összeesküvést.

Június 15-én estefelé lenyugvóban volt a nap a hebroni dandár főhadiszállása felett. Csütörtök volt, a hétnek az a napja, amikor a fiatalok a szabbat előtt elindultak szórakozni, és az áruhát vagy teljes bevetési felszerelést viselő kommandósok tudták, hogy Jeruzsálem utcái megtelnek vacsorázni vagy egyszerűen csak sétálni induló férfiakkal.

és nőekkel. Malikról azonban még mindig nem érkezett hír. Sáj megnézte Casio G-Shock karóráját. Korábban többször is megesett, hogy cserben hagyta a szerencse: kerestek valakit valamelyik Tör-riasztás idején, de reagálni már csak egy-egy hatalmas robbanás után reagálhattak, és csupán a bomba által szétszaggatott áldozatok véres maradványaihoz szállhattak ki, amelyek úgy heverték szerteszét, mint húscafatok egy hentesbolt kövén. Percek voltak hátra húsz-nulla-nulláig. Sájnak még egyáltalában nem állt szándékában befejezni az akciót, és az egység összes többi tagja ugyanígy gondolta.

A nap nyugaton, messze a hebroni brigád kiterjedt támaszpontja mögött a hegyek mögé bukkott. Már negyed kilenc volt. Az eget már csak harminc percig világították meg a horizont mögül érkező sugarak, az emberek pedig kénytelenek voltak beletörődni, hogy ez a nap is véget ért. Az utolsó slukkakat szívták az aznapi *túl sok* cigarettából, egyesek nyújtózkodtak, mielőtt levették volna vállukról az M4-est. Voltak, akik aggódtak, hogy Maliknak esetleg sikerült visszaszivárognia Jeruzsálembe. Megnézték csipogóikat, hogy meggyőződjenek róla: nem érkezett sürgős, újabb támadással kapcsolatos riasztás a rendőrségtől.

Nyíltak az egység járműveinek ajtói, és már kezdtek volna bedobálni a felszerelést, amikor Hájim kirentett Baruch ezredes irodájából, és egy olimpiai sprinter sebességével odavágtatott embereihez.

– A nővére házában van! A nővére házában van! Azonnal indulunk!

A kommandósok közül azok, akiknek a két nővér házában jelölték ki a feladatát, azonnal felvették golyóálló mellényeiket, és beszálltak jelöletlen járműveik hátsó részébe. A Beszélők és az osztagparancsnokok még egyszer ellenőrizték álcájukat a tükörben, aztán rohantak, hogy elfoglalják saját – kényelmes – helyüket a kocsik ve-

zetőfülkéiben. Optimális esetben a hebroni dandártól Malik nővérenek otthonáig tizenöt percig tartott az út. A gépkocsivezetők elszántságukban úgy döntöttek, tíz perc alatt teszik meg. A civil kocsioszlop útra kelt. Malik Szalem Matzbah Nasszer A-Din őrizetbe vételét simán lezajló akciónak – héberül *Halaknak* – tervezték. Malik nem tudta, hogy eredeti sejtjének tagjait elfogták, ahogyan azt sem, hogy az izraeliek óriási erőfeszítéseket tettek, hogy élve kapják el. Az őrizetbe vétel terve egyszerű volt: elfogni, mielőtt rájönne, mi történik. A meglepetésnek kulcsszerepet szántak. Az egység úgy akart behatolni Hebronba és úgy akarta elhagyni a várost, hogy senki még csak észre se vegye.

Hebronban ezen a csütörtök estén nagy élet zajlott – a muszlim *szabt* előestéjén mindig voltak az utcákon, akik az utolsó percben akartak bevásárolni. Az ellenőrző pontokon való átjutás és a két-három sorban parkolók jelentette akadályok leküzdése után az erős forgalom képezte a következő próbatételt. A vevők rengeteg pitaknyeret vásároltak a környékbéli sütödékben; a tűzforró pitákat kék, apró lyukacsos nejlonszatyrokban vitték, amelyek, csodálatos módon, hatalmas mennyiségeket fogadtak be anélkül, hogy szétszakadtak volna. Az üzlettulajdonosok már kikapcsolták a világítást. A kötétt útvonalon közlekedő taxik sofőrjei, akik mostanra befejezték a napibérért dolgozó munkások – sok időt felemésztő – hazaszállítást, savarma-standok előtt csoportosultak, hogy vegyenek valamit vacsorára, amit aztán a hazaúton bekaphatnak. Az autósok dudáltak: át akartak jutni a káoszra. A kocsikból kihallatszott az autórádiók hangja, libanoni dívák éneke keveredett Hamász-klerikusok tüzes prédikációival, akik ingyen osztogatták CD-iket a piacon. A magasban köröző drón tompa zümmögését senki sem hallotta.

Malik húga egy kétemeletes házban, az egyik főút mentén lakott, Hebron központjában. A Jámasz-akciócsoport négy terüle-

ti egységet határozott meg a házban, hogy a rajtaütő erő részei jelenthessék pozíciójukat, és minimalizálhassák annak veszélyét, hogy egymásra nyitnak tüzet. Az egyes csapatok egy-egy sarkon helyezkedtek el, hogy a kommandósok száznolcvan fokos tartományban biztosíthassák egymást.

A jelöletlen járművek céljuk felé tartottak a sötétedő utcákon. Az álrúhás kommandósok behajlították kissé az ujjait, készen arra, hogy kinyissák az ajtókat, és villámgyorsan kirontsanak az autóikból.

– Még egy perc – hallotta a rádióból az egyik Beszélő a vezetési ponton tartózkodó Hájim hangját.

Az átlátszó műanyag fülhallgató mélyen a hallójáratába dugva működött. Az akcióparancsnok, a beosztott tisztek egyike suttogva figyelmeztette embereit: felkészülni! A furgon belsejében a bevetési felszerelést viselő kommandósok megmarkolták M4-esüket, kezük izzadt a hőségtől és a szervezetükben szétáradó adrenalinától. A két jármű néhány méterre a kijelölt épülettől állt meg. A palesztin álrúhákat viselők, hogy elfedjék arcukat, zsebeükből vékony, fekete kommandósmaszkot vettek elő, amelynek oldalán, fehér fényviszszaverő szalagon az angol „POLICE” szó látszott. A kommandósok felfejlődtek, és álláspontokat foglaltak az épület négy sarkánál. A támogatóerő, amelyet annak a másik Jámasz-csapatnak tagjai alkottak, akik a piacon és a szülők házában avatkoztak volna be, készenlétben várakozott. A hebroni dandárnál a támadás teljes lefolyását valós időben, egy nagyképernyős monitoron figyelték.

Malik a ház hátsó verandáján, egy márványpadlójú, nyitott területen tartózkodott. Egész családja jelen volt, nővéreit és szüleit is beleértve. Az izraeli bevetési szabályok szerint Malikot ketyegő bombának tekintették – olyasvalakinek, akit a helyszínen agyon lehetett löni. Az izraeli biztonsági erők azonban a *tohar ha'nesek*, a „fegyverek tisztasága” elvéhez tartották magukat – sőt ez volt Izrael harcászati

ti doktrínájának egyik pillére –, amely emberi élet kioltására képes erő alkalmazásakor morális alapon való önkorlátozást írt elő. Malik egy csecsemőt dajkált – egyik unokaöccsét –, amikor a Jámasz elfogócsapata megérkezett. A kommandósoknak ösztönösen valamilyen hatásos eszközt kellett alkalmazniuk, hogy megmentsek az akciót, de tartsák magukat az etikai elvekhez is – ezt utólag alaposan számon kérték rajtuk –, ezért figyelmeztetésül néhányat a földre lőttek, hogy Malik megértse: foglyul akarják ejteni, ellenállás nélkül meg kell adnia magát. A férfi körülnézett, és egyszerre megadta magát elkerülhetetlen sorsának. Láтта, ahogyan a maszkos férfiak a sötétből rászegezik fegyvereiket, földre dobta a csecsemőt, és berohant a házba.⁷

Ennek a hebroni estének a sötétjében mindenféle *Halak* reménye szertefoszlott. A meglepetés odalett. Voltak viszont túsok, emberi pajzsok, a lövések hangja pedig belepiszkált a kíváncsiság és az aggodalom darázsfészkébe: megeshetett, hogy valaki egyetlen gyors SMS-sel Hamász-fegyveresek és palesztin rendőrök ezreit csódití a helyszínre. A Jámasz maroknyi kommandósa fenyegetett helyzetbe került, és csak magukra számíthattak. Orvlövészekről tartva fegyvertávcsöveiken át célba vették a környező ablakokat. Nyugalmukat annak ellenére megőrizték, hogy bármikor rájuk ronthattak a sötét város iszonyatos létszámfölényben lévő lakói. Körülzárták a házat, és várták, hogy megérkezzen az erősítés. A másodpercek keservesen vánszorogtak, a kommandósok az órájukat nézegették. Az őrizetbe vételi akció „kuktává” fajult.

A „kukták” tájképe csendről szó sem lehetett – zajosak és nyomasztóan nagy kiterjedésűek voltak. Tizenöt perccel a lövések után, melyek Malikot voltak hivatva figyelmeztetni, hogy ellenállás nélkül

jöjjön elő, úgy tűnt, Izrael, teljes fegyveres ereje Hebronba érkezett. Először a Jámasz többi részei futottak be. Baruch ezredes Hájim főfelügyelővel jelent meg, és szinte az összes főtiszt elkísérte, akik a parancsnoki harcállásponton figyelték az események alakulását. Szép számú Sin Bét-es parancsnok is a helyszínre sietett.

Az ejtőernyősök, akiknek abban az esetben, ha az elfogócsoportot támadás éri, fedezetet kellett nyújtaniuk, a teljes terület körül kiterjedt és biztonságos védőkörletet alakítottak ki. A „kukta” zárt katonai övezetté alakult. Mostanra rohamkarabélyok és szakasztámogató géppuskák szegeződtek a házra, amelyben Malik – családtagjait lényegében élő pajzsnak használva – elbarikádozta magát.

Az utcákat több száz férfi nő és gyerek árasztotta el, látni akarták, mire ez a nagy felhajtás. Az összegyűlték közül egyesek az izraeli erőket átkozták. Voltak, akik rágcálnivalót is hoztak magukkal. Sokuk számára olyan volt ez, mintha moziba mentek volna, állapította meg egy jámaszos tiszthelyettes. A védőkörletben lévő izraeli ejtőernyősök azonban fiatalok voltak, és nyugtalankodtak. Vajon hány AK-47-es lehet a tömegben, hány szegeződik rájuk a környező háztetőkről? – találgatták. A jelen lévő főtisztek tudták, hogy a Malik-ostromzárnak okvetlenül véget kell vetni, még hozzá a lehető leggyorsabban. A nyári éjszaka fojtó légkörében fennállt a lehetősége, hogy a „kukta” vérfürdővé és nemzetközi politikai incidenssé fajul.

Az izraeliek attól tartottak, hogy Malik felrobbantja magát, s így magával és a családjával is végez.

– Engedje el az összes nőt és gyereket! – szólította fel megafonon az egyik Beszélő tökéletes arabsággal, ellentmondást nem tűrően. A felszólítást újra és újra megismételte. Húsz perc múltán résnyire kinyílt a bejárati ajtó. Vörös és zöld lézersugarak szegeződtek a sötétből előbukkanó személyekre. A Jámasz egyik Beszélője óvatosan előrement, elvezetni Malik szüleit, nővéreit és a gyerekeket, hogy

megmotozhassák és biztonságosabb helyre vihessék őket. A családtagoktól megkérdezték, hány férfi, illetve hány darab és milyen típusú fegyver van odabenn. Szigorú előírások írták elő a család méltóságának megóvását. A Sin Bét helyszínparancsnoka Malik apjával beszélt, a nőknek szóló kérdéseit is a család pátriárkájának tette fel. Vannak-e a házban éles robbanótöltetek? – tudakolta az apától. Vissel-e Malik golyóálló mellényt?

Aztán lövések hallatszottak.

Malik egy pillanatra megjelent az egyik első emeleti ablakban, és kilőtt féltucatnyi golyót a lenti Jámasz-kommandósokra. Az izraeliek viszonzták a tüzet, noha a Jámasz még mindig reménykedett, hogy sikerül élve elfognia a férfit. A páncélozott dzsipek mögött kuporgó izraeli hírszerző és terrorelhárító tisztek azonban már sejtették, hogyan végződik ez az éjszaka. Baruch ezredes eddigre odarendelte a D9-est. A Sin Bét tisztje megkérdezte Malik apját, hajlandó-e visszamenni a házba és megkérni a fiát, hogy adja meg magát. Szavait tiszteletet és megbecsülést kifejező gesztusokkal kellett kísérnie, és nagy jelentőséggel bírt, hogy meggyőzze a család pátriárkáját: vegye rá a fiát a megadásra. Az apa beleegyezett, s miután egy Beszélő hangszórón közölte Malikkal, hogy apja egyedül megy be a házba, és felszólította, hogy ne lőjön, az idős férfi rezignált és rémült kifejezéssel az arcán belépett lánya házába.

Apa és fia találkozása a jókora épület elsötétített belsejében csaknem húsz percig tartott. Már majdnem elmúlt éjfél. Az eszmecsere alatt az izraeli terrorelhárító specialisták és a Véderő ejtőernyőseinek sokasága aggódva várakozott. A védőkörleten kívül egyre gyűlt a tömeg, és a feszültség minden újabb perccel drámaian tovább nőtt. A hebroni rendőri egységek visszatértek főhadiszállásukra, és nem is voltak hajlandók újra kimenni az utcákra. Hamász-fegyveresek sehol sem mutatkoztak. A fegyvereiket a házra szegező jámaszo-

sok tudták, hogy Hebron központja szörnyen alkalmatlan hely egy „kukta” megtartására.

Malik apja feltartott kézzel, fiát hátrahagyva jött ki a házból. Rossz hírt hozott a köré sereglő izraeli tiszteknek: Malik nem hajlandó megadni magát. A Sin Bét ezek után újra és újra megkérte, hogy menjen vissza az épületbe, az öregember azonban, valahányszor feltartott kézzel ismét felbukkant, mindig ugyanazt a választ hozta fiától. Miután azonban harmadszor, egyszersmind utoljára jött ki, közölte a Sin Bét ügynökeivel: ne aggódjanak, fia megígérte, nem fogja hagyni, hogy a hadsereg lerombolja nővére házát. A Jámasz kommandósai tudták, mit jelent ez. Hájim utasította embereit, hogy nagyon figyeljenek, nagyon legyenek résen, mert Malik esetleg megpróbál kirohanni, hogy felrobbantsa magát. Odahívták a D9-est.

Egy Jámasz-tiszt felkapaszkodott a buldózer magas lánctalpain, és beült a vezető mellé a golyóálló acélból és üvegből készült vezetőfülkébe. Az egység még mindig körülzárva tartotta az épületet, s az ő biztonságukra is feltétlenül ügyelni kellett, amikor a D9-es lassan felemelte tololapátját, és hozzálátott az épület lerombolásához. A szörnyeteg lánctalpai előrehaladtukban felszaggatták a hebroni útburkolatot. A Jámasz kommandósai az ablakokra és a bejárat ajtóira szegezték fegyvereiket. A buldózer kissé megkocogtatta az épületet, néhány téglá elmozdult. Amikor Malik előbukkant a sötétség-ből, görnyedten tartotta magát, olyanformán, ahogyan a fegyveres kiképzésben részesült, tüzelésre kész emberek szokták. Vadul lövöldözni kezdett, próbált előrejutni, és legalább egy Jámasz-kommandóst eltalált, mire őt is agyonlőtték.⁸ Több mint egy tucatnyi jámaszos viszonzta a tüzet: a golyózápor végzett a terroristával. Az, ami megmaradt belőle, a kövezeten szétszórva hevert.

Malik szülei felsikoltottak a távolban. Az izraeli rádiófrekvenciákon megélénkült a forgalmazás. A biztosított területre száguldvá

egy izraeli katonai mentőautó érkezett, hogy elszállítsa Malik maradványait.

A Jámasz kommandósait beküldték nővére házába, hogy terroristák után kutassanak, akik esetleg szekrényekben, kamrákban vagy titkos tárolóhelyiségekben húzták meg magukat. Kutattak mindenfajta robbanóeszköz és tűzfegyver, valamint bármilyen hírszerzési anyag után is, amelynek hasznát vehették. Szintről szintre, folyosóról folyosóra, szekrényről szekrényre haladva a jámaszosok a ház minden négyzetcentiméterét átfésülték. Nem kockáztattak: sorozaik szitává lyuggatták a szekrények ajtóit – arra az esetre, ha Malik valamelyik társa ilyen helyen húzta meg magát, hogy utoljára farkasszemet nézzen az izraeli erővel.

A kommandósok odabent nem találtak robbanómellényt, és olyan sokatmondó bizonyítékot sem, amely arra vallott volna, hogy Malik egy nagyobb sejt tagja volt. A jelenlévők többsége előre gyanította, hogyan alakulnak az események ezen az éjszakán. A Hamász terroristái szinte soha nem adták meg magukat.

Már majdnem hajnal volt, mire az izraeli erők elhagyták Hebront. A Jordánon túl felkelőben volt a nap.

A hebroni dandár egész kintinjában nem akadt annyi kávé, amennyi kimosta volna a fáradtságot a Malik elfogására indított akció résztvevőinek tagjaiból. Orvosi diagnózisukban az szerepelt volna, hogy több mint huszonnégy órája vannak ébren – az utolsó öt nap során azonban valójában alig több mint tizenkét órát sikerült aludniuk összesen. Még rengeteg tennivalójuk volt, mielőtt befejezheték volna a napot. Az utolsó percekben egyeztetés céljából még le kellett jelentkezniük a dandártörzsnél és a térségben tevékenykedő Sin Bét-kontingensnél. Akadtak tennivalóik a felszereléssel kapcso-

latban is, hátra volt a málházás és visszatérés járműveik raktereibe. Néhányan meg is reggelizhettek.

A konvoj visszatérése Jeruzsálembe történetesen a legnagyobb csúcsforgalom idejére esett. Péntekenként az izraeli fővárosban rengeteg gépjármű közlekedett – tartott a muszlim *szabt*, és teljes erővel folytak a zsidó szombat előkészületei. Valamivel déli egy óra előtt többtucatnyi nagyon fáradt ember tért vissza a támaszpontra. Lerakták felszerelésüket, kiürítették és biztosították fegyvereiket, aztán hideg vízzel megmosták arcukat. Az egység szakácsa többkannányi kávé főzött; ismervén a drúzok és beduinok szokásait, az övékbe kardamomot is szórt, hogy még hatásosabbá, még „ütősebbé” tegye a sötét, izsapszerű főzetet. Ezután az egész egység összegyűlt az eligazító helyiségben. Mindenkinek ott kellett lennie – kivétel nélkül.

Minden izraeli katonai és rendőri akció után tartottak efféle értékelő összejövetelt, tekintet nélkül a bevetés nagyságára, dimenzióira, sikerére vagy kudarcára. A különleges műveleti és terrorelhárító egységeknél a folyamat még bonyolultabb és összetettebb volt. Az akcióban részt vett minden egyes embernek értékelnie kellett a saját teljesítményét, kifejtienie, hogy mikor miért sikerült remekül helytállnia, vagy figyelmetlenségében miért követett el hibákat. A kiértékelő összejövetelek – e nem túlérzékeny, törékeny egójú személyek részvételével zajló megbeszélések – őszinte és nyílt légkörben zajlottak. Céljuk a már amúgy is igen finom hangolású mechanizmus még finomabbra hangolása volt, hogy még simábban, még hatékonyabban és biztonságosabban működjék a következő sötét, hebroni éjszakán, vagy bárhol máshol, ahol az egységet esetleg bevetik. A megbeszélések órákon át tartottak. Minden értékelés mindig az események és helyzetek tömör felsorolásával kezdődött, majd órákkal később harcászati kérdések és újítások megvitatásával folytatódott. A külső megfigyelők Izrael „boszorkányos ügyességgel

végrehajtott különleges hadműveleteiről” beszéltek, e sikerek azonban számos tekintetben ezeknek az őszinte és tárgyilagos, bevetések utáni elemző vitáknak a folyamányai voltak.

Miután az egység minden szempontból megvizsgálta a Malik-akció valamennyi elemét, még mindig maradt elvégezni való munka. A hírszerző tiszt és az altisztje átnézték az anyagot, amely a hét során gyűlt össze íróasztalaikon, a fegyverzeti tiszt ellenőrizte a lőszerkészleteket, és gondoskodott róla, hogy az egység fegyvertára készen álljon a következő heti bevetésre – sőt már egy esetleges hétvégi riadó esetére is. Az a team, amely a körzetben a soron következő készségi szolgálatot adta, még a többiek távozása előtt lezuhanyozott, felkészült, hogy bármilyen újabb harci helyzetben azonnal reagálni tudjon.

Az állományból sokan a déli verőfényben indultak haza, amikor a nap már áthévítette a jeruzsálemi utcák kockakő burkolatát. A kommandósok némelyike a városban lakott, alig néhány kilométernyire a bázistól, ennek ellenére hetek óta nem voltak otthon. Mások, akik Tel-Avivban vagy északon éltek, felkészültek a hosszú vezetésre. Szerencsés esetben még nyitva érték az üzleteket, hogy egy-egy csokor virágot vegyenek a szabbati asztalra, vagy valamilyen játékot a gyerekeiknek: a héten – ahogyan megszámálhatatlanul sok korábbi héten is – egy sor iskolai mérkőzést, futballmeccset és családi étkezést hagytak ki.

A kommandósok sorra távoztak az egység támaszpontjáról, ki-ki ment a maga külön útjára, bízva abban, hogy Malik kiiktatásával végső soron életüket sikerült megmenteniük. Miközben a legkülönbözőbb irányokba tartottak, a szélvédőkön át látták a dolguk után járó, látszólag zavartalan, átlagos életet élő embereket, s közben felvetődött bennük: vajon hányan köszönhetik közülük életüket egy öngyilkos merénylet elbizonytalanodásának és a terroristá-

ra – valamint társaira – rábukkanó Sin Bét lankadatlan kitartásának? Az izraeli terrorelhárítás félhomályos világában azonban soha semmi nem volt ennyire egyszerű. Mivel Malik a börtöncella helyett a vértanúság mellett döntött, a Sin Bétnek végül nem adódott alkalma, hogy kihallgassa a férfit, és hogy rekonstruálja a láncszemeket, amelyek elvezettek volna a terroristasejttől Imad Kavaszmezig, és talán azokhoz, akik még nála is feljebb helyezkedtek el a Hamász-hierarchiában. Az, hogy Kavaszmeht elrejtőzték – méghozzá alaposan –, éppenséggel nem nyugtatta meg a hazafelé tartó jámaszosokat.

2004. augusztus 31-én 14:50-kor Beérseba központjában a 6-os busz, áthaladva a Rager út egyik kereszteződésén, gyilkos tűzgömbbé robbant szét. A légnyomás több száz lábnyira lévő ablakokat tört be, a jármű – és a bomba – szétrepülő darabjai pedig a közeli városházát is megszórták. Izraelnek ezt a déli, a Negev-sivatagban található térségét eddig megkímélte a vérontás, amelyet az ország más városai meg szenvedtek. Beérseba azonban délnyugati irányban mindössze negyvenkét kilométernyire van Hebrontól. A biztonsági kerítés – a Jámaszhoz hasonló egységek erőfeszítéseivel együtt – olyan mértékben korlátozta a hebroni Hamász-parancsnokság lehetőségeit öngyilkos merényletek Jeruzsálembe juttatására, hogy új célpontokat kellett keresniük. Beérsebát – a nyugodt, gondosan megtervezett, beduin piacáról és rangos egyeteméről nevezetes várost – a Hamász tervezői több szempontból is kedvező helyszínnek ítélték.

Két perccel azután, hogy a rendőrségi és mentőegységek odaértek a füstölgő roncsokhoz, onnan körülbelül százméternyire hatalmas villanással és dobhártyarepesztő dörrenéssel egy 12-es busz robbant fel.

A város egymást keresztező belvárosi főútvonalaait, amelyeket homokkő burkolatú magasépületek és pompás pálmások szegélyeztek, maró, fekete füst árasztotta el. Beérseba soha korábban nem élt át hasonlót. Összeégett holttestek csapódtak a busz ablakainak és ajtóinak, testek lángoltak a jármű belsejében, a bennrekedtek és az utcán lévők segítségért kiabáltak.⁹ Azokat, akiket meg lehetett menteni, sürgősen a város Szoroka Kórházába szállították – amely, annak köszönhetően, hogy folyamatosan fogadta a Gázából érkező sebesült katonákat, Izrael egyik legtöbb tapasztalattal rendelkező traumaközpontja volt. A ZAKA* ortodox önkéntesei órákon keresztül, négykézláb próbálták összeszedni az összes húsfatort és csontszilánkot a két elpusztított busz körül. Mindkét robbanás akkora erejű volt, hogy az izraeli igazságügyi orvostani szakértők csaknem képtelenek voltak megállapítani, melyik végtagdarab melyik áldozathoz tartozik. A kettős robbantásban tizenhat ember vesztette életét, több mint százötvenen súlyosan megsebesültek. A legfiatalabb áldozat egy három és fél éves kisfiú volt, aki anyja ölében ülve utazott.

Megállapították, hogy a robbantásokat a huszonkét éves Naszem Dzsabari és a huszonhat éves Ahmad Kavaszmeht követte el – mindketten Hebrontól. A két terrorista a likvidált Hamász-alapítót, Ahmed Jaszin sejket ábrázoló plakátok előtt, harcias pózokban mondta videofelvételre végakarátát – a kazettákat a Reuters ramalahi irodájának is eljuttatták –, képeiket és posztereiket már néhány órával a merényletek után Ciszfjordánia-szerte osztogatták.

A jeruzsálemi Jámasz – más, az Izraeli Véderőhöz tartozó különleges műveleti egységekkel együtt – Hebrontól volt, hogy előkészítse a két robbantó házának lerombolását, és hogy elfogja a beérsebai merényleteket a háttérből irányító Imad Kavaszmeht, ugyanazt

* Önkéntes szervezet, *Zihuj Korbanot* Aszon, a. m. Katasztrófaáldozat-azonosítás – a ford.

a személyt, aki beszervezte, majd hat héttel korábban a Caffé Caffit-hoz küldte Malik Szalem Matzbah Nasszer A-Dint.¹⁰ Miután elemezték a hírszerzési információkat és összekapcsolták a nevét a vérontással, a Sin Bét operatív tisztjei és a jeruzsálemi Ja'masz-kommandósok úgy érezték magukat, mint akit gyomron rúgtak. Belegondoltak: ha sikerül élve elfogniuk Malikot, vajon más sors jutott volna-e a beérsebai áldozatoknak?

Imad Kavaszme – Malikkal ellentétben – nem vágyakozott mártírlóriára. 2004. október 13-án reggel egy ja'ma'mosokból és katonákból álló akciócsoport foglyul ejtette, miközben éppen elrejtőzni próbált családja Hebron központjában lévő házában. A Sin Bét tippje pontosnak bizonyult, az izraeli erőknek pedig nem került különösebb erőfeszítésbe ráakadni búvóhelyén, majd megbilincselni. Mindössze egy igencsak viseltes fehér alsónadrág volt rajta. A bekötött szemű, testes, harmincegy éves terroristavezért nagyszámú egybegyűlt szeme láttára vezette ki a házból egy állig felfegyverzett kommandós team.¹¹

Az őrizetbe vétel során nem tanúsított ellenállást.

TIZENHATODIK FEJEZET

Ahol csak akarjuk, és úgy, ahogy akarjuk

A terroripar főállású munkaerőt igényelt. Voltak dolgozó méhek – férfiak és nők, akik neve és arca kezdett ismerőssé válni a Sin Bét és a katonai hírszerzés számára. Ők voltak, akik lőszert csempészték csomagjaikban, fegyvereket rejtgettek lakóhelyükön, és élelmet vittek a biztonságos házakban rejtőzők számára. „Alvállalkozói” feladatokat is elláttak: nők, akik kart karba öltve sétáltak a célpontjuk felé tartó öngyilkos merénylőkkel, izraeli személyazonosító kártyával rendelkező férfiak, akik elfuvarozták a robbantókat mártíriumuk helyszínére. Az öngyilkos terroristák – azok, akik csakugyan felrobbantották magukat, és azok, akiknek inukba szállt a bátorságuk, vagy akiknek a bombája nem lépett működésbe, s végül az izraeli biztonsági szolgálat vendégszeretét voltak kénytelenek élvezni – az intifáda kereskedelmi utazói voltak. A robbantók, névtelen senkik, akiknek paradicsomi jutalmat ígértek, életükben jelentéktelenek voltak, s csak haláluk után dicsőültek meg. Az őket beszervező, felfegyverző és útjukra bocsátó személyek – a terrorvállalkozások középvezetői – neve és arcvonásai azonban beégtek a Sin Bét őket üldöző operatív ügynökeinek agyába, akik álmukban is őket látták, és akik megszámlálhatatlan órájukat áldozták arra, hogy a nyomukban maradjanak, és fenntartsák a kapcsolatokat, amelyek vé-

göl a halálukhoz vagy elfogatásukhoz vezettek. Ezek a középszintű jöttmentek viszont egyszer használatos kivitelezők voltak. Azonban a pusztítás igazi szellemi háttéremberei közül, akik a konfliktust valóban irányították – a terrorvállalkozások hálózatának vezérigazgatói, ügyvezető és pénzügyi igazgatói, akiket bőséges javadalmasban részesítettek a bejrúti, damaszkuszi vagy teheráni igazgatótanácsok –, egy sem gondolta úgy, hogy neki magának is érdemes volna mártírrá válnia. Az ő arcuk és nevük számított. Halil Mahszin ilyen valaki volt.

Pusztán a külseje alapján Mahszin jelentéktelen ember benyomását keltette. Az ötvenes férfiakra jellemző módon pocakja volt, haja és szakállja deresedett. Könnyen nézhették kereskedőnek, tanárnak vagy azon középkorú férfiak bármelyikének, akikre senki sem figyelt fel. Felesége és gyerekei voltak, mindnyájan jattai családi házukban laktak. Mahszin azonban a hebroni Iszlám Dzsihádot irányította. Közvetlenül hozzáfért több százezer dollárhoz vagy dinárhoz, amely szíriai bankokon keresztül egyenesen a Hezbollah vagy az iráni Forradalmi Gárda bankszámláiról érkezett, és elektronikus úton vagy csempészt bankjegycsomók formájában jutott el Ciszfjordániába. Mahszin megtehetette, hogy egyetlen, éjszaka kiküldött futárral több száz, AK-47-esekkel felszerelt férfit mozgósítson, akik készen álltak, hogy harcba szálljanak az izraeli erőkkal. Mahszin erős és eleven terrorfranchise*-t működtetett – távoli hatalmak és érdekek képviselőiben.

Csaknem egy évtizede szerepelt a Sin Bét által leginkább keresett, szűkösben lévő terroristavezérek listáján. A *Harakat al-Dzsihad al*

* Vállalkozók között létrejövő szerződéses kapcsolat, amelynek keretében az egyik fél – a rendszergazda – jogokat ad át (használati jog) a másik félnek – az átvevőnek – azzal, hogy az átvevő a rendszernek megfelelő üzleti tevékenységet végezhesen (<http://idegen-szavak.hu/franchise>) – a ford.

Iszlami fi Filasztin, avagy Palesztin Iszlám Dzsihad név 1987 augusztusában került be a Sin Bét szótárába, amikor az ezt az elnevezést használó szervezet vállalta a felelősséget az izraeli katonai rendőrség gázai parancsnokának megöléséért. Az évek során az Iszlám Dzsihad izraeli buszok elleni gyilkos támadásokkal tett szert hírnévre – 1990. február 4-én még a Sínai-sivatagban, buszkiránduláson tartózkodó izraeli turisták ellen is követtek el géppisztolyos merényletet.¹ A szigorúan elkülönülő részekből álló, mély titokban tevékenykedő szervezet sikeresnek bizonyult – akkor is, amikor a Gázai övezet és Ciszfjordánia izraeli kézben volt, majd a Palesztin Hatóság létrejötte után is. A Hamász és az Iszlám Dzsihad egyaránt erős kapcsolatokat tartott fenn az amerikai palesztin diaszpórával, különösen, ami az adománygyűjtést illeti. Az Iszlám Dzsihad vezetője, dr. Ramadan Abdullah Salah a gázai Sedzsai'ja kerületben született, 1958-ban a floridai Tampa egyetemének oktatója lett, majd 1995-ben Damaszkuszba költözött, hogy a terrorszervezet élére álljon. Elődjét, dr. Fathi Sikakit 1995. október 26-án, Máltán, a sliemai Diplomat Hotel előtt lőtte agyon egy kétszemélyes kommandó, amelynek tagjai – a megjelent beszámolók szerint – a Moszad fegyveresei voltak. Az Iszlám Dzsihad csak másodhegedűs volt a Hamász mellett, és Sikakit nem sokkal azután ölték meg, hogy szervezete – a Hamász példáját követve – öngyilkos bombamerényleteket követett el izraeli civilek ellen. Első robbantásos akciójuk egyben az egyik legpusztítóbb is volt. 1995. január 22-én reggel egy palesztin öngyilkos merénylet robbantotta fel magát Netanjától körülbelül egy mérföldnyire, keletre, a Beit Lid-i kereszteződésnél, egy buszmegállóban, egy út menti kioszknál. A környék tele volt mit sem sejtő katonákkal, akik a hétvége után visszatérőben voltak ciszfjordániai bázisaikra; a robbanás sokakat megölt és megsebesített közülük. Néhány perccel később ugyanott felrobbantotta magát egy második merénylet is, akit

ugyancsak izraeli katonának álcáztak: jó néhányat megölt az első robbanásban megsebesültek közül, rajtuk kívül pedig arra járókat és az elsőként odasiető segítőket is. A támadás – amelyben tizenkilencen haltak és több mint százan sebesültek meg – volt az Izrael ellen elkövetett legelső „kétfázisú” öngyilkos merénylet. A helyszínen állítólag hátrahagytak egy harmadik bombát is – egy harmadik merénylet számára, akinek akkor kellett volna akcióba lépnie, amikor izraeli vezetők látogattak a merényletek színhelyére.

A robbantás óta a Sin Bét vadászott az Iszlám Dzsihád ciszjordániai vezetőire: Mahszin azóta egyfolytában menekült. Hebron azonban nemigen felelt meg az Iszlám Dzsihád törekvéseinek, amely Szamáriának azokon az északi részein volt a legerősebb, ahol Ciszjordánia közel esett a Galileába és az Izrael északi, libanoni határára vezető utakhoz. Hebron egyértelműen hamászos erőd volt. Az Iszlám Dzsihád és a Hamász szükség esetén együttműködött egymással: végül is a Közel-Keletet évszázadok óta „az én ellenségem ellensége a barátom” elv működtette. Ugyanakkor az Iszlám Dzsihád és a Hamász egyaránt vetélkedtek Teherán pénzéért és a Hezbollah kegyeiért. A Hamász Hebronban igazi populizmus-centrikus erő volt. Politikai kapcsolatai tükrözték a Hezbollah libanoni felemelkedését, ahol a kezdeti peremhelyzetű, kisebbségi terrorcsoportból az ország kormányzásának egyik fontos hatalmi tényezőjévé nőtte ki magát. Az Iszlám Dzsihád nem volt hajlandó részt venni a Palesztin Hatóság kicsinyes politikai játszmáiban: ők katonai ellenállási csoport voltak, Irán megbízott hadserege, és éjszakánként harcosaik előjöttek búvóhelyeikről, hogy katonai kiképzésen és éleslövészeteken vegyenek részt.

Az Iszlám Dzsihád hebroni szervezete interneten terjesztett propagandavideók útján hirdette saját katonai rátermettségét – valamint az óvárosszerte éjszaka kiragasztott plakátokon. Ha csak le-

hetett, szemtől szembe csapott össze az izraeliekkel – ám csaknem mindig a saját szabályai szerint.

2002. november 15-én, pénteken este az utolsó zsidó hívők épp befejezték az imádkozást Hebronban a Pátriárkák sírjánál, és hazaindultak Kirjat Arbába, az egy kilométernyire lévő telepessvárosba. Minden alkalommal katonák vagy határőrök kísérték őket, különösen az Imádkozók útja nevű, majdnem egy kilométeres utolsó szakaszon, amely Hebront és Kirjat Arbát kötötte össze. Az út keskeny volt és veszedelmes. Egyes részein mindkét oldalon palesztin házak sorakoztak, a domboldalon magasodtak a kényes útvonal fölél, amely másutt sötét, kőfalak közt nyíló mellékutcákba ágazott szét, megint másutt fák szegélyezték. A katonák és a határőrök visszakísérték a telepeseket Kirjat Arba déli bejáratához, ahol a helyi, alaposan felfegyverzett biztonsági őrök beengedték őket. A telepések békés szombatot kívántak a katonáknak, és hazaindultak, ahol várta őket az ünnepi, péntek esti vacsora.

Péntek esténként a hebroni palesztinok is a legjobb ételeket ettek, a Júdeai-hegység téli szeleibe báránypörkölt illata vegyült. A katonák – a Véderő nahali dandárjának gyalogosai, akiket egy megerősített páncélzatú határőrdzsip kísért –, miközben visszaballagtak megerősített megfigyelőpontjukra, hallották, amint a konyhákban fazekak és serpenyők ütődnek egymáshoz. Fegyvereiket tüzelésre készen tartották, vállukat húzta a golyóálló mellény, a tármellény és a nehéz téli anorák. A lövöldözés este fél nyolckor kezdődött.²

Az Iszlám Dzsihád három terroristája – egyikük a Kirjat Arba-i bejáratnál vett fel tüzelőállást, a két másik az út mentén, betonfalak és a fasor takarásában állt lesben – szinte testközelből nyitott tüzet. Mindháromnál M14-es rohamkarabély volt, nyolc, harminc löszert

tartalmazó tárral.³ Két katonával azonnal végeztek az első sorozatok, a harmadikat, egy felcsert, akkor ölték meg, amikor futva az egyik sebesült segítségére sietett. A terroristák támadása olyan heves volt, hogy fegyvereik pusztító tüze behorpasztotta, majd szétzúzta a határőrdzsip golyóálló ablakait. A jármű négy utasa, négy rendőr ugyancsak meghalt.

Aznap éjjel történetesen Dror Weinberg ezredes, a hebroni dandár parancsnoka volt a térség ügyeiben illetékes ügyeletes tiszt. Abban a pillanatban, hogy a szükségállapot hullámhosszon megérkeztek az első jelentések a támadásról, a Szajeret Mat'kal egykori team-parancsnoka felvette taktikai felszerelését, és a támadás helyszínére sietett. Úgy hitték, a terroristák hátrahagyták az őrjáratot és eltűntek a sötétben, amikor azonban Weinberg és törzstisztjei megérkeztek, hogy felmérjék a helyzetet, pusztító tűz zúdult rájuk. Az ezredes a mellkasán és a hasán érte lövés, néhány pillanattal később halott volt. Beosztott tisztjei közelharcba bocsátkoztak a terroristákkal, és Kirjat Arba lakói is csatlakoztak hozzájuk. A telepeseknek sikerült elszigetelni és agyonlőni az egyik palesztint, de hamarosan ők is gyilkos keresztútban találták magukat. A tűzpárbajban a Kirjat Arba-i biztonsági csapat három tagját lötték agyon.

Amikor Weinberget lelőtték, az elmergesedő helyzetben Szamih Szejdean főfelügyelő, a Hebronban állomásozó határőrszázad hadműveleti tisztje vette át az irányítást. A harmincegy éves beduin tiszt a veszedelmes libanoni határral szomszédos, az ottani vad hegyekben található Arab al-Aramse nevű faluból származott. Katonai pályafutásának nagy részét az ejtőernyősöknél töltötte, a saját szülőhelyéhez hasonló falvakban harcolt a Hezbollah ellen. Miután a kiváló tiszt átkerült a Határőrséghez, nagyszerű teljesítményt nyújtott veszedelmes hebroni állomáshelyén. Azon a péntek estén éppen a kávéházban tartózkodott – és két kisgyerekéről mesélt –, amikor az éter-

ben felhangzottak harcban álló bajtársainak kiáltásai. Szejdean főfelügyelő felkapta taktikai felszerelését, és indult a tűzharcba: kocsija olyan sebességgel vette az ősi város hajtűkanyarjait, amely már-már dacolt a nehézkes törvényeivel. Érkezése nem lepte meg a két életben maradt, lesben álló terroristát. Másodpercekkel később rövid tűzharcban végeztek Szejdean főfelügyelővel.

A területre folyamatosan érkezett az erősítés. Az Imádkozók útjáért folyó küzdelem órákon át folytatódott a hideg hebroni éjszakában. Beérkezett a Duvdevan, a Ja'ma'mot mozgósították.

Az egyik fegyverest a támadás kezdete utáni első pillanatokban szitává lötték a Határőrség dzsipje mellett, a másikkal az egyik közeli sikátorban, egy háztetőn végeztek. Tizenkét izraeli katona, határőr és civil biztonsági ember halt meg ezen az éjszakán, tizennégyen megsebesültek. Az egész intifáda során ez volt a legpusztítóbb fegyveres támadás.

Az Imádkozók útjánál lezajlott tűzharc után a Sin Bét eltökélte, hogy Hebronban szétzúzza az Iszlám Dzsihadot. Halil Mahszin azonban olyan rendkívül hatékony terroristaerőt irányított a városban és a Hebron körüli falvakban, hogy az izraeliek nem egykönnyen férköztek soraikba. 2002. december 27-én éjjel a szervezet két, izraeli egyenruhát viselő, rohamkarabélyokkal és több hátizsáknyi kézigráttal felfegyverzett terroristája beszivárgott a Hebroni-hegység déli részén, Jattától nyugatra található Otnielbe, ahol körülbelül százharminc ortodox telepescsalád élt. (A Hebrontól délre fekvő Jatta lakossága körülbelül ötvenezer fő.) Áthatoltak a kiterjedt szögesdrót akadályokon, és folytatták útjukat a közösségi étkezde felé. A helyiségben azon az estén több mint száz seminarista gyűlt össze a péntek esti vacsorára. Ahogy a terroristák a konyha bejáratán át berontot-

tak, tüzet nyitottak, egy diák azonban résen volt, és bezárta az étkezdébe vezető toloajtót. A támadás során négy seminarista meghalt, többtucatnyian megsebesültek. A kikerülő katonai egységek, akiket beduin nyomkeresők is kísérték, hogy felkutassák az egyik elmeneült fegyverest, mindkét terroristával végeztek.⁴

Mire Damaszkuszban kiadták a sajtóközleményt, amelyben a szervezet vállalta a felelősséget az otnieli támadásért, Halil Mahszin már a legnagyobb erővel keresett júdeai terroristák egyike volt. A Sin Bét fokozta erőfeszítéseit a dörzsölt terroristavezér kézre kerítésére, de a belbiztonságiakat maga alá temette a rengeteg munka. Minden városban százával akadnak terroristagyanús személyek, a Sin Bétnek ezer meg ezer alsóbb szintű közreműködővel kellett beszélnie, hogy olyan szálakra bukkanjon, melyek elvezethetnek az elfogáshoz vagy a likvidáláshoz. Néha az egy-egy személy felkutatására fordított rengeteg munkaóra kizárólag értéktelen információkat és frusztrációt eredményezett. A Sin Bét operatív ügynöke csakis egy módon őrizhette meg ép elméjét vagy mutathatott fel bármilyen eredményt hivatásában: ha háromnegyed résznyi makacsságból és egynegyed résznyi elszántságból volt összegyúrva. Zsigeri tulajdonságának kellett lennie a türelemnek is. 2003 májusának első napjaiban a szolgálat kézre kerítette Nur Dzsabbart, Mahszin hebroni katonai parancsnokát, akire tizenhét életfogytiglani börtönbüntetést szabtak ki az Imádkozók útjánál és Otniélben végrehajtott támadásokban való közreműködéséért.⁵ Mahszin számos fontos embere és helyettese hamarosan halott volt vagy izraeli fogságba került.

A középkorú férfi számára nem volt öröm a bujkálás – lévén házasember és több gyerek apja. A menekülő számára a kimerülés és a rutin csapdája maga a halál. Izrael szinte valamennyi elit antiterrorista egysége házakat, barlangokat, búvóhelyeket és pincéket rohamozott meg – csupa olyan helyet, ahol Mahszin esetleg meghúzhat-

ta magát. Mint a rá vadászók egyike megállapította, Mahszin túlélési ösztönei kitűnően működtek. Csakhogy néha a legkifinomultabb érzékek is eltompulnak, ellanyhulnak. A Sin Bét várt.

2005 januárjában választásokat tartottak a Palesztin Hatóság területén: egy olyan időszakban, amikor a szavazóurna és az AK-47-es azonos jelentőséggel bírt. Néhány hónap telt el Arafat halála óta. A legyengült vezérrel, aki a Védőpajzs után remegve, visszavonultan tengette napjait a *Mukatában*, gyors, rejtélyes betegség végzett, a halál egy párizsi kórházban érte. A hebroni térségben működő Sin Bét-ügynökök szorgosan figyelték a választások előtti kampányt, remélve, hogy ennek során felbukkan majd néhány bujkáló Hamász-parancsnok. Aztán a mindennapi rutint az öröm napjai követték.

A Sin Bét megtudta: Mahszin rendszeresen hazajár, hogy feleségével és gyerekeivel lehessen.

Az önteltség és a hanyagság hibájába még az olyan ember is beleesik, akinek vérdíjat tűztek ki a fejére. Kezdte mellőzni az üldözöttség bizonyos sallangjait – a testőröket, valamint hogy minden éjjel másutt aludjék. Látogatásaira – ezeken belül a családi vacsorákra és a feleségével töltött intim percekre – esténként kerített sort. Kilenc év alatt a Sin Bét a közelébe férközött –, ám csak annyira, hogy a rajtaütések során az izraelieket már üres szobák, de még meleg teáskannák fogadják.

Ezúttal azonban azt az értesülést kapták, hogy a célszemély a helyszínen van. 2005. január 12-én a Sin Bét operatív ügynöke felhívta a Ja'masz hírszerző tisztjét, és megkérdezte:

– Érdekel benneteket ez a munka?

Erre a kérdésre mindig igen volt a válasz. A hívás azonban, mint rendesen, jóval éjjél után futott be. A jeruzsálemi Ja'masz virradatkor Hebronban volt.

Mahszin elfogását egy korai reggeli után kezdték el megtervezni. A Ja'masz hírszerző és műveleti tisztjei egy hosszú asztal fölé hajolva vizsgálták a légi felvételeket Jattának arról a negyedéről, ahol Mahszin lakott – valamint a számos lehetséges elérési és kiürítési útvonalat. A mennyezeti lámpa felé cigarettafüst felhője gomolygott. A hírszerző tiszték közölték, hogy a palesztin biztonsági erők valószínűleg teljes harckészültségben várakoznak Hebronban és elővárosában, Jattában: Mahszin felesége és gyerekei itt, egy szerény, márvánnyal burkolt verandájú, kis kertben álló házban laktak. Figyelmeztették bajtársaikat, hogy a palesztin választások igencsak kaotikusak, és erőszak kísérheti őket. Mahmúd Abbász (harci nevén Abu Mazen), aki a Palesztin Hatóság elnöki tisztében Arafat utódja volt, nagy létszámú biztonsági alakulatokat vezényelt ki, hogy a fegyverek és uniformisok látványa az utcákon visszarettentse az ellenzéki pártokat, többek között a Hamászt és a kisebb kommunista csoportosulásokat, melyek mindegyikét Szírián keresztül pénzelték.

Az, hogy ennyi volt a fegyver a közterületeken, azzal az aggasztó ténnyel szembesítette a Ja'maszt, hogy a kulcsfontosságú kereszteződéseknel és csomópontoknál a szokásosnál több lesz az ellenőrző pont, azaz exponenciálisan megnő a valószínűsége, hogy a palesztin biztonsági erők leleplezik a titkos akciócsoportot. Műveleti szempontból egy Mahszin-féle célpont több alkotóelemből álló támadóerő bevetését feltételezte, a Ja'masz vezetői azonban nagyon is tudatában voltak annak, hogy minél több a mozgó egység, annál nagyobb egy konfrontáció kirobbanásának veszélye. Ha szükségesé válik egy taktikai erő behívása a már amúgy is harckészültségben lévő palesztin kontingens ellen, az utcai konfrontáció nagyszabású összecsapáshoz vezethet. Jeruzsálemben, Ramallahban és Washingtonban is politikai következményekkel járt volna, ha közvetlenül egy

nemzetközi csoportok által árgus szemmel figyelt választás előtt lövöldözésre kerül sor izraeli terrorelhárító erők és a palesztin rendőrség között. A Ja'masz parancsnokai – és a Sin Bétéi is – mindnyájan egyetértettek abban, hogy Halil Mahszinnal szemben a lehetséges legkisebb feltűnéssel kell eljárni: elég lesz két jelzés nélküli jármű, és semmi több. Az persze, hogy a támadást mikorra időzítsék, egyes-egyedül Mahszinon múlott. Abban a pillanatban, hogy a Sin Bét saját forrásaiból valamiképpen értesül arról, hogy Mahszin otthon van, a Ja'masz-különítmény odaszáguld. Senki sem tudta pontosan, mennyi ideig tartanak a látogatásai. A ja'maszos parancsnokok azt remélték, hogy délután – még a sötétség beállta előtt – megkapják az engedélyt a beavatkozásra, amikor Mahszin pihen egyet bőséges ebédje végeztével. Motti Baruch, a hebroni dandár parancsnoka jóváhagyta a tervet. Sietve felállítottak egy parancsnoki harcálláspontot a rajtaütés és az esetleges felmentőerők koordinálására.

A vezetési pont előtt a Jattába készülő kommandósok még egyszer ellenőrizték felszerelésüket. Megigazgatták tármellényeik hevedereit golyóálló mellényeiken, amelyektől azt remélték, hogy megvédik testük középső részét a sorozatlövő fegyverek golyóitól és a repeszektől. Még egyszer, utoljára megvizsgálták oldalfegyvereiket és M4-eseket, szorosra húzták a szíjakat, amelyek repeszvédő sisakjaikat a fejükre rögzítették. Hebron egy hideg tél gyötrelmeit szenvedte, és a taktikai kesztyűkre, amelyeket a kommandósok viseltek, inkább a hideg, mint a biztos fogás miatt volt szükség. Bezúfolódtak a két civil jármű hátuljába, és eltűntek a rájuk csukódó raktérajtók mögött. Az egyik Beszélő – egy észak-izraeli drúz – utoljára ellenőrizte álcáját a jármű visszapillantó tükrében, szívott még egyet a cigarettájából, és beszállt a kisteherautóba. Nagy levegőt vett, hogy az adrenalin elmossa félelmét, aztán indított.

Baruch ezredes utasítása nyomán felküldtek egy drónt a város fölé. A Véderő hírszerzési alakulatainak egyik tizedese bejelentkezett jelszavával a hadműveleti szoftverre, és gépelni kezdett. A tizenkilenc éves lány erőltetetten elköhögte magát, hogy mindenkivel tudassa, mennyire ellenére van a cigarettafüst, aztán egy rugalmas pánttal hátrafogta hosszú, csigas fűrtjeit. Beírta a dátumot. 2005. január 13. volt. A karórájára pillantott, hogy az időpontot is rögzíthesse.

Halil Mahszin éppen végzett az ebédjével, amikor a jámaszosok átkeltek az izraeli ellenőrző ponton, és elindultak a palesztin előretolt állás felé, amely a Jattába tartó és az onnan érkező forgalmat ellenőrizte. A két jármű, amely fel sem tűnt a 3226-os úton haladó gyalogosoknak – közönséges gépkocsiknak nézték őket –, lassan haladt a városi forgalomban. A Beszélők és az egység műveleti csoportja olyan útvonalat választottak, amelyen gyorsan és biztonságosan haladhattak, ám a két kocsi egyszerre olyasvalamivel talált szembe magát, amire senki sem számított, és nem szerepelt az előzetes tervekben sem. Jatta belvárosán gyors menetben körülbelül nyolcszáz ember vonult keresztül – de lehettek akár ezren is – Hamász-transzparenssekkel és a Hamász politikai vezetőinek arc képeivel. Hamászos jelszavakat skandáltak és ádázul rázták öklüket – és AK-47-eseiket – a sötétedő ég felé. Amikor a sokaság, amelynek számos tagja a szent háború zöld homlokszalagját viselte, átkelt az úton, a két jármű elakadt. A dandár főhadiszállásán figyelő drónkezelő azonnal visszarendelte őket onnan, de elkészt az utasítással, amelyet amúgy is képtelenség volt végrehajtani. A Jámasz kommandói csapdába estek.

A demonstrálók egyszerre volt vidámak és dühösek – a hangulat egy angol futballmeccsére emlékeztetett. Néhányan közülük rímes skandá-

lásuk ütemében rá-rácsaptak a járművekre: a bent ülők visszafojtották a lélegzetüket, és ügyeltek, nehogy (Isten ments!) elköhintse magukat és lebukjanak. A sötét rakterekben észveszejtő félelem és bezártságérzet uralkodott. Elég lett volna, ha zajt üt egy elmozduló fegyver, netán ha valaki véletlenül köhög vagy tüsszent egyet, és egy páncélos dandár sem hozza ki élve a kommandósokat. A Beszélők kénytelenségből és megtevesztésül Oscar-díjra méltó alakításokat nyújtottak; eljátszották, hogy nyugodtak. Egyik-másik felvonuló bedugta fejét a vezetőfülke ablakán, és körbevizslatott. Elég lett volna egyetlen hiba – ha olyan helyről kandikál elő egy rádió vezetéke, ahonnan nem lett volna szabad, vagy ha valamelyik fegyvert mégsem rejtették volna el eléggé –, egy tucatnyi embert vertek volna agyon és szaggattak volna ízekre azon a késő délutánon. Semmi sem menthette volna meg őket.

A tüntetés csaknem negyven percen keresztül torlaszolta el az utakat a városközpont közelében, s ugyanígy a Jatta más részeibe vezető kisebb utcákat is. Amikor a fegyveres sokadalom széteszlott a beálló szürkületben, a Jámasz akciócsoportját utasították: álljanak le.

– Most kaptuk a hírt, hogy elhagyta a helyszínt – hallotta rádióján a bevetésparancsnok. – Keressetek parkolóhelyet, és várjátok a további utasításokat.⁶

A két kocsiban ülő kommandósok próbáltak levegőhöz jutni, de egyetlen izmukat sem mozdíthatták. A gépkocsivezetők külön, egy mellékutca két végén, egy üzletsor közelében parkoltak le; nagy bosszúságukra folyamatosan jöttek-mentek mellettük a gyalogosok. A kocsikban a kommandósok ültek, mint a kőszobrok, és vártak. Két hosszú órát varakoztak, mire megjött a hír, hogy Mahszin hazatért, de a folytatást engedélyező kód nem hangzott el. A kontingenst a dandárparancsnokság végül visszarendelte a bázisra. Mire a kommandósok biztonságban elhagyhatták a járműveket, a lábuk úgy elzsibbadt, hogy sok kommandós csak segítséggel tudott kiszállni.

A Jámasz napja véget ért. Az emberek gyorsan megvacsoráztak, és visszavitték felszerelésüket a járművekhez. Minden napra következett egy másik.

A Jámasz csaknem négy eredménytelen órát töltött Jattában. Száz meg száz – ha ugyan nem több – ember láthatta járműveiket, rendszám tábláikat, gondolkodhatott el rajta, vajon kiké lehet. Műveleti szempontból könnyelműség lett volna ugyanazokat a kocsikat két egymás utáni napon használni: a Halil Mahszin utáni hajsza másnapja több kreativitást igényelt.

A Jámasz terve szerint a terrorista házához egy osztagnak kellett kiszállnia, palesztin munkáscsapatnak álcázva, egy olyan közönséges külsejű kisbuszban, amilyenekben a környéken napszámosokat szállították mindenféle alkalmi munkákra. A palesztinnak öltözött kommandósok a rohamkarabélyáikat, bevetési kezeslábasaikat, sisakjaikat, testpáncéljukat és tármellényeiket zöld kanavásztáskákba csomagolták, amelyeket jól elrejtettek, kívülről az ötletesen eldugott hordágyat és a csapat egészségügyi készletét sem lehetett észrevenni. Az átöltözést akkora időzítették, amikor a jármű a sötétség leple alatt megközelíti a kijelölt házat: a kommandósoknak magukkal kellett vinniük a felszerelésüket, hogy aztán menet közben vegyék fel. (S miközben ketten öltözködnek, egy fedezi a hátukat... aki pedig azután szerelkezik fel, hogy az előbbieket végezték.) Ha számítani lehetett rá, hogy lövöldözésre kerül sor, a civil ruha viselése kockázatos volt: a kommandósok könnyen meglőhették álruhás bajtársukat. A parancsnokságnak a legkevésbé sem volt szüksége rá, hogy Hebron szívében a csapat saját magának okozzon veszteségeket.

Egy másik jármű, egy jellegtelen személygépkocsi a célpontot egy másik, kacskaringósabb útvonalon közelítette volna meg, ben-

ne „A szépség és a szörnyeteg” jellegű párossal, melynek egyik tagja alig megváltoztatott külsővel, a másik roskatag vénembernek álcázva indul a bevetésre. Madzsallinak*, a Beszélőnek tipikus helybéli ruházatot viselve kellett vezetnie, Joninak, az öregembernek a maszkírozott utas szerepe jutott. Két ember egy kocsiban soha nem tűnt gyanúsak, köznapi látvány volt. Egy harmadik kommandós – a teljes bevetési felszerelést viselő Sáj – helyét a csomagtartóban jelölték ki, ő addig lapult itt, amíg a személyautó le nem parkolt Mahszin otthona mögött, a szomszédos mecset udvarán, hogy aztán elinduljon a ház felé, amelyet ekkorra már körülvettek a kisbusszal érkezett kommandósok.

Röviddel este nyolc után a parancsnoki harcállásponton tartózkodó Sin Bét összekötő tisztet értesítették, hogy Mahszin otthon van. A kommandósok már a furgonban ültek. Sáj mindent kirakott a személyautó csomagtartójából, és elhelyezett benne egy régi szőnyeget, hogy ennyivel is kényelmesebb – és kevésbé zajos – helye legyen. Kezébe adták az M4-est, és rácsukták a tetőt.

A drón már Jatta felett cirkált.

Mindenfelé ragyogó, ünnepi fények világították meg a város főutvonalait, a járdákat és az úttestek forgalmát, amely még a késő este hideg sötétjében is számottevő volt. A palesztin rendőrök irodáikban a hőszugárzók közelébe húzódtak, s itták tűzforró teájukat, annyi cukorral, hogy néha megállt benne a kanál. A Jámasz járművei akadálytalanul haladtak át Jattán, még csak egy piros lámpát sem kaptak. A drón Mahszin háza felett körözött. Az épületből senkit sem láttak távozni.

* Álnév – „Madzsalli” valódi kiléte biztonsági okból nem derülhet ki.

Elsőként Sáj érkezett oda – ahogyan tervezték. Jóni, aki a jobb első ülésen ült, lassan, óvatosan kiszállt a kocsiból. Alaposan körülnézett, meggyőződött róla, hogy senki sem figyeli, majd a csomagtartóhoz indult. Kiengedte hátulról Sajt, aztán gyorsan magára szedte bevetési felszerelését. A Beszélő távozott, Sáj és Jóni pedig átfutott a ház átellenes oldalára, a hátsó verandához.

A Jámasz kisbusza lassan megállt a mecset mögött, az utca túloldalán – olyan óvatosan, hogy még a fékjei sem csikorogtak. Hangtalanul, de fürgén előbukkantak belőle a kommandósok, mindegyiküknél volt egy válltáska, benne a team taktikai felszerelésének egy-egy darabja. A kirakási ponttól a mecset mögé futottak, majd három csoportra váltak, hogy a ház minden sarkát biztosítsák. Döntő fontosságú volt, hogy láthatatlanul, hangtalanul mozogjanak. Mahszin érzékei még mindig, kilencévi menekülés után is élesek voltak, s a kommandósok tudták, hogy ha akár a legkisebb zajt ütik is, az Iszlám Dzsihád-parancsnok kerekét old a sötétben, és ismét csak eltűnik, *sabahhá*, kísértetté változik. Végül is Hebronban remekül el lehetett rejtőzni, a város körüli hegyekben százával akadtak barlangok, olyanok is, amelyek összeköttetésben álltak egymással.

A hátrahagyott járművek visszaindultak a bázisra, nehogy a Beszélők lelepleződjenek. Az elfogó team – s ennek mindkét része – immár csak magára hagyatkozhatott.

Mielőtt a főerő állásba ment volna, a drónkezelő jelentette, hogy a célpont – a helyet tekintve „három óránál” – kijött a házból, hogy elszívjon egy cigarettát. A kommandósok, ha csak egy pillanatra és némán is, de elnevelték magukat: ennek az embernek – aki annyi iráni pénzt kezelt, hogy egy királyt kiválthatott volna vele a fogásból, s akinek rengeteg ember halála száradt a lelkén – nem engedik meg, hogy do-

hányozzon a saját házában. Ekkor azonban fegyverropogás hasított a szeles sötétségbe. A főerő kommandósai egy pillanatra megdermedtek, nem tudták, mi történt. Azonnal felhúzták maszkjaikat, és tüzelőállást vettek fel – taktikai eszközeiket akkor állították össze*, amikor biztonságosan elhelyezkedtek a ház sarkainál. Sáj ekkor rádión jelezte, hogy ő lőtt. Mahszin éppen beleszívott a cigarettájába, amikor megérezte, hogy a sötétből veszély fenyegeti. Menekülni próbált: Sáj ekkor lábon lőtte. A terrorista fegyvertelen volt – ellenkező esetben Sáj agyonlőtte volna.

Attól a pillanattól kezdve, hogy a kommandós három 5,56 milliméteres golyót eresztett a célszemély lábába, a titkos művelet többé nem volt titkos. A bevetést olyannyira kockázatosnak minősítették – Mahszin nagyon értékes zsákmánynak számított, és erősen hajlott rá, hogy elmeneküljön a törvény hosszú karja elől –, hogy a felmentőcsapat beavatkozó erőit Jattától távol állították fel, nehogy valamelyik palesztin figyelő észrevegye: „valami” folyamatban van. A Jámasz kommandósai ebben a mintegy tíz percben, Mahszin elfogása során voltak a legsebezhetőbbek.

Noha a terrorista súlyosan megsebesült, menekülni próbált. Véres csíkot húzva maga után kúszni kezdett a bejárat márványburkolatán, hogy eltávolodjék az izraeli kommandósoktól.

– Basszátok meg a kurva anyátokat! – üvöltötte kifogástalan héberséggel.

A kommandósok le voltak nyűgözve, de nem mozdultak, őrizték foglyukat és biztosították a területüket. Mahszin felesége és népes családja próbált volna kirohanni az udvarra, hogy beavatkozzanak, de sakkban tartották őket. A jövevények nem voltak olyan hangulatban, hogy bárki is kukoricázzon velük, mégis gondosan ragaszkod-

* Fegyverállványokról, éjjellátó készülékekről stb. lehet szó – a ford.

tak a muszlim nőkkel való bánásmódot szabályozó kulturális alapszabályokhoz, nehogy megalázzák őket – nem érintették és szóban sem sértették meg őket. Több jámaszos is elmagyarázta a családtagoknak: át kell kutatniuk a házat robbanóanyagok és fegyverek után. Az arab közeg és a nőkkel és családi otthonokkal kapcsolatos kulturális szabályok alapos ismerete elengedhetetlen volt a robbanással fenyegető helyzet semlegesítéséhez.

Miközben a Jámasz-csapat felfejlődött és biztosította pozícióját, tagjai döbbenetben tapasztalták, hogy a sötétből villogó fényekkel és szírénezve előbukkan a közeli iszlám klinika egyik mentőautója.

– Azért jöttünk, hogy ellássuk a páciens – közölte az egyik mentőápoló.

A kommandósok hitetlenkedve csóválták a fejüket: a család a mentőket hívta! Néhány igen egyértelmű és nyomatékos arab szóval gyorsan elküldték a mentőöket.

S ekkor kitört a lövöldözés. A közeli utcákból több sorozatot adtak le AK-47-es rohamkarabélyokból. Nyomjelző golyók világították meg az eget, a távolról érkező lövedékek idegesítő közelségben süvítettek el a kommandósok feje mellett. Sáj behívta a támogatóerőt, s közben találgatta, hol lehetnek. Mindössze néhány percnyire voltak.

Amikor megérkezett a segítség, jókora erődemonstráció következett. A Jámasz védelmi körletét kibővítették, hogy legyen hely a teljes harci felszerelésben kiérkező ejtőernyősszázadok számára. Mahszint a hadsereg egyik mentőautója egy izraeli katonai kórházba vitte, ahol ellátták lőtt sebeit. A helyszínen lévő Jámasz-kommandósokat egy páncélozott busszal evakuálták. Nem sokkal ezután a hadsereg is elvonult. A Jámasz szempontjából még egészen korán volt. Miután kirakták a felszerelésüket, visszatértek a támaszpont-ra, részt vettek a záró eligazításon, és másnap hajnalban, valamikor

négy előtt nyugovóra tértek. Kaptak néhány órát, aludhattak, hogy aztán tovább folytassák munkájukat Kelet-Jeruzsálem palesztin negyedeiben.

Halil Mahszint kilenc hosszú éven át kereste a Sin Bét. Az izraeli erők keze messzire elért, ő azonban sikeresen menekült. Ez idő alatt barlangokban lakott, és soha nem aludt kétszer ugyanabban az ágyban. Sikeres és bőkezűen finanszírozott terror-infrastruktúrát épített ki, amely nagy katonai jártasságra tett szert, s amelynek egyes részei közt konspirációs okokból alig volt átjárás. Az intifáda során az Iszlám Dzsihád hebroni sejtje végzett az izraeli hadsereg legmagasabb rangú tisztjével, és hatalmas összegeket fektetett abba, hogy kiterjessze műveleteit északi irányba, az izraeli főváros felé. Miután bizonyossá vált, Mahszin hol tartózkodik, megölni lett volna a könnyebb feladat. Abban a pillanatban, hogy kilép a főbejáraton rágyújtani, egy AH-64-es kilőhetett volna rá egy Hellfire rakétát, amely cafatokra tépi, egy ilyen rakétacsapás azonban járulékos pusztítással járt volna, azok az információk pedig, amelyekkel szolgálhatott, felbecsülhetetlen értéket képviseltek a hadműveleti sikerhez – és elégtételhez – képest, amelyet a halála jelentett volna.

Mahszin elfogása egymagában is szinte megsemmisítette az Iszlám Dzsihád műveleti potenciálját a hebroni térségben. Az intifáda Mahszinjai holtan vagy börtönben végezték, köszönhetően az izraeli hírszerzés impozáns képességeinek, valamint azok elszántságának, akik hideg téli éjszakákon nem haboztak bemenni a terroristák ellenőrizte sötét környékekre.

TIZENHETEDIK FEJEZET

Ó, Jeruzsálem...

Rutinszerű felderítőakció volt. A célterület művelet előtti, helyszíni felmérése, valamint azoknak a személyeknek a megfigyelése, akiknek elfogása érdekében az akciót végrehajtani készültek, szervesen hozzátartozott a Jámasz rajtaütéseihez. Így amikor a Sin Bét operatív tisztje átadta a jámaszosoknak egy gyanúsított terroristasejt dossziéját – amely katasztrofális öngyilkos bombamerényletek sorozatára készült Jeruzsálemben –, azok, akiknek az volt a feladatuk, hogy kivitelezhető elfogatási tervet dolgozzanak ki, kiválasztottak egy megfelelő járművet a telephelyen, majd összeválogatták jelmezeiket az egység fegyverraktárában található hatalmas készletből, és elindultak az óvárosba. A célpont közelébe tett információgyűjtő autóúthoz néha mindössze két kommandós is elég volt. Madzsalli vezetett, aki az intifáda kitörésekor, a Templom-hegy tetején vívott ádáz összecsapások résztvevőjeként szerezte tiszthelyettesi stráfjait. Társa Joni, a Jámasz egyik régi motorosa, az egység legrégebben szolgáló tagja volt. „A szépség és a szörnyeteg” tandemek abszolút szakértőinek tekintették őket. A jóképű Madzsallinak szokás szerint semmivel sem kellett elkenődnie olajbarna arcbőrét, Jonit viszont, mind rendesen, öregemberré maszkírozták, olyanná, akire ráferne a fürdés, s akinek a ruhái mosógépért kiáltanak.

A páros, kézfegyvereit gondosan álrúhái alá rejtve, egy alaposan megtervezett útvonalon haladt Jeruzsálem Rasz al-Amud nevű, palesztinok lakta része felé, amelyben tizenkétezen laktak, s amely az óvárostól délkeletre, az al-Aksza-mecset falaitól és a Templom-hegytől pár lépésnyire kezdődött. Rasz al-Amudnak két nagyon különböző arca volt – békés időkben szívélyesen fogadta a világ minden tájáról a Siratófalhoz érkező turisták tízezreit, a területnek azonban mindig is volt egy erőszakos, kényes pontja: egy sor szűk utca és lakótömb, ahol beszédes jelek árulkodtak arról, hogy a környék a terrorizmus bástyája. A rutinszerűen felbukkanó határőr-járőröket kövekkel és palackokkal dobálták. A jeruzsálemi körzetben működő különleges egységek – a 33-as, a Matilan és a Ja'masz gyakran fordultak meg itt. A területen erőteljesen érzékelhető volt a Hamász és az Al-Aksza Mártírjainak Brigádja jelenléte. A jeruzsálemi sejtek hagyományosan a legerőszakosabbak közé tartoztak az intifáda során.

Bár Madzsalli és Joni úgy ismerték Rasz al-Amudot, akár a tenyerüket, a művelti szempontok szükségsszerűvé tették a Sin Bét hírszerzési információinak összevetését azzal, amit a két férfi saját szemével látott az utcákon. A tervezés előtti kérdések végtelen sorát csakis úgy lehetett megválaszolni, ha a válaszokat a helyszínen keresték. Vajon a célterület elszigetelt, vagy pedig gyalogosok tömege hullámszik rajta? Mennyire keskenyek az utcák, és hová kell felvonulniuk a rohamhoz a támadóerő járműveinek? Melyek a legjobb kilövési pontok a mesterlövészek számára? Mivel a célba vett sejt robbantássorozatot tervezett, az előzetes felderítés során még az olyan kérdések is lényegi jelentőséggel bírtak, mint hogy mennyire megközelíthető a környék tűzoltóautók számára. Miközben Madzsalli és Joni lassan elhaladtak ütött-kopott személygépkocsijukban egy üzletsor és a fölötté lévő lakások előtt, eltérésekre figyeltek fel a maguk

szemével láttak és a Sin Bét jelentésében foglaltak között. Noha az egység az intifáda során több ezer akciót hajtott végre, az efféle gondos felkészülésnek köszönhetően egyetlen embere sem esett el vagy szenvedett súlyos sebesülést.

Néhány nappal később, alkonyatkor egy Ja'masz-team bemerészkedett Rasz al-Amudba: felderítések alapján kidolgozott tervet hajtottak végre. A háztetők peremén mesterlövészeket helyeztek el, a Beszélők pedig óvatosan bevezették az emberektől nyüzsgő területre az alaposan felfegyverzett, álrúhás kommandósokat. A terroristák, akiket egyetlen lövés nélkül sikerült elfogniuk, öngyilkos merénylőket készültek küldeni egy vendégekkel teli, népszerű belvárosi kávéházba. 2005 júniusa volt, az intifáda már öt éve tartott, s akiket a Ja'masz az akció során elfogott – noha az izraeliek elleni harc jeruzsálemi frontjain szereztek tapasztalataikat –, már nem sokat tehettek céljaik megvalósítása érdekében. A Hamász és a többi csoport is kudarcot vallott: Izrael – legalább is, ami Jeruzsálemet illeti – megnyerte a háborút.

2004. szeptember 22. napos délutánján, valamivel négy óra előtt egy tizenennyolc éves, nabluszi palesztin nő Jeruzsálem Francia-domb negyedében a Holt-tenger irányába, délre vezető főúton egy autóbusszmegálló felé tartott, amelynek közelében autóstopposok is gyakran várakoztak. Arcát hidzsáb takarta el, kicsi volt és vékony, igénytelen ruhadarabokat viselt. Egy nehéz táskát cipelve közeledett a stoppos fuvarra váró izraeli katonák és diákok csoportjához. Két határrendőr – Menase Komemi és Mamoja Tahio tizedesek, akik öngyilkos merénylőket keresve járőröztek a környéken – gyanúsnak találta a fiatal palesztin nőt. A két fiatal tizedes feléje indult, és közölte vele: megmotoznák és megvizsgálnák a táskáját

is. A nő ellenkezett. Amikor pedig a határrendőrök őrizetbe akarták venni, egy kapcsolóval felrobbantotta a táskát megtöltő öt kilogrammnyi robbanóanyagot, amelyet megbízói a nabluszi Aszkar menekülttáborban készítettek elő számára. A kér rendőrt megölte a robbanás, amelynek ereje akkora volt, hogy elpusztította a buszmegállót, több száz méternyire röpítve a deformálódott fémdarabokat, az üvegcserepeket – és az emberi csont szilánkjait. Az elsőként a helyszínre sietők már távolról megéreztek az égett gumi és megperzselt emberi hús szagát.

Nyomban a detonáció után rendőri egységek száguldvá indultak a Jeruzsálemet Ciszjordániától elválasztó ellenőrző pontokra, hogy megakadályozzák további merénylők bejutását a városba. A robbantó azonban, akinek tettéért az Al-Aksza Mártírjainak Brigádja vállalta a felelősséget, az egyetlen emberi cirkálórakéta volt, akit aznap Izraelbe küldtek. A francia-dombi robbantás – a harmadik a város északi csücskében – volt az utolsó öngyilkos jeruzsálemi bombamerénylet az al-Aksza intifáda történetében.

Jeruzsálem minden más izraeli városnál súlyosabb csapásokat szenvedett el az intifáda során. Az ország fővárosát több tucat támadás érte, melyekben csaknem kétszáz civil vesztette életét, és ennek sokszorosa sebesült meg. Lehetséges, hogy a város lakói szokás szerint lerázták magukról azokat a szörnyű éveket: újabb hegszövetre teg rakódott az izraeliek makacs lelkének belső páncélzatára, tovább erősítve meggyőződésüket: „ami nem öl meg, az megerősít”. Kevés hely akadt azonban a városban, ahol Jeruzsálem polgárai biztonságban érezték magukat. A merénylők egyaránt lecsaptak az elegáns zöldövezetekben és a város kopottabb munkásnegyedeiben. A vérontásra kollektív eltompultság volt a válasz, amit talán az egész lakosságon úrrá lévő, katasztrófa utáni stresszállapot váltott ki. A szülők, valahányszor a telefonjuk megszólalt, a legrosszabbtól tartottak.

Sokan máig emlékeznek a rettegésre, hogy értesítést kapnak: szeretitek rossz buszra szálltak vagy rossz kávézóba tértek be.

Azok, akik a Jámasz tagjaiként Jeruzsálemben a terror elleni küzdelem első vonalaiban harcoltak, ugyancsak szörnyű időszakot éltek át: az akciók szakadatlan sora folyamatos feszültségben tartotta őket. A Jámasz háborújában semmi sem volt egyértelmű, a dolgok nem az elektromos kapcsolók vagy távirányítók következetes módján működtek. A meglepetésszerű letartóztatások során a kormandósoknak emberek otthonába kellett behatolniuk, szobákat kellett átkutatniuk, ahol kisgyerekek aludtak, a kiságyaiktól nem messze viszont kézigránátok és AK-47-esek lapultak a szekrényekben. A titkos hadviselés mindenfajta regényességet nélkülözött: véreres szemű férfiak végezték napi robotjukat, amelynek üzemanyagai a nikotin és saját idegeik voltak. Igaz ugyan, hogy James Bondhoz illő trükkökkel szedték rá az ellenséget, és álruhában tették a dolgukat, de egyáltalán nem James Bond életét éltek. A Jámasz háborúja az állomány tagjaitól súlyos személyes áldozatokat követelt. Ki kellett hagyniuk gyerekeik futballmérkőzéseit, lemaradtak asszonyaik születésnap partijairól. Gyerekeik számtalanszor kérdezgették anyjuktól: *eifo aba?* – „Hol van apa?” Apa a közelben volt, autóval néhány percnyire, de titokban járta Szilvant, és információt gyűjtött egy terroristasejtről, amely férfiak, nők és gyerekek tucatjainak haláláért volt felelős. Vagy apa Betlehem külvárosában vívott tűzharcot a Hamász fegyvereseivel.

Az egység számos tagja érezte úgy, hogy a jeruzsálemi terrorellenes hadjárat egybefüggő, fordulópontok nélküli küzdelem – azok, akik még elég fiatalok voltak, hogy izgalmat találjanak munkájukban, és akik a túlhajszoltság miatt nem is emlékeztek minden rajtaütés vagy megfigyelés részleteire. Nem került sor a konfliktus kimenetelét eldöntő összecsapásokra; az intifádát nem egyszerűen lever-

ték – a lendülete fogyott el. A Ja'masz, ahogyan megfelelői másutt is, felőrlő háborút vívott a palesztin szervezetek ellen, és győztesnek végül azt nyilvánították, akinek sikerült talpon maradnia.

Ebben a hadjáratban a Ja'masz természetesen nem egymaga győzött. A mindkét nembeli jeruzsálemi rendőrök fáradhatatlanul folytatták éber elrettentő hadműveleteiket. A vitatott, de cáfolhatatlanul hatékony elválasztó kerítés integráns szerepet játszott a terroristák várostól való távoltartásában. A Sin Bét mesteri módon szivárgott be az összes terrorszervezetbe, briliáns módon hatolt be a legkülönböztettebb terroristasejtekbé is. Minél tovább tombolt az intifáda, annál megbízhatóbbá váltak a belbiztonságiak módszerei. Az adatszerzésnek ezen bejáratott módjai megnyitották az utat a különleges akciók előtt.

Winston Churchill mondta a Királyi Légierő bátor pilótáiról, akik az 1941-es légi háborúban megmentették Nagy-Britanniát:

– Ilyen keveseknek ilyen sokan még soha nem tartoztak ennyivel.

A jeruzsálemi Ja'masz tagjai olyan aknamezón vívták élet-halál harcukat, amely egyben a földkerekség levitatottabb „ingatlantulajdona”. Lankadatlanul küzdöttek, mert egyszerűen nem volt más lehetőség, nem folyamodhattak más megoldáshoz. A ja'maszosok minden képességüket latba vetve folytatták hadjáratukat, hogy biztosítsák Jeruzsálem túlélését a terroristák kíméletlen háborújában.

HARMADIK KÖNYV

A GÁZAI ÖVEZET

ירושלים
القدس

TIZENNYOLCADIK FEJEZET

A filiszteusok nyomdokain

Imad Haszán Imbrahim Akelt izzó ambíciók fűtötték, melyeket a bosszúvágy táplált. Akel 1971 júliusában a Gázai övezetben található Dzsebaljában, az ENSZ által fenntartott menekülttáborban született. Négy évvel azután látta meg a napvilágot, hogy az arab hadseregek megsemmisítő vereséget szenvedtek a hatnapos háborúban; izraeli fennhatóság alatt, egy vallásos családban nevelkedett. Arról álmodott, hogy egyszer majd gyógyszerész lesz, de vonzotta egy rossz hírű iszlám szervezet harciassága is, amelyet hamarosan Hamász néven ismert meg a világ. Tizennyolc éves korára Akelből utcai harcos lett. Számos társához hasonlóan őt is elfogták az izraeli biztonsági erők, és tizennyolc hónapot töltött börtönben. Mivel a Sin Bét tudta róla, hogy aktív résztvevő egy terrorista szervezetben, a hírek szerint megakadályozta, hogy iszlám jogot tanuljon a jordániai Ammanban. A Gázában rekedt Imad Akel a Hamász katonai szárnyának parancsnoka lett.

Az Izzedin al-Kasszám Brigád egy szenvedélyes muszlim klerikusról kapta a nevét, akivel 1935-ben a britek végeztek; Szalahi Sehada, a Hamász terrorhálózatának egyik alapítója hozta létre, azoknak a portyázó akciócsoportoknak a megszervezője, amelyek Arafat híveire és a Sin Bét feltételezett kollaboránsaira vadásztak. Az intifáda

ezeknek a tevékenységeknek a körét izraeli civilek és katonák elleni támadásokra is kiterjesztette. Az Izzedin al-Kasszám Brigád egyik első megmozdulása 1989-ben két izraeli katona, Avi Saszporthas és Ilan Szaadon elrablása és meggyilkolása volt.* 1991-re a Hamász talpas katonáinak létszáma és sokfélesége megfelelt egy teljes földalatti hadseregének, amely nyílt terroristaakciókban csapott össze az izraeli erőkkel. Akelel harci képességeivel és szervezői rátermettségével kivívta a Hamász vezetőinek elismerését, akik elküldték Ciszjórdániába, hogy Izzedin al-Kasszám-sejteket alapítson a nagyobb városokban és falvakban. Akelel a Ciszjórdániában és Gázában járőröző izraeli katonák elleni rajtaütésekre specializálódott, a Véderő tizenegy tagjának megöléséért és több mint ötvennek a megsebesítéséért terhelte felelősség. A Hamász felfigyelt rá, 1992 májusában kinevezték a ciszjórdániai és a gázai Hamász-erők parancsnokává. Felfigyelt rá azonban a Sin Bét is. A Sin Bét valamennyi Gázai övezetben működő operatív ügynöke alaposan megjegyezte magának az általuk üldözött fiatal férfi kísértetiesen sápadt arcborét, ritkás szakállát, sűrű hajának homloka felett M alakban húzódó vonalát.

Akelel két további éven át sikeresen tért ki izraeli üldözői elől. Sohasem aludt kétszer ugyanabban az ágyban, és csak éjszaka mozgott, miközben folyamatosan vezényelt egy elszánt, minden akcióval vakmerőbbé váló terroristákból álló, föld alatti hadsereget. A legkiválóbb izraeli különleges alakulatok hajszolták, de akárhányszor ajtót rúgtak be, akárhányszor embert ráztak fel álmából, Akelel mindig egy lé-

* Az emberrablást, úgy hírlik, a Hamászt alapító Ahmed Jaszin sejk rendelte el, és ahhoz is ragaszkodott, hogy az izraeli katonák elrejtett holttestét is visszatartsák – hogy a szervezet cseletárgyként használhassa őket a Sin Béttel, elfogott Hamász-aktivisták szabadon bocsátása érdekében folytatott alkudozás során. E katonák sírjainak holléte becses titok volt: Avi Saszporthas 1989. február 3-án rabolták el és ölték meg, de földi maradványait néhány hónappal később megtalálták; Ilan Szaadon őrmester elrablására és meggyilkolására 1989. május 3-án került sor, az ő maradványaira azonban csak 1996. augusztus 11-én bukkantak rá.

péssel fegyveres üldözői előtt járt. „A kilencéltű ember” – így emlegették a Sin Bét operatív tisztjei.

Akelel 1993. november 24-én hagyta el a szerencsése, Sedzsaijában, egy szűk hadműveleti területen, Gázaváros egy keleti negyedében. Számtalan munkaórnyi hírszerzőmunkát és rajtaütés előtti felderítést fektettek az elfogását vagy megölését célzó hadműveletbe, amely azonban egy néhány másodperces, heves tűzharcban csúcsodott ki. Akelel a legnagyobb erőkkel keresett terroristák listájáról a Sámson, a Gázai övezetben működő két izraeli titkos antiterrorista egység beavatkozása nyomán törölték.

A Gázai övezetben 1948-ban 82 500 férfi, nő és gyerek élt¹. A zsúfolt, negyvenöt kilométer hosszú és hetedfél kilométer széles sáv Izrael délnyugati határövezetének csücskében és a Sínai-félsziget északnyugati, földközi-tengeri partvidékén húzódik. Izrael Állam létrejötte után 160 ezer palesztin menekült árasztotta el az ősi filiszteus erősséget, ahol a *Bírák könyve* szerint Sámson a Dágon nevű istenség szentélyét lerombolta. A menekülteket sietve beraktározták nyolc, az övezet három városa körül sebtében kialakított, az ENSZ által igazgatott viskótáborba – északon Gázaváros, középtűt Hán Junisz, délen, az egyiptomi határnál Rafah közelében. A táborok hamarosan állandó jelleget öltöttek – s bennük a nyilvánvaló nyomorúság és a reménytelenség is. Az egyiptomiak, akik az övezetet 1949-től 1967-ig megszállva tartották, gyakran szembesültek a lakosság ellenállásával és erőszakosságával. Az egyiptomi titkosszolgálatok hozzájárultak, hogy a palesztin gerillák – a fedájínok – ugródeszkaként használják a Gázai övezet izraeli mezőgazdasági települések és közösségek elleni támadásaik során. Kairóban tudták, hogy a palesztinok nyomorúságát – ha megfelelő módon élesztgetik a dühös fehaborodásukat², és tápot adnak az Iz-

rael elleni bosszú álmának –, sok más arab államhoz hasonlóan saját belső problémáik elkendőzésére használhatják fel. Izrael azonban a fedájinok minden egyes támadását gyorsan és keményen megtorolta, az övezetben élők nyomorúsága pedig az erőszak feltartóztathatatlanságának elemévé vált.

A fedájinok támadásai és az Egyiptom és Izrael közti feszültségek váltották ki a Sínai-félsziget elleni 1956. október 29-i inváziót, amelynek során az izraeli erők elfoglalták a Gázai övezetet.* Tizenegy évvel később, az 1967. júniusi, hatnapos háború kezdetén az izraeli páncélos erők áttörték az egyiptomi vonalakat és visszafoglalták a Gázai övezetet – ezúttal kevesebb mint kétnapi küzdelem után. 1956-ban az izraeli csapatok öt hónapig maradtak a sávban. Az 1967-es háború után Izrael ismét belebonyolódott a kényes és folyamatos robbanásveszéllyel fenyegető földdarabbal kapcsolatos ügyekbe.

Miután az övezet izraeli fennhatóság alá került, néhány feszült és véres esztendő következett. A palesztin terrorcsoportok, amelyeket immár nem tartott kézben az egyiptomi titkosszolgálat, megkísérelték erőszakkal visszaszerezni a területet, Izrael azonban gyorsan és mindent eldöntő módon felelt a próbálkozásaikra. Meir Dagan százados titkos antiterrorista egysége, a Véderő déli parancsnokságának kötelékébe tartozó Szajeret Rimon a terrorista felkelés leverésének tankönyvi példájával szolgált. Dagan emberei, akiket kis csapatokban és teljes álcában vetettek be, célul tűzték ki, hogy az övezetben mindenütt hajtsanak végre akciókat, így a menekülttáborok veszedelmes és fojtogatóan zsúfolt viskóvárosaiban is. Dagan

* Izrael a hadjárat során el akarta foglalni a Sínai-félszigetet, hogy biztosítsa hajóinak a Tíráni-szoroson át való kijutást a Vörös-tengerre. A hadműveleteket az angol–francia *Opération Mousquetaire* tervvel összehangoltan hajtották végre, amelyet a szuezi válság idején a Szuezi-csatorna megszerzésére dolgoztak ki.

jelezni akarta a palesztin fegyvereseknek, hogy továbbra is érvényben van a *davka*, a csak azért is: előbbieket úgy gondolták, menedéket találhatnak a túlszűfolt környékek emberlabirintusában. A százados érzékeltetni kívánta: embereit sem magyarázkodás, sem elrettentés nem tartja vissza attól, hogy az övezet bármely zugába behatoljanak.

A Szajeret Rimon hadműveletei – valamint a hadsereg és a határőrség erőteljes jelenléte – viszonylagos nyugalmat és szerény gazdasági fellendülést eredményeztek a földdarabon. Talán csak képzelt és feszültségekkel terhes nyugalmat, amely azonban tizenhat évig eltartott. A gázaiak Izrael belsejébe jártak dolgozni, a helyi gazdaság pedig ugrásszerű fejlődést mutatott ahhoz képest, amikor az egyiptomiak voltak a térségben. Az életkörülmények még ahhoz képest is javultak, hogy a születési arány itt volt az egyik legmagasabb a világon. A nyugodt felszín azonban törésvonalakat rejtett, amelyek geológiai mélységű ellentétek következményei voltak.

A Ciszjordánia városaiban élő kozmopolitább palesztinok és az izraeliek szemében a Gázai övezet elfeledett, homokba fúlt, nyomorúságos határvidéknek számított. Konzervatív vidék volt, és sok ciszjordániai szerint provinciálisan primitív. A palesztin nacionalizmust a Sziklamecset aranykupolájának fényei szimbolizálták – nem pedig Hán Junisz poros földútjai. Az izraeliek, s közülük különösen azok, akiket boldog elragadtatásba ejtett az Ószövetség ciszjordániai helyszíneinek 1967 utáni visszacsatolása, nem ugyanezzel a szemmel néztek Gáza bibliai helyeire, amelyek – számukra legalábbis – a vidék zsidó múltját bizonyították. Izrael mégis huszonegy települést alapított a Gázai övezetben, melyek többsége a délnyugati Gus Katifnál Rafahhal és az egyiptomi határral, keleten Hán Junisszal, északon a Deir el-Balah-i menekülttáborral, nyugaton és északnyugaton pedig a Földközi-tengerrel volt szomszédos. A telepesezőségek katonai védelemre szorultak, hasonlóképpen a két út is, ame-

lyek hozzájuk vezettek, és az összeköttetést jelentették Izrael többi részével. Az övezetben szolgáló izraeli katonák és határrendőrök veszélyes helyeken teljesítették kötelességüket, amit Izraelben kevesen fogtak fel, nemigen törődtek vele. Gáza különálló, távoli, veszélyes hely volt. A területen lakók lélekszáma az 1980-as évek közepére megközelítette a hatszázezretet.

A földindulás 1987. december 8-án következett be. Az Erez átkelőhely közelében, a Dzsebalja menekülttáborban egy óvatlan izraeli teherautó-sofőr súlyos balesetet okozott: válaszul palesztinok ezrei tódultak az utcára. Erőszakos demonstrációkra került sor, a kibontakozó zavargások minden gázai előzményükön túltettek, majd hamarosan áterjedtek Jeruzsálemre és Ciszjordániára is. Megkezdődött az első intifáda.

A Véderő titkos alakulata Gázában a 367-es Egység, ismertebb nevén a Sámson (héberül *Simson*) volt. 1986-ban, nem sokkal a Duvdevan megalapítása után hozták létre. A projektet Jichák Mordeháj vezérőrnagy, a hadsereg déli parancsnokságának feje irányította. Az Iraki Kurdisztánban született Mordeháj kőkemény figura volt, az egyik legmagasabb izraeli kitüntetésben részesítették bátorságáért, amelyet egy ejtőernyős zászlóalj élén az 1973-as jom kippuri háborúban, a Sínai-félszigeti Kínai Farmért², egyiptomi kommandósokkal vívott elkeseredett küzdelemben tanúsított. Mordeháj egyre feljebb emelkedett a sereg ranglétráján, újabb rendfokozatokat és sebeket szerzett az ellenséges területen töltött sötét éjszakák során, kis

² Négy palesztin meghalt, hatan megsérültek – *a ford.*

³ Az elnevezés onnan ered, hogy a kísérleti mezőgazdasági telep gépei japán feliratokat viseltek, amelyeket az izraeli katonák kínai írásnak néztek. A hely az izr. katonai térképekre is így került fel – *a ford.*

elit egységek parancsnokaként, amelyek bármely csatatéren drasztikusan megváltoztatták az erőegyensúlyt. Mordeháj a Sámsonat hasonló szellemiségű, unortodox katonai gondolkodók egy csoportjára alapozta – vállalkozó szellemű tisztekre, akik mindnyájan egykori ejtőernyős felderítők vagy kommandósok voltak, s akik harcolván történelmet akartak írni –, rajtuk kívül pedig önkéntesekre, akik olyan személyiségvonásokkal rendelkeztek, amelyek különösen kémek és csirkefogók esetében előnyösek. Az egység első parancsnokának, Ilan^{*} őrnagynak nemrégiben ért véget megbízatása a Véderő tiszti iskolájában. Zászlóaljparancsnokként szolgált Izrael majdani vezetőinek e keltetőjében, s most felajánlották neki, hogy bevetési állományba kerülhet, és a lehető legszokatlanabb körülmények között tevékenykedhet. Elfogadta a félelmetes kihívást, előtte azonban tárgyalt a Jáma'm parancsnokaival és az izraeli hírszerzőszakma képviselőivel. Figyelmesen meghallgatta a Szajeret Mat'kal parancsnokának, Mose Jáalonnak a kis csapat alkalmazásával és a városi hadviseléssel kapcsolatos tanácsait.³ (Jáalon utóbb a hadsereg vezérkari főnöke és védelmi miniszter lett.)

Ilan őrnagy kifogástalan szolgálati előmenetelű embereket toborzott, szinte mindnyájukat az ejtőernyős dandárból, vállalkozó kedvű, de előre gondolkodó katonákat, akik egy nagyon veszélyes hadszíntéren, banditákkal szemben is boldogultak. Az egység különböző hátterű harcosokból verbuválódott, akik nyelvek sokaságát beszélték. A jó arab nyelvtudás előnynek számított, ha valaki be akart kerülni a kis egységbe, de nem volt előfeltétel. Az önkéntesek hátterét alaposan ellenőrizték, azt pedig, akinek valamelyik rokona terrortámadás során halt meg, automatikusan elutasítottak, nem

^{*} Más beosztásokban később kényes feladatokat látott el – kilétét egyelőre nem hozták nyilvánosságra.

szolgálhatott az egységben. A Sámson fenyegetésorientált tagokat toborzott, nem olyanokat, akik mindenáron maguk akartak igazságot szolgáltatni.⁴

A Gázai övezetben nem volt hiány munkában. Az itteni terroristasejtek a PFSZ tuniszi főhadiszállásától kapták hadműveleti parancsaikat – továbbá számos különböző, szíriai és iraki székhelyű „fronttól”. A Hamászt és a megszületőben lévő Iszlám Dzsihádöt évek óta Arafat és hatalma kihívóinak tekintették, s anélkül sikerült fegyvereket felhalmozniuk, hogy ebben a Sin Bét különösebben megzavarta volna őket. A terroristák igencsak vegyes arzenált hoztak össze: középkori fegyverektől a szovjet tömbből származó harceszközökig minden volt benne: házilag készült bárdoktól és cséphadaróktól az egyiptomi gyártmányú, 1967-ben hátrahagyott géppisztolyokig, vadonatúj AK-47-esektől a Véderőtől lopott Uzi-kig és M16-osokig – valamennyit a csempészett fegyverek virágzó feketepiacán vásárolták. Az izraeli erők elleni támadások mind gyakoribbá és hevesebbé váltak: teljes intenzitással folyt a gerillaháború. A gázai harcok mindinkább fanatikus-vallási színezetet öltöttek.

A Sámson egység ciszjordániai megfelelőihez képest kicsi volt, de több munkája akadt, mint amennyit el tudott végezni. A Sin Bét és a katonai titkosszolgálat hírszerzésének támadó ékeként működött. Szerte az övezetben elfogó rajtaütések és megelőző csapások szakadatlan sorozatába kezdett, számos igen veszélyes terroristát vette őrizetbe vagy ölt meg, a legrátermettebb parancsnokokat vonták ki a forgalomból – például Imad Haszán Imbrahim Akelt, akit Robert Fisk brit újságíró akkoriban, noha nem elismerésképpen, „a Hamász legnagyobb mártírjának” nevezett. Az akciót Uri Azulay százados vezette, aki a Szajeret Ma'tkal mélységi felderítőakcióinak szupertitkos, „ármány és gyilok” világát cserélte fel a Sámson teamparancsnoki beosztásával. Azulay ott akart szolgálni, ahol szükség volt rá,

és az elit-professzionizmus legmagasabb szintjét honosította meg a kis, sorállományú csapat körében.⁶

Az Azulay és a Sámson egység többi parancsnokának alárendeltségében szolgáló személyi állomány rendkívül nehéz körülmények közt akciók százait hajtotta végre: „üzemanyaguk” a vegytiszta bártorság és az adrenalin volt.

– A mi ellenségeink nem a helyi lakosok, hanem a fegyveres terroristák. Gáza népének joga van az élethez, nehéz körülmények közt élnek, mi azonban csak azokra pályázunk, akiknek fegyvereik vannak, és nem hajlandók megadni magukat – mondta embereinek egyik akciójuk előtt egy teamparancsnok. – Lesztek szívesek elképzelni, hogy nem uniformist, hanem öltönyt-nyakkendőt viseltek, amikor egy házkutatás során egy gyanúsított vagy egy család lakásában jártok el. Ha fegyvereket vagy robbanóanyagot keresve át kell törnötök egy falat, ám tegyétek, de mindig jusson eszetekbe, hogy annak a családnak azután is ott kell laknia, hogy eljöttünk onnét.⁷

Az egység tagjainak átlagéletkora 19-20 év volt. A katonák fiatalok és lelkesek voltak, de Gázában rendkívül bonyolult körülmények között, harcászati szempontból igen nehéz terepen kellett eligazodniuk. A Sámson működése idején négy kommandósa esett el harcban.

Matan Vilnai vezérőrnagy, aki az intifáda véres esztendeiben a déli parancsnokság élén állt, s aki teljes tisztí pályafutása során az ejtőernyősöknél és elit felderítőalakulataiknál szolgált, pontosan tudta, milyen hatalmas – talán elviselhetetlen – teher nehezdedik Gázában a Sámson kommandósaira.

– Egy igazi titkos egység felépítéséhez, amely észrevétlenül bele tud olvadni környezetébe, évekig tartó kiképzésre van szükség, s ezt sorkatonákkal gyakorlatilag képtelenség megoldani. Forrásokat és időt igényel, hogy egy ilyen egységet professzionális alakulattá formáljunk. Ilyen körülmények közt a kommandósok gyorsan leleple-

zódtek. Álruháik csak a harcérintkezés felvételekor bizonyultak hatásosnak. Elég volt pár szót váltaniuk a helyiekkel, hogy azok rájöjjenek: nem itt (Gázában) született emberekkel, hanem zsidókkal állnak szemben.⁸

Vilnai szavaiból kiérzik az elismerés a Sámson bátor és kitartó kommandósai iránt, akik szinte leküzdhetetlen nehézségek közepette százával hajtották végre az „elfogni vagy likvidálni” típusú rajtaütéseket fanatikus és elszánt terroristák ellen. A vezérőrnagy kijelentései egyben annak kényszerű tudomásulvételét is jelzik, hogy a titkos háborút nem vívhatták meghatározott idejű szolgálatot teljesítő katonák. Végül is volt egy másik titkos egység is, amely a déli parancsnokság kötelékében a Sin Bétnek és a gázai hadosztálynak dolgozott.

1989 szeptemberében a Gázai övezetben létrehoztak egy titkos határőregységet. Az alakulat – a Határőrség első Ja'masz-egysége – megszervezésével Huszein Faresz főrendőrbiztost bízták meg. A ragyogóan dekorált drúz tiszt a határőrség térségbeli parancsnoka volt, aki idejekorán felismerte egy különleges profilú, arabul beszélőkből álló regionális terrorelhárító erő jelentőségét. Faresz elég régen szolgált az övezetben, hogy felvegye az itteni tempót: Gázában 1967 óta folyamatosan állomásoztak határőrszázadok. Személyi állományukat drúz, beduin, cserkesz és keresztény rendőrök alkották, akik egész pályafutásuk során azokon a veszedelmes környékeken tartották fenn a rendet, amelyek urai valaha a filiszteusok voltak. Ezek az emberek nemcsak hogy beszéltek az itteni nyelvet és ismerték a helyi szokásokat, valamint kulturális érzékenységeket, hanem olyan alapos tudással is rendelkeztek a helyi terepviszonyokról, amelyet egy Véderő-zászlóalj sorkatonái nem szerezhettek meg kötelező szolgálatuk éve alatt. Ismertek minden Fatah-szimpatizánst

és klerikust, minden törvénytisztelő munkást, akik izraeli építkezéseken dolgozva próbálták biztosítani megélhetésüket – lakni pedig a Nuszeirat menekülttábor szardíniásdobozokhoz hasonlóan zsúfolt salakbeton sorházaiban laktak –, és ismerték a tágasabb környékeken, a gázavárosi teraszos bérlakásokban és villákban élő rangosabb családokat is. Tisztában voltak a helyi viszonyokkal, és hogy milyen erőfeszítéseket igényel a mindennapi megélhetés. Ők alkották ennek az új titkos alakulatnak az eredeti magját.

A frissen létrehozott egység nem volt nagy. A gázai Ja'masz mindössze maroknyi emberből állt, akik a helyi piacon vásárolt holmikkal hozták össze álruhatárukat, amelyből a bevetésekre kiválasztották a megfelelő darabokat. Civil kocsikból álló miniatűr járműparkjukat rendőrségi telephelyekről kapták, de használtak lefoglalt kocsikat is. Az egységet lényegében két különálló erő alkotta: az egyik szakasz (vagy team) az övezet déli részén, Hán Juniszban, Rafahban és a középső területek (Deir el-Balah, Nuszeirat és Magazi) menekülttáboraiiban végrehajtandó akciókért felelt, a másik szakasz hatáskörébe az északi szektor, Gázaváros, Beit Hanoun, valamint a Sedzsa'ija-i veszedelmes utcák, és a Dzsebalja és a Sati menekülttáborok tartoztak. A feladatok területi eloszlása azonban annyira esetleges volt, a terroristákat pedig annyi körzeten keresztül üldözték, hogy 1990-ben végül egyesítették a két szakaszt.

Első parancsnokainak egyike Jakov „Kobi” Sabtáj volt. A megvesztegető mosolyú, szelíd szavú, de magabiztos volt ejtőernyős olyan rálátással rendelkezett a terrorelhárítás területén, amely a sakktáblát szemlélő sakknagymesterével vetekedett. Pontosan tisztában volt azzal, mennyire bonyolult és robbanékony a helyzet a gázai hadszíntéren, és hogy milyen beágyazottsággal rendelkezik a terrorista alvilág. Egy-egy Sin Bét-dosszié beérkeztek az is fel tudta mérni, milyen újabb veszélyek leselkednek az egységre.

Gáza külön világ volt – szűk sikátorok és házak labirintusa. Az övezetben alig akadt utcanévtábla, a legtöbb épületet meg sem számozták. A hírszerzési adatok, amelyeket az egység kapott, gyakran bizonyultak vázlatosnak és hiányosnak. A kommandósoknak rendszerint napokon át – vagy még tovább – kellett figyelniük egy-egy helyszínt, csak hogy meggyőződjenek róla: a célszemély balról a harmadik házban lakik, nem pedig két ajtóval odébb, ahol húszan aludtak egy egyszintes helyiség padlóján. Mindenütt nyüzsögtek a gyerekek, az utcákon és a grundokon, a nap és az éjszaka minden órájában. A szárítókötelek és villanyvezetékek keresztezték egymást, a tele szemeteskonténerek tartalma a szennyvíz pocsoláiba potyogott. Az övezet életének megúszhatatlan kísértőzenéjét az autók állandóan harsogó kürtjei és rádiói alkották, az árut szamaras kordékon szállították a piacra. A viskók fölé többszintes épületek magasodtak. A falakat egyik vagy másik csoport graffiti-jei borították, s úgy tűnt, mintha minden második épület befejezésre várna. Éjszaka a lámpák narancsszínbe borították az utcákat, mentőautók szirénái jajongtak. Valahonnan a távolból időről időre fegyverlövések hallatszottak. Valahol mindig folyt valamiféle utcai harc. Amikor a palesztinok és izraeliek nem harcoltak egymással, a palesztinok saját belháborúikat vívták. Mindig volt elszámolnivalójuk egymással. A kollaboránsok holttestét – némelyikük a Sin Bétnek dolgozott, mások viszont ártatlan balszerencsések voltak – rendszerint reggelenként találták meg.

A terrormozgalmakban résztvevők menedékre letek a zsúfolt káoszban. Ugyanígy az iszlám illegalitás tagjai is, akik szintén hagyatkozhattak a mecsetekre és iszlám intézményekre, amelyekben elrejtőzhettek, és fegyvereiket, robbanászereiket is elrejtették. Amint az intifáda aszimmetrikus konfliktussá alakult, ami a dolgok rosszabbra fordulását prognosztizálta, a csatater egyre veszélyesebbé

vált. Különösen a Hamász és az Iszlám Dzsihád kezdett olyan öngyilkos fanatizmust mutatni, amilyenre a szembenállás korábbi történetében nem volt példa. A rajtaütéses elfogások immár nem számítottak eleve lefutott meccseknek, a Hamász gyilkos elszántságával – és egyenesen kívánva a halált – visszaütött. Izrael elit egységei mind baljósabbnak érezték a harci helyzet alakulását.

Sabtáj érzekelte a közeg bonyolultságát, és oly módon formálta az egységet, hogy emberei biztosan, zökkenőmentesen és hatékonyan leküzdjék ezeket az akadályokat. Ezekben a „vadnyugati” években döntő jelentőséggel bírt az álcázás, amely lehetővé tette, hogy az információgyűjtéshez és a letartóztatásokhoz fel tudják deríteni a terroristák által ellenőrzött utcákat és környékeket. A gázai határőrszázadok egyikében szolgáló, Simon nevű fiatal tiszthelyettes 1991-ben, egy kegyetlenül kemény válogatási folyamat végén csatlakozott a Jámaszhoz – miután a vezetők még egy interjúsorozatnak is alávetették. Újonc sorállományúként az övezetben dolgozott, és mindenképpen be akart kerülni az alakulatba, amelynek nevét, a „Jámaszt” James Bond-i rejtőzködő képességei miatt legendák övezték. Alacsony és karcsú volt, ezért rendszeren tinédzser lánynak öltözött – *hidzsábot* vagy *abaját*, hosszú fekete ruhát viselő nőnek. Az egység hatékonyságának kulcselemét jelentette, hogy akadálytalanul tevékenykedhetett a palesztin területeken.

– Mindenhol... bárhol akadálytalanul működhattunk az övezetben – emlékezett pályafutása e korai napjaira Simon. – Tevékenykedtünk piacokon, lakónegyedekben és mindenütt másutt, gyanúsítottakat azonosítottunk és semlegesítettünk. Néha harcra, esetleg súlyos harcra is sor került, máskor elfogási akciókat, rajtaütéseket hajtottunk végre, utóbbiakból nem keveset éjszaka. Ez volt az egység életének dinamikája, a gázai élet dinamikája. Nagyon alapos munkát végeztünk, igyekeztünk kitérni az ellenség elől. Megérkeztünk, el-

kaptuk a célszemélyt, és eltűntünk, mielőtt még bárki rájött volna, hogy ott voltunk.⁹

Egyes bevetések kis, készenlétben álló támogatóerők által biztosított kommandós kötelékek alkalmazását tették szükségessé, mások az egész egységét. Egy hadművelet során – Gázaváros Zeitun nevű negyedében vadásztak a Hamász egyik emberére, akit egy izraeli katona megölésével gyanúsítottak – jámaszosok egy álrúhas csoportja beszivárgott a sűrűn lakott városrészbe. A helybéliek semmi furcsát nem észleltek, amikor felbukkant egy előírással rendelkező taxi, benne férfiakkal és nőkkel. Az izraeli légierő egy helikoptere a közelben, támogatóerő gyanánt, letette az egység többi, teljes bevetési felszerelést viselő tagját, hogy fedezzék társaikat és letörjék a Hamász bármiféle ellenállási kísérletét. Az egész rajtaütés – onnantól, hogy a kommandósok leugrottak a helikopter leszállótálpairól, odáig, hogy a megbilincselteket elhurcolták egy palesztin taxival – nem tartott tovább öt percnél.

Gáza persze nem volt való mindenkinek. A veteránokat az irgalmatlan „vagy-vagy” helyzeteket a libanoni hadjáratához hasonlították, ahol öngyilkos merénylők autókkal rontottak neki izraeli konvojoknak, és ügyesen álcázott, rögtönzött robbanóeszközök tizedelték meg a könnyebb páncélzatú járműveket. Az egység azokat a sorállományúakat és veterán rendőröket vette fel, akik imponáló teljesítményt mutattak fel a válogatási folyamat során, és a legjobb eredményekkel fejezték be a kíméletlen kiképzést. Az egység olyanokat keresett, akik képesek voltak új helyzetekhez villámgyorsan alkalmazkodva rögtönözni, s akik magukra maradvánnyal szembenézve sem estek pánikba. A gázai Jámasznak olyan harcosokra volt szüksége, akik rendelkeztek a kémek acélidegeivel, a vadászok ravaszságával és türelmével. Ami azonban a legfontosabb, az egység olyanokat keresett, akik azonnal reagálni tudtak az ismeretlenre, és képesek voltak életben maradni Gáza kiszámíthatatlan valóságában.

1993. szeptember 13-án a jámaszosok odahurcolták székeiket egy viharvert Philips színes televízió köré, és nézték, ahogyan Jichák Rabin miniszterelnök és Jasszer Arafat találkozik egymással a Fehér Ház gyepén. Néhányan karba font kézzel ültek, s közben ismételték: nem hisznek a szemüknek. Mások némán cigarettáztak, szólni sem tudtak mélységes hitetlenségükben. Akadtak, akik az aznap éjjele bevetésre készülve már felvették palesztin álöltözetük bizonyos darabjait. Akik ott, ezen a napon a szemük előtt kibontakozó történelmet nézték, a legkülönbözőbb etnikumokhoz és felekezetekhez tartoztak, és mindenféle politikai meggyőződésnek akadtak köztük képviselői. Abban a feledhetetlen pillanatban a Jámasz kommandósaiban egyszerre támadt fel a béke reménye és a jövőtől való félelem. Mindnyájan tudták, hogy a Gázai övezet – s benne az ő szerepük – örökre megváltozik.

Az egységnél politikáról soha nem beszéltek, életükben, melyet az első vonalakban töltöttek, ez a téma tabu volt, a békefolyamat miatt azonban sokan őszintén nyugtalankodtak. Bár nem tűnt lehetetlennek, hogy Arafat képes féken tartani legionáriusait és megteremteni a békéhez vezető légkört, a Hamásszal és az Iszlám Dzsiháddal szemben is állnia kellett a sarat. Amikor elkezdődött az Izrael kivonulására vonatkozó tervek végrehajtása, Jámasz tovább fokozta gázai terroristaellenes hadműveleteinek intenzitását.

1994. július 1-jén a felhőtlen nyári égbolt alatt Jasszer Arafat és a húsz ezer fős biztonsági erő, amelyet az oszlopi megállapodások az újonnan megalakult Palesztin Hatóság számára engedélyeztek, diadalmasan visszatért Gázavárosba. Arafat konvoja átkanyargott a Sínai-félszigeten, Rafahnál átlépte a határt, majd áthajtott az ünnepi alkalomra épí-

tett díszlugas alatt. Mindenütt palesztin zászlók lobogtak: ennek a jelképnek a használata az izraeli adminisztráció idején tilos volt az övezetben. A gépkocsioszlop útvonalának két oldalán tízezrek gyűltek össze, hogy köszöntsék a felszabadulás pillanatát, és mindegyikükre jutott vagy két Arafat-kép, amelyeket minden lámpa- és villanyoszlopra, szem előtt lévő falfelületre kiragasztottak. A palesztin vezetők zöld és vörös barettsapkát, valamint külön erre az alkalomra kikeményített és kivasalt, zsályazöld katonai gyakorlóruhát viselő férfiak vetkéltek körül. AK-47-eseket fogtak, és csillogó új börtokokba vadonatúj pisztolyokat dugtak, amelyeket abból a segélyből vettek, amelyet az amerikaiak a békefolyamat előmozdítására folyósítottak. A biztonsági emberek régi harcosok voltak Dél-Libanon és Bejrút lövészárkaiból, akik követték Arafatot tuniszi száműzetésébe, s akik közt akadtak, akiket Algériában és másutt börtönszerű laktanyákban állomásoztatnak: ott várták ki a felszabadulás napját. Azok közt, akik ezt az acélgyűrűt alkották, sokan komor életpályát futottak be, egyesek ültek izraeli börtönökben, mások más arab államokban estek fogságba. Arafat új seregének magvát Kairóban és Ammanban képezték ki a csírázó palesztin államiság biztonsági igényeinek kielégítésére. Egyiptomi és jordániai titkosszolgálati emberek tanították meg őket az állambiztonsági munka fogásaira, a CIA és más amerikai szervezetek igyekeztek őket megtanítani arra, hogy ezeket az eszközöket törvényes keretek közt alkalmazzák. Az oslói jegyzőkönyvek több tízezer fegyver Gázába szállítását engedélyezték, a már meglévő arzenálok felturbózására. A biztonsági erők elképesztő számú – negyvennégy – ellenőrző ponton helyezték el embereiket az egyiptomi határ és Gáza közti harminckét kilométeres útvonalon.¹⁰

A felszabadulás örömmámora azonban gyorsan véget ért. Arafat visszatérésének gyümölcsét nem azok élvezték, akik harcoltak az intifádában, s akiknek családja az izraeli erők elleni küzdelem első vo-

nalaiban szenvedett. Gázában még közel-keleti mércével mérve is egy járvány hevenységével tombolt a korrupció. A cimborákhoz, akik annak idején követték Arafatot Tuniszba és más arab fővárosokba, dőlt a kormányzat pénze: zsíros megrendeléseket és megbízásokat kaptak, amelyek lehetővé tették, hogy részt vegyenek az Egyesült Államokból, az ENSZ-től, az Európai Uniótól és a Perzsa-öböl menti arab államokból özönlő sok százmillió dollár elszipkázásában. Ezek az emberek – és a családtagjaik – Ralph Lauren ruhadarabokat és Rolex karórákat viseltek, vadonatúj német luxusautók dudáit nyomkodva rebtentették félre útjukból a helybélieket. Arafat titkosszolgálati és biztonsági erői védelmi pénzeket szedtek, és brutálisan elbántak mindenkiel, akik illojálisnak bizonyultak, s akik hangot adtak elégedetlenségüknek.

Arafathoz és erőszakszervezeteihez képest a Hamász és az Iszlám Dzsihád – ekkoriban – tisztának és megvesztegethetetlennek tűnt. A Fatahot, Arafat saját szervezetét mindig is önérdekeit szolgáló, opportünista képződménynek tartották. Az elsősorban Gázában kibontakozó militáns iszlám átpolitizált formája azért virulhatott, mert Arafat hivatásos talpnyalóinak és zsarolóinak haveri világában minden rossz volt. Az Iszlám Dzsihád, az egyiptomi Muszlim Testvériség e leágazása volt az első, amely az iszlám nevében csatlakozott a fegyveres harchoz.¹¹ Hamarosan a Hamász is követte. Mindkét szervezet nacionalista törekvésekkel kombinálta a vallási rajongást. Gavallérosan támogatta őket az észak-amerikai és európai palesztin diaszpóra, valamint az Iráni Iszlám Köztársaság, élmezési programokat indítottak és klinikákat működtettek a szegények és betegek számára; olyan szociális szolgáltatásokat nyújtottak, amilyeneket az újonnan létrehozott Palesztin Hatóság nem volt képes, vagy nem is szándékozott nyújtani. Mire Arafat Gázavárosba érkezett, a Hamász is, az Iszlám Dzsihád is meghirdette saját háborúját Izrael ellen. Az öngyilkos merényletek már elkezdődtek, s a palesztinok

az iszlám csoportokat tekintették az Izrael elleni folytatódó küzdelem élcsapatainak. Hamarosan mindkét iszlám terrorcsoport létszámát felduzzasztották a kiábrándultak és csalódottak, akik fantáziát, családjuk számára pedig biztonságot láttak a dzsihádban.

Az izraeli titkosszolgálatok tudták: továbbra is akad tennivalójuk Gázában. Egy efféle akcióra került sor 1996. január 5-én, amikor a Sin Bét végzett Jehija Ajjassal, a Hamász hírhedt mérnökével. A Gázában bujkáló terrorista épp apjával beszélt telefonon, amikor a preparált készülékben, amelyet a Sin Bét egyik ügynöke adott neki, felrobbant a beleépített töltet. Gázát azonban nagyrészt magára hagyták. A Véderő 1996 elején feloszlatta a Sámson egységet. Az alakulat sorkatonáit és néhány tisztjét áthelyezték a Duvdevanhoz vagy a goláni dandár Egoz nevű gerillavadász kötelékébe, amely a Hezbollah ellen vívott élet-halál harcot Dél-Libanonban. A gázai Jámasz-egység azonban a helyén maradt. Amikor a front még nagyobb stratégiai jelentőségre tett szert és az itteni helyzet még bizonytalanabbá vált, további forrásokat bocsátottak az alakulat rendelkezésére, amely ezáltal az egész területet biztosító, teljes értékű kommandós felderítőerővé alakult.

1996 szeptemberében a Palesztin Hatóság valamennyi palesztin területen összehangolt zavargásokat robbantott ki. Benjamin Netanjahu izraeli miniszterelnök elrendelte a Siratófalnál lévő ókori régészeti helyszín*, a Hasmonéus-alagút megnyitását. Szerinte Ciszjordaníában zavargások törtek ki, a küzdelemben – a tömeg feloszlata helyett – erős fegyverzetű palesztin biztonsági erők is be-

* A palesztinok szerint a régészeti tevékenység a templom-hegyi mecsetek biztonságát veszélyezteti – a ford.

kapcsolódtak. Szeptember 27-én Arafat engedélyezte biztonsági erőinek a fegyverhasználatot. A leghevesebb harc Dél-Gázában, a Gus Katif-i zsidó telepek és a rafahi átkelőhely közelében tombolt: ez utóbbi kapcsolta össze Gázát és a Sínai-sivatagot az arab világ többi részével. A palesztin biztonsági erők nyílt harcba bocsátkoztak az izraeli erőkkel, és több helyütt is megpróbálták lerohanni az izraeli vonalakat – különösen a Termit (héberül: *Termál*) erődben és annak környékén állomásozó egységeket. A Jámasz mesterlövészei a távolból vették fel a küzdelmet a palesztin erőkkel, izraeli kommandósosztagok pedig elkeseredett harcot vívtak a jól felfegyverzett, kiépített állásokban védekező ellenséggel. A levegőben maró, fekete füstfelhők gomolyogtak: palesztin rendőrautók égtek, amelyeket az izraeliek tüze pusztított el. A legkeményebb csatákat a Jámasz a véres összecsapásokban megsebesült katonák kimentéséért, illetve és a holttestek megszerzéséért vívta. Tizenhét izraeli esett el az ütközetben, köztük a drúz Nabi Mer'i ezredes, a gázai hadosztály parancsnokhelyettese. A heves küzdelem csak nyomatékossította, hogy valójában mennyit vesztek erejükből az amúgy is törékeny békemegállapodások.

Mihelyst a fegyverek elhallgattak, a Jámasz veteránjai, akik hét éven át harcoltak Gázában, komoran, resignáltan, és késlekedés nélkül visszatértek támaszpontjukra. Közben levették felszerelésüket és a földre dobták bevetési öltözküket – rajta a halottak és a sebesültek vérével –, a gázai körzet veteránjaiban tudatosult, mennyire veszedelemes a hely, ahol szolgálnak... és hogy mennyivel veszélyesebbé válik majd a következő időkben. Miután eltemették a halottakat és kiértékelték a harcokat, az egység futva indult a gyakorlóterekre. Simon – aki immár az egység tisztje volt – s a hozzá hasonló veteránok tudták, hogy a Gázáért folyó küzdelem még korántsem ért véget.

A gázai háború valójában éppen csak hogy elkezdődött.

TIZENKILENCEDIK FEJEZET

Háború

Egy darabka paradicsom volt – a helyreállított éden. A Földközi-tenger melletti, Elei Szinájt nevű, képeskönyvbe illő szépségű kis telepese faluban csaknem száz család élt. A Gázai övezet legészaknyugatibb csücskében lévő település kizárólag családi házakból állt; valamennyit fehérre festettek, és piros cseréptetővel fedték be. Nyaralóvilláknak tűntek egy tengerparti üdülőhelyen – de mert nem voltak fényűzőek, inkább keltették középosztálybeliek kertvárosi otthonainak hatását. Az egész helyiséget teleültették fákkal – a hátsó udvarokat éppúgy, mint a széles utcákat –, hogy árnyékot vessenek az irgalmatlan napsütésben. Elei Szinájt azon családoknak alapították új lakóhelyül 1982-ben, amelyeknek el kellett hagyniuk a Sínai-félszigeti Jamit települést, amikor Izrael a Camp David-i békemegállapodások folyamánaképpen visszaadta a félszigetet Egyiptomnak. Az Elei Szináj héber jelentése „a Sínai felé”, és a falut azért nevezték el így, hogy mindenkit emlékeztessen – főleg a politikusokat –: lakói vissza óhajtanak térni a Sínai-félszigetre. Összetartó világias közösség volt, az a fajta hely, ahol mindenki mindenkit ismer. Egyetlen baj volt vele, hogy a Gázai övezet északnyugati csücskén helyezkedett el, hívogató célpontként a terroristák számára.

Elei Szináj azok közé az izraeli telepítések közé tartozott, amelyek az oslói jegyzőkönyvek értelmében továbbra is fennmaradhattak.

a Gázai övezetben. Lakói tudták – illetve dacosan-makacsul tudomásul vették –, hogy mindennapi életük csupa fenyegetés. Ez volt azonban az otthonuk, és nem tágtítottak. A helyet természetesen megerősítették a beszivárgási kísérletek ellen. Biztonsági kerítések, falak és sűrű pillangódrót sövények vették körül. A belépőket és távozókat jól felfegyverzett biztonságiak és katonák ellenőrizték, a kis faluba bevezető utat masszív, vörösesbarnára festett fémkapu zárta el. Gyakorlatilag minden helybéli – pisztolyoktól az M16-osokig – fegyvert viselt, ezeket minden hova magukkal vitték. Ezzel együtt azonban nyugodtak voltak és otthon érezték magukat. Voltak azonban esték, amikor nem cirkáltak felettük harci helikopterek és a fegyverek zaja is elült, s csak a Földközi-tenger ősi, homokos partjait ostromló hullámok moraja hallatszott.

2001. október 2-án este már a téli időszámítás volt érvényben, a sötétség korán beköszöntött. A telihold ragyogó ezüsthidat festett a tenger felszínére. A holdfény jól megvilágította a három szökevény útját a sűrű pengedrót tekercsek és a meredek dűnék közt: Gázaváros felől közelítették meg Elei Szinájt. Ketten terepszínű gyakorlóöltözéket viseltek, és különleges gumitalpú cipőket, amelyek megkönnyítették haladásukat a laza homokban. Mindhárman AK-47-es rohamkarabélyt viseltek, a szovjet gyártmányú fegyverekhez tármellényeikben többtucatnyi harmincas tárat vittek magukkal, laza szereléköveik zsebében alig baseball-labda nagyságú repeszkézigránátok dudorodtak. Ketten zöld és fekete álcázófestékekkel mázolták be arcukat, homlokuk körül pedig zöld szalagot viseltek, rajta egy Korán-idézetrel és a Hamász emblémájával. A harmadik férfi az akció parancsnoka volt, neki kellett gondoskodnia arról, hogy a két fiatalember, akik már belenyugodtak mártírsorsukba, teljesítsék megbízatásukat. A palesztinok elhelyezkedtek a sövény egy külső pontjánál, ott, ahol a legkönnyebbnek tűnt az átvetés. Utoljára délkelet felé fordították fejüket. Odalátszottak Beit Lehija magas lakóépületeinek a bíborszínű esti égbolt háttére előtt ragyogó fényei.

A terroristák azt tervezték, hogy megtámadják a Véderő gépkocsiját, amely a kerítés mentén járőrözött, és pár percenként tűnt fel: ha sikerül végezniük a katonákkal, akadálytalanul intézhetnek támadást a település ellen. A járőr kocsi azonban nem bukkant fel. A két palesztin várt: nagyon vágytak már a halálukkal kiérdemelt jutalmakra. A parancsnok aggódott. Húsz perc telt el – és még mindig semmi. A drótvágó ollók fél hatkor nyitottak rést az első védvonalon. A parancsnok gyalogszerrel visszaindult Gázavárosba.

Elei Szinájtól harminckét kilométernyire, délre a Ja'masz két osztagának egyikét irányító Jaron* felügyelő egy bevetés levezényléséhez készülődött, amelyet valahol egy Hán Junisz és Deir el-Balah közti helyszínen, a Gázai övezet kellős közepén hajtottak volna végre. Az akciót napokig tervezték, előkészületei –beleértve a lépéseket, amelyek révén a Sin Bét az akció alapjául szolgáló információkat beszerezte – emberek sok száz munkaóráját vették igénybe. A kommandósok egyikének, Zeévnek** ez lett volna az első, ellenséges területen végrehajtott bevetése. Zeév új volt az egységnél, előzőleg egy határőrszázadnál szolgált, amely röviddel az oslói megállapodások és Arafat visszatérése után kezdett járőrözni az övezetben. Noha előzőleg már felvették egy közép-izraeli, elit polgári detektívcsoportba, a 2000. szeptemberi események arra indították, hogy visszatérjen a zónába, és kivegye a részét a terror elleni küzdelemből. Néhány telefonhívással kiderítette, hogy az egység legközelebb mikor teszi próbára az új jelentkezőket, és készült a kemény szelekciós folyamatra. Egy reggelen aztán ott volt a Határőrség terrorelhárító központjában, több száz másik férfi társaságában, akik mind ugyanazt akarták, amit ő. Zeév kitartott. A felvételin a legjobbak közt végzett,

* Családneve biztonsági megfontolásokból nem szerepel.

** Álnév, „Zeév” valódi kiléte biztonsági okokból nem közölhető.

és kitűnt az alapkiképzésen is. Amikor eljött az ideje, hogy elvezényelje a három titkos egység valamelyikéhez, Gázába kérte magát. Egy év telt el azóta, hogy eldöntötte, aktív harcosként vesz részt Izrael terroristaellenes hadjáratában. Visszatért Gázába, és beilleszkedett a Ja'asz egyik egységébe, aztán hosszú időn keresztül igyekezett ismét megismerkedni a környezettel, és igyekezett tudatosítani magában a gyakorlóterek „laboratóriumi” körülményei és a valódi, terepen végrehajtott akciók véres valósága közti különbséget.

Ezen az estén bevetésre készen, nehéz testpáncélban, Jaron osztagának kijelölt figyelőjeként és mesterlövészeként várakozott. Az ellenséges területre behatolni készülő kommandósok a szeles, hűvös idő ellenére izzadtak súlyos felszerelésük alatt – és a szorongástól, melyet azonban mindnyájan igyekeztek elfojtani.

Mielőtt azonban Jaron elindulhatott volna az akcióra, futva megérkezett a parancsnokságról Niszim főfelügyelő, és közölte a hírt: Elei Szinájt terroristák támadták meg. Jaron beparancsolta embereit egy furgonba, Niszim egy másikba ülve vezette az akciócsoportot. A két jármű Gáza északnyugati szélé felé robogott: a felderítési adatokat az összecsapás felé közeledve kapták meg. Tekervényes útvonalon jutottak a helyszínre: ellenőrző pontokon, kapukon haladtak át, olykor mellékutakra váltottak. A kommandósok megigazították sisakjaikat és maszkjaikat, ellenőrizték tártáskaikat, hogy meggyőződjenek róla: elegendő lőszerük van egy elhúzódó küzdelemhez. Már is heves lövöldözésről és áldozatokról érkeztek jelentések.

A terrortámadás egybeesett a település megalakulásának tizenharmadik évfordulójával, valamint a zsidó „sátrak ünnepével” is. Az ünnepre az egész falut feldíszítették, mindenfelé színes izzók vi-

* Hétnapos ünnep (másik neve *szukkot*), azokra az ideiglenes kunyhókra emlékeztet, amelyeket az izraeliták a sivatagban használtak, valamint arra, ahogyan Isten megoltalmazta őket a pusztaságban.

lágították meg a bejáratokat és a bokrokat. A tizenkilenc éves Liran Harpaz* eltávozásra jött haza a hadseregből, kéz a kézben ült egy padon kedvesével, Aszaf Jicháki-val, amikor a terroristák átvágták a kerítést. Nem hallották meg, ahogyan a két palesztin nesztelenül átbújt a résen. Mindkettőjüket közvetlen közléről lőtték agyon. A támadás megkezdődött.

A terroristák gyorsan nyomultak előre Elei Szinájban, lövéseket adtak le és gránátokat hajítottak a fák szegélyezte főutca házáira. Mindenre és mindenkire lőttek, aki és ami a szemük elé került. Szülők rohantak ki az utcára, hogy biztos helyre vigyék gyerekeiket, néhányat közülük eltaláltak és súlyosan megsebesítettek. A gondosan rendben tartott házak vakolt, fehér falaiba golyók csapódtak, a gránátok több helyütt kisebb tüzeket okoztak. A levegő sűrű, fekete füsttel telt meg. A nők sikolyait csak a folyamatos fegyverroportól hallhatóan nyomta el. Az egyik áldozat csecsemő volt, egy AK lövedék találta el.

A településen a Véderő több katonája és a giva'ati dandár páncéltörő századának egy csoportnyi gyalogosa is állomásozott. Északi irányban üldözték a terroristákat, menetből tüzeltek rájuk, remélve, hogy sikerül feltartóztatniuk és agyonlőniük őket. Ezek azonban visszalöttek, és egy sor rövid tűzpárbaj során több rohamozó katonát is sikerült megsebesíteniük, köztük a parancsnokukat, David Cohen századost is, aki súlyos sérülést szenvedett.¹

Abban a pillanatban, hogy a támadás híre elérte a Véderő hírközlési hálózatát, az övezetben lezárták az utakat, és a legmagasabb fokú harckészültséget rendelték el. Az egyik útzárnál, a térség egyik észak felé vezető útvonalán egy fiatal sorkatona felemelte mindkét karját, és megállította a Ja'asz furgonjait. A teljes bevetési felszerelést

* Nőről van szó, Izraelben a nők is teljesítenek két éves kötelező katonai szolgálatot – a ford.

viselő és látványosan megrettent kiskatona közölte Jaronnal, hogy az utakat egy támadás miatt lezárták. Az elmosolyodott a boldogtalan tizedes láttán. Megvan az idejük az előírásoknak, gondolta, de nem amikor valahol fegyveresek lövöldöznek kedvükre. Egy intéssel elhessentette a tisztet; a két kocsi a menetidőt felére rövidítve mellék- és összekötő utakon haladt tovább. A Jámasz beavatkozó köteleke körülbelül a terroristák első lövései után harminc perccel elérte Elei Szináj főkapuját. Mintha egy szellemvárosba érkeztek volna.

– Hol folyik a harc? – tudakolta Jaron az egyik helyi biztonsági őrtől; a negyvenes, szandált és rövidnadrágot viselő férfi tökéletesen zavarodottnak tűnt, egy szót sem tudott kinyögni, csak mutogatott egy északi irányban körülbelül ezerhatszáz méternyire lévő házcsoporthoz.

Elei Szinájra sötétség és kísérteties csend borult, a némaságot távoli, szórványos lövések törték meg. A helybeliek mostanra otthonaikban, bunkereikben* kuporogtak. Rutinosan lekapcsolták a villanyokat, hogy a terroristák nehezebben találjanak rájuk. Jaron és emberei fogták a felszerelésüket, és elindultak a sötétben. Átkeltek a dűnéken, s ahogyan a kiképzés során tanulták, haladtukban veszélyforrások után kutatva átvizsgálták a terepet is.

Az incidens közelében kialakított előretolt parancsnoki harcálláspont egy öreg, négykerekű csapatszállító jármű volt, amelyet a Véderő szlengjében *Nun-Nunként*** emlegettek. Többen is gubbasztottak benne, és egy házsört figyeltek. A gázai északi dandár parancsnoka, egy Hamada Dzsanem nevű veterán drúz tiszt megkönnyebbülést érzett, amikor meglátta Niszim főfelügyelőt és Jaront. Röviden vá-

* Izraelben és a telepes közösségekben gyakori létesítmény – többek közt az óvodákban is. *A ford.*

** A nun a héber ábécé n betűjének neve, az *n-n* a *noszeh nesek*, a fegyverszállító jármű rövidítése. A szóban forgó AIL M325-öst az 1970-es évekig Názáretben gyártották. *A ford.*

zolta nekik a helyzetet és a feladatot: a Jámasz szektort foglal magának a településen, és a lehető leggyorsabban megpróbálja felvenni a harcérintkezést az ellenséggel – hogy végezzen velük, mielőtt még bárki mást is megölhetnének.

A körülbelül tucatnyi kommandós a hátsó udvarokon és gondosan ápolt gyepeken haladt át, közben gyerekbiciklikben botlottak meg és partigrilleket döntöttek fel. Jaron és Zeév párban mozogtak. A két kommandós véryomokat vett észre a földön, és körülöttük – úgy tűnt – kilőtt 7,62 milliméteres töltényhüvelyek százait. Zeévben felöltött: vajon hány terroristával állhatnak szemben? A Jámasz azonban közeledett hozzájuk. A sorozatok egyre hangosabban hallatszóttak.

Voltak bizonytalan információik a településen tartózkodó fegyveresekről és a tűzerejükéről is. A jámaszosok kerteket és házakat kutattak át, végül Jaron és Zeév tüzelőállást vett fel egy házzal szemben, amelyet a terroristák valószínű rejtékhelyeként határoztak meg. A kommandósok harci alakzatban közelítették az épülethez. Csatlakozott hozzájuk néhány tiszt is az Izraeli Nemzeti Rendőrség túsztárgyaló csoportjától, akiknek közép-izraeli bázisukról sikerült eljutniuk Gázába. A csapat – eltökélten, hogy ha odabent túsztokat talál, kihozzák és biztonságba helyezik őket – behatolt. A ház azonban üres volt. Egy ideig csend volt, aztán az egyik kommandós mozgást észlelt az épület melletti nagy, műanyag borítású színnél. A terroristák, akik közül az egyik megsebesült, megpróbáltak elbújni mögötte, hogy tűz alá vegyék a helyszínt ellepő izraeli fegyvereseket. Jaron és Zeév szoros, előírásszerű alakzatban nyomult előre, majd tüzet nyitottak a két hamászosra, és mindkettőt lelőtték.

Mire a lövöldözés véget ért, a helyszínre érkezett a Jáma'm is, továbbá a déli katonai körzet parancsnoka, Doron Almog vezérőrnagy is. A Véderő legjobb kommandós erőinek java száguldott Elei Szináj felé, s ide tartott a hadsereg vezérkari főnöke, valamint a védelmi mi-

niszter is. Mindenfelé ezredesek mutatkoztak. Jaron megpróbálta közölni a vezérkariakkal, hogy az akciónak vége, az egységek azonban egész éjjel, sőt még jócskán másnap délelőtt is ott maradtak, hogy meggyőződjenek róla: minden terroristával leszámoltak. A Határőrség gázai tűzszerészosztágának – a világ legelfoglaltabb efféle alakulatának – bombaszakértői alaposan megvizsgálták a két terrorista holttestét, arra az esetre, ha netán robbanómellény volna rajtuk. Mindkettőjüknél tucatnyi kézigránát volt, ezeket egy kis, sárga robottal robbantatták fel. A Sin Bét ujjlenyomatot vett a két férfitől, és megvizsgálták a fegyvereiket, felszerelésüket is. A terület felett harci helikopterek köröztek. Egy drón a magasból részletes és pontos légi-felvételeket készített a területről a tábornokok számára.

A támadók két embert öltek meg, és tizenhatot sebesítettek meg súlyosan. A Véderő gyalogsági és páncélos egységei egy kilométernyire behatoltak a tulajdonképpeni Gázai övezetbe, az A zónába, hogy ütközőzónát hozzanak létre az Elei Szináj-i eseményekre reagáló izraeli erők számára. Jaron és csapata visszatért támaszpontjára, hogy megvitassák a történeteket, és folytassák az előző este félbeszakadt akciót.

A köveket és palackokat, amelyeket al-Aksza intifáda első napján dobáltak, a Gázai övezetben szinte azonnal golyók, bombák, és RPG-k* váltották fel. Az összehangolt erőszakos megmozdulások hátborzongatóan hevesek voltak. A gázai háborús bonyodalmak elképzelhetetlenül nyomasztó biztonsági következményekkel jártak az izraeli fegyveres erők számára. Az elszigetelt izraeli telepek mo-

* RPG: rocket propelled grenade, rakétameghajtású gránát. Előerő vagy páncélos elleni, vállról indítható rakéta – *a ford.*

zaikkövei közti útvonalak és kereszteződések egytől egyig palesztin nehézfegyverek lőtávolságán belül helyezkedtek el. A biztonsági akadályok, amelyek a Palesztin Hatóság A zónáját elválasztották a dél-izraeli mezőgazdasági közösségektől, veszedelmesen átjárhatónak bizonyultak. Az A zóna, illetve az izraeli telep és települések – a Gázai övezetben éppúgy, mint azon kívül – rendkívül közel voltak egymáshoz: a Nahal Oz kibuc, amely a Negev-sivatag északnyugati részén, az 1967 előtti izraeli határokon található, mindössze két kilométernyire van Gázavárostól, Kfar Darom kibucfalua pedig, amelyet a harmincas években alapítottak, de az 1948-as harcok idején kiűritettek és csak a hetvenes években szereztek vissza, enklávéként éléldik az övezetbe, a Deir el-Balah menekülttábortól mindössze egy kilométernyire. A Hamász és az Iszlám Dzsihád naponta intézett támadásokat az övezet körüli zsidó telep és a fegyveres erők stratégiai pontokon található védőállásai, valamint az ezekhez vezető, létfontosságú útvonalak ellen. A pusztító támadások naponta ismétlődtek.

A Palesztin Hatóság nem tudta vagy nem akarta meggátolni az erőszakcselekményeket, fegyveres erői a legtöbb esetben ismétlődő hullámokban támadtak izraeli polgári és katonai célpontokat. 2000. november 18-án a Véderő egyik őrmesterét megölte Arafat Megelőző Biztonsági Szolgálatának egy magas rangú tisztje, aki egy Kfar Darom-i üvegházon keresztül jutott be az izraeli védvonalba. Két nappal később két izraelivel végzett egy házilag készített robbanószerkezet, amelyet egy Kfar Daromból kivezető út mellett rejtettek el: akkor helyezték működésbe, amikor elhaladt mellette a busz, amely gyerekeket szállított Gus Katif-i iskolájukba. Kilencen súlyosan megsebesültek, köztük öt gyerek.

A Palesztin Hatóság – a Fatah oldalhajtásaival és frakcióival együtt – hírhedten gyenge volt az övezet veszedelmes területén.

A Gázai övezet a Hamászé és az Iszlám Dzsihadé volt, amelyek fegyverrel igazolták birtokosi jogaikat. A palesztin fennhatóság eszendői az övezetet a világ egyik legnagyobb arzenáljává alakították át. Lehetetlen volt megállapítani, hogy területén hány AK-47-est, Dragunov mesterlövészpuskát, RPK golyószórót, rakéta-páncéltörőgránátot és aknavetőt halmoztak fel, felbecsülni, hogy hány millió lőszert tároltak olyan helyeken, amelyekről a hamászosok úgy ítélték, nem fenyegeti őket izraeli katonai akció (iskolákban, mecsetekben, civilek lakásaiban). Számítógépes modellekkel sem lett volna érdemes megtippelni, hány tonnányi robbanóanyag jutott el a sínai csempészkikötőkből az egyiptomi határon át a Gázai övezetbe. Egyetlen dolog volt teljesen bizonyos, hogy ezt a hadianyagot az Izrael elleni harc előkészületeként halmozták fel.

A Hamász és az Iszlám Dzsihad csúcvezetői az övezetben éltek. Gázavárosban, Hán Juniszban és Rafahban laktak, nemritkán szerény lakóhelyeken, amelyek zsúfolt negyedekben, mit sem sejtő és ártatlan szomszédok védelmet jelentő hajlékai közé ékelődtek. Ahmed Jaszin sejk, a béna testű Hamász-alapító a gázai al-Satti menekülttáborban élt. 1989-ben az izraeliek terrorvékenységért börtönbe zárták, de 1997-ben szabadon bocsátották azoknak a Mossad-ügynököknek ez elengedése fejében, akiket a jordániai Ammanban fogtak el, miután sikertelenül próbálták megölni a Hamász egyik politikai és katonai vezetőjét. Arafat biztonsági erői alkalmanként a Hamász aktivistáit fogták el – sőt néha még magas rangú parancsnokait is.

Amikor 2000-ben kirobbant az intifáda, a Ja'masz parancsnoka Niszim főfelügyelő volt. Niszim az izraeli terrorelhárítás titkos világában a ciszjordániai és azon kívüli műveletek veteránjának szá-

mított. A főtiszt, aki számtalan életveszélyes éjszakát töltött egy szál magában az ellenség vonalai mögött, olyan embereknek parancsolt, akik egy egész pályafutás tapasztalatával felérő jártasságra tettek szert Gázában. Az 1996-os „szeptemberi zavargásoktól” az al-Ak-sza intifáda kitöréséig tartó időszakban a gázai Ja'masz afféle árnyék-hadsereg volt, amelyről a hadosztály sok izraeli katonája – és tisztje – sem hallott... nemhogy látták volna őket. A Ja'masz bizonyos bevetésein megelőző csapásokkal hiúsított meg terrorista terveket, mielőtt még ezeket végrehajthatták volna: semlegesítették a résztvevőket. A Palesztin Hatóság ígéretet tett arra, hogy saját területén harcol a terrorizmus ellen, s Arafat biztonsági erőinek egy rossz szavuk sem lehetett, ha Izrael nyilvánvalóan egyoldalú lépéseket tett a hallgatólagos status quo fenntartására. Az ilyen szupertitkos vállalkozásokra általában az izraeli fegyveres erők – ugyancsak szupertitkos – kommandóinak hatáskörében került sor, a Ja'masz azonban olyan fáradhatatlan aktivitást tanúsított e csapások végrehajtása terén, és olyan kiválóan ismerte a terepet, hogy a Sin Bét Gázáért felelős parancsnokságának állandó készenléti egységévé lett.

Oslo után rebesgették, hogy a titkos alakulatot le fogják szerelni.¹ Noha a Ja'masz a Sin Bét gázai ténykedésének élvonalában működött, a védelmi minisztérium fősvény bürokratái minden módon igyekeztek megkurtítani költségvetését: különösen a Határőrség állománytábláján szereplők tűntek az elbocsátások alkalmas alanyainak. A Ja'masz, noha a Határőrség szervezeti kötelékébe tartozott dandár- és hadosztályszinten a Véderőt szolgálta, s egy ilyen egység fenntartási költségeit (fizetések, felszerelés, járművek, fegyver és lőszer) a hadsereg is támogatta. A minisztériumban egyesek a főkönyvek és a pénzügyi kimutatások büvöletében élve füttyöltek a titkos akciókra és információhozadéukra: olyasvalaminek tekintették a Ja'maszt, mint a Véderő – kénytelenségből – a Sámson.

2000 szeptembere és az intifáda kitörése előtt a Sin Bét és az izraeli titkosszolgálati közösség más részei, ami a naprakész információkat illeti, hagyatkozhattak Mohamed Dahlan gázai preventív biztonsági apparátusára, amely tájékoztatta őket a Hamász, az Iszlám Dzsihád és más földalatti, Izraelt fenyegető mozgalmak ügyeiről, amelyek az oslói megállapodásokat veszélyeztetve a Palesztin Hatóság számára is veszélyt jelentettek. Dahlan minden hájjal megkent titkosszolgálati vezető volt, aki izraeli börtönbüntetése alatt megtanult héberül, s aki az intifáda során tanújelét adta ravaszságának és könyörtelenségének. Gázát sokan „Dahlanisztánként” emlegették, mert a térség igazi urai Mohamed Dahlan fegyveresei voltak. (Ciszjordániát viszont gyakran nevezték „Radzsubisztánnak” – ilyen óriási hatalommal rendelkezett a kíméletlen Dzsibril Radzsub, az Arafat-féle Preventív Biztonsági Erők ottani vezetője.)³ Amíg tartott a béke, a Sin Bét és Mohamed Dahlan együttműködött, és nagyrészt sikerült is fenntartani a törvényes rendet; a palesztin főember a CIA-nek is kedvence volt (miként Radzsub is)⁴, és rendszeresen találkozott a központi hírszerzés képviselőivel. Mihelyst azonban kitört az intifáda, Dahlan lett az, aki Arafat szeszélyének megfelelően fokozta vagy mérsékelte a vérontást. A Sin Bét gázai parancsnoksága – hasonlóan a ciszjordániaihoz – az intifáda kirobbanása után nem kapott több belső információt: palesztin partnereik immár az ellenségeik voltak. A gázai Sin Bét egyedül önmagára számíthatott. A Jámasz egyike volt azoknak az erőknek, amelyeket a hírszerzési specialisták még megbízhattak mélységi, helyszíni felderítési feladatokkal és veszélyesebb, szupertitkos akciókkal az ellenséges vonalak mögött.

Az intifáda első felvonását Gázában erőszakcselekmények látványosan összehangolt sokasága jelentette – ragadós rossz példák, amelyek mögött azok a biztonsági erők álltak, amelyeknek

egyébként a béke megőrzése lett volna a feladatuk. A kő- és gyújtópalackzápor csak az első hullám volt, aztán már a fegyverek következtek.

A Jámasz a főhadiszállásán (Kiszufim közelében, egyenlő távolságra Hán Junisztól és Deir el-Balachtól) tartózkodott, amikor sor került az első erőszakos megmozdulásokra. A személyi állomány felkapta sisakjait, golyóálló és taktikai mellényeit, és sietve a határkerítéshez indult. Több ezer emberrel találták szembe magukat, akik köveket, palackokat és Molotov-koktélokot dobáltak. Barikádokat emeltek, autóabroncsokat gyújtottak fel. A zavargásokba hamarosan bekapcsolódtak a sötétkék álcaruhát viselő palesztin rendőrök és a Preventív Biztonsági Erő civil ruhás tagjai. Az eredetileg a béke fenntartásával megbízott palesztin erők betontorlaszok és csillogó fehér furgonjaik mögött kuporogva géppisztolysorozatokkal pásztázták az izraeli állásokat. Hamarosan kisteherautók érkeztek, és újabb fegyvereket hoztak, akik erdei terepre szánt, az amerikaiak által szállított álcaruhákat viseltek; egyeseknél RPG-k és nehézgéppuskák voltak. A távolból robbanások hallatszottak.

A gázai Jámasz-erő tagjainak átlagéletkora a feltételezések szerint harminc év körül volt. Akadt az egységben néhány sorállományú is, a többség azonban hivatásos volt, akik az első intifáda küzdelmei idején szereztek gyakorlatukat. Érett, megfontolt férfiak voltak, sokan közülük házasok, egyesek már kisgyerekes apák. Ezek a veteránok alaposan, rátermetten és gondosan tették a dolgukat a Gázai övezetben. A munka, a küldetés nagyon fontos volt – hamarosan azonban már az is, hogy élve visszatérjenek. Abból, ahogyan egy bevetésre vagy egy palesztin vonalak mögött végrehajtandó csapásra felkészültek, nyoma sem volt a heveskedésnek. A kommandósoknak nem voltak illúzióik azzal kapcsolatban, miféle szörnyű sors vár rájuk, ha fogságba találnak esni. A gázai Jámasz emberei azonban kiválóan képzett hivatásos

szakembereknek tekintették magukat. Leleményességük és elszántságuk – sőt talán megátalkodottságuk – alapjául alighanem valamiféle speciális DNS-összetétel szolgálhatott, hogy bevetésről bevetésre be-merészkedtek a földkerekség legveszélyesebb pontjaira.

Niszim főfelügyelő emberei egyszerre szerették és gyűlölték a helyet, amikor azonban Izrael 1994-ben kivonult Gázából, egy veterán sem hitte, hogy valaha is vissza kell térniük az övezetbe és a menekülttáborokba, abszolút nyílt háborúban harcolni a Palesztin Hatóság és a többi terrorszervezet ellen. Egyikük sem hitte, hogy egyszer még harcokcsikat és páncélozott szállító harcjárműveket kell alkalmazniuk. Az egységben senki sem gondolta, hogy végül még légi támogatást is kell kérniük. Miközben azonban optikai irányzékaikon keresztül célozva vizsgonozták a szögesdrót túloldaláról érkező tüzet, a gázai jámaszosok tudták, hogy nincs visszaút.

– Nem 1996 ismétlődött meg – állapította meg az egyik kommandós. – Tudtuk, hogy háborúban állunk!⁵

A gázai Jámasz-kontingens egy egészen más univerzumban ténykedett, mint ciszjordániai és jeruzsálemi megfelelői. Gázában a legfőbb kihívás nem a célpont észrevétlen megközelítése, hanem az életben maradás és a sikeres visszatérés volt.

– Észvesztő, micsoda fegyverkészleteket halmoztak fel a Gázai övezetben és a menekülttáborokban – idézte fel Simon. – Mindenkinnek volt rohamkarabélyá, gránátjai és robbanóanyaga. Mindenütt jelen voltak az RPG-k és a barkácsolt robbanószerkezetek. Ha pedig valamelyik teamünket felfedezték, miközben egy menekülttáborban vagy egy népes környéken tevékenykedett, a palesztinok fegyveresen, ujjukkal a ravaszon bukkantak fel. Hirtelen magunkra maradtunk, tízen-tizenketten, és ezrével jöttek ránk mindenfelől.⁶

Amikor ciszjordániai és jeruzsálemi jámaszosok palesztin területekre merészkedtek, ugrásra kész támogatóerő várta, hogy szük-

ség esetén beavatkozzék, a gázai Jámasz azonban be sem hatolt az övezetbe, ha nem állt rendelkezésére egy jókora páncélos kötelék, hogy áttörje a palesztin és az izraeli vonalakat elválasztó akadályokat. Minden egyes alkalommal, amikor bementek a területre, a légi-erő harci helikoptereivel összehangoltan tették, amelyek a közelben, a légtérben várakoztak, hogy szükség esetén rakéta- és gépágyútűzzel árásszák el a titkos kommandót fenyegető erőket. A körülmények szükségessé tették, hogy a gázai Jámasz azonnal harcba vethető kommandós kötelékként szolgálja a gázai területi hadosztály két dandárját, hiszen páratlan helyismerettel és speciális nyelvi készségekkel rendelkeztek.

Gázában még a legkisebb titkos akciót is rendkívül kockázatosnak tekintették. Több mint egymillió helybéli és hárommillió AK-47-es várta, hogy a *kavat al-hasza* bárhol, bármikor, bármiféle akcióba kezdjen, és a Jámasz minden tagja tudta, hogy noha a Véderő alakulatai állnak készenlétben, hogy fedezzék a visszavonulásukat, az akciók során mindig egyedül néznek szembe a létszámfölényben lévő, jóval nagyobb tűzerőjű ellenséggel. Minden egyes kommandós tudta ezt, aki a drót túloldalára indult: ez volt a hátborzongató valóság.

Az az arab köznyelv, amelyet Gázában beszéltek, nagyon különbözött a ciszjordániaiától. A *gazaví* néven ismert dialektus szlenkje és fordulatai nagyon hasonlítottak az egyiptomi arabhoz, de határozottan eltért a ciszjordániaiától vagy akár a nyugat-bejrútától. A Beszélők tanulmányozták a helyi nyelvjárást, ugyanúgy, ahogyan júdeai és számáriai bajtársaik a dzseninit, jeruzsálemit vagy nabluszit, a *gazavít* azonban nem volt könnyű utánózni – különösen, mert az „arabisták” nagy része észak-izraeli drúz falvakból származott, ahol jelentősen más arabot beszéltek. A Beszélők azonban a legrégebben Gázában szolgáló kommandósok közé tartoztak, és Oslo

előtt dolgoztak a táborokban, járőröztek az utcákon. Ismerték az utcai eszmecserék gesztuskészletét, és egy rövid beszélgetés sem állította őket megoldhatatlan feladat elé – jóllehet egyetlen nyelvbottlást az életükkel fizethettek.

Az egység által végrehajtott akciók egyik típusa az „Ellenőrző pont” kódnevet viselte. A Beszélőkkel az élen több kommandós is helybéli fegyveresnek álcázta magát, és vagy meghatározott gyanúsítottakat kerestek, vagy pedig azt remélték, hogy sikerül feltartóztatniuk egy terroristát, amint épp valamelyik zsidó település felé tart. Ezek a bevetések hihetetlenül veszélyesek voltak, a Beszélők ugyanis, hogy álcájuk hiteles legyen, az efféle akciók során nem viselhettek testpáncélt. Sok más bajtársuknál és tisztjüknel idősebbek lévén csaknem mindnyájan házasságban, családosak voltak. Miközben kettesével álltak az övezetben egy útvonal mentén, amelyről tudták, hogy egy terrorista bukkan majd fel rajta, ki kellett verniük a fejükből feleségükkel és gyerekeikkel kapcsolatos gondolataikat, hogy egyedül a környék nyüzsgő valóságára koncentráljanak: a szakadatlan járműforgalomra, a távolságra, amely a „lótól” és az őket fedező többiekől elválasztotta őket, a gyanakvó arra járókra, akik megsejthették, hogy izraeli akció zajlik, és hívhatták a Hamászt vagy akár a palesztin rendőrséget. A Véderő tisztjei, akik egy közeli vezetési pont biztonságából figyelték az akciót, gyakran állapították meg, milyen különleges bátorságról tesznek bizonyosságot a Beszélők.

– Elfogadtuk a veszélyt, és mindnyájan tudomásul vettük a kockázatot – emlékezett Simon. – Hiszek egy magasabb hatalomban és hiszek a sorsban, de mint parancsok, aki vezette ezeket a műveleteket, legjobban mindig a támogatóerő katonái miatt aggódtam, akik rohanást jöttek volna a segítségünkre, ha bajba kerülünk. Ezért is vállaltuk a kimerítő felkészülést minden egyes küldetésünk előtt. Nem akartuk, hogy miután elrontottunk valamit, következmény-

ként másokat is bele kelljen rángatnunk az ügybe. Valahányszor vész helyzetben támogatásra volt szükségünk, fennállt a valós veszélye, hogy az akció ádáz csatává eszkalálódik.⁷

Az „Ellenőrző pont” akciók nagyon sikeresek voltak. A bevetéseket olyan, találmányra kiválasztott útvonalak mentén hajtották végre, amelyeket korábban terroristák használtak célpontjaik megközelítésére, és ezek a megtesztelésre alapozott vállalkozások fantasztikus, helyszíni humán hírszerzési adatokat eredményeztek. E kiterjedt ellenőrzési műveletek során körözött személyek tucatjait fogták el.

2002. január 3-án a Flotilla 13 tengerészkommandósai feltartóztatták a Tongán bejegyzett *Karine A* teherhajót, amely iráni fegyvereket szállított a Vörös-tengeren a Szezi-csatorna felé. A hajó, amelynek személyzete a Fatah embereiből állt, tekintélyes mennyiségű hadianyagot vitt: 17 milliméteres rakétákat, 80 és 120 milliméteres aknagránátokat, „Sagger”^{*} vezetékes irányítható páncéltörő rakétákat, harckocsiaknak, több ezer AK-47-es rohamkarabélyt, mesterlövészpuskákat, valamint annyi lőszer, amely több gyalogosdandár számára is elég lett volna. A rakománynak része volt csaknem háromtonnányi katonai robbanóanyag is. A *Karine A* mindezt a Gázai övezeti palesztin erőkhöz hozta, és titokban készült kikötni El-Arisnál, a Sínai-félsziget földközi-tengeri partjai előtt, Rafahtól körülbelül negyvenöt kilométernyire, délnyugatra.⁸ A lőszer ötletesen kialakított, körülbelül két és fél méter hosszú, hatvan centiméter átmérőjű csövekben helyezték el, amelyet a sínai partvidék hullámtörésébe dobáltak volna, hogy aztán búvárok gyűjtésük be őket. Minden egyes tartályt tengerzöldre festettek, és két-két további, szelepekkel ellátott, zárt csövet rögzítettek hozzájuk, hogy lebeg-

^{*} A szovjet 9M14 Maljutka NATO-kódneve.

jenek a felszínen. Az egész fegyverszállítmányt palesztin halászhajókon érkező békaembereknek kellett volna kiemelniük.⁹

A 10 millió dollár értékű hadiszert a Hezbollah megbízásából szereztek be, amely ezek révén akarta megvetni a lábát – együtt a Hamással, az Iszlám Dzsiháddal és Arafat Fatahjával – Gázában, hogy Izrael elleni hadműveleteket hajtson végre.

A *Karine A* elfogását ugyanazon a napon hozták nyilvánosságra, amelyen Jasszer Arafat biztosította a béke érdekében tett erőfeszítéseiről Anthony C. Zinni nyugalmazott amerikai tengerészgyalogos tábornokot, George Bush amerikai elnök Izraelbe és a Palesztin Hatósághoz küldött különmegbízottját.

Nem volt béke Ciszjordániában. Folytatódott a gázai háború. Az erőszak riasztó tempóban fokozódott.

HUSZADIK FEJEZET

Mogadishu

A bevetéssel kapcsolatos első hír korán reggel futott be a Jámaszhoz – még mielőtt bármelyik tiszt kialudhatta volna magát, s még azelőtt, hogy az első csésze méregerős kávé életre galvanizálta volna őket. Az ilyen méretű műveletek előkészítésén heteken át – és ugyan nem ennél is hosszabban – dolgoztak, most viszont késedelm nélkül reagálniuk kellett. A parancsokat átnéző tisztek nagyon nem szerették az ilyen azonnali tennivalókat.

A palesztin terrorhadjárat egyre kiterjedtebb és hevesebb lett, több nem lehetett kézben tartani. A *Karine A* elfogása erőteljesen és egyértelműen bizonyította, hogy a palesztinok, akik bőséges forrásokkal, hatalmas fegyverkészletekkel rendelkező szponzorokat állítottak csatornába, azt remélik, hogy szabályos közel-keleti háborúvá fokozhatják az intifádát. A lefoglalt fegyverek nagy hatótávolsága – hasonlóan Arafat hosszú távú szándékaihoz – új dimenziókat kölcsönzött a konfliktusnak. Az izraeliek szimbolikus és korlátozott ellenintézkedéseket terveztek. A célpont, amelyet a tel-avivi tábornokok vörössel karikáztak be térképeiken, egy hatemeletes hírközlési centrum volt Gázaváros Ali al-Muntar negyedében, ahonnan uszító propagandát sugároztak az egész térségbe. Az állomást, amely – a Hezbollahot sem kivéve – az összes palesztin szervezet médiaközpontja volt, terroristák tobo

zásának propagandaeszközeként, valamint a Ciszjordániában meg Kelet-Jeruzsálemben működő sejtek közti összeköttetés stratégiai – és taktikai – láncszemeként alkalmazták. A létesítmény megsemmisítését a legmagasabb szinteken, egy éjféli tanácskozáson határozták el. Mire eljött a reggeli ideje, a Jámasz műveleti és hírszerző tisztje aprólékosan kidolgozta a kommandós akció részleteit.

Az adóállomást a földön végrehajtott támadással kellett kiiktatni. A Véderő vezérkara mindenáron el akarta kerülni a szükségtelen járulékos károkat – másként a légierő egy F-16-osa egyszerűen ledobott volna egy egytonnás bombát az épületre, s mire a romok feletti porfelhő eloszlik, már vissza is tért volna a hangárjába. Ali al-Muntar Gázaváros keleti részének sűrűn lakott negyede volt, s az övezetben ritkásan előforduló dombos területek egyikén terült el. Mi több, a térséget a magaslatok az oszmán időkben félelmetes erősséggé tették: az első világháború idején a törökök itt akarták feltartóztatni a gyarmati erőket. Ali al-Muntartól délnyugatra helyezkedett el a Karni-átkelőhely, az izraeli gázai határnál lévő teheráru-terminál, amelyet 1994-ben nyitottak meg, hogy a palesztin kereskedők számára lehetővé tegyék javak exportját és importját.

A terv értelmében az adóközpont elfoglalását egy kis csoportnyi Jámasz-kommandósnak kellett vezetnie, majd biztosítaniuk az épületet, amíg a műszakiak elhelyezik benne a robbanótölteteket. A létesítmény köztudottan a Fatah egyik idegközpontja volt, Arafat biztonsági erőinek – s közülük is elsősorban a hírhedt Force 17 nevű pretoriánus gárdának – megerősített állásai voltak a közelben. A civil veszteségek minimalizálása és a járulékos károk korlátozása céljából az izraeliek bejelentették, hogy jönni fognak, és többször is figyelmeztették Ali al-Muntar lakóit, hogy ne menjenek ki az utcákra.

Támadás előtti gyülekezési körletnek egy előretolt műveleti bázist jelöltek ki, amelyet mélyen az övezetben, a Netzarimnál, a giva'ati

dandár „Mandula” elnevezésű zászlóalja használt. A támadók nagy erejű ellenséges tűzzel számoltak, ezért a rajtaütésben részt vevő tizennyolc ember három Merkava nehézharckocsiban tette meg a kilenc kilométeres utat a gázai posványon keresztül. A Merkavák negyvennyolc 120 milliméteres gránátot befogadó raktereit kiürítették: ezekben foglalt helyet a Jámasz tizenkét kommandósa és a műszakiak hat robbantási specialistája. A giva'atiakból álló támogatóerő és az akció egészét vezető tiszti csoport páncélozott szállító harcjárműveken ment utánuk.

A műveletek Jámaszra bízott részét Simon főfelügyelő irányította. Ez a fajta hagyományos kommandós csapás nem volt a Jámasz specialitása, ők ismerték azonban a terepet és a nyelvet. Az volt a feladatuk, hogy eltávolítsák az épületből a nem harcolókat, és biztosítsanak körülötte egy akkora területet, hogy odabent a műszakiak gyorsan és biztonságban elvégezhessék a munkájukat.

Simon és Jaron összeválogatta a csapatot, és – már nappali megvilágításban – átnézték a dandár hírszerzési adatait, a légi felvételeket és az útvonalterképeket. Jaron, aki eredetileg kiképzőtiszt volt, talált egy elhagyott épületet, amelyben a kommandósok gyakorolhatták a helyiségbiztosítást. A támadás előtti kimerítő előkészületekkel egykettőre eltelt a nap. A kommandósok könnyű vacsorát ettek, és még egyszer átnézték a hírszerzési információkat. Este tíz óra előtt gyorsan felszerelkeztek. Remélhető volt, hogy az izraeli erők virradat előtt visszatérnek az akció utáni eligazításra, a remények azonban rendszerint meghiúsultak az övezet kiszámíthatatlan tűzharcaiban. A kommandósok extra lőszer-javadalmazást kaptak, a pisztoly- és M4-es tárákat, amelyek számára a mellényeikben nem maradt hely, nadrágjuk zsebeibe gyömöszölték. Közeledett az éjféli.

Kevéssel tizenegy óra után Erez Katz alezredes, a „Mandula” zászlóalj parancsnoka beszédet intézett a roham valamennyi résztvevő-

jéhez, hogy vázolja az akció minden egyes aspektusát. Gyalogosai, ahogyan a műszakiak is, sorkatonák voltak: egyesek közülük mindössze egy éve fejezték be a középiskolát, és néhány hónapja az alapkiképzést. A nehéz testpáncélt és felszerelést viselő katonák erőlködve igyekeztek megőrizni egyensúlyukat, bensőjükben a félelem birokra kelt az ereikben száguldó adrenalinnal. A gyalogosok némelyike csak feleannyi idős volt, mint a jámaszos veteránok, akik közönyösen álldogáltak mellettük. Észak felől egy harci helikopter dübörgő rotorzaja hallatszott, maga a jármű azonban nem látszott a sötét égbolton. A tenger felől csípős, téli szél fújt. A páncélozott járművek búvónyílásait lezárták, a motorokat begyújtották. A konvoj 11:30-kor palesztin területre lépett.

A harckocsik nyomasztóan szűkös belső terében fullasztó volt a levegő. Az ezeröttszáz lóerős turbinák keltette vibráció elbátortalanította és felzaklatta azokat, akik nem szoktak hozzá a páncélos hadviseléshez. A Jámasz kommandósai szívesebben hatoltak be Gázába csendben, gyalogosan lopakodva vagy bármilyen járművel, amelyből kiláttak. A lassan haladó Merkavákban ülők egész úton hallgattak, a hatvanhét tonnás behemótok láncaltalai csikorogva gördültek a földutakon és a kövezett útszakaszokon. Minél mélyebbre hatolt a konvoj Gázavárosba, annál gyakrabban hallatszott, ahogy az AK-47-esek lövedékei pengve lepattannak a Merkavák kompozitpáncéljáról. (A burkolat előállításának technológiája gondosan őrzött titok.)

A páncélozott járművek a megfelelő időben érkeztek, ám üdvözlésképpen kézifegyverek és mesterlövészpuskák ösztöze fogadta őket. Lassan lebocsátották a Merkavák hátsó ajtóit. A tizenkét Jámasz-kommandós és a hat rohamutász kirajzott a hatalmas járművekből, és berohant az épületbe az alacsonyan, kevéssel a fejük felett süvítő golyók elől. A Sin Bét figyelmeztette a támadásra palesztin megfelelőit, a gesztus célja azonban, amely a fegyveres ösz-

szecsapás elkerülését célozta, csak odacsalta azokat, akik nem bírtak harcolhatnékjukkal. A hét szinten elhelyezkedő helyiségek, irodák, kamrák és zugok kiürítésével egy jókora kommandós köteléket kellett volna megbízni, a feladattal azonban a Jámasz maroknyi embere volt kénytelen megbirkózni. Az épületen belül mindenütt veszélyeskedett rájuk, a robbanóanyagok és álcázott robbanószerkezete keresése ugyanakkora kihívást jelentett, mint a rejtőzködő fegyverek utáni vadászat. Simon és Jaron emberei szétszóródtak, s miközben a tető felé haladtak, módszeresen átkutatták a létesítmény minden zugát; ezalatt meg kellett győzniük a másnapi adásokon elszántan dolgozó technikusokat és a médiamunkásokat: hagyják-e a helyszínt. Az, hogy a jámaszosok beszéltek arabul, kulcsszerepe játszott egy esetleges véres összecsapás megelőzésében – a személyzet dühösen távozott az épületből.

Voltak azonban odabenn fegyveresek is, akik nem tágítottak. Irodákban és recepciós helyiségekben sáncolták el magukat, onnan tüzeltek a behatoló kommandósokra. Heves összecsapások bontakoztak ki a lépcsőházakban és a hangszigetelő panelekkel bélelt, drága elektronikus eszközökkel telezsúfolt stúdiókban. Egy palesztin fegyverest, aki egy ablaknál állva nyitott tüzet a jámaszosokra, agyonlőtték: kizuhanó holttestét a járda állította meg. Amikor Simon feljutott a tetőre, rádión jelentette Katz alezredesnek, hogy az épületet megtisztították, s hogy a robbantócsapat megkezdheti munkáját. A kiürítés mindössze húsz percet vett igénybe.

Simon a tetőn helyezte el az embereit. A mesterlövészek céltávcsöveiken keresztül pásztázták a láthatárt. Az éjszaka sötétjében narancsszínű fény derengett. A Jámasz-kontingens megpróbálta lokalizálni és semlegesíteni az adó épületére a távolabbi környékről leadott szórványos lövések forrásait. Ekkor azonban harcba hívó szózat hallatszott egy közeli mecset hangszóróiból, amelyek más-

kor imára szólították a híveket. Az izraeli hadsereg a közelben van – bömbölte egy hang az éjszakába hasító harsány és eltökélt üzenetet –, mindenki, akinek fegyvere van, ölje őket!

A mesterlövészek hirtelen arra lettek figyelmesek, hogy a távolban futó alakok közelednek az izraeli védelmi körlethez. Fegyveresek hatoltak be a közeli lakótömbökbe, és löni kezdtek a hétszintes épület irányába – családok nappali helyiségeiből, akiket a kialakuló csata zaja ébresztett fel. Minden irányban vakító zöld fénnel világító nyomjelző lövedékek cikáztak a sötétben. Simon utasította a mesterlövészeit: tüzeljenek.

A küzdelem több mint egy órán át tartott, a palesztinok folyamatosan lőttek – ugyanígy reagáltak a jámaszosok is. A mesterlövészek és a mellékük beosztott irányzók egyenként szedték le a sötétben lapuló, AK-ikkal célzó figurákat. Jó néhányukkal végeztek tűzharcban, de továbbra is százával bukkantak fel. Simon egyeztetett a zászlóaljparancsnokkal: a töltetek a helyükön voltak. Majdnem kilencven perc telt el azóta, hogy leeresztették a harckocsik hátsó ajtóit, és megkezdték a támadást, az épület készen állt, hogy eltöröljék a föld színéről. A katonákat és a Jámasz kommandósait visszarendelték. A tisztek ellenőrizték, nem maradt-e hátra valaki.

A Beszélők hangosbeszélőkön és a páncélozott járművek megafonjain kérték a környékelieket, hogy ne közelítsenek az épülethez. Nyomatékos kérés volt ez, a bejelentést, hogy odabent már helyükön vannak a töltetek, és hogy senki ne közelítse meg az objektumot, kifogástalan arabsággal újra és újra megismételték. A kommandósok ezt az aktust „diszkónak” nevezték, a Beszélők helybéliekhez intézett felszólításai a közönséghez szóló disc jockey-kat juttatta eszükbe.

Az izraeli rajtaütés résztvevői visszatértek a harckocsikhoz és a páncélozott szállítójárművekhez. Heves géppuskasorozatok pásztazták az izraeli páncélosokat, a palesztin mesterlövészek pedig min-

den tőlük telhetőt megtettek: a harckocsiparancsnokokra tüzelte remélve, hogy harcképtelenné tehetik valamelyik Merkavát – az oszlop azonban elindult az izraeli vonalak felé. Egy rádiójel működést hozta a gondosan elhelyezett tölteteket, s a hétszintes épület a robbanások nyomán alapjaiig lerogyott. Az akció sikerrel járt. A kialakult minicsatákban hét palesztin fegyveressel végeztek. Az izraelieknek nem voltak veszteségeik.

Jaron főfelügyelőnek mindig gondja volt arra, hogy az egység kommandósai illő fogadtatásban részesüljenek, amikor megérkeznek a Jámasz központi, a Kiszufim-keresztelkedés közelében lévő bázisár. Minden esetben ellenőrizte, rendben vannak-e az új ember papírjai és minden újoncot elkísért, amíg az illető átvette kezelsábasát, szerezvényeit, fegyvereit, és elfoglalta fekvőhelyét osztaga körletében. Gondoskodott róla, hogy enni kapjon, és hogy legyen ideje megkávénizni. Ezután betett egy videokazettát egy ütött-kopott lejátszóba, hogy a jövevény megnézhesen egy filmet. Magánmozijában Jaron a gáz Jámasz minden tagjával megnézte Ridley Scott *A Súlyom végveszélyben* című filmjét, amelynek forgatókönyvét Ken Nolan írta.

Az amerikai elit különleges erőiről szóló történetnek harcászati és hadászati tanulságai egyaránt voltak; egy rajtaütésük elkeseredő élet-halál harccá fajult egy éhség és gerillaháború sújtotta város központjában. Jaron pedig képes volt rá, hogy felismerje, milyen hatékony kiképzési tansegédlet lehet egy hollywoodi kasszasiker. Ahelyett azonban, hogy elmerült volna a történet egészében, célzatosan kiemelte a tervezési hibákat, és rámutatott, Murphy törvénye miképpen változtathat végzetes fiaskóvá bármely hadműveletet.

– Soha ne menj ki a terepre a teljes felszerelésed nélkül! – mondogatta a filmet néző kommandósoknak. – Soha nem tudhatod, mikor lesz egy háromórás bevetésből háromnapos, kegyetlen megpróbáltatás!

Volt azonban egy másik, még ijesztőbb hasonlóság *A Sólóyom végveszélyben* és a Jámasz gázai hadjárata között. A Jámasz a Gázai övezet minden zugában hajtott végre akciókat, gyakran hét kilométernyire a palesztin terület mélyén; ilyenkor csak magára hagyatkozhatott, és ezer meg ezer alaposan felfegyverzett ellenség vette körül. Gázában minden egyes nap Mogadishuvá változott.

A Jámasznak Gázában háromféle feladata volt: gyors reagálású erőként szolgált, amely szembeszállt bármiféle, az övezet északi, középső és déli részén szétszórt telepeket ért terrorista támadással, a parancsnokság és az izraeli titkosszolgálatok megbízásából akciókat hajtott végre gázai terrorista célpontok ellen (nagy fontosságú terrorista gyanúsítottak elfogását vagy likvidálását is ideértve). Harmadszor, élcsapatként vett részt a műveletekben, megakadályozandó, hogy eljusson a terroristákhoz az a rengeteg fegyver és robbanóanyag, amelyek az egyiptomi határ legkülönbözőbb pontjain felbukkanó csempészalagutakon át érkeztek. Gázában minden izraeli akció szabályos csatába torkollott. Más elit egységek, köztük Izrael legkiválóbbjai, hamarosan ugyancsak megpróbálták itteni célpontok elleni megbízatásokat szerezni. A Sin Bét azonban, csaknem kizárólagosan, inkább a Jámaszt alkalmazta.

Minden találkozás csatává eszkalálódott, és minden csata egész napos, bonyolult, igen kockázatos katonai vállalkozássá, amelyben harckocsik és harci helikopterek is részt vettek. 2006. december 6-án egész napos küzdelem bontakozott ki a Bureidzs menekülttáborban, egy több mint 33 ezres lakosságú, kiterjedt – bár csak fél négyzetkilométeren elterülő – dzsumbujban, a Gázai övezet központjában. A rajtaütést kis, precíziós beavatkozásnak szánták, de tűzviharrá változott, amikor a mecsetek hangosbeszélői minden fegyverest harcba szólítottak.¹ A küzdelemben tíz palesztinnal végeztek.

Másnap a műszakiak – miközben lőttek rájuk – hatástalanítottak egy negyvenöt kilogrammos, házilag készített robbanószerkezetet Hán Junisznál, amelyet az izraeliek egyik járőrútvonala alá rejtettek el. Úgy tűnt, a Gázai övezetbe katonai robbanóanyagok kimeríthetetlen utánpótlása érkezik. A pokolgépek ráadásul olyan kifinomult bonyolultak voltak, mint utoljára azok a nagy erejű eszközök, amelyeket a Hezbollah a Véderő nagy veszteségekkel járó, dél-libanoni hadjárata idején alkalmazott. Feltételezték, hogy Egyiptomon keresztül, a Hamász és az Iszlám Dzsihád megsegítésére a Gázai övezetbe csempészték a Hezbollah bombakészítőit, akik mesterei voltak az álcázott robbanóeszközök készítésének, s akik most itt is kialakították a maguk jól felszerelt műhelyeit.² A Gázai övezet belsejébe akciókra induló Jámasz-teamek hamarosan szemeteskannákba elrejtett, sőt családi otthonok külső falain elhelyezett barkácsbombákat is találtak. Az egység bizonyos bevetésekre magával vitte a Véderő elit Okec (héberül a. m. fullánk) kutyás egységének robbanóanyag-kereső kutyáit. Veszélyes munkájuk még kockázatosabbá vált.

Minden Jámasz-akciónak célja volt, hogy észrevétlenül jussanak be egy-egy területre, majd ugyancsak észrevétlenül jussanak ki onnan. Habár a Gázai övezetet szögesdrót sövény, falak, szenzorok és más akadályok vették körül, hogy megakadályozzanak mindenféle kifelé és befelé irányuló forgalmat (azt kivéve, amely az ellenőrzött átkelőhelyeken zajlott), akadt egy sor olyan hely, amelyekről csak az egység tudott, s ahol fürkésző szemek számára láthatatlanul juthattak be az övezetbe. A bejutás lényege az észrevétlenség volt. A palesztinok kutyái minden gyanús éjszakai mozgásra ugatni kezdtek, úgyhogy a kommandósok lángoló szemétkupacok füstjénél avatták be kezelőbásoikat és tármellényeiket, hogy a holmik magukba vegyék az égett szemétszagot, elhallgattassák és megnyugtassák a kutyákat. A Beszélők és az egységnek azok a veteránjai, akik elfogadha-

tóan beszéltek arabul, olykor jelmezben léptek az övezet területére, igazodási pontként a rajtaütő erő többi tagjai számára, akik fűgén és némán haladtak a nyomukban. Sok bevetés megkövetelte, hogy a Jámasz-team gyalog vonuljon fel, a támogatóerők pedig – gyakran, de nem mindig – gépkocsikon követték őket. A célpont néha csak kilencven, legfeljebb ezer méternyire volt a behatolási ponttól, más alkalmakkor viszont az egység emberei tíz kilométert vagy még többet is gyalogoltak, míg eljutottak céljukhoz. A jelöletlen „ló” klasszikus használatára a gázai csataterén nem volt lehetőség. A magasban mindig cirkált egy drón vagy egy repülőgép, hogy figyelje az egység előrejutását, és valós idejű légi felderítési felvételeket küldjön. Egy harckocsiból és páncélozott csapatszállítókból álló kötelék készenlétben várta, hogy bármilyen bonyodalomra azonnal reagáljon, és a levegőben volt egy Cobra vagy egy Apache harci helikopter is, hogy szükség esetén bármikor kilője rakétáit. A parancsnoki harcállásponton, ahol a parancsnok és Véderő-, illetve Sin Bét-beli kollégái figyelték a képernyőn mozgó árnyakat, mindig pattanásig feszült volt a légkör.

A Gázai övezet tulajdonképpen egészen más ország, más univerzum volt, mint Ciszjordánia vagy Jeruzsálem.

– Voltak tényleges határok, amelyek elválasztották Gázát Izrael-től, valódi torlaszok és akadályok, állandó átkelőhelyek – emlékezett egy veterán terrorelhárító tiszt az övezetbeli akciókra. – A bizton-sági erők vezetésében sokan voltak, akiknek a szemében Gáza nem különbözött Szíriától vagy Libanontól, ugyanolyan veszélyes, ellenséges területnek tartották. Ha egyszer bementünk, egy idegen univerzumban találtuk magunkat, a legnagyobb veszélyben, és tudtuk, milyen borzalmas sors vár ránk, ha bármelyikünket elfogják. Tisztában voltunk azzal, hogy a testünket akkor is meggyalázzák, ha meghalunk, aztán pedig megtartják, hogy kicsikarjanak érte va-

lamit. Gázának azonban volt egy hatalmas előnye is: a terrorista vezérkar itt nem bujkált, és nyíltan tette, amit tett.³

A Gázai övezetben az izraeli hadsereg és a titkosszolgálatok vezető terroristák tucatjaival végeztek: 2001. február 13-án az Izraeli Légierő egy AH-1S Cobra harci helikoptere három rakétát lőtt ki egy Hyundaira, amelyet Masz'ud Huszein A'jjad, az Arafat-féle Force 17 ezredese vezetett, a vele utazó férfi pedig az izraeli hírszerzés szerint gázai Hezbollah-sejtek létrehozásán munkálkodott. 2002. július 23-án egy izraeli F-16-os egytonnás bombát dobott Szalah Sehadá, az Izzedin al-Kasszám Brigád parancsnokának házára. (A bomba végzett Sehadával, a feleségével, a lányával és további tizenkét személlyel, ezenkívül megsebesített százötven embert és lerombolta a gázavárosi háztömb jó részét.) Több célzott kivégzést – ahogy ezt az izraeli közbeszédben nevezték – hajtottak végre a levegőből, akadt köztük rutinakció, de olyan is, amely stratégiai jelentőséggel bírt. A gázai hadjáratot azonban kizárólag folyamatos földi műveletekkel lehetett megnyerni, hogy elbátortalanítsák a terrorista alvilágot, egyúttal úgy megfélemlítsék és megzavarják, hogy az Izrael elleni támadások helyett saját mindennapi túlélésére koncentráljon. A Jámasz szerepét a palesztin terrorista csúcavezetés elleni izraeli hadjáratban továbbra is titokban tartották.

A Jámaszra erejét messze meghaladó munkateher nehezedett. Hadműveleti naptára egyaránt előirányzott rajtaütéseket, menetrendszerű megjelenéseket a zsidó településeken, közvetlen műveleti feladatokat a Sin Bét oldalán és természetesen őrizetbe vételeket. A hét gyorsan eltelt. Alvásra alig jutott idő – még kevésbé töprengésre. Minden fennmaradó idejükben gyakoroltak, lőtérre jártak, osztagerejű rajtaütések során tökéletesítették jár-

műelfogási technikájukat, egységszinten gyakorolták a nagyszabású elfogási akciókat. A Jámasz tisztjei és altisztjei, ha éppen nem osztagokat és szakaszokat vezettek a terepen, folyamatosan asztaloknál ültek és tervek utolsó részeit állították össze, vagy autóval robogtak egyik helyszínről a másikra. Jobb is, gondolta egyik-másikuk, hogy egy percre sem állhatnak le, a szünetekben ugyanis rendszerint azonnal álomba zuhantak, mégpedig a lehető legrémesebb, legkényelmetlenebb pozitúrákban.

Az egységparancsnokok igyekeztek lehetővé tenni embereik számára, hogy valamiféle, a normális életre emlékeztető rendszeres kapcsolatot tarthassanak fenn asszonyaikkal és gyerekeikkel. Mindenki nagyon örült, ha hétvégére hazamehetett. A feleségek boldogok voltak, hogy láthatják férjüket, a kommandósok hálás elragadtatást éreztek, hogy találkozhatnak kisgyerekeikkel. Az eltávozások pénteken kezdődtek, rendszerint már délelőtt, a bázisra való visszatérés időpontja pedig a vasárnap kora reggeli órákra esett – hogy a személyi állomány megkezdhesse a műveleti munkahetet. Ha a heti menetrendben elfogási akciók szerepeltek, az embereket csipogón értesítették, és visszarendelték támaszpontjukra. A letartóztatási eljárások gyötrelmesen szigorú munkarendet követeltek meg. Egy részüket szimultán akciókban hajtották végre, amelyek egy ilyen veszélyes hadműveleti területen roppant szerteágazóak és hallatlanul igényesek voltak. Egy Hán Junisz-i embervadászat során a Jámasz kommandósai egy négyfelől indított támadás élcsapatát alkották, amelynek során négy magas rangú Hamász-parancsnokot ejtettek foglyul. Az akció megkövetelte, hogy végrehajtóinak nagy része álöltözetben hatoljon be a városba – egy másik csapatot, amely teljes bevetési felszerelést viselt, páncélosok és gépesített gyalogosok támogattak.

– Szolgáltatók voltunk – állapította meg a racionális Vlad*, a volt Szovjetunió egyik tagköztársaságában született kommandós, aki az oslói megállapodások utáni bizonytalan napokban már harcolt a Jámasz kötelékében, hogy aztán a háború kirobbanásakor ismét visszatérjen az egységhez. – Az volt a dolgunk, hogy kiszolgáljuk a Sin Bétet, megfeleljünk az általuk megjelölt taktikai igényeknek. Minden sikeres akciónkkal, minden olyan rajtaütéssel, amelynek során terroristákkal végeztünk, minden letartóztatással, amelynek eredményeképpen begyűjtöttünk egy-egy fontos személyt, hogy kihallgathassák, csak szaporítottuk a tennivalóinkat. Sokan közülünk rövid idő alatt egy dandár-, zászlóalj-, vagy még magasabb szintű parancsnokkal kerültek tegező viszonyba.⁴

A dandár- és hadosztályparancsnokok állhatatosan hallgattak a gázai letartóztatási akciókról, ezekhez ugyanis nagyon sok közülük volt, és jelentős kockázattal jártak. A konfliktus azonban az enyhülés bármiféle jele nélkül folytatódott, a Jámasz pedig gyakori mélységi behatolásai során mind magasabb pozíciójú célszemélyeket ejtett foglyul.

2002 decemberében ismételten a Sin Bét látókörébe került Jaszin Ajda, a Hamász egyik fegyverzeti főnöke, aki a térségben izraeli telepések és izraeli fegyveres erők elleni aknavető- és bombatámadások sorát szervezte meg. Ajda volt a Hamász egyik legfontosabb parancsnoka a Gázai övezet déli részében, emberei szinte napi rendszerességgel próbáltak csapást mérni a Gus Katif-i zsidó kolóniákra. A gázai hadosztály terjedelmes bűnlajstromot állított össze az Ajda sejtjei által elkövetett – és megkísérelt – merényletekről. A Sin Bét feltételezése szerint többtucatnyi terroristának parancsolt, és Gázá-szerte kapcsolatot tartott egy sereg más sejtparancsnokkal, va-

* Álnév – „Vlad” kiléte biztonsági megfontolásokból nem közölhető.

lamint az egyiptomi határ túloldalán tanyázó csempészekkel és gerillákkal, akik derekas mennyiségű fegyverrel és lőszerrel látták el az Ajda-féle sejteket. A feladattal a Ja'maszt bízták meg.

Számos csúcsszintű ciszjordániai terrorgyanús személlyel ellentétben Ajda nem aludt minden éjjel más ágyban, és nem vette körül fegyveres testőrök falanxa. Úgy rejtőzött, hogy nem rejtőzött: feleségével és gyerekeivel Hán Junisz központjában lakott, és szinte bátorította az izraelieket: gyertek és kapjatok el. A környék, ahol élt, amolyan kis metropolisz volt – épületekkel, zsúfolt utcákkal, széles utakkal, üzletekkel és kávézókkal, iskolákkal, mecsetekkel és egy-másba torkolló sikátorok labirintusszerű, veszedelmes hálózatával. Hán Junisznak 142 ezer lakosa volt, akik mindnyájan egy 55 négyzetkilométeres rendezetlen, elhanyagolt közműhálózatú területen éltek. Az itteniek híresen nyakasak, makacsok és dacosak voltak – kezdetben az oszmán törökökkel, utóbb a britekkel és az egyiptomikkal, végül pedig az izraeliekkel dacoltak. A Palesztin Hatóság úgy vélte, irányítja Hán Juniszt, ám a város kétségbevonhatatlanul a Hamász fellegháza volt.⁵

A Ja'masz már korábban is megfordult Hán Juniszban. Egyes veteránok emlékezetébe – például Simon főfelügyelőébe, aki tizen-nég évig szolgált az övezetben – kitörölhetetlenül bevésődött minden utca és sikátor neve. Simon tudta, melyek a prominens helyi klánok, mely utcák vannak leginkább kitéve az orvlövészek tüzének, ismerte a bejutás leggyorsabb módzatait és a legrövidebb kivező utakat. Az egység nem tekintette komolyabb kihívásnak a Hán Juniszba való észrevétlen bejutást bizonyos – rejtett és kevésbé rejtett belépési pontok és megközelítési útvonalak szövevényes, zegzugos, szinte Escher-féle labirintusával határos – helyekről. Az ellenben, hogy biztonságban kijussanak a városból egy olyan értékes fogollyal, mint Ajda, nem ígérkezett könnyűnek. Az észrevétlen be-

hatolást megghiúsíthatta egy botlódrót, egy macska, amelyre véletlenül ráléptek, egy levert virágcserep vagy egy rosszkor jött köhögés. és máris mindenfelől záporoztak a lövések a rajtaütő erőre. Itt nem lehetett szó a ciszjordániaiakhoz hasonló Vadásznapiokról – hosszú behatolásokról, gyanúsítottak egész sorának begyűjtéséről, időigényes új észlelésekről. Az övezetben minden akció határozott idejű és minden részletében kiszámított volt. Minden behatolás pontos hírszerzési ismeretekre épült, és hatalmas erőket helyeztek készenlétbe a kommandósok támogatására és kimenekítésére. Minden elfogás akció szabályszerű katonai vállalkozás volt.

A Ja'masz gázai behatolásainak minden egyes részlete alapos előkészítést igényelt. A részben álöltözetet, részben teljes bevetési felszerelést viselő Beszélőknek be kellett gyakorolniuk, mit tesznek amikor elsőként elérik a helyszínt; utánuk érkezett meg a támadó erő, amelynek tagjai körülvárták és biztosították az épületet. Ezután Ja'masz-kommandósok további csoportjai lepték el a területet, és védelmi körletet alakítottak ki, hogy az elfogócsapat, együtt a Sin Bé ügynökeivel, végrehajthassa az azonosítást és a letartóztatást. A belbiztonságiak mindig velük tartottak, néha beöltöztek Ja'masz-kommandósoknak, máskor, ha úgy tetszett nekik, „uniformisukat”, a kényelmes inget és farmert, merészséget követelő hivatásuk jellemző ruhadarabjait viselték.

A Beszélők és a támogatóerők az akciót rendszerint a kiszemelt helyszín egy megépített másolatán gyakorolták. Néha akadt egy ugyanolyan alaprajzú épület a hadsereg valamelyik bázisán vagy a Gázai övezet közelében található dél-izraeli városokban. Más alkalmakkor az egység egyszerűen fogta magát, és rétegelt lemezből összeüttött magának egy saját gyakorlóhelyszínt. Minden egyes művelet apró részleteinek kidolgozására ezernyi kollektív munkórát áldoztak: semmit nem bíztak a véletlenre. A kimerítő „mit csi-

nálsz akkor, ha...” szeánszoknak, amelyet Jaron tartott a tisztéknek és tiszthelyetteseknek, az volt a céljuk, hogy jó előre bizonyosan átgondoljanak minden forgatókönyvet, mindenféle lehetőséget és bizarr eshetőséget. Az elfogási terveket dandár-, majd hadosztályszinten kellett jóváhagyatniuk. Egy-egy ember elfogása számos tényezőn múlt.

A Jaszin Ajda elleni rajtaütést 2002. december 10-ére, közvetlenül éjjel utánra tűzték ki. A meteorológia viharos időjárást prognosztizált.

A tél alkalmas időszak volt a letartóztatásokhoz. A Földközi-tenger partjára lecsapó hideg szelek nem kedveztek az emberek késő éjszakai jövés-menésének. A legtöbb család összebújt takarói alatt, hogy kirekesszék a hideget, s akik elég szerencsések voltak, hogy hőszűrőjük és hozzá áramuk is legyen, nagyobb eséllyel úszhatták meg a didergést. Az üres utcákon csak néhány taxi száguldozott, ritkán akadt utasuk. Gyakran nőttek ki a földből rögtönzött utakadályok, a Hamással vagy az Iszlám Dzsiháddal szövetséges bandák demonstráltak területi fennhatóságukat fegyveres felbukkanásukkal. A mecsetek egész héten, a nap minden órájában üzemeltek, és mindig tartózkodtak fegyveresek a közelükben.

A Beszélők és taktikai támogatásuk csendben haladt a Hán Junisz-i sötétségben, hol felbukkantak, hol gyorsan eltűntek az árnyékban. A távolban kuttyák ugattak. A Beszélők figyelemre méltó óvatossággal mozogtak, mert csak kevés jól felfegyverzett ember fedezte őket, és mindenütt a Hamász martalócai lapulhattak. A gyalogos megközelítési útvonalat napokkal korábban, légi felvételek alapján pontosan kijelölték. Az Ajda háza felé tartó kommandósok min-

* Az eredetiben *mikrim v'iguvot* (héb.): eshetőségek és lehetséges reakciók – a ford.

den egyes lépését részletes felderítési adatok alapján tervezték meg. A Beszélők óvatosan haladtak a téli éjszakában – olykor a néhány működő utcai lámpa narancsszínű derengésében. A fedősztorit a főhadiszálláson dolgozták ki, az „arabisták” napokon át gyakorolták a gázai szlenget, tanulmányozták a legújabb és legjobb fordulatokat, arra az esetre, ha valaki felbukkan a sötétből, és kérdőre vonja őket. Mentükben botlódrótokat és rögtönzött robbanószerkezeteket kerestek. A beavatkozók első karéja közvetlenül a nyomukban haladt; egy-egy pillanatra minden újabb ablakot és rést célba vettek fegyvereikkel. Nem mindenki aludt: egyik-másik házból összeütődő fazekek és lábasok zörgése hallatszott. Voltak, akik egy dal halk zümmögését hallották – valahol egy rádió szólt.

A kijelölt ház egyike volt a két, jellegzetesen gázai övezeti háromszintes épületnek, amelyekben egy népes klán tagjai éltek. A nemzetség – egyazon család különböző generációi – szálláshelyét, növekedvén a patriarchális család létszáma, újabb és újabb, mozaikszerűen elhelyezkedő építményekkel toldották meg. A házak egy mellékutcában álltak, háromfelől síkátorok határolták őket. Az épület, amelyben az értesülések szerint Ajda lakott, elsötétítve, önmagában állt.

A rajtaütő kötelék tagjai némán surrantak át az egymást váltogató, sötét és világos területeken, végül elfoglalták pozícióikat. Egy részük – a négy égtáj irányába figyelve – biztosította az épületet és a többi kommandóst. A Beszélők, akik mindenki másnál előbb érkeztek meg, arcukra húzták maszkjukat. Rádión leadták az elfogó osztag többi tagjának a kódolt utasítást: siessenek a helyszínre.

Az izraeliek belépési pontja és az Ajda-ház közt mindössze néhány kilométer volt a távolság. A behatoló osztag furgonjai és katonai járművei néhány perc alatt megérkeztek a kijelölt épületekhez. Az eljárási rend értelmében az egyik osztagnak a Sin Bét operatív tisztjével

együtt át kellett kutatnia a házat, ezalatt a másik kettő védelmi körletet alakított ki, hogy mindenkit távol tartson, aki esetleg megpróbálna megzavarni az elfogási akciót. A behatoló team számára az lett volna az ideális szcenárió, ha álmában csaphat le a célszemélyre. Voltak műveletek, melyek során a Beszélők eljutottak a házig, a behatolóerő megérkezett a helyszínre, és a gyanúsítottan már rajta is volt a bilincs, a házbeliak pedig csak akkor értesültek a történésekről, amikor már túl késő volt. A terrorcsoportok néha csak napok múltán szereztek tudomást egy-egy tagjuk elfogásáról, amikor az illető már jó ideje vallott a Sin Bétnek. Ajda esetében legalábbis remélték, hogy gyorsan és különösebb bonyodalom nélkül megtalálhatják és elhurcolhatják. Elsőre azonban semmit sem találtak. A lakásokból kiterelték a családtagokat, s mialatt az Okec bombakereső kutyájával fegyverkészletek és robbanóanyagok után kutattak a helyszínen, kikérdezték őket. A behatoló osztag azonban semmit sem talált: mindent alaposan átvizsgáltak, de Ajda, úgy tűnt, nem volt odahaza. A kommandósoknak szigorú parancs írta elő, hogy a lakásokban semmit ne pusztítsanak el, hacsak nem kerülnek életveszélybe, az iratokat és fopilemezeket viszont, hírszerzési értékük miatt, összegyűjtötték. A célszemélyt azonban, aki miatt a műveletet végrehajtották, sehol sem találták.

– Nincs itt – mondta a Ja'masz egyik tisztje a Sin Bét operatív ügynökének; ugyanekkor egyre gyakrabban hallatszottak lövések a távolból. – Mindenütt kerestük⁶ – tette hozzá a kommandós, a Sin Bét tisztje azonban a mobiltelefonjára pillantott, éscsak ennyit mondott:

– Itt van. – A harmincas éveiben járó ügynök elővigyázatosan nem vette le a maszkját, pedig a kutatás során kényelmetlennek bizonyult. – Nézzétek meg újra!⁷

Az osztagot ismét beküldték.

Odakint, a védelmi körlet peremén a szórványos lövéseket nyomjelző lövedékek zápora és sorozatok váltották fel. Néhány sorállo-

mányú izraelit, akik csak rövid ideje szolgáltak az egységnél, s igazából még nem estek át a tűzkeresztségen, az egyik idősebb kommandósnak kellett nyugtatgatnia. Jó okuk volt a félelemre. Várható, hogy hamarosan egész Hán Juniszt riadóztatják, gondolta az egyik kommandós. Vajon meddig folytatódik még a kutatás? Ekkor azonban Lior*, a védelmi körletet fenntartó ja'maszosok parancsnoka zajt hallott az egyik hátsó ajtó felől.

– *Tavakaf, jes* – rikoltotta sajátosan uráli színezetű arabsággal Vlad (azaz: „állj, itt a fegyveres erők!”).

A védőkörlet parancsnoka jelentette a dolgot a behatoló csapat vezetőinek, ők azonban mindenkit biztosítottak róla, hogy a ház üres. A külső biztosítók egyre idegesebbek lettek. A kommandósok vállukhoz emelték M4-eseiket, mert attól tartottak, hogy támadásra készülnek ellenük. Végigpásztázták a házat – valamint a bejáratokat és ablakokat – éjjellátó készülékeikkel, de nem tapasztaltak mozgást.

– Minden helyet jól megnéztünk, ahová csak a gyanúsított elmenekülhetett – emlékezett Vlad. – Ha szökní próbál, azonnal rávetettük volna magunkat.⁸

Lior biztosra vette, hogy az egység figyelmét elkerülte valami, és ismét utasítást adott az épület átkutatására. A behatoló csapat kiement a védőkörletbe, az ottaniak bementek a házba, hogy átkutassák. A kommandósok benéztek az ágyak alá, a szekrényekbe és a kamrákba. Átvizsgálták a konyhaszekrényeket, az M4-esek lámpáinak fényénél a ház minden zegét-zugát átfésülték. A team átkutatta a szekrények feletti tárolókat, a zsúfolt lakásokat, tárolóhelyiségeket és a nagy összekötő folyosókat, amelyeket akkor építettek, amikor átalakították a házat, hogy az egyre népesebb nagycsalád elférjen benne. Már csak egy helyen nem jártak, a tetőn – az eljárásrend sze-

* Álnév – „Lior” valódi kiléte biztonsági megfontolásokból nem derülhet ki.

rint a kutatócsoportoknak taktikai okokból kerülniük kellett az épületek ezen részeit. Ajda azonban becses zsákmánynak ígérkezett, és a kint hallott zaj arra utalt, hogy a közelben van.

Néhány kommandós egymás mögött felsorakozott egy kis lépcső alján, amely a tető alatti pihenőhöz vezetett. Lior, az osztagparancsnok vezette őket; lassan araszolni kezdett felfelé. A feljáró keskeny volt, a márványlépcsők síkosak. Lior óvatosan lépdelt, közvetlenül mögötte az egység egyik veterán Beszélője haladt. Amikor felért a lépcső tetejére, egy pillanatra megakadt a tekintete egy árnyékon, amely lassan odébb mozdult a tető egyik sarkában, egy mellvéd mögött. Előremozdult, és amilyen gyorsan csak tudott, célzott. Az arc, amelyet látott, hasonlított Ajdának a Sin Bét körözési lapján szereplő fényképére, a kommandós azonban nem tudta, van-e fegyvere a gyanúsítottnak, márpedig ez befolyásolta, mekkora erő alkalmazható ellene – az irányelvek szerint megállítása céljából jogos volt lábon löni a fegyvertelen gyanúsítottat. Tűzfegyver vagy bármilyen más fegyver felbukkanása elégséges indok volt halálos erő alkalmazására.

Lior eljárási dilemmája nyomban megoldódott, amikor Ajda egy csőbombát dobott a közeledő jámaszosokra. A szerkezet a lépcső alján ért földet, fel azonban nem robbant. Lior célzott, és elsütötte M4-esét, a rohamkarabély azonban elakadt. A kommandós másik fegyveréért, a 9 milliméteres pisztolyért nyúlt, Ajda viszont elmozdult, és a közeledő team felé fordította AK-47-esét. Mielőtt az osztagparancsnok pisztolyt ránthatt volna, közvetlenül mögötte álló bajtársa célzott, és egy pontos sorozatot eresztett Ajda testének közepébe. A golyók, amelyek a terrorista mellkasát és hasa felső részét érték, kibillentették egyensúlyából, ő pedig lezuhant a sikátor kövezetére. A Sin Bétnek igaza volt, a férfi egész idő alatt otthon tartózkodott.

A sikátor tele volt szeméttel, és az előző napi vihar kis esővízpocsoljaival. Ajda még élt és eszméleténél volt, sőt megpróbált kúszva

elmenekülni a Jámasz kommandósai elől. Gyorsan megbilincseltek és megmotozták, aztán berakták az alakulat egyik járművébe; egy jámaszos felcserült be mellé.

Hán Junisz népe mostanra felébredt és készen állt a harcra. A lövések hangja a negyedben és szomszédságában sokakat ráébresztett az izraeli erők jelenlétére. A mobilhálózatokon SMS-ek és hívások sokasága szólított fegyvereseket a harc helyszínére. A magasból a drón többtucatnyi, a sötét Hán Junisz-i éjszakában felbukkanó fegyveres férfi képét továbbította: hamarosan százával nyüzsgöttek Ajda ostromlott háza körül. Minden akció végére kialakult A Solyom végveszélyben-helyzet. A közelben izzó fénnel világító, nyomjelző lövedékek süvítettek, becsapódásuk nyomán a környező házakról potyogtak az utcára a vakolat- és betondarabok. A jámaszosok, gondosan megválogatva az ellenséges célpontokat, viszonozták a tüzet; fegyvertelen emberekre és épületekre nem lőttek. Túlterhelt rádiófrekvenciáikon egymást érték az adások, az újabb és újabb helyzetjelentések. A földi erők készenlétben várakoztak, hasonlóképpen a légierő harci helikopterei és a sebesültszállító helikopterek. Ha egy izraeli megsebesült, légi úton vitték a legnagyobb dél-izraeli kórház, a beérsebai Szoroka traumarészlegébe, amelynek személyzete világviszonylatban is kiemelkedő frontsebészeti tapasztalatokkal rendelkezett.

A Jámasz kommandósait gyakorlatilag bekerítették, noha a Véd-erő gyalogosai nyitva tartottak számukra egy keskeny menekülő útvonalat. A titkos egység tagjai hátukat egymásnak vetve harcoltak, s várták a visszavonulási parancsot.

Ajda félreeső búvóhelyén, a háztetőn impozáns arzenálra bukkantak. A vászontáskákat hullámbádog tető takarta el, felülről nem látszóttak. A Jámasz kommandósai AK-47-eseket, pisztolyokat, robbanómellényeket, kézigránátokat, robbanóanyagokat és huzalo-

kat találtak, annyit, amennyi egy egész szakasz felszereléséhez elegendő lett volna. A tetőn hét, nagy gönddal megtervezett csőbomba is előkerült.⁹ Az akcióparancsnok nem akart robbanóanyagokat hátrahagyni, de ilyesmit egy Jámasz-féle „ló” vezetőfülkéjében sem vitt volna magával szívesen, ezért utasította embereit, hogy hozzák le a tűzfegyvereket a járművekhez, majd hívta a mentőerő részeként készenlétben várakozó D9-est. Mire pirkadni kezdett, a robbanóanyagokból és Ajda rejtékhelyéből semmi sem maradt. Az izraeli vonalak felé visszainduló gépkocsioszlopra egész úton tüzeltek.

A körülmények megakadályozták, hogy a Jámasz eleget tegyen a Sin Bét kérésének (fogják el és ne öljék meg Ajdát): a terrorista egy izraeli segélyhelyen belehalt sérüléseibe.

A Jámasz még ugyanazon az éjszakán ismét visszatért Gázába – egy másik célpont elleni másik bevetés keretében, körözött személyekre vadászni. A palesztinok azonban számítottak érkezésükre. A Gázai övezet az intifáda epicentrumává vált. Az izraeli terroristaellenes erőfeszítések célja – a biztonsági akadály építésével egyidőben – Ciszjordániában és Jeruzsálemben az volt, hogy megghiúsítsák a palesztinok igyekezetét Izrael lángba borítására.

HUSZONEGYEDIK FEJEZET

Az egységparancsnok

Azon a fagyos reggelen a nabluszi óvárosban nagy volt a nyüzsgés, jöttek-mentek a vásárlók, akik már szívesen befejezték volna az alkudozást az egymással versengő bódéknál, hogy végre tető legyen a fejük felett. Az évszázadok óta azonos módon sült lepénykenyér ínycsiklandó illata keveredett a különböző, lejtős hegyekben álló fűszerek százainak erős aromájával. Kereskedők ültek boltjaik előtt, egymás után szívták Imperial cigarettáikat. A hidegben borzongó macskakölykök kotorásztak egy húsbolt kukájánál a kidobott fagygyúvagdalékban. Az iménti, csontig hatóan hideg, szemerkélő eső alattomosan csúszóssá változtatta a kövezetet, az emberek azonban távolságot tartottak egymástól a zsúfolt, ősi, körülbelül harmincezer lakosságú¹ óvárosban, senki sem ajánlotta fel a segítségét egy tetőtől talpig abajába öltözött, karjában takaróba bugyolált csecsemővel botladozó nőnek. Egy helyi, palesztin rendszámú Mercedes személyautó vitte oda.²

Szándékosan lassan haladt, s miközben felfelé igyekezett az emelkedőn és a meredek lépcsőkön, nézegette a kirakatokat, és vetett egy pillantást a kisbabára. Néhány lépés távolságból egy férfi követte, egy görnyedt, idős ember, akinek még a piacon vásárolt zöldségeket és fűszereket tartalmazó kis szatyrot is nehezeire esett vinnie.

Az asszony a Jaszmina-lépcsőn haladt: a harmincöt méter hosszú, négy méter széles lépcső az óváros legfontosabb útvonala volt. Néhány lépcsőfok után megállt egy pillanatra a kőfalakba vájt, Kamal-féle kicsiny, de népszerű fodrászüzlet és búvóhely előtt. Hangos zene, egy szíriai díva szenvedélyes dala harsogott a falakra függesztett két hangszóróból. A nő megpillantott egy férfit, akinek az arcát hónapokon keresztül tanulmányozta: Imad Nasszerét. Próbálta visszafojtani lélegzetét, de a szíve, amely majd kiugrott a helyéből, percenként százhusz kemény ökölcsapást mért mellkasa belsejére. Nasszer a falnak támaszkodva, kis kerámiacsészéből kortyolgatta erős arab kávéját. Egyik kezét a háta mögött tartotta. Egy másik férfi, akinek ismerős volt az arca – Omar Arafat –, Nasszerral szemben állt, s ott lebzelt néhány ismeretlen is. A nő elment Nasszer mellett, majd hirtelen megfordult, és a takaró alól, amelyben csak egy csecsemőt formázó játék baba volt, előrántott egy 9 milliméteres Mini-Uzi géppisztolyt, az Izraeli Hadiipari Művek gyártmányát, csakhogy a fegyver beleakadt a takaró pamutszövetébe. Nasszer összehúzta magát, előhúzta pisztolyát a dereka mögül, és célba vette a nő fejét. A nő ívben hátrafesztette testét, és a takarón keresztül tüzelt. A néhány lépéssel mögötte lévő öreg elkapta a nő fejét, és ő is lőtt. Nasszer testébe több mint húsz lövedék fúródott, holtan rogyott össze a kőpadlón, saját vére tócsájában.

A következő Arafat volt: Nasszer hűséges testőrét az öregembert követő két férfi egyike lőtte agyon. A másik férfi Hani Tajemet lőtte le – egy harmadik palesztin fegyverest. A nő, további fegyvereseket keresve, az üzlet belseje felé indult. A kőpadló vizes volt, az imént mosták fel, ő pedig elcsúszott, és hanyatt esett. Hirtelen egy férfi vetette rá magát, és megpróbálta elvenni tőle a Mini-Uzit. A nő keményen küzdött, és sikerült úgy fordítania a fegyvert, hogy csöve egyenesen a férfi mellkasára szegeződjék. Meghúzta a ravaszt: támadó-

ját mintha kötéllel rántották volna le róla. A sorozat végére kiürült az Uzi harmincas tára. A nő felállt, és észrevett Arafat zsebében egy Uzi-tárat.

– Nem bánja, ha ezt elviszem? – érdeklődött udvariasan, nemigen véve tudomást róla, hogy a testőr halott.

Akik tudtak – a körözött fegyveresek –, bemenekültek az óváros labirintusába. Idővel rájuk is sor kerül majd...

Az 1989. december 1-ji Fodrászüzlet akció az első intifáda legfigyelemreméltóbb, legbonyolultabb, legsikeresebb Duvdevan-akciója volt – hónapokon keresztül tervezték, tucatnyi hamis riasztás előzte meg, és az első lövés után mindössze tizenöt másodperccel véget is ért. Az óváros urai a Fekete Párducok voltak, mindenütt figyelők álltak lesben. Ha bármikor a közegbe nem illő személyt észleltek, az őrszemek füttyszóval jelezték, s azokat, akiknek nem volt itt keresnivalójuk, elrabolták és megölték. Imad Nasszer, a rajtaütés célpontja a szervezet nablusi sejtjének vezetője volt, aki személy szerint tizenöt ember haláláért volt felelős, akiknek többségét csak gyanúsították azzal, hogy együttműködnek az izraeli titkosszolgálatokkal. A Duvdevan hónapok óta „dolgozott” Nasszer „sejtjére”, és számos vakmerő akciót terveztek meg a csoport szétverésére, egy maroknyi rettenthetetlen kommandós részvételével. Az óvárosi akciók mindegyike kész öngyilkosság volt, ilyesmire még gondolni is istenkísértés volt. Az akciót Dan Somron tábornoknak, a vezérkari főnöknek – Entebbe hősének –, valamint Jichák Samir miniszterelnöknek egyaránt engedélyeznie kellett. Uri Szaguj, a katonai hírszerzés főnöke jót nevetett, amikor megtudta, hogy a rajtaütés szervezésével megbízott fiatal őrmester nőnek akarja álcázni magát:

– Azt hiszed, filmszerepet játszol?³

³ magyar titkosszolgálati fordulat – a ford.

Az őrmester valóban vakmerő fickó volt. Kijelentette a tábornoknak: az akció nemcsak hogy sikerülni fog, de Szaguj utóbb még bocsánatot is kér majd tőle. Jehonatan*, a kisgyerekes anyának maszkírozott kommandós őrmester huszonegy éves volt. Pályafutását a Véderő és a flotta kommandós egységénél, a Flotilla 13-nál kezdte, amelytől egészségügyi okokból kellett megválnia. Uri Bar-Lev új Duvdevan-kötelékénél találta meg a helyét hadműveleti koordinátorként. A barna bőrű, a nyelvek – különösen az arab – iránt kiváló érzékkel rendelkező fiatalember kikönyörögte Bar-Levtől, hogy titkos kommandós vállalkozások résztvevőjeként vesse harcba. Bar-Lev felismerte Jehonatan ösztönös tehetségét, és tetszett neki az őrmester energiája, vakmerősége. Megtanította a lelkes tiszthelyettést, hogyan terelje megfelelő mederbe ügybuzgalmát, és hogy a gondosan kidolgozott titkos akciók során hogyan vegye hasznát eredeti észjárásának.⁴ Jehonatan rövid idő alatt az egység egyik legrátermettebb kommandósává nőtte ki magát. Szaguj tábornok pedig utóbb valóban bocsánatot kért tőle...

A Duvdevan csak a kezdet volt Jehonatan számára. Katonai szolgálata végeztével – Uri Bar-Levvel való kapcsolatának köszönhetően – a Duvdevan számos más tagjával együtt átvették a 33-as Egységbe. Az egység kísérleti laboratóriummá lett a számára, ahol – nehéz és politikai feszültségekkel terhes közegben – számos harcászati titkos hadviselési képességét tökéletesíthette. Miután néhány mozgalmas éven át Jeruzsálemben szolgált, előléptetéssel áthelyezték a reguláris „kék” rendőrséghez, ahol aztán létrehozott egy főbenjáró ügyekben eljáró titkosszolgálati egységet, melynek tevékenységébe mély fedésben működő terepügynököket is bevont. Eredményei és ösztö-

* Alnév – „Jehonatan” kiléte biztonsági okokból nem derülhet ki.

nös érzéke a titkos műveletekhez bejuttatta a Ja'mámhoz, ahol az antiterrorista és túszmentő egységen belül létrehozott egy hírszerző alegységet. Példátlan gyakorlata volt az ellenséges népesség körében végrehajtott taktikai műveletek kivitelezésében.

2003 elején David Cur vezérőrnagy, a Határőrség parancsnoka Jehonatan a gázai Ja'masz-egység új parancsnokává nevezte ki. Eredetileg a ciszjordániai Ja'maszt készültek rábízni, az utolsó pillanatban azonban úgy döntöttek, Gázába küldik. Ekkor már majdnem tizenöt éve nem dolgozott az övezetben.

2003-ra a gázai műveleti területen teljes intenzitással folyt a küzdelem. A palesztinok szinte naponta hajtottak végre támadásokat az izraeli erők és a telepek ellen. A Határőrségnek az övezetben állomásozó kis tűzszerészegysége vitán felül a világ legelfoglaltabb ilyen jellegű alakulata lett, nap mint nap tömegével hatástalanították az izraeli vonalak közelében telepített hadiszereket és robbanószerkezeteket. A palesztin aknavető csapatok példátlan pusztítást okoztak az izraeli településeken és az izraeli erők soraiban. Az aknavetők némelyikét még 1967-ben, az egyiptomi hadsereg hagyta hátra az övezetben, s akadtak olyanok is, amelyeket újonnan létrehozott fegyverüzemekben készítettek: e gyilkosan hatásos eszközöket roppant nehéz volt megtalálni és elpusztítani. Az aknavető csapatok néha számárháton szállították a fém vetőcsöveket, hogy elrejtésük őket az állandóan a levegőben lévő drónok elől. Az egyik ilyen csapatnak hónapokon át sikerült kijátszania a Sin Bétet. Hán Junisz környékén működtek: kilőttek egy-két gránátot, aztán rendszerint eltűntek, még mielőtt a hadsereg erői reagálhattak volna. Jaron egy Ja'masz-csapattal kiszállt egy citrusültetvényre, próbálta meglepni az aknavetőket. A titkos osztag ott maradt a helyszínen: a környe-

zetből észrevehetetlen Ghillie álcázó öltözetet^{*} viseltek, még a fáikat gondozó palesztin parasztok sem figyeltek fel rájuk. Éppen, amikor kiadták a parancsot az akció befejezésére; a terület egy tüzelőállásnak alkalmas, nyílt része felé tartva egy kisteherautó vágott át a magas fűvön. Mielőtt utasai tűzkész állapotba hozhatták volna a vetőcsövet, a közelből golyózápor zúdult rájuk. Az aknavető kezelői soha nem tudták meg, mi érte őket.

Az állandó palesztin támadásokra adott izraeli reakciót a megtorlás és az elrettentés elemeiből komponálták meg, úgy, hogy egy kíméletlen erő jelenlétére utaljon, amely minden körülmények között véget vet majd az erőszaknak. A háború azonban folytatódott, és minden újabb nappal hevesebbé vált.

Jehonatant legelső sorban is azzal bízták meg, hogy a Ja'maszt integráns részévé tegye a Véderő azon erőfeszítéseinek, amelyeket a hadsereg az Izrael ellen harcoló terrorcsoportokat anyagi utánpótlással ellátó csempészalagutak megsemmisítése érdekében fejtett ki. Egy interjú során, amelyet egy Hamász által alapított tévécsatorna sugárzott az intifáda kezdetén, Mahmud al-Zahar, a Hamász egyik társalapítója és Arafat Preventív Biztonsági Erőinek egy képviselője beszélgetett Szalah Sehadával, az Izzedin al-Kasszám Dandár parancsnokával, s közölték vele, hogy neki (mármint Arafatnak) nincs kifogása a Hamász Izrael-ellenes akciói ellen.⁵ A Fatah és Palesztin Hatóság létrehozott egy nehezen körvonalazható – és könnyen letagadható –, Omar al-Muhtar nevét viselő szervezetet, amelynek feladata olyan fegyverek továbbítása volt, amelyeket az oslói békemegállapodásokat követően nagyrészt az Egyesült Államok és más nemzetek finanszíroztak. (Igaz, a fegyverek nagy részét, például a ra-

^{*} Színben a terephez alkalmazkodó, viselője körvonalait elmosódottá tévő, „növényi” hatást keltő viselet. Anyagát fegyverek és egyéb katonai eszközök álcázására is alkalmazzák – a ford.

kétagránátokat, a páncéltörő rakétákat és gránátokat⁶ az egyezmény nem engedélyezte – ahogyan az 1998-as Wye River-i Memorandum sem, amely a Palesztin Hatóságnak küldött illegális fegyverszállítások megghiúsítását szolgálta. Annak érdekében, hogy a palesztinok továbbra is végrehajthassanak katonai akciókat Izrael ellen, a Gázai övezetbe nap mint nap fegyver- és lőszerutánpótlásnak kellett érkeznie. Ezt az utánpótlási útvonalat a Philadelphi-folyosó nevű, rendkívüli stratégiai fontosságú útszakasz alatt alakították ki, amely tizennégy kilométer hosszúságú senki földjén, az Egyiptomhoz tartozó Sínai-félsziget és Gáza között húzódott.

A Philadelphi-folyosót – ahogyan a Véderőn belül emlegették – 1979-ben hozták létre, ütközőzóna gyanánt az egyiptomi határ és a Gázai övezet közt, továbbá fizikai akadályként, hogy feltartóztassa a fegyvercsempészeket, akik a Sínai-félszigetről szállították portékáikat a rafahi palesztin csoportoknak. Izrael az 1995-ös oslói békemegállapodások értelmében továbbra is ellenőrzése alatt tartotta az útvonalat, de az övezet nagy részének irányításáról lemondott az újonnan megalakult Palesztin Hatóság javára. Az út, amely elég széles volt, hogy két forgalmi sávot alakítsanak ki rajta, a Földközi-tengertől, a legdélebbi, Gus Katif-i zsidó kolóniáktól a Keren Salom kereszteződésig tartott – összekötve Egyiptomot, Izraelt és a Palesztin Hatóságot.

A Philadelphi-folyosó rövidesen a palesztin–izraeli konfliktus egyik leginkább megerősített és legvitatottabb tereptárgya lett. A Véderő folyamatosan járőröző páncélozott járművekkel és gyors reaklású erővel biztosította itteni jelenlétét. Egyes szakaszait hatalmas, jelentősen megerősített megfigyelési pontok ellenőrizték, amelyeket hegy nagyságú, a kulcsfontosságú szakaszokra néző földhalmokra építettek – különösen Rafah közelében, amelyet gyakorlatilag kettévágott a Camp David-i megállapodás, és hogy Izrael visz-

szaadta a Sínai-félszigetet Egyiptomnak. Ugyanilyen létesítmények vigyázták a város nyugati határán fekvő, rafahi menekülttábor is. Rafah kiterjedt, népes nagyváros volt, amelyben hetvenezer helybéli zsúfolódott össze, mint szardíniák egy bádogdobozban. Az ENSZ által irányított, a várostól nyugatra létrehozott menekülttáborban eredetileg mintegy negyvenezer palesztin lakott, ez a létszám azonban az intifáda kitörésének idejére, hozzászámítva a Tel el-Szultan lakótelepen élőket is, majdnem százezerre duzzadt.

Amikor Rafahot kettészakította az egyiptomi–izraeli békeszerződés, a családok, üzletfelek és terrorcsoportok közti, a határ által megszakított kapcsolatok fenntartásának kedvelt eszközeivé váltak a föld alatti alagutak. Ezek eleinte kezdetlegesek voltak, gyakran beomlottak vagy felfedezték őket az izraeli erők – Arafat biztonsági szolgálatai pedig, amelyek maguk is próbálták sápot szedni az övezetbe irányuló csempészszállítmányokból, ugyancsak igyekeztek megtalálni és ellenőrizni a föld alatti útvonalakat. Az al-Aksza intifáda aztán a mélyben húzódó szupersztrádákka alakította őket: jóval átgondoltabban építették őket, és sokkal nagyobb veszélyt is jelentettek.

Megépítésük nem volt kis feladat – az esetek többségében háromszáz méternél is hosszabbnak kellett lenniük, készítőiknek alapos műszaki ismeretekkel kellett rendelkezniük. A járatok Gázában kezdődtek, egy ház, egy mecset vagy egy iskola pincéjében: előnyben részesítették azoknak a családoknak az ingatlanjait, amelyek még nem kerültek a Sin Bét látókörébe. Az alagutakat olyan mélyre kellett ásni, hogy elkerüljék a határ közelében elhelyezett izraeli érzékelőket, és arrafelé haladtukban ne keresztezzék a csatornarendszert vagy más, a talajban vezetett közművet. Nem mellőzhették árulkodó szellőzőaknákat kialakítását sem – ezt a problémát később azzal küszöbölték ki, hogy a mélyben dolgozók egyéni légzőkészülékeket

viseltek. Az alagutak legmélyebb pontjai azok alatt a betonfalak alatt voltak, amelyek a Philadelphi-folyosó legérzékenyebb szakaszait övezték, és ahol a nyomvonal mindkét oldalán Rafah terült el, az izraeli műszaki csapatok pedig acéllemezeket süllyesztettek a talajba, hogy lehetetlenné tegyék a fúrást. A palesztinokat azonban ez nem rettentette vissza: egyszerűen még mélyebbre ástak. Az alagutaknak át kellett haladniuk az egyiptomi határon húzódó biztonsági kerítés alatt, s még több száz lábon keresztül folytatódniuk az egyiptomi oldalon, Észak-Rafahban, míg be nem torkolltak egy határon túli ház pincéjébe. Az egyiptomi határőrök, akik nem voltak érdekeltek a csempészek elleni küzdelemben és rendszerint tetemes százalékot kaptak az orruk előtt zajló forgalom után, nemigen igyekeztek gátat vetni a próbálkozásoknak. A mélyben luxusjavak, számítógépek, feketeipari gyógyszerek, tiltott narkotikumok és hadieszközök keltek vándorútra. Rafah mindkét felének gazdasága attól függött, ami a talajszint alatt tizenöt méterrel áramlott – mindkét irányba.

Ahogy az összezapások hevesebbé váltak, úgy függött egyre inkább az alagutaktól a Hamász és az Iszlám Dzsihád utánpótlása. A külső források – elsősorban Irán és számos Perzsa-öböl menti alápítvány – elképzelhetetlen jutalékokat fizettek minden lőszerért és gránátért, minden kilogrammnyi Semtexért és C4-esért, amely eljutott Rafahba. A Palesztin Autonómia által ellenőrzött területekre becsempésztett fegyverek Egyiptomból, Irakból, Szudánból és Líbiából érkeztek. Akadtak köztük Katyusa rakéták, vállról indítható légvédelmi rakéták, páncéltörő gránátok és kilövőegységek, robbanóanyagok, aknagránátok és AK-47-esek. Gázában egy Kalasnyikov gépkarabély kiskereskedelmi áron 1000 amerikai dollárba került, azaz ugyanannyiba, amennyiért valakit átcsempészttek a határon.⁷

A csempészakciók immár a nap huszonnégy órájában, a hét minden napján zajlottak. A néhány alagútból rövidesen többtucatnyi

lett, a többtucatnyiból pedig csaknem száz föld alatti útvonal. Nöttek a járatok dimenziói és üzemeltetőik ambíciói is. Újszerű építészeti megoldások jelentek meg bennük. A cementet palesztin építési és közmunkaprojektekről síbolták el, hogy tartós fal- és mennyezetborítást készítsenek belőle. Számos föld alatti járatban még villanyvezetékek és telefonkábelek is haladtak, némelyik elég magas volt, hogy egy ember felegyenesedjék benne, mások pedig kellően szélesek, hogy motorkerékpárokat és városi terepjárók alkatrészeit hozták-vigyék bennük.

Az alagutak korlátlan felvevőpiacot biztosítottak a Sínai-félsziget beduin fegyvercsempészeinek, amely busásan ellentétezett minden egyes löszert és bombát – egyszersmind lehetővé tették a palesztin terrorcsoportok számára, hogy a hagyományos határokat biztosító létesítmények megkerülésével a nap huszonnégy órájában bejussanak Izraelbe. Héberül „het-útvonalként” emlegették, a terroristák ugyanis egy, a héber ábécé nyolcadik betűjére emlékeztető útvonalat követhettek, amely végighaladt a Sínai-félszigeten, le az Akabai-öböl, aztán vissza, fel Izraelbe, keresztül a felületesen őrzött egyiptomi határon.* Az alagutak taktikai fenyegetéssé váltak Izrael mindennapi, Gázában végrehajtott antiterrorista műveletei számára, stratégiailag pedig Dél-Izrael biztonságát veszélyeztették. Ki kellett iktatni őket.

A Jámasz már az elején mindennapi gázai tevékenységének részeként kezelte az alagutak jelentette taktikai fenyegetést: ha a Sin Bét egy operatív ügynöke vagy összekötője információval szolgált egy épületről, amely alatt alagutakat működtettek, egy Jámasz-team rendszerint kiszállt, és megvizsgálta. Ezek az akciók titokban zajlottak, és

* A héber írás *hetje*: n. A szerző 180 fokkal elfordítva, „Izraelből nézve” helyezi el a térképen – a ford.

úgy tervezték meg őket, hogy a lehető legkevesebb nyomuk maradjon. Egyes alagutakban álcázott robbanószerkezeteket helyeztek el – tölteteket szereltek fel bennük, hogy elriasszák a Véderő egységeit a föld alatti hálózatok feltárásától. Más járatokat erőteljesen védelmeztek. Hozzáféresi pontjaikat – sőt még az épületeket is, amelyekhez titokban vezettek – nagy erejű, házilag készített robbanószerkezetekkel biztosították.

Az egyik akció során egy Jámasz-team felfedezett egy alagutat egy épület pincéjében, közvetlenül a Philadelphi-folyosó mentén, az egyiptomi oldal nyilvánvaló közelségében. Az egyik kommandós mintha zajt hallott volna a mélyen a földbe vájt üregből, s úgy döntött, egyedül jár utána – nem hagyja szökni az odalent ásó ismeretlent. A földre hajította sisakját, fogta a lámpáját és az oldalfegyverét, és aláereszkedett. Amikor tudott, térdén állva araszolt, egyes részekén hason kellett kúsznia. Próbált rájönni, milyen messzire jutott el a föld alatt, de a koromsötétben lehetetlenség volt megállapítani a távolságokat. A járatban vizelet, fa és cement fojtó szagelegye terjengett, s mintha percről percre fogyott volna benne a levegő. Amikor a kommandós végre megpillantott egy halvány fénysugarat a túloldalról, nekiiramodott, hogy ismét levegőhöz jusson, és mert remélte, hogy elintézheti a terroristát, akiről már úgy gondolta, egerutat nyert. Kikapcsolta az elemlámpáját, megmarkolta a pisztolyát, és fejét felemelve az alagút kijáratá felé nézett – ahol, néhány lábnyira, egy egyiptomi határőrt pillantott meg. A kommandós, akit – mivel egyiptomi területre hatolt be – mindössze egy köhintés választott el egy nemzetközi konfliktustól, attól tartott, fogságba esik, vagy valami még ennél is rosszabb történik vele. Még utoljára, halkán teleszívta a tüdejét a friss levegővel, és ismét leereszkedett az alagútba, majd sietve – amennyire emberi lény csak igyekezhetett – kúszni kezdett vissza, a palesztin Rafah felé.

Az alagutak semlegesítése Jehonatan főfelügyelő egyik legfontosabb feladatává lett, a megbízatás azonban rávilágított az egység műveleti fogyatékosságaira is. A jámaszosok nem kaptak kiképzést a klasszikus „alagútpatkány” szerepre, s ami azt illeti, olyannyira túlterheltek voltak, hogy szinte nem is jutott idejük kiképzésre. Az egység felszerelése előregedett: a kommandósok a pásztázott területekre régi rohamkarabélyokkal, régi golyóálló mellényekben hatoltak be, olyan kommunikációs eszközökkel, amelyek megértek a kislejtezésre. Nem voltak megfelelő köteleik és egyéb mászóeszközök a tíz méter mély alagutakba való leereszkedéshez, és azok a mentőalkalmatosságai is hiányoztak, amelyekkel kihúzhattak valakit, ha odalent eszméletét veszítette. Az egység tagjai bátrak és nagyon motiváltak voltak, ezenfelül roppant szerencsések, hogy harc közben egyikük sem halt vagy sebesült meg. Egy bevetésük azonban, kevéssel Jehonatan érkezése előtt, balul ütött ki. Nem sikerült bevenniük egy terrorista személyt, ami dandár- és hadosztályszinten is megártott a renoméjuknak. A gázai háborúban nem voltak mentségek, a kudarcot nem tolerálták.

Jehonatan parancsnoki működése ilyesformán nem kezdődött szerencsésen, és, mint utóbb elismerte, az eset „valamelyest visszavetette az egységet”. Pályafutása során azonban megtanulta elfogadni és előnyére fordítani, kihasználni a nehézségeket.⁸ Visszaült a tervezőasztalhoz, és tudomásul vette, hogy az egység nem képes biztonságosan – vagy sikeresen – működni struktúra- és koncepcióváltások nélkül: módosítani kell összetételét, rendeltetését, eszközeit. Törzsével együtt vészhelyzeti átszervezési javaslatot vázoltak fel az egység méretének és alkalmazási körének növelésére: körvonalazták az új Jámaszt. Jehonatan egy nagyobb alakulatot képzelt el, önálló erőt, amely egymaga képes elvégezni minden taktikai feladatot, anélkül hogy segítségül hívná a hadsereget. Arra is

gondja volt, hogy embereinek legyen idejük kiképzésre, gyakorlásra. Az érkezése előtt kezdődött rövid nyugalom hamarosan amúgy is mindenestül véget ér, gondolta.

– Feleségek és családok vártak ránk odahaza – emlékezett Jaron, az osztagparancsnok. – Mindenki otthon akart lenni a feleségével és a gyerekeivel. Normális életet akartunk élni, meglátogatni a barátainkat, és tévét nézni. Bizonyos értelemben egyáltalán nem akartunk ott lenni Gázában, ám valójában sehol másutt nem akartunk lenni. Az egységnél nekünk nem az volt a legnagyobb aggályunk, hogy megsebesülünk vagy meghalunk, hanem hogy esetleg épp nem leszünk ott az övezetben, ha valami nagy baj történik. Senki sem másnap akart hallani egy akcióról: mindannyian a résztvevői akartunk lenni.⁹

Egyes tervek csaknem százszázalékos létszámnövelést irányoztak elő. Jehonatan a Véderő és a Határőrség tábornokainál egyaránt igyekezett nagyobb költségvetést kijárni, hogy a Jámasz új felszerelést, új fegyvereket és új technikát szerezhessen be. A magas, keménykötésű, megnyerő mosolyú tiszt egyaránt kiválóan képviselte embereit a döntéshozók és a fősvény bürokraták ellenében. Ő volt a gázai Jámasz arca – az egység legkésszólóbb és legszenvedélyesebb diplomatája, aki lassan, de biztosan el is érte céljai többségét. A déli főparancsnokság hivatalba lépő vezérkari főnöke, Dan Harel vezérőrnagy hamarosan az egység lelkes híve lett, és a hadosztályparancsnokok is tudták, hogy a gázai Jámasz hadműveleti sokoldalúsága vetekszik a Véderő támadó ékekként funkcionáló, elit különleges műveleti egységeivel, amelyek ugyancsak szívesen bekapcsolódtak volna az övezetben folyó titkos akciókba – sőt felül is múlja azt.¹⁰ A Jámasz pedig már nem szívesen vállalt további kockázatokat a szükséges támogatás és eszközök nélkül.

Jehonatan terve hosszú távra szólt: egy folyamatot körvonalazott. A strukturális bővítés koncepciója tartalmazta a személyi állomány

első osztályú erőkkal való kiegészítését, többek közt az izraeli titkosszolgálatok és különleges erők kötelékéből – olyanokéval, akiknek képességei új dimenziókat kölcsönözhetnek a gázai fronton alkalmazott antiterrorista doktrínának. S minderre menet közben került sor, mialatt az egység nap mint nap ki-be járt Rafahba. Hiszen az alagutakat még mindig ásták.

Mindenféle izraeli antiterrorista koncepciónak lényegi eleme volt az innovatív *davka* – mint fentebb láttuk, a sajátos héber kifejezés makacs és következetes, a megszokott észjárásnak fittyet hányó dácot jelent (vö. jiddis *dafke*). A titkos terrorelhárító alakulatokat azért hozták létre, hogy terrorizálják a terroristákat, az *Almanat Kas* (a. m. Szalmaözvegy) néven ismert protokoll kidolgozására pedig azért került sor, hogy a kommandók láthatatlanul és zavartalanul működ-hessenek a sűrűn lakott ellenséges területeken, és megakadályozhassák az izraeli polgári és katonai célpontok elleni terroristatámadásokat. Egy ejtőernyős tiszt, akinek az eljárásrend végső formájának kialakítását tulajdonították, így fogalmazott: a program „gerillákkal látta el a gerillákat”.¹¹

A Szalmaözvegyek alapján véve mesterlövész-akciók voltak: több, nagy távolságból beavatkozó mesterlövészt vetettek be a tér-ségben manőverező – az alagutak felderítését és felszámolását végző – izraeli erőket fenyegető fegyveres individuumok (illetve fegyverek és robbanóanyagok) szelektív kiiktatására. A mesterlövészek hagyományosan egyedül vagy párokban működtek, olyan, jó kilátást biztosító pontokon, amelyek megfeleltek szükségleteiknek, és lehetővé tették az álcázást. A gázai terepen azonban maga volt az öngyilkosság, ha egy kétfős team magányosan tevékenykedett: két kimagaslóan képzett professzionális mesterlövész életének kockáztatása min-

denféle katonai logikának ellentmondott. A Szalmaözvegy-protokoll egyszerűen szabályegyüttes volt, amelynek segítségével a mesterlövészek minden energiájukat ellenséges célpontok felszámolására összpontosíthatták, s közben nem kellett tartaniuk attól, hogy hátba támadják őket. A Szalmaözvegy-taktikát nem Jehonatan és az általa vezetett Jámasz találta fel – idővel azonban az al-Aksza intifáda legkeményebb küzdelmei során tökéletesítették.

Az első ilyen akció, amelyet Jehonatan egységparancsnokként irányított, emlékezetesnek bizonyult. A Jámasznak egy alagútellenes művelet során a Beduin Felderítőzászlóalj gépkocsizó katonáit kellett vezetnie. Az alakulat kizárólag a Véderő beduin önkénteseiből állt, akik a gázai hadosztály déli dandárjában szolgáltak az egyiptomi határnál, és a rendkívüli stratégiai fontosságú Philadelphi-folyosó útvonalán. A beduinok eleve eltökélt, higgadt harcosok voltak, sokan közülük sivatagi nyomkeresők, akik a déli határ mentén dolgoztak, lábnyomokat kerestek a határkerítés melletti sávban; a felderítőegység az elsőik közé tartozott, amely Rafahhal átellenben bekapcsolódott az „alagútháborúba”. Jehonatan nagyon szívesen működött együtt a beduinokkal, mert tökéletesen beszéltek arabul, ő azonban még soha nem vezetett ütközetbe páncélozott szállító járműveket. Azon az éjszakán, 2003-ban a Jámasznak a beduinok M113-asait kellett elkalauzolniuk egy határközeli megindulási körletbe, hogy alagutakat keressenek, miközben az egység mesterlövészei néhány kilométernyi távolságban harcálláspontokat foglaltak, hogy fedezzék a katonákat. Jehonatan még soha nem dolgozott páncélozott járművekkel, és most sem szívesen tette. Bárhonnan becsapódhatott egy rakétagránát, könnyűszerrel átüthette az M113-as páncélját, és végezhetett valamennyi benne ülővel.

Rafahot szürreális, apokaliptikus táj vette körül. A sötétségbe néha torkolattüzek, rögtönzött bombák és aknák robbanásának fé-

nye hasított. A távolban géppuskasorozatok ropogása hallatszott. A katonák közelében palesztin mesterlövészek lövedékei süvítettek. Jehonatan a beduinokra pillantott: összeszedettek voltak, megszokták az efféle helyzeteket. Az új Jámasz-parancsnok ezután Simonra, a helyettesére, majd Jaronra, a kipróbált, tapasztalt osztagparancsnokra pillantott. Rajtuk sem látszott idegesség vagy izgalom, korábban számtalanszor csináltak már ilyesmit.

Szinte az összes gázai Szalmaözveggy-behatolást a sötétség leple alatt hajtották végre. A Jámasz kommandósai egy előre kijelölt ponton elhagyták a páncélosokat. Két team Jehonatan vezetésével átvette az ellenőrzést az épületegyüttes felett, egy harmadik, amelynek egy tiszthelyettes volt a parancsnoka – kúszva, nehogy eltalálja őket az AK-k valamelyik eltévedt sorozata –, egy másik épületet foglalt el. Átvágtak Rafah kiterjedt déli kerületein: Beszélők és más álrúhás kommandósok segítettek csendben eljutniuk az előre kiválasztott házakhoz, amelyek megfigyelőpontokként szolgáltak. Egyes házak udvarait falak és kapuk vették körül, amelyek eltakarták az épületeket a külső szemlélők elől, a kommandósok pedig átmásztak a kerítéseken, hogy belülről kinyissák a vaskapukat, s így a jövevények jelenléte senki figyelmét ne keltse fel. Előnyben részesítették az udvarral, valamint masszív kő- és vaskerítéssel körülvett házakat – arra az esetre, ha terroristacsoportok úgy döntenének, hogy öngyilkos merénylet küldenek az épület ellen, robbanóanyaggal megrakott gépkocsival.

A két Jámasz-különítmény gyorsan célba ért; biztosították a házakat. A Szalmaözveggy-bevetések igen kellemetlenek voltak. Ártatlan családokat kellett felkelteni álmukból, majd betereni egy helyiségbe, ahol szemmel lehetett tartani őket. A nők minden alkalommal megrettentek, a gyerekek mindannyiszor menedéket kerestek valaki mögött. A Beszélők, vagy akik beszéltek arabul, igyekeztek lecsillapítani a kedélyeket. A házakat átkutatták fegyverek és alag-

utak után, az egyik férfit pedig, rendszerint a család pátriárkáját, ki-kérdezte valamelyik Beszélő. A nőket soha nem motozták meg, meg sem érintették, és mindig a család egy férfi tagja közvetítésével kommunikáltak velük.

– Kulturális érzékenységünk kimutatása kulcsszerepet játszott abban, hogy elejét vegyük bármiféle tiszteletlenségnek vagy szűkösgéltelen bonyodalomnak – emlékezett utóbb Jehonatan.¹²

A kommandósok mindig vittek magukkal plusz ellátmányt – élelmet, vizet, sőt még nejlontasakokat is: szükség esetén ez utóbbiakba végeztek a dolgukat. A kommandósoknak tilos volt hozzányúlniuk a család élelmiszereihez és vizéhez, az édességeket sem fogadhatták el, amelyekkel a gyerekek olykor megkínálták az őket őrző izraelieket. A családok azonban mindig rémültek voltak, mert tudták, hogy a Hamász vagy az Al-Aksza Mártírjainak Brigádja az összes rendelkezésükre álló tüzérővel megpróbálnák leküzdeni a jövevényeket, és szükség esetén a házat is megsemmisítenék. Mindazonáltal, mint egyszer az egyik klán pátriárkája elmondta egy arabul értő kommandósoknak, a családot megkönnyebbüléssel töltötte el, hogy a házban izraeliek, és nem a palesztin biztonsági erők jelentek meg. A rafahi családoknak nemigen volt hozzáférésük a bankokhoz, ezért minden értéküket otthon tartották; Arafat biztonsági emberei hajlottak rá, hogy egy-egy házat megszállva igyekezzenek kiegészíteni minimális jövedelmüket.

Jaron A Súlyom végveszélyben példájával illusztrálta azt az elméletét, hogy a több mindig jobb, mint a kevesebb, ennek következtében a Szalmaözveggy-teamek mindig minden bevetésre anynyi lőszert, elemet és kötszert vittek magukkal, amennyit csak elbírtak. Egy-egy művelet több órán, de több napon át is tarthatott. Ha egyszer egy Jámasz-csapatot felfedeztek, egészen addig magára volt utalva, amíg csak meg nem érkezett a segítség.

A mesterlövészek felrohantak a tetőre, és igyekeztek alaposan tájékozódni a sötétben. A lövészek és irányzóik speciális szerszámokat – kalapácsokat – vittek magukkal, amelyekkel lőrészek gyanánt kis lyukakat ütöttek a falakba. A bútorzatot átrendezték, hogy ne tűnjön fel jelenlétük a helyiségekben, és hogy kényelmesebben üljenek az órákon át tartó várakozás során. A lesben állás legfontosabb elemei a türelem, az állhatatosság és a kitartás voltak. Jehonatan elmondta:

– Az egység legjobb mesterlövészei az egykori Szovjetunióból származtak. Voltak katonai tapasztalataik az orosz hadseregből, mi pedig „csecseneknek” neveztük őket. A célpontra várva képesek voltak órákig, néha napokig hasalni. Soha nem panaszkodtak és meg sem mozdultak. Ha pedig befogták távcsöveikkel a célpontot, mindenkor el is találták.¹³

A mesterlövészek nem alkalmaztak hangtompítót fegyvereiken, ehelyett kialakítottak egy rendszert: ketten, hárman vagy akár tízen is elszámoltak háromig, aztán egyszerre tüzeltek egy-egy külön célpontra. Körülbelül háromszáz méteres távolságban egyszerre rogyott össze öt vagy hat Hamász-fegyveres, miközben mindenki csak egyetlen lövést hallott a távolból.

Jehonatan állandó rádiókapcsolatot tartott fenn a másik házban tartózkodó embereivel. Az akció a terv szerint zajlott. Az egyik kommandós azonban, aki újonc volt az egységnél, véletlenül bekapcsolta a sisakjára szerelt lámpát. Ez az egyetlen fényforrás, noha csak néhány másodpercig világított, az egész Jámasz-akciót leleplezte.

– Egyszerre úgy tűnt, mintha mindenfelől golyók tízezrei záporoznának ránk – emlékezett Jehonatan. – Nyomban száz meg száz fegyver kezdett tüzelni ránk, mi pedig lapultunk és mozdulni sem tudtunk. „Bassza meg!”, gondoltam magamban, egységparancsnokként ez az első Szalmaözvegy-akcióm, én pedig megsebesülök, vagy hősi halott leszek...¹⁴

Jehonatan rádión hívta a dandárparancsnokot, amennyire tőle telt, nyugodt hangon igyekezett vázolni a helyzetet, és segítséget kért. Pinkász „Pinky” Zuarec ezredes, a gázai déli dandár parancsnoka élőben, egy rafahi vezetési ponton követte az események alakulását. Jehonatan kérte, hogy küldjenek be egy fedezőtüzet biztosító harci helikoptert, a Jámasz-erő azonban túlságosan közel volt az előrenyomuló palesztin fegyveresekhez, azaz nagyon is valóságos volt a veszélye, hogy a pilóták az izraelieknek okoznak veszteségeket. A jámaszosoknak ki kellett várniuk, amíg a beduin katonák végeznek az alagútjuk elpusztításával, hogy jöhessenek, és kivonhassák a civil ruhás osztagokat.

A Jámasz kommandósait – a rendszerint nyugodt Simont sem kivéve – elképesztette a rájuk zúduló tűz hevedése, lapultak a földön, a golyók pedig törmelékké változtatták és vastag, fehér, fojtogató felhővé porlasztották körülöttük a vakolatot. Apró márványszilánkok csapódtak a beérkező golyók elől lekuporodó jámaszosok arcába, a borotvaéles kődarabkák összevagdalták a bőrüket, a kő- és kerámiarepeszek csíkokat húztak védőszemüvegeikre. A Rafah feletti égbolt erősen emlékeztetett egy filmstúdióra, amelyben éppen speciális effekteket vesznek fel: a szinte kézzelfogható sötétségbe cikázó fénysávok hasítottak. Mindenfelé robbanószerkezetek léptek működésbe: a palesztinok aktiválták barkácsbombáikat, próbálván kifüstölni az izraeli támadóerőt.

Az állandósult lövöldözés pillanatnyi szüneteit Jehonatan és emberei arra használták fel, hogy lejjebb ereszkedjenek egy szűk lépcsőház, a biztonságosabb talajszint felé. És ekkor kezdődött a rakétagránát-pergőtűz. Az RPG kúpos robbanófejét 500 milliméteres hengerelt, homogén páncél átütésére tervezték: a gránátok tátongó lyukakat ütöttek az épület betonfalaiba, aztán pusztító, tűzgömbbé robbantak szét. Néhány közülük eltalálta az épületet, néhány a közelében csapó-

dott be. Úgy tűnt, mintha a palesztinok még mindig nem tudnák biztosan, hol vannak az izraeliek, és minden rendelkezésükre álló fegyverrel vadul tüzelve próbálnák kifüstölni őket. A jámaszosok karcolásokkal és zúzódásokkal megúszták, de – csodával határos módon – más bajuk nem esett. Sértetlen volt a palesztin család is.

Virradat előtt beérkeztek a beduin zászlóalj első elemei, hogy ki-menekítsék a Jámaszt; a páncélozott szállítójárműveket harckocsik és a mindenhol felvonultatott DS9-es támogatta. Palesztin harckocsivadász csapatok páncéltörő rakétagránátokkal próbálták eltalálni az izraeli oszlopot. Gyűlölték a rettegett *misztarabúnt*; a palesztin csoportok a Jámaszt az egyszerre rosszálló és tiszteletteljes *ibn sar-muta*, „kurvafattyak” gúnynévvel illették. A jámaszosok bármire képes csirkefogókká lettek a rafahi palesztinok szemében.

Bár Jehonatan nem volt vallásos, hálát adott a Mindenhatónak, hogy az egységnek sikerült visszatérnie a bázisára. Ezek a „csetepaték” azonban hamarosan rutinszerűvé váltak, minden héten végrehajtottak egy-két ilyen bevetést.

Miután egy-egy Szalmaözveggy-akció lelepleződött, minden képzetet felülmúlóan ádáz összecsapások bontakoztak ki. Több száz palesztin fegyveres – akik mintha kiapadhatatlan lőszerkészletekkel rendelkeztek volna – lövések ezreit adta le az izraeli mesterlövészek tüzelőállásaira, s közben gyors ütemben nyomultak előre, remélve, hogy sikerül körülvenniük és megrohamozniuk az épületet. A Jámasz-csapatok, lévén kötött a létszámuk, nem reagálhattak megfelelőképpen: a lőréseken át tüzelve, sorozatokkal igyekeztek leszedni az előretörő palesztinokat.

– Nehéz, sőt szinte lehetetlen leírni ezeket a csatákat – állapította meg Vlad. – Lőttek az emberre minden oldalról, minden szög-

ből. Amennyire csak lehetett, takarásba kellett húzódnunk, és rendszerint abból tudtuk, hogy eltaláltunk valakit, hogy hallottuk, amint megérkezik egy mentőautó. Más alkalmakkor viszont megtörtént, hogy a mentőből, amely bekapcsolt villogóval, vijjogó szirénával vagy a Vörös Félhold zászlóját kitűzve közelítette meg a harci zónát, féltucatnyi, AK-47-esekkel, RPG-kkel felfegyverzett férfi került elő. Ez valóban maga volt a vadnyugat. Tökéletes Mogadishu.¹⁵

Palesztin mesterlövészcsapatok, igyekezvén levadászni a jámaszosokat, háztetőkön foglaltak tüzelőállást, azokon a helyeken, ahol a Véd-erő alagút elleni különítményei tevékenykedtek, RPK géppuskákkal és RPG-kkel felszerelt osztagok és portyázók járőröztek. Amikor még általánosabbá váltak a Szalmaözveggy-behatolások, a palesztin terror-szervezetek Rafah nagy területein telepítettek álcázott robbanóeszközöket, az alagutak környékén pedig Hezbollah-technikával, házilag készült bombákat helyeztek el. Sok ezek közül úgynevezett EFP (lőtak – lövő tányérakna) volt, amely robbanásakor acél- vagy rézkoron-got repített ki magából, ez pedig haladtában meglágyult és páncéltörő lövedékké deformálódott. A Hezbollah Dél-Libanonban izraeli páncélosok és gyalogság elleni alkalmazásra optimalizálta az EFP-ket – Gázában ekkorra hatalmas készleteket halmoztak fel.

A Hamász és az Iszlám Dzsihád az alagútfronton számos háznál helyezett el álcázott EFP-ket – a bennük lakó családokkal mit sem törődve. Az udvarokon a gyerekek elrejtett bombák közelében futballoztak: ezek némelyike száz kilogrammnyi robbanóanyagot is tartalmazott, és mobiltelefonon vagy más indítóeszközökkel aktiválták őket. A terroristák egyes esetekben a falakon helyezték el bar-kácsbombáikat, hogy felrobbanva lefejezzék a bent lévő komman-dósokat.

¹⁵ Második világháborús magyar találmány – a ford.

Az egyik Szalmaözvegy-akció során a Jámasz-team egy olyan házba hatolt be, amelynek számos ötletesen kiválasztott pontján helyeztek el tölteteket. A család már régen elhagyta a háromszintes épületet. Az Okec egyik kutyája, amelyet az egység számos Szalmaözvegy-akcióra magával vitt, leült egy helyre, és nem volt hajlandó mozdulni onnan.

– Találtunk valamit – jelentette Simon a vezetési pontra: nem emelte fel a hangját, de amit mondott, nyomatékosan és aggodalommal mondta. – A házban bomba van elrejtve.

Kis termetű ember léte Simon számára mindig is az önbizalom és a rátermettség erőteljes aurája vette körül. Az azonban, ahogyan a parancsnoki harcállásponttal beszélt, aggodalmat keltett a kommandósokban, különösen az újakban. Az Okec-csapat tovább kutatott a házban, és további rögtönzött robbanóeszközöket találtak. A kommandósokat több száz kilogrammnyi robbanóanyag vette körül.

Simon dilemma elé került, és azonnal döntenie kellett. Ha utasítja az embereit, hogy gyalogosan távozzanak a helyszínről, és esetleg terroristák lesnek rájuk, csapdába eshetnek. Ha maradnak, a ház bármely pillanatban a levegőbe repülhet. Simon azonnali kimenekítést és utászokat kért, hogy hatástalanítsák a robbanóeszközöket. A házba betolatott egy Achzarit – páncélozott szállító jármű, amelyet az izraeliek a zsákmányolt szovjet gyártmányú T-54-esekből és T-55-ösökből alakítottak ki –, és áttört a nappaliig, ahol a katonák várakoztak. A páncélos lebocsátotta hátsó ajtaját, hogy a kommandósok beszállhassanak. A műszakiak hatástalanították a tölteteket, a majdnem tucatnyi jámaszos pedig bepréselte magát a jármű szardíniásdobozszerűen szűk belsejébe. Miután bedobálták a felszerelésüket és ellenőrizték a létszámot, az ajtót bezárták, az Achzarit pedig elhajtott. Előtte egy D9-es haladt, hogy tönkretegyen és elpusztítson minden robbanóeszközt, amelyet az izraeli vonalakig tartó visszavonulási útvonalon

esetleg elhelyeztek. A belső térből irányítható Rafael fegyverállványra szerelt 7,62-es könnyűgéppuska löni kezdte a palesztin RPG-s osztagokat, amelyek megpróbálták lecsapni a távozó Jámasz-erőre. A kommandósok aggódva, egymáshoz préselődve ültek a jármű hátsó részének szűk terében – eközben az AK-k lövedékei pengve pattogtak le a páncélról.

A robbanóeszközökkel teli ház ellenőrzött felrobbantása nemcsak hogy a földdel tette egyenlővé az épületet: a lökeshullám szinte felborította a háztömb többi épületének felét is.

A Jámasz Szalmaözvegy-akciói rendkívül sikeresek voltak. A beduin zászlóalj – más gyalogos és műszaki alakulatok közreműködésével – az alagutak felderítésére és megsemmisítésére koncentrált. A főfeszítéseit, miközben a távolban a Jámasz mesterlövészei gondoskodtak róla, hogy jókora, mindenféle fenyegetéstől mentes védőkörlet vegye körül őket. Azt, hogy kit támadjanak meg, gyakran a napi politika döntötte el – valamint az izraeli fegyveres erők erkölcsi kódexe, a *Tohar ha'Nesek* (A fegyverek tisztasága), mely meghatározta, milyen körülmények közt alkalmazható halálos erő. A csata hevében a döntés gyakran a parancsnok és az osztagparancsnokok belátásán múlt.

Mihelyst egy-egy helyszínen kitudódott a Jámasz jelenléte – és a csapatot tűz alá vették –, az előírások szerint először azt kellett megállapítani, honnan jönnek a lövések, és ki az, aki lő.

– Ilyen körülmények között mindig fennállt a veszélye, hogy egy másban teszünk kárt – emlékezett egy kommandós. – Fegyveres személyekre lőttünk, akik felfegyverzett erők állásai felé tartottak. A terroristák tüzeltek ránk, s még ha a parancsnokok tudták is, hol vannak az állásaink – minderről volt szó a bevetés előtti, részletes

eligazításokon –, gyakran hallottuk, amint egy harcocsiparancsnok vagy egy nehézgéppuskás kezelő jelenti, hogy megtámadni készül egy gyanús helyet, ahonnan valakik tüzelnek. És azon a gyanús helyen mi voltunk! A katonáknak löhetnékjük volt, készen álltak a harcra, nekünk pedig tudatnunk kellett, hogy mi vagyunk azok, ne lőjenek.¹⁶

Szabály volt, hogy az egység nem támadta a Palesztin Hatóság biztonsági erőit, ha azok nem vettek részt az izraeli erők elleni ellenséges akciókban. A Jámasz nem lőtt fegyvertelen személyekre, és olyanokra sem, akik sebesülteket próbáltak ellátni.

– Apaként a szívem szakadt meg, ha síró gyereket láttam, vagy olyan szenvedő embereket, akik épp az életüket próbálták menteni, és egyetlen esetről sem tudok, amikor valaki ártatlan lőttünk le. De találkoztunk *gyerekekkel*, akik részt vettek robbanóeszközök telepítésében, és találkoztunk terroristákkal, akik gyerekeket – halálra rémült gyerekeket – használtak élő pajzsként, miközben tüzeltek ránk.¹⁷

Az alábbi hadművelet jól illusztrálja, miféle dilemmákkal szembesült a gázai Jámasz a csatatéren és parancsnoki döntések meghozatalakor.

Az egységet egy nagyszabású Szalmaözvegy-akció végrehajtására beküldték az egyik közép-gázai, Deir el-Balach közelében lévő menekülttáborba: egy terroristák elleni páncélos beavatkozást kellett támogatniuk. A hadműveletben szinte az egész egység részt vett, három részre osztva három házat kellett elfoglalniuk, majd védelmi körleteket kellett létrehozniuk azon területek körül, ahol a páncélos egységek és a gyalogsági erők utóbb akcióba lendültek. A jámaszosoknak „némán”, gyalog kellett behatolniuk a táborba, előzőleg pedig megtenni csaknem négy kilométert a terepen, palesztin területen. Az élen a Beszélők haladtak – egyesek közülük álöltözetben –, őket zárt alakzatban az osztagok követték. Kiválasztottak három há-

zat, és kezdetét vette a Szalmaözvegy mesterlövész-akció. A táborra még sötétség borult. Jehonatan rádión jelentette a dandárparancsnoknak, hogy minden rendben, készen állnak. A drónt már felküldték. A D9-es, mint mindig, ugyancsak a közelben várakozott. Egy harci helikopter minden eshetőségre készen a környéken cirkált.

A hajnali szürkületben szürreális látvány bontakozott ki: a ködből több száz fegyveres férfi bukkant elő, arcukat arab kendő fedte, kezükben AK-47-eseket és RPG-ket tartottak, a hadsereg közelben tevékenykedő páncélos egységeit készültek megtámadni. A mesterlövészek készenlétben várták, hogy célpontjaik közelebb érjenek. A három Szalmaözvegy-épületből – ahogy a lövészek jelentették célpontjaikat – sorra érkeztek a rádióadások a vezetési pontra. Jehonatan a látóhatárt pásztázta tekintetével. Azonban egyszer csak az egész környék tele lett gyerekekkel és nőkkel. A tüzelőállásokban palesztin rendőrök is feltűntek. Jehonatan körülnézett, és rádión közölte megfigyeléseit a dandárparancsnokkal. Tudta, hogy ha a mesterlövészek tüzet nyitnak, a palesztinok visszalőnek, a civilek pedig keresztttűzbe kerülnek, és sokan meghalnak közülük. A dandárparancsnok ragaszkodott hozzá, hogy a mesterlövészek megkezdjék a tüzelést. Jehonatan tiltakozott.

– Ha akkor elkezdünk lőni, abból mészárlás lett volna. Annak pedig semmi értelme!¹⁸

Minden elfogási akció, minden behatolás egy menekülttáborba, minden újonnan felfedezett alagút és minden „Szalmaözvegy”-akció növelte a Jámasz elismertségét. Nem sok időbe telt, és Véderő legjobb különleges műveleti egységeinek katonái kezdték beadni át-helyezési kérelmüket: a gázai Jámasz alakulatnál akartak szolgálni. A hadsereg legkiválóbb egységeinek gázai megbízatásokért lobbizó

osztagai keresték meg Jehonatan és embereit – tanulni vágytak, tájékozódni a gázai szolgálat részleteiről és hajmeresztő veszélyeiről. Jöttek tanulni mások is.

Amikor az amerikaiak vezette iraki háború elkezdődött, majd a felkelők elleni aszimmetrikus hadviselés rémálmába torkollott, az Egyesült Államok fegyveres erői több – elsősorban: különleges – alakulatának képviselői keresték fel a Véderő és a Határőrség egységeit, hogy beavassák őket a Szalmaözvegy-műveletek titkaiba.¹⁹ Az amerikaiak ellátogattak Ciszjordániába: az olykor álcaruhás, sasos váll-lapú vendégek házigazdája Jehonatan főfelügyelő volt. Más, rejtélyesebb, Under Armour* pólóinget és khakinadrágot viselő jövevények titkos parancsnokságok és egységek képviselői voltak – hírszerzők és terrorelhárítók, akik jobban szerették, ha nem is említették alakulataikat. Az amerikaiak azért jöttek, hogy figyeljenek, s hogy elkápráztassák őket. A főtiszték érzékelték, hogy Bagdadban, Fallúdszában és Irak más pontjain nehézségeik adódtak, s megértették, hogy nagyon hasznos volna, ha megosztanák velük a Jámasz gázai tapasztalatait.

Az amerikaiak fizikailag fittnek és egészségesnek látszottak. Bőrüket egyenletes vörösre sütötte a nap, hajukat gondos kezek nyírták kurtára – ezeket a tiszteteket mintha egy színészközvetítő ügynökség küldte volna. Uniformisaik – és más ruhadarabjaik – ropogósra voltak vasalva, mintha csak egy hamarosan esedékes díszszemlére készültek volna. Terrorelhárításban utazó turistáknak tűntek, felfedezőknek egy másik univerzumban. Néhányan közülük kubai szivarokat szívtak, amelyeket csinos műanyag dobozokban tároltak.

Jehonatan emberei megviseltnek látszottak. Gyakorlóöltözékükön és barázdált arcukon árulkodó nyomokat hagyott az állandó harc. Szemük vérekes volt, ujjaikon a fegyverzsír és az idegnyugtató

* Drága sportruházati márka, egy férfi pólóing ára 2016 nyarán kb. 65 dollár volt – a ford.

nikotin foltjai virítottak. Egy dél-izraeli gyakorlótéren a szemlélőnek úgy tűnhetett, az amerikaiak Izraelbe jöve többet aludtak a repülőgépen, mint a Jámasz kommandósai egy egész héten. A jámaszos veteránok azonban nem irigyelték amerikai kollégáikat, sőt sajnálták őket. A titkos alakulat harcosai tudták, hogy miközben egy fanatikus, halálosan elszánt ellenséggel viaskodnak, ha lassan is, de a harc valamiféle lezárása felé araszolnak. Életük csúcsán voltak. Az izraeliek legalább értették az ellenséget, az amerikaiak viszont a véres küzdelem rajtvonalánál álltak, amelyet lakónegyedekért és városokért, szívekért és agyakért kellett megvívniuk, egy arab világban, amelyet egyáltalán nem értettek.

Az amerikai látogatók óriási reverenciával üdvözölték az izraelieket, és teljesen jogos, szinte félnék tisztelettel néztek rájuk. A Jámasz tisztjei kiadós, látványos bemutatót tartottak nekik. Jehonatan, míg a Jáma'mnál szolgált, alaposan kivette a részét az effajta rangos delegációk fogadásából, és pontosan tudta, mit tegyen. A PowerPoint-prezentációk a kiképzőtisztektől elvárható legjobb angolsággal zajlottak. Az amerikai tiszteknek bemutatták és elmagyarázták a – gázai stílus – Szalmaözvegy-konceptióval kapcsolatos áttekintéseket. A Jámasz tisztjei remélték, hogy fegyverbarátaik megjegyeznék valamit az izraeli taktikából és a velük megosztott tapasztalatokból, ekképpen pedig megmenthetik a hazájuktól oly távol szolgáló katonáik életét egy, a gázaihoz hasonló csataterén, a közös ellenség elleni harc során.

Amikor a gázai küzdelem a negyedik esztendejébe lépett, már a Véderő parancsnoki hierarchiája is felfogta és méltányolta a Jámasz jelentőségét az ország gázai erőfeszítései szempontjából. Dan Harel vezérőrnagy, a Véderő déli parancsnokságának vezetője, és a hadosztály-, valamint dandárparancsnokok sem terveztek úgy hadmű-

veletet, hogy ne számoltak volna a Ja'masz közreműködésével. A tábornokok megértették, hogy az egységet ennek megfelelő felszereléssel kell ellátni. Jehonatan főfelügyelőnek engedélyezték, hogy benyújtson egy, a szükséges fegyvereket és eszközöket tartalmazó listát, és számos kérésének eleget is tettek. A Ja'masz mesterlövészei hamarosan új fegyvereket kaptak – például SR-25-ös, 7,62 milliméteres NATO-puskákat, sőt 50-es kaliberűeket is. Az egység új céltávcsövekhez, új éjjellátó rendszerekhez és új járművekhez jutott. Kezdet megvalósulni Jehonatan főfelügyelőnek az alakulattal kapcsolatos víziója.

HUSZONKETTEDIK FEJEZET

Véres búcsú

2004. május 11-én, közvetlenül éjfél után a giva'ati dandár egy kis csapat gyalogos felderítőt és rohamutászt küldött a Beit Hanoun nyugati szélénél, az izraeli határ közelében található Zaitunba – a zsúfolt utcák és sikátorok e veszélyes összevisszaságába. Fegyvereket előállító műhelyeket kellett megsemmisíteniük, amelyekben a dél-izraeli célpontokra kilőtt Kasszam rakéták készültek. A kötelékre, amelyet egy D9-es vezetett és Merkava harckocsik támogattak, abban a pillanatban, hogy palesztin területre ért, folyamatos géppuska- és RPG-tűz zúdult. Az izraeli katonák viszonozták. Szaguj Basan, az izraeli kettes tévécsatorna híradójának riportere csatlakozott a harcba induló fiatal katonákhoz. Jó részük húszéves sem volt, arcukat, lévén szó éjszakai bevetésről, álcázófesték fekete csíkjai borították. Nyugodtnak és fesztelennek tűntek, az őket mindössze néhány lábnival elveto RPG-kre ügyet sem vetve jelentették pozíciójukat.

A csapat eljutott céljához a sötét éjszakában, amelyben azonban olykor torkolattűzek fénye villant. A műszakiak elhelyezték tölteteiket egy gépműhelyben és a hat nagy esztergapadon, amelyeken a helyben gyártott Kasszam rakétákat készítették. Amikor az ég feketéje a közeledő virradat előjeleként kékes árnyalatúra változott,

az épület egy hatalmas villanással, füstfelhőben és törmelékzúgásban semmivé lett. Ofer Vinter alezredes, az akció parancsnoka utasítást adott a visszavonulásra.

A buldózerek és páncélozott szállítójárművek konvoja, bár az utcák mostanra megteltek emberekkel, a lehető leggyorsabban vágott át Zaitunon. Gyerekek kövekkel dobálták az izraeli járműveket, férfiak vadul lőttek rájuk. A fiatal katonák nem egykönnyen tartották egyben az oszlopot. Egyes járműveket elszakítottak a többitől, másokat a tömeg terelt el. Az egyik M113-ast harcképtelenné tett egy út menti pokolgép. A robbanás megszagatta és öszszegyűrte, akár egy kólásdobozt, csodával határos módon azonban a benne ülő katonák egyike sem sérült meg. Néhány másodperccel később egy második M113-ast is elnyelt egy gyilkos, fekete füstfelhő. Egy hatalmas robbanószerkezet, amely talán mázsányinál is több robbanóanyagot tartalmazott, elpusztította a páncélost: hat katonautasa meghalt, és mindössze a megrongálódott motorblokk maradt meg belőle.

Az utcát hamarosan előzőnlőtték az emberek – többen közülük az Iszlám Dzsihád fekete homlokszalagját viselték –, kirohantak az utcára, és próbálták megkaparintani, ami a csonka holttestek egyik-másikából megmaradt. Hátborzongató látvány volt, ahogyan a nők a véres, égett húshalmokat tiporták: az egész maga volt a középkor.

Vinter alezredes utasította embereit, hogy hagyják el a járműveiket, és foglaljanak magaslati tüzelőállásokat néhány bérházban. Az elesettek holttesteikért vívott csata aztán egész nap folytatódott, s az egész intifáda egyik leghevesebb összecsapása lett. Alkonyatra a giva'atiak elhagyták Zaitunt a halottak plasztikzsákba gyűjtött tetemeivel: visszavitték őket Izraelbe, eltemetni.

Szörnyű nap volt ez Gázában. Szörnyű és véres volt az egész év.

Amikor harminckét kilométernyire, Zaitunban darabjaira hullt a giva'ati dandár harcjárműve, Jehonatan főfelügyelő a földön kuporgott: az ellenség az izraelieket lőtte. Egy akció – amelynek során a giva'atiak egy másik alakulatával alagutakat kerestek a Philadelphi-folyosó alatt –, heves összecsapássá fajult, Jehonatan pedig a kibontakozó tűzharcban tizenkét csapat együttműködését irányította. Mindenfelől RPG-s csapatok támadták őket. A palesztin mesterlövészek és géppuskások folyamatosan lőttek rájuk, remélve, hogy sikerül kiiktatniuk a Jámasz mesterlövész-párosait, közben pedig rögtönzött aknákat helyeztek el az utakon és az épületek körül – némelyiket gyerekek, akiket fegyverrel kényszerítettek rá, hogy bemennek a senki földjére. A gyerekek minden bevetést morális dilemmává változtattak.

– Egy alkalommal egyik emberünk látta, amint egy tizenhárom-tizennégy éves fiú lerakott egy bombát az állásunk közelében. Célba vette, de nem lőtt. A saját, személyes döntése volt: futni hagyta a gyereket, a szerkezetet pedig később intézte el.¹

A giva'ati katonák is csak gyerekek, gondolta Jehonatan. Egy kommandós – egy veterán – rádión megkérdezte, közölték-e már a Zaitunban elesettek valamelyikének nevét. A Jámasz mostanra a giva'ati dandár minden egységével dolgozott együtt, az övezet minden zugában, s a kommandósok tudni akarták, van-e ismerősük a halottak közt. Kétséges volt, vajon akad-e valaki, aki ráismer egy-egy névre. Ezeknek a kiskatonáknak az arcára emlékeztek, ahogyan az éjszakai eligazításokon látták őket: a fekete és zöld álcázófestékkel kipingált arcokra; a sorállományúak nem viseltek névcímekét. Ha találkoztak velük a laktanya boltjában, az étkezdében vagy egy rafahi bérház előtt, a golyózáporban, egyszerűen csak *ahinak*, testvérnek szólították őket.

Virradatkor megszületett a döntés: kivonják az akciócsoportot. A bevetésparancsnok felvette a kapcsolatot Jehonatanal, és utasította, hogy gyűjtse össze az embereit – a páncélozott járművek egy keresztelkedésnél várakoznak majd (amelyet a térképeken egy kódnev jelöl), és felveszik a titkos egységek tagjait. Azok után, ami Zaitunban történt, senkinek sem volt kedve egy páncélosban gubbasztani. A kommandósok úgy érezték, a golyók még mindig jobbak a bombáknál. Kedvetlenül beszálltak az M113-asokba és az átalakított harcokcsikba, hogy visszainduljanak Izraelbe. Visszafelé, egészen az izraeli vonalakig, golyók és rakétagránátok kísérték őket az útjukon.

A hadosztály főhadiszállása közelében, a Ja'masz bázisán olyan volt a hangulat, mint egy ostromlott erődben. Úgy tűnt, mindenki – a bejáratnál őrködő sorkatonákat sem kivéve – hadban áll. A távolban helikopterrotorok dobpergésszerű dübögése hallatszott. Mindenütt nyüzsgtek a mentőautók. Az út szélén híradóstárok autói parkoltak, új hírekre vártak az esti adásba. Jehonatan az eligazító helyiségbe rendelte embereit, bevetés utáni megbeszélésre. A kommandósokat vékony, szinte selymes rafahi porkéreg borította. Égett a torkuk, de inkább nikotinra és koffeinre, mint vízre vágytak.

Alapos és velős értékelés következett. Kielemezték az akciót, és minden résztvevőnek, aki átélte valamilyen veszélyhelyzetet, ki kellett fejtenie, mi, miért, hol történt. A bevetés utáni megbeszélés mindig tovább tartott a tervezettnél, még az ilyen, veszteségekkel terhes napokon is – még akkor is, ha az emberek farkaséhesek voltak, és kétségbeesetten vágytak rá, hogy lefekheessenek. Mielőtt az összejevetel feloszlott volna, röviden megvitattak néhány tervezési szakban lévő akciót – egy elfogást Hán Juniszban, egy rajtaütést Dzsebaljában –, és egy másnapi feladatot: a dandár megbízásából gyors reagálású biztosítóerőként kellett csatlakozniuk egy, a Philadelphi-folyosónál dolgozó alagútkereső műszaki egységhez. A héber betűszóval

Jahalomnak (a. m. gyémánt) nevezett alakulat rohamutászai és robbantási specialistái számos alkalommal dolgoztak együtt a Ja'masz-szal az egyiptomi határ mentén. A katonák nagyon fiatalok voltak, de miután szolgáltak az övezetben, bőséges harci tapasztalatokkal rendelkeztek. Az egység parancsnoka, Aviv Hakani százados sok Ja'masz-tiszttel kötött barátságot, különösen Jaron főfelügyelővel, aki nagyra értékelte fiatal bajtársa bátorságát és eltökéltségét. Jaron a számát sem tudta, hány „Szalmaözvegy”-akcióval segítette ezeknek a rettenthetetlen földtúróknak a tevékenységét.²

Az eligazítás végeztével Jehonatan elbocsátotta és enni küldte az embereit – arra, hogy rendbe hozzák a felszerelésüket és készüljenek fel a holnapi erőpróbara, szükségtelen volt figyelmeztetnie őket. A főfelügyelő kilépett a vakító napfénybe, amely hunyorgásra készítette. Megállapította: szüksége volna rá, hogy otthon töltsön néhány órát. Így akarta, mert a vészjósló nyugalom ellenére nyilvánvaló volt, hogy hamarosan elszabadul a pokol. Voltak pillanatok, amikor az ember emlékezetének periferiájáról a félelmetes-véres Gázát csak egy asszony ölése vagy egy gyerek édes mosolya távolíthatta el. A parancsnok tudta, hogy az egység jó kezekben lesz, Simon, a helyettese a legjobb embere volt. Jaron, az osztagparancsnok az izraeli terrorelhárító szakma legkiválóbb tisztjei közé tartozott. Mire Jehonatan végzett a papírmunkával, találkozott néhány Sin Bét-parancsnokkal, a hadsereg különböző tisztjeivel és pár hírszerzővel, a nap már leszállóban volt. Remélte, hogy vacsorára hazaér, és esetleg felolvashat egy esti mesét a kislányának. Gázáról azonban így sem feledkezhetett meg: az elesettek nevét az esti hírekben tették közzé.

Egy Ja'masz-egység parancsnoki állományára – s ami azt illeti, bármely hadműveleti egységére – akkora felelősség nehezedett, ame-

lyet csak kevés halandó volt képes elviselni. A parancsnoknak kellett gondoskodnia arról, hogy emberei élve, egy darabban hazajussanak: ez volt a legszentebb kötelessége. A parancsnokok feleltek azért, hogy egy-egy bevetés minden eleme – még az ellenséges vonalak mögé való behatolásokéi is – a lehető legbiztonságosabb legyen; a tervezést, az előkészítést és a végrehajtást úgy vezényelték le, hogy egy pillanatra sem felejtették el: élve kell hazahozni „a fiúkat”. Az egységparancsnokok állandó küzdelmet vívtak a tábornokokkal, a hadbiztosokkal és a garasoskodó bürokráttal. Az emberek biztonságáról való gondoskodással együtt járt annak megoldása, hogy a lehető legjobb fegyvereket és felszerelést kapják. Az egységparancsnokok és közvetlen alárendeltjeik, az osztagparancsnokok, valamint a hírszerző és műveleti tisztek a nap huszonegy órájában azon dolgoztak, hogy minden apróságot biztosításnak egy nagy fordulatszámra pörgő egység életéhez, amelynek mindennapos munkáját az ellenséges vonalak mögötti titkos akciók alkották. A parancsnok és törzse aggályosan ügyelt arra, milyen ételt esznek és milyen ágyban alszanak az emberei. Amikor a gázai egységnél kiderült, hogy néhány, az egykori Szovjetunió területéről újonnan bevándorolt kommandósnak anyagi nehézségei vannak, a tisztek pénzt adtak össze, hogy az illetők bebútorozhassák lakásaikat, és intézkedtek, hogy családjaik is segítséget kapjanak. A parancsnok és a tisztek feküdtek le utolsókként, és mindig előbb talpon voltak, mint bárki más.

A gázai nyomástól és a vezetői kötelezettségektől lehetetlenség volt szabadulni. Ha Jehonatan lehuntya a szemét, megjelentek előtte a képek, amelyeket a drón továbbított a vezetési pontra, látta az embereire kilőtt rakétagránátokat. Képtelen volt megfedkezni a nyomorúság bűzéről, vagy arról a félelméről, hogy palesztin mesterlövésznek nézik az akut lövöldözhetnében szenvedő, halálra rémült

katonák, akik alig tíz hónapja még középiskolások voltak. Az ott-lét sem tudta kitörölni az óráknak tűnő másodpercek emlékét, amíg a bevetési csapat arra várt, hogy kivonják a harci övezetből: Gázában minden akörül forgott, mikor rendelik vissza őket a biztonságos izraeli területre.

Május 12-én reggel Jehonatannak abban a szerencsében volt része, hogy kényelmes ágyban ébredhetett, és reggelit készíthetett feleségének és kislányának. Néhány percenként önkéntelenül a csipogójára pillantott. Gázából nem érkeztek sürgős üzenetek. Ragyogó tavaszi nap volt. Izraelben egészen bizonyosan a május a legpompásabb hónap – elég hűvös, hogy esténként könnyű dzsekibe kelljen bújni, de elég meleg, hogy amikor süt a nap, gyengéden cirógassa az ember arcát. Jehonatan úgy tervezte, korán kikéri a kicsit a bölcsődéből, és eltölt vele néhány órát a játszótéren.

Kilencvenpercnnyire tőle – attól függően persze, milyen épp az őrlítő izraeli közlekedési helyzet – Vlad az M4-esét tartotta célra, és várta a tűzparancsot, hogy megeresszen egy sorozatot a rögtönzött gyakorlótéren, amelyet a határ közelében, Rafahnál alakítottak ki. Az egység készenlétben volt, hogy szükség esetén Aviv Hakani százados alagútvadászainak segítségére siessen. Hakaniék bevetésen voltak a *Termit* (Termál) erődnél, ahol egy hírszerzési információ szerint a Hamász – egy első világháborús módszert felélesztve – aknát készült ásni a létesítmény alá.³ A *Termit*, amely a Philadelphi-folyosót ellenőrizte, páncélozott megfigyelőpont volt, amelyet egy kétemeletes ház földdel és homokzsákokkal meghordott, acéllal és szögesdróttal körülvett vázának tetején alakítottak ki. Afféle bokszsákként funkcionált. Korábban megesett, hogy öngyilkos merénylőket küldtek ellene, egyébként pedig állandóan zuhogtak rá a rakéta- és aknavetőgránátok. Izraeli hírmagyarázók a földkerekség legveszélyesebb pontjának nevezték.⁴

Hakani százados közölte Jaronnal és Vladdal, hogy éppen a gyanús területre készül, hogy körülnézzen, s ha szükséges, hívni fogja a Ja'maszt.

Az ad hoc lőtér – egy sivatagi földdarab, egyik végén egy természetes sánccal – három kilométerre volt a gyülekezési körlettől. Vlad és kommandóistársai pisztolyaikkal és M4-eseikkel tüzeltek; a májusi nap lassanként ereszkedni kezdett a Földközi-tenger felé.

Az M113-as, amely Hakani századoson és négy őrmesterből álló csapatán kívül csaknem egytonnányi robbanóanyagot, robottechnikát, mászófelszerelést és föld alatti érzékelőeszközt szállított, keveset öt óra után indult el. Egy D9-es vezette fel. A százados és emberei szorosan mögötte haladtak. A művelet rutinakciónak számított.

Vlad és osztaga az üres töltényhüvelyeket szedegették fel a sivatag homokjából, amikor a föld hevesen megrázkódott alattuk. Soha még ilyen erejű robbanást nem hallottak. Híradósaik felhangosították rádióikat, és keresgélni kezdtek a vészfrekvenciákon, aztán rosszkedvűen, rezignáltan összenéztek. Félelmeik néhány másodperccel később megerősítést nyertek, amikor az éterben jelentkezett a *Termit* megfigyelési ponton tartózkodó egyik katona.

– A harcjármű egyszerűen eltűnt! – hadarta elképedten.⁵

Micsoda áldott nap, gondolta Jehonatan, miközben lökött egyet egyet a hintán – egy univerzumnyi távolságra Gázától, a játszótéren. S ebben a pillanatban megcsörrent a mobilja. A hadosztály hadműveleti tisztje hívta: idegességtől remegő hangon utasította a főfelügyelőt, hogy azonnal térjen vissza Gázába – tragédia történt, és az egységnek létfontosságú akciót kell végrehajtania. Jehonatan szervezetében villámgyorsan szétáradt az adrenalin, ugyanekkor teljes súlyával ránehezedett parancsnoki felelőssége is.

Még egyszer meglökte kislánya hintáját, aztán tőle telhetően megpróbálta megmagyarázni neki, hogy most azonnal el kell mennie. Fél térdre ereszkedett, és a gyerekekre nézett, elszoruló szívvel mondta: sietnie kell vissza a munkába. Mivel a felesége még a munkahegyén volt, megpróbált keríteni egy szomszédot, akire rábízhatja a kicsit. Gáza ismét szétzúzta a normalitást.

A visszaút még szirénával és villogóval is kétórányi autóútra volt – Jehonatan feleannyi idő alatt ért vissza. A Határőrség hazajárásra rendszeresített járművét vezette, egy Toyota kisteherautót: dél felé száguldott az autópályán, kerülgetve az útjába kerülő autókat. Már sötétedett, amikor az övezet külső útjainak közelébe ért: a civil forgalmat itt egy csapásra katonai járművek váltották fel. A levegőben helikopterek köröztek, a Rafah felé vezető sávokban harcckocsiszállító trélerok torlódtak fel. Jehonatan a visszapillantó tükrébe nézett, és egy kisebb mentőautó-oszlopot is megpillantott. Még korán van, gondolta, az elesettek szüleit még nem értesítették.

Miközben Forma-1-es tempóban vágatott vissza Gázába, Imad*, az egység hadműveleti tisztje tájékoztatta az újabb fejleményekről. A drúz tiszt, aki a veszedelmes helyen állomásozó egység egyik legnyugodtabb tagja volt, higgadtan számolt be parancsnokának a friss történetekről. A parancsnok nem könnyen vette tudomásul, hogy telefonon kell értesülnie az eseményekről. Az alagútvasútsz M113-as egy Iszlám Dzsihád-team RPG-je találta telibe: a terroristák egy két lakóház közti játszótéren húzták meg magukat. Az eredetileg amerikai tervezésű alumíniumpáncélt az izraeliek feljavították, a szovjet időkből származó harcckocsi-elhárító rakéta azonban így is könnyen átütötte: az egytonnányi katonai erősségű robbanóanyag hatalmas detonációja több mérföldnyire is elhallatszott. A jármű

* Alnév – „Imad” valódi kiléte biztonsági megfontolásokból nem fedhető fel.

eltűnt, helyén gomba alakú por- és törmelékfelhő tört a magasba. Hakani százados és emberei semmiképpen sem élhették volna túl az elemi erejű robbanást.

Jehonatan az egész egységet, összes emberét a főhadiszállásra rendelte, azután elindultak a déli dandárhoz. Mindenkinék plusz ellátmányt kellett vételeznie, különösen pedig extra lőszer-javadalmazást. Az egészségügyiek úgy készültek, hogy az egységnek lesznek veszteségei.

A gázai déli dandárparancsnok veterán ejtőernyőstiszt volt, aki ifjan kivette részét a dél-libanoni harcokból, de az arcán még csaknem negyvennyolc órával később is látszott, hogy megviselte a két harcjármű pusztulása. Félrevonta Jehonatan, és közölte vele: a Ja'masz az egyetlen egység, amely rendelkezik a szükséges készségekkel és tapasztalatokkal, hogy gyalogosan avatkozzék be Rafahban; a robbanás helyszínéhez közel hatolnak majd be a városba, és átvizsgálják a homokot a jármű és az elesett katonák maradványai után. Páncélos egységek és harci helikopterek igyekeztek megakadályozni, hogy a palesztin fegyveresek megrohanják a robbanás kráterét. Jehonatan felkészítette a tisztet és a legénységet. Megdöbbsentette, majdhogynem összezavarta, hogy nem félnek – nem féltik önmagukat. Egész Rafah tudta, mi következik. A terroristacsoportok tisztában voltak vele, hogy az izraeliek igyekeznek majd felkutatni az elesettek maradványait. Olyan csata volt készülőben, amilyenben még egyetlen kommandós sem vett részt, de el voltak szánva rá – és nagyon remélték –, hogy odamehetnek, és tehetik a kötelességüket; nem is akartak napkeltéig várni. Azonnal indultak volna a helyszínre. Jehonatan aggódott: mostanra már képtelenek félni, talán túlságosan is hozzászórtak a harchoz, az izgalomhoz, a veszélyhez... ahhoz, hogy régóta egyiküknek sem esett baja.⁶

Az éjszaka során egész kis hadsereg készült fel rá, hogy benyomuljon Rafahba. Saját embereit Jehonatan irányította. A giva'ati-

ak parancsnoka ellenőrizte, hogy a dandár műszaki zászlóaljának alegységei is készen állnak-e. Az utászoknak közre kellett működniük az akció Szalmaözvegy-szakaszában, alkalmassá tenniük az M113-as pusztulásának helyszínére néző épületeket, hogy Jehonatan emberei anélkül végezhesék feladatukat, hogy zaklatnák őket a palesztin fegyveresek és mesterlövészek. Minden egyes Ja'masz-kommandós kapott egy-egy műanyag élelmiszeres zsákot – kiürítve, hogy legyen mibe összegyűjteniük a csontokat és a húscsapatokat. Jehonatan hazagondolt, a feleségére, a kislányára, arra az egész, másik univerzumra.

Az izraeli erő virradat előtt indult meg. Lehet, hogy Gázában a Ja'masz volt a különleges hadműveleti egység, a csatatér királyának a D9-es számított. A buldózer páncélzata ellenállt a legerősebb robbanószerkezeteknek és az ismételt RPG-találatoknak is, és ötödfél méter széles sávot szántott bármilyen felületbe – földüttől az az aszfaltig. Ha a talajba süllyesztette tolólapátját, bármilyen álcázott robbanószerkezetet megsemmisített. A Merkava harckocsik és a műszakiak M113-asai szorosan mögötte haladtak. Jehonatan nem engedte, hogy emberei az M113-asokba szálljanak: rendelkezésére állt két erősebb páncélzatú Achzarit szállító harcjármű.

A giva'ati rohamutászok gyorsan megszállták a robbanás helyszínére néző házakat. A katonák összeterték a családokat egy-egy központi helyiségbe, aztán munkához láttak a mesterlövészek. Noha a kényes bevetést ekkora erődemonstráció kísérte, a palesztinok továbbra is létszámfölényben voltak. Száz meg száz elszánt palesztin pályázott az igen kiszolgáltatott helyzetben lévő izraeliekre. Az izraeliek azonban céltávcsöveken keresztül tartották szemmel őket, és a precíziós tűz ideiglenesen biztosította a vonalakat.

A jámaszosok egyenként előjöttek a két Achzaritból, és azonnal négykézlábra ereszkedtek. Látták a hatalmas lyukat, ahol az M113-as megsemmisült, és gondosan átrostálták a laza homokot, hátha találnak valamit – bármit.

– Olyanok voltunk, mint az egerek a labirintusban – mondta később Jaron –, de valamit haza kellett vinnünk a családoknak, hogy eltemethessék... még ha csak egy csontszilánkot is.⁷

Úgy tűnt, a palesztin tűz, beleértve az RPG-ket és a nagy távolságból tüzelő nehézgéppuskákat is, percről percre intenzívebb, a kommandósok azonban tovább tették a dolgukat.

– Nagyon jól ismertük Hakani századost, számtalan akcióban vettünk részt vele – emlékezett vissza Jehonatan. – Tiszteltük és odafigyeltünk rá. Sok szempontból egy volt közülünk. A fegyverek tüzeit valahogy el lehetett viselni, a maradványok összegyűjtését azonban afféle szent küldetésnek tekintettük.⁸

A keresgélés borzalmas volt, és roppant időigényes. A tisztek és újoncok mélyen belekotortak a homokba, majd szemügyre vettek a poros maradványokat, remélve, hogy ráakadnak valamire. A mindegyikük által viselt személyi felszerelés, a táruk, amelyeket a szorosán rájuk szíjazott, súlyos testpáncél alatt cipeltek magukon, egy hűvös nyári éjszakán is elég nehéz lett volna, de a nappali hőségben szinte fojtogatta és kiszáradással fenyegette őket. Veríték áztatta sisakjukat és maszkjukat, szakadt róluk a víz, szemüket marta az izsádság sója. A közelben pattogó golyók azonban közel sem zavarták őket annyira, mint feladatuk és a környezet szürreális volta.

A Jámasz kommandósai ki-be jártak az udvarokba és a házakba, hogy körülnézzenek a zugokban, és fedező tüzet biztosítsanak a terepen lévők számára.

A palesztinok szünet nélkül lőttek. Jehonatan utasította a D9-eseket, hogy minden utcaszakaszon, amelyet a kommandósok átku-

tattak, toljanak össze kis sáncokat, mindössze akkorákat, hogy egy térdelő katona fedezéket találjon mögöttük. A D9-esek felemelt tolólapáttal utcákat is elálltak, a jámaszos keresőteamek takarásban futhattak át mögöttük, anélkül hogy eltalálták volna őket.

A robbanás helye közelében lassanként rábukkantak az M113-as fődarabjaira. A páncéltestet olyan erővel vetette szét a detonáció, hogy mindössze hitelkártyányi darabok maradtak belőle. Nagy nehezen néhány véres húsfoszlányt is sikerült a plasztikzacskókba gyűjteni. Csontszilánkok is előkerültek – olyan aprók, mintha valamiféle kis madáréi lettek volna. Jaronnak sikerült ráakadnia Lior Visinszki⁹ törzsőrmester dögcédulájára. (Lior apja, Slomo Visinszki népszerű színpadi és televíziós színész volt.)

A robot folytatódott, bár az emberek éhések és szomjasak voltak. A palesztin tűz pedig csak erősödött.

A négykézláb keresgélő, valamint a kúszás-mászásukat fedező kommandósok egyedül az előttük elterülő homokszőnyegre összpontosítottak. Senki sem figyelt a fejük felett dübögő harci helikopterekre és az ide-oda vezényelt, meginduló nehézpáncélosok felbőgő turbínáira. Egy klasszikus titkos hadműveletben kevesen vettek részt, és gyorsan, kis területen zajlott – Gáza némiképp nagyobb volt. Itt egy teljes hadsereg elemei tevékenykedtek.

Félő volt, hogy a délután hamarosan estébe fordul, sürgős segélykérés futott be a givátiak hullámhosszán. A két Szalmaözvegy-akció egyikében egy gyalogos elhaladt egy terasz mellett: egy öregaszonyt kísért a végére. A kiruccanás nem a véletlen műve volt: a csatlád tudta, hogy a palesztin mesterlövészek valószínűleg pásztázzák a belátható területeket. A katonát, aki tapasztalanságában szemlátomást nem igazodott el a Szalmaözvegy-akció bonyolult viszonyai

közt, nyakon lőtték és elvérzett. Egy másik gyalogost is eltaláltak, ő súlyosan megsebesült. A parancsnok, egy fiatal tiszt rémes állapotban volt, rövid, izgatott közlései elárulták, hogy légnyomás érte, a sebesültek állapotáról semmit nem lehetett tudni. Az egység századparancsnoka a vezetési ponton jelezte, hogy indul kihozni az embereit.

Védtelen állásukra heves tűz zúdult. A palesztinok csapdát állítottak.

A falak mögött – épp csak a palesztin lövészek látókörén kívül – a giva'ati mentőkülönítmény bekapcsolódott a küzdelembe. A giva'ati utászokat Nag'machon páncélozott harcjárműveken szállították. A Nag'machon afféle melléktermék, még hasznosítható roncsok és hozzáadott új technikák tipikus izraeli ötvözete volt. Brit gyártmányi Centurion nehézharckocsik vázát használták fel hozzá, akadt, amelyre még plusz tornyokat is építettek a jármű tetejére, kilátópont gyanánt és védelemül. A viszonylag vékony burkolatú M113-asokkal ellentétben a Nag'machont reaktív páncéltömbökkel borították, amelyek, ha eltalálták őket, szétrobbantak, hogy megfosszák átütőerejétől az RPG-t. Voltak vastag golyóálló üvegkockákból kialakított kémlelőablakai is, így a benne ülő lövészek támadás esetén visszalőhettek. A tornyot rácsvért – acélkerítés – vette körül, hogy megfogja a járműre kilőtt RPG-ket és harckocsi-elhárító rakétákat. A Nag'machonnak azonban nem volt hátsó csapóajtaja. Abban a pillanatban, hogy a giva'ati műszakiak eljutottak a „Szalmaözvegy” helyszínére, és a katonák előbukkantak a járművekből, őket is eltalálták a palesztin mesterlövészek golyói. Jehonatan egész idő alatt ettől tartott. Az akció során mostanra két giva'ati katonát megöltek, többeket pedig megsebesítettek. A helyzet gyorsan romlott.

A főfelügyelő rendelkezésére álló két Achrazit páncélozott szállítójárművet felszerelték hátsó rámpákkal, amelyeket le lehetett eresztetni, egyenesen az ostromlott ház bejáratába. Jehonatan átkapcsolt hadosztály-hullámhosszra, és kérte, hogy parancsnoki hatáskörrel irányíthassa a giva'ati kötelék kimentését. Azonnal engedélyezték neki. Jehonatan még soha nem irányította egy átfogó akció minden elemét – páncélosokat, tüzéséget, gépesített lövészeket és nehéz műszaki eszközöket. Az ő specialitása a kis kötelékekkel való behatolás és a legnagyobb titokban végrehajtott csapásmérés volt – marknyi biztosítóerő fedezetével.

A holtak maradványainak visszaszerzésére indított akció rémálomszerű, teljes erőbevetéssel folyó összecsapássá eszkalálódott. A hadművelet célja immár azok kimentése volt, akiknek még volt esélyük rá, hogy harcoljanak. A két Achzarit harcjármű elindult a „Szalmaözvegy” felé. Jaron és Jehonatan az elől haladó páncélosban ültek.

Akadtak a gázai Ja'masz-egység soraiban, akik az egység harcba vetésének első napjától részt vettek a küzdelmekben. Rengeteg mindent láttak a veszedelmes tizenöt év során, folyamatosan a harc sűrűjében forgolódtak. Az egység más tagjai, azok, akik katonaként Libanonban szolgáltak, és azok, akik Gázában küzdöttek az al-Aksza intifáda csúcspontján, még soha nem tapasztaltak olyan ösztüzet, mint amilyen ezen a szerda délutánon szembesültek. Palesztin fegyveresek százai összpontosítottak az épületegyüttesre, amelyben az izraeli katonák csapdába estek. Az egység néhány újonca korábban viccelődött azon, hogy Jaron mindenkit következetesen leültetett és elejétől a végéig megnézte vele *A Súlyom végveszélyben*, hogy emberei levonják a tanulságot az amerikai különleges erők akciójából, amely

a végetérhetetlen erőszak kellős közepén feneklett meg. Ez itt azonban maga a valóság volt, állapították meg utóbb egyesek, ekkor őket árasztották el mindenfelől szünni nem akaró tüzzel.

Az emberi maradványok összegyűjtését célzó Jámasz-akció folytatódott, az egység csaknem fele továbbra is négykézláb keresgélt a forró napsütésben. Jehonatan azonban a többiek tüzelőállásokba vezényelte, hogy fedezetet biztosítsanak a jámaszos felmentőerőnek, amelyet Jaron vezetett a szorult helyzetben lévő giva'ati gyalogosok megsegítésére. Jámasz-kommandósok kis csoportja gyalog rohant az ostromlott házhoz, hogy segítsenek stabilizálni a „Szalmaözeget” és megnyugtatni a bent lévőket. Az egység szanitécei kis betegosztályozó sátrakat cipeltek a hátukon. Jaron és maroknyi embere a járművekhez futottak. Közel ezer métert kellett megtenniük a katonáig – ezer métert alattomos kanyarokban, holtterekben, családi házak mellett és nyílt terepen. Nem volt idő rá, hogy odahívjanak egy D9-est, biztonságos utat nyitni előttük. Jaron utasítására a két ormótlan páncélozott jármű megiramodott – bele az ellenség tüzébe. A főfelügyelő tartott attól, hogy emberei rászaladnak valamilyen álcázott robbanószerkezetre.

Rafahban mindenütt voltak ilyenek, különösen a Philadelphi-folyosót szegélyező házak között. Jaron érezte, hogy lövedékek – valószínűleg 7,62 milliméteresek – pattannak vissza elől haladó Achzaritjáról, az odakintről hallatszó hatalmas robbanások lökéshullámai óriási öklökként lökdösték a páncélt. A parancsnok feleremelte az egyik búvónyílás fedelét, meg akart győződni róla, hogy a járművek nem tértek el az eredeti iránytól. A légi felvételek élesek és pontosak voltak, a terepen viszont ennek épp az ellenkezője, teljes zűrzavar és káosz uralkodott.

– Tudtam, hogy nem kell kidugnom a fejem és kinézniem – emlékezett Jaron –, de meg akartam győződni róla, hogy odaértünk.¹⁰

Jaron közölte a giva'atiak állásával, hogy kétpercnnyire vannak tőlük.

A két Achzarit úgy manőverezett, hogy befarolhassanak a házba. A páncélozott acél nagy robajjal átütötte a betont, és a járművek leeresztették rámpáikat – a nappaliba, védetten az ellenség tüztől. A halottakat és sebesülteket a giva'atiak harcjárművével vitték ki. A többi sebesültet a Jámasz felcserei látták el. A gyalogostisztek meglepődtek és meg is könnyebbültek a kimentésükre érkezett jámaszosok összeszedettsége láttán, akik nyugodtak voltak, és közölték egymással, hol észlelnek fenyegetést, majd megnevezték soron következő célpontjukat.

Az Achzarit személyzete három főből állt, és arra tervezték, hogy hét, teljes szerelvényt viselő katonát vigyen harcba, illetve vonjon ki az ütközetből. Most, a Jámasz-kommandósokkal együtt mindkettőbe huszonhat-huszonhat embernek kellett beszáfolódnia, hogy biztonságos helyre szállítsák őket. Az izraeliek egymás hegyén-hátán feküdtek, sisakok és bakancsok verődtek egymáshoz. Jaron igyekezett megnyugtatni a katonákat, meggyőzni őket, hogy nincs mitől félniük. Kevesebb mint egy óra alatt visszatértek saját, biztonságos vonalaik mögé, az út azonban mintha napokig tartott volna. A szanitécek futva vitték a sebesülteket a helikopter-felszállóhelyekhez, ahonnan UH-60-as Black Hawkok – az izraeli légierőnél használatos becenevük szerint Baglyok – szállították őket a Szoroka Gyógyászati Központba. Táborig rabbik vették gondjaikba a holtakat és a Jámasz által összegyűjtött maradványokat.

Még mindig volt hátra néhány óra sötétedésig. A Jámasz visszatért a robbanás helyszínére, hogy további pár órán keresztül folytassa a maradványok utáni aprólékos kutatást. Az egység még két napot töltött négykézláb, az ellenség tüzében.

A Hamász-parancsnokok észlelték, mekkora erőfeszítéssel igyekeznek összegyűjteni az izraeliek azt a keveset, ami elesett bajtársaikból megmaradt. Tudták, mekkora politikai kockázatot vállalnak a fegyveres erők vezetői az igen veszélyes akcióval, amely arra szólított, hogy a nemzet segíthessen az elesettek családjainak megbirkózni veszteségükkel. A golyó- és RPG-záporban négykézláb csúszkáló izraeliek látványa lenyűgözte a Hamász katonai parancsnokait, különösen a vezetői poszt nyilvánvaló örökösét, Ahmed Dzsabarit, aki egyfelől nagyra értékelte az izraeliek jóérzésének és érzékenységének e megnyilvánulását, másrészt nagy lehetőséget is látott benne. Alighanem azt gondolhatta magában, hogy ha ellenségei ekkora erőfeszítésekre képesek halott katonáik érdekében, elképzelhető, mekkora áldozatokat hoznának egy még élő bajtársukért. A Hamász tervezői munkához láttak.

Hakani századost és négy emberét négy nappal azután temették, hogy harcjárművüket ízzé-porrá zúzta a robbanás a Philadelphia-folyosó mellett. A temetés előtti napon Tel-Avivban százötven ezer tüntető követelte, hogy Izrael egyszer s mindenkorra vonuljon ki a Gázai övezetből.

Kevesebb mint negyvennyolc órával azután, hogy az ötöknek megadták a végtisztességet, a Véderő megindította a Szivárvány hadműveletet, egy nagyszabású, egyhetes offenzívát az övezetben található, legkülönbözőbb terroristacélpontok ellen; a rafahi csempezútvonal mentén körülbelül háromszáz házat romboltak le. Ez lett az utolsó akció a fennálló helyzet stabilizálása érdekében. Ariel Saron miniszterelnök, aki közismerten soha nem hátrált meg, felismerte, hogy Izrael helyzete tarthatatlan Gázában. Rebesgették, hogy Izrael egyoldalú visszavonulásra készül. 2004 júniusára a híresztelésekből szándéknyilatkozat lett, mely szerint Jeruzsálem egyoldalú-

an felszámolja a telepeseközösségeket (mind a huszonegyet), és 2005 őszére az utolsó telepés és katona is elhagyja a Gázai övezetet. Az intifáda lecsendesülőben volt, itt volt az ideje, hogy befejeződjék a vérontás.

Jehonatan főfelügyelő tudta, hogy az elszakadás során lesznek még lövésváltások. A gázai Jámasz emberei hosszú ideje háborúztak, s várható volt, hogy ellenkező értelmű parancsig azt teszik, amit eddig. A főfelügyelő és a kommandósok folytatták műveleteiket az övezetben – az elfogásokat, a célzott kivégzéseket, a titkosszolgálatok legmagasabb szintjein elrendelt, bizonyíthatatlan különleges hadműveleteket. 2004. június 2-án késő éjszaka az első goláni gyalogosdandár erői egy Jámasz-osztag vezetésével alagútvadász akciót hajtottak végre Kistában, Rafah egyik legveszélyesebb környékén. A csapat házakban, kertekben, járművek alatt kutatott, míg végül fel is fedeztek egy nagy, robbanóanyag és fegyverek szállítására szolgáló alagutat.

A rendkívüliség egyszerűen a rutin része volt.

A vezérkarnál szolgáló kortársaitól eltérően Dan Harel vezérőrnagy pályája során nem vett részt különleges hadműveletek sokaságában. Harel tüzer volt, harci tapasztalatait Libanonban, izraeli különleges alakulatok támogatása során szerezte, miközben azok elkeseredett küzdelmet vívtak a Hezbollahhál. Tudta, milyen nehéz ügy a terror elleni küzdelem; idővel rájött: Gáza nem különbözik Libanontól. A hadviselés e formája kimerítő és véres volt, az a fajta küzdelem, amelyben a győzelem vagy vereség határtalanul bátor és végtelenül elszánt emberekből álló, kis csapatok tevékenységétől függött.

Harel 2003-ban érkezett Gázába, pontosan akkor, amikor az intifáda kisebb összecsapásokból általános harccá eszkalálódott.

Az egész felkelés során az ő frontja bizonyult a legrobbanékonyabbnak, itt szenvedte el Izrael a legtöbb veszteséget, és ez a front volt az egyetlen, amelyről Izrael egyoldalúan visszahúzódott. 2005 augusztusában Harel volt, aki a Gázai övezetből való kivonulást és az ellenségtől való elszakadást levelezényelte.

Mialatt Harel a déli katonai övezet parancsnoka volt, az izraeli fegyveres erők legjobb egységei hajtottak végre terrorellenes műveleteket az övezetben, és egyik-másik – egy bennfentes szerint szupertitkos – bevetésük megérdemelte volna, hogy rekordbevételeket hozó hollywoodi sikerfilmet forgassak belőle. A Ja'masz azonban az övezetben tevékenykedő valamennyi egységet felülmúlta. Harel íróasztalára hétről hétre befutottak a jelentések, amelyek hihetetlenül vakmerő és rendkívüli bátorsággal végrehajtott akcióikról szóltak. Mivel eredményeiket kollektívaként érték el, Harelnek nem állt módjában, hogy egyes ja'maszosokat tüntessen ki hősiességükért és az ellenség előtt tanúsított bátorságukért, úgy döntött tehát, hogy az egész egységet tünteti ki.

2005-ben a gázai Ja'masz parancsban kihirdetett dicséretben részesült. Egy ünnepség keretében (a jelen lévő sajtófotósokat figyelmeztették, hogy nem jelentethetnek meg olyan képet, amelyen látszik a helyiségben tartózkodó, a Határőrség zöld baretjét viselő kommandósok arca), emberei nevében Jehonatan főfelügyelő fogadta az elismerést, amelyet nyilvánvalóan a 2004-es májusi véres küzdelemért és a gíva'ati katonák kimentéséért kaptak. A Véderő egy főtisztje ezt nyilatkozta:

– A kommandósok lenyűgöző bátorságot tanúsítottak a zsúfolt palesztin területre való behatolás során, annak ellenére, hogy a ház bejáratánál minden irányból tüzeltek rájuk. A hadműveletnek nemcsak az egység hadinaplójában marad nyoma, a Véderőnek és a biztonsági erőknek is jó okuk van arra, hogy megemlékez-

zenek róluk: ezek az egyszerű kommandósok vasökölként sújtottak le az övezetben.¹¹

Egyetlen akció azonban nem elegendő, hogy jellemezhezzük vele, mi mindent ért el az egység az öt évig tartó, elkeseredett hadjáratban. A gázai Ja'masz az elismerést hősiességi akciók hosszú soráért kapta, valamint azért, ahogyan feladatait újraértelmezve továbbfejlesztette magát és harci képességeit. A kitüntetés az egység félelmet nem ismerő küzdelmének, az ellenség előtt tanúsított bátorságának számtalan emlékeztető pillanatát ismerte el, továbbá azt a döntő szerepet, amelyet az al-Aksza intifáda során a terror elleni háborúban játszott. A konfliktus során az egység több mint száz terroristát semlegesített, akik közül sokan a Ja'masszal vívott közvetlen összecsapásokban haltak meg; másokkal izraeli célok ellen indított támadások során végeztek. A gázai Ja'masz húsz alagút felderítése és megsemmisítése során szolgált élcapatként. AK-47-esek, RPK-k és RPG-k teljes arzenáljait foglalták le, s annyi robbanóanyagot és lőszert, amennyivel egy egész hadsereget el lehetett volna látni. Csaknem ötszáz körözött, terroristagyanús személyt fogtak el, akik különösebb álcázás nélkül olyan területeken húzták meg magukat, amelyekre gyakran Izrael legkiválóbb különleges erői is óvakodtak behatolni.¹²

A gázai Ja'masz elvitte a gerilla-hadviselést az aszimmetrikus terror nagymestereinek küszöbéhez. Ők voltak a sebész éles és precíz szikéje, az abszolút professzionisták: a nagyszerű tervezés és a hihetetlen szerencse folytán a Ja'masz egyetlen embere sem esett el vagy szenvedett súlyos sebesülést, holott tizenhat évet töltöttek Gázában, és négy évig harcoltak az intifádában. Ez figyelemre méltó teljesítmény mind a parancsnokok, mind pedig azok részéről, akik éjszakaról éjszakára a sötétség mélyére merészkedtek.

A Ja'masz rákényszerítette a palesztin terrorszervezeteket, hogy korábbi stratégiájukkal felhagyva visszahúzódjanak a határok mögé,

és föld alatti, vagy a látóhatáron túlról indított akciókra szorítkoz-
zanak. A gázai egység kulcsszerepet játszott a feltartóztathatatlan-
nak tűnő erőszakhullám megfékezésében, amely, bármilyen szörnyű
volt is, lehetett volna még sokkal rettenetesebb is. A szerény létszá-
mú, civil ruhás közreműködőket is alkalmazó kommandós alaku-
lat, amelyről ritkán esett szó, monumentális jelentőségre tett szert
Gázában. Izrael háborúinak történetében kevés alakulat ért meg
az övéiknél ragyogóbb órákat.

BEFEJEZÉS

VIRRADAT

שחר
فجر

HUSZONHARMADIK FEJEZET

Fűnyírás

Úgy tűnt, nem múlik el nap anélkül, hogy valaki meg ne kérdezné Jakov Bermantól vagy Sza'ar Sájntól, van-e újabb hír Ziad Muszárról. A Hamásznak veszélyesebb emberei is bujkáltak Ciszjordániában, ő azonban agyonlőtt egy izraeli katonát, s ez bárkit a Sin Bét körözési listáinak élére katapultált. Musza 2005. november 2-án egy Dzszenintől délnyugatra található, Mirka nevű, kis, erődszerű faluban egy éjszakai letartóztatási akció során lelőtte a huszonegy éves Jonathan Avron őrmestert, a Véderő szupertitkos, Szajeret Maglan nevű mélységi felderítő egységében szolgáló kommandósát. A Sin Bét a Jámaszt kérte fel a palesztin férfi elfogására. A feladattal Sza'ar Sájnt bízták meg. Osztaga ekkorra Izrael-szerte az egyik leghatékonyabb antiterrorista csapat hírében állt.

Sájn, aki ebben az időben már Berman helyettese volt, kellő ideje szolgált az egységnél, hogy tudja: nem az a kérdés, hogy a Sin Bét megtalálja-e Muszát, inkább csak az, hogy mikor. Az, hogy megölt egy katonát – a Véderő egyik legelitebb egységének tagját –, Muszát nagy fontosságú célszeméllyé tette. Márpedig Sájn eleget harcolt ciszjordániai csatákban, hogy tudja: a körözött figurák hajlamosak városokban rejtőzködni, ahol könnyen eltűnhetnek. Ha a parancsnokhelyettes kedvelte volna a fogadásokat, nagy összeget tett

volna rá, hogy Musza Dzseninben talált menedéket. Emberei ennek ellenére elmaszkírozták magukat és felderítették a Dotan-völgy környéki falvakat – Zaviját, Dzsarbát, Miszilját és Szanurt, helyeket, amelyeket a térképek alig tüntettek fel, amelyek ezer év óta mit sem változtak, s amelyek útjai a téli hónapokban sáros dágványokká változtak. Ennek ellenére Sájnnak tippje Dzsenin volt, s végül igaza is lett.

A Musza-üggyel megbízott Sin Bét-ügynökök Ciszjordánia-szerke keményen megszorongatták vagy jókora összegekkel igyekeztek ösztönözni informátoraikat.

Pénzek cseréltek gazdát, szívességekkel kapcsolatos ígéretek hangzottak el, figyelték a mobiltelefon-kommunikációt. Igyekeztek kicsikarni valamit az ismert információkupeczekből – a kétes szavahihetőségükből és a megbízhatóakból egyaránt. És ez a valami mindig fel is bukkant... Híre járt, hogy Musza egy lakásban rejtőzik, amelyet Dzsenin kellős közepén béreltek ki a számára. Az akció ennek az értesülésnek a nyomán kapta a Bérlakás hadművelet fedőnevet. Sájnnak és emberei várták, hogy a Sin Bét ráakadjon a konkrét lakásra és épületre, majd pedig arra, hogy a belbiztonságiak közöljék: a gyanúsított egy bizonyos időpontban ott tartózkodik. Csak a zöld jelzésre vártak, hogy Dzseninbe robogjanak és elkapják.

Az akciót december 21-én korán reggel engedélyezték, miután egy forrás pontosan megadta Musza tartózkodási helyét. Sájnnak osztagát ágyaikból ugrasztották ki. A Beszélők ellenőrizték jelenlétlen járműveiket, az őrmesterek pedig előkészítették a térképeket és a „lovakat”. Levy parancsnoknak nem került különösebb nehézségbe, hogy engedélyeztesse a bevetést a Véderő dandárparancsnokával, Herzl Halevivel, akinek hatáskörébe a dzsenini térség tartozott. Halevit, a Szajeret Mat’kal volt parancsnokát a fegyveres erők vezetőinek körében kreatív gondolkodóként tartották számon, és szerették, mert rendszeresen megjelent az elesett katonák temetésén.¹

Szívbéli gyönyörűségként élte meg, ha a meglepetésre alapozott akciók sikerrel jártak. Muszát kockázatos célpontnak tekintették, aki a tűzharctól sem riad vissza, ezért Sájnnak elfogócsapata magával vitt egy kutyát, egy Barry nevű belga malinois-t is – a szoros emberfogás érdekében... Az intifáda utóbbi időszakaiban az Okec, a Véderő speciális kutyás műveleti ereje összehangolt akciókba kezdett mindhárom Jámasz-egységgel – imponáló sikerrel.

Sájnnak elfogó különítménye észak felé indult, keresztül Ciszjordánián, a Dzsenin környékén húzódó határszakasz irányába. Egy jámaszos támogatóerő készenlétbe állt a város bejáratánál, a Véderő egy nagyobb felmentő alakulata valamivel távolabb, az úton várakozott. A drón már magasan a város felett járt.

Először a Beszélők érkeztek be. Sájnnak, Abu Ahmed és a többiek egy „lóban” követték őket. Vasárnap reggel pontosan kilenc óra volt – és viszonylag hűvös idő. Aránylag sok jármű tartott Dzseninbe, de a kommandó incidens nélkül ért a helyszínre, senki gyanúját nem keltették fel. A behatoló team gyorsan, szinte másodpercek alatt, zajtalanul hagyta el az első „lovat”. Barry, a kutya sem ugatott.

A bérház kétemeletes épület volt a bíróság közelében, a város központjában, egy mellékutcában: a főútvonalakról nem látszott. Musza első emeleti, két hálósobás lakása a lépcsőház bal oldalán nyílt. A behatoló team felment a kerámialapokkal burkolt lépcsőn. Lassan lépdelték, gumitalpú bakancsaik nem ütöttek zajt. M4-esekkel célba vettek mindent, ami veszélyes lehetett, készen arra, hogy bármely pillanatban felvegyék a harcot. Felsorakoztak egymás mögött Musza lakásánál, készen arra, hogy mihelyst betörik a bejáratot, berontsanak. Barry vezetője csak nagy ügyel-bajjal tudta féken tartani az izgatott kutyát. Sza’ar Sájnnak kölcsönkért a seregtől egy nagy kaliberű sörétes puskát: a fegyver speciális lövedékei alkalmassak voltak az ajtó sarokvasainak szétzúzására. Dörrenései a folyo-

són még hangosabbnak tündek, felerősítette őket a márványkövezet és betonfalak által határolt tér. Az egyik kommandós berúgta az ajtót, amely amúgy is kidőlni készült keretéből. Barry vezetője levette a kutya bőr szájkosarát, és beküldte az állatot, amely már alig bírt magával. Alig három másodperc múltán a lakásból sorozat hallatszott, golyók csapódtak a falba, amely mögött a Ja'masz behatolói álltak. Musza tudta, hogy a falat nemrégiben építették oda, és hogy gyakorlatilag vakolatból van.

Musza egyik lövedéke eltalálta Sájnt M4-esének harmincas tárát, a becsapódás hátrálökte a tisztet. Tudta, hogy eltalálták, és érezte, hogy valamilyen meleg folyadék csorog le a hátán. Nem érzett fájdalmat, de egy nanoszekundumra lehunyta a szemét, és megkönnyebbülés fogta el.

– Megsebesültem – gondolta végül –, végre pihenhetek pár napot, távol a tűzvonaltól.²

Amikor azonban lövöldözés folytatódott, tudatosult benne, hogy valójában semmi baja. Altisztje és bizalmasa, Abu Ahmed azonban megsebesült, a vállát lövés és néhány repesz érte. A nedvesség, amelyet Sájnt a hátán érzett, víz volt, amely Abu Ahmed átlótt háti vizes-tömlőjéből spriccelt.

További játszadozásnak nem volt értelme. Sájnt és társai gránátokat vettek elő tármellényeikből, bedobták őket a lakásba, s mihelyst a robbanások zaja elült, megszállták az égő, füstölgő szobákat. Muszának meg kellett volna adnia magát, de esélye sem volt rá, gondolta az egyik kommandós. Végeztek vele a gránátok és a fegyverek tüze, holttestére a földön találtak rá, fegyvere és muníciója a keze ügyében heverték. Mielőtt kiiktatták volna, sikerült végeznie a malinois-val. Barry vezetője a karjába vette a kutyát, és lerohant a várakozó „lóhoz”. Az állatot később az Okec temetőjében hantolták el, az egység közép-izraeli bázisán, teljes katonai tiszteletadás mellett.³

Abu Ahmedet sürgősen kórházba szállították, ahol megoperálták. Sza'ar Sájnt visszatért az egység főhadiszállására, a műveti eligazításra – és hogy megtisztálkodjék. Másnap ismét munkanap következett. A háború folytatódott.

Jeruzsálemben a palesztin terroristák, megpróbálván fenntartani a konfliktust, visszatértek a középkori harcmodorhoz – botokkal, késekkel, kövekkel küzdöttek. Gázában a terroristacsoportok viszsza-vonultak, és újraszervezték magukat, majd úgy döntöttek, hogy a frontális konfliktusokat kerülve, házilag készült, rövid hatótávolságú rakétákkal tartják fent az ellenségeskedéseket Izraellel. Az utolsó nagy, Ciszjordániából indított öngyilkos bombamerényletre Izrael ellen 2005. december 5-én került sor; a támadásban, amelyet az Iszlám Dzsihád merénylője a netanjai Saron bevásárlóközpont bejáratánál hajtott végre*, öt ember vesztette életét és ötvenen sebesültek meg – azonban a Ja'masz hadjárata pillanatnyi szünet nélkül folytatódott a Ciszjordániában megbúvó terroristahálózatok ellen.

2006 szeptemberének egy meleg őszi reggelén Ja'masz-akciócsoport hatolt be Kabátijába, hogy elfogja az Al-Aksza Mártírjainak Brigádja terroristáinak egyik bandáját, amely a Sin Bét értesülései szerint öngyilkos merényletet készült végrehajtani Észak-Izraelben. A rajtaütést Sza'ar Sájnt vezette. Különböző irányokból húsz kommandós érkezett a városba – Beszélők és „lovakba” zsúfolt bevetésiek – a széles, jó burkolatú főutakon, s részben a keskenyebb, kövezetlen, kavicsos útvonalakon, amelyeket a helybeliek használtak. A település a tehetősebbek közé tartozott, impozáns mecsetek és

* A robbantást kitervelő Adham Muhammed Abdel Aziz Juniszt 2007 nyarán Dzszeninben tartóztatta le a Ja'masz egy elfogóteamje.

iskolák, márvány- és kőépítmények uralták a városképet. Kabatija belvárosának külső peremén kis lakóövezetek húzódtak, valamint két-három szintes házak csoportjai, amelyekben egy-egy nagyobb belvárosi klán több családja élt. Sájnnak kommandósai a város kis dombokra és meredek lejtőkre épült kanyargós utcáin értek a célhelyszínre. Észrevétlenül sikerült odajutniuk. A vezetési ponton a tisztek megkönnyebbültek, hogy minden terv szerint zajlik.

A támadóerő minden oldalról körülzárt a terroristák házáat, hogy biztosítsa a környező területet. Az utcában néhány kóbor kutya csaholt. A közeli konyhaablakokból asszonyok hangja hallatszott. A behatoló csoport hat óra irányából, lövésre kész fegyvereken, a napsütésben óvatosan haladva közelítette meg a ház bejáratát. Még fel sem jutottak a lépcsőkön, amikor egy közeli ablakból heves tűz zúdult rájuk. Egyszerre a körletet biztosító teameket is mozdulatlanságra kényszerítették a minden irányból rájuk záporozó lövedékek. Négy különböző tűzpárbaj bontakozott ki. Sájnnak rádióján jelentette helyzetét a parancsnoki harcálláspontnak, a támadásra azonban olyan területen került sor, ahol a rádió- és mobiltelefon-vételt blokkolták a közeli hegyek. Sájnnak a fegyverek tüzeiben, négykézláb próbálta működésre bírni a készülékeket. Az akció bonyolultsága miatt – mivel mélyen a palesztin terület belsejében került rá sor – a jámaszos támogatóerő negyvenpercre várakozott.⁴

Sájnnak és húsz kommandósa túlerőben lévő ellenséggel vívták elkeseredett tűzpárbajaikat az ostromlott ház körül. Néhol kézitusára is sor került, a küzdelem mindenütt közelharc jellegű volt. A kommandósok, ahelyett, hogy visszahúzódtak volna egy könnyebben védhető területre, folytatták küldetésük végrehajtását. A csata folyamán is keresték a körözött terroristákat, és átkutatták a házat dokumentumok, robbanóanyagok és fegyverek után. A Sin Bét információi pontosak voltak – talán túlságosan is, arról azonban nem szóltak,

hogy a helyszín amolyan vibráló idegközpont, ahonnan az Al-Aksza Mártírjainak Brigádja valamennyi környékbéli megmozdulását irányítja. Mire a fő kimenekítőerő megérkezett, Sza'ar Sájnnak emberei őt terroristával végeztek, jó néhányat pedig megsebesítettek. Az izraeli erő kénytelenségből füstgránátokat használt távozásának álcázására.

Avi Dichter, a Sin Bét igazgatója egyszer, hadműveleteik egy rövid szünetében a Jámasz kommandósai előtt beszélt, hogy lelkesítse őket, és tájékoztatást adjon a palesztin terrorszervezetek elleni hadjáratról. Dichter egy Jámasz-tiszt visszaemlékezése szerint az izraeli erőfeszítéseket „fünyíráshoz” hasonlította: valahányszor a terroristák túlságosan nagyra nőnek – túlságosan erősek és jelenvalóak –, az izraeliek méretre vágják őket.⁵ A fünyírás hatásosnak bizonyult. A ciszjordániai terroristasejtek súlyos veszteségeket szenvedtek. Sokan a vérontások elkövetői közül – és azok közül, akik Kalkilija, Tulkarm, Nablusz, Hebron és Dzszenin biztonságában támadásokat terveltek ki és ilyenekben működtek közre Izrael városai ellen – halottak vagy foglyok voltak, esetleg bujkálni kényszerültek.

2007. február 21-én a Jámasz egyik kommandósa bemerészkedett a dzsenini menekülttáborba: az Abu Dzsahim „harcis néven” ismert Ibrahim Kasszam Obeidre, a városi katonai parancsnokra vadászott. Abu Dzsahim irányította az Iszlám Dzsihad egész észak-szamáriai terrorhálózatát, és a szervezet egyik legfontosabb bombakészítő „mérnökének” tartották.⁶ Ráadásul paranoid személyiség volt aki úgy hitte, hogy folyamatosan az izraeliek célkeresztjében van csak a ravaszt kell meghúzniuk, hogy végezzenek vele. Soha nem aludt kétszer ugyanabban az ágyban, állandóan volt nála egy M16-os, és mindenhol testőr csapat kísérte. Úgy gondolta, ha állandóan mozog, néhány óránként helyet változtat, és hol ilyen, hol olyan

járművekbe ül, túljárhat a Sin Bét eszén. Ezen a hideg, téli reggel azonban az izraeliek tudták, melyik autómárka melyik modelljét használja éppen. Abdallah törzsőrmester* – huszonnyolc éves, észak-izraeli muszlim, az egység (egyben pedig az izraeli hadtörténet) egyik legszebben dekorált tiszthelyettese⁷ egy fehér Volkswagen szedánt vezetett: több más Beszélő társaságában az Iszlám Dzsihád parancsnokának piros Suzuki Grand Vitaráját követte. A titkos team tagjai egyszerű munkásoknak álcázták magukat, de a kelleténél bővebb zakó volt rajtuk, hogy elrejtsek golyóálló mellényüket és az extra mennyiségű lőszert, amelyet jelmezük alatt viseltek.

Abu Dzsahim megérezte, hogy az izraeliek követik. Ráparancsolt a sofőrjére, hogy taposson a fékre, és egy U kanyarral forduljon meg a Jehija Ajjas tér előtt. A dzsihádista parancsnok leengedte az ablakot, a levegőbe emelte az M16-ost, és leadott egy sorozatot, hogy riadót tassa a várost. Ezután célba vette a fehér Volkswagent, és utasította a sofőrjét, hogy lassítson. Abdallahnak nem volt ideje, hogy elrejtett fegyveréért nyúljon, és a kocsija sem volt páncélozott – így hát rögtönzött. Odasúgta a kocsiban ülő két másik embernek, hogy emeljék fel a kezüket és mosolyogjanak. Anélkül, hogy pánikba esett vagy kiött volna a szerepéből, leeresztette az ablakot, és tökéletes dzsenini arabsággal rákiáltott a terroristára:

– Mi bajod van? Idevalósi vagyok, közetek tartozom.

Abdallah arcjátéka egyszerre fejezett ki meglepetést és rezignált méltatlankodást, amiért egyáltalán gyanúsak találták. Abu Dzsahim elmosolyodott, és tudomásul vette a hallottakat. Visszahúzta az M16-ost a Suzukiba, és felhúzta az ablakot. A sarkon túl, a közelben palesztin rendőrök álltak, voltak vagy tízen. Még a tekintetüket sem emelték fel.

* Álnév – „Abdallah” kiléte biztonsági megfontolásokból nem kerülhet nyilvánosságra.

Mihelyst Abu Dzsahim Suzukija bőgő motorral elrobogott (így jelezve utasának hatalmát), Abdallah kiadta az utasítást embereinek a célszemély elfogására. A Beszélők járműve rövid időre – ám annál nagyobb sebességgel – üldözőbe vette a Suzukit, a közelben tartózkodó „ló” pedig sietve olyan pozíciót vett fel, hogy a menekülés mindenféle lehetőségét kizárja. Abu Dzsahim kocsijának útját minden irányból elvágták. A palesztinok kiugrottak a városi terepjáróból, és lőttek. A Volkswagen szélvédőjét több golyó is átütötte. A Jámasz-team kiszállt a járműből. Abdallah futva közeledett az Iszlám Dzsihád fegyvereseihez, cikcakkban szökelte, s közben tüzelt M4-esével. A két másik Beszélő közvetlenül mögötte haladt. Abu Dzsahim és két testőre másodperceken belül halott volt: az M4-esek több golyója is eltalálta őket. A palesztin rendőrök ezúttal is úgy gondolták, jobban teszik, ha nem lépnek közbe.

Abu Dzsahim egy nappal azután halt meg, hogy egyik öngyilkos merényletjét letartóztatták Tel-Avivban, néhány órával azelőtt, hogy fel kellett volna robbantania magát Izrael legnagyobb városában.

A dzsenini akció az egyik utolsó volt Uzi Levy parancsnoki időszakában. Levyt 2007 márciusában „parancsnokká” léptették elő – a Véderőben ennek az ezredesi rendfokozat felelt meg, és kinevezték az összes Júdeában és Szamáriában működő határőregység helyettes főparancsnokává. Figyelemre méltóan hosszú ideig állt a Jámasz élén: hat éven át. Példátlan volt, hogy valaki ilyen sokáig irányítson egy elit egységet, mindeddig három év volt a maximum. Levy emberei azonban sikert sikerre halmoztak, és nem tűnt tanácsosnak megakasztani egy ennyire eredményes terrorelhárítási hadművelet-sorozatot. Az egység, míg Levy volt a parancsnoka, 1215 akciót hajtott végre. 610 nagy fontosságú terrorista cél-

* Angolul *commander*, héberül *nicav misne* – a ford.

személyt fogtak el.⁹ Az elfogottak műveleti parancsnokok voltak, annak a gépezetnek az elemei, amely oly pusztítóvá tette az intifádát. Minden egyes letartóztatott, akit a Jámasz fogott el, olyan válaszokkal szolgálhatott, amelyek számtalan folyamatban vagy tervezési szakban lévő műveletet leplezhettek le, ezek az emberek pedig ismerték számos, már végrehajtott támadás felelőseinek nevét is. Természetesen sokan voltak, akik nem adták meg magukat. Levy időszakában a Jámasz 123 terroristát semlegesített, tűzharcban 109-et sebesített meg súlyosan.¹⁰

Uzi Levy utóda, Gal főfelügyelő* szókimondó, minden követelménynek megfelelő tiszt volt, aki csaknem húsz évet töltött a Jáma'nnál, mielőtt átvette volna a ciszjordániai titkos egységet. Gal szívesen vállalta a Jámasz vezetését. A Jáma'nnál utoljára századparancsnokként szolgált, és az intifáda során számos bevetést vezetett a legfanatikusabb, legkeményebb terroristák ellen. Olyan egységet örökölt, amely ennek a konfliktusnak a legsikeresebb izraeli antiterrorista erői közé tartozott. Kipróbált, hősieen bátor, rátermett tiszti- és altiszti kar várta, amelynek tagjai felbecsülhetetlen értékű hadműveleti tapasztalattal rendelkeztek, és úgy ismerték a terepet, mint a saját tenyerüket. Az egység azonban sok mindenben hiányt szenvedett. Az intifáda során mértani haladvány szerint növekedett, forrásai azonban továbbra is korlátozottak maradtak – felszereltsége pedig fájdalmas hiányosságokat mutatott. A felkelés során a kommandósoknak nem maradt elegendő idejük megfelelő kiképzésre és gyakorlásra – sőt alvási is alig. Nem rendelkeztek megfelelő gyakorlóterekkel, ahol elsajátíthatták volna az új technikák kezelését, új felszerelések használatát. Öt év kemény harcai során mindent menet közben oldottak meg, folyamatosan rögtönöz-

* Alnév – „Gal” kiléte biztonsági megfontolásokból nem kerülhet nyilvánosságra.

tek. Nem volt más lehetőség. Uzi Levy és emberei spártaian szűkös eszközökkel figyelemre méltó sikert értek el.

Gal elhatározta, hogy „molekuláris szinten” változtatja meg az egységet – és különösen az anyag- és forrásutánpótlásért felelős döntéshozóknak a Jámaszhoz való viszonyát.

– Régen az egység szinte jutalomképpen, sikeres akciók elismeréseként kapott egy-egy páncélozott járművet – emlékezett Gal. – Kénytelenek voltunk bejelenteni igényünket azokra a forrásokra, amelyeknek a kezdet kezdetétől a rendelkezésünkre kellett volna állniuk. Képtelenség, hogy egy egység jutalomként jusson hozzá alapvető szükségleteihez, vagy mert sikerült végeznie pár terroristával... A Jámasz ugyanazokat a forrásokat, ugyanazt a felszerelést és alapkivégzéseket érdemelte, mint a többi terrorelhárító egység.¹¹

Gal nem értett egyet azzal a felfogással, hogy a küldetésekben való részvétel mindennél nagyobb elismerés. Ő kiemelkedő fontosságot tulajdonított emberei életének, és eltökélte, hogy parancsnoki megbízatása lejártáig ugyanolyan keményen harcol majd a hatalmasságokkal, mint a terroristákkal, hogy emberei megkapják az eszközöket, amelyekre szükségük van.

A kommandósok különösen megszenvedték a páncélozott civil járművek hiányát. Néhány héttel azután, hogy Gal lett az egységparancsnok, Sza'ar Sájnnak kommandósok egy csoportjával Dzszenin közelében letartóztatási akciót hajtott végre: a bevetés során terroristák géppuskákkal és RPG-kkel lőttek a Jámasz tagjaira. Sájnnak rossz érzéssel hallgatta, amikor a tábornokok vagy a politikusok arról beszéltek, hogy az intifáda véget ért. – Az erőszak hangereje csökkent – állapította meg –, de a zajt azért még hallani.¹²

A ciszjordániai hadműveletek folytatódtak.

HUSZONNEGYEDIK FEJEZET

Az utolsó lövés

Ezekben a napokban korán sötétedett: közeledett a tél. Az esti égbolt feketés-bíborra vált, jelezvén, hogy a hideg évszak hamarosan márkába szorítja a világot.

Ezen a napon a Jámasz ciszjordániai – a terület középső részén lévő – bázisán nyugalom volt. A műveleti tisztek elfogási akciókat terveztek, a kiképzők lökiképzési napokat és nagyobb szabású városharc-tanfolyamokat készítettek elő, a kommandósok ebédhez készülődtek. Az egység számtalan kitüntetéssel dekorált, dicséretet sokaságával elismert veteránjai élvezték a viszonylagos nyugalmat. Az újak – sorállomány és tisztek egyaránt, élvezettel hallgatták a dzsenini és tulkarmi tűzharcokról szóló háborús történeteket. Senki sem számított riasztásra. Amikor aztán sor került rá, mindnyájan futottak a járműveikhez.

A Sin Bét most értesült arról, hogy hogy egy öngyilkos merénylő Dzseninből a környező hegyek mellékútjain a zöld vonal és Észak-Izrael felé tart. Sza'ar Sájnnal gyülekeztette századát. Emberei felöltöztek, magukhoz vették súlyos golyóálló mellényeiket és fegyvereiket. További információkra majd útközben számíthattak. A merénylőt, akit egy fiatal testőr fuvarozott egy kisteherautón, mindenáron meg kellett állítani, még azelőtt, hogy bejuthatott volna Izraelbe.

Sájn egy elszigetelt, Dzsenintől északra fekvő falu, Kfar Dan közelében, egy útelágazásnál foglalt harcálláspontot. Miközben lassan gurult egy földúton, arra lett figyelmes, hogy egy jármű tart felé, amely megfelel a Sin Bét leírásának. A kisteherautóban ülők is észlelték a Ja'masz kocsját: a vezető a padlóig nyomta a gázpedált. Sájn sofőrje úgy kormányozta furgont, hogy a frontális ütközés a szokásosnál enyhébb következményekkel járjon. Az utas kiugrott a kisteherautóból, és megpróbált eltűnni a sötétségben. Sájn üldözőbe vette. 2008-at írtak, nyolc éve kezdődött az intifáda, három év telt el az utolsó öngyilkos merénylet óta, és Izrael, valamint a Palesztin Hatóság már egy esztendeje megállapodott abban, hogy a menekülteket, akik kiszálltak egy terroristaakcióból, az izraeliek nem ölik meg: megváltoztak a halálos fegyverhasználat feltételei. Menekülő gyanúsítottat nem lehetett agyonlőni – Sájn a palesztin lábára célzott.

Az egyik golyó a fiatal férfi jobb combjába fúródott, de a csonton irányt változtatva elérte a szívét. A Ja'masz felcserei lázasan igyekeztek megmenteni, de a lövedék túlságosan nagy roncsolást okozott. Sájn átkutatta a sebesült nadragzsebeit: az egyikben egy ötvensékelest talált, amelyet átütött a lövedék.

Ez az öngyilkos merényletre készülő férfi volt az utolsó, akít Sza'ar Sájn ja'maszos szolgálati ideje során agyonlőtt. Az intifáda véget ért.

Utóirat

A Közel-Keleten nincs „és boldogan éltek, míg meg nem haltak”, legfeljebb olykor – ideiglenesen – kevésbé erőszakos időszakok köszöntenek be. A politikusok és a bölcsek békét emlegetnek, ez a dolguk. A polgárok álmodozhatnak békéről, joguk van hozzá. Azonban az első vonalakban lévők, a katonák és hivatásos kommandósok, akik főállásban harcolnak a terror ellen, nem engedhetik meg maguknak a fényűzést, hogy súlyos helyi kihatásokkal járó geopolitikai ügyek hosszú távú megoldásaiban gondolkodjanak. Ők a szemük előtt folyó harc, a hajnal előtti sötét órákban végrehajtott bevetések világában élnek. Az ő életük az ölés és az elfogás körül forog, hogy számukra ismeretlen emberek felszállhassanak egy buszra jeruzsálemi lakóhelyükön, és eljussanak a munkahelyükre: ne fejezze le őket egy pokoli robbanás. Az intifáda alatt az izraeli katonák és biztonságiak az órájukra pillantva azt számolgatták, mennyi idő van még hátra másnapig. Perifériális látásuk mindössze ennyit engedett érzékelniük. Szörnyű időszak volt ez az ország – erőszakos események hegeit viselő – történetében.

A három Ja'masz-egység – a ciszjordániai, a jeruzsálemi és a gázai – élcsapatai voltak azoknak a terrorellenes erőeknek, amelyek vállukra vették a megállíthatatlan mészárlás megfékezésének terhet.

A palesztin terrrorszervezetek ellen számos kommandó és terrorelhárító alakulat harcolt, azonban csak a jámaszosok hatoltak be nap mint nap az ellenséges terület belsejébe. A három Jámasz-egység nem vívta ki a békét, de Ciszjordániában, Jeruzsálemben és Gázában rendkívül rátermett és hihetetlenül bátor emberek egy kis csapata igenis békét és nyugalmat teremtett azzal, hogy véget vetettek az öngyilkos merényletek hadjáratának. Az intifáda óta eltelt években Izrael megvívott egy háborút Libanonban, és több hadjáratot is indított a Hamász ellen a Gázai övezetben. Szalafista terrorcsoportok próbáltak meg behatolni izraeli területre a Sínai-sivatag felől. Az arab tavasz, a szomszédos Szíriában dúló polgárháború és az Iszlám Állam felemelkedése olyan hatásokkal járt, amelyek Izrael határai mentén is érzékelhetők voltak. A ciszjordániai és gázai terrrorszervezeteknek mégsem sikerült megismételniük – vagy talán nem is akarták megismételni – az öngyilkos merényletek sokaságát, amely a válogatás nélküli erőszakcselekmények véres esztendeiben oly sok izraeli állampolgárt öltek és nyomorítottak meg.

A titkos egységek működését ezekben a rendkívül erőszakos időkben igen gondos felkészülés és pontos hírszerzési információk áramlása jellemezte, ez és a határtalan bátorság tette képessé a kis csapatokat, hogy olyan helyeken hajtsanak végre sebészi pontosságú akciókat, ahol az ellenség a legnagyobb biztonságban érezte magát. E műveletek szükségessé tették a kockázat, illetve a haszon és a célpont fontossága közti egyensúly alapos mérlegelését. Az izraeli terrorelhárító tevékenység egyik legegységesebb és legveszedelmesebb ismertetőjegye volt, hogy művelői úgyszólván az ellenség zsigereiben éltek: kis csapatokban hatoltak be egy-egy városba, faluba vagy piacra, hogy szembeszálljanak egy elszánt és nagyon veszedelmes ellenséggel. Ez a munka nem volt való mindenkinek, sajátos képességeket és megingathatatlan eltökéltséget igényelt. Izraelben keve-

sen tudták, mit végzett a Jámasz az intifáda alatt. Véres és veszedelmes munka volt, de sok izraeli számára biztosította a fényűzést, hogy nyugodtan alhasson ágyában, és ne is gondoljon arra, mit tesznek érte mások egymagukban vagy súlyos létszámhátrányban az ellenség terroristaseregeinek központi idegrendszerében.

A titkos egységek tagjai, miközben tették a dolgukat, kerültek a reflektorfényre. Nem a pénzért csinálták, még ha a terror elleni harc volt is a mesterségük. Rettenetesen rosszul fizették őket, kiszámíthatatlanul veszélyes munkát végeztek. Sokan közülük elnézték a képeket, amelyek az intifáda kezdetén készültek róluk, aztán vetettek egy pillantást a tükörbe, és olyan embereket láttak, akik valaha fiatalok voltak, de tíz év alatt harmincat öregedtek. Valószínűleg visszafordíthatatlanul eljátszották esélyeiket-reményeiket a hosszú életre – köszönhetően a cigarettának, a koffeinnek, a magas vérnyomásnak és a kimerültségnek. Szakadatlan nyomás alatt, állandó veszélyben teltek napjaik: számíthattak rá, hogy az így keletkezett „lelki hegyszövegtől” életük végéig sem szabadulnak meg.

Az intifáda alatt a három Jámasz-egység tagjai bármely más alakulat harcosainál több kitüntetést és dicséretet kaptak bátorságukért. A kommandósok némelyike, így Sza'ar Sajn is tagja lett a nemzeti hősök elit osztályának – a nemzet, amely hihetetlenül fősvényen bánik a harctéri bátorság elismerésével, rendjelek sokaságával ismerte el vakmerő tetteiket. Ezzel együtt még azok is gondolkodás nélkül cserélték volna be az izraeli mércével hihetetlen mennyiségű kitüntetésüket arra az időre, amelyet soha senki sem adhatott vissza nekik: amelyet nem tölthettek feleségükkel és gyerekeikkel. És bármekkora áldozatokat is hoztak addig, többségük továbbra is megmaradt Izrael terror elleni háborújának első vonalaiban.

Még mindig akadnak a három Jámasz-egységben, akik akkor kezdtek titkos háborújukat, amikor ezeket az alakulatokat több mint

huszonöt évvel ezelőtt létrehozták, s azóta is napról napra, állandó veszélyek közepette folytatják terror elleni küzdelmüket. A titkos hadviselés a specialitásuk – a hivatásuk. Az osztagparancsnokok és századparancsnokok közül, akik oly döntő szerepet játszottak ezeknek a titkos erőknek a harcba vezetésében, néhányan elhagyták a frontvonalakat. Egyesek, mint Jakov Berman Ciszjordániában vagy Simon Gázában, akik figyelemre méltó pályát futottak be a szervezetben – újonc kommandósként kezdtek és egységparancsnokságig vitték –, ma a „kék” rendőrségnél szolgálnak, olyan beosztásokban, amelyekben gyors és biztos előmenetelre számíthatnak. Nasszer, akik felvette a harcot a dzsenini Dzsaradat klánnal, e könyv írásának idején a veszélyes egyiptomi–izraeli határ mentén működő Ja'masz-egység parancsnoka.

Gadi Eisenkot altábornagy, a Véderő vezérkari főnöke, aki 2003 és 2005 között, a ciszjordániai háború csúcspontján a júdeai és szamáriai hadosztályt irányította, egyszer azt mondta: a hadseregnek és a biztonsági erőknek az a dolguk, hogy biztosítsák a politikusok számára a nyugalmat, s hogy az erő pozíciójából hozhassák meg döntéseiket. A Ja'masz ennél is nagyobb terhet vállalt. A három titkos határőregység kulcsszerepet játszott abban, hogy a válogatás nélküli vérontás nem válhatott általánossá. Ezzel lehetővé tették az izraeli politika különböző szintjei számára, hogy fenntartsanak egy, a mindennapos normalitáshoz hasonló állapotot a kíméletlen ostrom alatt álló országban. A három Ja'masz-egység pontosan azért marad meg Izrael antiterrorista erőfeszítéseinek első vonalában, mert a Közel-Keleten soha semmilyen „boldogan éltek, míg meg nem haltak” állapot nem lehetséges. Izrael számára csak az áldott nyugalom elhúzódó időszakai léteznek, amelyeket azok biztosítanak, akik a sötétben teszik a dolgukat, az árnyékból sújtanak le, és rohanvást vetik bele magukat a veszélybe.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS*

Ezt a könyvet, az első oldaltól az utolsóig (bár nem szükségképpen ebben a sorrendben...) egy év leforgása alatt írtam, de utam, amelyet a Határőrség és titkos egységei társaságában tettem meg, sok évvel korábban kezdődött.

1992 áprilisában, másfél évvel azelőtt, hogy Arafat és Rabin kezefogott a Fehér Ház gyepén, éppen egy dokumentumfilmet készítettem az Izraeli Határőrség egy ramallahi tűzszerészegységéről, amely az első intifáda egyik legveszélyesebb zónájában dolgozott; egyik helyszínről a másikra riasztották őket, hogy hatástalanítsák a kényes, rögtönzött robbanószerkezeteket és a fel nem robbant hadi eszközöket, amelyeket a palesztin terrorszervezetek használtak az izraeli erők ellen. A hosszú forgatási nap végén a stábot meghívták egy kis ünnepségre: a főhadiszálláson összegyűltek a tisztek, hogy felköszöntsék egy frissen előléptetett bajtársukat. A vendéglátók mosolyogtak, tréfálkoztak, koccintottak, egyesek tortát ettek, és próbáltak nem tudomást venni a körükben felbukkanó kamerás betolakodókról. Egy sovány, összes fogával mosolygó tisztt, aki úgy festett, mintha több napja nem aludt volna, odajött hozzám; egyik kezében egy szelet süteményt, a másikban egy műanyag poharat tartott, benne némi borral.

* A Köszönetnyilvánítás és a Kislexikon részben az azonosítható izraeli személyek neve angol átírással olvasható, a további (pl. internetes) tájékozódás érdekében – a ford.

– *La'briut* („egészségére”) – mondta, mint aki ellenőrzi, hogy gondomat viselik.

Nem kérdeztem a nevét, ahogyan azt sem, hogy azok közül, akikkel arabul társalgott, miért viselnek egyesek a helyi palesztinok ruházatát utánzó álöltözetet. Egyszerűen lenyűgözött a kedvessége, az, hogy gondja volt rá, hogy egy idegennel, egy vendéggel *az ő* otthonában, ilyen szívélyesen bánjanak. Ez a tiszt Eli Avram, a ciszjordániai Ja'masz-egység parancsnoka volt.

A hét során, amelyet Ramallahban töltöttünk, néhány további alkalommal is találkoztam vele. Egymásra mosolyogtunk az étkezdében, köszöntöttük egymást a különös *salommal*. Sajnálom, hogy nem volt alkalmam többet beszélni vele, de sokat egyébként sem mondhatott – és nem is mondott – volna el nekem. Négy hónappal később láttam újra az arcát, amikor 1992. augusztus 25-én, egy dzsenini terroristaellenes akció során megölték – egy fényképen, amely minden izraeli újságban megjelent, a rövid életéről szóló, figyelemre méltó beszámolóval együtt. Elolvastam a szöveget, eszembe jutott a Ramallahban töltött hét, és eltűnődtem, vajon akkor min dolgoztak Eli és emberei. Pusztá említésük is izgalomba hozott, hiszen nagyon veszélyes területekre hatoltak be, ahol csak álruhájukra és eszközre hagyatkozhattak, és felöltött bennem, hogy egyszer még írni fogok róluk.

Immár harmincéves pályafutásom során mindig szívesen dolgoztam együtt a Határőrséggel – ezzel a kicsi és rendkívül professzionális alakulattal már évekkal az előtt is volt dolgom, mint hogy Ramallahban találkoztam volna Elivel, és együttműködésünk hál' istennek mind a mai napig megmaradt. Úgy vélem, a Határőrség a modern Izrael Állam hű leképződése, valódi mozaik – család, amelynek tagjai nagyon különbözőek, különböző nyelveken beszélnek, eltérő a bőrszínük és a vallásuk, de egyesíti őket a zöld barettsapka és a biztonsá-

gi műveletekhez való igen sztoikus hozzáállásuk. Részem volt abban a kiváltságban, hogy láttam a Határőrséget akcióban olyan helyeken, mint Észak-Izrael, Ciszjordánia, Jeruzsálem és a Gázai övezet. Megtiszteltek azzal, hogy velük időzhettem és írhattam az alakulat számos igazán kiváló egységéről, elsősorban a titkos erőkről.

Az évek során a titkos egységek sok kommandósával és tisztjével kötöttünk szoros barátságot. Kellőképp feloldódtak a társaságomban, hogy megnyíljanak és beszéljenek bizonyos eredményeikről, de mindig igyekeztek kicsinyíteni munkájuk hősiességét. Személyükben testesítettek meg mindent, ami a csendes professzionista lényege. Megtisztelve érzem magam, hogy én írhatom meg a történetüket.

Számosan azok közül, akik segítettek nekem ennek a könyvnek a létrehozásában – hírszerzési szakemberek, terrorelhárító kommandósok és más, az árnyékban tevékenykedő személyek – névtelenek kívántak maradni. Jóllehet nem említhetem meg őket név szerint, örökre hálás vagyok neki a segítségükért, támogatásukért, és azért, hogy türelemmel viselték a millió kérdést, amelyeket a nappal és az éjjel valamennyi órájában feltettem. Szeretnék köszönetet mondani a titkos egységek azon – jelenlegi és volt – tagjainak, akik nagylelkűen időt szántak rám és megosztották velem történeteiket. Néhány szóban külön szeretném kifejezni mélységes hálámat az ebben a könyvben Jehonatan álnéven szereplő veterán tisztnek.

„Jehonatan” sokkal több, mint egyszerűen a barátom – immár fivéremnek tekintem. Fantasztikus hős; hadd fejezzem ki magam így: amit esetleg már elfelejtett a különleges hadműveletekkel és a terrorelhárítással kapcsolatban, az is több, mint amennyit ezekről a legtöbb szakértő valaha is tudni fog.

Egyesek, akiknek hálával tartozom, megnevezhetők, én pedig nagyon hálás vagyok mindenért, amit értem tettek. Szeretnék köszö-

netet mondani támogatásáért Amos Yaakov vezérőrnagynak, aki e könyv írása idején a Határőrség parancsnoka volt. Külön köszönöm Shai Hakimi főfelügyelőnek, a Határőrség szóvivőjének, aki állhatatosan munkálkodott az érdekemben, és biztonsági szempontból elsőként nézte át a kéziratomat. Herkulesi munkájukért hálás vagyok Idan Aluz főfelügyelőnek és Ehud Dror törzsőrmesternek is: végig segítségemre voltak vállalkozásom kivitelezésében.

Köszönetemet fejezem ki a Pal'mach Múzeum irattárát igazgató dr. Eldad Harouvinak felbecsülhetetlen segítségéért és kutatómunkájáért. Köszönetet szeretnék mondani Uri Bar-Lev (nyugállományú) tábornoknak, a Véderő Duvdevan titkos egysége első parancsnokának, és a 33-as (terrorelhárító és hírszerző) Egység egykori vezetőjének, idejéért és lényeglátó megjegyzéseirért. Ugyanígy David Tzur (nyugállományú) vezérőrnagynak, a Ja'ma'm és a Határőrség korábbi parancsnokának is, valamint szívbéli barátomnak, Gil Kleiman (nyugállományú) főfelügyelőnek – barátságukért, és mindazért, amit értem tettek. Messze többről van szó, mint amennyire a barátság kötelezte őket!

Egy ehhez hasonló könyv soha nem íródhatnék meg nagyon különleges barátok segítsége nélkül, hadd fejezzem hát ki szívből jövő hálámat Ziv Korennek. Ziv Izrael egyik legkiválóbb fotográfusa, igazi művész és szakmájának mestere, aki csodálatos kreativitása révén folyamatosan áttöri a rossz megvilágítás jelentette korlátokat. Ziv a különleges egységek világszerte egyik legjobb fotósa, aki éles titkos bevetéseikre is elkísérte őket (a Ja'ma'mot, a Flotilla 13-at és a hadsereg különleges egységét) az ellenséges vonalak mögé. Érde-meiről nagyon keveset mondana, ha csak annyit állítanék, hogy az ő barátsága és támogatása nélkül ez a könyv soha nem jöhetett volna létre. Munkatársként egyszerűen nincs párja, én pedig számítok rá,

hogy a jövőben is számos közös vállalkozásban vehetek részt vele. Ziv munkái megtekinthetők itt: www.zivkoren.com.

Összinté lekötelezettje vagyok Izrael egy másik vezető fotográfusának, Nati Shohatnak is. Nati, a Flash 90 alapítója az egyik legkiemelkedőbb izraeli sajtó- és hadifotós, aki hihetetlenül éles szemmel és egyedi stílusban fest emberi, bensőséges és árnyalt képet azokról, akik mélyen az ellenséges vonalak mögé merészkedve gondoskodnak Izrael biztonságáról. Natinak számos képe megtalálható ebben a könyvben, én pedig hálás vagyok neki nagylelkűségéért. Nati ügynökségének webcíme: www.Flash90.com.

Hadd mondjak köszönetet irodalmi ügynökömnek, Jim Hornfischernek, aki fáradhatatlanul munkálkodik érdekemben. Jim nemcsak menedzseli ezt a könyvet a piacon – segített a projekt létrejöttében, megfelelő prezentálásában, s végül egy nagyszerű kiadókhoz való eljuttatásában. Köszönöm Charlie Conradnak – szerkesztőmnek a Berkley-nél – alapos figyelmét, és hogy öröm volt együtt dolgozni vele.

A szerzők nem légüres térben élnek és dolgoznak, ezért köszönetet mondok három nagyszerű gyermekemnek, amiért végtelen büszkeséggel és örömmel teszik teljessé életem. A legfontosabb köszönő szavak Sigit, a feleségemet illetik, aki harminc éve a társam, és remélem, még sokáig így lesz. Soha senkivel nem találkoztam, akiben annyi bátorság és tartás lett volna, mint benne: szeretete, odaadása, tudományos eredményekre való törekvése és álmaihoz való szívós ragaszkodása inspiráló erőt jelentenek számomra. Nap mint nap eszembe juttatja mindazt, ami e világban csodálatos.

Neki ajánlom ezt a könyvet.

KISLEXIKON

A'man Héber betűszó, jelentése: *Agaf Mode'in*, azaz a Véderő Katonai Hírszerzési Igazgatósága.

Duvdevan Az Izraeli Véderőnek Ciszjordániában (Júdeában és Szamáriában) tevékenykedő titkos egysége.

Flotilla 13 A Véderő/haditengerészet kommandóegysége, héber neve *Sajet* vagy *Sin 13*.

Szalmaözvegy Izraeli taktika: egy épület vagy lakás elfoglalása és az ott lakók biztosítása – mesterlövészek akció előtti telepítése céljából.

Ló Olyan jelöletlen jármű neve az izraeli biztonsági erők szóhasználatában, amellyel kommandósokat szállítanak bevetéseikre.

Matilan A Határőrség mélységi felderítő és hírszerző feladatokat ellátó különleges terroristaellenes egysége.

Mismar Ha'Gvul Határőrség (héb.), az Izraeli Nemzeti Rendőrség paramilitáris szárnya.

Moszad *Ha'Moszad le'Modi'in ule'Tafkidim Mejuhadim* (Hírszerzési és Különleges Feladatok Intézete). Közismert neve egyszerűen Moszad. Izrael külföldi hírszerzésért és olyan különleges akciókért felelős szervezete, amelyeket a világ bármely részét az izraeli érdekek és nemzetbiztonság védelmében hajtanak végre.

Nagynyomású főzőedény/„kukta” Héberül Szeer Lahac: harcászati megoldás, amelyet az izraeli katonai és biztonsági erők alkalmaznak egy terroristának egy adott helyen való elszigetelésére és visszatartására (amennyiben nincsenek túsók). A célszemélyt nagy erővel egyre

erősebb nyomásnak teszik ki, az elbarikádozott épületet pedig gyakran D9-essel rombolják le.

Szajeret Egoz A goláni gyalogosdandár különleges, gerillaellenes felderítő-kommandója. Jórészt az 1996-ban megszüntetett Sámson titkos egységből hozták létre. Harcolt Dél-Libanonban a Hezbollah ellen, Ciszjordániában az egész második intifáda során, valamint a Gázában, a 2005-ös egyoldalú kivonulás után végrehajtott bevetéseken.

Szajeret Giva'ati A giva'ati gyalogosdandár felderítőereje.

Szajeret Golani A goláni gyalogosdandár felderítőereje.

Szajeret Maglan A Véderő felderítő kommandós ereje, feladata különlegesen fontos speciális akciók végrehajtása nagy távolságokban.

Szajeret Mat'kal A Szajeret Mat'kal vagy Vezérkari Felderítő Egység a Véderő első számú különleges hadműveleti egysége, amelyet 1959-ben állítottak hadrendbe. Stratégiai, nagy hatótávolságú felderítő, hírszerző és egyéb akciókat hajt végre a vezérkar megbízásából, nevezik őket „a vezérkari főnök srácainak” is. A brit Különleges Légiszolgálat (SAS) mintájára létrehozott Szajeret Mat'kal átvette a 22. Különleges Légiszolgálat (SAS) Ezred mottóját, az „Aki mer, az nyer”-t, s afféle királycsinálói hírnévre tett szert, mert parancsnokai később miniszterelnökök, valamint a Sin Bét és a Moszad igazgatói lettek, például Ehud Barak (az alakulat legfényesebben dekorált tisztje és parancsnoka), Benjamin Netanjahu, Dany Yatom, Avi Dichter és Mose Ya'alon. Az egység legendás hírnévre tett szert: 1972-ben kiszabadították és légi úton Izraelbe vitték a belga Sabena légitársaság egy, a Fekete Szeptember által eltérített gépének utasait (a kommandósok repülőgép-technikusoknak álcázták magukat, hogy megközelíthessék a gépet), 1973-ban Bejrútban a Fekete Szeptember vezetőivel végeztek, 1973 júliusában pedig, legjelentősebb akciójuk során kimentették az entebbei túszoikat.

Szajeret Rimon Titkos antiterrorista erő, 1970–71-ben, Gázában működött.

Szajeret Canhanim A Véderő sorállományúakból álló ejtőernyősdandárjának felderítőkommandója.

Simson A Véderőnek a Gázai övezetben tevékenykedő titkos egysége, 1996-ban oszlatták fel.

Sin Bét Izrael belső kém- és terrorelhárító szervezete. Az elnevezést a héber ábécé két betűje alkotja, az ügynökség teljes neve *Serut Ha'Bitahon Ha'Klali*, azaz Általános Biztonsági Szolgálat. Emlegetik – betűszóval – *Sabakként* is. Egyes körökben Izraeli Biztonsági Ügynökségként ismerik.

Beszélő Civil ruhás kommandós, rendszerint valamelyik arab nyelvű izraeli kisebbség tagja, feladata, hogy a beavatkozóerő vezető tagjaként kommunikáljon a helyi, palesztin biztonsági emberekkel – vagy civilekkel – egy-egy bevetés során.

Ja'ma'm Az Izraeli Nemzeti Rendőrség Határőrségének országos hatáskörű antiterrorista és túsmentő egysége. A betűszót a *Jehida Mistartit Mejuhedet*, Különleges Rendőri Egység elnevezésből képezték.

Ja'masz Az Izraeli Nemzeti Rendőrség Határőrségének titkos egységei; a betűszót a héber *Jehidat Miszta'aravim*, Titkos Egység elnevezésből képezték. Három regionális Ja'masz-egység létezik, az egyik Júdeaért és Szamáriáért (Ciszjordániáért), a másik Jeruzsálemért, a Déli Ja'masz néven ismert harmadik Dél-Izraelért felel (korábban ez volt a gázai övezeti Ja'masz).

VÁLOGATOTT BIBLIOGRÁFIA

- Abu-Amr, Ziad. *Islamic Fundamentalism in the West Bank and Gaza*. Bloomington, Indiana: Indiana University Press, 1994.
- Bechor, Guy. *Lexicon Ashaf: Ishi' im, Irgunim, Ve'Iru'uim*. Tel Aviv: Israel Ministry of Defense Publishing House, 1991.
- Bergman, Ronen. *The Secret War with Iran: The 30-Year Covert Struggle for Control of a „Rogue State.”* Oxford: Oneworld Publications, 2008.
- Berko, Anat. *The Path to Paradise: The Inner World of Suicide Bombers and Their Dispatchers*. Westport, Connecticut: Praeger Security International, 2007.
- Bethell, Nicholas. *The Palestine Triangle: The Struggle for the Holy Land, 1935–48*. New York: G.P. Putnam's Sons, 1979.
- Black, Ian, and Benny Morris. *Israel's Secret Wars: A History of Israel's Intelligence Services*. New York: Grove Press, 1991.
- Deflem, Mathieu. *The Policing of Terrorism: Organizational and Global Perspectives*. New York: Routledge, 2009.
- Dror, Tzvika. *Ha'Mista'aravim Shel Ha'Pal'mach. Bnei Brak: Ha'Kibbutz Ha'Me'uchad Publishing House Ltd. (Sidrat Ha'Lochamim Al Shem Yigal Alon–Misrad Ha'Bitachon)*, 1986.
- Dzikansky, Mordecai, Gil Kleiman, and Robert Slater. *Terrorist Suicide Bombings: Attack Interdiction, Mitigation, and Response*. Boca Raton, Florida: CRC Press, 2012.
- Falk, Ophir, and Henry Morgenthau (eds.). *Suicide Terror: Understanding and Confronting the Threat*. Hoboken: John Wiley and Sons, Inc., 2009.

- Givati, Moshe. *Abir 21: Sipurav Shel Eli Avram Mefaked Yechidat Ha'Mista'aravim Jerusalem*: Re'ut Publishing, 2003.
- Katz, Samuel M. *The Hunt for the Engineer: How Israeli Agents Tracked the Hamas Master Bomber*. New York: Fromm, 1999.
- Kershner, Isabel. *Barrier: The Seam of the Israeli-Palestinian Conflict*. New York: Palgrave MacMillan, 2005.
- Levitt, Matthew. *Hamas: Politics, Charity, and Terrorism in the Service of Jihad*. New Haven: Yale University Press, 2006.
- Schiff, Ze'ev, and Ehud Ya'ari. *Intifada: The Palestinian Uprising—Israel's Third Front*. New York: Simon and Schuster, 1991.
- Shabi, Aviva, and Ronni Shaked. *Hamas: Mamuna Be'Allah Le'Derech Ha'Terror*. Jerusalem: Keter Publishing House, Ltd., 1994.
- Yousef, Mosab Hassan (with Ron Brackin). *Son of Hamas. Carol Stream, Illinois*: Tyndale House Publishers, Inc., 2010.
- Zunder, Moshe. *Sayeret Mat' kal*. Jerusalem: Keter Publishing House, Ltd., 2000.

JEGYZETEK*

Első fejezet

- 1 Meir Tujeman, „Mechasel Ha'Mechablim Ha'No'az Yefaked Al Mishteret Rechovot, Mista'ar Al Ha'Mishtara,” *Yediot Aharonot*, 2013. december 27.
- 2 Oz Almog, *The Sabra; The Creation of the New Jew*, University of California Press, 2000, 198. o.
- 3 Esther Tomer, „Ha'Machlaka Ha'Aravit Shel Ha'Pal'mach” (http://www.misham.co.il/uploads/Magazines/Magazine9/magazine9_44_46.pdf).
- 4 Oz Almog, *The Sabra*, 199. o.
- 5 Tzvi Dror, *Ha'Mista'aravim Shel Ha'Pal'mach*, Israel Ministry of Defense Publishing House/Ha'Kibbutz Ha'Meuchad Publishers, Tel Aviv, 1986, 13. o.
- 6 Yossi Melman, „I'm Not Your Husband Ahmed, I'm Yossi from the Shin Bet,” *Ha'aretz*, 1998. január 10.
- 7 Wael R. Ennab, *Population and Demographic Developments in the West Bank and Gaza Strip Until 1990*, United Nations Conference on Trade and Development, 1994. június 28., 12. o.
- 8 <http://www.gvura.org/a4839-%D7%A1%D7%A8%D7%9F-%D7%9E%D7%90%D7%99%D7%A8-%D7%93%D7%92%D7%9F-%D7%94%D7%95%D7%91%D7%A8%D7%9E%D7%9F>.
- 9 Interjú, Tel-Aviv, 2014. január 4.

- 10 Amir Rappaport, „*Ha'Ragish Ve'Hanechush*” *Ma'ariv*, 2005. szeptember 16.
- 11 Abir 21, dokumentumfilm; Nana 10 (izraeli televíziós hírcsatorna és weboldal), 2014. máj. 4.
- 12 Ugyanott.
- 13 Moshe Givati, *Abir 21: The Story of Eli Avram, Commander of the Undercover Unit*, Eli Avram Memorial Foundation/Hemed Publishing, Jerusalem, 2003, 91. o.
- 14 A beszámolót a *Suicide Terror: Understanding and Confronting the Threat* c. könyvből vettem át (John Wiley and Sons, Inc., Hoboken, New Jersey, 2009, p. 113). A szerkesztők – Ophir Falk és Henry Morgenstern – Yossi Kupperwassernek, az Izraeli Demokrácia Intézet munkatársának 2004. október 31-én elhangzott előadását vették át, amely az intézet 21. századi küzdelem – demokráciák a terror ellen című, héber nyelvű kiadványában jelent meg (Jeruzsálem, 2006, 251. o., szerk. Dan Meridor és Haim Pass).
- 15 Amir Buhbut, „*Kach Po'alim Mista'arvei Magav: Mi'Yerushalayim ve'ad Ha'Negev*,” *Ma'ariv NRG*, 2008. október 4.
- 16 Lásd Moshe Givati, Abir 21, 155. o.
- 17 Ugyanott, 171. o.
- 18 Doron Me'iri, „*Hasifa Rishona: Ha'Mista'aravim Shel Magav Chislu 50 Mechabli*,” *Yediot Aharonot*, 1994. november 4., 3. o.
- 19 Ugyanott.
- 20 Yossi Klein Halevi, „I Have Two Nightmares About a Palestinian State,” *New Republic*, 2014. augusztus 27.

Öngyilkos terror: értsük meg a fenyegetést, és nézzünk szembe vele.

Második fejezet

- 1 Interjú Uzi Levyvel, Lod, 2014. március 27.
- 2 Ugyanott.
- 3 Dalia Shechori, „Cabinet Approves Dichter to Be the Shin Bet's Next Chief,” *Ha'aretz*, 2000. máj. 8.
- 4 Peter Ford, „US Is Expected to Push Israel on Its Deportees,” *Christian Science Monitor*, 1993. február 22.
- 5 Yoav Ze'evi és Yanki Galanti, „*Onat Ha'Duvdevnim Mesareve Le'Higamer*,” *Bamachne*, 1994. december 1., 23. o.
- 6 Ra'anan Ben-Tzur, Avi Tal, és Eli Senior, „*Hashavti She' hu Yihiye Batuach Be'Duvdevan*,” *Yediot/Ynet*, 2000. augusztus 27.
- 7 Yehudit Yechezkel, „*Hizharnu She'yikre Ason*,” *Yediot Aharonot*, 2000. augusztus 29., 2. o.
- 8 Amos Harel, „Despite Failure, There Is Still No Substitute for Duvdevan,” *Ha'varetz*, 2000. szeptember 1.
- 9 Arie O'Sullivan, „Inquiry: Duvdevan Raid Fatally Compromised,” *Jerusalem Post*, 2000. szeptember 8.
- 10 Interjú, Ronen Goresh, Lod, 2014. február 6.

Harmadik fejezet

- 1 Interjú Jakov Bermannal, Rechovot, 2014. március 19.
- 2 Ze'ev Schiff, „Learning from the Disturbances,” *Jerusalem Post*, 2000. október 27.
- 3 Ze'ev Schiff, „Analysis: Looking Back After Two Years,” *Jerusalem Post*, 2002. szeptember 29.
- 4 Zohar Palti and Matthew Levitt, „Assessing Hezbollah's West Bank Foothold,” *Policy Watch #463*, 2004. június 18.

- 5 Anthony Cordesman, *Palestinian Forces: Palestinian Authority and Militant Forces*, Center for Strategic and International Studies, 2006. február, 8. o.
- 6 Ugyanott.
- 7 Yoram Schweitzer, „The Rise and Fall of Suicide Bombings in the Second Intifada,” *Strategic Assessment*, Volume 13, No. 3, 2010. október
- 8 „Husai Ha'Mevukash Mispar Echad Be'Hamas,” *Ma'ariv*, 2001. november 24.
- 9 „Powell Says U.S. Opposes Targeted Israeli Killings,” Reuters, 2001. július 5.
- 10 Interjú, Tel-Aviv körzet, 2014. március 18.
- 11 Margot Dudkevitch, „Soldiers Kill Dov Driehen's Murderer,” *Jerusalem Post*, 2001. november 8.
- 12 Interjú Uzi Levyvel, Lod, 2014. március 27.
- 13 Amir Oren, „IDF Sending Crack Units into W. Bank,” *Ha'aretz*, 2001. május 31.
- 14 Amos Harel, „Elite Duvdevan Unit Commander Killed in W. Bank Operation,” *Ha'aretz*, 2002. február 15.
- 15 Interjú, Közép-Izrael, 2014. február 11.

Negyedik fejezet

- 1 Roni Shaked, „Ha'Sukariot Shel Mister Sataneli Me'Ha'CIA,” *Yediot Aharonot Ha'Mosaf Le'Shabbat*, 20-21. o.
- 2 Matthew Levitt, *Hamas: Politics, Charity, and Terrorism in the Service of Jihad*, Yale University Press/Washington Institute for Near East Policy, New Haven/Washington, D.C., 2006, 4. o.
- 3 A Sin Bét (az Izraeli Biztonsági Szolgálat) titkosítás alól hivatalosan feloldott beszámolójából a Park Hotel-beli robbantásról.

- 4 Interjú Yurival, 2014. február 9.
- 5 Az Izraeli Nemzeti Rendőrség/Határőrség Patrick Pereg főfelügyelő emléke előtt tisztelgő filmjéből.
- 6 Az Izraeli Nemzeti Rendőrség gyászközleménye, 2012. április
- 7 Interjú, Kfar Saba, 2014. március 19.
- 8 Avi Issacharoff és Amos Harel, „Recollections of Israel's Operation Defensive Shield, Ten Years Later,” *Ha'aretz*, 2012. március 30.
- 9 Hanan Shlain és Yossi Levy, „Ha'Mevukash Mispar Ehad Be'Hebron Husai Be'Makom She'Bo Ratzach Yisraelim,” *Ma'ariv*, 1995. június 30., 4. o.
- 10 Interjú Uzi Levyvel, Lod, 2014. március 27.
- 11 Amos Harel, „Slain Colonel Was Destined for Greatness,” *Ha'aretz*, 2002. november 17.
- 12 Amir Buchbut, „Tamid Amarta: Tov La'Mut Be'ad Artzeinu,” *Ma'ariv*, 2002. április 11.
- 13 Weboldal Patrick Pereg határőr főfelügyelő emlékére, Izraeli Külügyminisztérium, 2002. ápr. 4.
- 14 INP Border Guard film honoring Superintendent Patrick Pereg.
- 15 Lásd 10.
- 16 Felix Frisch and Efrat Weiss, „Ko'ach Tzahal Harag Shnei Ktzinim Palestina' im,” *Ma'ariv*, 2002. május 14.

Ötödik fejezet

- 1 Shlomo Tzezna és Yoav Limor, „Tevach Ha'Mishpacha,” *Ma'ariv*, 2002. június 21.
- 2 Peter Beaumont, „Children Shot Dead in Their Home,” *Guardian*, 2002. június 21.
- 3 Interjú Jakov Bermannal, Rechovot, 2014. március 20.

- 4 Interjú, Észak-Izrael, 2015. február 25.
- 5 Interjú Sza'ar Sájnnal, Lod, 2014. február 4.
- 6 **Az itamari események Határőségen belüli rekonstrukciója 2002. június 20-án.**
- 7 Interjú, Lod, 2015. február 25.
- 8 Interjú, Lod, 2014. február 4.
- 9 **Lásd 6.**
- 10 Interjú, Lod, 2015. február 25.
- 11 Interjú Sza'ar Sájnnal, Lod, 2014. február 4.
- 12 Ugyanott.
- 13 **Lásd 6.**
- 14 Interjú, Lod, 2014. február 4.
- 15 Interjú, Rechovot, 2014. március 20.
- 16 Shlomo Tzezna és Yoav Limor, „*Tevach Ha'Mishpacha*.”

Hatodik fejezet

- 1 Interjú R-rel, Lod, 2014. március 25.
- 2 Interjú, Kfar Saba, 2014. május 30.
- 3 Amos Harel, „*Tzevet Shel Duvdevan Nichnas Le'Toch Ha'Binyan: Barghouti Hisgir Et Atzmo Be'Heder Ha'Madregot*,” *Ha'aretz*, 2002. április 16.
- 4 Isabel Kershner, „Barrier: The Seam of the Israeli-Palestinian Conflict,” New York, Palgrave MacMillan, 2005, 96. o.
- 5 „*Ha'Eyin Shel Ha'Medina*,” *Makor Rishon*, 2006. július 16.
- 6 „*Ha'Mista'aravim Hitchapsu Le'Shotrei Ha'Reshut Ve'Chatfu Ish Hamas Be'Tulkarm*,” *Haaretz*, 2002. szeptember 5.
- 7 Yossi Yehoshua és Reuven Weiss, „*Ha'Tzayad*,” *Yediot Aharonot*, 2005. április 8.

- 8 Interjú Uzi Levyvel, Lod, 2014. február 4.
- 9 „*Ha'Mista'aravim Hitchapsu Le'Shotrei Ha'Reshut Ve'Chatfu Ish Hamas Be'Tulkarm*,” 2002. szeptember 5.
- 10 „*Ha'Eyin Shel Ha'Medina*.”
- 11 Margot Dudkevitch, „*Hamas Deputy Commander Grabbed in Tulkarm Raid*,” *Jerusalem Post*, 2002. szeptember 5.
- 12 Ehud Ya'ari, „*Three Cheers for the Spooks*,” *Jerusalem Report*, 2002. május 20.
- 13 Amos Harel, „*Ktzin Shayetet Ne'Herag Im Hitaklut Im Mevukash Le'Yad Tul Karem*,” *Ha'aretz*, 2002. szeptember 27.
- 14 Interjú Nasszerrel, Lod, 2014. március 25.
- 15 Ehud Ya'ari, „*Three Cheers for the Spooks*.”
- 16 Interjú egy anonim Ja'masz-tiszttel, 2014. március 20.
- 17 Interjú Jakov Bermannel, Rechovot, 2014. március 20.
- 18 Interjú Micah főfelügyelővel, Tel-Aviv, 2014. március 27.
- 19 Interjú Jakov Bermannel, 2014. március 20.
- 20 „*Schem: Mista'arvei Magav Atzru Pa' il Fatah Be'Schem*,” *Nano 10 News*, 2002. szeptember 26.
- 21 Baruch Kara, „*79 Palesteniyaim Ne'Hergu be'2002 Mi'yadei Ha'Yechidot Ha'Meyuchadot Shel Magav*,” *Ha'aretz*, 2003. március 12.

Hetedik fejezet

- 1 „*Background: Abu-Hanoud*,” *Ha'aretz*, 2001. November 24.
- 2 Mitch Ginsburg, „*Saving Sergeant Netanyahu*,” *Times of Israel*, 2012. október 25.
- 3 Interjú, Kfar Qassem, 2014. március 19.
- 4 Interjú, Kfar Saba, 2014. június 27.
- 5 Interjú, Rechovot, 2014. március 20.

- 6 Ugyanott.
- 7 Lásd: <http://www.mfa.gov.il/mfa/foreignpolicy/iran/supportterror/pages/iranian%20activities%20in%20support%20of%20the%20palestinian%20i.aspx>.
- 8 Lásd www.gvura.org.
- 9 Interjú, Rechovot, 2014. március 20.

Nyolcadik fejezet

- 1 Vered Levy-Barzilai, „Ticking Bombs,” *Ha'aretz*, 2003. október 13.
- 2 Ugyanott.
- 3 Interjú, Rechovot, 2014. március 20.
- 4 Israel Ministry of Foreign Affairs, List of Victims of Terror (<http://mfa.gov.il/MFA/ForeignPolicy/Terrorism/Victims/Pages/St-Sgt%20Liat%20Ben-Ami.aspx>).
- 5 Interjú, Tel Aviv, 2014. március 27.
- 6 Interjú, Lod, 2014. február 4.
- 7 Interjú, Tel-Aviv, 2014. március 27.
- 8 Interjú, Lod, 2014. március 26.
- 9 Yoni Fighel, „Palestinian Islamic Jihad and Female Suicide Bombers,” *ICT*, 2003. október 6.
- 10 Interjú, Lod, 2014. március 26.
- 11 Vered Levy-Barzilai, „Ticking Bombs,” *Ha'aretz*, 2003. október 15.
- 12 Ugyanott.
- 13 Interjú, Nasszer, Lod, March 26, 2014. március 26.
- 14 Ugyanott.
- 15 Arnon Regular, „Mother of Two Becomes First Female Suicide Bomber for Hamas,” *Ha'aretz*, 2004. január 16.

- 16 Arnon Regular, „Female Bombers Show Shift in Thinking,” *Ha'aretz*, 2003. május 21.
- 17 A *Ha'aretz* 2003. május 21-i száma Anat Berkót, a neves terrorizmus-szakértőt idézi: „Amikor emberek terroristákká válnak, az ideológiai indíték dominál. A nőket azonban kényszerítik a terrortámadás elkövetésére: soha nem saját szabad akaratukból válassztják. A háttérben mindig személyes problémáik lappanganak.”
- 18 Yoni Fighel, „Palestinian Islamic Jihad and Female Suicide Bombers.”
- 19 Amos Harel, „Security Forces Trace Haifa Bomber's Path,” *Ha'aretz*, 2003. október 7.
- 20 Yoram Schweitzer (szerk.), „Female Suicide Bombers: Dying for Equality?” *The Jaffee Center for Strategic Studies (JCSS)*, 2006 augusztus, 20. o.
- 21 Interjú, Lod, 2014. március 26.

Kilencedik fejezet

- 1 Samuel M. Katz, *Hunt for the Engineer: The Inside Story of How Israel's Counterterrorist Forces Killed the Hamas Master Bomber*, New York: Fromm, 2000.
- 2 Interjú, Jeruzsálem, 2014. június 23.
- 3 Bruce Hoffman, „The Logic of Suicide Terrorism,” *Atlantic Monthly* 2003 június, 43. o.
- 4 Ra'anana Ben-Zur és Avner Cohen, „Ha'Pigu'a Be'Netanya: Hayal Niftza Kashe She'Nise Laatzor et Ha'Mechabel,” *Ynet/Yediot Aharonot*, 2003 március 30.
- 5 Arieh O'Sullivan és Margot Dudkevitch, „Hamas Vows Revenge for Killing of Bomb Mastermind,” *Jerusalem Post*, 2002. július 1.

- 6 Joel Leyden és Margot Dudkevitch, „Israeli Commando Killed in Nablus Raid,” *Jerusalem Post*, 2003. augusztus 9.
- 7 Yossi Yehoshua és Reuven Weiss, „Ha’Tzayad,” *Yediot Aharonot*, 2005. április 8.
- 8 Ugyanott.
- 9 Interjú, Beit Horon, 2014. március 25.
- 10 „Husal Bachir Ba’Jihad be’Tulkarm She’Tichnen Pigu’ im; Nischafa Meconit Tofet Be’Shchem,” *Globus*, 2003. október 2.
- 11 Lásd „Ha’Tzayad.”
- 12 Interjú, Észak-Izrael, 2014. július 1.
- 13 Ugyanott.
- 14 Ugyanott.
- 15 Interjú, 2014. március 25.
- 16 Hillel Frisch, „Motivation or Capabilities? Israeli Counterterrorism Against Palestinian Suicide Bombings and Violence,” *The Begin-Sadat Center for Strategic Studies at Bar-Ilan University, Mideast Security and Policy Studies*, No. 70, 4. o.
- 17 Ugyanott.

Tizedik fejezet

- 1 Interjú Szalah őrmesterrel, Lod, 2014. március 25.
- 2 Interjú, Lod, 2014. február 4.
- 3 Interjú, Lod, 2014. március 25.
- 4 Interjú, Rechovot, 2014. március 20.
- 5 Arnon Regular, „Koach Mista’aravim Harag Hamisha Pe’ ilei Fatah Be’Jenin,” *Ha’aretz*, 2004. március 10.
- 6 „Jenin Birat Ha’Mitabdim,” *Ha’Merkaz Le’Moreshet Ha’Mode’ in erkaz Ha’Medida Le’Mode’ in Ve’Terror*.

- 7 Ugyanott.
- 8 Amit Navon, „Eich Po’el Manganon Ha’Terror Shel Ha’Jihad Ha’Islami,” *Ma’ariv Sof Shavu’a*, 2002. június 14., 32. o.
- 9 „Koach Mista’aravim Harag Mevukash Me’Ha’Tanzim,” *Walla Hadas-hot*, 2003. április 7.
- 10 Interjú, Észak-Izrael, 2014. március 22.
- 11 Interjú, Rechovot, 2014. március 20.
- 12 Yossi Yehoshua és Reuven Weiss, „Ha’Tzayad,” *Yediot Aharonot*, 2005. április 8.
- 13 Uri Glickman és Marwan Ata’mna, „Husal Mefaked Ha’Jihad Be’Jenin,” *NRG Ma’ariv*, 2004. július 13.

Tizenegyedik fejezet

- 1 „Shkhem: Koach Tzahal Harag Me’Vukash She’Patach Be’Yeri La’Avar Ha’Koach,” *Nana 10*, 2005. április 14.
- 2 Sarah Liebovitch-Dar, „Ha’Shikhrur Shel Rotzchei Ish Ha’Sha’ bach Mas’ ir Mishpachto,” *NRG*, 2013. augusztus 2.

Tizenkettedik fejezet

- 1 Amira Hass és Amos Harel, „ Hamas Holiday Attack Averted,” *Ha’aretz*, 2001. szeptember 17.
- 2 Efrat Weiss, „16 Ma’asrei Olam Le’Mis’at Ha’Mechabel Shel Sbarro,” *Ynet*, 2003. október 23.
- 3 Interjú, al-Quds TV, 2011. október
- 4 Interjú, Jeruzsálem, 2014. március 26.

Tizenharmadik fejezet

- 1 Interjú egy izraeli terrorelhárító tiszttel, Tel-Aviv, 2013. december 29. és Sharon Ben Ami-Halevi, „*Har-Ha'Bayit Be'Yadeinu (2000)*,” *Iton Yerushalayim*, 2000. október 13., 38. o.
- 2 Samuel M. Katz, „The Sword of Gideon: Unit 33—The Israel National Police Special Intelligence Unit,” *Special Operations Report*, Vol. 17, 2008. tele, 34. o.; bővebben: <http://mops.gov.il/Documents/Publications/InformationCenter/Innovation%20Exchange/Innovation%20Exchange%2014/New%20National%20Crime%20Unit%20Inaugurated.pdf>; <https://www.police.gov.il/gius/FullMainSubject.aspx?id=19>; and <http://www.mako.co.il/men-magazine/firepower/Article-fac944d91119231006.htm>.
- 3 Amir Ben-David, „*Chayav Shel Mista'arev*,” *Ma'ariv*, 2000. október 20., 16. o.
- 4 Interjú, Közép-Izrael, 2014. szeptember 14.
- 5 Interjú, Észak-Izrael, 2014. július 1.
- 6 Serge Schmemmann, „Bus Bombing Kills Five in Jerusalem; 100 Are Wounded,” *New York Times*, 1995. augusztus 22.
- 7 Izrael Állam Külügyminisztériuma, „Pronouncement by Moslem Religious Leaders Defending Suicide Attacks,” Közlemény, 1997. szeptember 21.
- 8 Dror Moreh remek, 2012-ben Oscar-díjra jelölt *The Gatekeepers* (A kapuőrök) c. filmjében Ayalon, a Sin Bét igazgatója nagy empátiával mondja el: Radzsab Dzsibril közölte vele, hogy palesztinok nem azért fognak el Hamász-terroristákat vagy iszlám dzsihádos operatív főembereket, nem azért teszik, mert az izraeliek mondták nekik, hanem mert eminens érdekük, hogy a lehető leggyorsabban így tegyenek.
- 9 Interjú egy Jámasz-kommandóssal, Jeruzsálem, 2014. március 26.

Tizennegyedik fejezet

- 10 Sharon Ben Ami-Halevi, „*Har-Ha'Bayit Be'Yadeinu (2000)*,” *Iton Yerushalayim*, 2000. október 13., 38. o.
 - 11 Interjú, Jeruzsálem, 2014. március 26.
 - 12 Amir Ben-David, „*Chayav Shel Mista'arev*,” 16. o.
 - 13 Ugyanott, 38. o.
- 1 Limor Shmuel, Eitan Glickman, Amir Rappaport, Joel Benó, és Tzvi Zinger, „*Mirdafim Be'akvot Ptzatzot Mitaktekot*,” *Yediot Aharonot*, 2001. augusztus 30.
 - 2 Gali Tivon és Anat Ro'e, „*Nilkadu Havrei Ha'Huliya Be'Yerushalayim*,” *Ynet*, 2001. augusztus 31.
 - 3 Interjú Gil Kleimannal, Tel Aviv, 2014. március 20.
 - 4 Interjú Mike felügyelővel, Jeruzsálem, 2015. március 25.
 - 5 Amir Rappaport, „*Ha'Mechablim Shel Ha'Yom Metuchkamim Yoter*,” *Israel Defense*, 2002. november 27.
 - 6 Interjú Sájjal, Jeruzsálem, 2014. március 25.
 - 7 Efrat Weiss, „*Toshav Mizrach Yerushalayim Hashud Be'Hasa'at Mechabel Le'Pigu'a*,” *Ynet*, 2003. május 5.
 - 8 James Bennett, „At Least 10 Killed in Suicide Bombing of Jerusalem Bus,” *New York Times*, 2002. november 21.
 - 9 Haim Barvida és Amir Ben-David, „*Sof Masa Ha'Retzach*,” *Yediot Aharonot*, 2002. augusztus 22., 2. o.
 - 10 Yossi Levi, „*Nilkadu Be'Derech Le'Pigu'a*,” *Ma'ariv*, 2002. augusztus 22., 5. o.
 - 11 Interjú Sájjal, 2014. március 25.
 - 12 Ugyanott.

- 13 Hanan Greenberg, „*Me'Tchilat Ha'Shana Suklu 83 Pigu'ei Hitabdut*,” *Ynet*, 2004. július 18.

Tizenötödik fejezet

- 1 Etgar Lefkovitz, „Waiter Foils Jerusalem Café Bombing,” *Jerusalem Post*, 2002. március 8.
- 2 Efrat Weiss, „*Mehabel Mitabed Higi' ia Le'Beit Ha' kafe 'Kaffit' Ve'Hit-haret*,” *Ynet*, 2004. július 18.
- 3 Interjú, Nyugat-Afrika, 2014. szeptember 28.
- 4 Interjú, New York, 2014. augusztus 19.
- 5 Interjú, Jeruzsálem, 2014. március 26.
- 6 Interjú, Jeruzsálem, 2014. március 26.
- 7 Ugyanott.
- 8 Efrat Weiss, „*Mehabel Mitabed Higi' ia Le'Beit Ha' kafe 'Kaffit' Ve'Hit-haret*.”
- 9 John Ward Anderson és Molly Moore, „*Suicide Bombings Kill 18 in Israel*,” *Washington Post*, 2004. szeptember 1.
- 10 Hanan Greenberg és Ali Wakd, „*Hebron: Nilkad Ha'Ekhra'I Le'Pigu'a Be'Beer Sheva*,” *Ynet*, 2004. október 13.
- 11 Amos Harel, „*Mivtza Echad, Matarot Sotrot: Ha'Pe' ilot Neged Hamas 'Alula Lifgo'a Be'Itur Ha'Hotfim*,” *Ha'aretz*, 2014. június 20.

Tizenhatodik fejezet

- 1 Alan Cowell, „8 Killed and 17 Wounded in Raid on Bus of Israeli Tourists in Egypt,” *New York Times*, 1990. február 5.

- 2 Felix Frisch és Efrat Weiss, „*12 Harugim, Be'Hem Mefaked Ha'Hativa Be'Maarav Metuchkam*,” *Ynet/Yediot Aharonot*, 2002. november 16.
- 3 Ugyanott.
- 4 Felix Frisch and Efrat Weiss, „*4 Harugim Be'Hatkafa Al Ha'Yeshiv Be'Hitnahalut Otniel*,” *Ynet/Yediot Aharonot*, 2002. December 28.
- 5 Efrat Weiss, „*17 Maasrei Olam Le'Metchnen Ha'Pigu'a 'Be'Tzir Ha'Mit-plalelim*,” *Ynet/ Yediot Aharonot*, 2003. December 8.
- 6 Interjú, Jeruzsálem, 2014. március 26.

Tizennyolcadik fejezet

- 1 Wael R. Ennab, „Population and Demographic Developments in the West Bank and Gaza Strip Until 1990,” study prepared for the United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD), 1999. június 28. (<http://israelipalestinian.procon.org/view.resource.php?resourceID=000636>).
- 2 Andrew Roberts, „From an Era of Refugee Millions, Only Palestinian Remain,” *Wall Street Journal*, 2014. november 21.
- 3 Shlomi Tzipori, *Tzedek Mesuarav*, Tel Aviv, Agam Publishing, 2004., 51.
- 4 BBC 4 Dispatches, Profile of Samson unit, 1991. október.
- 5 Robert Fisk, „*Hamas Mourns Its Greatest Martyr: Robert Fisk in Ma'al-Zohour, Southern Lebanon, Hears How a Palestinian Came to Die for the Islamic 'Revolution' in Israel*,” *Independent*, 1993. november 29.
- 6 <http://www.izkor.gov.il/HalalKorot.aspx?id=514720>.
- 7 BBC 4 dispatches.
- 8 http://www.yehida.co.il/index.php?option=com_content&view=article&id=201.
- 9 Interjú Simonnal, Lod, 2014. február 6.

- 10 Doug Struck és Dan Feserman, „Arafat Returns in Victory,” *Baltimore Sun*, 1994. július 2.
- 11 David Hirst, „Sheikh Ahmed Yassin,” *Guardian*, 2004. március 22.

Tizenkilencedik fejezet

- 1 Felix Frisch, „Shnei Harugim Be'Pigu'a Be'Elei Sinai,” *Ynet/Yediot Aharonot*, 2001. október 3.
- 2 Interjú O-val, Kfar Saba, 2014. március 6.
- 3 James Bennett, „Key Palestinian Security Posts Becoming Harder to Fill,” *New York Times*, 2002. június 2.
- 4 Inigo Gilmore és Philip Jacobson, „Five Killed as Israeli Tanks Go Deep into Gaza,” *Telegraph*, 2001. december 16.
- 5 Interjú, Határőrség, Izrael, 2014. március 24.
- 6 Interjú Simonnal, Lod, 2014. február 6.
- 7 Ugyanott.
- 8 James Bennett, „Seized Arms Would Have Vastly Extended Arafat Arsenal,” *New York Times*, 2002. január 12.
- 9 Ugyanott.

Huszdik fejezet

- 1 Inigo Gilmore, „Israel Kills 10 in Raid to Root Out Militants,” *Telegraph*, 2002. december 7.
- 2 Ilan Goren, „Pigu' im Neged Shirion: Lo Ha'Pa'am Ha'Rishona,” *Ma'ariv*, 2004. május 11.
- 3 Interjú, 2014. december 12.
- 4 Interjú Vladdal, 2014. március 24.

- 5 Chris McGreal, „ Hamas Celebrates Victory of the Bomb as Power Negotiation Falters,” *Guardian*, 2005. szeptember 12.
- 6 Interjú, Ze'ev, Beit Horon, 2014. március 24.
- 7 Interjú Simonnal, Lod, 2014. február 4.
- 8 Interjú Vladdal, Beit Horon, 2014. március 24.
- 9 Felix Frisch, „Khan Yunis: Pa' il Hamas Takaf Hayalim Ve'Nura LeMvet,” *Ynet/Yediot Aharonot*, 2002. December 10.

Huszonegyedik fejezet

- 1 Associated Press, „Israeli Army Conducts Major Anti-Guerrilla Sweep,” *Times Daily*, Sunday, 1989. december 3.
- 2 Associated Press, „Troops Kill 4 in West Bank's 'Black Panther Gang,” *Los Angeles Times*, 1989. december 2.
- 3 Interjú A-val, New York, 2014. december 21.
- 4 Interjú Uri Bar-Levvel, Tel-Aviv, 2014. augusztus 28.
- 5 Elhanan Miller, „Arafat Gave Us Arms for Second Intifada Attack,” *Hamas Official Says*, *Times of Israel*, 2014. december 16.
- 6 Ugyanott.
- 7 Margot Dudkevitch, „IDF Tunnel Ops to Continue,” *Jerusalem Post*, 2003. október 13.
- 8 Interjú Jehonatannal, New York, 2014. szeptember 27.
- 9 Interjú Jaronnal, Lod, 2014. február 4.
- 10 Interjú, 2014. szeptember 28.
- 11 Ronen Bergman, *The Secret War with Iran: The 30-Year Covert Struggle for Control of a „Rogue” State*, London, One World Publications, 2008, 289. o.
- 12 Interjú Simonnal, Lod, 2014. február 4.
- 13 Interjú Jehonatannal.

- 14 Ugyanott.
- 15 Interjú Simonnal, Lod, 2014. február 6.
- 16 Interjú Vladdal, Beit Horon, 2014. március 24.
- 17 Interjú Jehonatannal.
- 18 Ugyanott.
- 19 Ronen Bergman, *The Secret War with Iran*, 287-288. o.

Huszonkettedik fejezet

- 1 Amir Buchbut, „*Ha'Matara Shelanu Brura: Le'Hisha'er Bnei Adam*,” *Ma'ariv* NRG Hadashot, 2004. december 4.
- 2 Interjú Jaronnal, Lod, 2014. március 23.
- 3 <http://www.izkor.mod.gov.il/HalalKorot.aspx?id=517054>.
- 4 Hanan Greenberg, „*Ha'Pe' ilut Be'Philadelphia: Ha'Makom Ha'Chi Mafhid Be'Shtahim*,” *Yediot Aharonot/Ynet*, 2004. május 13.
- 5 Interjú Vladdal, Beit Horon, 2014. március 24.
- 6 Interjú Jehonatannal, 2014. szeptember 28.
- 7 Interjú Jaronnal, 2014. március 23.
- 8 Interjú Jehonatannal, 2014. december 24.
- 9 Interjú Jaronnal, Beit Horon, 2014. március 23.
- 10 Ugyanott.
- 11 Amir Buchbut, „*Ha'Matara Shelanu Brura: Le'Hisha'er Bnei Adam*,”
- 12 Interjú, 2005. január 17.

Huszonharmadik fejezet

- 1 Jodi Rudoren, „To a Philosopher-General in Israel, Peace Is the Time to Prepare for War,” *New York Times*, 2013. november 15.

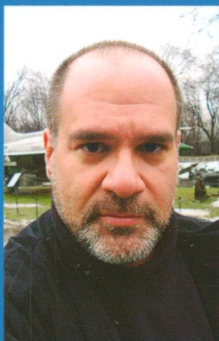
- 2 Interjú, Kfar Saba, 2014. március 20.
- 3 Amir Buchbut, „*Ha'Kelev Barry Neherag Be'At Milui Tafkido*,” *N. Ma'ariv*, 2005. december 21.
- 4 Interjú Jehonatannal, 2014. december 30.
- 5 Interjú, Lod, 2014. március 25.
- 6 Tal Yamin-Wolvovitz, Amir Buchbut, és Amit Cohen, „*Ha'Echr Le'Nisayon Ha'Pigu'a Be'Tel Aviv Chusal Be'Jenin*,” *NRG Ma'ariv*, 20 február 21.
- 7 Avi Ashkenazi, „*Ha'Tza' la'sh Ha'Hamishi Shel Ha'Mista'arev Ha'dui*,” *NRG Ma'ariv*, 2009. szeptember 13.
- 8 Lásd Tal Yamin-Wolvovitz, Amir Buchbut, és Amit Cohen, „*Ha'Ech i Le'Nisayon Ha'Pigu'a*,”
- 9 Yehonatan Lis, „*Harag Arba'a Bechirei Jihad Ve'Kibel Itur*,” *Ha'are* 2007. április 25.
- 10 Ugyanott.
- 11 Interjú, 2014. július 1.
- 12 Interjú, Tel-Aviv, 2014. december 30.

X 265325

2000. év utolsó hónapjaiban kezdődött. Miközben az utcákon felgyűjtött autóabroncsok fekete füstje szállt az ég felé, a zavargások résztvevői pedig közáport zúdítottak a rendfenntartó erőkre, a Hamász, az Iszlám Dzsihád és az Arafat-féle Palesztin Hatóság új stratégiához folyamodott: sorra küldték álcázott terroristáikat izraeli területre, hogy lángba borítsák az országot. Egymást követték az öngyilkos merényletek a buszmegállókban, diszkókban, pizzériákban... mindenütt, ahol csak emberek gyűltek össze.

Izrael is bevetette azonban különleges erői némelyikét – amelyek a világ legrátermettebb és legtapasztaltabb efféle szervezetei közé tartoznak. A Ja'masz (a Nemzeti Rendőrség kötelékében működő Határőrség különleges egysége) Izrael gyors reagálását készenléti alakulattá vált. A Sin Bét (Biztonsági Szolgálat) által szerzett értesülések nyomán Ciszjordániában, Jeruzsálemben és a Gázai övezetben bevetésre indultak a bennszülött, arabul tudó *Ha'Dovrimok* („Beszélők”), és beszivárogtak azokba a veszedelmes zónákba, ahol a terroristák rejtőztek. Előkészítették a terepet a rettenthetetlen taktikai specialisták számára, akik, miközben igyekeztek kézre keríteni az Izraelben folyó vérontás felelőseit, gyakran kerültek szembe létszámfölényben lévő ellenfelekkel. Ez a könyv az ő cáfolhatatlanul hiteles históriájuk: történet vakmerő tettekről és agyafúrt cselvetésekről, amelyeknek helyszíne csakis a modern Közel-Kelet – ez a löporos hordó – lehetett.

SAMUEL M. KATZ több mint húsz könyvet és száz-egynéhány cikket írt közel-keleti biztonsági témákról, terrorizmusról, valamint különleges rendőri és katonai műveletekről. Mint a Special Operations Report kötetek elindítóját, gyakran szólaltatják meg szakértőként különböző televíziós csatornák – a BBC World Newstől kezdve a Fox News-on át az al-Dzsazíráig. Számos további kötete szól az arab–izraeli konfliktusról és a nemzetközi terrorellhárító tevékenységről.

twister.hu

3990 Ft

